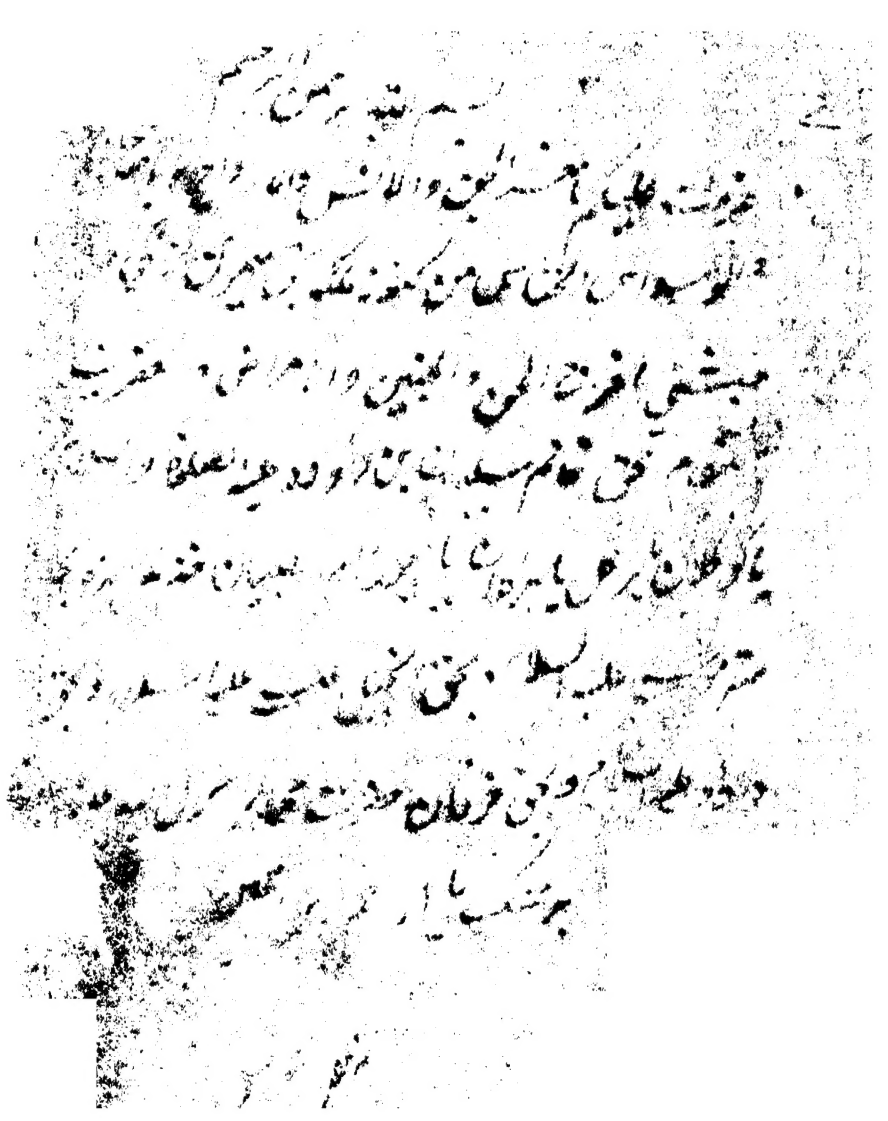

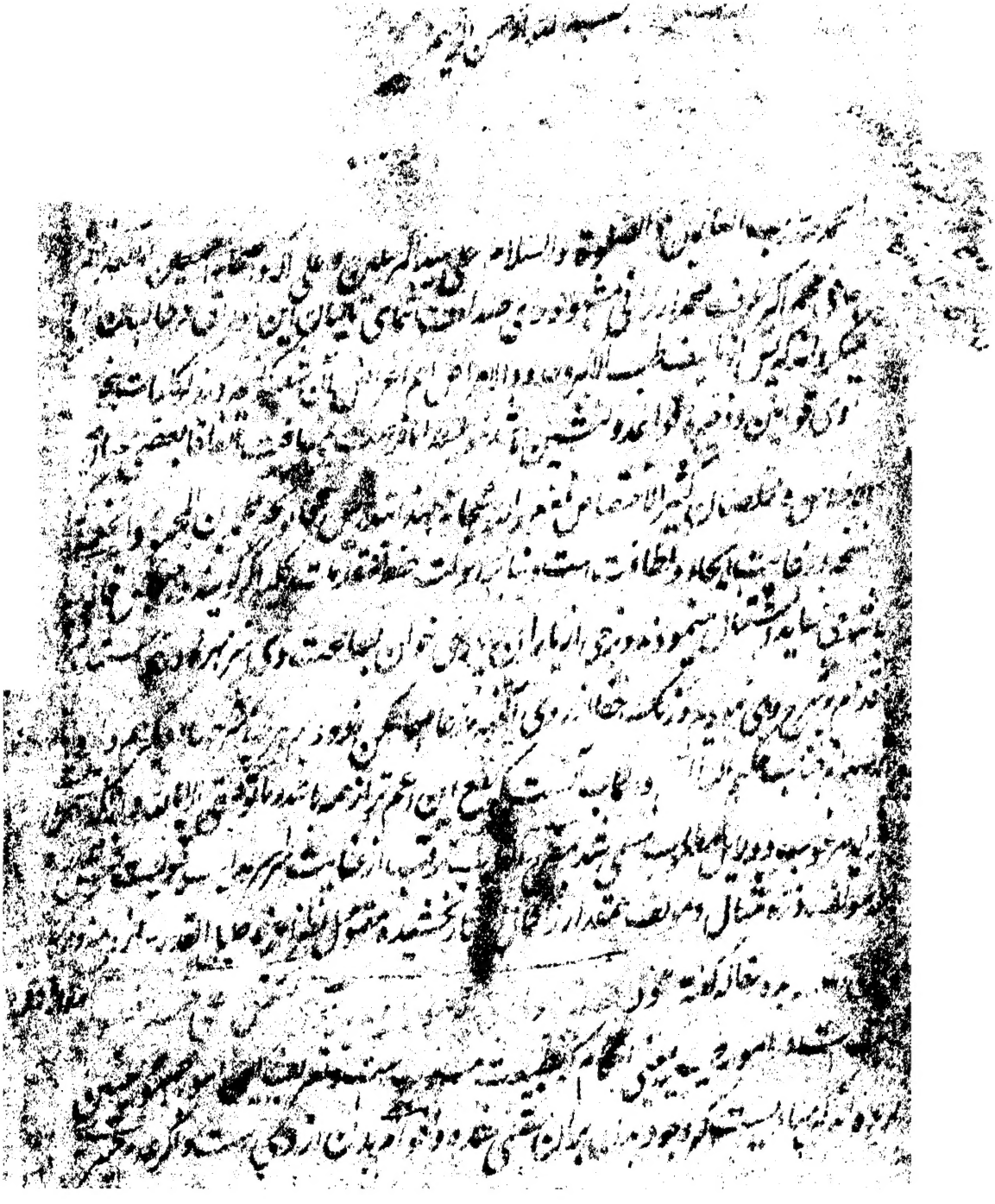

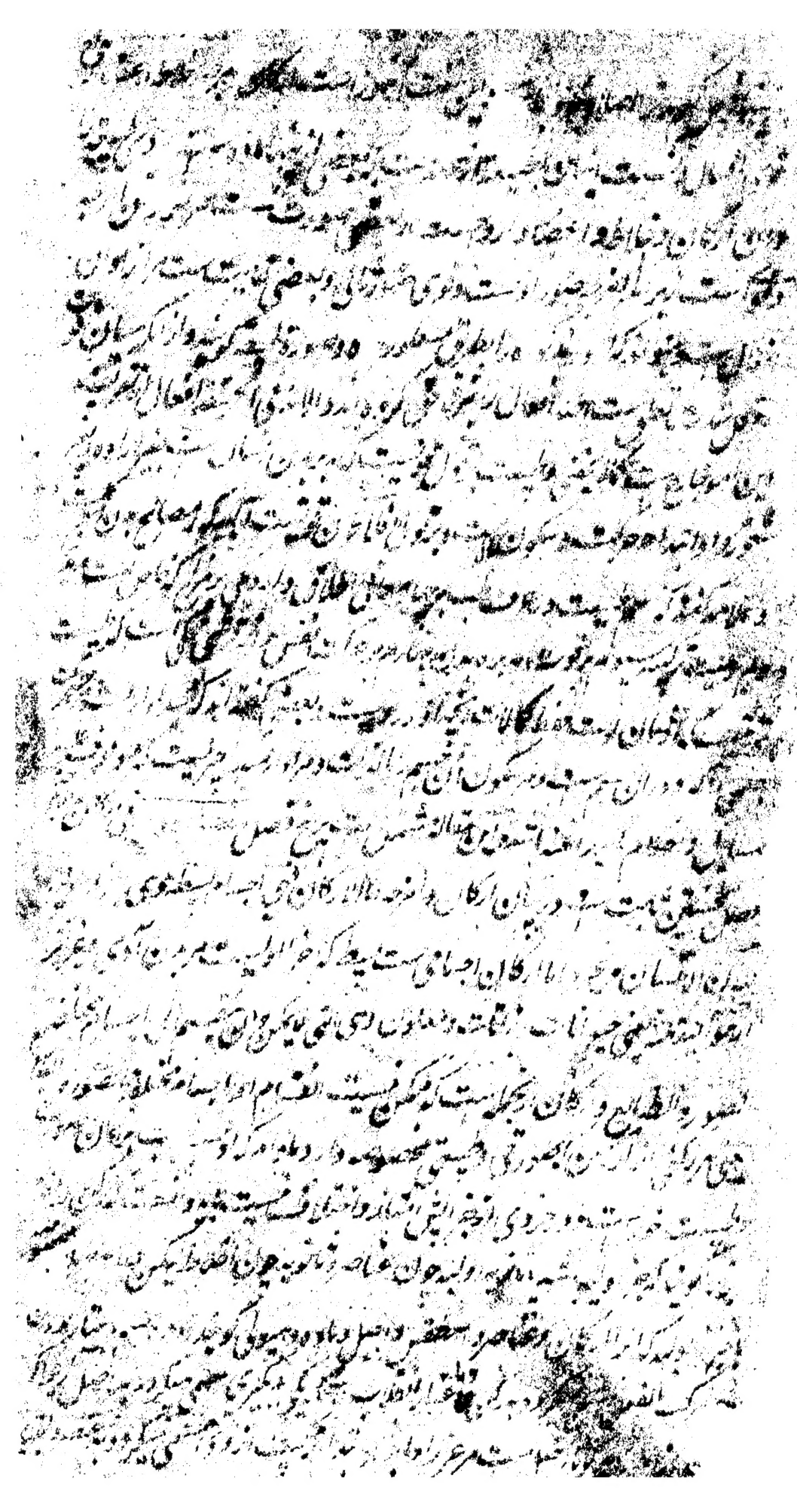

گر سبب [illegible] نوع یا صنف متحقق [illegible] نوعی [illegible] بود الشخص [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible] نوع یا صنف [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible]

[illegible] والخامس الاعتدال الشخصی بالقیاس الی

صنفه وهو المزاج الذی یجب ان یکون لشخص معین حتی یکون موجودا صحیحا [illegible] پنجم از آن معتدل

شخصی است بقیاس با صنف [illegible] آن شخص [illegible] شخصی معین

[illegible]

در پس آن [illegible] بعضی از آن صنف [illegible] معتدل باشد

[illegible] این شخص [illegible]

[illegible] والسادس الاعتدال الشخصی بالقیاس الی احواله وهو

المزاج الذی اذا حصل للشخص کان علی افضل ما ینبغی ان یکون علیه [illegible] ششم از آن معتدل

شخصی است بقیاس با احوال او [illegible]

[illegible] اعتدالی [illegible]

[illegible] بهترین حالات [illegible]

[illegible] احوال [illegible] مزاج [illegible]

[illegible] اعتدال شخصی قیاس [illegible]

[illegible] الاعتدال العضوی بالقیاس الی النوع [illegible] کل عضو من الاعضاء [illegible]

[illegible] هفتم از آن معتدل عضوی است [illegible]

[illegible] عضو از اعضا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] العضوی بالقیاس الی [illegible]

[illegible] باشد [illegible] گفته شود که [illegible] زبان [illegible] رطوبت [illegible] زیرا که [illegible]

[illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و [illegible] و اصل [illegible] بمعنی سیلان معلوم [illegible] می آید [illegible]

سیلان است که [illegible] رطوبت و سیلان [illegible]

[illegible] سیلان [illegible] است [illegible]

[illegible] و سیلان [illegible] است [illegible] زیرا که [illegible]

[illegible] است [illegible] سیلان [illegible] رطوبت است

و [illegible] باطل [illegible] رطب [illegible]

[illegible] که [illegible] خلط [illegible] گفت [illegible] که مراد

[illegible] است [illegible] و مراد از آن رطوبة الفضل [illegible] قوله رطب [illegible]

[illegible] و تفسیر [illegible] ایشان [illegible] سیلان [illegible] رطوبت از [illegible] و [illegible]

[illegible] خارج از حد خلط باشد زیرا که مراد از [illegible] معنی [illegible]

[illegible] است [illegible] چون مراد از رطب سیلان

بحسب [illegible] رطوبت و سیلانی سبب [illegible] خلط [illegible]

[illegible] و قوله المستحیل الیه الغذا [illegible] استحاله [illegible]

[illegible] اطلاق کنند [illegible] است [illegible] باشد [illegible]

استحاله [illegible] کون و فساد [illegible]

اطلاق [illegible] لازم [illegible]

[illegible] چون [illegible] مقید [illegible] است [illegible]

و اشتقاق لفظی [illegible] است و کیفیت و نوعیت مدخل کیلوس را ضد خلط نشاید و دلیل [illegible]

کیلوس پس به نوعیت غیر اوست زیرا که کیلوس چون [illegible] بر آید هر جزو [illegible] شوند

آن [illegible] ثابت شد که کیلوس بصورت نوعیه که تا هم غذا بالقوة البعیدة است

[illegible] ماهیت پس ضد خلط که غذا بالقوة القریبة است داخل نباشد و اگر [illegible]

البلغم ضد خلط داخل نمی خوانند زیرا که غذا بالقوة البعیدة [illegible] و چون [illegible]

باکیست [illegible] علامات [illegible]

کالبلغم [illegible] است غذا [illegible] است که [illegible] چون [illegible]

جیوان شود و از وی [illegible] غذا [illegible] [illegible] الطلاق

[illegible] جسم [illegible] غذا [illegible] عبارت است از غذا بالقوة [illegible] شود و لیس

[illegible] عضو [illegible] غذا بالفعل [illegible] جسمی که [illegible]

باشد [illegible] تفاوت [illegible] عضو شود

و این غذا بالقوة [illegible] قریب باشد که بالفعل [illegible] غذا بالقوة [illegible]

[illegible] رطوبت اولی [illegible] رطوبت [illegible]

غذا بالقوة البعیدة [illegible] و [illegible] تحلیل البعیدة

[illegible] قسم اخیر است و وی [illegible] که جزو [illegible]

[illegible] اطلاق [illegible] تحلیل [illegible] تقریب [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible] خلط [illegible] فی الحقیقه و اطلاق خلط بر وی مجاز است [illegible]

خلاف [illegible] تولد اخلاط [illegible] است از [illegible]

طبیعت و امور طبیعی [illegible] است [illegible] اگر [illegible] الخلط [illegible] شود

[illegible] که [illegible] طبیعی [illegible] باشد [illegible] و از اعضا [illegible]

باشد [illegible] جائز [illegible] که [illegible] باشد [illegible] خلط

[illegible] صورت [illegible] جزو [illegible]

از خلط [illegible] ضد خلط [illegible]

هست باید که خوردنی که از بلغم و سودا باشد از احتراق اخلاط شکایت کرد و خلط [illegible]
والاقوال علی خلاف [illegible] است که ولایت باعتبار لزوجت و خون تنها از بلغم و سودا [illegible]
اخلاط حرارت [illegible] حاصل است [illegible] خلط [illegible] علی الکیفیه [illegible] باید شود [illegible]
که باعتبار استحاله حصول اخلاط [illegible] است [illegible] خلط [illegible] که [illegible]
که حصول [illegible] بشود [illegible] شده [illegible] استحاله [illegible] علی
[illegible] دانست که غلظ [illegible] سوخته شود [illegible] احتراق [illegible] شده [illegible]
یا صفرا را از [illegible] طلب [illegible] احتراق خلط [illegible] است که [illegible] غلیظ شود [illegible]
[illegible] اشکال [illegible] کثرت [illegible] غلظت [illegible] احتراق است و [illegible]
[illegible] خلط [illegible] است [illegible] مرکب [illegible]
[illegible] است که [illegible] شد [illegible] المساوات [illegible] عنصری [illegible]
[illegible] بالطبع [illegible] باید که خلطی [illegible] لهذا هر خلطی بر جمیع
عنصری واقع است [illegible] الدم [illegible] افضل خون است [illegible]
[illegible] بالطبع [illegible] است [illegible] که چون خون [illegible] بدن [illegible]
[illegible] غالب می‌آید [illegible] گرم [illegible]
[illegible] رطب [illegible] رطب [illegible]
[illegible] بیماری [illegible] اصل شود [illegible]
[illegible] است که [illegible] می‌آرند [illegible] است [illegible]
این شبهه آنست که تولد خون در بدن [illegible]
تحلیل [illegible] بدن ایشان کمتر می‌شود و بواسطه برودت مزاج که [illegible] مسام است و [illegible]
ایشان [illegible] بالعصر [illegible] طبیعت باذن خالقها [illegible]
در بدن [illegible] یعنی هر چه از بدن تحلیل [illegible]
[illegible] از نقصان [illegible] دیگر [illegible] نقصان [illegible]
[illegible] خوردنی است [illegible]

و اعمال او و در خون در این وقت [illegible] عمل نضج است [illegible] و آنچه از غایت [illegible] از رطوبت که چون

[illegible] منعقد می‌سازد [illegible] این قول که سودا خون [illegible] غلیظ میکند [illegible]

[illegible] که جمیع این [illegible] در یک وقت مقصود [illegible] در وقت حاجت [illegible]

در وقت [illegible] حاجت [illegible] تصرفات [illegible] خون [illegible]

[illegible] از اخلاط [illegible] می‌سازد [illegible]

[illegible] اعضا [illegible] بعضی اعضا [illegible] عظام [illegible]

و اعضا [illegible] اعضائی که [illegible]

[illegible] اعضائی که [illegible]

[illegible] از آن چند حاجت [illegible]

[illegible] آدمی [illegible] جوع و تحریک [illegible] که حال [illegible] سودا است

[illegible] هرگاه که آدمی را حاجت [illegible]

[illegible] بسبب [illegible] و قوی [illegible]

[illegible] و دلیل [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] که [illegible]

[illegible] خون است [illegible] آنست که [illegible]

[illegible] است زیرا که [illegible] آنست که چون [illegible]

[illegible] و بعد از خون [illegible] بلغم است زیرا که [illegible]

خون است و بعد بلغم صفرا است زیرا که [illegible] سودا [illegible]

[illegible] خون [illegible] و بعد [illegible]

[illegible] و بعد [illegible] سودا [illegible]

[illegible] اوست [illegible] خون است خالی [illegible]

وجوه [illegible] مختلف است [illegible]

بطبیعی و غیر طبیعی اما الدم الطبیعی فهو احمر اللون لا کمتی [illegible] جدا اما خون [illegible]
تمکنت [illegible] بعضی [illegible] سرخی [illegible] است نسبت بدیگر اخلاط [illegible] و [illegible] است که در [illegible]
جواهر طبیعی [illegible] یکی که [illegible] و منافع بدن باشند پس آنچه در کبد متولد شود اما بدن
[illegible] منافع باشد آنچه در عضو دیگر متولد شود آنرا غیر طبیعی گویند و خون طبیعی را چهار صفت است
[illegible] ازین [illegible] که [illegible] اعتدال قوام است چنانچه هر چهار [illegible] ذکر کنیم و [illegible]
[illegible] صفت اول در خون [illegible] محمود است [illegible] که [illegible] سرخ است و [illegible] در [illegible]
[illegible] [illegible] ساخته [illegible] اعتدال کند [illegible] است که چون [illegible] کبود [illegible]
[illegible] سرخ [illegible] دلیل [illegible] باشد [illegible] دلیل [illegible] غلبه حمره
است [illegible] دلیل اعتدال [illegible] است چنانچه صفره دلیل [illegible] حرارت و سواد دلیل
[illegible] و [illegible] دلیل [illegible] و حمره خون طبیعی [illegible] سبب [illegible]
[illegible] است [illegible] حمره است نسبت [illegible] که [illegible] و [illegible] است
[illegible] طبیعی [illegible] باشد زیرا که [illegible] الحمره [illegible] است یعنی [illegible]
[illegible] طبیعی [illegible] سرخی [illegible] و سیاهی در وی [illegible]
[illegible] صفت دوم آنست که [illegible] باشد
[illegible] باشد [illegible] الشدید [illegible] ذلک [illegible]
[illegible] که [illegible] صفت سیم [illegible] القوام باشد یعنی قوام او
[illegible] صفرا و بلغم و سودا [illegible] رقیق [illegible] و [illegible] خون خلطین دیگر
[illegible] غلیظ [illegible] مفرط [illegible] نمود
و [illegible] بیان نکرده و صفت چهارم
آنست که [illegible] باشد [illegible] باشد چون [illegible]
[illegible] باشد [illegible] است [illegible] ازرا [illegible]
[illegible] زیرا که [illegible] اعضا [illegible] بعضی [illegible] بعضی [illegible] است [illegible]
[illegible] [illegible] بعضی [illegible] بعضی [illegible]

بجسم

تا معلوم شود چنانچه در [illegible] بعضی [illegible] چون [illegible] بعضی مشابهت [illegible] غیر طبیعی

[illegible] غیر طبیعی نیست که مخالف طبیعی باشد و این [illegible] طبیعی [illegible]

[illegible] صفات طبیعی مخالفت داشته باشد مثلاً [illegible]

[illegible] صفات مخالف [illegible]

[illegible] باشد و [illegible] غیر طبیعی [illegible]

طبیعی [illegible] بلغم گویند مثلاً اگر [illegible] باشد از طبیعی [illegible] خون [illegible]

[illegible] طبیعی [illegible]

[illegible] غیر طبیعی [illegible]

[illegible] خون [illegible]

[illegible] خلط طبیعی [illegible]

[illegible] خلط [illegible] خون [illegible]

[illegible] طبیعی [illegible] خون [illegible]

[illegible]

[illegible] خون [illegible]

[illegible]

[illegible] خون [illegible]

[illegible] خون [illegible]

[illegible] خلط [illegible]

[illegible] خلط [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] آنکه گاهی [illegible] خون غلیظ صفرا بگردد حتی که خون [illegible] شود [illegible]

[illegible] که [illegible] است [illegible] شود و دیگر خون [illegible]

[illegible] است خون [illegible] است [illegible] میکند [illegible]

و اما الصفرا الطبیعی [illegible] الدم الطبیعی [illegible] والا الصفرا الطبیعی [illegible] رنگ

[illegible] است [illegible] که [illegible] است [illegible] رنگ [illegible] است [illegible]

[illegible] لطافت [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] شده [illegible] است [illegible] بجهت احتراق میشود [illegible]

[illegible] الصفرا الطبیعی [illegible] است [illegible] الصفرا [illegible]

[illegible] اطبا [illegible] رقیق [illegible] است [illegible]

[illegible] شده [illegible] است چون [illegible] قوی [illegible]

[illegible] [illegible] این [illegible]

[illegible] که چون اقسام دیگر صفرا [illegible] که گفته آید [illegible]

[illegible] است پس [illegible] آخر [illegible] شد و وجه دیگر آنکه این [illegible]

[illegible] است پس همه این [illegible] صفرا [illegible]

[illegible] است [illegible] زرد [illegible] رنگ صفرا الطبیعی [illegible] است و رنگ [illegible]

و از [illegible] سپیدی زردی حاصل میشود و الثانی [illegible] الاطبا [illegible]

نوع ثانی از صفرا الطبیعی [illegible] است که [illegible]

[illegible]

[illegible] الثالث الصفرا [illegible]

[illegible] الصفرا [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible]

و در بعضی و دیگر [illegible] شده [illegible] بعضی اجزاء صفرا محترق شود و آن [illegible] سیاه [illegible] شده [illegible]

پس با صفرا [illegible] است [illegible] شود و [illegible] کنند و دون [illegible] که از [illegible] سیاهی [illegible]

[illegible] حاصل [illegible] از [illegible] اخس انواع الصفراء [illegible] قریب [illegible] شود

[illegible] صفرا [illegible] است [illegible] اصناف صفرا است و [illegible] از [illegible] سوم است [illegible]

[illegible] است [illegible] و آن است که چون احتراق [illegible]

[illegible] باشد [illegible] سیاه [illegible] چون [illegible] زنگاری [illegible] است

[illegible] و آن [illegible] متخلل [illegible] است [illegible] [illegible] شود [illegible]

[illegible] است [illegible] گوشت [illegible] است [illegible] که موجب [illegible]

[illegible] است [illegible] خشک [illegible] متخلل [illegible] شده [illegible] سیاه [illegible]

[illegible] است [illegible] اجزاء [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] و طبیعی [illegible] [illegible]

صفرا [illegible] مختلط شود [illegible] سودا [illegible] یعنی محترق [illegible] صفرا [illegible]

[illegible] شود [illegible] صفرا با سودا [illegible] صفرا [illegible] شود [illegible] اگر [illegible]

بسیار [illegible] اصناف [illegible] الغالب فی [illegible] صفرا [illegible]

[illegible] زنگاری [illegible] است [illegible] و باید دانست

که [illegible] بعضی [illegible] صفرا [illegible] شده و بعضی دیگر محترق [illegible]

[illegible] که [illegible] شده [illegible] صفرا [illegible] شود [illegible]

[illegible] سودا [illegible] صفراوی [illegible] و فرق [illegible]

[illegible] است که [illegible] زنگاری [illegible] است [illegible] اصناف [illegible]

و مختلط [illegible] است [illegible] چنانچه [illegible]

گفته‌اند که صفرا طبیعی [illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] صفرا [illegible] و [illegible] صفرا [illegible] موجب

[illegible] است [illegible] صفرا [illegible]

و دیگر آنکه [illegible] خون [illegible] یا [illegible] صفرا با طبیعی لیس [illegible] سبب [illegible] که [illegible]

کرده [illegible] بلغم یا سودا [illegible] صفرا [illegible] یا بلغم [illegible] و سودا [illegible] احتراق [illegible]

صفرا [illegible] اختلاط [illegible] چیزی دیگر [illegible] اگر [illegible] چنانچه گفته شد [illegible] صفرا

که [illegible] شود با خون [illegible] است [illegible] که [illegible] و [illegible]

مناسبت [illegible] و [illegible] اعضا و [illegible]

[illegible] الطبیعی [illegible] اصطلاح [illegible]

نیست [illegible] آن [illegible] خون شود [illegible] خون است که [illegible]

یا [illegible] یعنی قریب است [illegible] تحلیل [illegible] آن [illegible] برای آن کرده [illegible]

که از اقسام [illegible] از طبیعی خارج شوند [illegible] اگرچه [illegible] خون شده

[illegible] تحلیل [illegible] قابل [illegible] است و [illegible] بلغم [illegible] خون

[illegible] است [illegible] چنانچه صفرا را [illegible] سودا را [illegible]

بلکه [illegible] خون [illegible] است [illegible] الاحتیاج [illegible] بخون [illegible] طبیعی [illegible]

صفت [illegible] که [illegible] طبیعی [illegible] زیرا که قریب [illegible] نضج است [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible] که از خون [illegible]

و بلغم طبیعی [illegible] البرودت [illegible] قیاس [illegible] البرودت و قیاس [illegible]

[illegible] الغیر الطبیعی [illegible] اقسام [illegible] غیر طبیعی [illegible]

[illegible] تحلیل [illegible] بخون [illegible] بخون [illegible]

خواه [illegible] باشد [illegible]

[illegible]

زیرا که [illegible] است [illegible]

[illegible] اقسام [illegible] است

صفرا [illegible] نسبت [illegible] زیرا که [illegible]

[illegible]

و از لوازم منفرده است [illegible] معنی از حقیقت شود [illegible]

[illegible] از لوازم [illegible] نیست [illegible] است که [illegible] بود [illegible]

[illegible] که [illegible] شود [illegible] که ذکر یافت [illegible]

[illegible] مقصود نیست زیرا که [illegible] در حقیقت [illegible]

[illegible] است [illegible] مساوات [illegible] لا اول [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] و هو الذی [illegible]

[illegible] است که [illegible] قدری [illegible] است [illegible]

[illegible] شود [illegible] اقسام [illegible]

[illegible] است [illegible] و این [illegible]

[illegible] جمیع اقسام [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] اعتبار [illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] اصغر [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] شود [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] است [illegible] چهار [illegible]

[illegible] شود [illegible]

[illegible]

[illegible] عفونت [illegible] و [illegible] حرارت [illegible] داده و به واسطه حرارت اشتعالی که لازم عفونت است بلغم را
[illegible] بیرون [illegible] [illegible] ترشی [illegible] پدید آید همچون [illegible] که چون گرم گردد [illegible] [illegible]
[illegible] بلغم ترش [illegible] و دوم [illegible] [illegible] [illegible] سبب [illegible] [illegible]
[illegible] دوم [illegible] [illegible] [illegible] باشد ترش گردد و [illegible] نفسی ترش گردد
یا [illegible] به سبب تحمیض [illegible] باشد [illegible] به سبب تحمیض [illegible] [illegible] باشد [illegible]
چنانچه [illegible] گفته شد [illegible] اقسام بلغم [illegible] قسم [illegible] [illegible]
[illegible] قسم اول [illegible] [illegible] بلغم [illegible] یعنی [illegible] [illegible] سبب [illegible] [illegible]
[illegible] نفیسی [illegible] الی الرابع العفص و هو الذی یغلب علیه [illegible]
[illegible] اصناف نوع چهارم از بلغم [illegible] عفص یعنی [illegible] و آن [illegible] غالب [illegible]
بر آن جوهر ارضی [illegible] این صنف از بلغم [illegible] اصناف [illegible] و سودا [illegible]
[illegible] سودا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] باشد و بعد از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] تحمیض [illegible] [illegible] حلاوت [illegible]
[illegible] باشد [illegible] و این قسم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] و علت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
در [illegible] [illegible] ذکر یافت [illegible] من التفه و هو الذی لا طعم له و یغلب علیه الجوهر
المائی و ابرد الاصناف نوع [illegible] تفه [illegible] یعنی بی مزه [illegible] آنست که بی طعم بود و غلبه [illegible]
بر آن جوهر مائی [illegible] سردترین اصناف بلغم [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] زیرا که طعمی [illegible] [illegible] باشد [illegible] [illegible]

تحلیل رود و اینکه خشونت [illegible] غلیظ گرم و دود [illegible] بسیار [illegible] است [illegible] بلی از [illegible]

[illegible] الطعم باشد [illegible] است [illegible] الطعوم [illegible] حیثیت [illegible] لذع [illegible]

[illegible] است [illegible] کرده اند که [illegible] این قسم را در [illegible] طبیعی [illegible] حیث [illegible]

[illegible] کرده اند [illegible] باشد [illegible] و [illegible] سبب [illegible] کاید [illegible]

و [illegible] اقسام [illegible] الطعم و [illegible] اقسام [illegible] [illegible]

دو گونه است یکی [illegible] دوم [illegible] من حیث الطعم [illegible] من حیث [illegible]

گویند حیوان [illegible] انسان [illegible] غیر انسان [illegible] باشد و دوم [illegible] الطعم

[illegible] اطلاق [illegible] که [illegible] جنسی [illegible] باشد [illegible]

[illegible] الطعم [illegible] حیث الطعم [illegible] شد [illegible] القوام است [illegible]

[illegible] شده گفته [illegible] از جهت قوام [illegible] مختلف القوام [illegible]

[illegible] مختلف القوام [illegible] متفق القوام و این [illegible] دو گونه است یکی آنکه [illegible]

[illegible] اجزا [illegible] است [illegible] و چون [illegible] است [illegible]

[illegible] است و [illegible] دوم آنکه [illegible] غلیظ [illegible] شده [illegible]

[illegible] و [illegible] است [illegible] و چون [illegible] غلیظ است [illegible]

[illegible] کثافت [illegible] و [illegible] آب [illegible]

[illegible] همین سان [illegible]

[illegible] قسم دوم مختلف القوام و این [illegible] دو گونه [illegible] اختلاف [illegible]

[illegible] علی [illegible] اگر گویند [illegible] در آن [illegible]

[illegible] توان [illegible] جواب [illegible] است که [illegible] اختلاف [illegible] است که [illegible] اجزا [illegible]

[illegible] و بعض اجزا [illegible] اختلاف [illegible]

اختلاف [illegible] مخالطی گویند [illegible]

[illegible] مختلف القوام [illegible] جسم [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible] و [illegible] باقی [illegible] است [illegible]

[illegible]

[illegible] علاج نپذیرد و قبول نکند بواسطه آنکه [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] تحلیل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] تحلیل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آنکه از احتراق اخلاط باشد [illegible] فصل [illegible]
[illegible] طبیعی [illegible]
قوامیل الوجود است [illegible]
[illegible] غیر طبیعی باشد [illegible]
[illegible] غیر طبیعی [illegible]
[illegible] طبیعی [illegible] لا یکون الاسود [illegible] کیفیة [illegible] الاخلاط [illegible] علامات العروق [illegible]
[illegible] عن بدن الانسان اذا ورد علی المعدة [illegible]
[illegible] الذی یسمی [illegible]
و [illegible] بدن انسان [illegible] معده [illegible]
جوهری که مانند آب نمک غلیظ بود و این جوهر [illegible]
[illegible]
این مقصود [illegible]
[illegible]
[illegible]

اطبای که [illegible] اند ... [illegible] و این چند سطر [illegible] و رساله است و وقت که در مقام [illegible]
معالج و [illegible] ... [illegible] اند ... [illegible] غذا [illegible]
و در [illegible] آن [illegible] اعراض ایشان است [illegible] منفتح [illegible] شده [illegible]
این [illegible] است که [illegible] صادق [illegible] که [illegible] از [illegible] است [illegible]
[illegible] و بهم اجزا [illegible] از جهت [illegible] اسباب [illegible] کنند [illegible]
[illegible] است [illegible] این [illegible] است [illegible]
[illegible] شود و [illegible] [illegible] صورت [illegible]
[illegible] و چون آن [illegible] شود [illegible]
[illegible] و [illegible] این [illegible] که [illegible] است [illegible] و [illegible] آن [illegible]
عروق [illegible] آن [illegible] که [illegible]
و [illegible] از افراط [illegible] از [illegible] الطبیعی [illegible] است [illegible]
[illegible] که [illegible] چون [illegible] گاه [illegible]
[illegible] از [illegible] گاه [illegible] و [illegible]
که [illegible] از [illegible] است [illegible] از [illegible]
که حصول [illegible] از [illegible] است [illegible]
[illegible] باشد [illegible] و [illegible] است [illegible]
سوداء [illegible] است [illegible] و [illegible] سوداء [illegible]
[illegible] است [illegible] الصفراء [illegible]
[illegible] الطبیعی است و [illegible] یعنی السوداء الطبیعیة [illegible]
[illegible] است [illegible] صفراء [illegible] طبیعی است [illegible]
سوداء [illegible] طبیعیه و [illegible] سوداء [illegible] است [illegible] بلغم [illegible] آن [illegible] است
[illegible] طبیعی [illegible] است [illegible]
بلغم [illegible] است [illegible] می‌شود که [illegible] است

تا او مجاری [illegible] گشت [illegible] اگر [illegible] الفرع کند تا حاجت بدفع [illegible]

و [illegible] اصلا [illegible] شد [illegible] حرارة مقصره و [illegible]

[illegible] طبیعی حرارة قاصره [illegible] این [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] حرارة [illegible] و [illegible] الرطب [illegible]

[illegible] غذا [illegible] جوان [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] البدن [illegible] من الغذاء [illegible] الاعضاء [illegible]

ان یکون فی [illegible] من البلغم [illegible] چنین [illegible]

[illegible] غذا [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] علی [illegible]

[illegible] طبیعی حرارة [illegible] است [illegible] جوان [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] جاوز [illegible] علی [illegible]

[illegible] است [illegible] علی [illegible]

القلیل [illegible] قلیل [illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] القلیل [illegible]

[illegible] الغاشی [illegible] الاعضاء [illegible]

فی [illegible] من [illegible] الطعام [illegible]

[illegible] الشهوة [illegible]

[illegible] است [illegible] البعض [illegible]

و [illegible] الطعام [illegible] این [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] و [illegible] آدمی [illegible] اگر این [illegible] حرکت [illegible]

[illegible] این را شهوه [illegible] می‌کنند و [illegible] رسد [illegible] و از شهوه

[illegible] از [illegible] الالم الفاعل [illegible] مطلوب [illegible]

و [illegible] مطلوب [illegible] اول و [illegible] [illegible] که [illegible]

[illegible] می آید [illegible] و [illegible] و [illegible] است و این [illegible] از تحلیل

[illegible] هر عضوی که [illegible]

[illegible] و [illegible] که عروق اعضا را نضج می‌دهد

این [illegible] که [illegible] مستحیل [illegible] اخلاط [illegible] عروق می‌ماند [illegible]

[illegible] مستحیل [illegible] و [illegible] عروق [illegible]

[illegible] بخلاف [illegible] که [illegible]

[illegible] مستحیل [illegible] و [illegible] می‌کند [illegible]

[illegible] تمامی [illegible] نضج [illegible] باشد [illegible]

[illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] است [illegible] که [illegible] او [illegible]

[illegible] است و [illegible] او واجب [illegible] و [illegible] می‌کنند [illegible]

و [illegible] باشد [illegible] است [illegible] عروق [illegible]

[illegible] مستحیل [illegible] هر عضو [illegible]

[illegible] والنساء والصادق [illegible] است [illegible]

و آن [illegible] است از [illegible] الشعر [illegible] الاعضا [illegible] شود [illegible]

غذا [illegible] شود [illegible] عروق [illegible] از [illegible] می [illegible]

[illegible] و [illegible] که [illegible] مسمی [illegible] تحقیق [illegible] نضج [illegible]

[illegible] نضج [illegible] الطبیعة [illegible]

[illegible] نضج [illegible] که [illegible]

شده [illegible] سببی [illegible] شده [illegible] کاهی اطلاق [illegible]

[illegible] از [illegible] اطلاق [illegible] کنند که [illegible] بیان [illegible]

[illegible] است کاهی [illegible]

[illegible] اطلاق [illegible]

[illegible] شود [illegible]

[illegible] است [illegible] شود [illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] است [illegible]

[illegible]

[illegible] کاهی [illegible] می [illegible]

[illegible] علی [illegible] السبب [illegible] است [illegible] عرف [illegible]

[illegible] از [illegible] که [illegible] خاص است [illegible]

[illegible] است [illegible] برای [illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] است که [illegible]

[illegible]

[illegible] علت [illegible]

[illegible] علی [illegible] سبب [illegible] داخل [illegible]

[illegible] سبب [illegible] اگر [illegible] داخل بود [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] اگر [illegible] فاعلی [illegible] و اگر مقصود

[illegible] غائی گویند [illegible] است [illegible] اگر چه [illegible] است

[illegible] است

فصل سوم [illegible]

در بیان [illegible] اجسام [illegible] اول [illegible] اخلاط [illegible] الاغذیه [illegible] اجسام [illegible]

[illegible] اول [illegible] الارکان [illegible] اول [illegible] اعضا [illegible]

کز اخلاط چهارم [illegible] از امتزاج ارکان [illegible] مجمل [illegible] می‌شوند

[illegible] میشود و مزاج [illegible] اعضا [illegible]

اعضا [illegible] میشود و عضو [illegible] جسم از اول مزاج اخلاط

[illegible] اخلاط [illegible] رطوبات ثانیه [illegible] اخلاط [illegible]

[illegible] عضو [illegible] شود [illegible] اعضا [illegible]

[illegible] واسطه [illegible] اعضا تمام [illegible] چون اعضا

[illegible] حاجت [illegible] واسطه [illegible] اعضا عضو [illegible]

چون [illegible] اعضا [illegible] اعضا [illegible] رطوبات ثانیه [illegible] عضو مرکب

از اعضا [illegible] وجود [illegible] واسطه [illegible] عضو مرکب [illegible]

عضو و اعضا [illegible] چون خلاصه از اول مزاج [illegible]

[illegible] از اول مزاج [illegible] نبات میشود و از نبات [illegible]

[illegible] اخلاط [illegible] واسطه باشد چون تولد اخلاط از غذا [illegible] واسطه باشد

چون تولد اخلاط از [illegible] و تولد اعضا از اخلاط [illegible] مزاج [illegible] اعضا [illegible]

[illegible] اجسام [illegible] اول مزاج الاعضاء [illegible]

[illegible] روح [illegible] لطیف [illegible]

[illegible] اعضا [illegible] حاصل [illegible] از اول مزاج [illegible] اعضا

[illegible] وجود اعضا [illegible] واسطه [illegible] روح [illegible] اعضا [illegible]

[illegible] رطوبات ثانیه [illegible] از آن [illegible]

از اخلاط [illegible] لطیف [illegible] حاصل [illegible]

[illegible] روح [illegible] رطوبات ثانیه [illegible]

[illegible] اعضا [illegible]

[illegible] اعضای که [illegible]

[illegible] اعضای که [illegible]

[illegible] التی یکون مبادی [illegible] بقاء الشخص او النوع [illegible]

[illegible] است که مبادی او تنها باشد و بسوی وی حاجت بود در بقای شخص یا بقای نوع [illegible]

مبدأ [illegible] است که سبب وجود بود و مبدأ [illegible] است از فاعلی بود یا قابلی و اعضاء [illegible]

فاعلی اند [illegible] قابلی و جهة فاعلیت [illegible] بودن ایشان [illegible]

[illegible] چون [illegible] مبدأ [illegible] مبدأ فاعلی [illegible] مبدأ [illegible]

[illegible] مبدأ [illegible] مبدأ [illegible] در جهة قابلیت قابل بودن [illegible]

[illegible] مطلق [illegible] هر عضوی از اعضاء [illegible]

[illegible] مفصل گفته آمد [illegible] اما بعضی [illegible]

[illegible] فاعلی [illegible] چون قلب [illegible] قابلی [illegible] فاعلیت قابلیت [illegible]

[illegible] فاعل [illegible] عضوی دیگر [illegible] چنانکه گفته شود [illegible]

[illegible] بقاء الشخص [illegible] اعضاء [illegible] بقای شخص یعنی بقای [illegible]

[illegible] الشخص [illegible] است [illegible] اعضاء [illegible] القلب [illegible] اعضاء رئیسه

[illegible] مبدأ قوة الحیوة [illegible] قوة حیوانیت و حاجت بسوی این قوة [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] دلیل [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible] قوت حس و حرکت [illegible]

قوت نفسانی [illegible] بسوی این قوة [illegible] است که بعضی اشیاء [illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible]

پس بدان ... که خبری باشد ... بواسطه ... [illegible]

[illegible] ... قلب ... [illegible]

... پیوستن این ... [illegible]

... آن حس حرکات ... [illegible]

[illegible]

... حس و حرکت ... اعصاب ... [illegible]

... اعضا بواسطه ... عصب است ... [illegible]

... اعصاب ... [illegible]

... القوة المغذیة ... قوه طبیعی یعنی قوه ... [illegible]

... اختلاف است اگر ... [illegible]

... بواسطه ... اعضا ... قوه طبیعی رسیده است ... [illegible]

... غذا بخلاف ... اعضا ... [illegible]

... اطبا ... اعضا ... [illegible]

... عضو ... [illegible]

... قوه طبیعی ... [illegible]

... قوه تغذیه ... عضوی دیگر ... [illegible]

... اکثر ... قوت تغذیه ... اعضا ... [illegible]

... قوت تغذیه و تنمیه ... [illegible]

... واجب است ... [illegible]

... خون ماده ... [illegible]

... عوض ... تحلیل ... [illegible]

... تغذیه دایم است تا بقای ... [illegible]

... الربیع ... [illegible]

[illegible]

[illegible] او [illegible] وصول در [illegible] صورت [illegible]

[illegible] الاعضاء المركبة [illegible] الا اعضاء التي تجري [illegible] القوى [illegible]

[illegible] والرئيسة [illegible] اعضائي که [illegible]

[illegible] اعضاء رئيسه اگر [illegible] شود [illegible] گرفته

[illegible] شد [illegible] باشد [illegible]

[illegible] الاعضاء [illegible] است و [illegible]

[illegible] از قلب [illegible] که [illegible] غالب [illegible] میکند [illegible]

[illegible] و آن [illegible] و [illegible] آن که [illegible] مذکور [illegible]

[illegible] و آن [illegible] و [illegible] الاعضاء التي [illegible] الاعضاء [illegible]

[illegible] الاعضاء الرئيسة [illegible] الاخرى [illegible] والاعصاب [illegible]

[illegible] آن اعضائی [illegible] که [illegible] بقوی [illegible]

[illegible] اعضاء رئيسه [illegible] القوی [illegible] بعضی [illegible]

[illegible] اعضاء [illegible] و آن [illegible]

[illegible] که [illegible] از عضوی [illegible]

[illegible] چراکه هر عضوی [illegible] قبول [illegible]

[illegible] تقسیم الاعضاء [illegible] الی [illegible]

[illegible] الاسم [illegible] تقسیم [illegible]

[illegible] که [illegible] گرفته شود [illegible]

[illegible] التي لا [illegible] الیه [illegible]

[illegible] الاعضاء [illegible] از [illegible]

[illegible] جزو [illegible] که [illegible]

[illegible] اسم [illegible] که [illegible]

[illegible] الاعضاء [illegible]

[illegible]

و اینجا چون اعضای مفرد معلوم شد مرکب را از خلاف آن تعریف کرد یعنی مرکب است
هر جزوی که او را با دیگری مشارکت نباشد در اسم و حد و مراد از جزو [illegible] جزو دست که او
جزو آن عضو به آن گفت و اگر چه که از وی جزو و نهایت عضو [illegible]
نیز اگر جزو فی الحقیقه همچنان [illegible] گفت [illegible] جزو آن [illegible]
یعنی جزو [illegible] از دست [illegible] فی الحقیقه جزو دست [illegible]
دست [illegible] آن [illegible] نیست آن [illegible] فی الحقیقه جزو دست [illegible]
عبارت از مجموع [illegible] همچنان آن [illegible] و نهایت [illegible]
جزو [illegible] گویند [illegible] و مراد از عضو مرکب [illegible] عضو آلی [illegible]
[illegible] حرکات و افعال [illegible] بعضی اعضا [illegible] چنانچه اعصاب که
نفس [illegible] روح [illegible] اعضا [illegible] که [illegible] روح [illegible]
اعضا [illegible] آلات اند [illegible] اعضا [illegible] مرکب [illegible] است [illegible]
عضو [illegible] عضو مرکب همین است که [illegible] عضو [illegible] خلقت و
است که تمامی عضو مرکب [illegible] بود [illegible] عضو مفرد [illegible] خلقت کفایت
نمودی و احتیاج [illegible] ترکیب [illegible] عضو [illegible] اولی بود [illegible]
[illegible] اعضا [illegible] معطی و غیر معطی و چون هر واحد [illegible]
[illegible] چهار قسم [illegible] معطی قابل [illegible] دماغ [illegible] و دوم معطی غیر قابل [illegible]
[illegible] سوم غیر معطی قابل [illegible] چون لحم حساس است [illegible]
چون عظم است [illegible] و بیان معنی معطی [illegible] غیر معطی و قابل و غیر قابل [illegible]
[illegible] که [illegible] تغذیه [illegible] اعضا [illegible] قوت [illegible] اعضا [illegible]
قوت [illegible] و این را معطی گویند و بعضی غیر معطی اند [illegible] عضو [illegible] قوت
[illegible] و الا غیر قابل چنانچه گفته شد و مراد از این قوة غیر قوت تغذیه است
[illegible] قوة تغذیه هر عضو [illegible] حاصل است [illegible]
[illegible] گفته شد و باید [illegible] معطی بودن عضو [illegible] است و لیکن

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تحقیق [illegible]

جسمیت نبود زیرا که اگر از جسمیت باشد همه جسام [illegible] در این [illegible]

اما چون تحقیق شد پس معنی بقوه گشت بنظر الی الفعل و بهذه قوی دو گونه است اولی [illegible]

از آن قوه حیوانی و نفسانی و طبیعی است و هر واحد ازین [illegible] منقسم [illegible]

[illegible] و قوی [illegible] است [illegible] و بصر و ذوق و لمس [illegible] این قوی [illegible] است که بدان

بسوی وی [illegible] بود در بقای شخص یا نوع [illegible] قوی [illegible] که مضطر الیه [illegible] است

قوی [illegible] چون سه گونه است یکی ازینها قوه طبیعیه و هی فی الکبد از آن قوه طبیعی

و آن در جگر است و ثانیها قوه حیوانیه و هی فی القلب و نام ازان قوه حیوانیست و آن

در دل است و ثالثها قوه نفسانیه و هی فی الدماغ و مسمی ازان قوه نفسانیست و آن در

دماغ است اما القوة الطبیعیة فتنقسم الی قسمین مخدومة و خادمة اما قوه طبیعی منقسم میشود بدو

قسم که مخدومه و خادمه است اما المخدومة فتنقسم الی ما یتصرف فی الغذا لابقاء الشخص

وهی الغاذیة و النامیة اما مخدومه منقسم میشود بسوی چیزی که تصرف میکند در غذا برای

بقاء شخص و آن غاذیه و نامیه است و الی ما یتصرف فی الغذا لابقاء النوع وهی المولدة

و المصورة و منقسم میشود بسوی چیزی که تصرف میکند در غذا برای بقای نوع و آن مولده

و مصوره است و اما الغاذیة فهی التی تحیل الغذا الی مشابهة المغتذی لیخلف بدل

ما یتحلل و غاذیه پس وی آنست که بگرداند غذا را از صورتش بسوی مشابهة عضو

غذا گیرنده تا برسد عوض [illegible] بدل آنچه تحلل یافته است از عضو [illegible] و نیست که [illegible]

دایم در تحصیل [illegible] اند و اگر بدل ما یتحلل [illegible] مشغول گردد و او را [illegible] اقتضا

الجسم علی التناسب [illegible] که زیاده کنند [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

عضو [illegible] از منی [illegible] عضو [illegible]

عضو [illegible] از منی [illegible] عضو [illegible]

[illegible] فعل این قوة و گونه [illegible] قوة [illegible] گونه [illegible]

[illegible] منی [illegible] ماده [illegible]

منی و در منی تصرف میکند [illegible] مزاج [illegible]

[illegible] دیگر حال بودن او در جسم [illegible] این افعال [illegible]

منی [illegible] ماده [illegible] در جسم [illegible] دیگر حادث [illegible]

[illegible] و چون عمل این قوة [illegible]

[illegible] منی [illegible] جسم [illegible] لازم آمد که عمل قوة مصوره [illegible]

[illegible] عمل [illegible]

[illegible]

[illegible] کرده اند [illegible]

[illegible] جسم [illegible]

[illegible]

[illegible] جسم [illegible] دلیل [illegible]

[illegible]

میگردد [illegible] تعلق نفس [illegible] شود و لهذا قبول [illegible] میکند [illegible]

که از جمله قوت است و تعلق نفس و روحی است [illegible] و جمله کثرت است بعض [illegible]

نفس [illegible] چه [illegible] باقی [illegible] این است که [illegible] از آن متکون گردد

[illegible] مولده [illegible] مغیره [illegible] باید دانست که اطلاق مغیره [illegible] چنانکه [illegible] قوه [illegible]

کرده [illegible] اطلاق کرده [illegible] اگر مولده [illegible]

[illegible] اتحاد [illegible] متصرف [illegible] جمله [illegible]

مولده که تصرف میکند در منی [illegible] از جمله قوی [illegible] باید است علی اختلاف المذهبین

از قوی این شخص که [illegible] مولده [illegible] زیرا که مولده از جمله قوی این شخص نیست بلکه

[illegible] اعضا [illegible] تحصیل [illegible] طبیعی [illegible] میکرد [illegible]

بادی النظر [illegible] عمل او [illegible] مغیره [illegible] زیرا که [illegible] عمل

غاذیه است [illegible] قوه [illegible] زیرا که عمل غاذیه [illegible] و عمل مولده در منی [illegible]

[illegible] متکون میگردد و لیس [illegible] در منی [illegible] غاذیه [illegible]

در هر عضو [illegible] جاذبه و ماسکه و هاضمه و دافعه موقوف علیه تغذیه [illegible] مغیره [illegible] غاذیه

نیز موقوف علیه است و [illegible] مغیره [illegible] عمل [illegible] مغیره [illegible] است [illegible]

که [illegible] مستعد عضو شدن ساخته باشد مشابه عضو [illegible] بالفعل زیرا که فعل مغیره [illegible] عضو

بالفعل مغیره [illegible] دیگر مغیره [illegible] بالفعل مغیره دیگر اعضا [illegible]

عمل [illegible] غذا [illegible] که توان [illegible] جمله اعضا [illegible]

مغیره [illegible] مثل [illegible] مشابهه [illegible]

برای [illegible] عضو دیگر [illegible] غذا [illegible]

نیست [illegible] اعضا [illegible] این تقریر روشن شد که [illegible] غذا [illegible]

سازد که عضو شود [illegible] غذا [illegible] مغیره [illegible] آن ماده

را مشابه عضو کنند [illegible] صورت [illegible]

[illegible] عضو بالفعل [illegible] که بعضی اطبا [illegible] اطلاق [illegible] مغیره کرده اند [illegible] است [illegible]

در اصطلاح جمهور مغیره و مغایر [illegible] الفرق [illegible]

گوشت گردد آنکه غذا مستعد [illegible] عضو پیوست سازد و دوم آنکه آن پیوسته و ملتصق شده را تشابه

بعضو کند و [illegible] کل الوجوه یعنی اطبا مغیره و گویند هم غاذیه را گویند [illegible] بالعماق مغیره [illegible]

غاذیه را خوانند نظر بتشبیه [illegible] در تحریر [illegible] المغیره الاولی هی التی تحصل الغذا بالعضو

بعد [illegible] المغیره الثانیه هی التی تشبه [illegible] الاولی بالحصول [illegible]

[illegible] لیکون الرحم [illegible] [illegible] لیکون [illegible] المغیره [illegible]

[illegible] المغیره الثانیه [illegible] لان فعل الاولی مقدم علی [illegible]

[illegible] مطلق [illegible] مغیره [illegible] این هم [illegible] اطلاق [illegible]

گفته شده [illegible] مناسب آنجا [illegible] گردد چون [illegible] مشتق [illegible] غاذیه نوع

دیگر [illegible] نسبت [illegible] فعل او [illegible] مغایرت [illegible] مغیره [illegible]

مسمی کرده اند چنانچه گذشت و اما المصوره فهی التی یصدر عنها تخطیط الاعضاء و تشکیلها [illegible]

مصوره [illegible] و آن [illegible] که صادر شود [illegible] عضو [illegible] [illegible] قوت [illegible]

خالقها [illegible] صورت عضوی [illegible] که [illegible]

[illegible] مختلط [illegible] نوع باشد [illegible] لهذا [illegible] پیدا میکند چنانچه

بغل که [illegible] شکل فرس [illegible] شکل حمار [illegible]

و اما [illegible] غاذیه [illegible] عضو [illegible]

[illegible] حاجت [illegible] غاذیه [illegible] عضو [illegible]

[illegible] فعل او تمام شود [illegible] فعل او [illegible]

[illegible] و وجه احتیاج غاذیه [illegible] که [illegible]

عضو [illegible] غذا از فعل خود [illegible] عضو [illegible]

[illegible] و وجه احتیاج بماسکه آنست که غذا [illegible]

[illegible] تشبیه [illegible] گردد [illegible]

[illegible] شد [illegible] و آنجا گرفته [illegible] ماسکه [illegible]

[illegible] را آنجا [illegible] پس ماسکه حاجت [illegible] شد [illegible]

کرده غذا بدن زیرا که سیال باشد در تمام جسم ... عضوی ... [illegible]

[illegible] و دو وجه احتیاج به ... است که غذا ... قبول صورت عضوی ... [illegible]

[illegible] ... بدن ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] گفته شد که

[illegible] غذا ... [illegible] ... است که ... [illegible]

مجذوب مرکب از دو جوهر ... یکی صالح باشد ... و دیگر غیر صالح ... البعض ...

[illegible] ... چون ... [illegible] ... نضج لازم آمد و ... [illegible]

واقع محال پس حاجت ... ثابت شد ... کیفیات اربعه است یعنی

حرارت و برودت و رطوبت و یبوست ... قوتهای اربعه ثابت شد ... [illegible]

خادم ... کیفیات اربعه اند و مخادم ... [illegible]

است و بکار از قوای طبیعیه ... خادم اند ... [illegible]

از جمله قوای اربعه ... است که علت ... مذکور ... حرکت

که ... افعال این قوی ... کیفیات ... [illegible]

ست ... بالذات بدان محتاج است ... و دیگر بالعرض چنانچه گفته آید ... [illegible]

جاذبه ... حرکت ... است که فعل ... [illegible]

دافعه ... و دیگر حرارت ... که فعل ... طبخ است و آن بدون ... [illegible]

[illegible] ... غذا است ... [illegible]

و متفرق ... هاضمه محتاج بحرارت ... [illegible]

[illegible] ... حرکت کند لیکن ... [illegible] ... باشد زیرا که ... [illegible]

[illegible] ... حرکت ... استعمال ... مستوفی تر ... کند ... [illegible]

جمع کند ... عضو که مشتمل بر ... [illegible]

قال جالینوس ... [illegible]

مساک انیقا تغیر شابت شد افتقار هر یکی از این چهار قوه بسوی حرارت اکسیات ثلثه بلغمیه
یعنی از ان مخصوص بعضی قوی است چنانکه گفته شود مدار طبیعه بر اسپوست تغیر خدمت
میکند مع الحرارة زیرا که استرخاء طبیعی هر کاره و هو ضعف روح که حامل قوه است یا رطوبت
قوی تغیر کرده مانع افعال آنها میگردد و علاج یابس زیرا که رطوبت غریبی است در مجاری
و حرکت مخالفت دارد بالذات پس میوست که شدید رطوبت است در جذبه همتاوست
و منوی فعل آن باشد اما دافعه را پیوست و بدرقه شاهر و خادم الملح الحرارت
و حبه خدمت پیوست همانست که و جاذبه گذشت و خدمت هر دو فعه را آنست که
دیگف گیف ست بر سبتی که بیارست ازان و عقد تا که دفع ثمار حاصل شود و ظاهر است
که افشردن مواد آنگاه افشرده زمانی نباشد بلکه بایست انتهای قصیر باشد تا زود زود
بحسب اراده مسخرج گردد اما مسکه را نیز موست و بر دوقه خادم الملح الحرارة و خدمت
پیوست همانست که گذشت و کواو جبه خدمت بر دوقه و ظاهر است که احتیاج بر دوقه در
نشئی عظیم است زیرا که هیئة مذکوره را بایست که زمانی طویل باقی شده و هذا لا یحصل الا بالحرارة
اما هاضمه را رطوبت خدمت میکند مع الحرارة زیرا که رطوبت را عادت میدهد هاضمه را در
قبول غذا پس از احاله و طبخ بلیغ و آنرا قوی ابعد بحسبی در رطوبت نیست مگر هاضمه را
بحیوانیه فعلی الخصوص امساط القلب و الشرایین و الاعصاب و الروح و اخراج الاکثره
الدخانیه و بیاکه که الخوف و الغضب الی قوه حیوانی پس وی آنست که امساط و انقباض
دل و شریانها و تبرید و تسخین روح و اخراج بخارها و خانیه بدست و حرکت خوف و غضب بدان متعلق
است و این تبرید روح بجذب نسیم است هم از راه ریه میشود و هم از راه منافذ شرایین بواسطه مسام
جلد بدن از آنست که در هوا چون حبس نفس کنند زمانی طویل بر ان مصاحبت توان نمود
بخلاف آنکه چون در آب فرو روند اندک مصابرت بر حبس نفس نمیشود و از آنکه در حضور
اول اگرچه اشتغال نیست از ریه نیست انما قد شرایین نیست و در صورت دوم این تغیر
میماند پس خطر السبر عند روی میماند بقوه حیوانی آنست که چون در اعضا تحلیل
آید آنها را برای قبول قوه حس و حرکت میتماکرد انبشتر از ارتفاع موانع و حصول شرایط

و نبات حیوان چنین قوتی که بطلان حس نیست و آنرا حرارت غریزی
گویند اعضا را حاصل میشود و بعض واقفان گویند حدوث حیوانی بخلاف قوه طبیعی
بر قوه نفسانی مقدم است و مشخص چنانکه حیوان نیست بلکه نبات است و غیر جوهر است کما الاخص و دلیل
بر تغایر قوه حیوانی و قوه نفسانی آنست که گاهی عضوی مفلوج باطل الحس باشد و
حس و حرکت ندارد و از حیات عضو که غیر نباتیست که اگر حی نبود متعفن شود
و مشاهده میشود که غیر از این معنی نمیشود و تغایر این قوت با طبیعی
ظاهر است که گاه باشد که قوه طبیعی باطل شود و قوه حیوانی باقی بود چنانکه بطلان
نفس قوه طبیعی باشد با وجود علی اختلاف المذهبین بطلان نامیه در سن وقوف
و بطلان مولده در سن عند انقطاع حیض و بطلان غاذیه عند حصول ذبول در عضو
حیوانی و مقدور است اگر گویند که شیخ گفته است که هر عضوی را در نفس خویش قوتیست غریزی
که بدان قوه امر تغذیه آن عضو تمام میشود و چون چنین باشد چگونه جایز بود که قوه تغذیه
بالفعل معدوم شود و قوه حیوانی در حال آنکه باقی باشد گوییم که غریزی بودن قوه طبیعی
اعضا را همان وقت است که نزدیک انتها و اعتدال است اما هرگاه مزاج متغیر میشود
ممکن است که قوه تغذیه زایل شود با بقاء حیوانی یا گوییم که قوه طبیعی آنچه مزاج منعدم میشود
بلکه فعل او باطل میگردد به جهت عدم قبول عضو اثر او را به سبب غیر فعل طبیعی
قوه حیوانی با وجود آنکه مبادی این امور قوه نفسانی است
مقدار آنکه حال این قوت است عارض میشود انقباض بسوی داخل و انبساط بسوی خارج
و اثر امر حرکت بسوی خارج و اما النفسانیة فتنقسم الی مدرکة و محرکة اما قوه نفسانی
منقسم میشود به مدرکه و محرکه باید دانست که قوه نفسانی در دماغ است و حرکت و حس از آن
منبعث است و معنی حیوان بسوی این قوه ظاهر است که او را اگر چنین اعتدالی نبودی
در دماغ بود حرکت ممکن نیست زیرا که هر حرکتی و قسمی واحد حرکت است که چنین ذکر
شده بود و او را اگر مشارکت نافع نبودی موجب او را که این قوه است حس و حاجت بدان
ضروری باشد اما المدرکة فتنقسم الی مدرک فی الظاهر و مدرک فی الباطن اما مدرکه منقسم میشود

بیرونی چیزی که [illegible] است و بسوی چیزی که به درون است و مراد ایشان [illegible] که در [illegible]

حسی [illegible] که [illegible] ذات است انسان را [illegible] عقلی گویند آن [illegible]

[illegible] اما [illegible] حسی [illegible] اند و این دو گونه است [illegible] گفته [illegible]

النبی فی الظاهر هی السمع والبصر والشم والذوق واللمس و آنچه در ظاهر است خارج دماغ [illegible]

[illegible] حواس [illegible] ظاهر [illegible] الی [illegible] در [illegible] و [illegible]

[illegible] و هم [illegible] حواس مفصل [illegible] آید [illegible] النفس و بدانکه حواس ظاهری [illegible]

[illegible] و مراد از [illegible] که [illegible]

[illegible] که حواس ظاهر [illegible] گفتن [illegible] مشهور است و الا [illegible]

گفته اند [illegible] که [illegible] حاکم [illegible] میان [illegible] و دوم حاکم میان [illegible]

و [illegible] سوم حاکم میان [illegible] چهارم حاکم میان [illegible] و [illegible] و بعضی حاکم میان ثقیل و خفیف

افزوده [illegible] گفته اند [illegible] قول ایشان این زعم شده است که [illegible]

[illegible] است [illegible] و [illegible] درشتی و ملاست [illegible]

احساس [illegible] لازم و این [illegible] آنکه [illegible] سیاهی و سرخی و زردی

[illegible] و [illegible] نرمی [illegible] و [illegible]

[illegible] ظاهر است [illegible] که [illegible] شده باشد و [illegible] حواس [illegible]

[illegible] و [illegible] بعضی گفته اند [illegible]

[illegible] تقویت نموده اند [illegible] انجام آن [illegible]

[illegible] حواس [illegible] ظاهری [illegible] باید گفته شد [illegible] میان [illegible]

[illegible] که [illegible] است و ادراک [illegible]

[illegible] هوا [illegible] منکیف [illegible]

صوت [illegible] هوا [illegible]

[illegible]

[illegible]

بجهت [illegible]

[illegible]

منه

بواسطه حرکت اوست و ... بعد ... حرکت ... سکون ... متحرک میشود و که بعث
صوت یعنی قبول میکند حرکات ... شده است از الفاظ و صوت و معانی ...
و الفاظ آنست ... که ... ان ... شنود ... مسموع ... معانی ...
گرم ... حس ... است از ضیاع ... تعلق است که فهم آن از عقل ...
استماع آن ... احساس ... بصره و حصول ... کمال ... است ... که
است که اگر کسی ... طرف ... صوتی ... گوش ... ظرف
و وهم ... وصل گردد ... تعالی ... آن شخص آنرا خواهد شنید ... صداها
مجلس ... شنید ... حصول ... المحسوس ...
دوم ... است که ... [illegible] ... بیشتر ... صوت
محسوس ... سوم ... است ... صوت ... شنوند
ایستاده ... شنید ... است ... ور
شنیدن ... از انها ... است که حس
ضعیفتر از همه حواس است ... علم ... گوش است
... گوش ... مسموع شود ... لفظ
... سمع ... ان ... بطلان ... شنید
از موجب بطلان ... شنوا ... مقدم ... آنچه
بیان قوه بصر و آن قوتیست ... عصبه ... است
و وقت ادراک ... الوان ... است که ... مقدم ... از
گرفته ... است ... تعلق دارد و عصبه ... یکی از ... دیگری
از بسیار ... بسیار ... عصبه ... نیز ... شد
... است ... از ... است ... مسموع ... خانه
... است ... است ... که
تقاطع محل نور است ... است ... از دو

...

[illegible] طوسی [illegible] الله [illegible] شود و کیفیت [illegible]

که با هوا [illegible] عارض میگردد [illegible] زیرا که [illegible]

[illegible] منفعل میشود [illegible] شم [illegible] شود [illegible] و تحقیق [illegible]

علما و حکما [illegible] مختلف [illegible] بعضی [illegible] لطیف [illegible] و بعضی [illegible]

[illegible] انفصال [illegible]

[illegible] در بیان [illegible] شم و آن [illegible] کیفیت [illegible]

[illegible] این [illegible] کیفیت [illegible] اختلاف کرده

اند حکما جمهور بر آنند که [illegible] ست که هوا متکیف گشته ذی رایحه

[illegible] شم میرسد [illegible] و بعضی گویند که [illegible] بر سبیل [illegible] انفصال

اجزا ذی رایحه است [illegible] یعنی اجزا [illegible] لطیف از ذی رایحه جدا [illegible]

[illegible] هوایی که با آن مختلط [illegible] میگردد و [illegible] شامه ملاقی [illegible] هوای [illegible]

مدرک میگردد [illegible] این قول [illegible] ذی [illegible] انفصال [illegible] نقصان [illegible]

[illegible] زیرا که انفصال اجزا [illegible] موجب نقصان آن میگردد [illegible]

[illegible] مسک [illegible] شم [illegible] نقصان [illegible]

[illegible] ست [illegible] و بعضی [illegible] بر آنند که حصول شم [illegible] ذی رایحه [illegible]

در شامه [illegible] که هوا متکیف شود [illegible] اجزا از [illegible] منفصل [illegible] این قول [illegible]

ضعیف [illegible] ذکر [illegible] و اکثر [illegible] گویند که [illegible]

[illegible] ست که ادراک شم [illegible] رایحه ست [illegible]

[illegible] از جسم [illegible]

[illegible] باشد [illegible] تقدیر [illegible]

[illegible] افلاک [illegible] شم [illegible]

[illegible] ست که [illegible]

[illegible] این [illegible] ست [illegible]

مثل و در آن [illegible] از زبان [illegible] از رطوبت لعابیه [illegible] است در طعم غذا [illegible] که حاصل [illegible]

و این [illegible] است [illegible] بالعاب [illegible] او را که بواسطه لعاب است و در وجه تعالی [illegible]

[illegible] ذی طعم [illegible] بتوسط لعاب پس هر گاه [illegible] غوص کند و [illegible] شود

و معدا [illegible] از آن طعوم [illegible] و حصول آن [illegible] طعم [illegible]

[illegible] بسبب [illegible] تشکیک شود [illegible] غوص کند [illegible]

شود و [illegible] بحقیقه [illegible] رطوبت [illegible] تشکیک [illegible] است [illegible]

و [illegible] بر سیاق [illegible] بمحسوس در واسطه نیست [illegible] جرم ذی طعم [illegible]

[illegible] شود بخلاف ابصار که محتاج است [illegible] بعضی [illegible] مناد

[illegible] در احساس طعم [illegible] است که رطوبت [illegible] باشد [illegible]

باشد [illegible] این [illegible] خارجی باشد [illegible] المضرا

تلخ [illegible] ممکن [illegible] باختلاط الفضیر برطوبت اللسان [illegible] ادراک الذوق [illegible] حس طعم [illegible] المضرا

[illegible] علی کل طعم [illegible] بجای قوت لمس و آن قوتیست منبثه در

پوست و [illegible] چون [illegible] است [illegible]

[illegible] و [illegible] حصول این حس [illegible] است حد لمس

[illegible] حس لمس [illegible] است [illegible]

و پوست [illegible] احساس [illegible]

[illegible] حکم [illegible] پوست [illegible] در میان پوست [illegible]

[illegible] این قوت [illegible] ظاهر است [illegible]

[illegible] است [illegible] است [illegible]

[illegible] بنقصان قوت لمس [illegible] حکیم [illegible] است [illegible]

حس [illegible] اگر [illegible] احساس [illegible] مقام [illegible]

[illegible] حیوان [illegible] چنانچه گفته شد [illegible]

هلاکت [illegible] بعضی اعضا [illegible] جالینوس [illegible] است کما لا یخفی

به قوتی دیگر که مرتبه آن فروتر از مرتبه حس مشترک است ... و از آن ... [illegible]
منسوب ساخته‌اند و آن قوتی که ... [illegible] ... مشارکت دارد و محلش ... [illegible]
... [illegible] ... قوت متصرفه اول بطن ... [illegible] ... و بعضی فضلا ... [illegible]
این قوت ... [illegible] ... اگرچه موضع این قوت همان است ... [illegible]
و ... [illegible] ... است ... [illegible] ... و ... [illegible]
از آن ... [illegible] ... محسوسات ... [illegible] ... متخیله ... [illegible]
قوتی ... [illegible] ... الانسان ... [illegible] ... هی القوة التی تدرک بها
المعانی الجزئیة المتعلقة بالمحسوسات من الموافقة والمخالفة والعداوة ... [illegible]
از جواسیس باطنه وهم است و آن قوتی است که ادراک کرده میشود به سبب آن معنیهای جزئیه
که متعلق به محسوسات است از موافقت و مخالفت ... [illegible] ... و ... [illegible]
جزئیه که ... [illegible] ... میشود از ... [illegible] ... است ... [illegible] ... جزئیه ... [illegible]
... [illegible] ... معانی ... [illegible]
... [illegible] ... دلیل بر وجود وهم ... [illegible]
... [illegible] ... دلیل بر مغایرت وهم و خیال ... مشترک ... [illegible]
... [illegible] ... دلیل بر مغایرت او و خیال ... [illegible]
... [illegible] ... محسوسات معانی غیر محسوسه و محلها آخر البطن الاوسط
الدماغ ... [illegible] ... آخر بطن میانه دماغ است و دلیل بر بودن ... [illegible]
اختلال ... [illegible] ... عند وقوع آفت درین موضع ... [illegible]
... [illegible] ... دماغ است ... [illegible] ... مخصوص ... [illegible]
... [illegible] ... و ... [illegible] ... علیه ... [illegible]
کلام ... [illegible] ... حافظه هی التی تحفظ المعانی المدرکة بالوهم ... [illegible]
... [illegible] ... حافظه ... و آن قوتی است که حفظ میکند ... [illegible]
... [illegible] ... حافظه خزانه وهم است ... [illegible]

قوه حافظه معاون وهم است حفظ صور آنرا اگر چه [illegible] بهر آنکه ذکر کرده شد و ملکه حافظه [illegible]
[illegible] حافظه است خیال پس اگر مرتب از دو چیز است [illegible] و اگر چیزی که [illegible]
[illegible] شده [illegible] زیرا که ادراک شان وهم است و حفظ شان [illegible]
[illegible] حفظ صور محسوسه است خیال [illegible] آن [illegible] تخیل [illegible]
[illegible] که مدرک شده باشد در وقت دیگر [illegible] اگر [illegible] شان [illegible]
[illegible] شان خیال پس [illegible] تخیله [illegible]
[illegible]
بسرعت [illegible] شده و بسیار معانی منعقد میشوند از [illegible] در آن [illegible] علم منطق [illegible]
باید دانست که در طلب معانی محفوظ است [illegible] آن معانی است بعد
زوال آن و این فعل متعلق به وهم است که متصرف است [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
بطریقی که در خیال [illegible] است توان [illegible] البطن الاخر من الدماغ [illegible]
[illegible]
[illegible] باین محل توان کرد [illegible] منقسم [illegible]
قوه محرکه پس منقسم میشود بسوی باعثه و فاعله [illegible] قوه مدرکه فارغ شد شروع در
محرکه [illegible] باعثه است و فاعله میگویند اما الباعثه فهی التی [illegible]
[illegible] نحو النافع او المظنون نافعا [illegible] باعثه قوتی است [illegible]
[illegible] بسوی چیزی نافع که فی الحقیقه نافع باشد یا گمان میکنند که نافع است و تدعوها الی الحرکه
عن الضار او المظنون ضارا [illegible]
فی الحقیقه [illegible] که ضار است و باید دانست که [illegible]
[illegible] دلیل بر مغایرت [illegible]

گاهی تخیل صورتی ملایم میکند آرزومند آن میشود و گاهی آرزومند نمیشود پس [illegible]

مبدا شوق و عدم شوق نیست [illegible] میکند که تابع تخیل او [illegible] است [illegible]

[illegible] و در بعضی دیگر [illegible] میشود زیرا که [illegible] میشود [illegible]

[illegible] شوق [illegible] [illegible]

[illegible] بعضی [illegible] شوق شده [illegible]

[illegible] و هست که [illegible] شوقیه [illegible]

[illegible] تابع است شهوت [illegible] مر تبه قوت اول که [illegible] قوت تام شود

یکی قوت [illegible] دوم قوت شوقیه سوم قوت عامه چهارم قوت فاعله زیرا که هرگاه در ذهن

چیزی تصور کرده شد [illegible] باعث میشود او را قوة شوقیه و چون شوق غالب شود قوت فاعله

[illegible] پس تا علم [illegible] عضلانی [illegible] که قوت عضلانی [illegible] شوقیه [illegible] و صاحب

[illegible] است [illegible] که [illegible] الفاعلة هی القوة المنبثة فی العضل المطیعة

للقوة الباعثة اما قوة فاعله [illegible] باعثه است و فاعل حرکت قوتیست که [illegible] حرکت [illegible] و عضله را

[illegible] قوة باعثه است و طریق این است که اگر باعثه را [illegible] عضو باعث شد فاعله هم میکشد

[illegible] عضله را بسوی مبدا [illegible] منجذب میشود و بسبب انجذاب عضله بجهة مبدا [illegible]

[illegible] بطول [illegible] بالضرورة عضوی که [illegible] است [illegible]

و اگر باعثه باعث بر [illegible] عضو بود قوة فاعله [illegible] است [illegible]

[illegible] مبدا [illegible] عضو [illegible] بسوی خلاف مبدا [illegible] در طول [illegible]

[illegible] عرض نقصان [illegible] بالضرورة عضوی که متعلق بدان است [illegible]

کیفیت قبض و بسط عضو تبارک الله احسن الخالقین

[illegible] الاحد [illegible]

[illegible] امور طبیعیه و هی الافعال الصادرة عن القوی و آن افعالیست که [illegible]

میشود [illegible] و دیگر انواع است [illegible] امور طبیعیه بیان کرده

[illegible] امور طبیعیه [illegible] [illegible]

[illegible]

و بخصوص طبیعت که افعال او [illegible] باشد و در حیوان [illegible] و دیگر [illegible]
[illegible] ازان [illegible] شود و در حیوان [illegible] آنرا [illegible] افعال معلوم
[illegible] الاذن [illegible] و الفرق [illegible] الذکر [illegible]
[illegible] و [illegible] چنانچه [illegible]
افعال [illegible] منقسم [illegible] مفرد و مرکب [illegible] افعال [illegible] مفرد و مرکب [illegible]
[illegible] تمام شود [illegible]
هضم و دفع [illegible] که [illegible]
از فعل ماسکه و هاضمه [illegible] که ماسکه و حقیقت [illegible] عبارت [illegible] است
دفع [illegible] تحقق می [illegible] ماسکه [illegible] حصول فعل [illegible] هاضمه
امری زاید است بر هضم [illegible] حصول فعل ماسکه است [illegible]
هاضمه [illegible] فعل [illegible] حقیقت فعل [illegible]
[illegible] القوی [illegible] و فعل مرکب [illegible] قوة تمام شود همچون [illegible]
[illegible] ازانکه [illegible] بر دفع [illegible] قوت [illegible]
[illegible] جاذبه [illegible]
[illegible] و قوة تمام [illegible] جاذبه طبیعی [illegible] دفع ارادی [illegible] قول شیخ [illegible]
[illegible] تمام [illegible] جمله یعنی از
افعال مرکب [illegible] زیرا که [illegible] قوت [illegible]
[illegible] باید دانست که [illegible]
فعل مرکب تمام است [illegible]
[illegible] باشد چنانچه قوة طبیعی یا نفسانی جمع آید چنانکه ذکر فی [illegible] الطعام و
[illegible] ایضا [illegible] الشیخ الهمام و مشفق الحقایق آنست که [illegible]
[illegible] القوی الاربعة [illegible] که عبارت [illegible] جاذبه ماسکه و دافعه و هاضمه [illegible] عضو است
[illegible] الارواح فی [illegible] من مجاریه الاخلاط [illegible]

[illegible] در حافظت آن [illegible]

چون خون [illegible] ایستد [illegible] لطیف شود [illegible]

[illegible] لطیف میگردد و روح همین است و دلیل بر آنکه تولد روح از اخلاط است [illegible]

[illegible] غذا منفعت [illegible] جهت کلام [illegible]

[illegible] میگردد [illegible] روح [illegible] جالینوس [illegible]

[illegible] غذا استنشاق هوا [illegible] جهت [illegible]

ولیکن [illegible] است که هوا [illegible]

کرده اند [illegible] تولد روح از هوا [illegible]

[illegible] است [illegible] روح که هوا است [illegible]

[illegible] استنشاق [illegible] است از روح [illegible] بسیار [illegible]

است [illegible] روح [illegible] تعدیل [illegible] میشود

چون [illegible] میشود و روح [illegible] میگردد [illegible]

[illegible] ساکت [illegible] استنشاق [illegible]

[illegible] است که [illegible]

[illegible] ثابت شده که حرکت روح [illegible] قوی

و انتقال [illegible] مقاصد [illegible] است که [illegible] نزد اطبا [illegible]

از جمله اعراض است و انتقال عرض بدون انتقال محل که معروض او باشد محال

و آنکه باعث بر انتقال معروض [illegible] عرض است [illegible]

آنچه مراد از روح در کلام اطبا است [illegible] روح که در کتب [illegible] مذکور [illegible]

روح از [illegible] قبل [illegible] ساکت [illegible]

[illegible] و مشار الیه [illegible] که هر واحد [illegible] نطق [illegible]

بهمین [illegible] و بعضی گویند که نفس [illegible] است [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible] انسانی را باعتبار تعلق [illegible] بدن [illegible]

و باعتبار توجه او بعالم قدس روح نامند و بنابر این میان عقل و نفس ناطقه فرق کرده اند
و گفته اند که عقل قوتی است از نفس ناطقه و فاعل فی الحقیقه نفس است و عقل آلت است [illegible]
[illegible] است [illegible] و [illegible] است که تعلق نفس ناطقه به بدن و فیضان روح از نفس
به بدن میشود و کمال بعد وجود اعضای رئیسه [illegible] و کمال [illegible] چون قوی [illegible] است و مبدأ
کامل افعال نشانی از روح است و روح بر سه قسم منقسم میشود [illegible] و منقسم الی الطبیعیه و هی التی تنفذ
من الکبد فی العروق الغیر الضوارب الی جمیع البدن و منقسم میشود [illegible]
آنست که نافذ میشود از جگر در رگهای [illegible] یعنی اورده بسوی جمیع بدن و الی النفسانیه و
هی التی تنفذ من الدماغ فی العصب الی اقاصی الاعضاء و منقسم میشود به نفسانی و روح
آنست که نافذ میشود از دماغ در عصب بجانب اعضاء و الی الحیوانیه و هی التی تنفذ من
القلب فی الشرایین الی جمیع البدن و منقسم میشود به حیوانی و روح حیوانی آنست که نافذ میشود
از دل در شریانها به همه بدن و [illegible] الانسان [illegible] منقسم [illegible] است [illegible]
سن [illegible] العمر الی آخره جمله چهار درجه [illegible] و سن النمو [illegible] است و هو الذی یکمل
فیه النمو و هی آنست که [illegible] قریب [illegible]
آن [illegible] سی سال است [illegible]
سال است [illegible] و بعد از آن [illegible] کمال [illegible]
می باشد و این دلالت [illegible] و از آنست که [illegible]
میشود [illegible]
سال [illegible] قریب [illegible] بدون تعین قریب [illegible]
الاحوال و سن [illegible] هفت سال [illegible]
[illegible] که [illegible]
اعضاء [illegible] میشود و قوه [illegible] یعنی [illegible]
میکند [illegible] رسول الله [illegible] الصبیان [illegible]
[illegible]

و ندانست که هیچ مرد و زن در وی رسیده مقرر است و بکمال البلوغ شرعیه در این حال

و امضعف یعنی بلوغ حالتست نساز اکمال قوی ظاهر میشود و مانند در این سن مکلف

و توقیر محرم باشد یعنی بلوغ اصلی می باشد فعل امیه اگر در این حالت بسال جمع اعضا

بجماعت نرسیده پس نمی رسید اتباع و تمیز میکردند و کذا اقوال محمد و شهرانی با جمهور اطبا

سن حداثت این پنج مرتبه بوده اند و هر مرتبه نامی مخصوص ساخته اند چنانچه گفته میشود

و اگر نخستین سن طفولیت است و وی آنست که هنوز اعضا مستعد حرکت نباشد و حرکت

نشو و نما باشد بالفعل و دوم سن صبی است و وی بعد نشو و نما قبل از حد است و در این

سن بعضی دندانها افتاده و بعضی برآمده و در اکثر بجای آن بر همه سن نمو

سن ... باشد و آن دندانهای ... بنیت که انتقال ... سن ترعرع است و وی بعد

سن ... باشد ... سن ... میشود و لیکن هنوز بالغ یعنی احتلام هنوز رخ

نداده باشد چهارم سن مراهق است و وی آنست که ... موی ... برآید و احتلام میشود

پنجم سن فتی است و وی آنست که نمو در آن کمالیت منوقف میشود و ... و تغلب

و الرطوبة فی هذا السن و غالب میشود حرارت و رطوبت غریزی در این وقت با آن اعضا

و تعلق آن سبب حرارت و رطوبت در وی که عبارت از تحدید اعضاست اعانت می کنند

و سن الوقوف و دویم سن وقوف است و این را سن شباب نیز گویند جهت بودن حرارت

شباب یعنی قوی و هو سن کمال النمو بین نمو و نقص و وی آنست که نمو در آن بنهایت رسیده

باشد و بر آن حالت ثابت باشد و ظهور نقصان در قوتها قریب نمی شده ... سنه

و نهایت این سن تا سی و پنج سال است این وقت ... که رطوبت غریزیه و افزود

و قوی بدنیه قوی تر شکار نباشد زیرا که رطوبت غریزی فرو نشده باشد و ... حد کمال

سال سن وقوف می ماند کمالا التجفیف و تغلب الحرارة و الیبوسة فی هذا السن و غلبه میکند

حرارت و ... است و ... گفت ... اطبا مختلف اند در اینکه سن شباب بسیار بود ...

اختلاف کرده اند در اینکه حرارت در سن صبی مساوی است مر حرارت سن شباب ... را در ... یا افزون

چند قول است ... اینکه حرارت صبیان زیاده بر حرارت شباب است و دلیل ... بود

[illegible] که موی صبیان [illegible] نمی شود مگر از کثرت [illegible]
[illegible] شود و [illegible] میتوانند [illegible] فاعل [illegible]
[illegible] حرارت [illegible] باشد و ایضا پوشیده [illegible]
صبیان [illegible] بعضی [illegible] اعضا [illegible] ایشان [illegible] دلیل [illegible]
[illegible] حرارت و مخالف این قول [illegible] اول جواب [illegible] عدم [illegible]
بواسطه [illegible] حرارت [illegible]
تحقق میگردد [illegible] عدم [illegible] تحقق [illegible] و ایضا میتواند [illegible]
[illegible] پس هرگاه [illegible] کمال [illegible]
دیگر [illegible] شود و حال آنکه حرارت [illegible] صبیان ثابت [illegible] باشد [illegible] دلیل
دوم گفته اند که میتواند که [illegible] صبیان بواسطه کثرت [illegible]
ایشان باشد [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] باشد [illegible] آن قول دوم [illegible]
[illegible] صبیان [illegible] میتواند [illegible]
[illegible]
غلبه خون [illegible] ایشان [illegible]
قوا [illegible] دلیل اول میگویند [illegible] صبیان بواسطه غلبه [illegible]
ایشان [illegible] دلیل [illegible]
شباب [illegible] خون [illegible] باشد [illegible] احوال [illegible]
بکمال [illegible] ایشان [illegible] کمال شباب [illegible]
[illegible] مقدار [illegible]
[illegible] خون باشد زیرا که میتواند [illegible] عرق [illegible]
[illegible] قول سیوم آنکه حرارت [illegible] مساوی [illegible]
آن باشد [illegible] این قول [illegible]

مساوات و تقویت شده است در اعضا زیرا که اگر تکیف شده بود ی تقدیر [illegible]

معلول بر مساوات نشد و علیهذا که زیادتی و نقصان نباشد [illegible]

نقصان است چنانچه بیان [illegible] است زیرا که اگر [illegible] می بود [illegible]

میشود [illegible] حرارت غریزی حافظ رطوبات اصلی است و مانع

فعل [illegible] است [illegible] حاری کرده و آنچه ایراد میکنند

که اگر [illegible] شود باید [illegible] در [illegible] قول آمنی [illegible]

[illegible] زیادتی [illegible] که زیادتی حرارت غریزی مستلزم کمی از دیگر

کی آنکه [illegible] باید کرد [illegible] نفس [illegible] سابقه موجود [illegible]

و این [illegible] جاری است که حرارت غریزی را [illegible] عنصری ندانند بلکه گویند

جزویست سماوی که فایض میشود در بدن [illegible] نفس جدا شود و وقت جدا شدن

نفس [illegible] روح از آن [illegible] المحققین دوم آنکه اقرار باید کرد که [illegible] میشود

با عناصر [illegible] و این محال است زیرا که بعد [illegible] عنصری [illegible] امکان ندارد

و این [illegible] صورت جاری است که حرارت غریزی را [illegible] دانند [illegible]

طایفه [illegible] جماعة الاطباء [illegible] حرارت غریزی را [illegible] از اجزاء سماوی دانند [illegible]

عنصری [illegible] بیان [illegible] زیادتی [illegible] و کذلک نقصان [illegible]

[illegible] آنچه در کتب اطبا [illegible] است که [illegible] را زیاده میکنند [illegible]

اثر [illegible] زیادتی ذات حرارت حقیقه و رطوبات غریزیه

[illegible] مجتمع شود [illegible] حرارت [illegible] اگر گویند [illegible] حرارت را

ضعیف ساخته [illegible] شد [illegible] حرارت [illegible]

اگر گویند که [illegible] درست باشد [illegible] و آنچه ایراد کرده [illegible]

فزودن از حرارت [illegible] نباشد [illegible] آنکه اعضا [illegible]

[illegible] عضو [illegible]

[illegible] اعضا [illegible]

[illegible]

و تجربه حجت نموانش او و قایم مقام عضو که بهست آن حرارت که جیلان به تمیز توحید

و بهان محفظ اعضا اگر بر اوست مصروف میکرد و ما مخالفت [illegible] چرا که این مدفوع

در معده و لثت خشکی پدید آید زیرا که در سببی چون رطوبت بشرست عضو حرارت کوست [illegible]

اگر حرارت شیء مرطب الیکن والیبس باشد و حرارت شیء یابس [illegible] الشیء [illegible]

ست که آلات و منافذ کنده آتش [illegible]

و سبب [illegible] رطوبت [illegible] یعنی [illegible]

زیرا که [illegible] گرم و [illegible]

سن الانحطاط مع بقاء القوه [illegible] انحطاط [illegible] باقی قوه [illegible]

گویند و هو الذی یتبین فیه النقصان الا ان القوه لم تضعف بعد و سن [illegible]

ظاهر میشود [illegible] نقصان [illegible] اگرچه قوه هنوز ضعیف نشده باشد یعنی اگرچه نقصان [illegible]

ظاهر میشود چنانچه [illegible] و باش [illegible] دلالت [illegible]

[illegible] باشد [illegible] سن [illegible] شیخوخت [illegible]

و یبس [illegible] غلبه [illegible] سردی [illegible] غلبه [illegible] نقصان حرارت [illegible]

[illegible] سن الانحطاط مع ظهور ضعف القوه

[illegible] الی آخر العمر [illegible] قوت [illegible]

[illegible] آخر [illegible] شیخ [illegible] اسن [illegible]

رطوبت [illegible] سن [illegible] غلبه [illegible] و یبس [illegible]

[illegible] ثابت اعضا [illegible] خشکی [illegible]

[illegible] یبس [illegible] رطوبت [illegible] شیخوخت [illegible]

سن بواسطه [illegible] ضعیف شود و بدان سبب [illegible]

[illegible] اگر [illegible] جوهر [illegible] باشد چنانچه [illegible]

و [illegible] رطوبت [illegible] رطوبت [illegible]

چوب [illegible] آب [illegible] رطوبت [illegible] جوهر شی نفوذ نمیکند [illegible]

تمیز جانب با بسیار آن از آنجا رجوع شود بشد بجانبات چوب بسیار گرددی این اشکال شده

... شود ... بخلاف اعضای اصلی است بهر آنکه بطوریکه مذکور بر اعضا فاکره جمله

می باشد و ... سبب ... شده از آن شما بعضی با منیعی و حال آنکه خود شایستگی اعتذار از آن

... اعضای اصلی است ... بخلاف ... باشد تا آنکه به اتمام رسد و اگر در موت ...

... و ... کامل ... است و ... اصطلاح حکما و ...

سن طبیعی و انتهای ... است که ... اصلی صرف شود و بالضروره موت ...

شود و انتهای ... است که اگر چه ... باشد از ... چون قبل

و عروق ... آن از امور ... بلکه ... آن ... واقع شود ...

... طبیعی است ... پوشیده نماند که ... از تقدیر ... انسان

گفته شد بنا بر ... معتدل است و الا بعضی ... سالگی ... می باید

و در بعضی دیگر تا شصت سال ... علی حسب الاقالیم پوشیده نماند که در وجوب

به براهین ثابت شده اما تعیین اکثر مدت حیات و حصر او بصد و هشت سال عمر ...

و از بعضی ... مروی است که ... که انسان ... صد و شصت سال باید والله اعلم

اما الوان ... فی الاکثر ... بعضی من البلغم ... سپید ... بلغم است ... رنگ ... سپید ...

هرگاه ... غالب آید ... جلد ... باید دانست که ... صرف ... سپید ...

زیرا که موجب ... است ... و سوداء و مع ذلک ... آنچه ... می شود ...

... باشد و ... نمی تواند رسید به آنکه حرکت ...

و آن ... شده و شایسته است که رنگ اصلی ... سپید است چون ...

اعضای اصلی ... که ... است ... هرگاه ... خون ... رسد ...

به رنگ خود ... و ... و فرق ... همین است که آنچه از بلغم ... باشد ...

... لازم ... باشد بخلاف برد ...

... رنگ خون ... غالب ... زیرا که خلط سرخ همین است ...

مضبوط شده آن قسم ... است کما لا یخفی ... شد ...

[illegible]

لاغر شود و اگر بسبب غلظت و ... بسبب سده لاغر فرو رفتن از جهت انسداد مجاری باشد

شایع غذا به بدن نمی‌شود اگر باشد والا فهو من الصفرا و زردی رنگ از غلبه صفرا

و اگر از نشیمه که زردی و سبزی رنگ از غلبه خون و قیح شود ... و اقبال شود

و ترقی من الطعام ... که با صفرا غلبه شود ... باشد و علامات هر [illegible]

یا ... تحافت آنچه از غلبه خون بود و ... غلبه ... [illegible]

بهشت والاسود من السوداء ... از غلبه سودا است [illegible]

علاج شود حقیقه ... و ... باشد و تخلخل که چون از بدن ... [illegible]

... بظاهر بدن ... فی الشمس و الهزال [illegible]

عبارتست از حالت بدن باعتبار فربهی و لاغری و مقصود [illegible]

در ... سمن ان کان ... فهو من ... رطوبت ... فربهی [illegible]

آن از برودت و رطوبت ست ... اگر بسبب ... گرمی باشد خون [illegible]

... دم بود و بسبب ... خون ... است [illegible]

چون معار و اشال ... بیشتر ... بیشود ... که [illegible]

باز اتفاق ... و انکه سمن برودی بیشتر ست چون آتش [illegible]

تا مطلق ... شد ... که در اصلاح بدن ست ... گرمی [illegible]

پس قلب که گرم ترین اعضا است و بدان سبب ... [illegible]

اعضا است ترطیب ... غلبه بیوست طبیعت ... [illegible]

باشد ... اگر غشا ... قلب ... ست چه ... [illegible]

... از عوض آن ... رسانی ... عشا ها [illegible]

و ان کان ... فهو من الحرارة والرطوبة ... اگر فربهی از گوشت ... پس ان از حرارت و رطوبت

... زیرا که سبب ... [illegible]

... او ... که هر چه از رطوبت ... گوشت ... [illegible]

نمود و بصورت ... و الهزال ان کان مع السمن فهو من الحرارت و الیبس

و دلالت بر آنکه اگر سوخته باشد سبب او آن گرمی و خشکی است زیرا که سوخته که اثر آن [illegible]
است [illegible] مشرقی باشد و ترسبه او گندم رنگ است چون با آن گرمی [illegible]
اثر آن غلبه خواهد بود یا حرارت محرقه جلد را تحلیل دهد رطوبات و موجب [illegible]
دلیل گرمی و خشکی باشد و آن [illegible] و اگر لاغری باشد سبب
[illegible] سبب او [illegible] خشکی است زیرا که [illegible] و دلیل قلت خون است و [illegible]
و لاغری دلیل قلت [illegible] است و قلت [illegible] موجب [illegible] است
و ماده [illegible] است که [illegible] سبب [illegible] گرم و خشک است و آن [illegible] برد
[illegible] ماده سرد و تر است [illegible] است که [illegible] از جنس [illegible] است
[illegible] گرم تر [illegible] است [illegible] مزاجات اعضا [illegible]
[illegible] است که [illegible] گرم تر [illegible] تعمیق [illegible]
[illegible] دلیل [illegible]
[illegible] است [illegible] در تشریح رحم [illegible]
[illegible] سقوط دلیل حرارت مزاج است زیرا که حرارت کیفیتی
است [illegible] جانب [illegible]
گرم تر [illegible] ثابت شده [illegible] گرم [illegible] اکثر [illegible]
مختص است که افعال مردان [illegible]
آنچه از بعضی [illegible] مشغول است که مزاج زنان گرم تر از مزاج مردان است باستدلال آنکه ایشان
حیض می آید و آن دلیل غلبه خون است [illegible]
کثرت [illegible] باشد [illegible] قلت [illegible] است زیرا که برودت مزاج [illegible] سکون ایشان مانع تحلل
خون بدن ایشان است چون تحلیل کما ینبغی نمیشود [illegible] مطلق [illegible] اخراج [illegible]
[illegible] کثرت حایضه خون در زنان [illegible] برودت است [illegible]
والله اعلم

مقاله دوم [illegible] در
تشریح و آن مشتمل است بر [illegible] بدانکه تشریح [illegible] کشف [illegible]

و معرفت اوضاع و مابین آن بنا شده شود و جهت آنکه معرفت کسر اعضا و ... رست که
حاصل شود از تشریح المعرفت خواه از جهت علم و نظر باشد خواه از جهت عمل یا انتقال ... یعنی
اطلاع ... چون اطلاع بر تشریح شود معرفت ... ان ... نیز حاصل ... کرده
کرده ... از احوال و عوارض ... بعمل ... یا ... اما از ... جهت عمل ... وجوه
مکن ... شود و ... بسیط ... قوت آن عضو
شود ... ممکن شود ... و ... چون ... عضو ... باشد
و ... که ... بیشتر ... ضعیف ... قوی ... بود
... آنکه ... عضو ... باشد ... گرد
... اگر ... شریان و عصب چون ... وضع معلوم
باشد ... نفع ... تشریح محتاج ... جهت ... سوده
کافیست   فصل اول در تشریح عظام است و منافع استخوان
اما جمجمه یعنی کاسه سر مرکب است ... استخوان
کاسه ... ازان ... دیوار ... طرف ... قطعه ... است
... عظیم ... سخت واقع شده جهت آنکه ... ماده ... دو
بیشتر ... سخت ... استخوان ... مقدم ... عظیم
... عظم ... دو ... عظم و دیگر ... و قسمت ... بیرون
... بگویند که سخت ... عظم ... دو ... عظم و دو ... شده
... چهار دیوار ... شده ... بر آن موضوع گشته ... واحده کالقاعده
استخوان ازان عظام ... عظام ... سایر عظام
... مسمی ... الاضلاع ... فی الشکل ... واقع شده
... استخوان ... و ... ماعی ... عظم و ... بیرون
و ... است که ... از ... خشک ... شده و ... علی ...
و ... ساعد ... القحف ... استخوان ... مرکب

[illegible] ان [illegible] که [illegible] بر [illegible] گشته و این دو [illegible]

[illegible] است که [illegible] و [illegible]

و [illegible] مشهور [illegible] استخوان [illegible]

[illegible] استخوان [illegible] که [illegible] شود [illegible] است [illegible]

[illegible] استخوان [illegible] که [illegible] باشد [illegible] پیوسته [illegible]

[illegible] ایشان [illegible] و [illegible]

[illegible] باشد [illegible] شده [illegible]

[illegible] باشد [illegible] است [illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible] شود [illegible] است که [illegible]

و [illegible] استخوان [illegible] چون [illegible] است که [illegible]

[illegible] شده [illegible] است [illegible] باشد [illegible]

و [illegible] است [illegible] وسط [illegible]

[illegible] است [illegible] وسط [illegible] است [illegible]

نسبت کرده [illegible] است [illegible] کمان [illegible] بدین شکل [illegible]

[illegible] شده [illegible] است [illegible]

[illegible] گوشت [illegible] باشد [illegible]

[illegible] ان [illegible] گوید [illegible]

دا [illegible] بدین شکل [illegible] میان [illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible] طول [illegible] است [illegible]

[illegible] بدین شکل و از [illegible] بدین شکل

[illegible] علامت [illegible]

سیاشیه

[illegible] که گرد شده و [illegible] قبایل الراس و این استخوان [illegible] قبایل [illegible]
[illegible] بودن است که دماغ عضو رئیس و مخزن مشاعر است و سر و قایه اوست
[illegible] عضو کروی [illegible] که [illegible] و مجعول شده است و [illegible] باشد [illegible]
یک [illegible] بود [illegible] عقوبت که [illegible] وارد میشود [illegible] بعدی [illegible] النسبة الیه [illegible]
مرکب [illegible] اربعة عشر [illegible] الا مرکب است از چهارده استخوان [illegible] من عظمین [illegible]
[illegible] مرکب از دو استخوان است که با هم پیوسته اند یعنی یک قطعه از یمین است و [illegible]
و تحت [illegible] و اسم پیوسته اند و در بعضی نسخه [illegible] باید دانست که [illegible]
[illegible] گویند یعنی [illegible] و [illegible] این دو استخوان [illegible]
و [illegible] و [illegible] گویند [illegible]
[illegible] گویند [illegible] اکنون [illegible] از چهارده [illegible]
[illegible] است [illegible] دو عظم دیگر [illegible]
[illegible] دو عظم دیگر اند که [illegible] واقع شده دو عظم دیگر [illegible] در وسط که [illegible]
گویند [illegible] و سکون جیم [illegible] رخساره است [illegible] استخوان [illegible]
معرفت [illegible] عظام مذکور [illegible] مشاهده [illegible]
[illegible] پوشیده نماند که اصل بینی دو استخوان است که [illegible] بینی رسیده و بعد از آن دو
غضروف که استخوان مذکور اتصال دارند [illegible] شده اند [illegible]
[illegible] غضروفی [illegible] است و [illegible] انف را دو قسم [illegible]
[illegible] عبارت [illegible] اصل بینی رسیده اند و [illegible]
[illegible] شده [illegible] یعنی [illegible] است [illegible]
[illegible] وصول نسیم [illegible] حاجت
[illegible] استخوانیست [illegible] که [illegible] آن [illegible]
[illegible] واسطه وصول [illegible] مشمومات [illegible]
[illegible] تعدیل یافته و اصلاح گرفته [illegible]

و بدان سبب دماغ از بدن دوری ... که رسیده و اعضا و نماید حفظ ... ارکان [illegible]

التخالیفین ... چون الف و اصل فک اعلی بود و تشریح عظام آن موقوف ... از مزید [illegible] — عظام فک

... ایشان نظر ... که مثل ... عظام ... ایشانست چه از ذکر ... [illegible]

بشغل ... شده و فک ... ایشانست و احکام ... گشته [illegible]

مفصل ... ایشانست ... شده ... گشته ... [illegible]

... دندان ... مفصل ... شده ... دندان ... [illegible] — ... دندان [illegible]

و ... دندان ... باعتبار ... باشد که بعضی ... [illegible]

و ... دندان ... باشد ... [illegible]

... دندان ... [illegible] — [illegible]

... باعیات ... دندان ... [illegible]

... [illegible]

... ایشان ... [illegible]

... [illegible]

... دندان ... [illegible]

و دندان ... [illegible]

... دندان ... [illegible]

... [illegible]

... دندان ... [illegible]

و ... [illegible]

و ... [illegible] — ... دندان [illegible]

در مجمل اللغة نوشته که ... از انیاب الاضراس ... [illegible]

... [illegible]

همانست که گفته ... اسنان ... [illegible]

دیگر

و در عظام [illegible] بعضی مشایخ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فی الحقیقه [illegible] [illegible] است که تحت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] الکتف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] معروف [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] از اصحاب [illegible] [illegible]

[illegible] شانه [illegible] [illegible] استخوان [illegible] الکتف گویند [illegible] مخصوص [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و آن [illegible] [illegible] فوق شانه [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] اول و سکون [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] استخوان شانه [illegible] [illegible]

[illegible] گویند [illegible] [illegible] الکتف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] استخوان بازو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] استخوان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] استخوان [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] یعنی محدب او طرف [illegible] است [illegible] [illegible] [illegible]

طرف [illegible] بود [illegible] [illegible] طرف [illegible] باشد و ساعد [illegible] [illegible] [illegible]

الزند الاعلی و الزند الاسفل [illegible] [illegible] از ساعد که [illegible] [illegible] [illegible] استخوان

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] زند الاسفل باشد و [illegible] [illegible] ساعد [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الاسفل [illegible] [illegible]

طرف

[illegible]

[illegible]

حصول امر با نتظام شود و فقار رگ اند احسن الحال اتقن و اخفن را بنا نهاد خلف کریمه الفقر ظهر

فقار جمع او بتشدید و الحاق فقره اند و اینکه جوهری گفته که جمع ظهر الظهر است خطاست

ظهر مهره های [illegible] بنا فقار و فقره [illegible] و اما العنق مرکب از هفت مهره

وهی فقار العنق [illegible] است از عصب اعصاب و این فقار عنق است بدانکه فقار جمع فقره

ست و فقار [illegible] تا بر فقرات الوسطی گویند که از اصل گردن تا [illegible] مهره

کشیده [illegible] از دو [illegible] و [illegible] رشته و فقار [illegible] مهره [illegible]

گردن است [illegible] آن هفت است [illegible] مهره های پشت است [illegible] آن [illegible]

مهره های [illegible] پشت [illegible] آن [illegible] چهار مهره های عجز است و [illegible]

در عصعص [illegible] آن [illegible] است [illegible] فقره است و [illegible] فقار [illegible] است

[illegible] فقرات [illegible] منافع [illegible] است که باعث [illegible] است

از [illegible] است [illegible] عصب است [illegible] و [illegible] فقار گردن

است [illegible] و سایر فقار عنق [illegible] فقره [illegible]

را قطن متصل است [illegible] پهلو [illegible] مشابه [illegible]

[illegible] جر هر [illegible] ملحقات [illegible]

[illegible] است [illegible] اشتراک [illegible]

و [illegible] الف [illegible] و سکون [illegible] است [illegible] استخوان

[illegible] است [illegible] فقره [illegible] عنق [illegible]

از [illegible] خود است [illegible] و نظام [illegible] از [illegible]

[illegible] که [illegible] تقیل [illegible] و لیکن [illegible] فقار [illegible] است

[illegible] الظهر [illegible]

از [illegible] و [illegible]

و از [illegible] مهره [illegible] است و از مهره آخر [illegible]

عصب [illegible] انشاء الله تعالی [illegible] و اما [illegible] مرکب [illegible]

و [illegible] است که دو پاره استخوان [illegible] عظام [illegible]

موضع [illegible] دست [illegible] که آنجا [illegible] عظام [illegible] اند [illegible]
[illegible] دست و طرف [illegible] آنها با استخوان کتف [illegible] دست و استخوان [illegible]
[illegible] استخوان [illegible] که [illegible] است [illegible]
[illegible] آن [illegible] استخوان [illegible]
[illegible] کردن اما العصعص [illegible] عظام [illegible]
استخوان [illegible] عظام القص [illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] موضع سینه [illegible]
[illegible] که جهت نفس [illegible] عظام [illegible]
[illegible] ترتیب و تفصیل [illegible] و چون [illegible] که با استخوان [illegible]
[illegible] و [illegible] تقطیع و نهایت [illegible]
[illegible] اعضا سخت [illegible]
[illegible] عظام [illegible]
[illegible] مرکب است [illegible] عشر [illegible]
[illegible] فقره [illegible]
[illegible] که [illegible] عنق [illegible]
فقره [illegible] و اگر [illegible] از [illegible]
[illegible] که [illegible] عنق [illegible] است [illegible]
[illegible] دوازده [illegible] طرز [illegible]
[illegible] دوازده [illegible]
[illegible] دوازده فقره [illegible] اتصال [illegible] هر طرف دوازده اما اضلاع [illegible]
[illegible] ضلع است بکسر [illegible] و سکون لام و بفتح [illegible] آن استخوان [illegible] است که [illegible]
[illegible] که [illegible] و چهار [illegible] که با سینه [illegible] است [illegible]
و [illegible] عظام [illegible]

[illegible] که از همه کوتاه‌تر است آخرین همه اضلاع است آخر اضلاع القصیری گویند

[illegible] الاضلاع القصیره [illegible] از طرف که با فقار پیوسته در هر ضلع دو زائده [illegible] است

[illegible] که در هر ضلع واقع است مرکوز [illegible] با مفصل [illegible]

[illegible] از طرف [illegible] پیوسته [illegible] آمده که به هر ضلع [illegible]

واقع است مرکوز [illegible] مانند [illegible] استخوان

از طرف [illegible] پیوسته است [illegible] که [illegible] است

[illegible] که [illegible] است [illegible]

[illegible] اضلاع [illegible] با استخوان [illegible] پیوسته است [illegible]

[illegible] و تو [illegible] بعضی [illegible]

[illegible] بر [illegible] است [illegible]

[illegible] و [illegible] و اما [illegible] مرکب [illegible]

[illegible] مرکب است از [illegible] دو [illegible] استخوان [illegible] پیوسته [illegible]

استخوان [illegible] گویند و [illegible] مذکور [illegible]

[illegible] گفته [illegible] واقع است [illegible]

استخوان [illegible] فقرات [illegible] است [illegible]

[illegible] است و [illegible] است

[illegible] واقع است و [illegible] آنست که [illegible] و [illegible] از طرف [illegible] است

[illegible] پوشیده [illegible] استخوان [illegible]

[illegible] استخوان [illegible] آنها [illegible]

[illegible] است [illegible] است [illegible]

یعنی استخوان [illegible] قاف و [illegible]

[illegible] است [illegible] که استخوان [illegible] مرکوز است [illegible]

[illegible] است [illegible] گویند یعنی استخوان [illegible] پیوسته [illegible]

در بیان وضع پشت و مهره ... بر ناف ... و از آنکه بسوی خلف ... عصعص ... که ... یعنی
استخوان عجز ... استخوانهای مذکور مشابه ... پشت ... عظام فوقانی ... و ...
و پشتیبان پشت عظام سفلی ... بالای ... استخوانها عصعص ... شده ...
و ... عصبی مهره ران و مقعد و قضیب ... موضوع است ... که ... این ...
نباتی ... است لیکن بعظام ... شده ... پشت ... اشکال ... شده ...
... عصعص ... مرکب ... اما ... عصعص ... است ... فقره ...
... است ... که ... و ... پشت است ... فقره ...
عصعص ... است ... ربط ... جلد و ... عضله ... و ...
... استخوان ... است ... [illegible]
... است ... ساق و قدم ... [illegible]
فی البدن ... استخوان ... [illegible]
... است ... استخوان ... [illegible]
... است ... [illegible]
... است ... [illegible]
... استخوان ... [illegible]
... [illegible]
... است ... [illegible]
... است ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... ساق ... است ... [illegible]
... [illegible]

زوایدی که در تحدب فخذ گفته شد بیستیان [illegible] القصبتین الکبری و الصغری از دو استخوان
بهم پیوسته شده اند یکی را قصبه کبری گویند و دیگر را قصبه صغری کبری را از آن گویند که [illegible]
بیشتر اوست در حقیقت ساق همین است و طرف اعلی وی دو [illegible] دارد بفخذ پیوسته است یکی [illegible]
خورد [illegible] دیگری بزرگ [illegible] فخذ ملاقی نشده است لیکن از سفل با کبری [illegible] شده و
در جانب وحشی ست و قطر [illegible] گوشه است بسته بفخذ او و تحمل قوی دو [illegible]
[illegible] و القدم مرتبه من کعب و عقب و زورقی و نردی و رابعة عظم الرسغ [illegible]
اصابع مرکب من اربعة عشر عظما و قدم که عبارتست از ما دون ساق مرکبست [illegible]
بسیار چون کعب و عقب و زورقی و نردی و چهار استخوان رسغ و پنج استخوان مشط [illegible]
که جمله مرکبست از پهلوی قطعه و بهر انگشت سه قطعه دارد مگر ابهام که دو قطعه بخلاف [illegible]
دست و جمله استخوانهای قدم مشهور و چنانکه مشهور است کعب را بپارسی شتالنگ گویند و شتالنگ در دو
جانب قدم پا نیست و این موضعی است که ساق با قدم بند شده و او واسطه است میان
ساق و عقب و از طرف بالا دو زائده دارد که یکی از آن در قصبه کبری و دیگری در صغری مرکز است
و طرف سفلی کعب در عقب مرکز است و طرف وحشی وی با عظم نردی اتصال دارد و طرف
[illegible] با عظم زورقی [illegible] مرتسم نشود از وسط بودن کعب میان ساق و عقب که عقب در جانب
اتصال نیست و کعب میانه فاصل است زیرا که رکاب ساق در عقب نشسته است و در حوالی
این مفصل استخوانی [illegible] بجهة استقامت بند مطوق است این مقدار از القصبتین [illegible]
شود [illegible] وزان پس جمعی که او در وسط در ساق و عقب گفته شد و کعب [illegible] مکعبی را
[illegible]
نامند از آنست که کعب زنان پستان برآورده گویند و شتالنگ اگر [illegible]
نام [illegible] و بلندی شتالنگ انسان نسبت بسایر حیوانات زیاده است [illegible] و [illegible]
عظام رجل است در افاده حرکت و عقب را بپارسی پاشنه گویند و [illegible] است
جرمی است که از جانب خلف [illegible] بسته پیرو ساق است [illegible] اگر از طرف وحشی [illegible]
و اطالت دارد اما طرف اسفل عریض و صاف [illegible] است [illegible] بنشیند و [illegible]
ساق در نقره عقب مرکوز شده و حوالی وی عظم کعب [illegible] چنانچه [illegible] شده [illegible]

پاست و ثبات و استقامت و انگشت و قلم و دوش مشهور باشد آمده و استوار باشد یعنی
درست نشستن آن بر زمین نشان صحت است چنانچه در حدیث شریف وارد است که آنحضرت
صلی الله علیه وسلم امه سلمه را بدین زن چنانچه خواهد ستاند و فرمود انه ذو عقد فی
استوی عقبها استوی سایر جسمها اندرونی استوای است وی تخت و قعه که صدر او
طرف خوانی است و عقب وی بسوی اسفل تا کونشت کف باز و در ان تخت و معاون بنشیند
باشد و باید دانست که زورقی ظرف خلف الکعب یوشیده از قدام و خشبی مقابل قدم
و از قدام اعظام رسغ متصل است اما باشد زیر دیست و دو زاید از باشنه آمده است
و در زورقی نشسته است استوار باشد و از مجموع مفصلی حاصل کشته تا قدم بدان
عقب حرکت توانیم کرد و زورقی از آنکویند که وی بنا بر تخت و قعه دلو الا که
بنماید و کشتی را بتازی زورق کویند و زورقی را استخوان کف پا و انمص نامند تخت
فعل انجا زیر قدم را کویند که بر زمین ننشیند اما زوی استوا منسوب شود و آنچه
بشتی قدم که عبارت است از طرف حنصر موضوع شده و از عاب نسبی با زورقی چه
فایده او حصول تباعد است میان آن جانب از زمین و باید دانست که بعضی زوی را از جمله
رسغ که بشتوان خوانده کویند بشمار نمودند و بر این تقدیر عظام رسغ چهار سه میشود و بنابر
را استخوان علیحده بعد از زوی عظام رسغ و نصیحوته از سه پیش نمیشود و آنرا رسغ
یا مجاوز نیست و کعب ثوت را رسغ زیرا که رسغ با یک صف ست و آن دو صف و الیفنا
لان القلیل العدد ست چنانکه کفته شد با جمله عظم رسغ بر طبق قول مصنف چهار ست شد از ان
سه با زورقی بر جنب ست یکطرف و از قدام بسوی عظم انصاف مشط قدم متصل استخوان
پنجم زوی مسمی ست چنانکه ذکر رفت تحقیق شد که استخوان رسغ کما چهار ست
یکی زنداز بسر حنصر ست بر زوی مسمی ست پس مولف که بعد ذکر زوی چهار استخوان
رسغ کفته میتواند که انقد و تفرد ذکر زوی نبا بر تخصیص وی باشد بسمی و تی مخصوص و با زور
تورا و عام ضبط نمودن از قبیل ذکر خاص بعد ذکر عام بود نه مستلزم بر بیان کما تعلم من طاهره
و باشد که بمقتضای الانسان مرکب السهو و النسیان سهو و اقع شده

باشد استخوان قدم پنج قطعه است و مقابل پنج انگشت متصل و یکی [illegible] پاشنه [illegible]

پا [illegible] که [illegible] انگشت [illegible] مقابل [illegible] است و [illegible] استخوان [illegible] است [illegible] شد از پنج انگشت [illegible]

[illegible] استخوان [illegible] انگشت [illegible] استخوان [illegible] اصابع [illegible] استخوان

و [illegible] استخوان [illegible] لفظ [illegible] کرده شده [illegible]

[illegible] الانسان [illegible] استخوان [illegible] پوشیده [illegible] که [illegible]

[illegible] سوای عظمی که [illegible] یافته میشود [illegible]

[illegible] علی [illegible] الشیخ [illegible] صاحب [illegible] علی [illegible]

[illegible] صد و چهل و هفت [illegible] استخوان [illegible] شمرده [illegible]

که [illegible] هستند [illegible] عظام [illegible] دو صد و [illegible]

و [illegible] و [illegible] استخوان [illegible]

[illegible] مبارک [illegible] الخالقین [illegible] عظام [illegible]

[illegible] شانزده [illegible] دو [illegible] دو [illegible]

[illegible] دو [illegible] شصت [illegible]

[illegible] شصت [illegible]

[illegible] صد و چهل و هشت [illegible] مطابق [illegible]

[illegible] الثانی [illegible] الانفصال [illegible] است و [illegible]

[illegible]

[illegible] جمیع [illegible]

[illegible] الطبیعی [illegible]

[illegible] استخوان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

با نیم پوست و گوشت و اینها از عدم صلابت [illegible] حلق [illegible] غضروف [illegible] اند [illegible]

اگر [illegible] بود [illegible] عظم القص [illegible]

[illegible] غضروفی ست [illegible] غضروفی [illegible]

[illegible] غضروفی ست و نفع غضروفی بودن [illegible]

[illegible] القص [illegible] وقت [illegible] جمیع [illegible]

[illegible] حرکات [illegible] غضروفی ست نفع غضروفی بودن [illegible]

[illegible] شش [illegible]

[illegible] قص [illegible] منع [illegible]

[illegible] غضروفی ست [illegible]

[illegible] غضروف [illegible]

[illegible] غضروف [illegible] چشم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حرکات [illegible]

[illegible]

[illegible] حرکات [illegible]

[illegible] فی الاتصال [illegible]

باید دانست که اعصاب تمامی غیر مجوف اند مگر عصبی که در چشم آمده و محل نور [illegible]

[illegible] مجوف [illegible] بعضی [illegible] انگشتان و بعضی [illegible]

[illegible] منفعت [illegible]

[illegible] مطلق [illegible] محل [illegible]

[illegible] گفته [illegible]

[illegible] شود [illegible] حس [illegible]

[illegible] حس [illegible]

از دماغ است و آنچه [illegible] پوشیده نماند که عصب دو منفعت دارد یکی ذاتی و دیگر
عرضی منفعت ذاتی آنست که دماغ بتوسط اعصاب افادهٔ حس و حرکت میکند سایر اعضا را
و منفعت عرضی [illegible] است [illegible] و تقویت بدن مینماید [illegible] از [illegible] قوت در
[illegible] حس ندارد [illegible] عصبی [illegible] شده
[illegible] است [illegible] اعضا [illegible] شود [illegible] مشتعل [illegible] و تفرق [illegible]
[illegible] مجتمع و متفرق [illegible] شود [illegible] انسان روح و [illegible] کدام [illegible] است و باید دانست که
دماغ [illegible] اعصاب [illegible] آنست که [illegible] از دماغ [illegible]
است [illegible] از دماغ [illegible] للشی [illegible] الشی [illegible] اگر گویند
[illegible] شده [illegible] مجوف [illegible] مجوف [illegible] پس روح [illegible] چگونه نفوذ میشود
[illegible] تداخل [illegible] و احداث [illegible] دیگر [illegible] جواب
آنست که [illegible] عصب مجوف [illegible] نفوذ روح که
جسم [illegible] لطیف [illegible] کفایت میکند [illegible] روح [illegible]
[illegible] روح [illegible] جسم [illegible] مجوف [illegible] جسم [illegible]
[illegible] جسم [illegible] لطیف [illegible]
[illegible] اعصاب [illegible]
[illegible]
و بعضی از [illegible] الدماغ و تشریح [illegible]
[illegible] از دماغ [illegible] هفت جفت است پوشیده نماند [illegible]
[illegible] حس و حرکت [illegible] اعضا [illegible]
و سایر اعضا [illegible] حس و حرکت [illegible]
نماند که ان شاء الله تعالی [illegible] هفت شعبه [illegible] گفته آید شعبه اول [illegible]
نخستین از اعصاب دماغی [illegible] دماغ بر آمده [illegible]
[illegible] اند [illegible] مجوف [illegible]

[illegible] و از آن کی نیمه [illegible] آمده است که [illegible] چپ آمده است و آنچه از چپ آمده
بچشم راست در آمده بر تقاطع صلیبی و مراد [illegible] از طرف چشم آمده یا [illegible] و [illegible]
است و بر [illegible] [illegible] شکل گشته و وسط که ملتقی [illegible] است [illegible] و [illegible] و [illegible]
شده است که آن را مجمع النور گویند و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
که از دو چشم هر چیزی یکی نماید و اگر نه چنان بودی هر [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] مجمع النور [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] است و [illegible] [illegible] وسط [illegible] با هم ملاقی شده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] پس آنچه [illegible] [illegible] آمده است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
آمده است و آنکه از چپ آمده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] تقاطع صلیبی [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که [illegible] [illegible] مجمع النور [illegible]
که [illegible] [illegible] تقاطع است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است که [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
نیست و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] است [illegible] طرف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] چشم [illegible] [illegible] آمده و [illegible] یعنی [illegible] [illegible] منشعب [illegible] [illegible]
و [illegible] [illegible] از عضلهای چشم [illegible] جهت [illegible] و حس [illegible] بچشم و این [illegible] [illegible]
غلیظ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و بدان سبب [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بلکه قریب است [illegible] [illegible]
[illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] [illegible] اگر گویند که [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] اعصاب حسی از بطن مقدم [illegible] [illegible] [illegible] روح [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] است چگونه جایز [illegible] گوییم کلیات [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

زوج [illegible] مخصوص است که از آن [illegible] بیرون می آیند و متفاصل [illegible] خود [illegible] و این [illegible] از [illegible]

[illegible] که در [illegible] شقه مذکور شود و میان [illegible] در [illegible] گفته [illegible] سیوم

سیوم از اعصاب دماغی [illegible] که مشترک است میان [illegible] و [illegible]

متصل [illegible] دماغ بعد [illegible] از زوج چهارم [illegible] گشته [illegible] است [illegible]

شده [illegible] و تشریح شعبه های او منفصل [illegible] شود [illegible]

[illegible] شده [illegible]

شده است [illegible] و شعبه دوم

[illegible] بیرون آمده و چون [illegible] متصل [illegible] متصل شده

است از زوج [illegible] بیرون آمده است

و [illegible] شده و [illegible] باقی [illegible]

و [illegible] متفرق گشته و [illegible] شده و [illegible] که نزدیک [illegible] باقی [illegible] است

[illegible] الف [illegible] متفرق گشته [illegible] سیوم [illegible]

[illegible] متفرع شده [illegible] بادیا

[illegible] گشته [illegible] حس [illegible]

[illegible] شعبه [illegible] از زوج ثالث [illegible] چهارم

جدا شده [illegible] متفرق شده

و [illegible] حس [illegible] فاصل [illegible]

[illegible] زوج سیوم و شعبه [illegible]

با آنکه زوج چهارم از اعصاب دماغی [illegible] زوج ثالث [illegible] عاده [illegible]

و با زوج ثالث [illegible] شده [illegible] آمده و [illegible] حس [illegible]

و زوج چهارم [illegible] است [illegible] زوج سیوم [illegible] آمده و [illegible]

[illegible] است [illegible] پنجم

از اعصاب دماغی اگر چه دو [illegible] از آن [illegible] شده [illegible]

متفرق

مختلف است اکثر اطبا برانند که هر دو این زوج یک است ابتدای این زوج مذکور از دو جانب

مقدم دماغ است و قسم اول از این زوج بسوی عضلات [illegible] و [illegible]

[illegible] متفرق شده است و قسم دوم [illegible] از [illegible] دماغ [illegible] است و [illegible]

قسم ثانی از آن [illegible] قسم اول است و از [illegible] عضو [illegible] [illegible]

[illegible] عصب زوج ثالث مختلط گشته [illegible] اکثر آنها [illegible] و عضلات [illegible] رسیده [illegible]

[illegible] فصل [illegible] چون [illegible] مکشوف [illegible] است [illegible]

باشد [illegible] گذشت [illegible] از [illegible] دماغ [illegible] مجهول شده است [illegible]

مخصوص گشته [illegible] ششم [illegible] که [illegible] ششم از اعصاب دماغی از [illegible] دماغ رفته

است و [illegible] زوج [illegible] شده [illegible] است و [illegible] مرتبط شده و گفته [illegible]

و [illegible] زوج مذکور [illegible] متفرق شده [illegible] شاخ گشته و [illegible]

که [illegible] واقع است بیرون آمده [illegible] و [illegible] از آن [illegible]

عضلات حلق [illegible] رفته [illegible] زوج [illegible] و [illegible] شاخ [illegible]

بسوی عضل [illegible] قریب آنست [illegible] گشته و [illegible] عضله [illegible]

متفرق گشته و شاخ دیگر [illegible] از آن دو شاخ است بسوی [illegible] شده است [illegible]

[illegible] از آن [illegible] بالا بر می آید و شاخ مذکور [illegible] و [illegible] که

[illegible] آن [illegible] است [illegible] و [illegible] مربوط شده است [illegible] حنجره [illegible]

[illegible] از شاخ [illegible] میشود و بعضل حنجره که [illegible] آن عضله [illegible] است و حنجره و عضلات

[illegible] شاخ مذکور [illegible] و [illegible]

[illegible] بر می آید [illegible] بعضل حنجره [illegible] عضله [illegible] است و [illegible]

مذکور [illegible] انطباق و انفتاح [illegible] معاون [illegible] که [illegible] شاخ [illegible]

[illegible] شاخ [illegible] عصب [illegible] زوج [illegible]

بیشتر شاخ مذکور [illegible] شده است و شعبها [illegible]

[illegible] و [illegible] که درین موضع [illegible] شده

دماغی از اعصاب حس زیاده گشته و در اشیا حفظ کرده شده و بنظر عامه چنین میشود و شعبه [illegible] که
زوج سیم از اعصاب دماغی از این موضع که مشترکست میان دماغ و نخاع [illegible] و از آن [illegible]
و انقسام [illegible] که زبان [illegible] عمل [illegible] مشترکست در [illegible] دماغی متفرق گشته اند
بود و تشریح اعصاب دماغی دیگر از آن با حس الحواس الخمس حس [illegible] اعضا و [illegible]
میشود و نسبت اعصاب [illegible] حس [illegible] بیک کار [illegible] از اعضا [illegible]
باز [illegible] منتشر میشود و عصبی [illegible] از [illegible]
دماغ اعصا [illegible] تشریح اعصاب نخاعی [illegible] میکرد [illegible]
[illegible] از زوج [illegible] که از نخاع [illegible] نابت [illegible]
[illegible] و این عصب که [illegible] کو [illegible] [illegible] فرع [illegible]
[illegible] و شاخهای [illegible] اعصاب نخاعی [illegible] شعبه اول از اعصاب نخاعی که
[illegible] از [illegible] بیرون [illegible] زوج [illegible]
بیرون [illegible] که [illegible] فقرات [illegible] شده از زوج
[illegible] نقصان [illegible] از زوج [illegible] بیرون آمده
از [illegible] اول [illegible] [illegible] شده [illegible]
[illegible] شده [illegible] که میان [illegible] [illegible] فقرات [illegible]
زوج اول [illegible] که [illegible] میشود و [illegible] زوج [illegible] بیرون آمده [illegible] از
[illegible] شده [illegible] منتشر [illegible] شده [illegible]
[illegible] آمده متفرق گشته [illegible] شده و [illegible]
با [illegible] میشود و پس از آن [illegible] میکرد و [illegible]
[illegible] از [illegible] متصل گشته [illegible]
[illegible] و شاخ [illegible] گردد [illegible]
که بر کتف [illegible] شاخ [illegible] که [illegible]
[illegible] شده [illegible] عضل [illegible] قوی [illegible] شاخ [illegible]

[illegible]

که [illegible] و با عضل [illegible] و عضل [illegible] [illegible] شده [illegible]

[illegible] زوج [illegible] بیرون آمده است [illegible] [illegible] و [illegible]

بیرون [illegible] و [illegible] [illegible] دیگر [illegible] [illegible] شده [illegible]

[illegible] زوج [illegible] آمیخته [illegible] [illegible] شعبها [illegible] [illegible]

[illegible] شده [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بسوی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

شعبهای [illegible] عضل [illegible] مشترک است میان [illegible] و [illegible] [illegible]

[illegible] شعبها شده است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] که از [illegible] [illegible] شده است اما زوج [illegible] [illegible] آمده است [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] عضل [illegible] مشترک است [illegible] [illegible] [illegible]

شده و [illegible] شعبه از [illegible] [illegible] اول [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

زوج [illegible] [illegible] رابع [illegible] [illegible] [illegible] شعبهای زوج خامس [illegible]

[illegible] [illegible] و در وسط حجاب [illegible] [illegible] زوج [illegible] [illegible] همان [illegible]

[illegible] [illegible] بیرون آمده [illegible] زوج [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] شده [illegible] [illegible]

زوج [illegible] بسوی سطح [illegible] آمده است و از آنجا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] آمده است و از آنجا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] شعبه [illegible] [illegible] اما زوج [illegible] [illegible]

با [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] زوج [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] زوج [illegible]

[illegible] اولی [illegible] آمده [illegible] [illegible] شده [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] شده و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] زوج [illegible]

عنق متعلق شده و با غضاریف و استخوان [illegible] و بعضی [illegible] که [illegible]
[illegible] درست و [illegible] دوم [illegible] پس [illegible] اندرون [illegible]
میشود و [illegible] ظاهر [illegible] و حس [illegible] و باقی آن [illegible]
[illegible] و [illegible] اعضا [illegible] که موضوع [illegible]
[illegible] شده [illegible]
[illegible] دو [illegible]
[illegible] آنچه از [illegible] دست از دو [illegible]

[illegible] و اعضا [illegible] این اضلاع [illegible] و [illegible]
موضوع اند [illegible] از اضلاع [illegible]
و عضل [illegible] اعصاب [illegible] و سر [illegible]
[illegible] اعصاب [illegible]
[illegible] مذکور [illegible] مشترک اند و [illegible]
[illegible] پس [illegible] از آن [illegible] جمله [illegible]
[illegible] شده از [illegible]
[illegible] سافلین [illegible] دست و [illegible]
[illegible] از اول اعصاب [illegible] است [illegible]
[illegible] متفرق [illegible]
مذکور [illegible] اعصاب [illegible] آمده [illegible]
[illegible] آمده و از [illegible]
[illegible]

[illegible] پس [illegible] گذشته و [illegible]
[illegible] اعصاب [illegible]
اند و [illegible] از اینها اعصاب [illegible]

آنگاه [illegible] باشند و فرود که آخر [illegible] مهره ست و از مهره آخرین عصعص رسیده است متفرق شده اند

در عضلهٔ مقعده و ذنب قضیب و در عضلهٔ مثانه و رحم و عضلها [illegible]

عظم عانه و در عضل که منبعث شده از عظم عجز این [illegible] اعصاب نخاعی

[illegible] و [illegible] واقع است که اعصاب [illegible] بخلاف [illegible]

[illegible] و [illegible] اعصاب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اعصاب نخاعی [illegible]

[illegible] حرکت [illegible]

[illegible] اعصاب دماغی ست [illegible]

[illegible]

[illegible] حس و حرکت [illegible] اعصاب نخاعی [illegible]

[illegible]

[illegible] اعصاب نخاعی [illegible]

می بینیم که در حس و حرکت همه اعضا [illegible]

[illegible] اعصاب نخاعی ست [illegible]

[illegible]

[illegible] بسوی [illegible] و از آنجا بسایر اعضا

بواسطهٔ اعصاب [illegible] قوت نفسانیست که حس و حرکت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

در بعضی که از عضلها بیرون آیند موقوف گشت چنانچه در تشریح عضله گفته آید و بعضی گفته‌اند
میشود که از غیر عصب مثل رباط و غضروف باشند و درین باب بالملا اقوال است هرچه قریب
بصواب است رجوع بکتاب شفاء توهم کنند و گمان نشود که از بهر عضله وتر است [illegible]
بعضی عضله وتر ندارد چنانچه در عضله [illegible] مشهور است که وتر ندارد و [illegible]
مفرد باشد مرکب از عصب [illegible] است و [illegible] اعضاء مفرده [illegible] گذشت و آن [illegible]
که باقیمان [illegible] شبیهة بالعصب [illegible] شبیه بعصب [illegible] و [illegible] طبع و [illegible]
و [illegible] گاه [illegible] و [illegible] نسبت در لین عصب و صلابت رباط [illegible] ذی حس و
حرکت [illegible] الاعضاء المتحرکة پس [illegible] میشود و [illegible] میگردد و وتر اعضاء [illegible]
طرف [illegible] که متعلق [illegible] اعضاء [illegible] رسیده [illegible] پس گاهی
جذب میکند و میکشد وتر اعضاء [illegible] شدن خود [illegible]
دگر [illegible] میکند و منبسط [illegible] اعضاء [illegible] باید دانست که [illegible]
اعضاء عضلات اند هرگاه عضله [illegible] متشنج میگردد و [illegible] و [illegible]
و [illegible] کشیده میشود و اعضاء [illegible] و هرگاه عضله منبسط میگردد و بخلاف [illegible]
میشود و [illegible] میشوند و بالضرور [illegible] یعنی انبساط و اعضاء [illegible]
والقابض والباسط هو العضل الذی آلة الاعضاء [illegible] و اما الرباط فهی اجسام [illegible]
بالعصب اما رباط پس [illegible] جسمها [illegible] بعصب اند در لون و [illegible] لیکن [illegible]
و صلابت او بیشتر از بیاض و صلابت عصب است زیرا که رباط از [illegible]
و عصب [illegible] و مراد از شدت صلابت [illegible] انفعال است [illegible]
عدم الانعطاف [illegible] من العظم الی اللحم [illegible] رباط از استخوان بسوی
گوشت [illegible] الی [illegible] اعضاء اخری [illegible]
طرف استخوان [illegible] دیگر یعنی بعضی از رباط بسوی [illegible]
و بعضی [illegible] رباط [illegible] استخوان منفصل با یکدیگر [illegible] عضو [illegible] دیگر [illegible]
شده با جمله منفعت رباط معلوم شده دیگر آنست که [illegible]

و عصب است و یکدیگر منتسج گردد و خلل آنها گوشت مملو شود و عضله متکون شود [illegible]
آید و شاخهای عصب از عضله سر بر زنند و تر از آن متکون گردد چنانچه گفته شد و بعضی گفته
نیز از آن متکون میشوند و باید که رباط که بعضله آمده بنام مطلق مسمی است یعنی که رباط
چیزی دیگر را میگویند بخلاف آنکه برای اتصال عظام منفصل و اعضا دیگر مخصوص است و
عضوی را العضوی بدین جهت نامند که آنرا عصب نیز گویند جهت مشابهت وی با عصب [illegible]
و عصب [illegible] عبارت است از چیزی که جرم او [illegible] جهت استحکام و بپارسی آنرا [illegible] گویند
در رباط گویند چون بجهت استحکام مفصل است آنرا باین نام میخوانند و رباط حس ندارد و
نفع [illegible] وی آنست که از کثرت حرکت عضلات و وقوع انفکاکات [illegible] ایمن
باشند العضلات هی اجسام [illegible] الجسد [illegible] عضلات پس آن اجسام اند که گوشت
در آن بیشتر است بنابرین لحمی گویند الا آن مرکب است چنانچه میگوید [illegible] من اللحم
المحض و من العصب و الاوتار و الرباط ترکیب عضله از گوشت خالص است و از عصب
و اوتار و رباطات چنانچه گفته شد که شاخهای رباط و عصب که بهم منتسج میشوند و خلل
و کاواک آنها گوشت آگنده و پر میشود عضله متکون است و بعد از آن وی شاخها که از
عضله بر می آیند وتر متکون میشود و پوشیده نماند که [illegible] عضله [illegible]
مجوز مانند است که آنرا مجوز عضله خوانند [illegible] گویند فی الحقیقت در هر عضله باشد لیکن
در عضلهای کلان نمایان است و در عضلهای خورد چون پلک مانند آن کم ظاهر گردد
و بعضی گفته اند عضله [illegible] ندارد و کلام [illegible] لیکن از آنکه هر عضله منتج اوتار است [illegible]
غیر از آن [illegible] و متعرض باشد [illegible] ترکیبش [illegible]
[illegible] آنکه چون غشا بر وی مجلل است [illegible]
[illegible] موضع [illegible] میگردد و منقبض [illegible]
عضلها [illegible] الاوتار لها و نفع عضلها آنست که حرکت [illegible] اعضا را [illegible] بواسطه
[illegible] و اوتار [illegible] العظام و نفع دیگر آنکه [illegible] پوشند عظام را و چون
[illegible] موضع اند بسبب عدم [illegible] اعضا [illegible]

عروق و دیگر که عضله چون متولف ست از اعضا باز دو جا رسنت تند ان من لیج خود
وقایه اعضا التحت حو د منشود از ضرر سید و تحقق بحرارت الغریزیه فی التبعد و نگاه دار
حرارت غریزیه بود بدن و منع تحلیل وی میکند از مسام بسبب تکاثف جرم [illegible] عضله
ششم از اعضاء مرکب ست [illegible] مولف و این باب سابع قول جالینوس شارح و از اعضا
شمرده و وجه تعدد [illegible] از عضو منفرده در ابتدا اشتحیان عضله منفرد و دو مرکب گذشت
و جمله عدد عضلات [illegible] سیصد و [illegible] ست چون تعیین آنها چنین ضروری بنود بر اجمال
بسنده نموده شد [illegible] العروق الضوارب التی یسمی الشرائین اما رگهای جهنده اندو ستی شهر انها
از رفقی اجسام عصبیه [illegible] عضو عصبت پس آن رسنهای عصبی مضاعف اند یعنی دو تو انی یعنی
[illegible] یعنی [illegible] شریانها از دل برخوردته میان کاوک اند چنانچه لازمه کیماست [illegible]
بها حس و حرکته فی نفسها [illegible] شریان را حس و حرکت [illegible]
سرخ [illegible] دم قلیل [illegible] شریانها سرخ بیشتر و خون کمتر ست [illegible] تعبیه ان تفید الی
عضا قوة الحیوانیه التی تحملها من القلب فی یده شریان انست که رسانند اعضا را قوة
زنده کانی که بر سیده اند از دل یعنی قوة حیوانی که [illegible] دل ست مسالک نفوذ آن بسا
الاعضا [illegible] شریان اند بتوسط شریانها بسد [illegible] و نفع دیگر آنست که تعلیب سرخ [illegible]
[illegible] و القبانس و اخراج بخار دخانی [illegible] نسیم زیرا که هیچ جا که چند نسیم از راه دریچه میشود
بتوسط شریان [illegible] که [illegible] شریانی از [illegible] بدن [illegible] هیکند [illegible]
بخار دخانی از روح که [illegible] بنا بر آنست که کثیف بدن و هوا [illegible]
ترویح و تفریح تمام میشود و اما چون قرب طرف و وصول هوا بسوی [illegible] فایده
استنشاق هوا از منخرین و دهن بر ظاهر ست [illegible] وصول نسیم از این مسالک [illegible]
هلاکت ست و بهمین سبب که هوا را حاجت شدید بوصول نسیم تعلیب بود دیگر [illegible]
شریانها نیز که دریچه آمد و کیف تو تحقیق ساخته تا هوا از [illegible] فقد [illegible]
و [illegible] شریان آن بود که تا هوا صافی شده بدان رسد زیرا که اگر همین دریچه و قلب
منفذی بودند و تفریح شریان شریانها بهمین طریق [illegible] میشد چنانچه [illegible]

بواسطه با مادیتا حاصل ست و جگر و دل بوسائط اورده اگر حیوانی دفعته
بی توقف و اصلاح کریه فتن نفوذ میکند و دل را بایذا میرساند بایذا علیه و اجرم ریه تنفس
و بدی مشترکه هوا که در ریه آید از فراریه اصلاح یافته بتدریج و بسهام تنفس
کرده بدل رسد فسبحان الله العزیز الحکیم و این تمام را منسوب بوحدانیت میکنند
که دمی بی تنفس چون و ریه یک طبقه ست فاید فاکهش در تنفس ریه بیاید
از تجویف ایسره قلب بیاشامد زیرا که تجویف ایمن بیش اقرب بمبدء ست و برای ضرب
قلب اشغول ست و نفع مجوف بودنش آنست که ماده روی روح بیشتر تجویف
اعضا رسد و ایضاً خون آنقدر که مدد و بدل روح را دران مستقر شود و نفع در طبقه در
بودنش آنست که روح حیوانی که اصل و حیوة ست محفوظ باشد بواسطه اشتغال
و عایق شدن طبقه زیرا که آنچه در طبقه دارد اگر در یک طبقه اش آفت رسد طبقه دیگر
مانی انجوف کفایت میکنند و نفع بیچیدن بودن آنست که اجزاء خون در روح دفعه
اختلاط روی نمیدهد زیرا که مالزوی حس می بود اندادیمی رونمود و اگر چه
حرکت شریان بدیهی ست لیکن اطبا را درین اختلاف است که حرکت وی بالذات
ست یا بالعرض ست یا تبع قلب چنانچه در بحث نبض گفته شود انشاء الله تعالی و مذهب
مولف آنست که بالذات حرکت مدارد بلکه گفته لیس لها حرکة فی نفسها و الا لم تکن او
خود ظاهر ست اما العروق الغیر الضوارب التی تسمی الاوردة اما رگها غیر جهنده که تسمی
از نفی اجسام عصبانیه غیر مضاعفه پس آن اجسام عصبی اند که یک طبقه دارند مانی
فی الکبد مجوفه و مانند رگ کبد و گاو اند و بجوفه در بحث شریان و در بنجا هم احتمال خبر
بودن دارد و هم احتمال حال شدن پس اجزاء و نفع در نصب هر دو محتمل ست
پس لها حرکة و حس نیست مر او را حس و حرکة اصلا و فیها دم کثیر و روح قلیل و در
روح کثیر ست خون بسیار و کمان نشود که اورده تمامها اوعیه خون اند زیرا که
بعضی ازان مخصوص بغذا اند و خون در انها نمی باشد چون ماساریقا و حصی
مخصوص بنفع مانند چنانچه یکی که فیها بین بکرو کلیه و مثانه و اقع ست حبة نفوذ مانند

منفعتهاى ان سقى الاعضاء الدم الذى تحلله من الكبد ومنفعتش آنست كه مى انوشاند اعضا
را خونى كه بريده اند از جگر يعنى خون كه در جگر مستولد ميشود بواسطه اوردة مجوف اعضا
مر بسند اورده مجوف ريست و آنرا عروق سواكن تير گويند و شرايين و اورده را كه
عصبانى گفته مرد انشست كه بمقتضاى نرم و ريس و سخت و كستان اند و انكه
شد از عصب و پيها مركب شده زيرا كه شرايين و ريد مفرد اند حقيقه على الاصح
بنا بر آن گفته شد كه بعضى بر انند كه در سطح داخلى طبقه شريان غشائى رقيق همچون نسيج
عنكبوت موضوع ست و بعضى بر سطح خارجى طبقه خارجى شريان تر گفته اند كه بشا
مجلل ست و بايد دانست كه مجموع ريد نسبت بمجموع شريان بسيار تنك واقع ست چنانچه گفته
اند بربع جرم شريان نسبت بجرم ورين يازده چند ست طبقه خارجى شريان ضخيم
و طبقه باطنى نسبت چند و اورده همه يك طبقه اند مگر ورين شريانى كه از جگر بدل آيد و دو طبقه
دل رشتش ست و نفع در طبقه دار بودن اين وريد آنست كه دل را غذاى
ترشده برساند زيرا كه وريد كورد در جرم دل منتشر ست و غذا از وى بدل ميرسد بر
سبيل ترشح و كذلك بر پوشيده نماند كه از جگر بخستين دو رگ بر آمده است
و آن اصل همه اورده اند يكى از جانب مقعر كبد و ديگر از طرف حدبه كه آنچه از
مقعر آمده آنرا باب گويند و شعبهاى آنرا كه بمعده و امعا رسيده ماساريقا خوانند
مخصوص بجذب غذا ست و جگر كيلوس را ازين ميمرجذب ميكند و همچنانكه شريان
معدى از وقت مضغ نست و شروع ميكند از وقت هضم كبدى از وقت
يعنى در ماساريقا تير قوة هضم على الاصح و اين رگها بغايت باريك اند بمثابه
تا غذا صافى و لطيف بجگر رود و اگر نه چنان بودى بسته ميشد در كبد كه دوم بودى و ديگر
آفات قويه واقع ميشدى و همچنانكه كيلوس از معده و غذا لطيف از معا ازين
رگها بجگر منجذب ميشود و ماده جگر نيز ازينها منافع ميكيرد و ديگر قوى و فضلة وى بر
و باشد كه از جگر بمعده آيد و ازينجا برده بگيرد بالجمله در معده و معا بحر ماساريقا
ديگر نسيت و شعبهاى بار يك باب كه در جرم متفرق ست بسمت مقعر از بعد از

مانند [illegible] باشد که رگی از این ماساریقا خصوصا آنچه بر روده پیوسته است شعبه و نیز
شود حتی که قطعه‌ای که بیخ به معده از جگر دارند شود همچنین چنانچه در اسهال کبدی مشاهده
میشود [illegible] هست که قطعه‌ای برآمده است و بعد از آن که افتاده و قطعه‌های خرد و خورد بیشتر
می‌آید [illegible] مشابهت بسیار به قطعه جگر دارد [illegible] است و از جهت امعا نیز هست پس لازم
آید که از جگر باشد و اسهال اگر افتد در جگر و [illegible] بعد از آن [illegible] است [illegible] و نیز
دری از جگر و جوانب غیر از ماساریقا [illegible] نماید جگر و امعا نیست بالضرور احتراف [illegible]
بقسام مجری که ماساریقا است [illegible] که [illegible] مجری غیر [illegible] ان امکان ندارد
که شعبه المتصل [illegible] اتساع [illegible] ان [illegible] نکاید [illegible] عروق [illegible]
و آنچه بعضی علما در شرح قطعات کبد نوشته‌اند که قطعه جگر جدا شده در جوف [illegible]
باقی [illegible] شود پس [illegible] [illegible] و [illegible] از آنجاست [illegible] ساعت [illegible] احداث میکند که
آن قطعه در روی [illegible] و بباطن [illegible] و [illegible] بعد [illegible] علم [illegible]
و آنچه از حدبه جگر برآمده اجزا الجوف گویند و بعضی از شعب [illegible] بر [illegible]
و باقی بیرون برآمده و دو شاخ شده یکی [illegible] گشته و با علی منشعب شده و [illegible]
منفرد گشته [illegible] غذا با علی و اسفل [illegible] رسیدن بنهایت [illegible]
[illegible] اول [illegible] گویند و بعد آنرا [illegible] حد [illegible] بعد آنرا [illegible] السواقی
و بعد آنرا عروق الشعری [illegible] بیشتر [illegible] مقدم [illegible] بمشابه اغصان و
[illegible] اول اجوف و دو شاخ برآمده [illegible] و [illegible] آمده جهت [illegible] و ایصال
غذا و [illegible] شاخ [illegible] الطالبین [illegible] اطلاع شده‌اند چنانچه در تشریح
[illegible] مختصر [illegible] شیرین [illegible] همین قدر اختصار نموده شد و آنچه
[illegible] میشود در باب [illegible] بقصد [illegible] گفته [illegible] تعالی و [illegible]
[illegible] الدم [illegible] گوشت [illegible] میشود [illegible] خون [illegible] آنچه از وی [illegible] میشود
میکند [illegible] سایر اسنان زیرا که ماده وی خون است [illegible] آن [illegible]
همچنان [illegible] اعضا [illegible] که [illegible] بعد اتصال [illegible]

و بجهت عضو گوشت و بعضده الحرارة و الیبس و عقد میکنند یعنی می بندد گوشت را
و یبوست اما حرارت تحلیل میکند رطوبه مائیه را که محدث رخاوت و ترهل است
همچنانکه آن غیاث ... [illegible] سید ... [illegible] و منفعته ان یحشی الاعضاء
الالات عندها ... گوشت است که لحم دارد و اعضا را و دفع نماید از آن افتقار
است که اگر گوشت نباشد اعصاب و عضلات و ... [illegible] گردند و ایضا برد
اندامها و ضعف و قوی ... [illegible] نماید کما لا ... پوشیده نماند که
لحم ... [illegible] که ... اتصال دارد ... چون ... و ما بقی محسوس است و نفع
حس ... است که تا خفیف ... شود و ... [illegible] آفت تحلیل و سبب حس
... [illegible] اما الشحم ... مائیه ... متولد میشود و از اجزای ...
... که در گوشت ... لحم ... شود و ... [illegible]
... [illegible] اعضا ... است و ... [illegible]
منفعته ان یتغذی بها العضو الذی یجاورها و تخلخله و نفع دیگر است که ... [illegible]
و ... [illegible] و اما الغشاء فانه جسم عصبانی رقیق ... [illegible]
... [illegible] و باید دانست که ...
گونه ... که منسج است از لیف عصب فقط چون آنکه محلل ... است و ... [illegible]
ست از لیف رباط فقط چون غشاء که محلل دماغ است زیرا که ... [illegible] که
از اطراف عظم ... [illegible] حاصل شده ... [illegible] از لیف عصب
و رباط چون ... [illegible] حس قلیل ... [illegible] از این غشا است حس ... [illegible]
که در تمام بدن است و از غشای که محلل دماغ است ... [illegible] از لیف رباط
متکون شده است و رباط حس ندارد و غشای که محلل دماغ است ... [illegible]
از لیف عصب ... [illegible] متکون شده است ... [illegible]
که برای ... [illegible] حس ... [illegible] حس قلیل ... [illegible] و فایده دیگر
حس ... [illegible] غشا است که تا اعضا عدیم الحس ... [illegible]

[illegible]

اشتمال

اشتمال غشاء بر اجزاء جسم باشد و منفعت آن بیشتر الاعضاء و بعضها نافع غشاء است
که به پیوندد اعضاء بدو و بعضها دارد آنرا و اجمال فواید این است که سابق گفته شد الا فواید
دیگر نوادر و کمالا یعنی و پوشیده نماند که غشاء بر آن اندازه فایده پردازی نیست یکی آنکه غشاء
عضو را که غدد بروی پوشیده است محفوظ و مجتمع دارد و دیگر آنکه اوعیه و اعصاب و اوتار
و رباط مشتمل است که اگر غشاء بران مشتمل نباشد امساک هیئت صورت نتواند نمود و دیگر آنکه عضو را
مرتبه ممتاز و جدا خانه مرتبی ست که کلیه را اصابت مرتبه ساخته ست و دیگر تعلق کلا بالعضو
و بالمجاورات لیکن تعلق کلا بی از غشاء ست سوم آنکه واسطه بود میان عضو و سطب و لین
تا لین از سطب متضرر نشود چنانکه در عشاء ام الدماغ پیدا ست چهارم آنکه مانع نضر عضو
چنانچه در مری و معده و امعاء معهود است پنجم آنکه در کبد و مری منتشج شده و بعد
چنانچه در غشاء شحمی ظاهر ست ششم آنکه بحیلت خود بجزء کبد و را از بعض اعضا متفرق
چنانچه در جانب باطن ظاهر ست نیز آنکه فیما بین اعضا مختلف کریه و قلب ست و اعضا نفذ آنکه
در مری و امثال آن جانب که بعضی و یا فرمایه تر بیند حاجز و حایل نباشد از آنچه در اعضا
نفذ اینها نافذ مدل و ریه پیوسته می رسد و آفت عظیم احداث نماید ششم آنکه حفظ حرارت
کند در موضع تحلیل نماید چنانچه در غشاء که بر جوف ممتد ست و از اصناف گویند محسوس ست
و هشتم آنکه عضو را در حصه بحیلت خود در نصف تا اگر قسمی بدان عضو رسد
عام نباشد بلکه امکان شد یک شق بسنده کند چنانچه در غشائی که منصف کبد و طحال
و بعضی رباط را در طول در حصه کرده ست معلوم ست بعد از آنکه ماده سخت قوی شود و بلکه
و لقوه مرکب از فالج مرکب می افتد زیرا که اگر ماده از یک ست دفعه دفع او بجانب ممکن
نیست الخ، الضرورت ماده را یک شق دفع میباید تا آفت عام نباشد نهم آنکه
اعضا عدیم الحس را فاصله حس کند چنانچه در جلد و شحم و سپرز بین ست و اما الجلد
خانه جسم عصبانی است بلکه پوست جسم عصبی ست که بافته شده از شطایای اطراف عصب
دمر و مخ و نیافت وی نیست بلکه نیافته وی صفاق غلیظ تر ست و جلد انسان قیاس فیما چون با
رقیق تر ست و دم موی و ضعیف القوة و له حس کثیر و در جلد راحس بسیار ست بلکه

استخوان و گردن از عصب و گوشت [illegible] برای آنست که تا در کنار [illegible] بزرگ گردد و بدان
سبب حیوان خود را از آفت باز دارد و بالکت گردد و پوشیده نماند که معتدل ترین
اعضا جلد است زیرا که کیفیات اربعه در وی مساوی است بهر آنکه چون او را با اعضا
قیاس کنیم سرد است چون با اعضای سرد قیاس کنیم گرم است چون با اعضای لطیف قیاس کنیم خشک
است و چون با اعضای یابس قیاس کنیم تر است پس معتدل باشد و بعد آنکه گرم ترین اعضا
قلب است و سردترین اعضا عصب و ترترین آن دماغ است و خشک ترین آن استخوان
و منفعته ستر الاعضاء و وقایه جلد ستر اعضا و پوشیدن است تا ایشان را [illegible] محفوظ دارد از آفات
در پناه دارد و باید دانست که جلد جوان از عروق و اعصاب [illegible] منتسج شده است
سوراخهای باریک [illegible] نسج واقع گشته [illegible] آنست و [illegible] مسام
گفته اند تا بدان سبب تنفس کند و [illegible] داخل شود و فضلات [illegible] بیرون گردد و جلد [illegible]
که بعضی مواضع غلیظ است و جلد بعضی دیگر دقیق و بعضی [illegible] و بعضی [illegible] است
و بعضی [illegible] بعضی کثیر الحس [illegible] گفته شده و بعضی قلیل الحس [illegible]
[illegible] و [illegible] و بعضی [illegible] گذشت و اما الشعر فمنه ما یزین الجسد [illegible] موی [illegible]
و بعضی از آن چیزیست که زینت باشد [illegible] مثل شعر الراس [illegible] آن
و موی حاجبین [illegible] زین [illegible] است و منه ما یزین بعض الناس دون البعض و بعضی از آن
چیزیست که زینت باشد بعضی مردم را نه بعضی را مثل اللحیة و [illegible] ریش است
[illegible] در حق مردان زینت است نه در حق زنان و منه ما فیه المنفعة و الزینة و بعضی از آن
چیزیست که در وی منفعت است و زینت است مثل [illegible] العین [illegible] است
که با وجود زینت [illegible] الجمع و [illegible] اجرام صغار [illegible] چشم [illegible]
هنگام مفتوح بودن چشم و منه ما فیه المنفعة دون الزینة و بعضی از آن چیزیست که [illegible]
منفعت است فقط مثل سایر شعر البدن چون تمامی موی بدن فانه ینقی البدن
عن الفضول [illegible] که موی [illegible] پاک شود [illegible] بدن [illegible] فضلهای [illegible]
که در [illegible] آخر حاصل شود [illegible] منقطع گردد [illegible] از خلقت موی که در [illegible]

میشود

تحلیل

میشود یکی بخار و دخانی که اجزای مایه ازان متغیر بتحلیل رفته و باره که تمامی اجزای رطوبت بدن
توانند شد و ران ماند چون در مسام در می آید در زمانی شبانه روز بتحلیل
شدن کمتر میشود غیر ملایم بخار مذکور منعقد میگردد و باده شعری چون از مشارب حاده و مبرده
از قوه دافع خصوص که رطوبت بدن نرخ وجب باشد باده منعقد از مسام بیرون می آید و تحلیل
شده این ست طریق تکون هوا پس بخاکه بخار در مسام نافذ نشود یا نافذ نشود لیکن
در زمانی صالح که در ان منعقد تواند شد تحلیل نماند اما کیفیت وی از دو حال متغیر شود یا نه
بکیفیت غیر ملایم و درین صورتها هوای متولد بمیکرد و دو حدم نفوذ بخار در مسام چند
وجه ست یکی انکه ماده اندک بود یعنی بخار دخانی کمتر متولد شود و بسبب انصمام حرارت
و مار و بیدن لیمه در تسوان و خصیان ازین قبیل ست دویم انکه خون که ماده بخار دخانی ست
کمتر متولد شود و بیان نامید اندن موصیان را از بخت و سقوط موی و ناقصین بواسطه
مار سیدن مدد ازین قبیل ست سیوم انکه رطوبت درین بخار بسیار بود و دخانیه کمتر و ماده ست
که تا ریته تمام نباشد بخار امیل بخروج بنود بدرون نیامدن لیمه و صیان ازین جهت ست
چهارم انکه منافذ یعنی مسام شدید الضیق باشد بسبب بردی هوا پس کثیف پس ماده شعر
آن قدر که می باید نتواند گذشت پنجم انکه سیلان فضول چون عرق و مانند آن مانع
امالهٔ بخار کرود و اما عدم بیت بخار در مسام زمانی که موی متولد شد در ریشه و جهت ست یکی
انکه ماده رقیق بود و بدین سبب نفوذ و تحلیل پذیرد و ظاهر ست که تا کثیف نگردد
دخانیه ست و بخار نبود و قبول انعقاد نمیکند زیرا که بیت نمی نماید دویم انکه مسام
وسیع باشد بغایت و بدان سبب ماده مستعده نفوذ و تبخیر کرده و تحلیل پذیرد
سیوم انکه اگرچه ماده در مسام باعتدال باشد اما اسباب محلله مفرط از امور بیرونی یا ذاتی
اتفاق افتد و ماده منعقد شده را تحلیل نماید اما کیفیت ماده کیفیت ملایم بدن ست از سبب
تکون میکند و نفوذ ماده در مسام و بیت وی در بخار و تولد موی کفایت نمیکند
تا که محفوظ از تغیر و تکیف غیر صالح نباشد چنانچه در دانه لیمه و در الثعلب مشهود
ست که بواسطه احتباس غلظ ردی و منافذ ماده شعری تیز میکرد و دخانیه یعنی حکما شعر

بقیه

وظفر را از فضلات میشمرند نه از اعضا و شیخ ابو علی منهم است ظفر نوعی عصبی است ناخن جوهریست
شبیه بصلب اما لون نه آنکه وی عصب است چنانچه بعضی زعم کرده اند زیرا که تشریح کرده
است شیخ با آنکه ظفر مخالف ست از استخوان نرم و منفعت این بدیع الانامل مواجهها علی تناول
الاجسام و آسانکردن مأخذ آنست که سوادر و قوایم و اربساری و دیگر
آنها را بر تناول اجسام و گرفتن آن و دیگر منافع نیز دارد چون حک و لقط و بامتداد یعنی
جاگاه بسیار کند و هم وی در ذی انصاف واقع شده و اعند الاحتکاک بصلابت
اشیای صلب منعطف شود شکاف نکرده و چون معرض احتکاک و انجراد بود دایم
مجعول گشته و در تعداد اعضا مفرد و ازواج مختلف واقع شده نزد مصنف بهار گوید
منظم و منضروف و رباط و عضل و شریان و ورید و لحم و غشا جلد شعر ظفر و ترعصب و شحم در
قانون نه گفته غضروف و منضروف و عصب و ترو رباط و شریان و ورید و غشا و لحم و اینهمه
سیزده نوشته شرایین را یکی دانسته پس آنچه شیخ گفته تر دانسته باشد و شیخ چیزها که
شحم و شرب مخ و ظفر و جلد باشند بران افزوده ست و صاحب کامل نیز سیزده نوشته
لیکن بدل مخ شعر مقعر مینماید و بعض اطبا شانزده میکویند میکویند نه آنچه شیخ گفته و بعضی
دیگر هیجده شیخ سیمین عدد و شمرده شعر ظفر جلد و الله تعالی اعلم بالصواب چون زبان
مصنف فارغ شد شروع کرد در اعضا مرکبه الفصل الثالث فی تشریح الاعضاء المرکبة کالدماغ
و العین و الاذنین و اللسان فصل سیوم در تشریح اعضای مرکب چون دماغ و
دو چشم و دو گوش و زبان اما دیگر اعضای مرکب بفصول مختلفه مذکور خواهد شد فصل اما الدماغ
فجوهر رخو متخلخل ابیض اللون اما دماغ پس جوهر نرم متخلخل سپید رنگ ست فایده زیرا
آنست که تشکل و بنی مستحسن شده و استخدام آن میتواند نیک بود زیرا که شی لین اشکال بسهولت
قبول میکند و فایده دیگر آنکه اعصاب را غذا وافر رسد بهر آنکه اعصاب از دماغ و نخاع امتداد
میکنند لیکن نزدی مقدم دماغ میشود بهست برای آنکه وی مبنت اعصاب حس ست و حس انفعال
ست از محسوس و جهة این امکان لیونت لازم است موخر دماغ نزدی کرد و اردو بهر آنکه مبنت
حرکت ست و حرکت را صلابت بسیار لازم و صلابت مر موخر دماغ نظر بمقدم اوست و گفته اند

مگر نرم است کما لا یخفی مرکب من المخ والشریانات والاوردة والغشاء المسمی بام الدماغ والغشاء

الصلب الذی یلاقی القحف و دماغ مرکب است از مخ و رگها و شریانها و عصبها و غشا که مسمی است بام الدماغ

و غشا دیگر که ملاقی قحف است و عصبها که از وی رسته اند [illegible] آنچه در دماغ نیست [illegible]

و در ترکیب او نوشته باید دانست که اورده و شریانها [illegible] دماغ در آمده اند و در [illegible] مستغرق و تا

با جسم مخ منتسج گشته اند و فوقانی مرکب در [illegible] مفتوح گشته و از آن فضا [illegible] که [illegible]

است حاصل آمده و آن فضا مذکور را [illegible] معصره گویند [illegible] معصره و [illegible] دارد یکی آنکه چون

[illegible] دماغ می آید تحت [illegible] باشند و در نواحی [illegible] آن [illegible] مزاج دماغ

قریب شده صالح غذا [illegible] و دوم آنکه فضاست و مانعی در [illegible] مجتمع شوند و [illegible]

[illegible] گردد [illegible] شعبهای اورده و شریانین از معصره متفرق شده اند [illegible]

دماغ و نزدیک [illegible] اوسط رسیده و شعبهای مذکور [illegible] و [illegible] پس

[illegible] و نواحی [illegible] بعض مقدم دماغ [illegible] مقدم آمده با شریانین [illegible] که [illegible]

ملاقی شده [illegible] شبکه [illegible] از [illegible] میشود و در میان قحف و [illegible]

و دو غشا [illegible] دماغ باشد غشا که ملاقی [illegible] دماغ است نرم است و رقیق [illegible]

ام الدماغ گویند [illegible] که [illegible] حافظ [illegible] و [illegible] دماغ است پس و

اصل باشد و [illegible] این و معنی ام اصل است و این غشا بر دماغ محیط است

تا [illegible] منقطع شده [illegible] دماغ اشتمال [illegible] زیرا که [illegible] دماغ [illegible] صلابت محتاج

[illegible] نیست و غشایی که ملاقی قحف است صلب است و غلیظ [illegible] ام غلیظه و ام جافیه [illegible]

و وجه اطلاق ام معلوم شد اما جافیه از آن گویند که غشا [illegible] رابط [illegible]

است بقحف و بر غشا [illegible] افتاده نیست [illegible] فضا [illegible] الغشا [illegible]

شده و [illegible] و جدا [illegible] این غشا آنست که تا دماغ از [illegible] متأذی نشود و [illegible]

که این غشا را با قحف مرتبط ساخته اند رباط [illegible] از [illegible] بر آمده اند

و [illegible] و غشا [illegible] ام [illegible] غشا میان دماغ و قحف [illegible]

[illegible] نرم است و [illegible] الحس و [illegible] حالت [illegible] و [illegible] انبساط [illegible]

در وقت و یکام هیچ شده بود و دیگر عوارض بدنی بود آنهم مرتفع مینب زد از امکان البته
باتحف آن میانجی در میان ناخود و عضو اولین از ملاقات عضو و مطلب یافته قوت دو صدع و رانمی دیا
آمده والعمدة و غشا بینهما ما مر شدند انچه مانعی غطم است یا واسطه بینهما مانی در دماغ البته
نیا شدند و انچه ما دماغ است بدرد آن از نسیجه مناسب ضعیف است مخلوق شده زیرا که دو غشا
تند بیت و نشده شد و اصحاب است دیدن است ایشان کفایت کنند مرکه ساخت بیشه که این
میانجی باید که بود و بهشت مناسب … نشده باشد و الا نه میان میانجی تا ذی میگیرد و انگشت بود زود
یک حاجز که بعد و مناسب بود و … آنچنین … آن که صورت نه بیشتر نفع و دیگر دو زاد
غشا حفظ شکل دماغ است الا انه لیعین الالتی یحتاج فی حفظ الشکل الی القماش و حفظ به بیانی
نشده و … دماغ … اگر اعصاب سر و دو پا شیه … شده است اگر دو … هم بینهم … غشا و نو شسته
نماند که … کلام مصنف چنان مستفاد میشود که این دو غشا در ترکیب دماغ داخل اند و قومی
اند و فی التحقیق چنان نیست زیرا که از کلام شیخ و غیره معلوم شده است که غشا از دماغ
خارج است و … و جوهر نفس دماغ دخلی ندارد و بعضاً مؤلف غشا را در تشریح دماغ
ناجیمع … آن از اجزا آنش بر سبیل مجاز … حفظ شکل موقوف بر غشا است و الا لازم
می آید تخصیص از … آن معقول نیست و بطانات … ضمیمه تثلیث و صنوبری
مشابه است بشکل مثلث مخروطی یعنی سه گوشه دارد که دو گوشه وی با هم قریب بوند و گوشه
سیوم بعید … مخروطی دراز است و چون که مخروطیه این … اطبا بر طاهر بود و …
تعریف بیان کرده … نماند که … شکل مربع و مثلث بر سطح و خطوط است
و اطلاق وی بر ذی حجم صدق نمی آید لهذا گفته شبیه به مثلث … و الحاصل سمت که
میان دو گوشه قریبه است غلیظ و آکنده و محدب گشته و مستقیم است به قاعده و گوشه سیوم که تنگ
طول واقع شده … دقیق است و قاعده طرف … باشد
پس … بگوید قاعدة من جانب مقدم اگر اسرار قاعده دماغ موضوع است انظر
جبهه … التی تحیط بها است و … من جانب المؤخر … دماغ که … اند …
دو ساق … آنکه … مثلث … خطا … تام میشود … قصیر و دو خط طویل

بان دو

تا این دو خط

دانند و خط قصیر طرف قاعده است و خطین طرفین که از دو طرف خط قصیر ممتد شده مسمی است
بساقین و ملتقی این دو خط بزاویه و بدانکه این الحس و الحرکة از دماغ حاصل میشود
حس و حرکت ارادی در بعضی اعضا یعنی دماغ مبدء قوه حس و حرکت است و دو
واسطه شدست و اعضا بعضی مثل [illegible] از آن گردیم که حس و حرکت اگرچه از
محل رسیدست چنانچه در تشریح اعصاب گذشت هر جزو از اعضا که حس و حرکت جمیع اعضا
[illegible] العصب الذی [illegible]
که از مقدم دماغ بر آمده است و [illegible] العصب [illegible]
است که [illegible] و جنبات [illegible] از مقدم و [illegible] عصب
گذشت [illegible] دماغ منقسم میشود بسه تجویف که بطون [illegible] بطن اول در مقدم
دماغ است و بزرگتر است از بطنین آخرین و [illegible] در محل [illegible]
است در بطن [illegible] موخر دماغ است و این بطن [illegible] بطن مقدم [illegible] است
لیکن [illegible] بطن اوسط بزرگ است [illegible] در محل [illegible] است [illegible]
که وسط هر دو بطن واقع است و [illegible] که [illegible] آب این البطین [illegible]
[illegible] الشکل در محل [illegible] است [illegible] این بطن [illegible]
بطن [illegible] شده و مجمع [illegible] خوانند [illegible] دماغ که در این بطن [illegible]
دودی [illegible] الشکل مینماید و [illegible] بطن مذکور باشند و بعضی گویند حرکت میکند انبساط و انقباض
[illegible] گفته اند که [illegible] است که [illegible] این البطین [illegible]
از جوهر دماغ [illegible] است واقع شده اند و با رباط مربوط گشته و [illegible] این [illegible]
است که [illegible] حرکت میکنند تماس و متقاربت و با دیگر [illegible] و مباعدت [illegible]
[illegible] کرده اند هرگاه [illegible] میکنند و متقاربت میکنند مجری [illegible] البطن [illegible] میشود
و حرکت انقباضی اینست چون مباعدت میکنند متسع میگردد و گشادگی در مجری [illegible]
نماید و حرکت انبساطی اینست [illegible] روح نفسانی است [illegible]
[illegible] [illegible] حرکت [illegible] دماغ [illegible] میگردد و [illegible]

و [illegible] [illegible] میشود که بطون [illegible] آن با سر جای دیگر مضمون اند بخلاف [illegible] [illegible] که
[illegible] دیگر شکل اند زمضمون نخاع [illegible] [illegible] عصب است [illegible] [illegible] که [illegible] عطو
می [illegible] و [illegible] مضمون بطون [illegible] و تقسیمات است که [illegible] [illegible] [illegible] بهم ۳
افتاده [illegible] [illegible] [illegible] است که اگر [illegible] [illegible] [illegible] بطون [illegible] در [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] کیف [illegible] دماغ [illegible] آنکه
و [illegible] می باید [illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] دماغ [illegible] اول [illegible]
[illegible] و [illegible] این انقسام [illegible] [illegible] و بطون تمام [illegible] [illegible] عصب [illegible]
حصه [illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نیست [illegible] [illegible] مقدم
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اگر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] سالم [illegible] از
[illegible] طبیعت است حفظ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که برای دفع فضول
دماغی [illegible] [illegible] [illegible] در بطن مقدم [illegible] آنجا که [illegible] [illegible] [illegible] الشد
[illegible] [illegible] [illegible] میشود [illegible] [illegible] الف [illegible] در بطن اوسط [illegible] [illegible] دماغ
و ماده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] میشود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] مخصوص [illegible] [illegible] [illegible] عند [illegible] آفت [illegible] بطن
[illegible] [illegible] و اما العینان [illegible] [illegible] من سبعة طبقات [illegible] رطوبات اما [illegible]
چشم پس مرکب از آن [illegible] است [illegible] طبقه [illegible] رطوبات اگر [illegible]
[illegible] و اعصاب و عضلات [illegible] ترکیب چشم داخل آید لیکن [illegible] [illegible]
طبقها و رطوبتها [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
میشود [illegible] [illegible] [illegible] لیکن [illegible] اعصاب [illegible] [illegible] که [illegible] المقصود [illegible]
زیرا که [illegible] [illegible] [illegible] طبقات [illegible] بعضی از آن [illegible] [illegible] [illegible]
میشود [illegible] رطوبات [illegible] [illegible] [illegible] طبقات [illegible] [illegible]
میکرد [illegible] ملتحمه نخستین طبقه است [illegible] خارج [illegible] [illegible] و گفت الطبقة
الاولی الملتحمة وهی التی تلی الهواء طبقه نخستین ملتحمه است و [illegible] که متصل [illegible]

تو

پوست بدانکه طبقه ای که [illegible] است و غلیظ [illegible] بعضها بالای بعض [illegible]
متصل گوشت سپید [illegible] بعضی [illegible] جاهای [illegible] که بر پوست [illegible]
[illegible] شده و [illegible] همه اجزا [illegible] شده است [illegible]
[illegible] از آن جهت [illegible] باشد و در حوالی آن طبقه [illegible] التحام و اتصال
گرفته اند و گویند انجا که سیاهی چشم پیدا [illegible] قرنیه است و [illegible] از آن طبقه حاصل آمده
قرنیه همان [illegible] است [illegible] طبقه [illegible]
است و رازی [illegible] شده [illegible]
[illegible] مشابهت [illegible] شده و [illegible]
[illegible] صلب و [illegible] است [illegible]
و [illegible] بیکدیگر [illegible]
سبب [illegible] مشهور [illegible]
[illegible] است و القشرة [illegible] القرنیه [illegible]
الملتحمه آن پس از [illegible] است [illegible] این طبقه را [illegible]
[illegible] طبقه [illegible] است [illegible] است
[illegible] شفاف [illegible] باشد [illegible] این القرنیه [illegible]
است و [illegible] از اطراف طبقه [illegible] آمده است [illegible] محیط گشته و بر همه طبقات [illegible]
[illegible] است [illegible] جهت حفظ و لهذا [illegible] مطلق [illegible] طبقات
[illegible] رسد [illegible] طبقات [illegible] سایر اجزا [illegible]
[illegible] بواسطه [illegible] نسبت داده اند [illegible] سخت [illegible]
[illegible] همان است [illegible] است و [illegible]
[illegible] این طبقه [illegible] آب [illegible] است
[illegible]
[illegible] طبقه [illegible] الثالثة العنبیه [illegible] طبقه سوم [illegible]

رنگ این طبقه گونه گون بود گاهی یعنی بعضی مردم سیاه چشم باشند و بعضی را نیلگون باشد و
و بعضی آسمان گون و دیگر گون شهلا و بعضی را ابلق بسبزی چون صدفه و پیش
و بعد از عنبیه و او پس از رطوبت بیضیه است که بعنبیه بیت است مسقط النجوم در وسط او ثقبه
جلیدیه ثقبه واقع شده که عنبیه گرد و بزرگ میشود وقتی که از تنگی شود آنکه سوراخ عنبیه است
نام خوانند و اما آن سطح از این طبقه ملاصق رطوبت است در رنگ سطحی این طبقه عنبیه سرخ آسمان گون
و نیز و اما سطح سیاه از آنست و در اکثر عنبیه دال الماسیة و شیم ... انند و خطاب این طبقه یعنی عنبیه
ملامس قرنیه است صلابت قرنیه اندانها بود و باطن او نرم و ملایم و درونی
ودی خشونت و رقیق است مانند مشیمه و از سطح باطن عنبیه اتصال دارد و منفعت
عنبیه و نفع است یکی آنکه چون آب نازل شود بر عنبیه متقادم آنرا بدستکاری فرو کنند
خلل از نزول آن آب بند شود و از مجاذی ثقبه گرد و دوم آنکه جلیدیه که در چشم ریزد
و تحمل پیشتر نمیماند و بر ثقبه بریزد و سیم آنکه رطوبت بیضیه که صافی و لطیف است
مجاور رسیم زیرا که قمول رطوبت جاری خود باشد و سیال گرده و امراضی که بدین طبقه
نسخ آمد و بعد الطبقة العنبیة الرطوبة البیضیة پس از پرده عنبیه رطوبت بیضیه است
رطوبة صافیة شبیهة ببیاض البیض و آن رطوبتی است صاف مشابه سفیدی تخم
مرغ یعنی از روی الوان و صفا و قوام و بعد از بیضیه مانند منفعت این رطوبت
پیش روی جلیدیه است تا اگر ضوئی قوی شود بتدریج بر جلیدیه آید و بدان سبب
از او بیته انشو و از قوه رطوبت گرم محرقه بطوبات نرسد مرض این بیضیه است والطبقة
العنکبوتیة پرده چهارم عنکبوتیه است و هی طبقة شبیهة بنسج العنکبوت و آن پرده است
مشابه بنسج عنکبوت و هی الرطوبة الصفیة و پس از رطوبت بیضیه و طبقه
مذکور از کنار جلیدیه رسته باشد و ساختمانی از رنگ از طبقه شبکیه با این آمیخته و احاطه نموده
جلیدیه و بیضیه و چون بغایت سست است مانند خانه عنکبوت بدین نام مسمی گردید و فایده
فنتشن آنست که منع ابتلای کند و مرض این طبقه مخصوص است و بعد از الطبقة
بینها العنبیة الرطوبة الجلیدیة رطوبة جلیدیه است و هی الرطوبة صافیة شبیهة بالجلید و آن

رطوبتی است صاف مشابه به برف و این رطوبت اشرف اجزای چشم است زیرا که آلت
حقیقی ابصار به وی است و باقی اجزا همه خادم وی اند از هر سو واقع شده تا محفوظ
تر باشد و از آنکه او جامد است و صافی مانند برف جلیدیه نامند زیرا که ترجمه جلید برف است
و چون گرد و شکل است بردیه نیز نامند و ترجمه برد تگرگ است [illegible] و وقوع است
[illegible]
[illegible]
[illegible]
از زجاجیه و پس از جلیدیه رطوبت زجاجیه است و وی [illegible]
با آبگینه گداخته است زیرا که صاف و نازک [illegible] سپید رنگ است [illegible]
زجاجی [illegible] است [illegible] زجاجیه گویند و وی [illegible] جلیدیه [illegible] غذا
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ششم مشیمیه است و وی [illegible] مشابه مشیمه است و وی بعد از شبکیه و وی
پس از شبکیه است بدانکه بافت این [illegible] رقیق و [illegible]
[illegible] از آن گویند که اشتمال او بر شبکیه چون اشتمال مشیمه است
بر جنین [illegible] کثیرة العروق است [illegible]
[illegible] و هفتم صلبیه است و وی بعد از مشیمیه و وی [illegible]
[illegible] و ملاقی عظم العین و متصل است به استخوان چشم یعنی استخوان خانه چشم [illegible]

و وی از اطراف غشای عصب دماغی که بعصب پنجم و متصل است با شاخی شده آنچه از تعدد طبقات
بعضی گفته‌اند ذکر شد بنا بر قول مشهور است و الا در اختلاف بسیار است بعضی جلیدیه را از غشا
شمارند از طبقه نمی‌گیرند و این بعضی طبقه صلبیه که جسم غضروفی صلب ما باشد تفریق میکنند و زجاجیه
و اتفاق طبقات بعضی شبکیه را از طبقات نمی‌شمرند و بعضی عنکبوتیه را نیز از اجزا شبکیه
میدانند و بعضی مایه را و ملتحمه را نیز و بعضی با هم رطوبت بیضیه را نیز از اجزا مشیمیه میکنند و بعضی
با جمله رطوبت ها را از صلبیه تعدد و همی نمایند پس نزد بعضی جمله طبقات شش‌اند و نزد بعضی
پنج نزد بعضی چهار و نزد بعضی سه و نزد بعضی دو باشد اما در رطوبت سه گانه همه
اتفاق دارند لذا در طبقه مشیمیه که عصب با چشم دو گونه است یکی آنکه افاضه حس لمس
و حرکت میکند و دوم دیگر آنکه مخصوص به بصارت است و مسمی است بعصب مجوفه و در
تشریح اعصاب گفته آمده است اما الاذن فهی مرکبة من اللحم المحض و الغضروف و العصب
الحساس اما گوش پس وی ترکیب یافته از گوشت خالص و استخوان نرم و پی حس دهنده
و منفعتها قبول الصوت و جمعه لیدخل الصماخ و فایده اش قبول کردن و جمع نمودن
آواز است تا داخل شود در آنچه سوراخ گوش است که صماخ و عظم حجری واقع است
در وی تعاریج است تا هوا بتدریج در آید اصماخ یافته و در نهایت صماخ عصبیست
بر جو به مویی استاده است و عصبی دیگر نیز سفید و در وی ... فرو شش است و عصب
غشا طبلی گویند و هر گاه که هوا حامل الصوت در صماخ نفوذ کند و بوی برسد هوا استاده
بحرکت آرد و بحسب تموج خود پس عصب مفروش منفعل میگردد و دماغ آواز سمع حاصل — میی
میگردد و صماخ بکسر صاد مهمله و سین مهمله گفته آمده و دوم به ضم جیم و سکون را و فتح باء
و وقف ها نایبه صماخ بطرف داخل و اما اللسان فهو مرکب من اللحم و العروق و الشریانات
والعصب الحساس و الغشاء المتصل بغشاء المری و اما زبان پس وی مرکب است از گوشت
و ورید و شریانین و عصب ذی حس و غشایی که پیوسته است با غشای مری و گوشت او
سفید است و رگ و وریدی نمودن او سرخ از خون عروق است و عصب وی منشعب شده — منشعب
است از اعصاب دماغی و زبان و طول اشارت است و حصه ... اما سبب

غشا متمایز

غشاء تمایز می نماید و مویرخ وی غدد لعابی است که از اسوال الاعاب کوچک زیر
این دو بسوی آنست که میل در آن کنند جهة خروج لعاب و این سوراخها
اللعاب گویند یعنی ریزندگان لعاب و نفع بر وز لعاب مداومت زبان و حوالی آن
تا زبان سهل الاطاعت باشد بواسطه مداومه و زیر زبان در نفس او دو رگ بزرگ
سبز واقع اند و ازین رگها شعبهای کثیر متفرق شده و در جرم زبان منتشر شده اند
و این دو رگ بزرگ را صاحبین نامند و ایضا برای حرکت لسان عضلها متعدده
در زبان واقع است و منفعة عضل الطعام و المعونة علی الاداء و نفع زبان کردن
غدد غذاست تا تمامه مهضوم شود و باری دادن در فروبردن و اضمام معاون
جهة تکلم و نفث و آلت حس ذوق است و آنکه عرد او نازک است از کیفیات بدن زود متاثر
میگردد و بدلیل تلون او بحسب لون ماده از اول دلایل مقرر نموده اند بحیوان چشم الفصل
الرابع فی الریته و الکلب فصل چهارم اثبات است و تشریح دل و ششش اما الریته فهی
مرکبة من اللحم علی لون الورد و من غضاریف و قصبة الریته و انشعابها الغامضة من الکلب
نامش پس آن مرکبست از گوشت در رنگ از عضروفهای قصبه ششش و از
شعبها نیکه روئیده اند از دل و بدانند که جرم ریه خود متخلخل است و آنچه در بعضی نسخ
و لطیف و رقیق و اطن و غیره غیر صحیح است و پس لهانی نفسهاست حس و نفس مرید را
و روح و آتش حسی و اغشاء او فلیه حس فصل الاغشاء الریه یعنی در ذکر ایران ریه است
پس از حس اندکی سخن پرسیده نماند که ریه تمامها بشکل تنبوره میباشد جرم
آن مشابه کدو و تنبوره ست و مراد از لفظ ریه تمامه همین ست و آنچه گویند
ازمی برآمده ست بمنزله تنه است و سمی ست بقصبه و مراد از احجوفه میگویند در
بخش بسه جزو کرده میکنم جزو اول در جثه و آن عضویست عضروفی مرکب از
یکی از بخش و از اعراب می گویند و بتر بسی خوانند و رق بفتح دال مهمله و راء مهمله و قاف
سپر را گویند و ترس بضم تا و فوقانی و سکون راء مهمله و سین مهمله کدلک و از آنکه آن
غضروف من حیث الصورة یا من حیث المحافظة بعوض غاریان می ماند بدین نام نیز

و نتواند دید [illegible] محسوس می‌شود و بعد بلوغ منتشر در لمس پدید آید و در دو غضروف باشد

از پس هر یک از مری و این دو که یکی را انفی می‌نامند و دیگری را سیم [illegible] را خوانند و دیگری را

کفی می‌نامند و هر آینه در وقت بلع طعام و آب بر قصبه منطبق می‌افتند تا چیزی در قصبه — مینامند

نرود و انفتاح و انغلاق حنجره از وی است و حاجت [illegible] که در تنفس حاجت به انفتاح

لازم است و کذلک عند [illegible] افتقار به انغلاق لازم چه اگر بسته نشود قدری از جسم

در آن افتد [illegible] شده [illegible] ایستد تا آن بر نیاید گاه باشد که آن [illegible] شود

و هلاک سازد و [illegible] پیدا کرده اند در وقت شرب و اکثر [illegible] چنین کنند که احتمال ورود

آن در قصبه باشد و [illegible] این اسباب [illegible] قوی با ضحک باشد و [illegible]

و [illegible] سیم و [illegible] کاف تشدید [illegible] است [illegible] و لهی افتاده و حنجره آلت

[illegible] و [illegible] نفس است و در جوف وی جسمی است مشابه به لسان [illegible] که منضم و منفتح

می‌شود و [illegible] آن عمل میگیرد از [illegible] است که [illegible] و حدوث آن [illegible] حرف و در

[illegible] می‌افتد حنجره و در [illegible] در قصبه [illegible] و آن کب است از غضاریف [illegible] و در وجه

مری [illegible] ندارد و کامل التدویر نیست و هر جه متصل به وی است ناقص التدویر است

و [illegible] از این [illegible] دایره واقع است و بطرفین [illegible] متصل گشته تمام

دایره گردیده و فیما بین الغضاریف [illegible] حایل اند که [illegible] شده و در باطن — شرط

[illegible] الملس [illegible] و صلابت [illegible] و کذا [illegible]

[illegible] تمام مری است و لهذا در عالی [illegible] وضع و در [illegible] و در [illegible]

[illegible] الانسان [illegible] و [illegible] حاجت است و لهذا

[illegible] غضروفی مخلوق شده تا شایبه انطباق نباشد و چون بعض اجزا از وی از [illegible]

[illegible] غضاریف [illegible] مجعول گشته و غشا قایم مقام آن در این [illegible] کرده

تا [illegible] غضروف [illegible] انسداد [illegible] کشیدن هجم [illegible] و [illegible]

آلت صوت است [illegible] آن [illegible] شده تا [illegible] صوت [illegible] و هر آینه مهبط [illegible] — ـکل

حاد و مصعد [illegible] و قلب [illegible] صدمات الصوت بود [illegible] مذکور [illegible] است

بلکه دیده

بال کرده تا بسهل القبول و سریع الانفعال نباشد و برای آنکه ممتد او و جمع [illegible]
تنفس نشود و ایضا از صدمات ارتفاعی و ایلامی نماید همه غضاریف او را بربطه غشائیه
با یکدیگر مربوط شده و علاوه جهت آنکه غشای بالای او نیز پوشیده تا محافظت
تمام نماید و صورت تسویه و تنفس ریه و این مؤلف است از شعب قصبه و شعب شرایین
وریدی و شعب وریدی شریانی و لحم رخو متخلخل هوایی که مابین همه شعبها گردیده و [illegible]
وی غشاء محیط است و این [illegible] همه با هم [illegible] ریه وی [illegible] واقع شده تا بطریا [illegible]
سینه و ریه داخل نتوانند شد زیرا که مجری [illegible] خطوا بست فضای سینه معین
و همه آنچه در نواحی او [illegible] است [illegible] می آید [illegible] قصبه بر وی آید [illegible]
حصه شده یکی بطرف راست و دیگر بطرف چپ آنچه بطرف راست است سه شعبه شده
و آنچه بطرف چپ است دو شعبه گشته [illegible] انقسام او به دو قسم و تخلخل او و ترکیب شعب و [illegible]
شریانی و لحم [illegible] بوجود ریه و [illegible] و طریق وصول [illegible] آید [illegible] و [illegible]
[illegible] اول [illegible] شده [illegible] که حاجت [illegible] بیان [illegible] جسم [illegible]
آلت حقیقی است بمنزلهٔ حکیم مطلق [illegible] دو قسم [illegible] و هر قسم علیحده علیحده تقسیم کرده
چنانچه [illegible] اگر یک قسم [illegible] آفتی رسد قسم دیگر متقوم امر تنفس بود و ایضا [illegible] متخلخل
ساخته تا منتفخ باشند [illegible] بجهت آنکه [illegible] بجهت انبساط [illegible] ممکن [illegible]
انقباض [illegible] چنانچه در [illegible] منتفخ میشود [illegible] چنانکه [illegible] آب [illegible]
چون اندک [illegible] آنچه در وی است بر می آید و این [illegible]
و آنکه انشعاب [illegible] موجب انبساط [illegible] میشود و مجموع ریه از اول تا آخر [illegible] گشته
[illegible] بطرف ایسر سینه قلب واقع شد و [illegible] است [illegible] از ریه پایین رفته و دو حصه
[illegible] فضاها [illegible] راحت نباشد و [illegible] طرف سینه [illegible] مساوی باشد و
[illegible] که از دل شریانی [illegible] آمده آن را شریان وریدی گویند [illegible] باشد و از
یک طبقه مخلوق [illegible] ریه [illegible] سانند [illegible] از ریه [illegible]
[illegible] می آید [illegible] وریدی از جگر [illegible] آمده [illegible] و از آنجا به [illegible] ایضا

غذا ... [illegible] ... شریانی که غذا ... اگر مانند شریان ... و ... بستن ایصال غذا از ...
... شریان و وریدی خصوص به نفس است و غذا که از شریان می آید ... بغایت ...
... اشتغال ... شود و مانع نفوذ هوا و خروج آن نکرده و ... که غذای که به ریه میرسد چون ...
... و ... مستعمل بعضی ... و ... از بهر است که ریه بنابر اشتغال ... همیشه در ...
حرکت از ... اعضا ... است ... ریه ... کی ... منفعت ...
... شریان ... خلع ... [illegible] ... گوشت ریه ...
... [illegible] ... بنابر ... ریه ... از ... دوم
دوم منفعت ریه ... استنشاق هوا است و ترویح آن ... اخراج فضلات ... منفعت
... استنشاق ... نفس گرفتن ... هوا بسیار گرم میشود و ...
... [illegible] ... اتفاق افتد ... هوا ... واقع شود ...
... زدن و ... دم گرفتن ... کردن ... و ...
... شود و ... واقع ... موجود ... روح ...
و ... الحرارت ... احتیاج دارد ... مفرط ...
... شود ... معلوم شده که هوا اگرچه ...
... الحرارت ... هوای ... از ...
... کرده است ... اگرچه حیوانات بری ... اند ...
از ان ... دم ... است ... گرم است ... از ... مفرط ...
... شود ... شریان و وریدی ... ریه ... شده است ... از آن سیم
... نفوذ هوا ... مسام ... شود زیرا که ... ریه ...
... است که ... مسام ... رگها ... در ...
... هوا ... مستحیل میگردد ... عروق ...
... چنانچه ... اگر ... اجتذاب ...
... اصلاح یافتن بدن ... مدخل آن از ...

محترق متغیر شده و آب سبب چیزی منعقد نمی‌شود و گل نمی‌باشد تا از کثافت پاک شود و مناسبت

مخصوص دل نیز آنکه عمده‌ترین آلات تنفس ریه است [illegible] امر [illegible] هوا [illegible]

نیز آنکه [illegible] فضول استنشاق از تمام بدن [illegible] می‌شود و چه [illegible] مسامات [illegible] هوا [illegible]

غیر این [illegible] را [illegible] ترویح روح غذا نیکی [illegible] تام [illegible] استنشاق [illegible] است

و [illegible] معروف غایت آنکه [illegible] تنفس [illegible] نمی‌توانند [illegible] آن

آنچه [illegible] باشند و [illegible] هوا [illegible] مخصوص است [illegible] دل [illegible]

زیرا که از همه تنفس [illegible] شده [illegible] بدن فتور [illegible] حرکت

دل [illegible] این [illegible] ثابت [illegible] تنفس منبسط است [illegible] خواه تنفس کنند خواه نکنند

نهایت آنکه و تنفس گرفتن [illegible] محض [illegible] ترویح روح [illegible]

تقدیر چیست تا که هوا محصور [illegible] از کثرت [illegible] آنجا [illegible] گرم نشده است [illegible]

زیرا قلیل است و ترویح آن کفایت نمی‌کند و چون گرم شد مضطر [illegible] خارج

[illegible] و اگر چه [illegible] هوا [illegible] بدین [illegible] مسام [illegible] است تا تنفس منبسط

لیکن [illegible] در این امر [illegible] تنفس [illegible] از کثرت [illegible] تنفس [illegible]

[illegible] این عادت شود چنانکه [illegible] ثابت [illegible] می‌شود [illegible]

محصور [illegible] پوشیده نماند که هوا [illegible] روح است تا [illegible] آب غذا

و چنانکه آب [illegible] می‌شود و هوا [illegible] روح می‌شود و قومی [illegible] این گمان کرده‌اند [illegible]

است زیرا که ثابت شده است که بسیط غذا مرکب نمی‌شود لعدم المناسبة [illegible]

و منتفی مناسبت شرط است [illegible] آب چون [illegible] مرکب می‌شود غذا می‌گردد و [illegible]

هوا [illegible] اخلاط آمیخته روح می‌شود [illegible] التنفس [illegible] جسم [illegible] العضو [illegible]

[illegible] صنوبری الشکل مانند صورت صنوبر یعنی [illegible] و [illegible] دوم

[illegible] قاعده [illegible] قاعده او [illegible] است [illegible]

[illegible] است و پوشیده نماند که [illegible] فروسوی است و [illegible]

چپ است و قاعده او بالا سوی بدین شکل [illegible] در [illegible]

جنبش دل عبارت است از آنکه حرکت دل هر دو طرف جذب و دفع حرارت [illegible]

و چون [illegible] بعضی از اعضا بود [illegible] [illegible] تن چون [illegible] کشته [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] بسیار [illegible] است و مرکب است من اللحم و اللیف و العصب و

و اللحم الصلب [illegible] [illegible] گوشت و لیف و عصب و غشا صلب به الحکم گوشت

او سخت [illegible] [illegible] آفت را قابل نباشد بسبب [illegible] [illegible] اجتماع

لطیف خون [illegible] [illegible] روح از آن متولد شود و لیف او [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] غضروف چون صلب

ترین اعضا است [illegible] [illegible] احکام عضو است و فواید [illegible]

و غشا [illegible] [illegible] مجعول گشته [illegible] باشد [illegible] آفات [illegible] غشا

[illegible] دل [illegible] پیوسته نیست بلکه برداشته [illegible] است [illegible] اصل او

که قاعده است [illegible] [illegible] [illegible] غشا [illegible] [illegible]

[illegible] این [illegible] از جانب قاعده [illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible] غضروف [illegible] [illegible] عضو [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible] طرف [illegible] [illegible] است [illegible] گوشت

[illegible] است [illegible] [illegible] که [illegible] القلب گویند [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] منقبض شود [illegible] [illegible] [illegible]

شود و [illegible] منبسط گردد [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] و دل [illegible] پیدا شدن حرارت غریزی است و معدن روح است [illegible]

وجود حرارت غریزی [illegible] گفته [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و هو مملو بالدم الکثیر [illegible] [illegible]

است از خون بسیار [illegible] روح [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] فیها من القلب الی [illegible]

این [illegible] است [illegible] [illegible] که جاری میشود [illegible] [illegible] [illegible]

استحکام [illegible]

[illegible]

یعنی خونی که آن غذاست و از مراریقه الی القلب الهوا و جاری میشود از ریه بسوی
قلب هوا و بدان که بطن مجری بسمت یمین است و وریدی از آن داخل شده بجهت اصلاح
خون از جگر و قلب و مجری دیگر بسمت یسار است که وریدشریانی از آن برآمده بقلب میرسد
ست جهت ایصال غذا بریه چنانچه در تشریح ریه گذشت و از مکه زیاده بر دو حاجت جمیع
دارد باطلاق مجاری جز بعین بدن نیست و ثانی الیسار و بطن دوم بطرف یسار
و این بسبب آنست باین جهت که پر است و شوارتر و هموماً بالروح الکثیر و الدم الغلیظ و بطن
الیسار مرست بحروح حیوانی بیشتر و خون از کبد مالک امر از اول تر لیدروح ست بعد
خون از وجود خون در وی تکون روح ست از آن و مصاحب لونش با روح و شریانی
قاوی با عضا برد از طریق شریان زیرا که خون قلب بمنابه مرکبست مر روح حیوانی را
بمنزله ذخیره ست امنده و نقصان روح روح و بدین حیث امد و تبکون میشود و بدین
و شریان شریان روح متکون اما بنحو یکه در دل میشود و چون ببعد از سر این حالت متکون
دی و شریان هم از فیض مبدا انبعاث و از این جهت ست تخصیص سلیمانیه از شریان
دست الشریانین و بطن الیسار محل رستن تمر ابات ست تمر و دومین را دلکی و ذهنه عقیم
ست که همه تغیر انهای بدن از آن برآمده اند و دیگر ذهنه شرایتست که بریه رفته نفوذ نمود
از ریه بدل از این داصل میشود و شریان وریدی مسمی ست و بین بطنین مدکور
مجری واقع ست خونی که از یمین الیسر می آید و اینجا نضج یافته و بعد از روح
بطن یسار مناسبت پیدا کرده می آید و مجری مذکور بمقام تعرض قلب متسع میشود
و وقت تقلص او منضم میگردد یعنی انضمام و انبساط او بحسب انضمام و انبساط قلب است

و تمایز این مجری بحون قیاس بطن و سطی و ناخ است و جنبی این را هم از بطن
میگیرند و قلب زاسته بن ثابت نمیماند اما جالینوس و دیگر محققان و هیر و سطی مشتبه
نه بطن و کمال این مصلحه و قاعده بطن یمین بسیار حاضر نزست است تقعر بطن یسار
و بدین است که هر ریه صافی ست بالمر گردیده و بحرکت باشد هما نجا بماند تقعر و سطی
و بالجمله تا تقعر الایسر ابتدا هر حیوان کبیر دل او بزرگ شده و قلیل الحرارة بنود و دارای

والکه دل وی خورد بود و اما کثیر الحرارت باشد آن تغیر دیر باشد و آنچه دل قلیل الحرارة باشد
اگرچه بزرگ بود زود متغیر شود همچون دختر کوچک و پیر شده و نماند که قلت تحمل نمیکند الحرارة را و نه دیر
از آنست که بعد روح حیوان آفتی در دل وی یافته نمیشود بخلاف دیگر اعضا که اکثر اوقات
مشهود میگردد و گاهی یافته میشود در دل بعضی حیوانات کبیر الجثة مثل خرطوم و مشافیر و
گاهی در دل بعضی میمون در نسیان یافته شده و قوی حیوت از قلت است که می یابد چون
دل از جهت بعد اکثر حرکت و در دل تا زمانی محسوس میگردد و در آنچه بعضی از آنکه اند
کی قلب از قبیل مضغ است شیخ و دیگر اتقان تحقیق بر آن مذهب غایته آنکه شدید الاشتباک بعضله
است لیکن حرکت او غیر ارادی است بلاشبه و شک نیست که حرکت عضله ارادی است انفصل
الخامس فی تشریح حجاب الصدر و العدة و الامعاء فصل پنجم ثابت است در تشریح
پرده میان دل و تشریح معده و روده ها اما حجاب الصدر فهو مرکب من اللحم و العصب اما اللحم
المحرک آنا پرده ست میان آن مرکب است از گوشت و پی مرکب دارد حرکت دهنده را و
منفعة انبساط الصدر و الانقباض و نفع این حجاب کشیدن سینه ست بر جذب هوا و فرو
دادن بخار دهان و غیر آنچه در منفعت شرح داده شد و حجاب مذکور فاصل واقع شده میان
اعضای متنفس و اعضاء اغذا تا آنکه خالی از بخار و غذا متصعد نباشد و دوم از آنچه مظلم
عظام التص بر اندوست و با سفل منحدر شده و بر پهلو و ثانیه و نافقه و اخیره و فقار صدر متشبث
و بدان بخاکین ضلوع ملتحم شده و دوم در او و ثقبه ست تا کبد از آن بگذرد و شریان
کبیر و دوم اصغر برای صعود جزوی که مسمی ست انهر و از مجذب کبد طالع شده و بالجمله
این حجاب جاجز را جمهور و یافر غامذ کر صاحب اسباب جالینوس حجاب متعرض
بین الکبد و المعدة را بدین نام خوانند و حجاب مذکور را از عضله میشمارند و از انجا
کبد این حجاب ست غشای ناشی شده و با علی برآمده و دو شق گشته یکی بجانب
سینه و دیگر بطرف قدام او و آنجا که ملتقی الترقوتین ست بهم پیوسته و محل شده و ذات الحجاب
و ذات الصدر عین غشا ست یا کوه رم و شق قدامی بود ذات الصدر کویند و
اگر و شق خلفی بود ذات العرض نامند و غشا را احجاب مذکور تعلقی نیست و اما المعدة

قوله و منبت الثیات مرکب من اللحم والعصب والعروق والشراین اما معده که جسمی است
عصبی جسمی است گرد مرکب از گوشت و از رگها یعنی اورده و شراین و وی دو طبقه
چون اعصار طبقه داخلی عصبانی است و خارجی لحمانی و معده ... معده که ... از
تشبیه ... او ... تا ... تا تحت مریست و مری ... جزو معده ...
کما ... منقسم الی اجزاء ثلثه ... منقسم میشود معده بسوی ... و مری
فم المعده و قعر تا یکی مری و دوم قعر معده و سوم قعر معده ... و ... باید
المری ... یبتدی من ... الی عند منقطع عظام القص تا مری پس ...
... و از نهایت حلق ... تا قریب بجائی که ... استخوان سینه است
... تحت آن ... غضروف خنجری ... پوشیده ... که ... خلف ...
... در ... وضع ... این ... و ... سلک ...
از ... بسوی معده همان است و وی مولف است از گوشت و جز آن که ذکر شد ... بحلاف
منقطع او که ... است از فم معده که آنجا گوشت عاریست و طبقه غشائی که طرف
باطن مری ... و مطول است و طبقه ... که بالای آن محیط است ... آن
مستعرض ... دارد ... او ... است ... است ...
کما ... منقطع عظام القص اما دهن معده ... استخوان
سینه است محاذی ... الغضروف الخنجری و هو عار من اللحم و وی از گوشت عاریست و
عصب ... حکمت در این آنست که شدید الحس باشد جهت دریافت جوع
که ... بقاء حیوان است و در اینجا شعبه از عصبه دماغ متفرق شده جهت افاده حس
از این جهت است که ... بیان می ... میان حاجبین
... از آنکه عصب ... دماغ ... حاجبین ...
بسوی فم معده می آید ... اشتیاع ... تشیاع ... معده
از ... و بعضی ... بعضی ... قعر ...
... پس ... گوشت ... آن بود که جمع

عبارت بود و معاون هضم اعضا از آنست که خاصه و قریب هشتم است و موضع او فم است
و محل قعر معده بالای ناف است و وی اندک بجانب یمین میل است فمه استعداد هضم
از کیفیات متوسط هضم باشد و برای آنکه بتواند اخذ ارغذا بعد هضم بسوی جگر سهولت بود و منفعتها
هضم الغذا و نفع معده و هضم غذا است تا از را مهیا سازد و بفعل کبد خاصه مری و فم
سپیا نیز و از را بری فعل معده و دهان که بالام مری است از بن معا و انتهای
مری محل مقام معده است و منافع فضله آن چنانچه ذکر یابد اما معده از خلف بقار و انه
یعنی جهت راست بطحال مربوط است بار بطه و این هر سه عضو در جانب و لیفهای طبقه
داخلی مستطیل و مرتبت است و لیفهای خارجی مستعرض لاقفا اعتدال معده از حرارت
که متوسط بیشتر و بردی از مزوق یا منصب بمیرد و بدان از بکرد و ایچه بعضی گویند که از صفای
و روی هضم میکرد و اتفاقا ایمانی متوان نیز زیرا که در هضم کیلوی غذا استحالت الکیفیت
میشود نه نوعیت و هر تغذیه استحاله کیلوس از نوعیتش و حصول خلط لازم اما الاعتدال
اجسام عنصریه متفاوتند ذات حس مرکبه من العنصب و الشحم و العروق و اللیف ان امازد
پس آن جسمهای وحدی متفاوتند زیرا که مرکب از عنصب و شحم و عروق و لیف این اندوی
سنته بالاتی و اما عناصر متش عدد اند و این ست الاتا عشری و الصابه و الدقیق و الاعور
و القولون و المستقیم چنانچه هر واحد جدا جدا گفته آید پوشیده نماند که مجموعه و بالاتر عضا گویند
و ارکه جرم ایشان باریکست و اتفاق افتد و در بن امعا شحم نیست لقربها الاعضا الحاقه
لیکن در سطح باطنی آنها عدد بسیار نافع است قایم مقام پنبه دافع مضرت حدت صفرا و جذب بقایا
از جرم امعا و رطوبت غذا کور را غراس نامند و وی جمع غرس است بمعنی مجموعه و سه روده
پایین را سفلی گویند و از آنکه جرم ایشان غلیظ و اکنده ست غلاظ تیز نامند و روده بالایی را عرض
نیز گویند مسطح ست خاصه و ابتدا امعا از بر معده ست تا انتهایش تا مستقیم چنانچه
ذکر کنیم بدانکه روده دوازده انگشتی اثنا عشری ست و وی متصل ست بمعده و در مقابل مری و
همچنانکه در وسط اعلا معده مری ست در وسط اسفلش انبوب صفراوی و مثانه و منی
مسمی ست بمرارت علی الاصح و بخریف اولی نسبت بمری تنگتر و ثقیل ست بمراتب تعالی

و این بواب که اعصاب ... معده ... منفذ پیدا شد ... گردد و اثنا عشری از انکه
الطول او دوازده انگشت مضمومه [illegible] باشد با انگشتان صاحبش هر چند بواب امعا و تن
او دست و لیکن ... آن را اطلاق [illegible] تسمیه ... تشریف [illegible] ... و دوازده
... الطول ... و صائم ... و الطول ... و المعا ...
... [illegible] است که چون غذا ... آید ... شود ... باشد
... صائم ... گویند ... [illegible] ... است
... [illegible] ... رقیق ...
... منفذ ... است ... معای ...
تنگ ... صائم ... چون ... شده ... بطون ...
... استقصائی ... منفذ ... بیشتر ... بود
... غذا ... صائم ... زیرا که ...
غذا است ... قلیل ... الکل ...
... معای سوم ... دقاق ... گویند ...
زیرا که این ... دقاق ... باسم خاص ...
شده اند این ... مستعمل ... اعور ... است ...
جوهر است ... الاستدارة الکثیرة ...
... الاستقصا ...
... طول ... است که انسان ...
این ... اعور ... اثنا عشری ...
... اعور ...
... اعور ... اعور ...
... واقع است ...
... بدان

بسیار رسیده در قولنج صفراوی باشد و اقتضا حاجت به ... وقت ... شدن ...

درد و ... قیاس ... مسهل ... نسبت ... [illegible] ... آنجا که ...

و رسیده ... [illegible] ... بیشتر ... [illegible] ...

... [illegible] ... و جهت ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... می باشد ... بیشتر ... می آید ... [illegible]

... [illegible] ... تولد ... [illegible]

و ... [illegible] ... امراض ... [illegible]

... [illegible] ... اگر ... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... قولون است ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... نسبت ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... است ... [illegible]

... [illegible] ... حاجت می افتد ... [illegible]

پوشیده نماند که نام این از قولنج مشتق است و چون قولنج ... افتد ...

نام خوانند تسمیة الشیء باسم الحال ... و همانست که ...

دردی اگرچه ... است اما قولنج ... [illegible]

ثقل ... بسیار ... دردی تواند ... [illegible]

بسیار ... بالطبع میل ... ثقالت که لازمه ... [illegible]

... است و ... و قاصر ... و دفعه است و باشد که از دافعه ... منفعل گردد و ...

و ... اشتغال الطبیعة عن دفعه ... و دانسته که بعضی ... این معانی ... [illegible]

... خصوصا از لون حدث میکند ثقل را ... [illegible]

و ... زبان گویند که وی از لون ... است و ... شده ... [illegible]

... که ... تشریح گویند ... [illegible]

... [illegible] ...

... الفواق ... [illegible] ...

این معانی ... [illegible] ... است ... جمعیت ... [illegible]

و این ... که ... اعراض ... [illegible]

و دانست که ... [illegible]

... فضلیست

ششم ... تشریح جگر ... چنانچه ... [illegible]

و هو جسم مرکب من اللحم و العروق و الشرایین و الغشاء الذی ... [illegible]

از گوشت و رگهای ... و شرایین و غشا که جگر را پوشیده ... گوشت او سرخ است

مانند خون ... پس ... نفسها حس نیست ... و ... حس ...

... که ... متاذی نگردد از ... زیرا که او ... [illegible]

... امور ... پس ... حس ... متاذی می ماند

... که ... حافظ شکل وی ... [illegible]

... گوشت ... [illegible]

... جگر ... امور ... آن ... [illegible]

... جگر ... معده و ... [illegible]

... بوساطت رباط صغیر ... [illegible]

... جگر مانند خون بسته ... گوشت ... زیرا که وی ... حقیقت ...

که از حرارت منعقد شده و نشت العروق غیر الضوارب التی تسمی الاوردة و وریدی که محل روئیدن

رگهای نابضه است و رگهای غیر نابضه را اورده گویند و منفذ و مخرج آن [illegible] و تشریح اورده را

گفته آمدیم و در اینجا همین قدر بیان که لازم محل باشد باید گفت و آنکه دو ورید از جگر بر آمده است یکی

اصل که از جانب [illegible] بر آمده و ورید از طرف مقعر جدبی را اجوف گویند و مقعری را باب نامند

که برای ایصال غذا باعضا و خروج غذا بجانب کبد مخصوص شده و شعبه اجوف است و آنچه

برای جذب صفوت کیلوس از معده و امعا مخصوص گشته و بماساریقا مسمی شده و شعبهای

باب است و همچنین در ذکر اورده و شرح [illegible] گذشت بالجمله شرب جگر از صفوت کیلوس [illegible]

تشریح [illegible] است از آب زیرا که [illegible] صحیح نماید و همچون معده که غذا آنجا طبخ شود

و کیفیت غذا باید دانست که هر جگر [illegible] است و آن مانند دیگ در آن گرد معده مشتمل

گشته باشد اگر هیچ چیزی را هست که در وسط اطراف باشد و این فرجها را زواید نامند

و نفع زواید حصول التفاف و انحنا است جهت اشتمال او بر معده و زواید مذکوره در بعضی چهار

باشد و بعضی پنج و در بعضی دو و [illegible] و بزرگ تر است و [illegible] الی اجنحة المعدة

و در طرف مقعر که ما فوق باب است منفذیست بسوی زهره جهت دفع صفرا اندر و هم

در طرف مقعری دیگر منفذیست بسوی سپرز جهت دفع سودا و هم ایضا فیما بین جگر و دل

رگی واقع است [illegible] و استفاده مسمی بورید شریانی و اطبا را درین اختلاف است بعضی

گویند از جگر رسته و همو اظهر و بعضی گویند از دل بر آمده و به جگر پاشیده و میانجی جگر و دل

شده است و همچنین و [illegible] عصبی نیست لیکن عصبی باریک از معده بجگر پیوسته

و از آنکه آن عصب نهایت باریک است معده را از حرکت جگر مضرتی کمتر رسد خصوصا

آفت در جگر اگر الم قوی در جگر باشد که در صورت اذیت او معده نیز [illegible]

و موضعه فی الجانب الایمن و محل جگر در طرف راست است [illegible] ملاصق بضلوع [illegible]

و پشت جگر یعنی حدب او با [illegible] پیوسته است و این پیوستگی در بعضی مردم

شده است [illegible] و استنا [illegible] و در بعضی شده

و استنا [illegible] و مشارکت کبد با ضلاع و حجاب [illegible] و بطنه ملاصق المعدة

و شکله

و شکلش هلالی یعنی مقعر او بمعده متصل است علی سبیل الاشتمال و اطراف زیادات او فیما بین حجاب

الصدر و پهن جگر تشریح میشود و در میان حجاب سینه یعنی از برای این حجاب سینه تقسیم

التجاویف و پای این جگر بر معده بسوی عظم جاصره [illegible] زیرا که معده [illegible] منفعته تولید

الدم و منفعتیه بالاعضاء و نفع جگر پیدا کردن خون است با حالکه [illegible] که

تغذیه [illegible] تولید دم باوجود آنکه تولید اخلاط و دیگر [illegible] از بر [illegible]

و اما المرارة [illegible] کیسة [illegible] فیها [illegible] منفعته [illegible]

یعنی آویخته است بر جگر [illegible] معده [illegible] شعبه از عصب [illegible]

آمده اند و در وی رسیده اند جهة افاده حس [illegible] و اما المرارة [illegible]

محل بودن صفرا است و منفعتها جذب المرة الصفراء من الکبد و نفع وی جذب

صفرا است از جگر زیرا که اگر صفرا ازین منجذب نشود [illegible]

و دیگر امراض [illegible] نفع دیگر زهره آنست که [illegible] صفرا [illegible]

[illegible] پیش از گذشت [illegible]

[illegible] واقع است [illegible] جهة تنظیف معده

[illegible] رطوبات زیرا که [illegible] فساد هضم و دیگر آفات [illegible]

[illegible] باشد که این شعبه [illegible] شود [illegible] بسوی معده [illegible]

[illegible] از سوء خلقت است [illegible] باشد که [illegible]

شود زیرا که حدوث مجاری [illegible] ممکن است چنانچه مقرر شده و اما الطحال

جسم مرکبة من اللحم و الشریان [illegible] اللون شبیه [illegible] له فی نفسه حس

[illegible] جسمی است مرکب از گوشت و شریانها و وی محل است [illegible]

[illegible] فضول سودا [illegible] رنگ او کمودت [illegible] مشابه است [illegible]

[illegible] تا [illegible] از [illegible] میشود

[illegible] که [illegible] محلل شده [illegible] است

برآمده [illegible] احسن بسیار است [illegible] آفات کنند و [illegible]

مغلوق

وپیوسته‌اند از عضوهای مذکور و رابط باشد بی کشت آن از معده و اضلاع و جز آن مرتبط بخط ...
و پیش از تشریح ... تحدب ... و معده بعضی اضلاع و ارتباط حده آن ...
از طرف دیگر ... معده التصاق دارد و حتی که در صلابت ...
... معده ... مسکن ... موضعه فی جانب الایسر من ضلوع الخلف
والمعدة و همگان ... در طرف چپ است میان ... و معده ...
و سبب ... جای بودن مره سودا است و منفعته جذب المرة السوداء من الکبد و نفع ...
سودا است از جگر ... جذب ... و فایده ... یکی آنکه جاذب ... از سودا ...
... شد امراض سودا ... و دوم آنکه قدری از آن سودا ...
... معده ... جهت تنبیه او بر شهوت طعام چنانچه در ابتدا گفته شد و باید دانست که
... در منفذ دارد یکی بسوی مقعر ... جهت جذب سودا و این منفذ ... و دوم
بسوی ... جهت انصباب سودا ... و این ... و نفع آنکه ... اول ...
... طحال ... سودا را از جگر ... و ... معده ...
اکثر ... و ... که ... و بدان لاغر گردد
... لاغر گردد ... خون ...
... ضعف ... واقع افتد ...
... ضعف در جانب افتد فساد در جگر واقع میشود ...
... می آید الفصل السابع فی بقیة الاعضاء المرکبة فصل ...
اعضا ... الکلیتان ... من لحم صلب ...
... اگر ... از ... اندک ...
... بسیار ... از ... صلابت ...
... قوی ... باشد ... اخلاط ... جهت ...
سریع الانفعال ... از جگر جذب ... مگر ... آنکه ...
... از مایه خون سرخی او در غایت ... و چون ... کرده ...

افشرده تا تعدیل او کند و ترطیب نماید و او را تغذیه و منع شر این تا رنجیده است
کما یعنی و کیس یا قیب نفخها حس نیست مر انها را و رواتب اینها حس نیست
بحکم عدم تاذی انست از حدت و تلوث تابیت و اما اغشیه حس ایشان را از اغشیه
که بر انها محیط شده که الحس است و نفعش بانست الم است بول را عارض شود و
اسفل الظهر و جایگاه اینها فرو تر نشسته است الحاکه گویند و گرده است
گرفت و نزدیک باشد واقع شده و منفعتها نیز اینست ان المذهب الکبد الی
المثانه و دفع کرده جذب بول نیست از صدید جگر تا جاری کند از سوی مثانه و
باید دانست که در باطن هر کلیه تجویفی هست که می آید به وی مائیه از جگر بتوسط
رگی که مسمی بطالع و این یکی بوده و در آمده از بالا بر آمده است هذا طالع مانند
هم کرده یکی گذری می آید و این دو را الطالعان خوانند یعنی می آید شش
و دل ... ندا از انست که در علل کلیه ... بوی ... می افتد و طریق ...
شش و دل ... این ... است و ... غرض انست که تا غذا دل ...
ولطیف باشد ... باشد ... او ... گذر بکی ...
گرده باشد ... میان گرده و مثانه واقع است از ... گویند یعنی ...
... و ایضا ... مهمله با مائیه که از جگر بر گرده می آید آب ...
یک با خون ممزوج می بود و پس گرده خون را از آب بالا ...
خون صافی را بشش و دل ... و باقی را صرف غذا خود ...
بمثانه دفع میکند از انست که ... ضعیف میشود ...
می آید ... ضعف جگر می ... و اما المثانة فهی مرکبة من جسم عصبانی ...
... و اما مثانه پس آن مرکب است از جسم عصبی ...
یعنی ... و طبقه دارد و از رگها و شریانها ... شکل ... و طبقه باطنیه او
... طبقه ظاهری ... واقع شده تا صابرتر بود بر حدت ... بول ...
مجعول شده تا ... مائیه ... و بدانسبب دافعه بحرکت آید ...

ثانیه صفاقی است و در وی قوت ماسکه ست تا محافظت نماید طبقه داخلیه را و از پاره شدن محفوظ دارد
زیرا که وی از امتلا دائم مر طبقه میشود و موضعها بین العانة والدبر و جای آن
میان عانه و دبر است لیکن موضوع شده بر معا مستقیم در مردان ... بر ... و
در زنان بر ... رحم و منفعتها جمع البول و اخراجه و نفع وی جمع کردن بول است
برای دفعه ... کیفیت جمع بول و خروج آن بی تعطیل ... است که آن دو مجری
... این ... گویند از گرده مثانه شده اند در سبیل ... نیست
که این دو رگ ... پیوستن مثانه راست اندر وی گشاده اند ... طبقه خارجی
... ساخته و در فضائی که میان الطبقتین در آمده است و در ... مثانه
... مخرج بول است پس در آنجا اندر طبقه باطنه ... شده ... تجویف مثانه
گشته اند و بقدرت او سبحانه و تعالی غشائی اندرون ... بر این تا ... شش است
آب ... نواحی آن در جوف می ریزد و ... است ... چون ... جمع
آید و طبقه ... باطنه ... ملاصق نماید ... شود و این ... منفعت است ... عنق
و آب را ... شدن عند الدفع ... شد پس واقع شد ... امر الله تعالی آب را
راه عنق او که طرف ... واقع است ... کنند و این عنق مثانه در مردان ... خم
دارد و در زنان یک ... و مبدا این عنق از عضله محاط ... آب را ...
زاید ... منها ... کبه من لحم ... و من ... عروق
اما خصیتین هر واحد از آن مرکب است از گوشت سپید ... و از رگها ... و ...
بدانکه گوشت خصیه غددی است و در وی ... مانند گوشت پستان و رگهای ...
کنند الشعب ... و غشا از صفاق بر آمده ... و خصیه ... شکل ...
... ضبط کرده ام در ... الاکبر و ذکر وی ... همان محل است و منفعت ...
... زاید ... پختن ... منی است اکنون بدانکه منی فضله هضم چهارم ...
... میشود و هنگام تقسیم غذا اعضا بر سبیل ترشح از عروق ... وی از جمله رطوبت
غریزیه قریبة العهد با نعقاد ... است و اعضاء اصلی چه ... میکنند و از آنکه فضله ...

ان معنی ست که وی صلاحیت غذا نیافته ندارد و مراد بچون دیگر فضلات واجب الدفع ست
کسی هم این نیست بلکه مراد آن است که اگر آنرا بعضو رابع که در اعضاست جبری بالطبع
قابل تغذیه باشد و فاضل میباشد و فضله اعضا طبیعت از جهت نوع مصلحت
مساوی و طریق حصولش بطور یقرط چنان ست که چون دم و اصل او الی آخره
بگردد و در آن عروق که خلف الاذنین واقع اند و به نخاع میرسند و از نخاع گذشته
و از گلتین اینین میروند و از پهلو حضور رئیس و مدبر رئیس شعبه بدان دو رگ میرسد
ست که بعضی از اعضا از آن شعبها بجانب آن دو رگ میرود و دم با چیزی منعقد میگردد
و مجموع باتین مواصل میشود و بدین وجه که بخشد در رگهای کبد میاید و بابد
پس استعداد بیض پیدا کرده و نفس مضغه خون میاید بخت میشود و در مضغه
و باران محل متاثر شده چون بیض شیر و پستان و باید دانست که بعضی از
اعضاست بزنگ خونست اما خونی که سپیدی مایل باشد و چون در رگهای
کرده و اینچنین ست می اید پیشتر میل سپیدی میکنند لیکن چربت غالب ست تا که در
انتین زیاده سپید محض میشود و از انست که عند ضعف انتین منی سرخ می برآید و استدلال
میکنند بر بودن چیزه منی از دماغ با که قطع رگهای پس کوش قطع تناسل میکنند
البته و در تشریح تشریح شده است از بعضو با ثابت شده که بتقریب اندکی از ان چندان
ضعف می اورد که بتقریب آن از خون ضعف می اورد و ایضا بعضوی خاصه
تر پس که از بعد ضعیف از فرزندش تر ضعیف بود و دماغ و بقول بعضی کما
چنانست که بعضی از تمام اعضا بجانب بگر می آید بی متین بودن اصل و چیزه
انش در بعضوی پس از گذشتن بوسط شعبها اجوف نازل بگلتین می رود و
خط بابه صاف میشود و تو ام تامی گردد پس دران مجری که میان کلیه و فضله
واقع ست و عطفها و پیچهای کثیر دارد می روید و پخته میشود و بختی ناقص بعده
بگلتین میرود و رنج تمام می پذیرد و پوشیده نماند که اطبا کلهم اتفاق دارند بر انکه
منی گرم ست بدن و دلیل بر بودن منی در رحم انتین وجود خصیه ست

در منی ما خلقت آن با بیش نباشد زیرا که فعل الحکیم لا یخلو عن الحکمة و حکمت و حاجت
بمنی زن [illegible] منی ظاهر نیست غایت آنکه منی ماده رقیق تر چون طمث مشابه تر است بخلاف
[illegible] منی ماده اطلاق منی میکنند بالاتفاق طمث [illegible] اند و [illegible] بودن
منی در مرد ماده [illegible] آن اظهر است کما قال الله تعالی فلینظر الانسان مم خلق خلق من
ماء دافق یخرج من بین الصلب و الترائب و از [illegible] صلب مرد است و [illegible]
مرد [illegible] است و [illegible] بقول حکما [illegible] است [illegible] از [illegible]
[illegible] الصلب [illegible] آن [illegible] که اطبا و حکما متفق اند بر آنکه
[illegible] قوه عاقده در منی مرد است و قوت منعقده در منی ماده اختلاف [illegible]
[illegible] منی مرد قوت منعقده هم هست [illegible] منی مرد [illegible]
جنین [illegible] باشد چنانچه [illegible] هست که عاقدیه منی [illegible] منعقدیه
[illegible] بود و ترکیب جنین [illegible] بود مگر از منی ماده و خون حیض [illegible]
منی مرد [illegible] جنین [illegible] لان عاقد لا یکون منعقد [illegible]
[illegible] منعقد [illegible] حکما [illegible] و اطبا [illegible] اطبا گویند [illegible] قوی [illegible]
[illegible] انثی [illegible] منعقد و آن قوتیست از عاقده است و گفته اند که [illegible]
[illegible] و [illegible] منعقدیه [illegible] ارکان [illegible] وجه
تخصیص [illegible] بجهت آن فاعلان [illegible] و [illegible]
منفعلان [illegible] شده و هر واحد از حکما و اطبا بر اثبات مدعای خود دلیل [illegible]
چنانچه [illegible] حکما میگویند اگر دو قوت در منی باشد لازم آید که یک چیز قابل بود
و فاعل [illegible] صحت جاری میشود مگر در جسم بسیط [illegible] از تعدد [illegible]
که قابل بود و منی خود مرکب است از اجسام مختلفه و [illegible] بسیط گویند [illegible]
اجزا و [illegible] آن قاعده در [illegible] است نباید باز حکما [illegible]
[illegible] دو قوت در یک منی موجود باشد [illegible] کافی در تولید بود
و حاجت [illegible] منی آخر نباشد زیرا که [illegible] منی قوت فاعله [illegible]

[illegible] و اطبا [illegible]
[illegible] قاعده
یعنی امتناع بودن
[illegible] جسم قابل و فاعل

منی

نیم بود

پس بود من آخر فی آخر من حیث هو آخر پس هرگاه ملاقی شود قوت فاعله قوت
منفعله را و حاجب نشود از وی فعل بناشد آن قوت مبدأ اثر پس قوه
قوت بود و صفت و جواب واجب اند که فاعله اگر چه مبدأ تأثیر است لکن لا
بشرط آنکه طبیعت تامه بود و [illegible] مذکور [illegible] شود و مگر تقدیر [illegible] شرایط
تامه بر وی آن متحقق شد می تواند اصلح [illegible] شرط انعقاد چنین بود و با آنکه بعضی گفته
اند حصول ولد از منی واحد جایز است و اقرب است [illegible] باد [illegible] کیفیت تولد
و در تشریح رحم باید [illegible] از هر حصه یکی [illegible] ما نند [illegible] است و حجاب آن
می نماید که از غیره جدا است و از منی تکون یافته هر چند مماس و ملاقی نیست و
رگهای مذکور بر آمده اند شیع شده اند و از آن یکی اقسامی محسوس [illegible]
میل کرده بیشتر وسیع شده خصوص در نسوان عند المنی [illegible] رگهای مذکور
از او [illegible] خوانند و ایشان صاعد شده اند بیشتر [illegible] مثانه میل کرده [illegible]
بول و تشریح [illegible] زنان در رحم باید [illegible] انثیین هم در مردان و هم در زنان
زنان باید غایت [illegible] از زنان خورد [illegible] در طرف فرج نهان اند در
اصل خلق رحم و در تشریح رحم باید [illegible] عصب [illegible] جسم مرکب من لحم قلیل
و عصب و عروق و شریانات کثیره [illegible] یعنی آلت پس وی جسمی است مرکب
از گوشت اندک و عصب [illegible] و شریان بسیار و از [illegible] عضلها [illegible]
مستعرض اصل وی از رباط است که از عظم عانه رسته و جز [illegible] در [illegible]
موافق بیان ایشان نشده [illegible] و بدانکه گوشت وی غددی است
و رباط او گویند التجاویف و رگهای او فراخ تر است [illegible]
[illegible] حاصل شود [illegible] ریح و دم و حقیقت [illegible] طبیعی [illegible]
که با تجاویف رباط وی [illegible] ممتلی شود و شریان [illegible] و [illegible] چون
پوشیده نماید که قوت [illegible] مماس وی از دل است و حس او از عصب
[illegible] اصل آن دماغ است و غذا از جگر آید و شهوت [illegible]

بمشارکت بکار و کرده بهره زاید و صحت این امر موقوف بر بحث اعضا میباشد

قسمت

و اصل عمده دل و آله حس کثیر در دل را حس بسیار است خصوص در مشغله و کثرت

حس بدین جا بر کثرت اجتماع اعصاب است و دیگر ظاهر است که اگر حس او

مقدار

و افزون بود از قوام از اجتماع کلام و دری نبود و انسان خود را دلیل این

کار که سراسر حکمت است نمی نمود و بیت که بسیار از اکثر روبه بجز نافع تر

احتیاج

ست احتیاج و مشغله ظاهره و نفع غضب ظاهر ست و باید دانست که در قضب

سه مجری ست کی مجری بول دوم مجری منی سوم مجری دوی و این هر سه در

اصل قضیب تمایز ندارد و در اجلیل کشوده اند و اعلیل و رانج واحد ست از

که صحیح ما نباشد

اصل قضیب آنها بیشتر مشغله و حکمت در خلقت سه مجری آن بود که مجری

با مفصل

بول خود چنان ست که نرم باشد تا بعد خروج منی بسهولت گشاده و منشر

مقام نکرده

همچنانکه از مبدا اول بدر رحم در آید و چون وجود این دو مجری واجب و مشابه

از صفت بول

پیشتر که مجری دوی ست لازم شد تا مجری منی را نزدیک دارد و در وقع منی باری دهد

و مثال دوی بدال مهمله مطبق ست لغاتی که بعد از بول می برآید در بعضی از

در زمان اکثر شهر اندوی بدال معجمه مطبق ست که وقت خوف بسر گریه

می آید و محل دوی خارج ست در ابتدای مجری بول که تنگ مجری مذکور

مخصوص ست و بعد اکثر در اکثر طول قضیب از نشستن گاه تنگ مجری

که در آن زاده انگشت افزون نمی باشد و طول فرج رحم بدستور الرحم قضیب

جسم اسفنجی اند از مدان جسمی ست یعنی مشابه عصب است و نرمی و سفیدی

خیابچه گفته آید و موضعه باین مشابه و الف المسفنج و السفنج و محاوری باین

مشابه و رادوزین نیافست و آله عنق منتهی الی الفرج و رحم را کرونی ست که

میرسد تا فرج داخلی قریب بدانجا که منفذ بول ست و فی اصله الانبیان

و دو زایده عنق رحم دو حفیضه است و مفصل گفته آید و منفعه قبول الحمل

و فایده رحم قبول کردن حمل است و بالله العصمة و التوفیق و شکل رحم

همچون شکل خصیه و قضیب مرد است که مقلوب گشته نفس رحم بجای کیسه خصیه
و عنق وی بجای قضیب و قضیب چون کالبدست مر کردن رحم را در گرفتن
رحم همچون غلافی مر انزا و طول رحم از غریب نافست نزدیک باخر منتهی فرج از
تشریح رحم بر اکثر اطبا بر همین نسقست اما بعوام چه رسد بسطی و بیان اب لازم
الضیق واجب دانست پوشیده نماند که فرج موضعی است مخوف و نهایت
وی تا بجائست که بنفس رحم ملاقات میشود و اما عنق رحم بمثابه آستین که در آن
کنند و در منفذ فرج واقع است و بعضی بلندیست ایلج و باعتبار عنق رحم میشود و بعضی
دهانه قضیب و بفعل عنق میشود زیرا که مراد از منفذ فرج همین چیزست که در
رحم است بهر آنکه منفذ محسوس بحواس دیگرنیست لابد جایز همین اوطار القبض و
مایوخ فیه و طول این منفذ که عبارت از عنق رحم ست در اکثر زنان شش
یک و از انزده زیاده و کمتر نباشد و آلت مردان بدستور خانچه گذشت
و توافق مرد با زن در این مراعات مصادقت و تکمیل ست و عدم آن طالب موجب
مخاصمت و عقر و عنق مذکور اگرچه عضوی اللذتست و بغضه وضیت می نماید
لیکن باطن آن نرم و گوشت دار است تا قضیب را استمساک نماید و بانع
لذت دخول نگردد و این عنق وی شکنج واقع شده تا در از تر نماید
چنانچه گفته آید و اصل عنق که بمقطع وصول سر آلت باشد بعد دخول
فروتنی محسوس میگردد و آن قم رحم ست و قم رحم و ایم نسبته میباشد خصوص
وقت جماع چنان میباشد که میل در و شنوان در او رد اما در حالت حیض می کشاید
منی را بانع نماید و کذلک وقت وضع حمل و رحم با طبع برضد منی شنایی ست
ایضا وقت جماع نفس رحم بجانب عنق میگراید از نجاست که گفته اند ان الرحم
کانه حیوان فی بطن الحیوان یتحرک بحرکة الطائر و هو المنی و الطیب و پوشیده
ماند که نفس قضیب نیز رحم باعث التذاذ و موجب استنزال منی و در
همین محل خارج از عنق و رجوف فرج خصیتین موضوع اند خانچه ذکر ایشان

اما عنق رحم رگهای چند سخت است که بمنافذ منفتح است عبارت از آنها بدین
انتهاست و منفعت که عبارت است که عبارت از باز و دون در عنق وی است بالای آلت
است و وسیع القعر و طول وی شهر است از طول عنق وی است و گویا که سپید
از نرمی وی است و منفعت نرمی آنست که در رسانیدن منی تا فرمانی بکنند و فایده تنگی
آنست که ثقل جنین نیز انسداد رحم را که عصبانی گفته‌اند نه بآن معنی است که
از عصب دماغی رسته مخلوق است بلکه بآن معنی است که جوهر سپید نرم عصب
مانند مخلوق شده لیکن عصبی از نخاع بسوی رحم آمده است و فایده حس باو نموده تا
درک منافی تواند نمود و ایضا بلذت مباضعت متلذذ تواند شد و تمدد جنین انقباض شده
و شرکت رحم با دماغ از همین عصب است و رحم را بالغی از شیاه جوهر میباشد و عضلی
منقبض [illegible] میشود و وقت حمل کلانتر از آن میشود و رحم را دو طبقه است ظاهر
و باطنی یعنی خارجی و داخلی اما طبقه باطنی رگهای بسیار دارد و افواه رگهای که در
وی هر طبقه مسطور رگها باشد و اقوی است و این رگها را نقر الرحم گویند و این
بهمین نقر مرتبط می باشد و طمث از همین جای برآید و غذای بچه از این موضع میرسد و طبقه
[illegible] از نسوان دو خانه دارد و راست و چپ گویا و چیز است اما گردن هر دو واحد است
و در دیگر حیوانات خانهای رحم بعدد پستان باشد و همان قدر بچه میزاید و از
در انسان دو خانه دارد و دو بچه بیک شکم اکثر میشوند و بعضی [illegible] و بعضی [illegible]
مشهور است که بیک حمل سه بچه یا چهار بچه تولد شده می تواند که رحم آنان همان قدر
خانها داشته باشد یا در یک خانه دو بچه کمون میگرفته باشند و الله اعلم و بعد از آنکه
در باطن این طبقه عروقی است مثل رحم عصبی و در وسط این عروق ثقبی است آنچه
مانند و بران شوند و ایر واقع است مانند [illegible] و حس رحم از همان عصب است
اما طبقه ظاهری چون غلافی است که از یک تجویف بیش ندارد و طبقه باطن را
محیط و مشتمل گشته اما خصیه نسا چون خصیه مرد نیست مگر آنکه از آن مرد کوچک و گرد است
و مایل بطول و هر دو از یک غشا است و از آن زن [illegible] کوچک و گرد یا بان باشند او

جنین

با نمر

باشد و بهر واحد غشاء جدا دارد و ایکن گویند که بطن برغشاء است هر دو را واحد است
و واحد بمعنی چنانکه در مردان انثیین نصیب آمده است و در زنان تیز از انثیین با ضمائم
قاذف در ان رحم می درآید و باید دانست که در رگ معروف مستقیم بجوف
از بیضتین بجانب خاصره زن رفته و بسوی حالبین میاید و انشعابی بدو طرف
اینان بار بطین مرتبط گشته باز فرود شده رحم رسیده اند و آنطرف که بر رحم پیوسته
مسمی است بقاذف الرحم یعنی اندازنده منی در رحم که قاذف یعنی است و دلیل بر
وضع او عبه ایشان تنگ است و لهذا ایشان را نزال بیکمرتبه نمیشود از ان است گفتار در انحای مختلفه
که از تکرار جماع ضعیف میگردند بخلاف مردان و بر کنار دو قم رحم دو مروق است
پست و پهن از راست و چپ نهاده و آنرا فروق الرحم نامند و قوت باشرت
در خیند و میشاند و هم رحم بدانست باستقبال بیشتری کرایند و من باز کرده
شده و مقدار طول عنق گفته شد اکثریه است و اکثر از انهم کم و زیاد و آرضا کرت
جماع مطول ان میگردد و در رحم مراط قویه مربوط است بصلب و مثانه
و مقعده و بعظم عجز و عنق رحم در بعضی زنان بلند میباشد و در بعضی پائین
همین و چون غرض از تولید چنین است کیفیت تولد بیان کردن لازم آمد و خلقت او
کیفیت تولد چنین است بدان و آگاه باش که هرگاه در رحم صحیح و تمام مرد
و زن گامیت تکون داشته باشند باهم آمیخته قرار یابند و از ذوات عناصر
و موجبات بدنی و نفسانی که باعث بر ان لائق میباشد بوقوع بیاید بارادة
الخلق از قوة عاقده که مخصوص مرد است و از قوة منعقده که در منی زن است و
در شیخ انثین در بیضت منی گفته شد اختلاف کرده اند حکما است تفاوت
در ان منی مزج پدید می آید و چهار نقطه نمود میکند یکی در محل قلب دوم در محل
دماغ سیوم در محل کبد چهارم بر مجموع محتوی میگردد و دو این غلیان در یک
هفته تمام میشود و مدت اجاله اولی و بعده نقطهای مزج ظاهر شود و مانند
عروق پدید آید و خون بلخشت بطریق تناوب جریان یابد و این در چهار

روز تمام کرده و مسیر ماله تا سنه و بعده علقه شود و تمامیت آن تا شش روز بوده و
مسی است باحاله تا نطفه و مضغه شود و بعضی اعضا از یک یا دو یا سه روز
قدری از خون حیوانی و طبعی بران ترشح کند و منعقد قبول صورت حیوانی
کرده و از و صورت بالصور تمامی بدو از ده روز تمام شود و مسی است باحاله رابع و بعد
من و کوری و نوتی فایض شود و اعضا اصلی تمام کردن بیست روز تمام شود و مسی
باحاله خامسه و بعد و صد اعضا خلقت باسند و تمامی خلقت در دوازده روز تمام
بظهور آید این را احاله سادسه نامند و بیست روز تمام شود و آنچه در تعیین ایام
احالات گفته شد بر اکثر بوده است و ثابت شده که احالات مذکوره در ذکر آنها
بدت قلیل باشد و در اثبات عبارت طویل چنانچه گفته اند که خلقت پسر
بسی روز تا چهل روز تمام شود و خلقت دختر چهل روز تا نهصد و نود روز و بعد
ازان تا مدت شش ماه که اقل مدت حمل است در شود تا زنده شود و بیابد
دانست که منی گرم می افتد آنرا نطفه خوانند و چون روزی چند بگذرد و
بگذرد و غشائی بروی پیدا آید چون پوستی که بر خمیر پیدا شود و آنرا علقه
نامند و چون گوشت گردد و مضغه خوانند و چون شکل اعضا
و خطوط ظاهر گردد جنین خوانند و چون حس و حرکت دران ظاهر گردد جنین
نامند و اخلاق جنین در سوء مزاج تاثیر آرد و گفته اند که جنین در دو چند از
تمامی خلقت بحرکت می آید و در سه چند ایام حرکت بروز می نماید مثلا اگر خلقت
وی سی روز تمام شده باشد بهفتاد روز حرکت میکند و بدویست و
روز که هفت ماه باشد بوجود می آید و الا که ماه هفتم تولد کند اغلب است که نماند
اگر خلقت او چهل روز تمام شده باشد هشتاد روز حرکت کند و بدو یا
چهل روز که هشت ماه باشد بوجود آید و عادت الله بران رفته که اینش
در دو بعدم روز نباشد و گاه باشد که هفت روز بزید و دلیل علمی که برین گفته آمد و آنچه
فرض تواند کرد ایام تمامی خلقت آنکه شش ماه زاید یا هفت ماه یا نه ماه یا ده ماه

که تا دو سال باز زیاده بچه در شکم باشد پس نزاید و این سبب امری دیگر میشود
و حساب مذکور در قیاس خلل ندارد و بر عدم بقاء هشتم ما هم اطباء همین
هر دو اجماع دلیل دارند اما آنچه معقول تر می نماید آنست که گفته اند مولود در ماه
هفتم بسبب آنکه خلقت او تمام نشده جهة طلب هم قوی بحرکت مضطرب
می آید پس اگر صحیح المزاج و قوی الحالت ست با ذات تعالی حرق نخشه میکند
و بیرون می آید و اگر بدان قوت نیست حرق نمیتواند کرد لیکن از این حرکت مضطرب
نخشه میشود و متالم میگردد پس اگر بغایت ضعیف و بیحرکت و بیحس می بود
و اگر مهلت یافت ماه نهم رسید جنبش او زایل میشود و قوت میگردد و در ماه نهم
بوجود می آید و می ماند و اگر پیش از آنها باز در ماه هشتم حرکت کند و بر اثر
این حرکت علاوه جنبش سابق میکرد و در هوا خارجی نسبت با و بسیار غریب
نباشد پس ما نند بر هلاک میشود و سرعت و بطء هلاکت حسب قرب و بعد خروج
و بیست از زمان حرکت که در هفتم ماه بوجود آمد و پس کرد در آخر ماه هشتم بر آید
میتواند که بماند برای زوال مانع چنانکه گفته شد و الم بود و بر این تقدیر آنچه عوام
گویند اگر کبیسه روز هم از هشتم ماه باقی باشد و بزاید نمی زید سخن نا شنیده نگر
اول یکوم که هر ماه ماه را و تصرف تدبیر سیاره می دانند و در ماه هشتم که زحل
که مخصوص بتجمید مربی خود ست و در ماه اول هم همون متصرف بود و تصرف
سید خشکه خون نطفت و در حاملات که منقسم میگردد و یک قسم عود و بهر غذا
چنین متصرف میشود و یک قسم بجانب پستان می رود و جهة مدخر ماه لبنی و یک
قسم فضله ست که در رحم می ماند جهت سهولت خروج جنین و منعقد و قوت نعال
غذا میکردد و ایضاً و ا ماند که بر جنین سه پوشش می باشد پوشش نخستین
نظر بنجاح مشیمه ست و آن غشائی ست ذی صفاقین رقیقین که بهنگام گرفتن سیج
شده و غشا ند کور محیط ست بر دیگر اغشیه و پوشش دوم که بعد مشیمه ست
مسمی ست بغشائی لانه اشبه الاغشیه و غشا ند کور بعضب بول چنین است

و بول جنین که در مثانه بسوی این غشا میرود از راه ناف جنین می آید و از راه آن
نیز ... رحم ... مجری احلیل بغایت تنگ میباشد و فضله بول از مجرای ناف بیرون میرود
و خروج بول بی اراده نمیتواند شد ازین راه بخلاف خروج که بالطبع بول از آن بی
اراده و اگر بهای بول جمع می بود در رحم میریخت از شدت حدت
الم قوی میداد و اگر در مشیمه میریخت فاسد میکرد و ... که بعد لفافی
و لفافی جنین ست غشائی ست رقیق تر از سایر اغشیه مذکوره و فضای
درین ... مسمی ست ... ولی از آنکه ... جنین ... بغایت رقت و
لطافت ... باشد و فضله برازی در روده ... جمع میکرده ... دعا ...
حاجت نشده و ... قلیل که بمرور زمان در امعا جمع میکرد و مع هذا چون ...
قلت ... طبع ... وی محتاج ... میگردد و در بعد انتشار ... بر محتوی می باشد
که ... انگشت خنصر ... آن میباشد و آن زمان ...
در میان ... بود و ... که جنین ... که ...
بخروج بدین شکل می باشد که هر دو زانو ... می بود ... پیوسته و هر دو
کف دست بر زانو نهاده و بینی به میان ... و سر بر دو زانو افکنده و
چنانچه بینی میان هر دو زانو بود و چشمانش بر زانو باشند و ابهامها ...
و روی جنین بطرف پشت مادر می بود و منفعت این وضع که وضع حقیقی ...
اگر چه ... ازان ... جلو ...
... می شد ... وضع بواسطه قطع علایق ...
نماید ... بطرف ... بالطبع ... میشود ...
آنچه از ... خطر ... که روی ... بطرف پشت مادر ...
... روی ... شکم مادر می بود والعلم عند الله سبحانه و تعالی
فی احوال بدن الانسان و اسبابها ... علیها و هی
تشتمل علی فصول مقاله ششم ... در ... بدن انسان و اسبابه

حالها و نشانها که دلالت دارند بر حالها و مقاله مذکور متضمن بیست فصل ها و عینی
هر واحد از ینها منفصل بیان کنیم بدانکه احوال جمیع حال ست و حکمی و اصطلاح عام طلق
می باید بهم عارضی که باشد اما در اصطلاح خاص ایشان اطلاق میکنند مگر بر حالتی
که صحت و مرض باشد و حالت ثالثه که متساوی است نزد بعضی اما نظر کنند
الصحت و المرض واسطه نیست از ایشان تعرض نمی دهیم و میشمارند و نظر در
اصطلاح خاص بر اسباب و علامات را احوال نتوان گفت اما سبب جمع
سبب ست و سبب در لغت ریسمانی را گویند و در عرف نام هر چیزی شده
توصل کرده شود و در اصطلاح خاص حکما چیزی را گویند ضروری باشد در وجود شی
پس اگر آن چیز داخل در حقیقت شی بود مادی و صوری گویند و اگر
خارج بود فاعلی و غائی نامند و در اصطلاح اطبا چیزی را گویند که فعل کند در بدن انسان
یا در احوال یا حفظش خواه از چیزهای بدنی بود یا غیر بدنی و خواه جوهری بود و چون
فاعل بود و خواه عرضی بود چون حرارت در بروت و میتواند که شی واحد
مرض و عرض و سبب باشد مانند اختلاط مختلفه مثلا اشتعال گاه باشد که عرضی
عرض بود چنانچه در زلات بحث پس باشد که مستلزم شود دفعی نفسه مرض گردد
و باشد که سبب انصباع عرق شود پس یک چیز هم عرض بود و هم مرض و سبب هم
اما جهات مختلف ست قدح لازم نیاید و هر سبب که بعد دوم باشد اثر
او را مانند سبب را مخلف گویند و الا بغیر مخلف خوانند و انساب احوال بدن
انسان سه گونه ست بادی و سابق و واصل چنانچه پیشتر گفته شود و در علل
و اعراض اعتقاد اند که سبب ضروری ست یا غیر ضروری ضروری آنکه
شی بدون وی ممکن نیست و او را مستلزم صروریه گویند یا ضروری ست و
یا غیر ضروری از دو چیز بیرون نیست یا آنکه مضاد طبع شود چون اندفان در نزع در
سل و تدهین بادوان مانند که هر چه غریزه صروریست و مضاد طبع هم نیست و
یعنی علامات در مرض شش عشر ترتیب بیاید الفصل اول فی الصحت و المرض فصل

متن از مقاله دوم است در بیان تندرستی و بیماری الصحة حالة للبدن

معها تجری افعاله علی المجری الطبیعی یعنی صحت حالی است مر ذات بدن انسان را که با

آن می‌سبب آن جاری میشود همه افعال بدنی بر مجری طبیعی و افعال بدنیه

[illegible] نفسانی نیز [illegible] تقیید بدن انسان بهر آن [illegible]

از صحت طبیب [illegible] نیست زیرا که اگر [illegible] از صحت [illegible]

ترا اعتبار کوشنده طبیب اگرچه [illegible] از بدن انسان [illegible] اگر بجای [illegible]

می گفت اولی می بود زیرا که صحت علت سلامتی افعال است و لفظ مع بر

علیه دلالت [illegible] در برای آنکه جایز است که چیزی همراه چیزی بود و حال آنکه

معلول علت آخر باشد تقیید ذات بدن از آن کرده شد تا صحت که

مراعات [illegible] ضرور [illegible] علی [illegible] و [illegible] صحت داخل نشود و برین تقدیر حاجت

بعقد [illegible] آنچه بعضی شارحان گفته اند و کان ینبغی ان یقول الصحة حالة للبدن

بلا واسطة لیخرج [illegible] الصحة و تقیید افعال از آن کرده ام تا ظاهر شود تا معلوم

شود که نزد مؤلف میان صحت و مرض واسطه نیست چه اگر سلامتی در همه افعال

موجود است صحت است و الا مرض اگرچه آن تحت یک فعل [illegible] باشد و

مذهب شیخ بوعلی سینا همین است بخلاف جالینوس که میان صحت و مرض [illegible]

[illegible] و آنرا بحالت ثالثه نامیده اند و میگویند اگر سلامتی در همه افعال است

صحت است و اگر آفت در جمیع افعال است مرض است و اگر بعضی افعال سالم اند و

بعض ماؤف نه صحت بود و نه مرض و حالت ثالثه این باشد بالجمله [illegible] تقابل

صحت و مرض تقابل عدم و ملکه است و میان تقابل [illegible] واسطه نباشد زیرا که

خروج از عدم و ملکه ممکن است کالحی [illegible] و [illegible] مرض

تقابل تضاد است و میان این تقابل واسطه لازم [illegible] متقابلات اربعه گفته

شود [illegible] بنظر شیخ نیست زیرا که جذام و برص [illegible]

که [illegible] اکثر بعض افعال صاحبان ایشان بسلامت می باشد [illegible]

[illegible] اتفاق در کیفیت قدرت با تمام مرض مسمّی آمده بسبب که چنین حالات لا ثالثه [illegible]

که لازم مرض آید که وجود مرض یافته شود و مکرر نیست و در ظاهر الفساد و لیکن بتقدیر

ماند [illegible] درجات صحت بسبب اطاعت آلات و قوی متفاوت شده [illegible] گردد

صبیان و شیخان و ناقهان است هر چند نسبت بصحت شبان [illegible] تو ضعیف [illegible]

[illegible] اطراف [illegible] حسی چنانچه باید نیست چنانچه نیشان [illegible] بعضی [illegible] افعل [illegible]

یکی [illegible] احوال [illegible] مرض [illegible] شده قوه محالف [illegible] بعض [illegible] صحیح

بتوان گردانل [illegible] تدبیر [illegible] ماند [illegible] یک [illegible] افتد اعضا

و کم سالم باشند نمی توان گفت که یک عضو مریض است و دیگر اعضا صحیح اما

[illegible] البدن [illegible] بحصول المرض فی جزء و دایر که مرض نوعی [illegible]

نیست هر چند در هر وقت نه نیست همه افعال وی سالم باشند لیکن [illegible]

[illegible] صحیح زیرا که در صحت صحت افعال بسلامت [illegible] نظر از [illegible] است

در وقت معین و چون در مقام [illegible] حصول [illegible] نظر است [illegible]

معقول باشند در [illegible] در آن وجد [illegible] اللفعال [illegible] از [illegible]

از انکه مذکور تقابل و عدم و ملکه ضمنا [illegible] لازم آمد که تقابل [illegible] بیان

کنیم که مشتمل [illegible] نیست [illegible] که متقابلین آن دو چیز اند که [illegible] باشند [illegible]

از حیثیت واحد و آن چهار قسم اند [illegible] متضایفین [illegible] ملکات [illegible]

[illegible] عدم و ملکه و حصر در این چهار [illegible] آنست که اگر هر دو متقابل وجودی اند [illegible]

[illegible] تعقل یکی به دیگری موقوف نیست با نه اگر نیست ضدین گویند [illegible] اگر تعقل [illegible]

[illegible] موقوف بر تعقل [illegible] نیست و اگر نیست متضایفین باشند چون [illegible]

[illegible] که یکی با دیگری تعقل نشود و اگر یکی وجودی نیست و دیگری عدمی باشد

که اگر عدمی عدم امر وجودی نیست از موضع قابل تقابل عدم و ملکه گویند [illegible]

[illegible] و عمی و علم و جهل [illegible] اگر [illegible] عدم بصر است از آنچه از ایشان [illegible]

بود [illegible] جهل عدم علم [illegible] از آنچه از شأن وی نیست که عالم بود [illegible]

دشک را اعمی و جاهل توان گفت و اگر عدم امر مخالف وجوب مطلقا بدون قید
از موضع قابل تقابل ایجاب سلب کویند کافر شده و الا فسیقا تقابل هر دو اعتبار
نمی باشد پس بخبر این صورت اربعه تقابل نماند و پوشیده ناماند که مخالفت اعم از
تضاد است زیرا که تضاد آنست که بتمامیت غایت خلاف چون حار و بارد و سواد و
بیاض و در بین تقابل واسطه لازم است چون فاتر و فاتر و بارد و سواد و
بیاض و از اینجا مذهب سنخ و جالینوس روشن شود که شیخ در صحت و مرض تقابل عدم
و ملکه میکوید و جالینوس تقابل تضاد میبیند بر شیخ حالت ثالثه موجود نیست و تر جالینوس
ثابت و اینکه ان بصطلح و المرض حالة خارجة عن المجری الطبیعی و معنا تمال الافعال
الضرریة او اسطة بیماری حالیست خارج از مجری طبیعی و بدان نمی شود ان سبب
افعال ضرریه یا واسطه بیماری حالیست خارج از مجری طبیعی و بدان نمی شود ان سبب
تعمیم اثبات نمی شود مولف است که منکر حالت ثالثه چنانکه در صحت گذشت نادر
نیست بلکه بسبب مرض مستحیل شده و اما دلیلی که در رد صحت کرده بود هم جاست مضاف
و در رد مرض مولف ایراد کرده اند که افعال را معرف آورده و جمع معرف نام
فایده استغراق میدهد پس معنی آن باشد که مرض آنست که در جمیع افعال ضرر کند
مذهب جالینوس و حال آنکه مذهب مولف خلاف این سه مذهب و جوابش آنست که
الف و لام در اینجا عوض مضاف الیه است و مشیر است بسوی مبدا افعال یا
افعال البدن و در اینصورت حصر و استغراق نمیخواند شد بلکه احتمال بعض هم
هر دو دارد خصوصا الفعل ثلثة و چون حد صحت و مرض فارغ شد شروع کرد در بیان
اضرار و گفت مضرت و نفع سه گونه است یا تغیر و نقصان در مزاج و اعضا و یا تغیر
و تغیر در فعل آنست که تصرف کند قوت که مبدا فعل است در امری که تصرف در
غیر منفعتهای طبیعی بود مثلا تخیل میکند ناصحه صورت و اشکال را که در خارج
موجود نیست و بسبب فساد مزاج دماغ بود و یا بسبب آفتی که در طبقات و رطوبات
چه از سبب آفت طبقات و رطوبات اشکال غیر موجوده متخیل شوند از قبیل تضاعف

و فعل باطل شده شود و هم انتقاصست و نقصان در فعل آنست که همه در افعال
سست و سست بنا شد مثلا باصره ببیند [illegible] اشیا را بنا بحد سست شود هم باعتبار خواه با خیال
ضعف شود هم بطلانست و بطلان در فعل آنست که فنا در قوة افتد مثلا بینائی باطل شود
تغیر که بیک چیز [illegible] بنا شد مسمی است بتشویش پس تغیر عام بود و تشویش خاص و چون
[illegible] بود علیحده ضبط نشد و الامراض تنقسم الی المفرد و المرکب و هرگاه
مبحث غیر منقسم بود [illegible] آنکه در تحقیقش [illegible] و از آنکه مرض [illegible]
ذات توزیع نمود انرا و گفته که [illegible] منقسم شد و سوی مفرد و مرکب پوشیده
نماند که تقسیم [illegible] از دو بیرون نیست یکی آنکه با اجتماع دو مرض ازیاده برد
سببی پدید آید که مسمی بود باسمی معین و مخصوص باشد [illegible] و آن هم
بر اجزا [illegible] نتوان اطلاق کرد و این را مرض [illegible] گویند و مثالش چون ورم
که [illegible] مسمی بورم و مرکب از سه مرض مفرد که سوء المزاج مادی و مرض الترکیب
و تفرق الاتصال است هر واحد این مرضی است و ورم مرکب است [illegible]
ورم [illegible] علی سبیل الانفراد اطلاق نتوان کرد اما بودن سوء المزاج مادی
جزو ورم بنابر آنست که تا ماده نبود افزونی در عضو پدید نیاید و عام است که
ماده ذی قوام بود چون اخلاط اربعه یا غیر ذی قوام باشد چون ریح و از آنکه [illegible]
[illegible] ماده [illegible] است و اجب [illegible] سوء مزاج را در عضو [illegible] دران مرض الترکیب
[illegible] بنابر آنکه [illegible] تشکل [illegible] مقدار ورم را ضروری است و بودن این
[illegible] ورم صورت پذیر نیست اما بودن تفرق الاتصال جزوش بنابر آنست که تا تفرق
در اتصال اجزاء عضو [illegible] ماده در آن من حیث القوام امکان ندارد و بعضی [illegible]
گروه اند [illegible] ورم [illegible]
و این را مرض [illegible] گویند [illegible] مرکب گذشت [illegible] مفرده [illegible]
[illegible] مرکب است تقدیم مفرد کرد [illegible] مرض مفرد بر سه گونه
[illegible] و مرض الترکیب و تفرق الاتصال یکی سوء مزاج دوم مرض [illegible] سیم

تفرق اتصال که هر کب مفصل گفته آید و در جمع مفرد و در سبب بنا بر آنست که [illegible]
مرکب باشد و بود و یا مرکب پس مرض مفرد و اگر مخصوص بمفرد نیست و بعضو [illegible] مسمی [illegible]
بود و اگر مخصوص بعضو مرکب نیست مسمی بمرض الترکیب باشد و اگر مخصوص نیست [illegible] آنرا
مسمی بود بتفرق اتصال و معنی اختصاص سوء مزاج بعضو مفرد آنست که مرض مذکور
نخست بعضو مذکور می آید و پس [illegible] و مرکب متعدی گردد و خواه متعدی نگردد و
در همان مفرد مخصوص باشد لیکن ممکن نیست که سوء مزاج اولا و بالذات مرکب افتد زیرا که [illegible]
ست که مزاج جمله خارج بود از اعتدال و مزاج هر واحد از اجزائش معتدل باشد
اما اگر مزاج جزوی از اجزا خارج از اعتدال بود و مزاج [illegible] با اعتدال [illegible]
شد و عصب [illegible] افتد بحال که مزاج باقی اجزا به سلامت بود و
همین [illegible] اختصاص مرض الترکیب بعضو مرکب و این [illegible] که نه [illegible] هنگامی که
نخست مرضی در عضو مرکب [illegible] عارض [illegible] در عضو مفرد [illegible]
[illegible] تفرق اتصال مفصل ست [illegible]
و اتصال رباط یا عصب و جز آن از اعضاء مفرده که مفصل محیط ست [illegible]
[illegible] مرکب اولا [illegible] اگر نخست مرضی در عضو مرکب افتد بود باشد که مرض مذکور در عضو
مفرد [illegible] حصول فساد شکل ست در [illegible] شکل اجزاء [illegible] که
[illegible] شکل [illegible] فاسد بود [illegible] بعضی اجزایش [illegible] شکل اجزا [illegible]
و شکل کل [illegible] فاسد اما تفرق اتصال عام ست از آن [illegible] ممکن ست [illegible]
[illegible] اولا [illegible] عضو [illegible] واضح ست مثلا در عصب یا لحم
و غیر آنها از مفردات اگر تفرق افتد [illegible] ست [illegible] و در مرکب
اولا [illegible] عضو ست [illegible] منفصل [illegible] تفرق [illegible] از اعضاء مفرده [illegible]
مستقر [illegible] شود و رباطی مثلا بسبب [illegible] تفرق الاتصال [illegible]
پس چون مفصل [illegible] گشت وقوع تفرق در عضو مرکب اولا [illegible]
وقوع آن در عضو مفرد [illegible] اگر گویند که فی الحقیقت مرض تفرق الاتصال [illegible]

از مرض الترکیب پس تقسیم مرض مفرد بسه قسم چگونه صورت بندد و جواب آنست
که مرض مفرد که مرض مذکور باعتبار ذات خویش سه گونه است زیرا که یا منسوبست
بترکیب اعضا [illegible] بکیفیت [illegible] مزاج [illegible] ترکیب [illegible] پس مرض [illegible]
گونه باشد لیکن باعتبار تخصیص [illegible] مرض [illegible] الاعضاء [illegible] و مرکب [illegible]
[illegible] شود و [illegible] چون سوء مزاج و سوء الترکیب و تفرق اتصال [illegible]
نوعی است از [illegible] گفته شد اما اگر نظر [illegible] عبارت [illegible] مرض [illegible]
تفرق الاتصال [illegible] ساخته اند [illegible] مرض الترکیب که اسم عام است [illegible]
گردانیده اند و اگر [illegible] فی الحقیقة مرض الترکیب عام است و تفرق الاتصال
خاص زیرا که هیچ تفرق الاتصال [illegible] مرض الترکیب [illegible] و [illegible] مرض
ترکیب با تفرق الاتصال لازم نیست [illegible] مثلا تفرق اتصال
[illegible] تفرق [illegible] بهر گونه که باشد سوء ترکیب [illegible]
[illegible] که تفرق اتصال فی الحقیقة [illegible] مرض ترکیب است [illegible] آورده اند که [illegible]
[illegible] تفرق حاصل است [illegible] و [illegible] شکل [illegible] جواب آنست که [illegible]
[illegible] شکل [illegible] تفرق [illegible]
[illegible] شکل [illegible] است [illegible]
آنکه [illegible] اعضا [illegible] مرض [illegible] مراد از سوء مزاج حصول
کیفیتی خارج از اعتدال است در مزاج عضو و این مرض را مرض متشابه الاجزا نیز
گویند [illegible] اعضاء متشابه الاجزا [illegible] اسم [illegible] سوء مزاج دو گونه
[illegible] متفق و مختلف [illegible] تفسیر [illegible] این دو لفظ [illegible] اختلاف [illegible]
[illegible] عام بود [illegible] مخصوص [illegible] بعضوی [illegible]
عضوی [illegible] است و صاحب [illegible] ابو سهل مسیحی [illegible]
که [illegible] اند [illegible] بمختلف و [illegible] اند [illegible] و محمد بن زکریا [illegible]
شیخ ابو علی سینا و اتباعش برآنند که [illegible] در جوهر عضو [illegible] شود [illegible]

صنفیت . تفاوت نکند به علم مزاج اصلی بد اگر کند مستوی است و آنچه نه چنین بود مختلف
پس همی گفته بطریق تسامح است و مسمی مستوی مزاج مختلف بود و بطور جالینوس چنین بی
و بعض گوید تسمح مستوی بود و نیز علما یقین مختلف او قریب بی عضو بدن عضو و بوسیده
نکند لیکن واحد از این طب در اطلاق اختلاط تسامحی قرار داده اند لکن این اصطلاح
بالکلیه تسمح مستقر مستوی از آن گوید که وی با مشابه مزاج اصلی شده و در عدم الالام
و جالینوس تسمیه بعضی وی عام از آن مستوی گویند که وی در شمول بکلیه بدن
چون آن مزاج اصلی است و تسمح غیر مستقر را مختلف گوید نیز که وی مخالف مزاج اصلی
در ایجاب الم و جالینوس مخصوص بعضو دون عضو را مختلف بگوید چرا که وی
خلاف مقتضای مزاج اصلی است از عدم شمول و عموم پوشیده نماند که سوء مزاج
گاهی خلقی بود و گاهی عارضی خلقی است که مزاج در اصل خلقت غیر معتدل باشد و این را
مزاج فاضل … گویند و عارضی آنکه در اصل خلقت مزاج سالم بوده باشد بعد از آن
بعد و تغیر شود از سوء مزاج … سوء مزاج متفق را مستوی نیز گویند لکن اطبا تقسیم
الی المادی و الساذج این متفق میشود و سوء مزاج مستوی مادی و ساذج میباشد الما المادی
فهو آن که آن بسبب خلط کیفیتی مختلف در بدن کیفیتی مادی است کاهی خلل
شود بواسطه خلطی از اخلاط اربعه که مزاج آن خلط از کیفیتی باشد که تکثیف کند بدن آن را
خلط بدان کیفیت غالبه چرا که این کیفیت با عفونت بود یا نه مثل تب … غالبه صفرا
وجود الصفرا مانند گرمی بسیار که موجب ذی وجود صفرا باشد اما الساذج فهو الذی لا یکون
کذلک و آن بلا ماده است که نه چنین باشد مثل برودة المثلوج مانند سردی برف زده
و حرارة المدقوق و گرمی صاحب دق و مانند آن بطلان … است و … تغیری از
بدن افتد از امور خارجی یا داخلی اگر تعلق بخلط داشته … سبب خلط شود استقلالا
آن را مادی گویند و اگر تعلق با اعضا متعلق بود ساذج خوانند خواه باعث تغیر مزاج
و اعضاء حرارت بود یا کیفی دیگر مثال تخمت روح حمی یوم است و مثال … خوش …
حمی دق … چنانچه گذشت و مثال تعلق حرارت بخلط حمی عفونیه است و حمیات … مثل …

گشته تعلق به برودت و رطوبت و یبوست را پس هر واحد از سوء مزاج دو قسم شود [illegible] قسم شود

چهار مفرد و چهار مرکب بدین وجه حار تنها و رطب تنها بارد تنها حار رطب بارد و رطب

بارد و یابس حار یابس خواه با ماده خواه بی ماده [illegible] اگر کسی گوید سوء مزاج

مفرد را چگونه شناسند زیرا که هر خلطی ذی کیفیتین است هر گاه خلطی زیاده شود [illegible]

اعتدال هر دو کیفیت ذی الاتحاد خواهند افزود پس مفرد [illegible] باشد و [illegible]

ایست که رجوع سوء مزاج [illegible] افزودن ماده [illegible] نیست [illegible] کیفیت پس [illegible]

کیفیت غذا [illegible] مرطبه رطوبت و [illegible] افزون شود [illegible] اگر [illegible] در

مقدار [illegible] واجب [illegible] حرارت [illegible] بعلل بود و رطوبت [illegible] و دیگر

کیفیات را قیاس کنند پس [illegible] مفرد مادی متحقق باشد [illegible] است که

ماده را افزودن [illegible] لازم نیست چه ممکن است که چون خون [illegible] حرارت

[illegible] رطوبتش [illegible] دوا یا غذا یا خلطی [illegible] که معتدل

رطوبت بود پس سوء مزاج [illegible] حرارت [illegible] رطوبت [illegible]

نیست [illegible] سوء مزاج [illegible] شانزده [illegible] بیان [illegible] فصل مثال سوء مزاج [illegible]

ساذج [illegible] دق است و مثال حار مادی تبهای [illegible] و مثال [illegible] ساذج

[illegible] است که از [illegible] رسیده [illegible] می افتد و مثال [illegible] مادی فالج و مثال [illegible]

ساذج [illegible] است و مثال رطب مادی استسقاء لحمی و مثال یابس ساذج تشنج [illegible] است

که از پس استفراغ [illegible] و ریاضت افتد و مثال یابس مادی سرطان و جذام چون [illegible]

[illegible] ساذج و مادی [illegible] مثالهای مرکب [illegible] است

[illegible] سوء مزاج [illegible] باشد [illegible] سوء مزاج [illegible]

[illegible] عفونت [illegible] خون [illegible] عفونت [illegible] می آرد و آن

[illegible] گویند [illegible] سوء مزاج [illegible]

[illegible] باشد [illegible] اعتدال مخصوصه [illegible]

[illegible] باشد و سوء مزاج [illegible] از اعتدال [illegible] شود [illegible]

پیچیده شود مرکب است گفت و اما مرض التركيب فينقسم الى مرض الخلقة و مرض
المقدار و مرض العدد و مرض الوضع و الاشتراك اى از اقسام مرض مفرد و مرض مركب
ترکیبی مشترک میشود و سوی چهار مرض چنانچه ذکر کرد و اصناف آن خلقت و مقدار و عدد
و وضع بود و اصناف این معنی چنانکه گفته شود و اما مرض الخلقة فهو اما مرض الشكل او مرض خلقت
از چهار قسم است چنانچه میگوید یکی از آن یا مرض شکل است مثل اعوجاج المستقیم و استقامت
المعوج یا کج شدن عضوی که راست می باید و راست شدن آنکه کج بایست
و تجویف شدید و استدارت مربع از آن تجویف است و تشکل در اصطلاح حکما هیئتی است که حاصل
میشود جسم را بسبب احاطه حدی چنانکه در کره و بسبب احاطه حدود چنانکه
در مضلعات یعنی مربع و مسدس او مرض المجاری یا مرض مجاری نوع دوم از
اقسام مرض خلقت مرض مجری است و مجری فضائی است در باطن عضو که حاوی بود
مر چیزی را که نافذ میشود در عضوی چون تجویف بود چون حلقی که از اعضای الطبع
بود چون روح و نفس یا مرض مجاری از سعه و ضیق و سده بود یا من حيث الاتساع
بود و مثالش انتشار بود یا من حيث التضييق و مثالش ضیق النفس یا من حيث
الانسداد بود و مثالش حصول سده است در مجاری که از جگر به زهره آید و جگر به امعا
و از مجاری بود و بند داشت که سده مجری و آنچه بند مرارت و یرقان زرد بود
مجری [illegible] و اسعا و قولنج آورد او اوعیه و یا مرض اوعیه نوع سیوم از انواع مرض
الخلقت مرض وعیه است و اوعیه تجاویف را گویند و تجویف فضائیست در باطن عضو
که حاوی بود مر چیزی ساکن را و معنی و عا نیز همین است و از قید حاوی بود شی
ساکن را احتراز کرد از آنکه حاوی باشد مر نافذ و متحرک را زیراکه آنرا مجری گویند نه
تجویف یا ان تسع او یضیق و یمتلئ یا آنکه گشاده شود یا تنگ شود و یا بند گردد و اوعیه
نماند که تعلق این سه هم مجری است و هم اوعیه و مثله مجری خود گفته شد و در اینجا
تجاویف بیان میکنیم امتلا کبر و اتساع قرحه الیه تیش شاید سبب الحد آنکه
از ناخوشی چنانچه در فیل و فتق و مثال صغر و صعب تضخم و سده و تنگی فضا

آن و این گاهی خلقی باشد و گاهی بسبب [illegible] عضوی [illegible] و بواسطه [illegible]

[illegible] او [illegible] بطون [illegible] دماغ [illegible] صرع [illegible] مثال [illegible] است و مثال [illegible]

[illegible] و بطون دماغ است و سکته و مرض [illegible] هم از امراض [illegible]

آن [illegible] و مرض [illegible] و مثال [illegible] است [illegible] خنده

شده [illegible] مهالک [illegible] مرض [illegible] یا مرض [illegible]

[illegible] مرض [illegible] است یعنی [illegible] متعلق [illegible]

[illegible] یا [illegible] شود [illegible] یعنی [illegible] عضوی که [illegible]

[illegible] و اگر [illegible]

مطلوب است چون [illegible] و ظاهر است که چون [illegible]

[illegible] عضو [illegible] یا باطل [illegible] مرض [illegible]

از مرض [illegible] ترکیب [illegible] است [illegible]

[illegible] است که [illegible] عضو [illegible]

[illegible] عضو [illegible] خواه [illegible] خواه [illegible]

بوده [illegible] بدن [illegible] خاص [illegible] عام [illegible] است و مثال [illegible]

خاص [illegible] و مثال [illegible] عام [illegible] است و مثال [illegible]

[illegible] مرض [illegible]

[illegible] و این [illegible]

[illegible] است [illegible] زیاده شدن [illegible]

[illegible] گشت که افزون [illegible] شد و این زیادتی [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] هر چند مرض است [illegible]

[illegible] حرکات [illegible]

[illegible] از حاجت [illegible] الطبیعیه [illegible] زیاده شدن [illegible]

[illegible] صحیح [illegible] بدن [illegible]

مشهور اند در این قطعه ... نوعی است که بدن پیوستگی ... و آن اشکال ...

مذکور که از بدن منفصل و جدا است جماد و مثال است و جانور هم نشود و در ...

زن حبلی باشد از نقصان اتصال با آن عضو و عضو ناقص شده ... الطبیع که آن ... ناقص شده

... که وجود او طبیعی باشد و در اعمال مخالفت معمول باشد و نشان آن ...

اعضا ... از آن ... از نقصان ... نشود ... تمام ... است ...

و در بعضی ... نقصان ... نقصان ... مذکور ... و مطابق آن ... و هو

... از ... مرض ... حاصل ... از مرض ترکیب ...

... است و ... در ... که حاصل شود در مرض ... امور ...

... اند ... از ... است ... قسم و ...

... اعضا ... عضو ... مرض وضع ...

و در وضع ... است ... عضو ... و ...

... عضو ... عضو ... و ...

... از ... عضو ... و ... مشارکت ...

زیرا که عضو ... است ... عضو ...

... التقرب و التبعید ... است ... وضع ... مشارکت ...

... وضع ... عضو ... عضو ...

... آن ... وضع ... از آن ... عضو ...

... و ... است ... است که حرکت ...

در وضع ... و سکون ... و ...

... عضو ... است ...

آن ... و ...

... حرکت ...

... است و ... مثال ... است ...

مثال

[illegible] که چون یک [illegible] شود [illegible] برداشته میگردد و [illegible]

می افتد و مفاصل چون [illegible] شود [illegible] الاتصال [illegible] میگردد و [illegible] که تا [illegible]

[illegible] نیست بلکه [illegible] و اما تفرق الاتصال را اقسام است [illegible] اقسام [illegible]

مفرد تفرق الاتصال است [illegible] تفرق [illegible] طبیعی که باعث [illegible] شود و [illegible]

تفرقی که [illegible] سبب [illegible] چون تفرق الاتصال [illegible] میشود و [illegible] در روی آید

خارج [illegible] الا [illegible] و [illegible] باقی المرض [illegible] اعضاء المفرده [illegible]

[illegible] تفرق الاتصال در اعضاء مفرده [illegible] شکستن [illegible] گوشت [illegible]

[illegible] مفرد [illegible] گذشت و [illegible] اعضا [illegible] شد و اعضا

مرکب مثل قطع الاصبع [illegible] شدن انگشت [illegible] مذکور [illegible] شود و [illegible]

بدانکه اقسام تفرق الاتصال [illegible] و هر یک اسمی مخصوص [illegible] چنانچه [illegible] بیان [illegible]

آنچه در جلد افتد اگر [illegible] است سحج گویند بفتح سین مهمله و سکون حای مهمله

[illegible] و اگر [illegible] است [illegible] خدش [illegible] بفتح خاء معجمه و دال مهمله و سکون

شین معجمه و آنچه در لحم افتد اما از خارج البدن است [illegible] جراحت گویند بکسر

جیم و اگر فتح کرده قرحه [illegible] بفتح قاف و آنچه در [illegible] افتد [illegible] سبب [illegible]

در روی [illegible] است و ریم [illegible] گویند [illegible]

[illegible] و الف [illegible] و جیم و اگر [illegible] شکافد [illegible]

[illegible] شده [illegible] ظهور [illegible] گوشت [illegible]

گویند [illegible] که چون [illegible] نام [illegible]

افتد اگر [illegible] و اجزاء [illegible] گویند بفتح [illegible] فوقانی [illegible]

و سکون [illegible] فوقانی [illegible] و اگر [illegible]

اجزاء کبار کسر گویند [illegible] که معنی آن شکستن است [illegible] متفرق [illegible] شود

و اجزاء کبار از وی جدا نگردد شکستن اطلاق [illegible] و اگر [illegible]

و آنچه [illegible] جدا نیاید و آنچه در عصب افتد اگر [illegible] عرض است آن را گویند [illegible]

سکون نون فوقانی و رای مهمله و اگر در طول است و قلیل العدد و شق گویند بفتح شین معجمه و سکون
رای مهمله و اگر در طول است و کثیر العدد [illegible] را نامند بفتح [illegible] شین معجمه و سکون رای مهمله و
حای مهمله و [illegible] و اگر در عرض [illegible] است شکست گویند [illegible] و سکون نون فوقانی و کاف
و اگر در عرض [illegible] است [illegible] گویند بفتح جیم و تشدید رای مهمله و اگر در طول [illegible] است
[illegible] ایضا صدع خوانند بفتح صاد مهمله و سکون دال مهمله و [illegible]
عین مهمله و اگر در طول است و [illegible] کنند [illegible] گویند بفتح فا و سکون [illegible] مهمله
و غین معجمه و آنچه در عرض [illegible] افتد [illegible] اگر در عرض است قطع گویند و [illegible]
و اگر در طول است ایضا صدع خوانند و اگر [illegible] است که [illegible]
[illegible] بفتح [illegible] و سکون [illegible] و قاف [illegible] تفرق [illegible] را مطلقا انجبار گویند
[illegible] الدم [illegible] گویند که [illegible] خون زیر پوست جمع
شود [illegible] آنچه [illegible] غشیه [illegible] بفتح فا و سکون
نون فوقانی [illegible] و آنچه در غضروف افتد مطلقا [illegible] گویند [illegible] و تشدید [illegible]
[illegible] گاه باشد که بعضی [illegible] شکستن غضروف [illegible] اطلاق کنند [illegible]
[illegible] اگر تفرق [illegible] شده است [illegible] دو جزو یا [illegible] اجزا [illegible]
و اگر [illegible] شده با اجزا [illegible] خوانند و بعضی [illegible] مخصوص [illegible] تفرق اجزا
[illegible] غضروف [illegible] آنهای [illegible] معنی [illegible] واقع است اگر [illegible]
[illegible] خوانند [illegible] کنند [illegible] چون [illegible]
و کاسه [illegible] آن [illegible] تفرق الاتصال که [illegible] یعنی [illegible]
[illegible] شکستگی بفتح [illegible] و تشدید [illegible] موقوف [illegible] شکستن [illegible] قسم است [illegible]
قسمی [illegible] آنکه [illegible] آنرا صادعه گویند دوم آنکه [illegible]
[illegible] سوم آنکه [illegible] استخوان نمایان شود و آنرا [illegible] خوانند چهارم
آنکه [illegible] استخوان [illegible] و آنرا منقله خوانند پنجم آنکه شکستگی [illegible]
[illegible] به دماغ [illegible] مانده باشد و آنرا مامومه گویند

[illegible]

ششم آنکه با تحریف دماغ رسیده و تا به جامه نوشته شود و آنکه معنی این الفاظ دانسته تحقیق آنها
میشود و حاجت بضبط حروف نشود و بنابر این همه که گفته شد سامی تفرق الاتصال [illegible]
باعضاء مفرده بود و آنچه مرکب افتد چون [illegible] بود و باشد آنرا [illegible] و باشد که او را
نشده و میان جزء [illegible] عضو مرکب [illegible] [illegible] جمع کرده [illegible] اگر [illegible] تفرق الاتصال
عضو [illegible] الاجزاء یعنی مفرد [illegible] و این [illegible] هست [illegible] انفصال و خلع و اگر [illegible]
و عصب و رگ [illegible] و عضو [illegible] [illegible] هست [illegible] و تفرق الاتصال
الاجزاء [illegible] از اتحاد الفرد خوانند و گاه باشد که [illegible] تفرق [illegible] و نوشته شود
باید که [illegible] اعضاء احتمال التفرق [illegible] [illegible] این [illegible] هست و [illegible]
تفرقه [illegible] که [illegible] تفرق [illegible] اعضاء [illegible] افتد [illegible] [illegible] اگر [illegible]
افتد [illegible] [illegible] چون [illegible] [illegible] کشیده [illegible] [illegible] باشد که تفرق
الاتصال [illegible] [illegible] افتد [illegible] [illegible] و این [illegible] [illegible]
[illegible] بعضی [illegible] [illegible] تسامح [illegible] لوقوع التفرق [illegible]
[illegible] هست [illegible] [illegible] التفرق [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] افتد [illegible] [illegible] [illegible] در شرح قانون [illegible]
این بحث [illegible] [illegible] [illegible] داشته [illegible] شرح شده [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] وقت حاجت [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] و چون [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] آن [illegible] [illegible] [illegible] آن [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] میشود [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] میان [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] اگر [illegible] در آن راه یابد [illegible] جامع [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حکیم [illegible]
ازو [illegible] آن عوارض [illegible] اگر گذشته شد که قطع اصبع [illegible] مرض [illegible]
کرده اند [illegible] تفرق الاتصال عضو مرکب [illegible] و حال آنکه مرض
نوعی است از مرض ترکیب و این با تفرق الاتصال قسیم واقع شده و مخالفة بین القسمین
لازم خواهد [illegible] نیست [illegible]
[illegible] مرض الترکیب و تفرق الاتصال [illegible]
[illegible] واقع است [illegible] باشد [illegible] لازم بود [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
پس [illegible] که حاصل [illegible]
[illegible] مخصوص [illegible]
مرکب [illegible] مرض مرکب [illegible] عضو مرکب [illegible]
[illegible] مفرده و ترکیب می باشد چنانکه فانهما [illegible]
و تفرق الاتصال [illegible] زیاده فی المقدار [illegible] ورم [illegible]
[illegible] تفرق اتصال [illegible] مقدار که قسمی از مرض الترکیب است [illegible]
تقسیم مرض مفرد و مرکب گذشته آمد و چون از بیان امراض مفرده و مرکب فارغ شد [illegible]
ذکر اوقات مرض و گفت کل مرض ینتهی الی الصحة و هر مرضی که منتهی میشود [illegible]
بصحت [illegible] که ترتیب اوقات [illegible] این صورت [illegible] اربعة [illegible]

ان فی

یعنی مرض پیدا است چنانچه وقت الابتداء وهو الزمان الذی یظهر فیه المرض ولا یتبین فیه تزاید
اما زمانه یعنی زمان ابتدای مرض وقتی است که ظاهر میشود در روی مرض و آنکه زیاده
در آن پیدا نشود یعنی بعد حدوث مرض اگر مرض بر حالتی واحد مشابه با حوال ثابت
بی تزاید و نقص درجات مرض این زمان را ابتدا گویند و این ابتدا را بیان و تمام نتوان
کرد زیرا که احوال امراض متفاوت است زمان ابتدا در بعضی ظاهر بود و در بعضی خفی باشد
و گاهی زیاده میکند از ابتدا بعد از شروع مرض بی تطلع نظر از کثرت خفی در حالت مرض
باشد و زمانه دوم التزاید وهو الوقت الذی یتبین فیه اشتداده کل وقت بعد وقت و زمانه
دویم تزاید است و آن وقتی است که ظاهر میشود در روی علامات مرض هر وقت پس از وقت
یعنی پیش از زمان ابتدا که مرض در او زیاده است آن وقت تزاید است و وقت الانتهاء
نهایة وهو الوقت الذی یقف فیه المرض علی حالة واحدة و زمانه سیوم انتها است و آن
زمانیست که می ایستد در روی مرض بر حالت واحده یعنی بعد از تزاید زیاده نگردد
بلکه بر حالت زایده بماند یعنی که زیاده شود و کم شود این را وقت انتها
گویند و وقت الانحطاط و زمانه چهارم زمان انحطاط است یعنی کم شدن است وهو الو
قت الذی یظهر فیه انتقاصه و آن زمانیست که ظاهر میشود در روی خفت و کمی مرض
تحقیق این ازمنه آنکه بحسب مرض است من اوله الی آخره خواه مرض نایبه بود
خواه دایمه اینها را اوقات کلیه گویند اگر بحسب نوبت است اوقات جزئیه خوانند و بعضی
گفته اند نوبت این اوقات چهارگانه نیست مگر در کلیه این اوقات نیست و اما
جزئیت کما لا ریب فیه و باید دانست که حصول اوقات اربعه در مرض
مشهور است و وجود هر یک بصحت طبع ماده بر تدریج میشود و ایضا
یمکن که ... مانند آنکه مرض شروع کند و قبل از تزاید یا در تزاید زوال از ابتدا یا
... طبع به انحطاط کند ... زایل شود بسبب از اسباب بعد از ابتدا ...
... انتها کند وجود ... الی طبع را انحطاط ... گویا مرض ...
که شروع کرده ... بعد از معرفت این اوقات تقدیر ... و تصرف در ...

و دوم است سبب از قوت و ماده ... در مقدمه علاج ... در تعدیه مرض ...
بر آنکه ... بعضی بمقتضای حدیث لا عدوی ... اعتقاد ... نمایند ...
در این ... تاویل میکنند و بعضی برین ... در آن تاویل ... باشند
العلم عند الله ... اما حکما بالاتفاق میگویند که بعضی بیماریها متعدیه است یعنی منتقل
و بعضی ... است که ... گفته اند ... است
... است لیکن از قبیل ... است که در تجربه چنین یافته اند ... میشود ...
متعدیه است جذام و جرب ... عفنه و سل ... خصوص
اگر مسکن ... بود ... صحیح ... شود ...
اگر ... از ... قبیل است و ...
... گفته اند تعدی من بلاد الی بلاد و انتقال ... الا افة
... است ... سل ... مالیخولیا ...
... عفنه ... قلبیه و ... [illegible]
... ضعیف باشد ... اکثر همان ضعیف آید اما ضعف اعضا ...
... امراض ... که ... در تولد
... الفصل الثانی فی الاسباب الضروریة ...
... الانسان ... فصل دوم ... ثابت است ...
ضروری که ... بدن انسان و حافظ ... آن ...
... است که بالذات ... وجود ...
بدن انسان ... وجود ... او ...
... است که ... بدنی ...
جوهر باشد ... که عرض باشد ...
... عرض ... که جوهر باشد ...
... است ... باشد ...

دوم فی ...

حیوانی باشند و اگر نسبت بعلت بود نسبت حفظ و بدیم خوانند و تفصیل ذکر اسباب
در اسباب مرض غیر آن بود زیرا که این مقاله سابقه گفته شد و سبب ضروری آنست که
انسان را بدون وی حیات ممکن نبود و این شش اقسام و آن اسباب ضروریه
ششگانه است و عمده و اهم آنها هوا است لما قال الهواء المحیط بالابدان [illegible]
نسمه هوا است که محیط بدن ما است و از آن انسان را حاجت بهوا شدید بود زیرا که
متقدم او در حفظ ارواح و دلیل بر آنست که افتقار بدان و بسیار بیشتر از
دیگر اسباب که احتیاج با سایر وقت است و بعلت آنکه بعضی از اهل [illegible] باشند
اعضا و بحصر نفس [illegible] زمانی طویل از [illegible] خارج است زیرا که [illegible]
وارد و مع ذلک در تشریح ریه گفته آمدیم که حصر نفس مستغنی از افتقار بهوا می
هوائی که در عمل ریه و فضای سینه است و ترویح بقلب میرساند در زمان حبس
دخول هوا خارجی اما اگر تشریح ممتاد شود دخول [illegible] هلاکت می افتد کما هو
والحاجة الیه اما هی لترویح القلب و تعدیل الروح التی فیه و احتیاج بسوی هوا نیست
مگر برای ترویح دل و باعتدال داشتن روحی که در دل است و طریق وصول او
بدل سبیل استنشاق [illegible] از مسام جلد و در تشریح ریه و قلب گذشت
باید دانست که هوا مادام که منکشف است و معتدل [illegible] از تغیر و اوخمه [illegible] بوده
غریب که منافی مزاج روح بود و ردی [illegible] آمیخته [illegible] مکشوف باشد و در [illegible]
مکشوف محبس نبود و همچنین هوا فاعل صحت و حافظ آنست اما هرگاه متغیر شود و از
اوصاف مذکوره باعث مرض و هلاکت میگردد و همچنانکه نفع وی اعظم است [illegible]
[illegible] بدن زودتر اثر میکند پوشیده نماند که آنچه از اوصاف حمیده هوا گفته
شده که مکشوف بود غیر محصوب [illegible] آنجا است که دائما عام نبود [illegible]
[illegible] هوا محبوس بهتر از هوای مکشوف است و باید دانست که تغیری که در هوای
[illegible] تغیر طبیعی [illegible] که بسبب اقتضای طبیعت فصول بود
و دوم تغیر غیر طبیعی است که مقتضای [illegible] مجری طبیعی را [illegible] حال بیرون [illegible] است

یا از اسباب سماوی سبب یا از اسباب ارضی اما تغیر هوا از اسباب سماوی اگر در هوا

حرارت سبب حتی در بستان اتفاق بعضی از برج الشمس و قرب او [illegible] است حتی

و صیف [illegible] مکسوف شود [illegible] بعضی سبب دوری [illegible] هوا [illegible]

و شتاء [illegible] سرد و سکون [illegible] کواکب [illegible] کثیر الضوء را گویند و سیاره

مثل که چون با شمس [illegible] شوند حرارت هوا زیاده شود [illegible] تغیر هوا از اسباب

ارضی مخوف است و برودت هوا است از اختلاف مسکن و مجاورت جبال و دریا و امثال

آن کما موضع هر سوم تغیر غیر طبیعی است که مضاد است مر مجری طبیعی را این تغیر آن است که بر اثر

هوا از آنچه مقتضی طبیعت است [illegible] فاسد و در جوهر هوا بود و همچون وبا و باید

هوا بود همچون شد و [illegible] و صیف [illegible] حرارت که در شتا [illegible] طبیعی که ابطال

تربیع و افساد ابدان نماید و تغیر غیر طبیعی را که غیر مضاد مجری طبیعی بود از آن غیر طبیعی گویند

که بر وفق مقتضای طبیعت فصل نیست و [illegible] نظر با آنکه از مجری طبیعی خارج نیست میتوان

ایضا طبیعی [illegible] فی الحقیقة غیر طبیعی میتوان بود و مگر آنچه مضاد بود مر مجری طبیعی را

چنانچه در قسم سوم مذکور شد و مولف تغیرات اولین را بیان میکند اما تغیر مضاد مجری

طبیعی بواسطه وضوح آن متعرض بیان نشده و تختلف حال الهوا بسبب اختلاف الفصول

و [illegible] والریاح ومجاورة الجبال والبحار و [illegible] و مختلف میشود حال هوا بسبب

اختلاف فصلها و اقلیمها و بادها و همسایگی کوهها و دریاها و بسبب اختلاف زمین اما

التغیر بالفصول اما تغیر هوا بفصلها پوشیده نماند که اطبا تمام سال را چهار حصه کرده اند

باعتبار اختلاف هوا و هر حصه را نامی نهاده اند فصلها که نزد اطبا است غیر آنست که

نزد منجمین است زیرا که فصول منجمین از ازمنه انتقالات شمس است ببرجها یعنی از فلک البروج

مانند و سبب [illegible] آخر گفته آید و نزد اطبا از [illegible] که [illegible] هوا [illegible]

احتیاج میشود بپوشیدن [illegible]

که عبارت از بهار است [illegible]

[illegible]

در ربیع مذکور شد که حرارت بیرون شدن [illegible] حرارت [illegible] بیرون [illegible] و که
در خریف همچنین [illegible] ربیع اعتدال [illegible] اقالیم [illegible] لیکن [illegible]
ربیع و [illegible] این مذکور [illegible] خارج [illegible] حیث تحقیق آن از فصول [illegible]
در [illegible] ضرورتی باشد [illegible] تغیر [illegible] حد اعتدال [illegible] حرارت [illegible]
که [illegible] ربیع [illegible] حرارت در آن غالب ضعیف می‌باشد و زمانی که بعد از ضعیف
آید خریف [illegible] مقابل ربیع واقع است [illegible] آنجا که [illegible]
ربیع [illegible] اوراق و سقوط آن که عبارت از خزان باشد خاصه
این [illegible] زمانی را که بعد خریف آید [illegible] در آن غالب [illegible]
[illegible] مولف [illegible] فصول [illegible] میکند [illegible] ربیع [illegible]
یعنی [illegible] حرارت [illegible] رطوبت یبوست والصیف حار یابس و [illegible]
و [illegible] حرارت [illegible] شعاع [illegible] قرب شمس از سمت [illegible]
[illegible] یبوست [illegible] رطوبات [illegible] از شدت حرارت و قلت [illegible]
[illegible] والخریف [illegible] یابس و خریف سرد و خشک است
چون طبیعت خریف سرد و خشک است در مقابل ربیع واقع شده و بعضی [illegible]
[illegible] که طبع ربیع گرم و تر است و از آنکه گرمی و تری [illegible] مراد [illegible] نباتات
حیوانات [illegible] معتدل [illegible] لیکن [illegible] تحقیق [illegible] اعتدال [illegible]
علی الاطلاق [illegible] کیفیات [illegible] گرمی و خشکی [illegible] مزاج حیوانات
و طبع نباتات [illegible] مقابل [illegible] معتدل [illegible] مقصود [illegible] آنچه در بعضی جاهای اطلاق
معتدل بر خریف نیز می‌آید [illegible] حرارت [illegible] و
[illegible] اعتدال [illegible] خارج و لفظ معتدل [illegible] معنی [illegible] چنانچه [illegible]
[illegible] شده [illegible] ربیع [illegible] ضعیف [illegible]
[illegible] سمت الراس و وقوع [illegible] حرارت
[illegible] ضعیف و [illegible]

[illegible] در فصل ربیع باشد بدین وجه که از اول حمل تا نصف ثور
صیف است و از نصف ثور تا اول سرطان خریف و از اول سرطان تا نصف اسد شتا
و از نصف اسد تا اول میزان ربیع و از اول میزان تا نصف عقرب صیف [illegible]
میکند و از نصف عقرب تا اول جدی خریف و از اول جدی تا نصف دلو شتا
و از نصف دلو تا اول حمل ربیع دیگر و ظهور این [illegible] است که در خط استوا آفتاب
دو بار بسمت الرأس می‌آید در [illegible] اعتدالین کنند و صیف واقع میشود و [illegible] دو بار
از سمت الرأس دور تر میرود در انقلابین و بدان سبب دو شتا عارض
میگردد و چون هر دو این با هم تقارب دارند در هر صیف و شتا خریف و ربیع نیز شده و
صیف و ربیع لازم است [illegible] و هر ربیع [illegible] خریف [illegible] واقع میشوند و مجموعه هشت
فصل باشند و معنی اعتدالین و انقلابین در بحث اقالیم عنقریب بیاید ان شاء الله تعالی و
[illegible] و الرابع [illegible] نواحی [illegible] از جمله معمورات [illegible] نواحی [illegible]
[illegible] کرده [illegible] جمیع [illegible] و [illegible]
[illegible] شمالی و جنوبی [illegible] گرم کنند و [illegible]
و شمال [illegible] و [illegible] و شمال [illegible] کنند و [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible]
[illegible] اعتدال [illegible] نواحی و [illegible] مذکور [illegible]
و ذکر [illegible] اقالیم بیاید [illegible] نواحی موقوف است بر معرفت [illegible]
که عبارت است از خط استوا و اثبات [illegible] معدل النهار است که
[illegible] است از دایره که واقع شده در [illegible] فلک [illegible] افلاک [illegible]
لازم آمد تا حقیقت اقالیم [illegible] معلوم گردد و [illegible] که [illegible]
و افلاک [illegible] است [illegible] و [illegible] افلاک [illegible]
که افلاک [illegible] طبقه [illegible] طبقه [illegible] باید [illegible]
اطلاق [illegible] فلک مخصوص است [illegible] افلاک [illegible] تا [illegible] و [illegible] اعظم [illegible]

و در ولایت و همه افلاک تسعه و یکی بیشتر نیست اندرو تسعه [illegible] حاوی [illegible]

فلک تاسع است و خود است بی فصل باشد که عناصر و چون هوا محیط است خود است

یعنی زیر و زبر ارض و ما از هر جهت هواست و کذلک تا [illegible] محیط آسمان افلاک اول

می گردد با محیط است فلک آن هم اول الی آخر چنین که افلاک گردی شکل همه است

زمین با افلاک [illegible] بعضی است با [illegible] و افلاک که همه از مغرب به مشرق میرود بجز

فلک الافلاک که [illegible] و باقی افلاک از مشرق به مغرب میرود و دیگر افلاک [illegible] زیر را

همراه خود میگردانند [illegible] افلاک از [illegible] بی فصل و بعد بین السماوات [illegible] تشریح ثابت

شده اند [illegible] حرکت [illegible] مخصوص جهت قابل [illegible] چنانچه [illegible] ذات

البروج [illegible] شش [illegible] از اقوال حکما [illegible] چه شرع توافق

[illegible] و [illegible] افلاک و دو قطب اعتبار نمایند

زیرا که جسم گردی که متحرک شود بحرکت دوری [illegible] که تحرک [illegible] مکان محصوره

خود [illegible] قطب آن نقطه [illegible] گویند که چون جسم گردی [illegible]

[illegible] آن نقطه مکان خویش قائم بود [illegible] در هر فلک دو نقطه مقابل [illegible]

و [illegible] حرکت افلاک از مغرب به مشرق است یا بر عکس چنانچه گذشت بعضی بطرف

شمال و بعضی بطرف جنوب لازم آمده هر فلک [illegible] افلاک [illegible]

میرود [illegible] افلاک [illegible] گفته خواهد شد جدا جدا

بتفصیل [illegible] که هر واحد ازین افلاک تسعه متضمن است بر چند طبقه بعضی ازین

طبقات محیط بر عالم است [illegible] فلک حاوی اما مرکز او مرکز عالم است و بعضی محیط است

تا مرکز وی مرکز عالم نیست و این طبقه را فلک خارج المرکز نامند و بعضی [illegible]

و [illegible] فلک [illegible] مخصوص [illegible] فلک التدویر [illegible] بالجمله هر طبقه را فلک

جزئی نامند [illegible] و جمله اینها [illegible] که حاوی است مسمی است بفلک کلی و فلک کلی هفت

است [illegible] فلک [illegible] تاسع بود و طبقات که در ضمن فلک کلی اند هر یک [illegible]

جدا [illegible] افلاک [illegible] بعضی [illegible] حرکت [illegible] کنند و بعضی [illegible] و بعضی [illegible]

و برای ساکنان تحت الاقطاب بوده و در لای قطر ساکنان خط استوا و حوالی خط

ساکنان آفاق متوسطه این دو سمت حرکت فلک القمر به تبعیت فلک [illegible] گاهی

بر منطقه فلک کلی متحرک میشود و گاهی [illegible] بعضی از این حرکت [illegible]

با [illegible] فلک [illegible] [illegible] فلک [illegible]

و فلکها [illegible] چهار [illegible] و سفید [illegible] ستاره [illegible]

ثوابت و سیاره و ثوابت و فلکها [illegible] فلک [illegible] که حرکت [illegible]

ثوابت [illegible] ستاره هفت [illegible] افلاک [illegible] فلکی [illegible] است

و [illegible] شمس بالذات حرکت میکند و مرکز [illegible] و فلک [illegible]

فلک [illegible] فلک [illegible] جدا [illegible] از فلکهای [illegible]

سیاره [illegible] فلک [illegible] ستاره [illegible]

شمس ستاره حقیقی [illegible] بودن فلک [illegible] شمس [illegible]

که اکثر [illegible] افلاک [illegible] [illegible] ساکنان [illegible]

[illegible] ساعت ثلث [illegible] ماه [illegible]

[illegible] عطارد [illegible]

شمس مریخ [illegible] زحل [illegible] فلک [illegible] ستاره [illegible]

[illegible] ستاره اول [illegible] فلک قمر [illegible]

تمام میکند و دوم فلک عطارد [illegible] سال دوره [illegible] سوم فلک الزهره

و در یکسال دوره تمام کند و چهارم فلک الشمس است و در یکسال دوره

تمام کند و پنجم فلک المریخ است و او در دو سال [illegible] دوره تمام میکند و ششم فلک

المشتری است و وی [illegible] دوازده سال دوره تمام میکند و هفتم فلک الزحل است و او

در سی سال دوره تمام میکند این [illegible] بیان افلاک سبعه [illegible]

[illegible] باید [illegible] بالا گفته شد که هر فلکی [illegible] محیط [illegible]

[illegible] حرکت طبیعی ایشان است و الا [illegible]

بجهت افلاک که در بالای آنها نیست ... مخالف حرکت طبیعی آنها دوره تمام میکنند و در کشف

فلک الافلاک این مقدمه ظاهر میشود و هر کواکب طبیعی سیارات و ستاره ثابته ... کرسی

در حرکت میکنند مکانها ... بر صد ... یافته اند و الغیب عند الله سبحانه و بداند که در

اصطلاح این قوم حرکتی که از مغرب بمشرق باشد مسمی است بتوالی البروج و این

لفظ ... بسیار مذکور خواهد شد ... مقصد ... این بود که چند این مقدمه

کشف افلاک ... موقوف علیه معرفت

بیان آن ... مقدم کشف تاسع ... کشف ... فلک تاسع بدانکه بهائیم

مسمی است بفلک الافلاک و فلک الاطلس و فلک اعظم و حرکت او خلاف توالی البروج

یعنی از مشرق بمغرب میرود ... در غایت سرعت حرکت در یک شبانروز تمام میشود

و او همه افلاک را با خود حرکت میدهد بخلاف طبق حرکت خویش پس دوره قسری همه

افلاک ... در یک شبانروز تمام میشود و اما ادوار طبیعی آنها بر ضد این حرکت است چنانچه در مقدمه

گذشت و دلیل بر آنکه افلاک دیگر هم در یک شبانروز دوره میکنند مشاهده شمس و قمر و سایر کواکب ثابت

چه ثوابت و چه سیاره که هر صبح از مشرق طالع میشوند و بمغرب غروب مینمایند و گذشت

که این فلک هیچ ستاره ندارد و بنابر این اطلس خوانند اکنون در بدانکه محیط حقیقی

همین فلک است و زمین بمنزله مرکز است در وسط حقیقی آن و دوران همه افلاک بدو قطب

... یکی بسمت شمال و دیگر بسمت جنوب ... مقابل این قطبها

قطبین خطی تصور کنند که در سطح فلک کشیده باشد از مشرق تا مغرب بنوعی که نسبت آن

خط در جهت فلک نسبت بقطبین مساوی باشد و این خط موهوم را دایره معدل النهار

گویند و منطقه خوانند و تسمیه او بدایره معدل النهار از این جهت است که چون آفتاب در حرکت خاصه

خویش در مکانی از این دایره برسد در جمیع معموره اعتدال چنین نهار پدید آید

یعنی شب و روز مساوی میگردد و اما منطقه از آن گویند که در وسط است ... منطقه کمربند را

گویند و خط مذکور ... گفتیم اگر کسی توهم کند که در وسط فلک ... التفهیم

نقش خطی واقع است بدانکه ... مقدمات افلاک ... چون از معضلات است ...

بمی

نسبت بعالم شمالی ارتفاع میشود و دایره [illegible] دو کاسه فرض کنند شمالی و جنوبی و در [illegible]
[illegible] این دو کاسه [illegible] منطبق اند و در هر [illegible]
و [illegible] زمین دایره که در سمت [illegible] منطقة البروج [illegible] و احکام [illegible]
این را فلک محدد الجهات خوانند و [illegible] این فلک [illegible]
نزدیک حکما گفته [illegible] فلک [illegible] الفلک [illegible]
[illegible] و در میان [illegible] و آن [illegible] البروج و فلک الثوابت خوانند
حرکت طبیعی وی باشد [illegible] بر سبیل توالی البروج است و گفته
اند که دوره وی [illegible] هزار سال [illegible] تمام میکند و همه ستاره‌ها [illegible]
ثابت اند [illegible] اگر چه این افلاک [illegible] مشرق [illegible] مغرب [illegible]
[illegible] حصه [illegible] میکنند [illegible] برج [illegible] جنوب و شمال باشد و [illegible]
مشرق و مغرب یعنی [illegible] شمالی [illegible] جنوبی [illegible] ستاره [illegible]
[illegible] و هر حصه را برج [illegible] باشد [illegible] منقسم میشود و هر [illegible]
درجه خوانند پس فلک البروج سیصد و شصت درجه باشد و از آنکه [illegible]
السموات [illegible] هر برجی [illegible] چند ستاره [illegible] شکلی از اشکال [illegible] است
برج بنام همان شکل مسمی شده چون حمل و ثور و جوزا و اسد و سنبله و میزان و عقرب
قوس [illegible] دلو و حوت [illegible] اینکه میگویند که فلان ستاره در فلان برج است معنی
[illegible] باشد که اگر خطی مستقیم فرض کنیم از مرکز زمین بگذرد و کواکب را قطع کند و از کواکب
بگذرد و بفلک الثوابت رسد در آن برج افتد و اگر نه ظاهر است که ستاره‌ها در افلاک
تحت [illegible] و در [illegible] این فلک [illegible]
[illegible] ستاره [illegible] شمال و جنوب چنانچه شمالی [illegible]
ستاره [illegible] قطب [illegible] جنوبی [illegible] ساکنان [illegible] شمالی [illegible] و گفته اند که ربع مسکون
ناحیه شمال است [illegible] ناحیه جنوب [illegible] زمین [illegible] جهان [illegible]
[illegible] فرض [illegible] منطقة البروج [illegible] پوشیده نماند که

منطقة البروج از قطبی فلک الافلاک نمی‌گذرد بلکه انحراف و میل شده با آنکه مقدار آن بیست و دو نیم
یعنی مدار و سمت سر ما تو افق نمیگذرد و قطب منطقه فلک الافلاک هم از آن انحراف و میل
شده و مستقیم نمی باشد منطقة البروج نسبت بمنطقه آن که معدل النهار است بطرف مشرق و مغرب
منحرف است و معدل النهار را تقاطع نموده و در دو موضع متقابل با هم اتحاد و ملاقات دارد
یعنی بطریق نصفین که هر دو دایره معدل النهار بطرف مشرق و مغرب است و منطقة البروج
که او را قطع نموده و در آن دو سمت شمال و جنوب است آن دو بهم دو منطقه بطرف
مشرق و مغرب است و قطب ... و بطرف شمال و جنوب با هم فرق بسیار است یعنی این
دو فضای واسع بجهة شمال و جنوب و دو فضای اضیق بناحیه مشرق و مغرب ساخته اند بعد
چنانچه در کره مجسم منطقه را تسطیح میکرده دور باشد که چون این مقام غموضی تمام دارد و بسط کلام ضرور
افتاد و ایهام ... نشود پس معدل النهار را چون خطی ممدود مستقیم فرض کنیم و زیر او خطی دیگر
از منطقة البروج همان سان تصور نمودیم بنوعی که خط این خط دویم را تقاطع حمایل کرده باشد چنانچه
جزو در منطقة البروج حاصل شود و دو نقطه متقابله که موضع تواقع خطین است یعنی آنجا که این
خطین متقاطع شده اند و قوسی که فیما بین نقطتین واقع است و ظاهر است که خط منطقة البروج
از آنجا که معدل النهار را تقاطع کرده تا آنجا که باز تقاطع کند نصف آن بطرف شمال و نیمه دیگر بطرف جنوب است و از آنجا
تا آنجا که منحرف شده آن قوس را دویم گفته اند قوس جنوبی و دویم قوس شمالی از آنکه در
معدل النهار نسبت جنوبی گشته و آنکه بسیار بطرف شمال مایل افتاده ... و ... است ... آنکه اثبات
جهات نظر به آنست که شخصی روی بمشرق کند پس یمین وی جنوب باشد و یسار وی شمال
و مواجهه وی صبا و عقب وی دبور ... چون محقق شد که دایره منطقة البروج مرکب از دو قوس است
و معدل النهار را تقاطع حمایلی کرده چنانچه گذشت اکنون خطی دیگر فرض کنیم که از قطب فلک البروج
برآید و در وسط فلک ... بدین وجه که بطرف شمال امتداد یابد و از قطب معدل النهار را تقاطع
کرده بجنوب رفته تا آنکه ... این خط با نصف منطقة البروج مرا و معدل النهار را تقاطع
خواهد کرد و از وسط هر دو نقطه متقابله پس آنجا که این خط قطع منطقة البروج نموده ... موضع منقلب
وسط حقیقی هر دو ... خواهد بود و کمالا ... چون این ... رسید چهار نقطه ... مشار

از جهت منطقة البروج لازم آید و آنجا که با معدل النهار تقاطع کرده دو دو ربع ...
از دو قوس او که مثل قاطع دایره شود یعنی است و این مثل ابعد ... جز منطقه از است
نسبت بمعدل النهار من حیث الانحراف ازان و نقطه مشترکه ... که ...
البروج با معدل النهار است نقطه اعتدال خوانند یکی را نقطه اعتدال ربیعی و دوم
نقطه اعتدال خریفی و دو جزء متقابله گفته شود و آن دو نقطه متقابله که در وسط قوسها
منطقة البروج واقع است از ... دایره شود از نقطه میل کلی خوانند و نقطه
انقلاب خوانند یکی از این ناحیه شمال است و دیگری بطرف جنوب یکی شمالی را نقطه
انقلاب صیفی خوانند و جنوبی را انقلاب شتوی و میل کلی ازان ... نقطه
البروج از معدل النهار ... نقطه انقلاب ... از آن ... مذکور
چون از نقطه اعتدال ... تا ... نقطه معدل النهار ... ربع ...
... قوس تمام شود ... ربع ... معدل النهار
نقطه اعتدال و ... پس آن دو نقطه که در وسط قوسین ...
المنطقتین الاعتدالین انقلاب ... نقطه ... الشمس ...
... جهت ... چهار نقطه متقابله در منطقة البروج ...
... اعتدال ربیعی و انقلاب صیفی است و ... که آفتاب ...
... وقت ... ربع ...
... اعتدال ربیعی خوانند یعنی چون آفتاب از این نقطه ... ربع
... که نقطه انقلاب ... ربع ... میان نقطه انقلاب صیفی و نقطه انقلاب خریفی
است و ... آفتاب ... قوس ... زمان خریف بود و ربع ...
... میان نقطه انقلاب شتوی و نقطه اعتدال ربیعی است و ... آفتاب ...
... قوس ... زمان ... شتا بود و ... اختلاف ... ظاهر شود
... آفتاب ... چهارم ... و ... منطقة البروج
... بر ... است ... است ... الا ... و همه ...

فلک الله و حرکت میکند بخلاف شمس که حرکت وی بالذات ست تمام در نجا
تعالی و حرکت بکواکب سیر میکند نوعی که گذشت و از انکه منطقه فلک البروج محاذی منطقه
البروج ست و شمس در تمام منطقه وی می باشد عبور شمس برین دو نیمه اعتدالین
النهار واقع ست گرد و موضع تقاطع که در مسامت نقطه اعتدال اول ست پس هر
سال دو بار افتاب در تحت معدل النهار می باشد شش ماه کسری هر طرف ازین
دو بار می باشد و شش ماه کسری بجانب یمار وی و در بحث ارض بیاید که سکون
در شش شمالی خط ست پس بالضرور در مسامت شش شمالی معدل النهار
باشد بحث دوم در میان ارض و میان وی احوالا و بحث ارکان گذشت و در
بحث قدری امید اند که اطبا را در وضع و موضع وی اختلاف ست بعضی گویند
در شکل نیم کره ست و در اب ساده و بعضی گویند در هوا قائم ست و بشکل سرو
اما اکثر از قدما بر انند که کروی ست و مشابه بروی بیضه و در وسط فلک واقع و بعضی
گویند زمان متحرک ست بحرکت دولابی و فلک قائم ست معدل که در اجزای فلک
نست کوه می نیم نیز اشغال ارض ست اما محققان این قول را بدیهی البطلان
و ظاهر ست که کرویست میکردیده آسمان یقین که کروش وی از جمله متحرکات حسی
ست می بود و بکمتر از دوره تمام میکرد و چون چنین بود کواکب را طلوع و
غروب نبایست و متمتع الشدم می بود و کما لا یخفی و پوشیده نماند که ارض سه حرکت
تردد ماست و وی مرکب ست بخاو هوا و دوم انکه زیر این است و بحار مرکب ست
و سیوم انکه قریب بمرکز ست و او بر صافت و بساطت ست و آب در انجا که خشکی ست
نشانه نقطه ست و دایره فلک چون وی در وسط واقع شده و در نجاوی معدل
النهار نشان جنوبی بر وسط ارض فرض می کنند این خط را خط استوا نام می نهند
بنا بر استوا و برابر بودن لیل و نهار در نجا و پیدا بین خط ارض دو حصه میشود عقلا شمالی
و این دو حصه مشابه دو کاسه باشد که لبهای هر دو بهم پیوسته و در ملتقی میان خط
و در وسط حقیقی هر کاسه نقطه تصور نموده اند پس در کره ارض دو نقطه شمالی

جنوبا و عالا و این هر دو را قطب میخوانند مجازا و باز زین قطب را قطب دوم
خفی دیگر میدانند و نیز بنوعی که اهمیت مشرق و مغرب نماند زمین را دو حصه
کنند فوقانی و تحتانی و این هر خط مجموع زمین را چهار حصه میشود متساوی و
مقدر شده که هر دو ربع جنوبی و یک ربع شمالی در آب غرق است و یک
ربع شمالی مکشوف است و این ربع مسکون مانند اقالیم سبعه و جزایر آن
و جبال در همین ربع محصور است و نهایت ربع مذکور تحت قطب شمالی
تا سمن واقع شده کما لا یخفی اما و لیعلم احد الربعین الشمالیین که مسکون است نهایا
کدام است حکما متعدد قابل اند و لیکن خط ثالث از قطب شمالی ارضی تو هم
کرده اند بنوعیکه ارض را دو حصه کند مغرقا و خط استوا را در دو جا
قطع کرده بجایی خود رسد یعنی چنین گفتند که نصف فوقانی بعد مرور از خط
ربع مسکون بخط استوا حاصل میشود پس بقیه الارض و ارض تحتانی
اجزا ارض است کما مر پس زیرا که بنقطه بقیه الارض نسبت سقاط اضافات
ارضی و نظر بمقتضی شرقی و غربی بر تقاطع خط اول و ثانی واقع است
و در وسط افتاده پس در کره ارضی شش نقطه متساوی فرض کنیم دو نقطه جنوبا و
دو نقطه شرقا و غربا و نقطه فوقانی کما نقطه فوقانی بقیه الارض است و بدانکه
ارض الا جزا عند اهل نصف توسط خط ثالث که بین نقطه قطب شمالی ارض و
نقطه بقیه الارض میشود نصف نهار قبه و بدانند که تسمیه جهات اربعه نظر بشخصی
است که روی بمشرق کند طرف دست راست او را که مرقیست میگویند و طرف دست
دیگر را که غربست دبور نامند و طرف پشت جنوب و پیش او را شمال اکنون بر باید که
ربع مسکون را از خط استوا قطب شمالی ارض نود درجه تخمین کرده اند و از انجا
تا سمت قطب خارج دلوه و عرض اقالیم را در شست و چهار قسمت
نهاده اند و عدد اقالیم سبعه و درجه مذکور را تسکه و تعیر و نبات را نیز علیحده
است که بیان آن بعد از بیان افتاب و در انجاست لیکن سی و ده درجه از طرف خط

است و از طرف چین و هند و تا لیبرد و از نجا دو معمور از زند و علامت [illegible] و درجه ذکر
کرده اند و عجایب خط استوا از بسیاری غلبه حرارت نامسکون است و شش [illegible] در
اقلیم اول و حدی است و از شمال است مشهور و نیم درجه بخلاف سابقین که نزد ایشان [illegible]
بر تقدیر یا بر و است که هفت اقلیم اند هفت بساط مطوله از مشرق تا مغرب
راست از ایشان ربع مسکون و ابتدای همه در اول اقلیم اول طرف جنوب است
و طول آن سه هزار فرسنگ است و عرض آن [illegible] فرسنگ و اقلیم اول منتهی [illegible] — صد و پنجاه فرسنگ
شمالی آن زمین است و طول آن هزار و پانصد فرسنگ است و عرض آن [illegible] فرسنگ و
اقصر اقالیم همین است [illegible] معموره و دیگر اقالیم بر ترتیب میانه این دو واقع اند
در طول و عرض و اقلیم دویم کمتر از اول است و سویم از ثانی و چهارم از ثالث و پنجم از
رابع و ششم از خامس و هفتم از سادس و عرض هر اقلیم چند است و در [illegible] سکان [illegible]
چند ساعت ایام هر واحد مختلف اما اقلیم اول آنجاست که غایت طول نهار اول
او دوازده ساعت باشد و ربع و میانه او سیزده و نصف و اقلیم دویم آنجاست که
سیزده ساعت باشد و نصف و ربع و میانه چهارده و اقلیم سیوم آنجاست که
چهارده ساعت باشد و ربع و میانه چهارده و نصف و اقلیم چهارم آنجاست
که چهارده ساعت باشد و نصف و ربع و میانه پانزده و اقلیم پنجم آنجاست که پانزده
باشد و ربع و میانه پانزده و نصف و اقلیم ششم آنجاست که پانزده ساعت باشد و
نصف و ربع و میانه شانزده ساعت و اقلیم هفتم آنجاست که غایت طول نهار
اول او شانزده ساعت باشد و نصف و میانه شانزده ساعت و نصف و ربع و
بعد از این خرابه بود و بسردی او برف منجمد باشد و گفته اند که خط استوا از جنوب
مشرق از طرف چین شروع شده است پس بجزیره که از دریای هند بگذرد کوه [illegible] گذشته
[illegible] و از آنجا از زمین چین است و [illegible] الشاملین [illegible] مشهور [illegible]
[illegible] بجزایر [illegible] که [illegible] از طرف [illegible] و بر جنوب جزیره [illegible]
[illegible] ربع و [illegible] ربع [illegible] در شمال [illegible]

کرمنج

گویند این صورت بیشتر منسوب بما از ان مغرب کذشته بخط مغربی که مسمی شده

بخط استوا رسیده و شمال ان هفت اقلیم را بشماره هفت ستاره سبعه منسوب کنند بزرگ

فلکی متصرف است چنانکه اهل صناعت احکام گویند اول زحل را ان ماه بسبب است و ثانی مشتری

و ان اقلیم حسن بسبب است مشتری و ان ماه ذکر کرده است رابع بشمس و ان ماه و خامس

بزهره و سادس بعطارد و ان ماه و سابع بقمر است و شمال است بعطارد و ان ماه

رابع را بحج است رابع بقمر و ان ماه رابع نیست بعضی اقلیم ماه محدود اقلیمی

و بعضی مشترک است یعنی بعضی از ان ولایت در یک اقلیم است و بعضی دیگر در

اقلیم دیگر بسبب تعین ولایت ها با اقلیم راست نیاید ابتدا اسامی اقلیم ها گویند

اقالیم رابع رابع شد در آخر ... قوم هیکل ... از هر ولایت که باشد تا با سامی علوم

و ان ماه اقلیم رابع است علی القول الاصح بکما اختلاف بجز از هر

دیگر که معتدل ترین ان اقالیم است بنا بر اعتبار و صلاح عقلها است بسبب

نظر از ... از شیخ ابو علی و الکوفه بود اسد که معتدل ترین ما حیط

بخط استوا است و تحقیق از غربی اکثر متقدمین برین است و بعضی از قدما برین

که ماه رابع اعدل است و اما امام رازی بقول احتیار کرده بود چه از فوق ...

معتدل این شخص ... لا اعتدال شیخ است که ... و از ... امام

از معتدل ... نسبت ... و ... بسبب ... است ...

و در نقطه اعتدال الشمس ... از انجا ... و بدین سبب حرارت

و برودت است و کذلک ... که ... شده ... است

بهر که فصول ان بخط الاستوا بیشتر است ... عقیده ... بدین سبب

از انجا شدت نیست و ... اعدل شده و ... که ان ...

نسبت ... با برودت ... است اقوی تر ... است

عدم ... ان موضع چه حقی وارد بود ... است که ثابت شده که ...

... لازم است ... اکرچه قوی باشد

و لیکن منافع شود بعد از اعتدال اگرچه ضعیف باشد و موثر بیکرد و در خشکی
شمس [illegible] اکثر بود انست ضعیف باشد تا آخر [illegible] از زندگی عمر می نماید که از آن
که در انقلاب شمسی [illegible] ضعیف [illegible] است بعد زوال [illegible] از
قبل زوال باشد و بر ورد [illegible] و [illegible] ضعیف قبل شود با که بر [illegible]
منافع [illegible] طلوع [illegible] ضعیف قبل نماید [illegible] شمس [illegible] که
شمس [illegible] بعد از الظهر [illegible] تا [illegible] است اگرچه نسبت [illegible]
حرارت [illegible] اما تاثیر [illegible] می نماید [illegible] اگر می بینیم سایر سکان خط
استوا را [illegible] احوال [illegible] است [illegible] بنابر اعتدال [illegible] نهار انجا به [illegible]
لیل انجا که [illegible] و [illegible] انجا [illegible] است و [illegible] بخلاف [illegible] که چون [illegible] آفتاب
[illegible] شمالی می آید [illegible] انجا [illegible] باشد [illegible] ان [illegible]
حال سکان انجا نسبت [illegible] اگر فصول [illegible] استوا [illegible] شود [illegible]
اربعه [illegible] فصول [illegible] گذشت و بدین سبب [illegible] فصلی از فصول
بعیدی [illegible] که هوا [illegible] است [illegible]
بدان [illegible] می شود [illegible] سکان انجا [illegible] انتقال میکنند [illegible] متوسط سوی
حالتی که [illegible] نسبت بخلاف اقالیم [illegible] سکان آن [illegible] انقلاب
وی [illegible] فصل دیگر گویا انتقال میکنند [illegible] سوی ضد [illegible] این معنی واجب
میکند [illegible] در هوا [illegible] نسبت [illegible] اختلاف [illegible] ان [illegible] میگردد
[illegible] اگر [illegible] ضد [illegible] سبب قوی تر میباشد [illegible]
الاستوا الا [illegible] اعتدال [illegible] لیل [illegible] است [illegible]
[illegible] اعتدال [illegible] استوا [illegible] اعتدال [illegible] اگر [illegible]
از [illegible] و اصلا [illegible] سمت الراس [illegible]
[illegible] حرارت [illegible] از اعتدال [illegible] است که از خط استوا
[illegible] شمال [illegible] بخلاف اقلیم [illegible] وسط اقالیم [illegible]

هوای او سطحیات است برودت و حرارت هر دو در نهایت ضعف باشد و [illegible]
از آفتاب به تیرگی نیست و نه بسیار دور و در جهت دیگر [illegible] است که توالد
و تناسل و توفیر عمارات آنقدر که در ربع مسکون [illegible] نیست و این
اقوی دلیل است بر اعتدال وی و در شرح قول امام [illegible] شیخ [illegible]
گو کثرت توالد و تناسل نشو اندر باعث از نعمی باشد دیگر امور ما و ابسته باعتدال
[illegible] آنکه [illegible] بر وی بود و اما جواب حجت اول آنست که [illegible]
[illegible] عدم علم [illegible] صاحب [illegible] تشخیص قول [illegible] گوید
اگر مراد از اعتدال تشابه احوال است پس شک نیست که آن در جهت [illegible] استوا
ست و اگر مراد از اعتدال [illegible] پس شک نیست که این در اقلیم
رابع ابلغ است بخلاف خط استوا و دلیل بر آن شدت سواد سکان خط استوا
ست از ریح و حدت رشد و جودت شعور [illegible] که این همه از حرارت [illegible]
و جواب این اعتراض شیخ تمام شده که عوارض [illegible] اسباب ارضی است [illegible]
خارج از محل البحث [illegible] خط استوا [illegible] است بعد از اقلیم رابع اما اقالیم
دیگر بالاتفاق خارج [illegible] و بعضها [illegible] و آخر ثانی [illegible]
غلبه حرارت است [illegible] سکان [illegible]
اما از اصل خاصیت [illegible] غلبه [illegible]
[illegible] سکان آنجا و لیکن [illegible] اقلیم ثالث و [illegible]
[illegible] و اگر کسی [illegible] اقلیم رابع اکثر اعتدال از دیگر اقالیم [illegible] خط استوا
[illegible] چون [illegible] مشهور [illegible]
[illegible]
[illegible] از اعتدال [illegible]
[illegible] اعتدال [illegible] غالب [illegible]
[illegible] انسان [illegible] اعتدال [illegible]

و بدانکه غیر السابع و الاول پیش اکنون تحت در تمام اسامی هر موضع مصر و غیره ذکر کرد
در اقلیم که مذکور است جمالاً تا طالب را معرفت حاصل آید در حقیقت هر بلده این بحث
بعضی مفصل شرح سازیم از آنچه متفق علیه متأخرین است تحقیق شد اختیار نمائیم و الله
عنده لما علمه و الکلام فیه و در اقلیم اول ابتدا وی از شمال جزیره یاقوت باشد پس
جنوب بلاد چین شمال سر ... و هند و سند گذرد و بحر فارس از ...
و از جنوب بلاد عمان و بلاد یمن گذشته به بحر محیط منتهی شود و موضع که در وسط
است یمن و ... مشهور و این ... بعضی بلاد و ... ازین اقلیم خارج است اما آنچه بود
بلاد یمن ... اقلیم اول است ... و فیما ... و ... و صنعاء و ...
مدن و ... که ... و جنوب ... بلاد ... و ... و ... است ...
گوید بلاد ... که ... شده ... بمدینه ... عالم ... علیه السلام ...
که ... ولایت ... مشهور است ... و ... است اقلیم اول ...
و ... بعضی گویند که اقلیم چهارم ... است و ... بلدان و ... که
در اقلیم اول است ... و ... و جزیره ... و جزیره ... و جزیره
از ... است و ... معروف است و ... اقلیم اول ... بلاد ...
... مشهور است ... و ... مشهور است ... بلاد ... جزیره
است ... که ... مشهور است ... جزیره است ...
مشهور است ... بلاد ... جانب ... مشهور است ... مشرق ... در اقلیم ...
ابتدای آن از مشرق بود ... وسط بلاد چین و شمال ... هند ...
و وسط بلاد کابل و جنوب بلاد کرمان ... گذرد و ... فارس ...
بر وسط بلاد ... و شمال ... و جنوب ... و وسط بلاد
... گذشته به بحر ... منتهی ... اما آن که ... مکه معظمه ...
که ... مشهور است ... موضع ... بیت الله و ... مدینه مطهره ...
... مسمی بود ... ولایتی است ... حد ... و حدی ...

جزایر فارس است هندوستان ولایتی است بس وسیع مشتمل بر ولایتهای بعیده
و مشتمل ... [illegible] ... در اقلیم اول و دوم و سیوم و چهارم و اکثر بلادش در اقلیم
ثانی است هند ... [illegible] ... و دیگر ... [illegible]
واقع ... مسطور می شوند ... در این اقلیم ... [illegible] ... است
دولت آباد ... بزمان سابق ... شهرت داشت ... قلعه ایست ...
ست احمد آباد ... [illegible] ... است ...
عمان واقع است ... دکن ... ولایتی است معروف
... دار الملک ... شهریست ... مشهور دکن
مسمی است به احمد آباد ... دکن معروفست مسمی ... آباد ...
شهریست عظیم ... سرحد خاندیس ... [illegible]
... گجرات ... ولایتی است در اقلیم دوم و سیوم مشتمل ...
... مشهور ... سومنات شهریست بر ساحل دریای عمان ...
معروف برار ولایتی است ... خاندیس و دکن ... ولایتی است
میان دکن و گجرات و خاندیس و بنگاله ... ولایتیست وسیع ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... دار الملک آن ... مسمی است ... [illegible]
... مشهور ... میان ... بنگاله واقع شده ... [illegible]
واقع است مرقد خواجه معین الدین چشتی رضی الله تعالی عنه ...
... [illegible] ... معروفست بهار شهریست و ... بنگاله
... معروفست کوچ ولایتی است میان بنگاله و خطا ... [illegible]
... که در این اقلیم واقع اند بحرین ولایتی است میان بصره و عمان ...
است ... یمن و شام مشتمل بر مکه معظمه و مدینه منوره و طایف و تهامه و نجران

و ... ان ... ولایتی ست مشترک ... و ... بندر معروفست

شهریست در توران ... ولایتی ست میان چین و هند ... در ...

معروفست ... شهریست در بلاد ... ولایتی ست ...

... بوده از اولاد حام بن نوح علیه السلام که ... معروفست

... ابتدای وی از مشرق بلاد چین ... بوده

... و شمال بلاد ترکستان و وسط بلاد کابل ... چین ...

و وسط بلاد کرمان و سیستان و بلاد فارس و عراق ... جنوب ...

شمال ... مغرب و وسط شام بگذرد ... بلاد مصر و اسکندریه و وسط ...

... ان و بلاد ... گذشته بحر اعظم منتهی شود ... که در وی این ...

... ست در غایت وسعت ... ولایتی ست در ایران ...

شهریست مشهور ... شریف ... شهریست معروف

آشرف شهریست ... فرسنگ از کوفه ... شهریست و ... نام

وی سر من رای ست ... حضرت امام علی النقی و امام حسن عسکری

رضی الله عنهما در آنجاست و بعضی از ... شهریست

از شهرهای معروف عراق عرب ست و وی ... بوده ...

نام خوانند ... فارس ... و ... و ... شهر ... ان

بوده و درین زمان ... شهر ... شهری ...

بضم همزه و ... و لام مشدده شهریست از ...

... شهریست معروف ... شهریست ... شهریست ...

... عراق ... ولایتی ست ... دار الملک ولایت فارس

ست شهریست مختصر در ایران ... شهری عظیم بوده ...

شهری معروف ... ست ...

شهریست ... ولایتی ست ... ست

و بعضی خوزستان را بنام وی میخوانند ... شهریست در خوزستان
شهریست در خوزستان و این هم ... شهر در زمان ... [illegible]
[illegible] شهریست از خوزستان ... و از ملکات خوزستان
ولایتیست که ... مکران است و ... فارس و ... [illegible]
خراسان ... شهریست در کرمان ... ولایتیست که حد وی
از خراسانست ... کرمان ... افغانستان ... [illegible]
[illegible] شهریست مشهور ... از مضافات وی ... شهر
[illegible] شهریست از مضافات قندهار ... شهریست
معروف ... در قدیم ... از ملتان ... شهریست
معروف در هند ... شهریست در هند مشهور ... در هند معروف
[illegible] خوانند ... شهریست در هند که ... شهر حصار واقع شده در
[illegible] ... مشهور است در هند ... شهریست در
[illegible] از ممالک ... هندست و ... نام داشت ... [illegible]
... معروف ... شهریست مشهور در هند ... اکبرآباد ... شهریست در هند معروف
میان اکره و دهلی ... از بلاد هندست ... از بلاد هندست
[illegible] مشهور ... ولایتیست مشهور در عرب
[illegible] از بلاد شام است ... شهریست در شام ... شهریست قریب
[illegible] شهریست در شام ... شهریست در شام ... میان
[illegible] است ... شهریست بر ساحل شام ... شهریست
[illegible] شام ... شهریست بر شمال نیل ... شهریست میان [illegible]
[illegible] ... شهر ... بر کنار نیل ... شهریست
از مصر ... شهریست از مصر ... شهریست از مصر ... شهریست
از مصر ... شهریست در غربی نیل ... از بلاد فارس است ... شهریست

و در مصر ... شهریست از مصر ... دیار فارس

میان غور و خراسان از بلاد غزنه ... شهریست از بلاد شام ... از دیار عرب

شهریست از شام ... شهریست کنار بحر مغرب که مدفن ارسطو در

آنجاست ... شهریست دو فرسنگ از بیت المقدس ...

کرمانست ... از بلاد فارس ... شهریست نواحی ...

شهریست قریب دمشق ... ولایتیست مشترک در اقلیم دوم و سیوم

ولایتیست در سند مشهور ... شهر میان کابل و لاهور ... بر دو رکن ...

شهریست در سیستان ... شهریست میان بصره و کوفه

و در وسط اقالیم واقع است ... اماکن که در حجاز واقع اند این ... ولایتی

... وسیع ... نهایی عالم ... از بلاد خراسانست

ولایتی مختصر ... خاوران از مضافات ... شهریست معروف

... ناحیه معروف اند ... ولایتیست و بعضی شهر را داخل ... خوانند

شهریست داخل ماوراءالنهر و درین زمان آبادی قلیل دارد

ولایتیست مشهور ... شهریست معروف ... شهریست معروف

ولایتیست مشهور ... ولایتیست مابین غزنین و خراسان و بعضی از اقلیم سیوم

شمرده اند ... ولایتیست وسیع ... درین زمان شهر از مشهوریست

... شهریست معروف ... شهریست معروف

... مقام معروفست ... شهریست ... شهریست معروف

شهریست معروف ... از شهرهای مشهور خراسانست

شهریست معروف ... ولایتیست در خراسان که نصف ولایت

خراسان را استیعاب کرده ... ولایتیست و ... داخل ...

قصبه ایست در خراسان ... شهریست در خراسان ...

شهریست در خراسان ... ولایتیست ...

بجمله مهمله

و بر چند و امثال آن از مضافات است [illegible] شهریست مختصر [illegible]

بسطام است [illegible] از معظم بلاد ایرانست [illegible] شهریست [illegible]

ولایتی است بر پنجاه دیه [illegible] شهریست [illegible] شهریست [illegible] قصبه ایست

[illegible] سوقنی است [illegible] ولایتی است [illegible] ولایتی است از

شهرهای معظم عراق است الحال چندان معموری ندارد [illegible] شهریست

[illegible] شهریست [illegible] ولایتی است [illegible] شهریست [illegible] شهریست

که بنای او اقدم است [illegible] شهرهای عالم [illegible] شهریست [illegible]

معروف [illegible] ولایتی است مازندران [illegible] رستمدار قزوین گیلان

شهرهاست زنجان سجاس و سهرورد خوشهر اند ابهر طارم آذربایجان تبریز

اردبیل خلخال اردوباد مراغه شهرها و ولایتهاست

ابتدا یافته بر وسط بلاد ترکستان و ماوراء النهر گذرانیدن بر جنوب

[illegible] الزهره و میان بلدان اندلس گشته بحر اوقیانوس منتهی شود شیروان

در سابق نام شهری بود و امروز چند شهر بدان ملحق است و بعضی اصل شهر

شیروان را که قریب باب الابواب است در اقلیم ششم شمرده اند و باقی توابع

آنرا در پنجم باکر غلیان ارس هر سه از شهرهای شیروان است شمامی شهریست

قبله شهریست از آن ولایتی است در برابر موغان تفلیس شهریست از آن

گنجه شهریست بیلقان شهریست خوارزم ولایتی است ماوراء النهر ولایتی است

شرقیش فرغانه و غربیش خوارزم و شمالیش تاشکند و جنوبیش بلخ سمرقند از معظم

بلاد توران است کش شهریست در جنوب سمرقند نسف شهریست بخارا

از بلاد مشهور توران است فرغانه ولایتی است که کناره معموره عالم واقع است

ارش شهریست مرغینان شهریست هفت فرسنگ از اندجان اسفره

کوهستانست نزدیک مرغینان و قریه ها دارد خجند شهریست قریب باندجان

[illegible] شهریست قدیم [illegible] ابتدای آن از مشرق بود و [illegible]

دیار یاجوج و ماجوج و بلاد ترکان و کیماک و اسفغان گذرد و بس بعضی از نواحی
خوارزم و حوالی خلاخان و شمال قسطنطنیه و هیکل الزهره و اندلس گذشته بحر اعظم
منتهی میشود ترکستان همه بلاد ترک را گویند و صدان در عرض از جانب غربی اقلیم
اول است تا اقلیم سابع و اکثر بلاد صقالبه آنجا اند مقارب ولایتی است چند شهر
معروف الحال خراب است و کاشغر ولایتی است خانی شهریست معروف و قصبه
سابق شهری بود لکن خراب است بحال شهریست مشهور تا ما قومی اند از ترکان در شرقی
این اقلیم میباشند بر سر کوهی اند و این اقلیم بعینه قومی اند بزرگ که اصل ایشان ترک
ست و زبان و بردهٔ ایشان ترکی ست قومی اند از ترک خوارزم بلاد ترک ست الفجاق شهریست
در شرقی ترکستان قسطنطنیه شهریست معروف و بغایت بزرگ و معمور ست به استول او
دار الملک سلاطین عثمانیه ست رومیه شهریست در غایت عظمت بسیار بزرگ
تر ز کیست و بعضی تلفوف و برخی تلفون نیز خوانند قونیه شهریست از بلاد روم
و ابتدای وی از جانب مشرق ست بربا و یاجوج گذشته بر بلاد ارمان
و الان و شمال بلاد خزر گذرد و بر جنوب بلاد ترکمان و درین اقلیم عمارت اکثر
ست بلغار شهریست معروف و در اوایل فصل صیف شفق در ایشان غایت نمیشود
و کوتاهی زمان در بلغار بحدی رساعت میرسد و شب میشود ساعت و باز برعکس
میگردد و ولایتی ست که در غربی اقلیم سادس افتاده و وی اگرچه
داخل اقلیم سابع ست اما پاره از اقلیم ششم نیز دارد و بعضی از سکان این دیار
از اقالیم خارج اند و یاجوج و ماجوج قومی اند کثیر که با قصای اراضی مشرق میباشند
و آن طرف سد سکندر رسد موضعی ست شهریست
و نهایت مغرب پوشیده نماند که در هر اقلیم اماکن متعدده ست درین مجموعه
انها که مشهور و معروف اند ذکر نموده شد دیگر از قوانین و کلیات که سابق و تحقیق
معرفت اقالیم بنا بر تقدیر ساعات نهاری گذشت بدان معلوم و چون اصحاب
فلک و ارض فارغ شدیم بحمد الله تعالی و توفیقه بیان تغرات هوا که بنا بر

[illegible] مخصوص [illegible] که [illegible]
بخلاف آنکه [illegible]
[illegible] شمالی که شهرها [illegible]
شهرها که در آن [illegible] باشد [illegible] جنوب [illegible]
[illegible] شمالی که [illegible] جنوب [illegible]
کان فی الجهة الشمال و هر کدام [illegible] و جنوب شمال شهری که [illegible]
هوای آن شهر گرمتر [illegible] جنوب [illegible] جنوب [illegible]
که [illegible] است [illegible] شمال [illegible] باشد [illegible] مقابل [illegible]
آفتاب [illegible] گرم میکند و شعاع انعکاسی [illegible] حرارت آن بلد [illegible]
بخلاف کوهی که در جنوب بود که آفتاب مقابل ندارد [illegible] شعاع را
منعکس میکرد [illegible] مقابل کوه شمالی شمس [illegible] ثابت شده مدار آفتاب
جنوب [illegible] است [illegible] جبل شمالی باشد [illegible] این علت [illegible]
از آنکه [illegible] شمس [illegible] جبل [illegible]
که در طرف [illegible] باشد بهتر است از آنکه [illegible] بود [illegible] بهتری [illegible]
است [illegible] جنوب باد [illegible] و صبا را [illegible]
و در آن بلد [illegible] و [illegible] صبا بهتر است از [illegible]
اگرچه هر دو قریب باعتدال اند و در اعتدال ایشان گفته اند که چون [illegible]
میان جنوب و شمال است طبع ایشان [illegible] باشد [illegible]
و [illegible] جنوبی [illegible] الاعتدال [illegible] است که [illegible]
باد صبا و باد دبور لفظ اعتدال واقع شده مراد آن شده که این هر دو [illegible]
[illegible] بلدی که [illegible] آن [illegible] میکرد [illegible] فصل [illegible]
[illegible] که این [illegible] را بجای [illegible] شهرهای که باد [illegible]
[illegible] شهر [illegible] که [illegible] است [illegible]

نمو می افتد و از جهت [illegible] معتدل [illegible] اکلا [illegible] بادینی الحقیقة اعتدال [illegible]
[illegible] اعتدال [illegible] و [illegible] است که [illegible] شود [illegible] اگر [illegible] مشارق [illegible] مخالف
[illegible] خلاف [illegible] و [illegible] پس [illegible] که [illegible] میکنند و [illegible] عرض
مشرق آن [illegible] باشد و [illegible] باعتبار بعد وی از خط استوا است [illegible]
[illegible] که [illegible] معمورست [illegible] اهل [illegible] بنا بر مسافت و مقاربت آنها از خط
استوا [illegible] الاستوا [illegible] است چنانچه [illegible] اقالیم [illegible] شده [illegible] جهت
اگر [illegible] اقلیم [illegible] مغرب مشرق [illegible] نسبت [illegible] واقع است پس [illegible] وی [illegible]
از شرقی اقلیم اول [illegible] تا [illegible] معمور [illegible] غربی [illegible] و [illegible] میباشد
ولکن اگر [illegible] از جانب غربی [illegible] زیرا که هر اقلیمی [illegible] آن [illegible] با آخر [illegible] جبال
است بخلاف [illegible] که از شرقی [illegible] غربی اقلیم [illegible] که وی [illegible] محال [illegible]
[illegible] مخالف [illegible] و [illegible] مشرقی [illegible] و مغربی [illegible] مشرقی [illegible] اعلا
معتدل گفتن [illegible] نباید زیرا که [illegible] اقلیم [illegible] و [illegible] عرض
اما وجه [illegible] شرقی [illegible] است [illegible] شرقی [illegible] اول [illegible]
می [illegible] و مصاحبت حرکت شمس و چون شمس در طلوع [illegible] است [illegible] زمین
بادها قوی میکنند ملطف و [illegible] تحلیل فضول [illegible] جهت [illegible] ریح تبلطیف
مذکور است بخلاف [illegible] مغربی که چون آفتاب [illegible] مغرب [illegible] وی
[illegible] حرکت می [illegible] شمس و [illegible] آفتاب [illegible] است
اثر وی ضعیف [illegible] میکند و بدان [illegible] غلیظ [illegible] وی [illegible]
[illegible] است که باد غربی [illegible] شود و [illegible]
اگر [illegible] اول [illegible] و [illegible] غربی در آخر [illegible] است که باد [illegible] ریاح [illegible]
[illegible] که [illegible] شود و [illegible] تصعید [illegible] و [illegible]
[illegible] و در هر جهت که آفتاب [illegible] باشد کون [illegible] و در آنجا [illegible] شود [illegible]
بادها [illegible] الاستعداد باشد [illegible] تصعید که در [illegible] معمورست [illegible] الاولی [illegible]

بادها

کافست در بخالت بودن آفتاب در ان مستقیم لازم ممکن است که آفتاب
مشرق مشترک باشد بلاد مغربی بحرکت بدانو بالعکس چنانچه مشهود میشود لیکن این قدر
ست که لاجرم یکی از دو جزیره بهتری میل مغربی نیست مشتقی نیست که جزیره
میل در طرف مشرقی بیشتر میباشد مانع وصول شعاع شمس میگردد از بلاد
که این بیت الرأس بدین سبب کمیابی حرارت قوی در انجا واقع میشود و
وان نزدیکتر است اعتدال کی اندازه قوی بحرارت قوی و این باعث
اوست بخلاف میل مغربی که در انجا اعتدال از حرارت قوی بیرون
قوی نمیشود و بنابر انکه بر دو اول غیبت شمس قوی نمیباشد پس میل مغربی
بهتر باشد و عدم تعرض مولف بذکر میل مشرقی و مغربی بنابر ایضاح حکم بود
از قیاس کردن بر شمالی و جنوبی و بادهای شمالی سرد و خشک است و وجه
سردی انست که ناحیه شمالی سرد است و کمتر فلوج چنانچه در صحت افاده شد
پس باد که از انجا می وزد بهمان طبع متکیف می باشد و وجه خشکی انست
که بخار و مایه بادی کمتر می آمیزد از بهر آنکه حرارت در این قلت دارد و تصعد
بخار را حرارت قوی درکار دیگر انکه در این جهت میاه سیاله کمتر است بواسطه
غلبه برودت تمام برف بسته و برای تصعد بخار میلان در ماده لازم آنا باد جنوب
گرم و تر است وجه گرمیش انست که منسوب وی یا خوانی خط استوا است لاجرم
گرم است بالذات لحرارت الجهت و اگر بر دو قطب جنوبی ارضی است شک نیست
که بالذات بارد است زیرا که بعد قطبین از خط استوا مساویست و تابه فلک در انجا
برابر باشد لیکن نه بر انکه باد مذکور از خط استوا و در راه بحار بسیار حرارت عارضی
اکتساب نماید پس هر حال حار باشد اگر گویند که اینمنی و باد شمالی نیز میتواند شد
که چون بخط استوا رسد حار نشود گوئیم تسخن او در اینصورت مسلم است لیکن
باید و طرف شمال خط استوا واقع شود تا وی دایم بارد است و تسخن او در خط
استوا اتفاقی مقصود نه زیرا که حکم کلیات مخصور نشود و ماست و اما وجه رطوبت

و جنوبست که در آنها و جنوب جهت شمال است و حرارت قوی لها قلنا و بدین سبب بخار در
وی بیشتر می آمیزد و بالجمله باد شمال منعقد بدان و بعضی در مسکن معمور و [illegible]
بوده است و [illegible] دشتر و [illegible] باد جنوب منحی و منضعف بدانست و مکه و [illegible]
و صحرات کیش و نقل و بر شمال [illegible] است [illegible] باد جنوب چون آب [illegible] ست
در سبب حدوث باد بالا گفته شد که باد هوا متحرک است و وجه حرکتش در
حکما چگونه است یکی آنکه [illegible] آفتاب بخار و دخان از ما و ارض بر آید و چون بطبقه
زمهریر رسد حرارت آن شکسته شده و ثقیل شده باز گردد و از نزول آن تا ثقل هوا در
هوا شدید آید و هوا متحرک شود دوم آنکه دخان متصاعده قوی باشد و حرارت وی از
کره زمهریر شکسته نشود و قوی از زمهریر در گذرد و بکره نار لاحق گردد و از آنجا
و حرکت مستدیره حرکت افلاک حرکت دوری از دخان متصاعده صدمه زند و باسفل
رد کند و چون وی بقوت متنزل شود هوا را صدمه زند و متموج گرداند چنانکه چیزی بقوت
در آب اندازند آب را [illegible] سوم آنکه [illegible] منکسر شود و منبسط گردد هوا را [illegible] متموج [illegible]
حرکت کند [illegible] عوارض [illegible] هوا را [illegible] حرکت [illegible] چهارم آنکه بعضی اجزا
هوا تکاثف یابند بسبب [illegible] و از آنکه تکاثف عبارتست از اجتماع اجزا [illegible] الصغر در رقت
تکاثف از جهات دیگر هوا کشیده میشود و در حرکت می آید [illegible]
و در حرکت کند [illegible] گفته اند که هوا و آب در بحر اند [illegible] فرق نیست مگر [illegible]
غلیظ است در حرکت [illegible] ثقیل [illegible] و حرکت [illegible] و اهل شرع برآنند که باد [illegible]
همه [illegible] از جمله جنود الهی است [illegible] زیر زمین محبوس [illegible]
حاجت [illegible] عالم میکند [illegible] حرکت هوا [illegible]
اگر [illegible] منافات [illegible] اگرچه ذکر زلزله متصل [illegible]
وی که قبل از بیان افلاک گذشت مناسب بود ولیکن نظر با آنکه بعضی چیزها که در بیانها
مذکور یافته موقوف بر معرفت افلاک و خط استوا و جزایر بود بعد از آن ذکر
وی در ذیل بیان [illegible] انسب دانسته [illegible] کان البحر فی ناحیة الجنوب [illegible]
[illegible]

[illegible]

... یا طرف شمال ایشان باشد هوا بلندی که وجود و ... پوشیده باشد هر موضعی ...
بخار و بخار رطب است بالذات مرطوب است به شمس آن باشد بنابر آنکه ...
در هوا بخار رطبی ایشان دوانند که بواسطه آفتاب ... در هوا مخلوط ...
هوا بلد که ... تأثیر موثرات ... متغیر میگردد و از انست که بعضی هوای بخار
بحر با اعتدال ... باشند و هوای بعضی ... باشد و ...
باشند فرق ... و بعضی اعتدال و جنوبی بحر لازم ... بنابر آنکه ...
هوا جنوبی از اختلاط ابخره بارده ... غلبه برودت و غلبه برودت ...
... بنابر اعانت برودت ... و هوای شمالی ...
شرقی و ... که گذشت و جنوبی ... هوا ...
... مسکن ... انست که ... رسیده ... کلام آن ...
... رسیده ... اثر حرارت ...
قوی ... اعتدال ...
... هوا ... و ذلک بنابر حرارت
... و هوای ... غلظت ...
و عصیان ... حرارت ...
بنابر غلظت ... حرارت
... السلطان ... بحر ... شرقی ...
... آب بحر یعنی دریای ...
... آب بحر اگرچه ...
... بخار ...
... است ...
... بخار ...
... اختلاف که حاصل ...

جانب [illegible] اختلاف صلابت و رطوبت زمین مختلف است قال الشیخ [illegible] پس

پس هر رستنی که در زمین سنگناک [illegible] خشک‌تر است از آنکه در زمین نمناک [illegible] گرمتر می‌باشد

با عدم [illegible] آن بنابر آنکه وی در العفونة [illegible] زمین خاکی رطوبت ناک‌تر است

نسبت [illegible] آنست که [illegible] و در تغیر هوا و ریاح و میاه و نباتات هم

و [illegible] و کیفیت حیوان هم [illegible] و موقوف [illegible] و فصله کرده است

الکه دیگر از بهار بدین قیاس کنند چنانکه معلوم است که گوشت [illegible] مختلف است و گوشت

و [illegible] زاری [illegible] قریب [illegible] و [illegible] مرطوب و مفصل [illegible]

مفصل [illegible] و مکسور [illegible] است زمینی را گویند که آب

وی [illegible] باشد [illegible] القسم الثانی فی

الماکول و المشروب قسم دوم در [illegible] است در بیان خوردنیها

و نوشیدنیها [illegible] وجه ضرورت آنها ظاهر است که بدن [illegible] در تحلیل است

از تحلیل اخلیه و حرارت [illegible] و غذا [illegible] تحلیل میشود و چه اگر غذا نرسد بدن [illegible] گردد

[illegible] پس [illegible] تا [illegible] و [illegible] است

که [illegible] غذا است [illegible] و ترقیق [illegible] پس آن [illegible]

و احتیاج بدان [illegible] ضروری [illegible] غذا میشود [illegible] چون با طعام

مخلوط میگردد و غذا میشود چنانچه پیشتر گفته شد اعلم ان ما سوی المأکل من الاشیاء

التی ترد علی البدن [illegible] یجری بینها فعل و انفعال [illegible] آنکه [illegible] است

است از چیزها که وارد بدن شود [illegible] یعنی در معده و جاری [illegible] میگردد و [illegible]

بدن و [illegible] فعل و انفعال [illegible] قسم میشود [illegible] عدم

آن الی غذاء مطلق و سوی غذاء مطلق یعنی صرف و دواء معتدل و سوء دوا

معتدل و غذاء دوائی و سوء غذا [illegible] غذائی [illegible] مطلق و سوء دوا و صرف

و دوائی سمی و سوء [illegible] دواء سمی و سم مطلق و سوی سم صرف جمله [illegible] قسم میشود

و بیان هر یک گفته آید مع فواید دیگر اما الغذاء المطلق اما غذاء صرف فهو الذی

بیش وی نیست که بتغیر عن البدن از شان وی نیست که متغیر میشود از بدن یعنی
از تاثیر حرارت غریزی بدن خلط صورة غذائی نمود و تبدیل میکند صورت
خلطی را بصورة عضو پس او لهذا مسکوید و لا یتغیر و متغیر میکند بدن را تغیری
خلط نباشد از تغیری طبیعی و نیست و مشابه میشود بدن یعنی بدل ما یتحلل میشود و خون
بدل میکرد و و شان وی همان نسبت و گوشت و مانند آن و مانند غذا مطلق مانوس
بود و نامشهور ک عادة بست فقط و مثل که ماده فی الحقیقت فاعل نیست
زیرا که وی قابل نست لیکن ظاهر آنکه وی یعنی ماده تبدیل میکند صورة عضو را
و بدل میکرد و عضو متحلل را و مزید غذا میشود و در سن بهم استناد فعل عادة کرده
اند و اثر را فاعل نامیده بسبب مجاز و اگرنه در حقیقت امور مذکوره افعال
نه فعل کما لا یخفی و اگر گویند هر ماده تاثیر میکند عادة بکیفیت تاثیر میکند لا محاله
زیرا که خون از غذا خون صالح متولد شد مثلا با اقصر و تسخین بدن خواهد کرد
پس حضر تاثیر غذا عادة ثابت نباشد و جوابش آنست که علم تاثیر کیفیت مخصص
بدانست که چیزی بر صورة نوعیه خود باقی بود و کون و فساد از ان طاری
نشود و مع ذلک تاثیر کند در بدن و این در غذا مطلق نباشد زیرا که صورت کیلوسی
تا مستحیل نشود صورة خلطی که علت تسخین بدن بست متکون نمی
گردد و بذا تاثیر خارج عن المبحث و خون گرم که از غذا گرم پیدا میشود و خون
سرد که از غذا بارده تولد میکند و احداث کیفیت حار یا بارد نمی نماید از تاثیر
همین قیاس نماند که حدوث کیفیت بدین حیثیت متغیر نیست و اما البدو و المعدل
اما و و اعتدال فهو اندی پس وی انست که بعد و رود در بدن یتغیر عن
البدن متغیر میشود از حرارت بدن و لا یتغیر و متغیر نمیکند بدن را اصلا
مانعلیه الا کثر تاثیری و تغیر نمیکند کما علیه البعض و آنچه به و مشابه بدن
میشود یعنی خود بدن میگردد و میدانند که بر دو اعتدال فقط و دو افقطانی
تقیید بقط معتدل اطلاق میکنند و اگر کنند از قبیل مجاریست از انجاست که

معتد

سنگی را بشکل مثقب ساخته باشند سفنه سنگ گویند اضافتها الی الحجر و مجرور فقط
سفنه را اطلاق کنند مقصود اطلاق لفظ دوا بجز دوا تقیید برد و او معتدل گفته است
کرده و آنرا گویند که بعد بودن در بدن تغییری معتده به نکند زیاده بر آنکه حرارت
بود و معنی دوم در دوا معتدل معتبر است چنانچه معلوم شد پس دوا مستعمل با
مجموعه معنی هست موضوع برای چیزی که تفصیلش گذشت و این چیز غذا مطلق
است و نه دوا مطلق و نه غذا دوائی و نه دوا غذائی و نه دوا سمی
مطلق و مثال دوا معتدل با ذم میزان است علی الاصح و لازمه دوا مستعمل
غذا مطلق است که از تناول آنها تغیر معتده به یعنی ظاهری بشود در حس مزاج
مرسد او چون که مقدار در برون او بسکرا و بهار بکند و بهاء دوردوا
ئی که آثار آنها دور است مثلا در رجحا اول آنچه در تغیرین هست بیان جا
اورده باشد و اما الغذاء الدوائی و اما غذاء دوائی فهو الذی یتغیر عن البدن پس
دوای است که متغیر میشود از حرارت بدن بعد در بودن و متغیره در بدن
متغیر میسازد و چون آخر شانه تغیر عن البدن و هی باشد آخر امر وی آنکه
متغیر شود از بدن و شبیه و مشابه شود به بدن یعنی جزء او گردد و تا اثر غذا او
و کیفیت باشد را زیاده غذا اگویند و کیفیت
و مثال نسبت آن ی با آنکه بدل ما یتحلل میشود در بدن فعل تمام میکند کیفیت
و مثال آن خس است و ما از غذا میکنند ذلک
مثالهما که خون که از انها حاصل میشود ست نسبت انسان از
که تب و سوزش اثر میکند کیفیت اگر آثار
غالب است غذا و دوائی گویند و کیفیت غالب است آنرا دوا غذائی نامند
و انقلاب جوهر غذا و دوائی و انخلاع صورت او دور است اندک زمان میشود بنابر علیه
غذائیت چه از سهولت انقلاب جوهر و انخلاع صورتست
بخلاف دوای که بنابر عدم و انقلاب و انخلاع در آن سهل نیست و

تعیین می

غذ

التحقیق این هر دو وجه نزدیک بتفاوت و لهذا موقوف قدما بگروه بعد از
قدما اگر گویند بشک نیست که جسم مثلا هر گاه خون میشود و صورت جسمی بگل
چون در وی ماند کیفیت که از انقضا صورت حاصل شده بود و علو میشود اندر ماند
بچه اگر وجود معلول بی وجود علت محال است و برین تقدیر لازم آید که خون عضله
او بجای آن در حوایش نیست که [illegible] در عضله [illegible] صورت خود باقی
معنا شده و دوم استحاله کیلوس با خلاط و بدن کیفیت آن هر باقی است پس خون
گوارا [illegible] شود لا محاله [illegible] بوده و [illegible] باطل
خون [illegible] هر [illegible] باشد [illegible]
عدم [illegible] عضو [illegible] هر عضوی ملتصق شود و این التصاق مشابه التصاق
غذا در [illegible] است [illegible] ضعف [illegible] عضو است و در بحار و
[illegible] غلت [illegible] تشنج میکردند و دیگر
دیگر [illegible] که با وجود بطلان صورت غذا و دوای کیفیت باقی ماند و خون
[illegible] ثابت شده که در مرکبات عنصری صورت تابع است و کیفیت
متبوع از بطلان صورت بطلان کیفیت او نشود بخلاف بسایط چنانکه در
ارکان گذشت که گفته اند که وجود معلول بی وجود علت محال نیست [illegible]
[illegible] معلول بی وجود علت بوجود می آید نه آنکه [illegible] هر علت [illegible] بقا هر
معلول [illegible] علت [illegible] است [illegible] هر [illegible] موقوف [illegible] علت
پس میشود که صورت باطل شود و کیفیت آن [illegible] متحصله باقی بود
[illegible] طبیعت عادت کنند اعضا و [illegible]
[illegible] باشند و [illegible] غذا غلیظ [illegible] غلیظ باشد و این
[illegible] بقا گفته است غذا [illegible] مستحیله [illegible] الدوا
[illegible] المطلق [illegible] صرف فهو الذی یتغیر من البدن [illegible]
که متغیر میشود از حرارت بدن [illegible] متغیر میکنند [illegible]

اگر گفت خود فقط بس گرم هست احداث گرمی میکند اگر سرد هست [illegible]
[illegible] سبب [illegible] میکند [illegible] شد [illegible]
[illegible] [illegible] باشد [illegible] کارد [illegible] شود [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] شود [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] سبب [illegible]
[illegible] قانون [illegible] مطلق [illegible] فرق سبب چه اگر [illegible]
[illegible] مطلق [illegible] [illegible] شود [illegible]
[illegible] مطلق مخصوص سبب [illegible]
[illegible] شود [illegible] غذای [illegible]
[illegible] مطلق [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] اگر [illegible] [illegible]
[illegible] میشود [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] باشد [illegible]
[illegible] اگر [illegible] شود [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] این [illegible]
[illegible] همچون [illegible] کیفیت سبب و [illegible]
[illegible] میکنند که [illegible] [illegible] لا محاله [illegible]
[illegible] زیرا که [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] کسی [illegible] که مزاج [illegible] آن [illegible] چون [illegible]
[illegible] اگر [illegible] [illegible]
[illegible] این [illegible] [illegible]
المزاج [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

و همانا این ماکول [illegible] نظر داشته‌اند و محل که تعیین شربت در حق آنچه بدرجه چهارم ست
از سموم قتال باشد و جواب دیگر که میتوان گفت آنست که ایشان آن دوا سمی شمرده‌اند که در رابعه
درجه برابع باشد و مستعمل در ترکیب دون است و بنا بر ضعیف آنها بواسطه
که گفته شد و این قسم که تعیین مقدار شربت محض برای استعمال بود زیرا که میتواند که بعد
بودن [illegible] اکثر شربت با استعمال [illegible] بود و باعتبار [illegible] مستعمل
گردد بقدر شربت شد [illegible] ادویه [illegible] برای احتراز [illegible] و اگر گویند که در ترکیب
مقدار معین می‌یابیم که ادویه مذکوره را نام شربت در استعمال معروف شده پس این توجیه
درست نباید گوییم که ادویه مذکوره [illegible] نوع المصلح مستعمل در ترکیب شده و چون ادویه
سمیه کمالات سم محض یا بسبب تدبیر شود حکمش [illegible] یابد [illegible] مقصود [illegible]
[illegible] باشد که [illegible] شد [illegible] اطلاع [illegible] ساخته‌اند و [illegible]
[illegible] آن [illegible] مجرب رفع ساخته‌اند و باستعمال اتفاقی [illegible] آورده‌اند و در
فائده زمان [illegible] مخالف و در بعض اشیا [illegible] الا [illegible] شود از [illegible]
[illegible] اثر [illegible] که در باب [illegible] یافته باشد علی الاطلاق و مال آنکه [illegible] مخصوص
بدان بود یا اثر [illegible] مخصوص بدان اقلیم باشد یا موقوف بر استعمال از موضع [illegible] بود
چنانچه از کتب [illegible] بود است [illegible] که در کتب سلف مضبوط است [illegible]
[illegible] مخصوص بدان [illegible] ست و در این زمان [illegible] مقصود [illegible]
[illegible] القوی [illegible] اختلاف [illegible] شربت [illegible]
یافته میشود [illegible] باشد که احوال [illegible] ابدان [illegible] مختلف [illegible] المزاجی [illegible]
و از [illegible] قیاس [illegible] الیه [illegible] المطلق اما [illegible] هو الذی
[illegible] عن البدن [illegible] پس [illegible] است که [illegible] شود و [illegible] بدان البته و دوا
[illegible] بدن [illegible] عدم [illegible] و عدم [illegible] دوا [illegible] مشهور است
[illegible] عادت [illegible] سم مطلق [illegible] و مانند آن [illegible]
ببدن انسان از آن [illegible] اضرار او که بعض [illegible] بعض حیوان غذا است چون

... بیشتر موجب ... اسقاط عن الاعتبار لان کل منافی الانسان تأثیر ... نشود که

مراد ... بعدم تغیر ... عدم تسخین ... بدن بفعل حار غریزی و روحی چه

که سموم از آن قبیل ... که تا در بدن بفعل حار غریزی گرم نشود تأثیر نمیکند پس مراد

از عدم تغیر آن باشد که صورت ... [illegible] ... ولیکن بعضی سموم از آنجمله اند که بدن

تسخین ... [illegible] ... و در بدن ... و روحی چون ... بعضی ... [illegible]

و ... بعضی حیوانات ... حکایت است و ... افیون ... [illegible] ... و همچنان ... [illegible]

کرده که ... گرم و ... [illegible] ... اگر گویند ... سم ... بدن

منفعل ... و حال ... بعضی ... [illegible] ... حکایت است که شخصی

افیون ... [illegible] ... آن ... افاقت ... [illegible]

پیش ... بمرض ... شد پس ... [illegible] ... آنست که فساد سم

منتشر ... [illegible] ... بعدم ... اصلاح ... [illegible] ... استعمال

و ... متضاد ... [illegible] ... افساد ... [illegible] ... که ... [illegible]

بالقوه باشد و ... آن ... [illegible] ... میشود که ... متضاد ... [illegible]

کنند ... اصلاح بدان از ... [illegible] ... [illegible]

بالذات ... مصلح ... [illegible] ... [illegible]

پوشیده نماند که ... اول ... و ... جسم ... و هر جسم که مرکبست از ماده و

صورت و کیفیات و آن ... ماده و صورت جوهر اند و کیفیات عرض

و بعضی از کیفیات ... صورت ... چون حرارت ... و بعضی ... [illegible]

... ارکان منفصل گشته ... [illegible] ... بدن انسان

یا بصورت ... یا بماده یا بکیفیت ... و ماده ... بصورت و کیفیت و یا بماده و

یا ... یعنی بصورت و ماده ... [illegible] ... شرح نوشته که ... [illegible]

او ... علی الاطلاق بصورت ... [illegible] ... اگر ... بصورت ... [illegible]

بجمله جوهر گویند ... [illegible] ... بواسطه کیفیت ... [illegible]

کیفیات

که فاعل بصورت فاعل بکیفیت هم باشد لیکن فعل وی با غیر نفس نیست لا محاله چنانکه مشهور
استعمال میکنند بصورت و تشبیه نمایند بکیفیت حاده و آنرا فعل باو مخصوص نمیدانسته اند
اگر گرم شد از کیفیت فقط است
مطلق بود یا غذا دوای باشد یا دوا و غذا چنانکه
دوا مطلق گویند نظیر وی زنجبیل باشد نیست آنرا دوا فقط است غذا مطلق
خوانند و مثال وی لحم است و گندم باشد آن و اگر از صورت نوعیه است نفعش
و فعالیت باشد وی دو گونه است یکی آنکه موافق بدن انسانی و معاون حیوة باشد پس اگر
آنچه مشهور است فاد زهر گویند و نظیر وی یاقوت است و باشد آن و اگر هم مرکبات است
خوانند و مثال وی تریاق کبیر است و باشد آن و دوم آنکه مضاد مزاج بود و فاسد بدن
انسانی مطلق باشد و مثال وی اقسام سموم است و باید دانست که سموم در بدن یا جداش
نیست که اثر او اشتر قتل و هلاکت مثل بیش و خاصیت نوعیه است از کیفیت
کیفیت نیست زیرا که وی جسم است و جسم کیفیات لازم
بیش قتل بصورت نه بکیفیت است
و قوی تر است از مرکبات حاره زیرا که عنصر بسیط است و قوت بسیط اقوی
باشد مع ذلک مشهور است که بیش سموم بدرجه قوتی
است چنانکه گفته شد که بعضی بیش و سموم قتل میکنند و بعضی بیش و
چه عام بود بدین سبب میرسد و ایضا ملاقات با موضعی از بدن
میکنند بخلاف اجسام خارجی چون سم حیه و نیش عقرب که در تمام بدن
منتشر میشود و اعضا مری است که رسانیدن گرم در نیش و حرارت
می آید بخلاف نوع که سم بعض بیش و است لازمه و لیست از جمله ثابت شد
که فعل سم بخاصیت است نه بکیفیت سموم و به ر سم الافاعی و جز آن قیاس
کنند باید دانست که فرفیون و سم افعی و سم عقرب حار است و افیون
بارد است و بعمل بیاید میکنند که چون ثابت شد که هیچ چیز از اجسام
فاعل نیست و کیفیت فاعله لا محاله فاعل است پس فعل بعض اشیا چنانکه گذشت

کیفیت

که بهر صورت عمل میکند [illegible] باشد و خواص آنست که از هر جز فعلی مستند به مقصود است

و به ماده و افعال اشیا نظر بهمان [illegible] شد مثل حرارت و برودت که از بعض ادویه و

انخاصیت است [illegible] که مراد از فعل همان است که منوط بخاصیت یعنی

صورت نوعیه شده مثل فعل [illegible] بمقصود از وجود او همان است

در کیفیات [illegible] اعتبار [illegible] که از بعض اشیا آثار مخصوصه کیفیت ملحوظ

بود و درین حالت نقل از [illegible] چنانچه [illegible] اگر با شرط ماده و کیفیت است

غذا و دوای یاد و غذای خوانند و [illegible] گوشت و دیگر بقول [illegible] اگر کیفیت و

صورت است دوا [illegible] بخاصیت گویند و مثال کاسنی است زیرا که وی شدید البرودت

است و که تفتیح سده میکند و تفتیح [illegible] میخوانند [illegible] بخاصیت است انرا مقتضی

کیفیت و [illegible] است نفع کاسنی [illegible] جایز و اگر ماده و صورت است غذا و دوا

بخاصیت نامند و مثال [illegible] زیرا که وی با وجود [illegible] مقاومت میکند با سموم بخاصیه

خصوص روغن گاو و اگر ماده و کیفیت و صورت است غذا و دوا ذو خاصیت گویند

مانند [illegible] است یعنی [illegible] که وی بدن را غذا میدهد و [illegible] بخشد [illegible] مفرح

است بخاصیت [illegible] در شرح کلیات نوشته که درین [illegible]

و از [illegible] مطلق [illegible] بود [illegible] درین [illegible]

غذا گویند زیرا که [illegible] الا [illegible] مضبوط است و غذا و دوا [illegible] گویند [illegible]

وی [illegible] از بدن شرط شده [illegible] آن غذا [illegible] غذا مطلق [illegible]

[illegible] اشکال [illegible] فساد [illegible] است [illegible] از بدن [illegible]

[illegible] علی [illegible] و جواب [illegible] است [illegible]

از [illegible] مؤثرات [illegible] بدانست که بالقوة اثر کند [illegible] غذا که

بالفعل اثر کند و مؤثرات [illegible] خارج از کلام [illegible] باشد [illegible] الا [illegible]

[illegible] درجه [illegible] آن چهار است چون از بدن [illegible] شد [illegible]

که متعلق است [illegible] قوی [illegible] خارج از اعتدال [illegible] الدرجة الاولی ان [illegible]

[illegible]

در بدن گفته شد مطلقا محسوس نیست که باشد اثر او چون مکرر شود محسوس شود
و اثر [illegible] یعنی با محسوس نیست یعنی اثری که از گفته دوی پدید آید در بدن [illegible]
مثالش آنکه [illegible] دو مثقال [illegible] لا محاله [illegible] باشد اگر گرم کننده باشد گرم کند گرم کردنی محسوس
نبود ولی اگر مکرر شود [illegible] محسوس شود [illegible] الدرجة الثانیة
ان یکون الفعل اقوی من ذلک [illegible] دواییست که [illegible] فعل [illegible] یعنی اثری محسوس
کند و لیکن لا یبلغ الی ان یضر بالافعال ضررا بینا [illegible] ضرر [illegible] بافعال
ضرری ظاهر الدرجة الثالثة ان یکون [illegible] و درجه سیوم
آنست که باشد اثر دوا بوجهی [illegible] مقتضای ذاتی خویش ضرری [illegible]
[illegible] الا انه لا یبلغ [illegible] بدان حد که هلاک سازد و [illegible]
الدرجة الرابعة ان [illegible] الدوائی [illegible] و درجه چهارم [illegible]
که باشد فعل و اثر دوا بوجهی که برسد بدان حد که هلاک سازد خورنده را یا تباه کند
و در بعضی [illegible] و یفسد [illegible] للادویة السمیة و این خاصیه [illegible]
که مقتضای [illegible] دوا [illegible] که فعل [illegible]
[illegible] و قتل [illegible] کیفیت [illegible] گفته آید [illegible] بعضی الفاظ که در این [illegible]
واقع شده اند [illegible] شود که [illegible] مقدمه [illegible] فصل [illegible]
[illegible] را الطایع [illegible] حاصل آید [illegible] که هر دوایی که میخورد و از انسان [illegible]
[illegible] بیرون [illegible] حدث میکند در بدن کیفیتی [illegible] آنچه در بدن [illegible] بود و میکند
اگر میکند از معتدل گویند و اگر میکند از [illegible] اعتدال [illegible] هر واحد [illegible]
گفته آید و بالفعل [illegible] یا بند [illegible] که دوا [illegible] اصطلاح اطبا آنست که
چون [illegible] و منفصل شود از حرارة بدن [illegible] پدید آید از آن اثری در تن خواه اثر [illegible]
[illegible] موافق بدن بود [illegible] مضاد آن و هر چون که [illegible] بدن باشد [illegible]
دوا [illegible] پس آنچه گفته میشود از اعتدال و خروج از آن مخصوص [illegible] دوا [illegible] باشد اطلاق
[illegible] و اگر گفته شود مجازا تواند بود [illegible] نموده شد که [illegible]

در بیان استعمال دوا در خارج بدن حیوان کرد و تغیر داد اول انسان از حرارت [illegible]
[illegible] با اعتدال نسبت الاعضا و انتصاف ایشان مجموع صور دوائی بود و اعتدال [illegible]
که این حکم ترکیبات متضاده موصوف میشد زیرا که هیچ باشد که [illegible]
ببدن انسان و چون از بدن حیوانی گرم تر باشد سرد باشد چون [illegible] گرم است
[illegible] است و [illegible] گرم و [illegible] انسانی معتدل از آن [illegible] که معتدل
تناسب [illegible] ایشان [illegible] معتدل [illegible] سردی نماید و [illegible] گرم
گرم و [illegible] قلیل الحرارت [illegible] گرمی نماید و قلیل البرودة سرد و [illegible] سرد و تری نماید پس
تا [illegible] معتدل [illegible] تا [illegible] کیفیت از آن که [illegible]
یابس و [illegible] خارج باشد زیرا که [illegible] یا کیفیات [illegible]
و باید کنون قسمی [illegible] اعتبار آنکه [illegible] معتدل و [illegible]
شده و [illegible] معتدل [illegible] زیرا که معتدل حقیقی وجود ندارد و کالحکمی [illegible]
[illegible] که از کلام شما مستفاد می شود که دوا [illegible] که اثر کند در بدن [illegible] دوا
معتدل عدم تاثیر [illegible] پس لازم آمد که این را دوا گویند یا حد [illegible] خاص [illegible]
[illegible] اختلاف [illegible] است که دوا معتدل [illegible] نیست دلیل بر وجود اثر [illegible]
[illegible] که در بدن صحیح [illegible] میکنند و در صحیح [illegible] گذشت
و شک نیست که [illegible] در فعل [illegible] وجه [illegible]
تأثیر از شیء که کیفیت است کفایت کند [illegible] آن شیء دوا اما عدم تاثیر [illegible]
معتدل که گفته مراد از وی است که تاثیر معتدبه که محسوس باشد در آن [illegible]
و پوشیده نماند که مراد از این [illegible] دوا [illegible] عام دارند و دوا معتدل را
خاص کما هو رای البعض تا اگر [illegible] کما علیه الاکثر [illegible]
دوا معتدل [illegible] گذشت [illegible] لفظ دوا فقط بر دوا معتدل اطلاق کنند الا مجازا [illegible] اندر
دوا خارج از اعتدال عام است که خروج به یک کیفیت بود و چون [illegible] یا رطوبت
یا برودت یا یبوست یا به دو کیفیت بود و چون حرارت و رطوبت یا حرارت و یبوست

بشود طبیعت با برودت و یبوست رسد و اگر اجتماع کیفیات متضاده در دواء مفرد اجزاء
واحد ممتنع است و [illegible] از غلبه اثر آن در یکدیگر [illegible] جزو بود و تحقیق در دواء مفرد
ممتنع بود و اجتماع کیفیات متضاده [illegible] گرم و سرد [illegible] متضاد و [illegible] القوی
مشتمله القوی [illegible] بیان این [illegible] بیان لفظ متشابه القوه
بعد ذکر درجات ادویه گفته اند [illegible] که هرچه گرم و تر است [illegible] آن اندود
در اول [illegible] لطیف [illegible] از آنست که هرچه بدرجه
دوم بود [illegible] گرم یبوست [illegible] در آن درجه بود یا فرود تر
یا فرود [illegible] اما آنچه گرم بدرجه چهارم است یبوست وی هم بدرجه چهارم است [illegible]
جمع [illegible] با یبوست [illegible] از اختلاف الحقیقه اللون [illegible] باشد که
دواء [illegible] کثرت و قلت [illegible] از مرتبه اعتدال [illegible] از جهات اعتبار [illegible] اگر
خروج یکدرجه بود یعنی فرض کنیم که دواء یک جزو بارد و دو جزو حار پس
وی یکدرجه حار باشد و قریب باعتدال بود و دوم آنکه [illegible] درجه خارج بود یعنی
یکجزو بارد و [illegible] جزو حار [illegible] آنکه [illegible] درجه خارج بود یعنی یکجزو بارد
بود و چهار جزو حار [illegible] اگر چهار درجه خارج بود یعنی یکجزو بارد بود و پنج جزو حار [illegible]
اعتدال بغایت بعید باشد و در همه صورت یک جزو [illegible]
و [illegible] بود و [illegible] مذکور [illegible] نشانی [illegible]
بودن دواء بدرجه اول آنست که چون استعمال کنند [illegible] معتدل المزاج قدری که
[illegible] که [illegible] احداث کند [illegible]
دواء [illegible] که چون زیاده از [illegible] خورده شود [illegible]
تناول [illegible] اگر [illegible] محدث الکیفیه [illegible]
[illegible] معتدل [illegible] بدرجه اول [illegible] معتدل [illegible]
[illegible] کیفیات [illegible] بخلاف [illegible]
بدرجه اول است و اگر گویند بعضی [illegible] مثلا گرم است بدرجه اول [illegible]

[illegible] دوای درجهٔ اول [illegible] چنین نیست گاه باشد که بافراط استعمال احداث کند کیفیتی محسوس و نیز

در افعال [illegible] پس دوای درجهٔ اول منتقض [illegible] جواب این درجه و دلیل [illegible] و نشان

بودن دوا به درجهٔ دوم آنست که از تغییر در بدن [illegible] کیفیتی ظاهر محسوس شود اما بالفعل　　بالفعل [illegible]

بدنی که [illegible] افعال نفسانی و طبیعی [illegible] مضر نباشد مضر [illegible] یعنی اگرچه فی الحقیقت

خالی از ضرر نمی باشد اما ضرر را ظاهر نبود مگر آنکه زیاده خورده شود و از مقدار شرب اعتدال

متجاوز گردد [illegible] از ضرر [illegible] که بعضی چیزها که [illegible] مرتبه

درجهٔ دوم چون [illegible] محموده و شحم حنظل [illegible] و بسیار باشد که از استعمال مقدار

معتدل استعمال [illegible] بافراط و تغییر در مجاری حسی و تضرر در افعال پدید آید [illegible] پس جواب

تمام نبود جواب آنست [illegible] که از ادویهٔ مسهله موقوف [illegible] بر حرارت [illegible]

بلکه از [illegible] استعمال او [illegible] این [illegible] عرضی [illegible] صفات ذاتی [illegible]

نظر به ذات [illegible] قطع نظر از عوارض پس نقض [illegible] جواب دیگر آنکه بسیار باشد

که در بدن مواد [illegible] کامن [illegible] چون ادویه [illegible] خورده شود [illegible]

[illegible] بحرارت و [illegible] سیلان [illegible] در فعل پدید آید و این [illegible]

[illegible] خارج [illegible] سیلان [illegible] خارج [illegible]

[illegible] و نشان بودن دوا به درجهٔ سوم آنست که از استعمال مقدار معتدل آن

در افعال پدید آید [illegible] یعنی [illegible] تسکین و تبرید [illegible]

و هر چه به درجهٔ سوم است هلاک نمی کند مگر آنکه بیشتر و مکرر [illegible] و نشان بودن دوا

به درجهٔ چهارم آنست که چون مقدار مخصوص او خورده شود هلاک نماید [illegible]

باشد [illegible] باصلاح [illegible] و تدارک نباید و اگر [illegible] گرچه مطلق

باصلاح حکیم [illegible] اتفاق [illegible] اگر تدارک [illegible]

[illegible] هر واحد از این درجات اربعه عرضی دارد که طرفین وی افراط و تفریط [illegible]

[illegible] و وسط پس [illegible] هر درجه [illegible] لازم آید [illegible] باشد که دو دوا [illegible]

باشند [illegible] مساوی باشند [illegible] تفاوت [illegible] در فعل [illegible] و این [illegible]

خواهند بود که یکی به درجهٔ اولی است و دیگری به درجهٔ ثالثه تحقیق این است چنانکه بود که هیچ

یعنی درجهٔ اول است و کیفیت مرتبت ادنی است مثلاً چون دوای دوم آنکه چون بدرجهٔ دوم خورده

شود و اثر او محسوس نگردد کاه از شده در محسوس شود و مرتبهٔ وسطی بود و چون بی آن

چهار درجه زیاده اثر محسوس گردد و مرتبهٔ اول بود و درجهٔ دیگر درجات همان سان است تعیین

نمود در تعیین درجات اعتبار اختلاف نسبت بعضی بر آنند که از این اعتبار نسبت آنکه

به درجهٔ اول است مثلاً و مرتبهٔ تعیین در وی چون زیاده از مقدار معتدل خورند بوجهی که اثر

او محسوس شود به درجهٔ دوم خواهد بود و [illegible] القیاس پس هر دوا از افزودن و کاستن مقدار

انتقال از درجه به درجهٔ دیگر نشود و علامه قرشی در شرح قانون نوشته کل ما هو فی درجة

ما فانه اذا کثر او قل لم یمکن ان ینتقل الی درجة اخری بها انما تقدیر درجه مخصوص می‌خوانند

و رابعه نیست بلکه بنا بر اغراض و رسمیت که مقصود از عرض شوخا بدان قدر شده علی یقین

شد شناسای که تشخیص معتدل از آن مطلوب بود و شرح معتدل معروف از ساده و هم

و مطلوب نسبت درجه وی کفایت مدعا می‌کند و کذلک دیگر عرض که از هر دو اهمیت

است پس تخصیص مراتب از نسبت تحقیق شد و تعیین مرتبه چون مخصوص کیفیات آن

هر کدام را که به درجه یافته همان درجه مضاف ساختند و از این مستفاد می‌شود که تعیین درجات

نسبت بسبب سبت و اعتبار آن داشته اند و تخصیص مرتبه هر یک از شخص می‌یابد هر یکی باشند که

درجات نظر کیفیات ادعیه است لاعر کما و بعضی بر آنند که تعیین درجات بنظر مقدار

است قطع نظر از شرایط اعتدال مقدار و تناول او و تکرر صحیح دوا از وجه مخصوص

هر شود و حقیقت رسیده که نوری در شرح کلیات نفیس چنین کرده گفته به زیرا که

این گمان کردن که دوا اثر را بتناول و تکرر مقدار اعتدال می‌کند از درجه مخصوصه خود

بیرون برد این ساخت الذات به درجه از درجات موصوف است و بهمین یک اثر آن درجه از کثرت

و تقلیل مقدار مثلاً اگر چه اثر او زیاده می‌شود از استکثار فوق می‌گیرد و از تقلیل به الکل زیاده واقع نشود و اختلاف مستحقی که میان اجزاء حاده از وست به اثر بدان دوا از درجه خود

بلکه اختلاف اثر نظر به مقدار است لا غیر پس دوائی که مثلاً گرم است در درجهٔ اولی

تغییرات

گرمی

فرض کنیم که دوائی دو جزو حار است و یک جزو بارد و نسبت میان هر دو اندک ولیکن
نسبت ضعف است یعنی جزو حار دو چند جزو بارد است و این نسبت مذکور آنکه
سابق گذشت زیاده در جمیع اغراض مانند نسبت ضعف و اغراض که حد و نسبت کیفیت محسوسه مضبوط
نیست مقداری معین شده بود که در چنین دوائی حصول اغراض دیگر شود پس هرگاه
زیاده خورده شود از مقدار مشکل نیست که تأثیر او زیادتی خواهد کرد از جهت که بود ولکن
از نسبت که با نسبتی که حد اجزاء بارد و حار است مختلف میشود لامحاله به تضعیف مقدار
مشابه آن باشد که گویا از آن متحد الدرجه و الکیفیت خورده هر گاه شربت کامل و تمام
نیست که چون بعد از احداث کیفیتی میکند در آن دیگر احداث کیفیت اجزاء اخلاط کیفیتی
مناقض یعنی نه به مقدار بوده [illegible] بیش از مقدار نسبت معینه با وجود ازدیاد
تا ترجیح زوال از درجه میتوان شد فافهم لانه خاصه طریق دیگر در تعیین درجات نیز
بماند که بدن مشتمل است بر اعضاء مثل معده و جگر و مجاری مانند عروق و بر اخلاط محصور
در عروق و بر رطوبات محصور در عروق شعریه و رطوبات سواقی بر اعضا و شک
نیست که روح در جمیع اجزاء مذکوره ساری است پس کار دوا به قدر معین خورده شود
بی افراط و تفریط خالی از آن نیست که یا متغیر شدن از کیفیت بدن تأثیر او در روح شاغل
الفضیه بوده منقطع [illegible] شود نیز امتداد اخلاط شد یا آن تأثیر باقی مانده از اخلاط و اعضا
نماند پس اگر تأثیر او منحصر در روح محسوس مجاری است و تجاوز از آن مکان نکند منحصر
چون بدون استقرار در درجه اول است و اگر در روح و اخلاط تأثیر کند در درجه دوم و اگر در روح
و اخلاط و رطوبات ثانیه تأثیر نماید در درجه سوم و اگر تأثیر او در روح و اخلاط و رطوبات نامیه
اعضا را شامل گردد در درجه چهارم و این نهایت درجه تأثیر است و در اکثر آنچه تأثیر او
در درجه چهارم بود خصوصا که در آخر این درجه باشد سمیت قاتل است مگر آنکه [illegible] ه
نوعیه نیز قبیست دارد [illegible] مرکب القوی و متوافق القوی و متضاد القوی
پوشیده نماند که هر دوا دو مزاج دارد یکی آنکه از تفاعل عناصر [illegible]
که عناصر او بود عناصر اربعه و آن مزاج اول گویند دوم آنکه از تأثیر مزاج اولی گشته [illegible]

یا ... بود نه مزاج ثانی باشد مثال مزاج اول چون بودن دوا است معتدل یا حار یا بارد
یا یابس چون مفرده یا مرکبه به ترکیب طبیعی چون ... و مثال مزاج ثانی چون ... تحلیل
و قبض مر اجزای ان از تاثیرات گرم و ... یا بعد ... و دیگر کیفیات
است و چون و در بودن مزاج ثانی تاثیر ضبط شده ... باقیست و ... بدن
یافته منع ... و ... را در مزاج ثانی کفایت میکند ... که این مبحث مشروح
مفصل گفته می باید شد که نزد جمهور ... مخصوص ... دارد
عبارتست از نسبت وجه افعال وی ان فی حقیقته فعلها ... در موضع
اول ... فعل محسوس ... بسبب کیفیت ... از عناصر حاصل
شده و مزاج اول ... فعل محسوس ... مزاج ثانویست در ...
ان و ان از لوازم مرتبه اول ... مزاج ثانوی عام ... که مرکب ... شده از
اجزا که ... کیفیت مزاجی او و ... مختلفة الاثر ... مثل ... بعضی از
اجتماع و تفاعل کیفیات اولی کیفیات ثانوی حاصل شده و اثر ... مزاج ... [illegible]
چون ... مثلا ... مزاج ثانی طبیعی ... مرکب القوی باشد و انچه
صناعی بود و اگر مزاج ثانی را اثر موافق با مفرده ... مرکب ... القوی
... شود و اگر مخالف باشد ... صناعی مفرد بود چون ...
امتزاج ... دیگر ساخته شود انرا متضاد القوی گویند و ازین کلام مستفاد شد که لفظ
مرکب القوی مخصوص است با دویه مفرده زیرا که مزاج طبیعی و صناعی صورت ندارند
لان ما یحصل من الصناعة لا یکون طبیعیا ... صناعی ... است که ...
... که ... مرکب القوی گفتن ... باید کرد ... که فی الحقیقت
... انست که مرکب القوی نیست زیرا که مزاج ثانی لازمه مزاج اولی است ...
کرمست با سرالاعانه تحلیل و ... و مثال ان ... ثانویست ... موجودات
... عام این لفظ را اطلاق میکنند ... که بقوتین متضادتین چون ...
و ... بود ... عند الاطبا ... متوافق القوی ...

کم قوت یکی از اجزاء جسمی یکسان باشند و مرکب از اجزاء بارده بارد و حار حار
و مرکب از اجزاء ... متضاد القوی صورت نوعیه نبات نشود و صورتیکه اجزاء
مختلف الکیفیات باشند و مرکب اگر گرم و سرد لا فی الکرم و سرد ... و بحسب غلبه اجزا
بارده و حار یسیل طبیعی ... متضاد و انه تساوی قالیستد چون ...
را منفرد یا ...مرکب ... جزء ... دیگر ... باشند نشر حقی مخصوصه
که آن مرکب معتدل باشد ... که اثر ترکیب ... متضاد و حدوث آثار لقیات
بهر واحد از آنها مستغنی میشود زیرا که هر دو ... ترکیب صورت نوعیه خود ... و اثر هر یک
همچنان ثابت ... حدوث حرارت ... و حدوث برودت ... اگر کیفیت
یکی منافی کیفیت دیگر ... پس اگر حدوث کیفیات اجزاء متضاده بنابر تولیف بوده ...
باشند اصلا کیفیت زاید ... نمیشود و اگر ... میشود ...
عند ... التقاطم ... است که ... مرکبه ... جهت باذن ...
گرم را ماده سرد ... و سرد را ماده گرم و این تصرف اگر طبع مفوض نمی بود
... مرکب ... اعانت حارحرارت را ... برودت را ماده
افزود ... که مرکب ... بعضی از قبیل معاجین ...
... میشود ... امتزاج اجزاء ... از قبیل ...
... میشود ... اجزاء مفرد ... تفاوت ...
... استعمال فرموده اند ... که حصول مزاج ... بخلاف
سفوف ... که ... استعمال میکنند ... مرتبه ... و ثانی ...
بواسطه افعال صور نوعیه ... الخاصیت عبارت از ...
... گذشت و این مبحث تا مرتبت زاید بر مزاج اول و ثانی فافهم ...
الی لطیف ... میشود ... لطیف و عام ... که غذا ... غذا
وهو الذی یتولد منه دم رقیق و غذاء لطیف آنست ... میشود ...
... که منفعل میشود از قوه ... و ایضا ...

ذران لطف

ولیکن ... خواهد بسرعت از بدن وی متفارق تحلیل که ظاهرست و لطیف بود
منقسم شود و غذا بسوی کثیف و هو الذی یتولد منه دم غلیظ و وی است که بسیار
از آن خون غلیظ و فاسد است که منفعل شود از قوة مغیره بسهولت و از نضاج
دیگر اعضا و انفعال وی از اعضا بسهولت نمی باشد و چون حد لطیف و غلیظ
معلوم شد تعریف غذا معتدل که بینهما است نیز معلوم گردد ... است
که اغذیه مرکب از اجزا عناصر اند و بر بعضی یک عنصر لطیف یا دو عنصر لطیف غالب است
و بر بعضی یک عنصر کثیف یا دو عنصر کثیف پس آنچه از قبیل اول است لطیف است و آنچه از
قبیل ثانی است کثیف و آنچه متوسط بینهما است معتدل است و بیان لطیف ... ترک نموده
آن شده اعتمادا علی فهم المتعلم بالمقایسة و کل واحد منهما منقسم الی کثیر الغذا و هر واحد از لطیف
و کثیف منقسم میشود بسوی کثیر الغذا و الذی یستحیل اکثره الی الدم و کثیر الغذا است
که قلیل ... گردد و آنرا بسوی ... یعنی از وی بیشتر تولد میکند و الی قلیل الغذا و هو
الذی یحیله ... قلیل الغذا است ... بود اول ... یعنی خون از وی کمتر تولد ...
مفید ... آن کردیم که بینهما واسطه ثابت شود زیرا که در کثیر الغذا و قلیل الغذا
واسطه است معتدل الغذا و کل واحد منهما و هر واحد ازین دو یعنی کثیر الغذا و قلیل الغذا منقسم
بحسن الکیموس منقسم میشود بسوی حسن الکیموس و هو الذی یتولد منه ... و وی
است که متولد میشود از وی خون نیک ... و الی ردی الکیموس و بعض ردی الکیموس
و هو الذی ... و وی است که خلاف حسن الکیموس بود یعنی خون فاسد از وی متولد
شود و چون در بینهما واسطه نبود ... مخالفت ... مفید ... غذا خالی از دو حیثیت
یا حسن الکیموس ... یا ردی الکیموس پس ... باشند که اقسام غذا ... مذکور شد منقسم میشود
... کثیر الغذا ... الکیموس است ... کثیر الغذا ردی الکیموس است
متوسط الغذا حسن الکیموس است ... متوسط الغذا ردی الکیموس است
... الغذا حسن الکیموس است ... قلیل الغذا ردی الکیموس است ... کثیر الغذا
حسن الکیموس ... اکثر الغذا ردی الکیموس ... متوسط الغذا حسن الکیموس

متوسط الغذا ردی الکیموس [illegible] قلیل الغذا حسن الکیموس [illegible] قلیل

الغذا ردی الکیموس [illegible] کثیر الغذا حسن الکیموس [illegible] کثیر الغذا ردی الکیموس

متوسط الغذا حسن الکیموس [illegible] متوسط الغذا ردی الکیموس [illegible] قلیل

الغذا حسن الکیموس [illegible] قلیل الغذا ردی الکیموس [illegible] وجه حصر اقسام مذکوره آنست

که هر غذا [illegible] یا لطیف است یا کثیف یا معتدل میان هر دو و هر واحد ازین سه یا کثیر الغذا

یا قلیل الغذا یا متوسط الغذا [illegible] نه حاصل میشود و چون هر واحد ازین یا حسن

الکیموس است یا ردی الکیموس [illegible] هجده حاصل آید

نظر غذا لطیف که خون محمود بیشتر تولید کند زرده

بیضه مرغ است که نیم برشت باشد و اگر نیم برشت نبود و اندک جوشش داده باشند نیم

حکم نیم برشت دارد در تاثیر و تغذیه و ازین قبیل است ماء اللحم که از گوشت گوسفند [illegible]

داده باشند و [illegible] قوی المعده ماء اللحم [illegible] مشابه آنست و شراب [illegible] ازین جمله

خصوص ریحانی که قسم اعلی و خوشبوی اقسام او است [illegible] بخلاف خمر غلیظ که در

[illegible] غلیظ متولد میشود و مولف [illegible] الطف بوده [illegible]

[illegible] مثال لطیف کثیر الغذا ردی الکیموس [illegible]

[illegible] گوشت [illegible] که بال [illegible] باشند مثال لطیف

متوسط الغذا حسن الکیموس [illegible] الغذا [illegible]

[illegible] مثال لطیف متوسط الغذا ردی الکیموس [illegible] ردی [illegible]

و مثال لطیف قلیل الغذا حسن الکیموس [illegible] مثال لطیف قلیل

الغذا ردی الکیموس [illegible] مثال الکثیف [illegible]

الکیموس [illegible] کثیف قلیل الغذا که خلط [illegible]

گوشت [illegible] مثال واحد [illegible]

اقسام [illegible] کثیر الغذا حسن الکیموس [illegible]

[illegible] باشد و از [illegible] باشد و از [illegible] جمله [illegible]

اینست

گوشت میش [illegible] که از آن کباب سازند و بریان سازند و مانند ذلک [illegible]

نیکوتر است و اگر گوشت میش جوان را بپزند آمیخته شود و غذا از وی گرفته [illegible]

و مثال کثیف کثیر الغذا ردی الکیموس لحم بقر است و لحم بط و لحم اسب و مثال کثیف [illegible]

الغذا حسن الکیموس اکارع حیوانات و لحم حمل است و مثال کثیف متوسط الغذا ردی

الکیموس گوشت صید است چون گوشت آهو و [illegible] و مثال کثیف قلیل

الغذا حسن الکیموس [illegible] است که [illegible] و مثال کثیف قلیل الغذا

ردی الکیموس [illegible] است و مثال معتدل کثیر الغذا حسن الکیموس گوشت [illegible]

[illegible] و نان پاکیزه و مثال معتدل کثیر الغذا ردی الکیموس [illegible] و گوشت [illegible]

یک ساله است و مثال معتدل [illegible] الغذا حسن الکیموس [illegible] است [illegible]

[illegible] و مثال معتدل متوسط الغذا ردی الکیموس [illegible] است [illegible]

[illegible] اگر [illegible] کرده [illegible] مخصوص [illegible]

[illegible] گوشت [illegible]

و مثال معتدل قلیل الغذا حسن الکیموس [illegible] است و [illegible] و مثال معتدل قلیل الغذا

ردی الکیموس [illegible] است [illegible]

[illegible] ذکر کرده [illegible] انصاف [illegible] است [illegible]

[illegible] فرق است در غذا غلیظ و دوا غلیظ و دوا [illegible]

لطیف و دوا لطیف و دوا [illegible] غذا غلیظ [illegible] که خون کثیف از وی تولد

کند و دوا غلیظ آنکه حرارت [illegible] آن قوت [illegible] سازد [illegible] اجزا

[illegible] است [illegible] غلیظ [illegible]

[illegible] خون [illegible] از وی تولد کند و دوا لطیف آنکه [illegible]

[illegible] تقطیع الاجزا [illegible] و مثال [illegible] است و دوا لطیف آنکه [illegible]

[illegible] دقیق [illegible] و مثال [illegible] است [illegible]

[illegible] و اما [illegible] شود [illegible] که وی [illegible]

از ارکان بوسیط شایسته غذا نباشند زیرا که در غاذی و مغتذی مناسبت شرط است مگر
آمیخته شده بر او و برین نیست که آن متصرف بی اثر نفی غذا است بالکلیه جزو اعضا شدن مراد
بلکه چون غذا آمیزد خاصه که غذا باشد بنفس نهد از مجموع حاصل میشود جسمی شایسته غذا
و چون وجه آب در غاذی هست اضافه شده که هوا از صرف است روح میشود لیکن هر گاه با دیگری او
را نمیرد و در هم ممتزج گردند از مجموع روح تولد میکند با جمله ابسا نیز از ارکان این دو
لیکن که هوا و آب باشد فقط و انقطاعا از شایسته است و بعد ازین دو قول این دو عنصر نقله
او منفعت کمال اکتفی فایده اصلی آب در بدن بسیار است یکی آنکه غذا را رقیق سازد و در مجاری
تنگ نفوذ و مجاری بگشاید و وصول آن باقصی بدن دوم آنکه غذا را مستعد قبول هضم نماید چه
نیست که اگر آب غذا اجزای یابسه غالب شده و غیر اعالی انفعال است مر قبول تأثیر هضم را
پس باید جسم رطب مخمر وی باشند و از معلوم است که بعد ازو آنکه رطوبت کثیر السامی اثر نماید
تناول آنها آب حاجت نیست و اگر گویند می بینیم بعض حیوانات را که غذا میخورند و آب نمی
نوشند گوییم حرارت در مزاج ایشان غالب است حتی که اجزای یابسه غذا را ذوب سیال کرده
و جزو بدن میکنند و آب احتیاج نمی افتد و لیکن مزاج انسانی که از سایر حیوانات قریب
باعتدال واقع شده حرارت او بدین شایسته نیست بغیر آب … سوم آنکه آب … تا
تغذیه معده کردد چه ظاهر است که وقت تناول غذا حرارت غریزی متوجه باطن میشود
پس درین حالت اگر رطوبت نباشد غذا میسوزد و اعضا آن وقت تغذیه نمیکنند … بر هم
روان کند غذا را بمجاری ضیقه و منفذ بدن چنین است و باید دانست که آب چون
باعضا نافذ میشود همراه غذا و چون زاید باشد از غذا بعضی از آن آب زاید تحلیل
میشود بعرق و بخار و قدری دیگر باز پس میگردد بسوی جگر و … جز از آن
است انصباغ بول از انتصاب بدن بخار … اگر … دل منقطع شود نیز …
وی نماید تا خروج فضول بول و عرق و جز آن بسهولت باشد ششم آنکه …
اشتداد حرارت و … است هفتم آنکه اعضا را تر و تر دارد و چون … آب …
مولف بهمین قدر اقتصار کرده میگوید تبدرق لطافت آب …

فصل

افضل المیاه میاه العیون و اجود من آب ابهای پیشها ست یعنی آبی که از زمین بیرون
شود و این بکمال افضلیت آب باران بر تقدیریست که مذکور شد چه موصوف بود بکی آنکه
منبع او خالص بود یعنی از ابخاری می آید زمین نمیکیب نشده و نظر و فیته و گرفته و امثال آنها
نداشته باشد دوم آنکه بسیل و خاک یا چیز بود یا نکنی و آنچه بشکوش نیکی باشد لطیف تر از عضو مت
زیرا که آب چون مختلط شود آنرا مستعد بسکر دو متعفن و مبدل بکیب آب جاری تر از آب خالص
ست از آنکه جاری بر سکنند او زیرا که طین چربیتی خالص چون با آب میزد پس تر نشان نیکر دو
را صاف مینماید از شنوایت و جود این صفت نبار حریت قول بعضو نت نمیکند بسود آنکه
جاری بود از نشیب بسوی بالا از مغرب بسوی مشرق و فرو دین نست که از شمال
مشرق او مضاف نیچون بهار آب بقایان می افتد نا مرهبوط بالا نداخته چو هر آب
صاف میشود چهارم آنکه آب آشامیدن بسلامت می فتاده باشد چه یعنی باعث سرعت
حرکت ست و سرعت سرکت مزید لطافت جوهر آب بنحو آنکه بعید المنبع بود یعنی از
جایگاه بهر ست که دور تر از منبع بود زیرا که کثرت حرکت باعث لطافت ست و این در
صورتیست که در راه با بهای دیگر نامزد و بهر زمین دیگر عبور نکند و اگر نه سرعت منبع بهر
نشستم آنکه خفیف الوزن بود چه خفت دلیل قلت اجزاست و وی مشکل بلطافت و طریق
آن بنیست که پیمانه از آبی پر کنند و آنرا وزن کنند پس آبی دیگر همان پیمانه پر کرده وزن نمایند
هر کدام که وزن کمتر آید سبک تر باشد و طریق دیگر آنست که دو قطعه پنبه مساوی الوزن بگیرند و
آب تر نمایند جدا جدا پس خشک سازند آنگاه وزن کنند هر کدام که سبک تر آید
آبکه بدان آغشته بود همان سبک تر باشد هفتم آنکه نوشنده خیال کند که آب شیرین ست و علامت
دلیل آب نشان لطافت است بحیثیت که آب چون رقیق لطیف بود رطوبته دهن زود
و لطیف میسازد و هضم طعام را مدد می نماید و از آنکه رطوبته مذکور بال بسیار ست
ست و لیکن از آن منفعل میشود و در بدن باقی نمیماند و بدان سبب تحلیل میشود که آب
فرین ست و از نه پوشیده نیست که آب صرف هیچ طعم ندارد زیرا که بسیط ست و قوت
طعم و رایحه و امثال آن کما ز خواص جسم مرکب ست ندارد و معنی فرمودن بسیط آب

که ... چیزی ... منحط شده و چون ... قلیل ... [illegible]

نشاید و ... از آب ... و ... شود و ... [illegible]

گفته ... قلیل ... و دلیل این لطافت ... [illegible]

... بیاید ... لا ... لطیف ... اکثر ... [illegible]

... از اختلاط ... [illegible] ... است ...

... لطافت آب میشود ... [illegible]

و ... [illegible] ... از ... [illegible]

سینه و ... [illegible] ... لطیف ... شده ...

مذکور بدین چند صفت کامله ... ذکر نمود ... میگوید و افضل میاه الانهار ...

... کاملست ... طینیه ... نیست که ... [illegible]

جریان در جهت مشرق ... باشد ... آن ... [illegible]

و باشد ... از بلندی به پستی ... [illegible]

آفتاب ... اکثر کتب واقع شده که ... از آب عین ... [illegible]

مطلق آب عین ... [illegible] ... اختلاف کرده ...

... زیرا که عین عام ... خاص چشمه مکشوف بود ... عین ... [illegible]

ایشان ... مستور ... که ... مکشوف ... افضل ... مستور ... [illegible]

عین و طریق ... این بحث گفته آید و افضل المیاه المطر ... [illegible]

... بهترین ... باران ... که جمع ... موضع ... آن

که ... جدا شده ... تقدیم ... [illegible]

... بهتر ... باشد ... الشمال ... الصبا ... و ... علیه الشمس ... [illegible]

... باشد ... لطافت میکرد ... [illegible]

که بهترین آبها آب باران ... موصوف ... [illegible]

... باران ... و ... [illegible]

وجه شبهه [illegible] شد که کون مطر یا از بخار متصاعد است که متقاطر شود یا از استحاله هوا آب و هوا
و بخار هر دو لطیف اند پس آنچه از ایشان باید در آید ایضا لطیف خواهد بود و شرط دیگر آنکه فرو ریزد
[illegible] است که صیفی بود و از سحاب راعد باید اما صیفی از آن [illegible] است که [illegible]
لطافت [illegible] و در وقت هبوط او [illegible] وقت صعود [illegible] که بخار است و شیخ و اکثر
سلف [illegible] اند لیکن ابو سهل مسیحی میگوید که شتوی بهتر است بهر آنکه هوا در زمان
شتا خالی از غبار و دخان باشد پس [illegible] که در [illegible] از [illegible] شود و لا محاله پاک
باشد از [illegible] و [illegible] حرارت [illegible] در جوف زمان شتا [illegible] بود [illegible]
شیخ [illegible] و دیگر آنچه لطیف است و در شیخ [illegible] نوشته [illegible] اگر [illegible]
الصیفی لا یخلو من غبار و دخان و آنچه از سحاب راعد آید بالاتفاق بهتر است از آنکه بی رعد
[illegible] که [illegible] از [illegible] که رعد یعنی [illegible] حادث شود
مگر از تحرک [illegible] و دخان که مختلف [illegible] است زیرا که [illegible] و تکاثف [illegible] عارض میکرد
دو بخار که در [illegible] است [illegible] جهت [illegible] از تفریق محل او از
تفریق [illegible]
که [illegible] است [illegible] ظاهر شود [illegible]
[illegible] شد [illegible] شده [illegible]
[illegible] سبب میگردد [illegible] باران [illegible]
از آب [illegible] موصوف [illegible] از آن شده که عفونت در وی [illegible] و [illegible]
[illegible] است و [illegible] میکند [illegible] از آن [illegible] جهت [illegible]
[illegible] و لیکن [illegible] نقصان [illegible]
[illegible] است که [illegible] از آن [illegible] محسوس [illegible]
[illegible] در وجه [illegible] شیخ [illegible]
[illegible] که [illegible] است [illegible] از [illegible]
[illegible] که [illegible] لطیف [illegible] است و بعضی [illegible] که [illegible] بخار

که متصاعد میشود و از کثرت متحلّله است [illegible] طوارات طبیعت قاصر از هضم و امکان

تصرف کردن در ماده و همین است بخاری عفونت پیدا میشود پس مثال آب باران

حکم آب چاه و میوه داشته که منبع [illegible] آب است [illegible] از عجز طبیعت از تصرف در وی لیکن [illegible]

عفونت [illegible] زیرا که [illegible] میشود که آب باران فی ذاته رقیق و لطیف بوده و داشته باشد [illegible]

[illegible] اگر [illegible] بالذات متعفن میشود [illegible] عفونت چنانچه بقراط گفته [illegible]

[illegible] که [illegible] عفونت شرب [illegible]

[illegible] متعفن است [illegible] و ازین معنی دلیل [illegible]

اوست [illegible] که متعفن بوده و شرب آب باران [illegible] باشد باید که متناول

[illegible] از عفونت [illegible] زیرا که [illegible] مانع عفونت است خاصه آنچه بارد یابس

باشد مع [illegible] آب باران [illegible] خالی از [illegible]

[illegible] قوی [illegible] است [illegible] آن [illegible] که [illegible]

[illegible] از [illegible] است [illegible] علقیات

[illegible] گفته [illegible] احکام [illegible] باید دانست که [illegible]

[illegible] کوکب بخاری [illegible]

[illegible] که لازمه بخار است [illegible]

حرکت [illegible] باید [illegible] و اوست [illegible]

[illegible] مکانی [illegible] ازان [illegible]

بخار [illegible] وصول [illegible] سد آب

[illegible] در موضعی [illegible] که قابل انخراق [illegible] میشود

[illegible] میان بخار [illegible] جریان میکند [illegible]

[illegible] عین جاری [illegible] جریان [illegible] شود [illegible]

و [illegible] همان جا [illegible] آب [illegible]

[illegible] و فرق [illegible] که عین جاری [illegible]

بنظر اقتران او بصفات مذکوره چه اگر سیل عین معین شوره باشد یا در دره دیگر واقع شده باشد
بیشتر است و در صورت عین واقف که یعنی محل بست افضل خواهد بود و کذلک الحکم در تعفن
قریب منبع فاضل تر از بعید از منبع خواهد بود و اگر نه عین موصوف اعمق است که هر چند از
منبع بعید تر باشد فاضل تر است قنات بکسر قاف و سکون نون و تای فوقانی حقیقتا حفر و بست
که بکاوند و آب از آن بر زمین بصنعت [illegible] از آنجا جاری سازند و آنرا [illegible] القنی نامند
و ترجمه روی [illegible] فارسی کاریز است و آنچه از عین جاری شده بصنعت تا محل [illegible] آن [illegible]
نیز قنات گویند مجازا و اگر نه عین هم عین است و [illegible] آنچه [illegible] که بصنعت جاری کنند اگر [illegible]
هم قنی گویند مجازا اما حکم اصل خود دارد و مطلق قنی [illegible] و هر که بیابی چاه گویند چه معمول
است که بعین [illegible] کاوند و آب در آن جمع آید پس اگر بصنعت جاری سازند قنی
مسمی شود و نسبت قنی به پیر [illegible] نه عین جاریست بعینه قنات [illegible] آنها
محذوف است [illegible] و [illegible] بهترین آن [illegible] آنست که [illegible] و [illegible]
تر باشد و [illegible] بود و [illegible] باشد و صرف [illegible] و [illegible] بعضی جاها [illegible]
آب و در لطافت و سبکی آب [illegible] که [illegible] لطافت معروف [illegible]
جمله هر آبی که صفات محموده بیشتر در آن موجود باشد بهتر [illegible] خود باشد [illegible]
[illegible] و [illegible] مرسوم که شرب آب چاه معتاد شده اند و احلاط ضرری نیابند این بحر
خارج از صحت است آبار بکسر یا فتح نون و تشدید را [illegible] مصنوعه را گویند که [illegible]
[illegible] باشد و آب نواحی زمین [illegible] ترشح شده در آن جمع شود و متصف [illegible]
[illegible] از آب چاه باشد و فرق [illegible] میان [illegible] آنست که در عین آب از چشمه
زمین بیرون آید بخلاف بئر که از زمین [illegible] آب ترشح مینماید و [illegible] و [illegible]
[illegible] آنهاست و [illegible] آنها [illegible] خواهد شد در احکام میاه راکد [illegible]
ایستاده [illegible] ارض [illegible] الاحضلا [illegible]
[illegible] باشد و
[illegible] را [illegible] گویند و احکام جمیع [illegible] و آبها ایستاده آب [illegible]

که عفونت گرفته باشد از سر الطباع الطبایع تواند [illegible] چون به بود [illegible] اگر آب جاری باشد از طین

یا از معدن [illegible] موافقت بدارد و اوقات گرم شود میکند آنگاه از آن [illegible] است [illegible]

سیاه [illegible] اغلاط [illegible] سبب [illegible] آب و تکثیف آن [illegible]

آنست که در وی عفونت نبود و آب جاری است اما معدنیات [illegible] و نمکی و حدیدی

[illegible] معادن مختلف [illegible] است انجه [illegible] معدن است آب مسخن از وی [illegible]

همان حکم دارد [illegible] گوگرد و سفید و [illegible] زیرا که [illegible] قلعی است [illegible]

[illegible] و حدیدی [illegible] اعضا و [illegible] نافع و [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] از آن کسب کند حکم این همچنان [illegible]

[illegible] و مطهر است [illegible]

فصل [illegible] البرد والرطب [illegible]

[illegible] آبهای معدنیه [illegible]

[illegible] چنانچه گذشت [illegible] باشد و مداومت [illegible] آن [illegible]

[illegible] آبهای [illegible] احکام [illegible]

[illegible] احکام [illegible] برف [illegible] آن هواست که [illegible]

[illegible] گرم [illegible]

[illegible] باشد [illegible] مگر [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] صاحب [illegible]

[illegible] میکند [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] باشد [illegible] است [illegible] باشد [illegible]

[illegible] موضع [illegible] ظاهر است [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] گشته باشد [illegible]

احکام میاه مختلفه [illegible] اختلاف گفت [illegible]

[illegible] ترین آبها است [illegible] قوت [illegible]

[illegible]

یکیف و جمع اجزایش منع میکند صعود بخار را و مانع وظایفست که مقدار معتدل از وی
مستغنی میسازد و اگر کثیر شود تعدیل باید نمود اعضا و اخلاط را بچون معتدل شود باردست
مزاج را و وی را در منع هضم و تخلیط و عفونت قوتست لهذا گفته اند که در جمیع علیلی
که آنرا تحتی یعنی آب سرد فرمایند گرم کنند لیکن آب شدید البرد مصلب را ضرر دارد و لهذا مشورت
را بنرم و بصفا و صاف که در وی آب سرد کرده شده مخصوص بدانست که مانده شده باشد
پس آب سفینه و مانند آن نه آنکه در ساحل بحر و کرده باشد بر برف یا شوره که این آن خواص
ندارد و استعمال آب سرد و فصل تابستان و وقت حار محروری مزاج را معاون قوتست و حافظ
حرارت عزیزی و مقوی جلد و لهذا اکثر امراض حادی را نافع میدید بشرط تقدیم تنقیه و تلطیف
و منع تداخل هوا مستعفن فی المثل از آنست که در ماء غسل آب شسته اند انا نحو نقیه که اکثر
غسل ها باره بدی آید و از آنست که از شدید مسام می شود و لا اعتبار به اما آب
گرم که با تشنگی گرم شده باشد یا آفتاب گرمش معتبار شده تسخین و تسوید و اعتبار سرسان شده
یا بر طعام مصطف میسا شد چنانچه همه گفته اند پوشیده نماند که نوشیدن آب گرم بالای طعام
هضم میکند و غثیان می آرد و قی خاصه که فاتر یعنی کمی گرم بود زیرا که فاتر در افساد قوی ترست
بخلاف بسیار گرم که باشد که طعام را منجمد ساز د و افساد زعافت است که در معده قی
افتد از حرارت او منبوذ و رطوبت داشته مانند مرده و ایضا طعام را فوراً منطفی میکرداند و بر سر
معده می آرد و شد که کثرت شرب آن استسقا آرد یا دیگ و دق پیدا کند بسیار حرارت
قلب بدن کند از فساد و مضمحل شدن و عدم حصول لیکن نیز زود عطش صادق میدهد
ست لیکن عطش کاذب را تسکین تمام میدهد بنابر آنکه سبب عطش صادق است که از حرا
معده باشد عطش کاذب آنکه از بلغم غلیظ یا لزج باشود پدید آید و خاصه ایست که از
آب سرد پدید شود و از شرب آب بسیار گرم از مسامرت برشرب آب تسکین می پذیرد
و اما شرب آب گرم بزهار اکثرست که مرخی معده را باذابتا نچه در وی ست از بلغم و
غسل آنچه در وی ست از رطوبات نافذ نرم میکند شکم را نرم کردن شل و ست تسکین
چرم معا و لیکن استکثار آب گرم علی الاطلاق قوی ست و موهن قوی معده بعد

اطبا گفته‌اند که عادت بدین کرده باشند بعد از مدتی قلیلی از مسهلی [illegible] کرده اند و آب [illegible] گرم
بسیار باشد که قولنج ریحی و ثقلی را بگشاید و ریح طحال را سود دهد و باید دانست که آب گرم مسکن
وجع است [illegible] زوال [illegible] و [illegible] چنانکه [illegible] اکثر اصحاب تنقیح [illegible] بنا بر
النفس و تحلیل ماده [illegible] بسیار [illegible] بنا بر تلطیف و تسخین تلطیف و ترقیق ماده و غلیظ [illegible]
[illegible] و اصلاح [illegible] بنا بر تسکین [illegible] و انضاج ماده ولیکن [illegible] در آخر [illegible]
[illegible] تحلیل [illegible] کسانی [illegible] علق [illegible] ورم [illegible]
بنا بر انضاج [illegible] که این [illegible] بواسطه عصبیت [illegible] و ضرر [illegible]
[illegible] کسانی [illegible] نقصان [illegible] باشد و استعمال آب [illegible]
[illegible] آب گرم شود [illegible] می [illegible] گرم شود [illegible]
[illegible] که آب [illegible] و [illegible]
استعمال می [illegible] تخفیف رطوبات [illegible] احداث [illegible]
مذکور [illegible] است و [illegible] مصلح آب [illegible] تیز [illegible] غسل
[illegible] و محلل [illegible] و قاتل قمل و [illegible]
[illegible] و امثال آن [illegible] عصب [illegible] النفس [illegible] که [illegible]
[illegible] هوام [illegible] از [illegible] سم [illegible] و در استعمال [illegible]
[illegible] عجیب الاثر است خصوصا [illegible] استسقی [illegible]
[illegible] و [illegible] خاصیت نفع دارد و [illegible] در اصطلاح اطبا [illegible] گویند و
آب شور [illegible] است که از [illegible] بود و از ارض شور [illegible] و در آب [illegible] باشند و
شور [illegible] بحری [illegible] است [illegible] که گفته شد [illegible]
[illegible] لازم دانسته [illegible]
اجزا [illegible] و [illegible] و [illegible] باشد
ضعف معده [illegible] نفع می [illegible] آب [illegible]
مطلق [illegible] خواه [illegible] خواه [illegible] بدان [illegible]

لیکن

مشی و سیلان فضول بطن و نفث الدم و سیلان بواسیر را نفع دارد لیکن استعمال مدام
باعث حمی یوم اتصالی می آرد و در سرد مزاجی حمی غب بنا بر تجارب ثابت شده را گرم بحسب
او منفعت است معده و شب از آب بند بود و بعد نیست که مستعد و بهره صد و ... دو
بدان مذکوران کسانی که مسام ایشان تنگ بود و او را ایشان اکثر ... شده
معده و شد بعد و ریاح و ماء الکبریتی یعنی آبی که بزمین کوگرد برآید مسخن و مجفف
است و مسهل و ... و دق و ... و جرب و تقشر جلد و وجع المفاصل
و ریاح بارده و صلابت سپرز و جگر و رحم و ... و درد زانو و سعفه و تعقد عصب
و جراحت کردن ... نافع است و شرب او ضعف معده ... باسره و مسخن ... است و
ماء الشبی یعنی آبی که بمعدن زفت و قیر رفته و شرب او مفتح و مسخن بدن است و ...
و معدل ... لیکن مورث قرحه امعاء است و محرک امراض حار و مصلح وی اغذیه ...
و ... است و ماء الحدید یعنی آبی که ... شده و ملطف اخلاط غلیظ و مفسد
خون است و مصلحش شکر و عسل و طبیخ و ماء النحاسی یعنی آبی که از معدن مس برآید یا مس
تافته در و مکرر سرد کرده باشند شور الفم و ورم لهات و وجع دندان و تقویت اعضا ...
نافع است استعمال آن شرب و کذلک استسقاء و فساد مزاج را سود دارد و آشامیدن وی
خطرناک است و مصلحش شیره و شکر و عسل و طبیخ و ماء الرصاص یعنی آبی که سرب تافته در آن
سرد سازند مولد قولنج است و مورث حبس بول و آبی که قلعی در آن گرم کرده
قریب بماء الرصاص بود و ما لا کنست که آبهای معادن همه عسر البول می آرد خاصه که بعد
آن ... واقع شود و اگرچه بعضی ... باشد ... تا که آبهای ...
اصلاح آبهای ... و تصفیه آبهای کدر ... نیست که ... آبهای صالح را اگر جوشانند که لطیف
و سبکتر شود و ظرف سفال ... تا آب ... تر آید و تقاطر کنند و در ظرف سنگ ...
این آب بغایت الطف باشد و مسمی است بماء القطر و هرچند ... تقاطر کنند ...
است و در ... دل گرم و دفع خفقان حار نفع بسیار دارد اما اصلاح میوه ...
چند وجه کنند یکی آنکه تصعید نمایند یعنی بعرق گیرند و بهترین طریق تقطیر است که آبها

و در دیگ نهند و اطراف دیگ چوبها که از بهر سبیل تقاطیر و [illegible] چوبها صوف تودرتو [illegible] کرده
که از دیگ پیدا نیاید سر دیگ تمام بپوشند پس به دیگ آتش افروزند تا بخار بصوف برآید و فرو می
ریزد دیگ نفته و آب صوف را امتحان میکنند هرگاه شیرین شده صوف را برداشته در ظرفی جمع [illegible]
و همچنان قدری بجوشانند و چون دوشیده عرق گرفته باشند آب دیگ [illegible]
و دیگر آب بریزند از تحلیل آب شور تلخ شیرین میشود و دیگر آنکه بر کناره که آب شور در رودی
حفره کنند و بسیج به آن آب از آنجا بدین حفره مترشح گردد بسبیل آنکه از این حفره بحفره دیگر کنند و باشد
بسیج به آن آب از آنجا بدین حفره مترشح گردد و همچنان میکنند و آب را بر سبیل ترشیح از حفره
بحفره منتقل میسازند تا ملاوحت [illegible] کنند و اگر زمین نواحی دریا شوره باشد [illegible]
از بورقیت باشد حفره کنند و آب از دریا [illegible] پس از حفره بحفره همی گردانند
تا که شیرین گردد و سوم آنکه آب را بجوشانند تا چهارم حصه برود و اگر در صد رطل آب
یک رطل [illegible] انگوری [illegible] بجوشانند تا چهارم حصه برود [illegible] باشد و [illegible]
آب مطبوخ اختلاف است بعضی [illegible] آب را چون بجوشانند لطافت میگیرد و در رده او
[illegible] شیخ [illegible] دلیل آورده اند
اول آنکه تجربه رسیده که طبخ [illegible] آب مطبوخ کمتر [illegible] باشد آنچه از معده سریع تر [illegible]
[illegible] لطافت است و بعضی [illegible] آب از طبخ غلیظ تر و کثیف تر میگردد و دو دلیل آورده اند
که چون آب را بجوشانند شک نیست که آنچه لطیف است متصاعد میگردد و لان اللطیف
اشد قبولا للتصعد و هرگاه اجزاء لطیف مفارق شود آنچه باقیست لامحاله کثیف تر خواهد بود
الا رسوب علیه [illegible] که [illegible] اجزاء ارضی نیست پس طبخ
علی الاطلاق [illegible] کثافت باشد [illegible] صحیح [illegible]
[illegible] شیخ میگوید که [illegible] هرچند الطف از [illegible]
لکن [illegible] نیست [illegible] که آب [illegible] زیراکه بسیط [illegible] بسیط و عدم
[illegible] بسیط [illegible] است و آنکه بعد طبخ [illegible] هرچند غلیظ تر از [illegible]
لیکن [illegible] که قبل از طبخ بود لطافت کرده لامحاله [illegible] ضروری [illegible]

از طبخ

از طبخ است که غلظت آب از دو امر بیرون نیست یکی آنکه سبب برودت کثافت عارض
شود و زوال این بطبخ ظاهر است دوم آنکه از اختلاط اجزاء ارضیه غلظت پدید آید و این
نیز از طبخ زایل میگردد و بدانکه اجزاء ارضیه با طبخ از آب جدا میشوند مقرر است بمباشرت ثقالت که لازمه
ارضیت ولیکن چون اجزاء ارضیه غایت صغر دارند و آب میل بغلظت دارد اجزاء ارضیه از آب جدا
نمیتوانند شد و از طبخ رقت و تحلل در آب پدید می آید و بدانکه اجزاء صغار ارضی قبول
می باشند بمزه و ترشح آب لطیف میگردد و پس طبخ مزید لطافت باشد و بخار و شارح
بعد گرفتن مختلفین بجهة تطبیق کلامین میگوید که اختلاط ارض با آب دو گونه است یکی آنکه
بشدت نبود چون مادهٔ عکر یعنی آبی که بالذات پاک بود و از راه خارجی غلظی پیدا کند و این
آب تنگ نیست که از طبخ لطیف شود دوم آنکه اختلاط اجزاء ارضی باشد بدیوهتی که بداشتن
آن بسیار شد چون اجزای معادن و آب بحر که بالذات غلیظ اند و این آب لامحاله کثیف گردد و
وجه لطافت در اول کثافت و زوال بطبخ از دلایل سابقه پوشیده نیست چه گفته شد که اجزاء
ارضی چون بسهولت از آب جدا میشوند زود ترقق و تحلل پذیرند و تحلل ارض مزید لطافت
باشد بخلاف آنکه جدا شدن ارض از آب عسیر بود که در صورت تحلیل باجزاء ارضی متمری گشته
و از اجزای پیشتر و بیشتری مزید کثافت باشد و طریق دیگر در رفع رداءت آب آنست که خاک
پاکی خاصه که از شهر آن نوشیده باشند در آب آمیزند و بدارند تا صاف شود و بهر چون مکرر کنند
تمام شود اما طریق تصفیه آب کدر و نیلیفر آنست که خشت زرد او آمیزند بکل ارمنی مالیده
کنند و بقدری شب بیاویزند بقدر سی رطل مسجوق و شب و زاج مهما امکن بشایند آمیخته که
خالی از ضرر نیستند و اگر انگبر چوبی نیک در آب سرد کنند تصفیه گردد و هر چه در اصطلاح
روی گذشت مصفی کند و رزدست و خوردن چیزها تریاق اجزای رویست و دیگر مستعمل
و وقایات منبهه تشرب و منافع و مضاران و دیگر ماکول و مشروب بیاید ان شاء الله تعالی
القسم الثالث فی النوم و الیقظة قسم سیوم از اسباب ضروریه ثابت است در بیان
خواب و بیداری اما سوم فیه و الظاهر و تسخن الباطن اما خواب پس وی سرد میکند ظاهر
بدن را و گرم میسازد باطن بدین سبب آن قصور و ترمی در باطن را اگر کوتاه باشد زمانه

خواب دیده در یکقدر ان حال وسه و میکند و خشک میسازد و مانع را کمتر دراز باشد زمانه
خواب زیرا که خواب طویل گرچه بر استلاء مستولی بوده باشد آخر حکم خواب خلو میکند و بهر که
چون از مضمضه غذا فارغ می شود حرارت روح را تحلیل میکند و خشکی می آورد پس این هم
دو امر موهم بود و محمود خواستند لیکن چون در ضمن بیان طرفین مذمت و حد وسط
مفهوم میشد مواجب ندیدم ذکر آن جدا گانه و لیکن ما منفصل میکنیم و الیقظة تصفو و لک و بیدار
احداث میکند ضد آنچه در خواب گذشت قلت و کثرة و پختگی و نارسیدگی مانند گفته شد و گونیست طبیعی و نا طبیعی
و بنجا مد طبیعی مذکور شود و طبیعی که اعتدال بود محمود است و الا نه مذموم اما طبیعی علی الاطلاق
مذموم بود زیرا که مرض نباشد و مثال حیات است و کذلک الیقظة طبیعی و بعضا طبیعی و مثال غیر
طبیعی سهر است و دوی مرض باشد و در بنجا طبیعی ذکر میشود و نا طبیعی را حین تعریف کرده اند که هو
الذی یحدث استعمال الحواس ترکا لما یقتضیه الخواب است که کذا ارد نفس ناطقه استعمال حواس را
ترک کند که طبیعی است و طریق حصول خواب آنست که رطوبات متصله و روح که می آید بسوی
رطوبات نخاریه از عروق سباتیه بسوی دماغ پس رطوبات مذکور بسته میشود منافذ عصاب او تلف
میشود و مسالک عصاب را محتاط میکرداند بوخ روح نفسانی را و بدان سبب روح نفسانی
در مسالک اعصاب نفوذ نمیکند و سکون در حواس ظاهری پدید می آید فضلان در حرکت
می افتد بگمان آنکه حرکت کرده ضروری است سلامت متمایون تنفس و نمو و مضمضه لما یقظه
نیز بگمان اند نوم است و تعریف چنین کرده اند حالة طبیعیة یتعطل فیها الحیوان الات حس و الحرکة
لانصباب الروح النفسانی الیها موترا یعنی بیداری طبیعی حالت است که کار میفرماید در و
حیوان آلات حس و حرکت خود را بنفوذ روح نفسانی در ان آلات بشرط تاخر و قید بنفوذ
روح ست و تاخر او بقظه مصطلح داخل در حد یقظه نماند زیرا که عدم تحریک وی بنا بر عدم نفوذ
روح ست یا بنا بر عدم تاخر روح بواسطه عدد تعطل آلت حس و حرکت ازان چنانچه در مجلس
مذکور ست و وجه اضطراب سوم در یقظه نیز ست که اتمام حس و حرکت و نظام اسباب
اخروی و معیشت موقوف بر بیداری ست پس بیداری ضروری باشد و از انکه دوام او باعث
تشویش فعل نفس و تحلیل روح و تعب و ملال ست احتیاج بخواب پیدا لازم آمد فاما فقد

از احزار روح که بحرارت و حرکت بقطه خروج میشود و بعضی آن در نوم را منوله میکرد و اطبا
بقطه را بحرکت شبیه داده اند و نوم را بسکون مانند بقطه حرکت از آنست که حرکت
تسخین میکند و تخفیف و تحلیل مینماید روح را بظاهر متوجه میکرداند و بقطه مدد تسخین
میکند بانبساط روح و حرارة غریزی و تخفیف و تحلیل منهایا بنابر تحلیل افتادن
در روی روح را بظاهر متوجه میکرداند بنابر تحلیل روح و حرارة تجاذب مانند نوم
بسکون از آنست که همچنانکه سکون ساکن میدارد روح را بدن را و ترطیب می بخشد
بقلة تحلیل و زوال میسازد اعیاد مانند کی را و عائقه میدهد بر هضم غذا و نضج مواد و تحرک
مواد میکند لذلک نوم روح و بدن را ساکن میدارد و ترطیب بدن میکند بیشتر
عدم افراط نادر تکثر اغتذا بدن در روی زوال میسازد تعب و منکی را و عائقه تر
هضم و نضج مواد میدهد بدو تحریک میکند بهذا و افراط هضم و نضج ان افراط ستوده تر
تدابیر نوم مقرر کرده اند و تدابیر خواب و یقظه دانکه نوم محمود کدام ست و مذموم کدام ست
و معتدل چه فایده دارد و انرا گویند مفصل بیاید در بحث نوم و الیقظة القسم الرابع
فی الحرکت و السکون قسم چهارم از نسبات ششگانه در ربه در حرکت و سکون بدن ست
و عادت ست که حرکت کل بدن از کل بدن باشد یا حرکت اجزا بدن از اجزا بدن و تعریف
حرکت و سکون چنین کرده اند الحرکة هی خروج المادة من القوة الی الفعل دفعة
و السکون هو بقاء المادة علی القوة او علی الفعل و حرکت بست انی وضعی کمی کیفی
و تعریف هر واحد ازین حرکات اربعه در بحث نبض باذن الله تعالی
اکنون وجه اضطراب انسان بدینها بیان نموده می آید اما احتیاج حرکت ازان
جهت ست که حرارت غریزی دایم فعل میکند و همه انچه وارد بدن میشود و بنابر دوام
فعل عارض میکرد و انرا کال او عجز از تحلیل فضلات پس لازم ست که اندک اندک فضله
زاید بماند و ظاهر ست که فضلات کریه و بارد مجتمع شود حرارة را در پوشد و بر کند
بدین سبب عادت بسوی حرکت غریزی شده تا بواسطه فضله زاید تحلیل رود حرارة
غریزی افروخته ماند و تلطیف کرده دلان الحرکت من شانها التسخین و این فی صادق میکند

که چون با طبع مضر بحرکت مخلوق شده و لهذا که هر چه مخلوق گشته معطل از آن [illegible]
محتاج بحرکت گشته قطع نظر از امر خود بنا اضطرارا و بسکون نیز اضطرار [illegible] بدن نیست [illegible]
چه اگر حرکت [illegible] باشد حرارت غریزیه رطوبات تمامها تحلیل بردند و اگر سکون نمودند بسبب [illegible]
فضول [illegible] مردند [illegible] عجایب حکمت الهی است جل شانه که برای [illegible] و حد از [illegible] اسباب [illegible]
ترکیب داعی طبیعی [illegible] موده تا انسان بدان مضطر شود چنانچه جوع برای اکل و عطش برای شرب
[illegible] شد و اگر [illegible] بود [illegible] انسان [illegible] المتحرک و المسکن [illegible] حرکت و علی
[illegible] القدس اگر چنانچه [illegible] بود کاهیده که در هر روز فتوری می افتاد و [illegible] بهلاک میکشید
و [illegible] اما حرکت بالذات گرم میکند و بسکون سرد میکند و حرکت [illegible]
[illegible] و [illegible] الحرارة الغریزیة [illegible] و حرکت جماع خشک میکند و کم میگرداند حرارت غریزیه
پس [illegible] حرکت [illegible] شدید ضعیف و کثیر و قلیل و سریع و بطی و حکم
[illegible] است با حرکت شدید قوی میگویند و فرق [illegible] سریع است [illegible]
دفع میکند [illegible] میکند [illegible] و سریع آنکه قطع مسافت کند در اندک زمان
[illegible] ضعیف [illegible] قویست و بطی ضد سریع و [illegible] کثیر و قلیل [illegible] است [illegible]
فعل قوی چون [illegible] ضعیف شود و فعل کثیر چون فعل قلیل باشد و فعل سریع چون فعل
بطی شود [illegible] وسط [illegible] معتدل [illegible] لازم است پس [illegible]
المعتدلات [illegible] چون [illegible] مرکب باشد [illegible]
از ضرب [illegible] شدید کثیر سریع شدید کثیر بطی شدید قلیل بطی شدید قلیل
سریع شدید کثیر معتدل در سرعت و بطو شدید قلیل معتدل در سرعت و بطو شدید
معتدل در قلت و کثرت شدید سریع معتدل در کثرت و قلت شدید معتدل در کثرة و قلة
و بطو و سرعت ضعیف قلیل بطی ضعیف قلیل سریع ضعیف کثیر سریع ضعیف کثیر بطی ضعیف سریع
معتدل در قلة و کثرت ضعیف کثیر معتدل در سرعت و بطو ضعیف قلیل معتدل در سرعت
و بطو ضعیف بطی معتدل در کثرت و قلة ضعیف معتدل در قلت و کثرت و بطو و سرعت
کثیر سریع معتدل در شدت و ضعف کثیر بطی معتدل در شدة و ضعف [illegible] و بطو

قلیل بطی معتدل و رشته و ضعف کثیر بطی معتدل و رشته و ضعف کثیر و بطی سریع معتدل
و رشته و ضعف و کثرت و قلت سریع و قلیل معتدل و رشته و ضعف و بطی معتدل و رشته
و ضعف شدت بطی کثیر معتدل و رشته و ضعف معتدل و رشته ضد یعنی و رشته و ضعف
و کثرت و قلت و سرعت و بطو و بدانکه حرکت بالذات تسخین را تحلیل میکند و تبرید را و ضد
افراط بالعرض هست چنانکه میاید لیکن تسخین بطی قوی تر از تحلیل هست و تحلیل بعضی قوی تر از
تسخین با حرکت سریع قوی تر قلیل سخونت را از تحلیل میشمرد و حرکت بطی ضعیف کثیر
تحلیل و افزون تر از تسخین هست و اما کیفیت تسخین و صورت اول آنست که
سخونت تابع قوت اشتعال کرست و محتاج بزمان طویل نیست هرگاه حرکت سریع قوی
باشد و زمان زمان حرارت کثیر احداث میکند و مع ذلک تحلیل کثیر نمیکند بسبب قلت زمان
زیرا که جهت تحلیل تفریق و تجزی ماده حرارت هست و هر تفریق و تجزی طول زمان لازم دارد و حرکت
تحلیل و صورت ثانی آنست که بسبب طول زمان حرکت تجزی ماده بیشتر را میابد و از انکه بسبب بطو
و ضعف او در سخونت کثیر احداث نمیکند زیرا که در بخارات اشتعال ضعیف میباشد و بخارات
شدید اشتعال لازم هست و افراط حرکت و سکون حرارت غریزی را بروودت میکند و بدان ماده را
بروودت از افراط حرکت بسبب آنست که از بسیاری حرکت رطوبت غریزی تحلیل میابد
و از تحلیل رطوبت حرارت تحلیل میرود و اما بروودت از افراط سکون بسبب آنست که
حرارت واجب میکند اجتماع رطوبت را پس متغذی میشود و بروودت سکون اعوان بر هضم غذا
بسبب آنکه قوت ظاهر میکند در معده و هست مشابهت میکند که در هم میابد پس غذا که وارد میشود
بخشت از هضم یا جزء غذای که ملاصق معده هست میرسد بسبب تجاوز میکند یا جزء مجاور
معده که در جمله غذا داخل کرد و پس در وقت هضم اگر سکون واقع شد تاثیر هضم بسیار
باشد و اگر حرکت افتاد غذا از معده می جهند و هضم تمام نمیکند و بسبب
آنکه در بعضی اوقات تبدل در اجزاء غذا می شود و قیاس جزء معین او با معده دایم یکی
نماند و بدین سبب فتور در هضم واقع میگردد و لیکن حرکت خفیف که باعث تحلیل غذا
نشود و بمثابه سکون باشد در عدم ابطال هضم اما حرکت معتدل بیش از تناول غذا

هضم را شدید بهر آنکه گرمی میکند اعضا را ضعیف را و برمی انگیزد حرارت غریزی را و تحلیل نمایند فضول
او و حرکت بود بر جمیع قدما اتفاق دارند بر آنکه می جنباند قدما را و فضول را پس مقرر
می آرد و از اعلی باسفل و از جمله حرکات ریاضت است و وی علیحده گفته شود انما حصول
ضعف از جماع نه بآنست که در وی از عوض تحلیل بعد بانعقاد پیشتر مستفرغ میشود و
فضول نقص حرارت غریزی میکند و بهر لگد همراه منی جوهر روح هم بر می آید بنا بر انقداد
کسی که لذت از پیشتر نیابد از کثرت جماع ضعف او روی قوی تر می افتد و بهر گاه نقصان روح
نقد بود و بالضرورة محسوس گردد و بالجمله افراط جماع مضر ترین اشیاست خاصه که مقرون با
باشد اما اگر حسب تقاضای طبیعت در وقت معتدل ما عند الطبع مرتفع شود و با تعب باشد
باعث تقویت روح و انتعاش حرارت غریزی ست و تسخین میکند بدن تسخین معتدل
خصوص کسان را که دموی المزاج باشند من بعد از امراض کثیر سودا بچین جماع از جمله ضرورات
ست نه مضرات و مضر بحالت که بی حاجت و با تعب بسیار و اتراکم واقع شود و در تدبیر
جماع باید دانست که صاحب کرم و تر اندرین کار قوی باشد و ضرر کمتر باید از جماع و صاحب
مزاج گرم خشک نیز قوی بود و لیکن از خشکی در وی ظاهر شود و بهزال بدن و عود عنین بدید
آید و صاحب مزاج سرد و تر و سرد و خشک هر دو در بن امر ضعیف باشند و بمضرت جماع
زود تر متاثر گردند و بهترین وقت جماع بطور قدما آنست که غذا از معده فرو گذشته باشد و
هضم اول و ثانی تمام شده و بو علی و دیگر محققان برانند که بر بن قول اکتفا نباید کرد زیرا که در آن
وقت جوع باشد و معده خالی باشد از طعام معده جماع نهایت بد باشد پس وقت ایشان
بود که طعام در معده هضم شده باشد اما تمامه از معده فرو گذشته باشد و حال هضم چون کسان است
هر یکی را درین مر حکم بوقت کلیه ثابت نشود و بجمله باعتبار اکثر آمد بچه اصلح نمایه آنست که بعد
تعدل طعام اقل مرتبه تا سه ساعت گذرد و شروع در جماع نکند و بسا صاحبا تهتا تکاسط کرده اند
که شهوت صادق بود و وعیه منی ممتلی و قوتهای سه تن سالم و قوی و آلت انتشار تعلم پذیرفته
باشد باعث خارجی چون خیال جماع و لمس و ملاعبت و امثال آن و وقتی شروع کند که هوا معتدل
و پیش از دخول لمس و ملاعبت بسیار نماید و تدبیر آن مدخوله را تقدیری بمالد و سر قضیب را بدست

فرج بسیار تا شهوت زن غلبه نماید و در وقت جنبش او حرکت و تحریک پدید آید تا بسیار قبول نماید که انزال
جستن و شده کنند و اخراج او بلا تعب و تدریج و هر گاه منی بجهد بر آمدن و به قطعا باز ...
که با علاج و حرکت بسیار شود و ضرر آرد و آخر ضعف در باه ... و هیجان ... و بالاخره
بعید العهد از جماع باشد مضر است و کثرت استعمال او آرد مستور ... مشتهاه که گاه گاه دست
دهد حکم ... کما لا یخفی علی اهل التجربه و جماع عقب تخمه و بعد ... قوی و بی خوابی و
و اعیا ... و ریاضت ... و هم ... که از کثرت تحلیل ... منی باشد و از ضعف
اعضا و سستی و خمار ... وقتی که تن گرم شده باشد یا سرما یافته ...
... که یابس المزاج بود ... معده یا احشا یا چشم یا اعصاب و ضعیف باشد ...
لازم است ... آب ... سرد ... بنوشید ... رعشه و ...
می آرد و ... آب سرد و غسل ... و خویشتن ... بوی ... مخصوص ... داشت و اگر
سرما ... پیش ... انگشت ... وقتی ...
بوی ... جماع اسقاط ... وطی کنند ...
... و هر گاه ... جماع ... می کنند ... جماع ...
و دوام ... خوشبو که ...
... قوی ... آب ... صبح ...
کرد ... داشت ... دو سه توله خوردن و آب ... قدری عسل باشد
آنچه ... بدون امتزاج ... نشستن ... است ... فرط ... قوت
معده ... و هیچ چیز ... تجربت ... و بهترین اشکال است که زن
... پشت ... خفته باشد و مرد ... بالای او بود و دیگر طریق ... لواطت ... که
در ... منی ... گفته اند و تجربه ... یافته اند که هر گاه ...
خود لواطت کند ... هنگام حمل ... که فرزند ... مبتلا گردد و
دانند که ... بعنوان ... مجامعت ... شاید ... ازین ...
... باشند و ... مباشرت عدیل ندارد و با وجود کثرت ...

منی ضعف کند وی آید و هیچ ذکر حالت صحت و حسن که غذا را صرف اعضا کند [illegible]
قبل از صفای شده رود بدان ضرورت اند زیرا که با چنین استفراغ مهلت شده روز لازم
دانسته اند چه گاه از افراط [illegible] ضعیف بدن پدید آید ترک آن واجب دانند و تفریح
و نوبه و حرکت برد نه تفت پدید آمده انجامد ضعف انفاس فی الاستفراغ والا
متناسب [illegible] شود ریخته است از بدن و بدل و بدن و شخص یعنی البدن به
بعضی ضرر است که نیز از بدن شود ریسته و جهان که به شخص بعضی لازم اما
وجه به اضطرار و احتیاج باستفراغ از آن جهت است که بقای بدن بدون غذا محال است
و دوم غذایی که [illegible] به تحلیل [illegible] فضله باقی بماند پس
اگر فضله بگذرد در بدن بماند و بر بیاید البته فاسد شود و غذا جدید را که بدن [illegible]
فاسد میگرداند و به هلاک منجر انجامد پس افتقار باستفراغ ثابت باشد اما احتیاج [illegible]
از آن جهت است که بدن دایم در تحلیل است و [illegible] احتیاج بدل ما یتحلل هم دایم
دارد و از آنکه استعمال غذا بر سبیل دوام و استمرار غیر ممکن است [illegible] تا که
غذا اثر و اعضا باشد تا غذا جدید وارد شود پس احتیاج بدین هر دو ثابت شد از آن
که حکیم مطلق اسباب هر دو را در خلقت انسانی ودیعت فرموده و جهت تحصیل آن قوی
مقرر نموده هر یکی در کار خود مشغول است و اگر قصوری در کار طبیعت شد از خارج
اعانت وی میتوان کرد و استفراغ و احتباس و اسباب هر یکی را علی الاطلاق [illegible]
ذکر میکنند اما احتباس [illegible] شده [illegible] احتباس [illegible] که می باشد از
قوه قوت ماسکه و ظاهر است که ماسکه چون قوی شود فضلات [illegible] ضعیف
الهاضمه او الدافعه یا از ضعف [illegible] از ضعف قوه دافعه چون [illegible]
هاضمه چون ضعیف باشد غذا دیر هضم میشود [illegible] فضول باقی [illegible]
زیرا که استفراغ قوی موقوف به هضم است [illegible]
دافعه [illegible] است که علت حبس میشود [illegible]
اگر چه [illegible] میشود لیکن فضله غلیظ محتبس میماند [illegible]

از غلظه المادة یا از شدة که در مجاری افتد یا غلظه که در مادة پدید آمده و درین هر دو صورت
فضول بسهولت مندفع نمیشود و محتبس میمانند اولا کثرتها یا از بسیاری مادة و معلوم است
که مادة چون بسیار بود دافع بران اقتدار نمی یابد ثانیا از زوجت مادة و دانستی
که مادة نوع متشبث و ملتصق میباشد باعضا و زود مندفع نمیگردد و ثالثا از فقدان الم
حس باز کم شدن حس بمماثلت وقتی چنانکه در مجری که مابین مراره و امعاء
ست شده افتد و بدان سبب صفرا بسیار زیاده آید مبرز دار نشود و بدافع بر از
دقولنج برقان آرد و ایضا بصرف الطبیعة الی جهة اخری یا از ارتکاز طبیعت
بجهتی دیگر که غیر جهة
که مادة بقی یا بیرقی
کثیرا زان رودی باید چه امراض ترکیب چون
فراجی چون عفونت و احتقان و الطفاره حرارت غریزی و امثال ان و چه امراض مفرد
چون انصداع و انفجار اورعیه و اما الاستفراغ فانما یکون نافعا اذا استفراغ
جزاین میست که میباشد از اضداد و انچه گفتیم و استفراغ بافراط مجحف بدنست زیرا که اخلاط
اجسام رطب اند و خروج رطوبات بافراط باعث تجفیف جوهر اعضاست و نیز چون
مادة حرارت که رطوبت بسبب بر و دت تبرستولی میشود و اما الاستفراغ بافراط نبود و مادة مستفرغ
منعدم نباشد موجب تسخین میگردد و نه بر هر دو گونه است اگر مادة مستفرغ سودا بود و استفراغ
بافراط نباشد باعث ترطیب میشود و بالعرض زیرا که از انعدام ضد تولد میکند چنانکه گوئی مثلا
سودا چون کرم شد و خون چیره کرد و او گرم و ترست پس قلت سودا بغیر مفرط
مرطب باشد نه مجفف و همچنان جنباس مفرط نیز محدث آفات میگردد و چنانکه گذشت
اما جنباس و استفراغ معتدل که بوقت حاجت واقع شوند طبعا و اختیارا نافع و صالح
بدن اند و استفراغ انواع ست چنانکه اخوتحت قصد و حجامت گفته آید یک قسم او
که جماع باشد گفته شد در دلل بحث تحرکت و سکون القسم السادس فی الاعداد
الفضلیة قسم ششم از سته ضروریه ثابت ست و عوارض نفسانی را چنانکه گفتیم

کما اینکه مشتغل بتتبع ذوقیات که عادت میکردند بنابر آنکه تبسم شود و بعضی چون
آن که فلان شیء ملایم است و نافع است مر نفس را یا منافر و مضر است پس طلب کند آنرا
که ملایم است و بگریزد از آنچه منافر است و این عوارض را حرکات نفسانی میگویند و اطلاق
لفظ حرکت بر نفس تجوز است زیرا که مراد حرکت حرکت قوی است و قوی حرکت
نمیکنند بلکه باستعداد روح که حامل قوی است متحرک میگردند و توجه میکند نفس بسبب
روح بهیچ جهت مگر آنگاه که باشد در آنجا چیزی که بکشد و روان سازد او را آنچه در جاذب
آید چون این دقیق صرف است از آنجاست که بهر سو روح حرکت میکند و چون متحرک میشود
بهر دو جهت و در غضب و فرح و صفت آن وقت فزع و خجالت ... است و اقسام
این اعراض نفسانی شش است غضب و فزع و فرح و غم و هم و خجل و معنی هر یک گفته شود و
جمیع عوارض نفسانی را حرکت روح لازم است خواه باستحضار باشد خواه باستیلا
و سبب حرکت نفسی آنست که نفس را لامحاله انفعالی لاحق میشود از ملایم یا منافر یا از چیزی
که در وی ملایمت و منافرت هر دو جمع باشند و نوع انفعال بنا بر آنست که نفس را
میشود و او را اگر بحصول آن خاص بقوه ادراک و مدرک سبب و درک میکند منافی را من حیث
هو منافر و ادراک انفعال است پس اگر آن چیز که نفس از وی منفعل میشود ملایم بود
همچون چیزی مفرح طلب میکند او را نفس و متحرک میشود بسوی آن تا مستفید میشود و بآن نیز
تا نهایت غایت جذب و وصول محبوب و اگر آن چیز منافر بود و مع ذلک نفس را قدرت
بدان ممکن باشد چون شیء مغضب ایضا حرکت میکند بسوی آن بمقاومت بدان باید که
نهایت مقاومت و انتقام است و اگر مقاومت مقدور نبود چون شیء مفزع می
گریزد نفس از آن چیز بخلاف جهت آن تا استخلاص بدست آرد و منافر یکی گردد و اگر آن
چیز از آنجمله باشد که هر دو امر یعنی ملایمت و منافرت در وی جمع باشند چون شیء
مخجل متحرک میگردد نفس یکبار قلیلا بسوی داخل بسبب خجالت و بار دیگر بسرعت بنا بر تجسم
عقل آن امر مخجل را و تشجیع او مر نفس را حرکت میکند بسوی خارج پس گویا خجل مرکبست
از فزع و فرح و بالجمله حرکت نفسی را حرکت روح لازم است و کذلک سکون او از سکون

روح

روح تیز لازم و مراد بروح و بخار روح قلبی است زیرا که عند عوارض نفسانی روح حیوانی
متحرک میشود از نجاست که حرکت نفسانی بقوه حیوانی اشتباه میکند هرچند
میدانند که از قوت نفسانی نیست و وجهش آنست که نفس را از رود عوارض
بدوی عارض میشود و تغیر از این باین دهد و چون با نفس تسکین و اطمینان میابد
دل را پس هرگاه عارض میگردد نفس را انقباض میشود و آن باز دارد از آن
منافذ و گاه عارض میشود نفس را میل بسوی چیزی بسط میکند و دل را متصل گردد
بدان تا یم و دل معدن قوه حیوانی و حرارت غریزی است چون دل منبسط شود
قوت و حرارت غریزی منبسط میشوند چون دل منبسط میشود قوه و حرارت هم منبسط
میگردند و گفته شد که مبدأ آن روح تیز متحرک میگردد و لاندفاع ابخره و انصباب روح
خون نیز متحرک میشود و بسیط بالعرض بکلل منبه باحرکته و وجه اضطرار بسوی حرکت نفسانی
در امر بسیط ضروریات بدنی امور نفسانیست که تحصیل ضروریات
بدان وابسته است عند مرکه باعث بر تحصیل ضروریات بدنی امور نفسانی است
و ایضا بهرگاه ثابت شده که حرکات بدنی از جمله ضروریات است چنانچه گذشت و
چون حرکات موقوف است بر عوارض نفسانی که مبدأ حرکت اند پس قبوت واجب
پس انها ضروری باشند لکونها موقوفا علیها و جوب الضروری و وجه اضطرار
بسوی سکون نفسانی نیز آنست که روح لطیف حامل تحلیل است اگر دایم متحرک
باشد تمامه تحلیل می یابد پس حاجت بسکون ضروری باشد تا روح انقدر که
از حرکت خارج شده دیگر پیدا آید و بوجه نماند که حرکته روح بسوی خارج میشود
یا بسوی باطن و در هر دو صورت یا دفعة میشود حرکت یا بک اندک چنانچه موقف علیه
فهنا یحرک الحرارات الی خارج البدن پس بعضی از امور نفسانی ست که حرکت میدهد
حرارات غریزی و روح را بخارج بدن اما دفعة کالغضب و الفرح یا بکنار کی چنانچه
غصه و خوشحالی اما قلیلا قلیلا کاللذت یا اندک اندک چنانچه لذت از هر حس که
حاصل شود و منها ما یحرک الحرارة الی باطن البدن و بعضی از ان امور است

گاه حرکت میکند بحرارت غریزی بداخل بدن اما بدفعه کما فی الخوف یا یکبارگی همچون ترس یا
قلیلا قلیلا کما فی الحزن و یا اندک اندک همچون اندوه و همچنانکه حرکت میکند مرة الی داخل
و مرة الی خارج کما فی الغضب المشوب مع الخوف و بعضی از آن امور انست که حرکت میدهد
... بیکبار بداخل و بیکبار بخارج همچون غضبی که با خوف یار بود و ...
... متعلق بامور نفسانی ملایم و قوی است چون فرح مفرط یا منافر و ...
قوت غایت قوی است چون در غضب مفرط و درین دو صورت روح بدفعه حرکت
میکند بخارج و اگر امر ملایم غیر قوی است چون فرح غیر مفرط و لذت غیر مفرط درین
صورت حرکت میکند روح بخارج و مراد از غیر مفرط ... ... نه در
غایت قلت که وی اعتداد را نشاید و اگر آن امر منافر قوی است همچون فزع مفرط
شده درین صورت حرکت میکند روح بداخل دفعة بناء من الفاسد ... و ...
مفرط اگر امر کی باشد ... اگر ... باشد حرکت بداخل دفعة نشود ...
... میشود و ... اگر آن منافر غیر قوی است چون غم درین صورت حرکت میکند بداخل
اندک اندک ... که درین حالت بنا بر توقع موذی ... حصول ... نمانده
و توقع متفاوت است ... شده و اگر آن امر مرکب از ملایم و منافر باشد همچون غم که
مشتمل با خوف و ... همچون خجل که مشتمل بر فزع و فرح است درین صورت حرکت میکند
روح در یک وقت بداخل و در یک وقت بخارج و اگر قائلی گوید که حرکت جسم در یک
وقت بدو جهت مختلف محال است پس این گفتن راست نباشد که هم وقت زمانی
گویند که قائل ... باشد در مرکب با آنکه ... بود و پس حرکت جسم در یک وقت بدو جهت
نباشد ... جهت در یک آن لا محاله محال عقلی است و از منقول اعتراض
که بعضی شراح بر ... تشریح کرده اند در قانون مرتفع میشود تامل و تدبر در آن همچون معانی
انبساط ... ... نفسانی اند گفته اند ... که از پیش ... بدان عارض میشود و اما
غضب کیفیتی است نفسانی که بمصاحبت او حرکت میکند روح بخارج جهت طلب انتقام
از موذی و فرح کیفیتی است نفسانی که بتبع او حرکت میکند روح بخارج جهت ... ... حصول

بسوی

بسوی بلند و روح کیفیتی است نفسانی که بمصاحبت او حرکت کند روح باطن بدان
خوف شود یعنی چون آن شود دلتنگی بود چنانکه واقع است تعریف او بانی میشود
و آنچه متخیل است تعدیه دهی یعنی میشود دهنی فزع ترس و ترسیدن است و غم کیفیتی
نفسانی که بتبع او حرکت میکند روح باطن بدان از خوف شود دلتنگی و غم
حزن میگویند و بعضی اندوه است و هم بقیه است نفسانی که بتبع او حرکت میکند
روح و حرارت غریزی باطن بدن و بخارج بدن چنانچه در حزن ظاهر میشود
از و متوقع بود دفع آنرا پس هم مرکب باشد از رجاء و خوف و هر کدام که غالب شود
بر فکر حرکت مینماید بحسب آن پس اگر جهت توقع خیر غالب باشد حرکت میکند
بخارج و اگر جهت شر غالب باشد حرکت مینماید باطن لهذا گفته اند که هم یعنی اهتمام
بخیری جاذ فکریست گفته اند گاه باشد که از هم عارض شود غضب و حزن مانند
غضب سبب در قوت مطلوبست که در نفس صورتیست که روح ظاهر جهت
طلب تدارک و بعده چون خبر دار میگردد از فوت تدارک میکند و باطن
شانست و مجرد ان شد پس حرکت مختلف پدید می آید و از اینجا تفاوت فرق فهم
و هم مستفید شده زیاده بران نیز گفته شود تا هیچ چیز نماند که هم گاه چیزی
مضر وی از دست برود یا بدان رسیده شود یا کاری کرده واقع شده و آنچه
که منبع بدان و ملامت بران و مکافات ان ممکن نباشد بدین سبب در نفس
پدید این را هم گویند و هم گاه باتمام کاری اهتمام کند نه حصولش متیقن
و نه غیر حصولش بچیزی حایل و مولد شده که وقوع او یقینی نباشد و بدین سبب
پدید این را هم گویند بالجمله مطلق رجاء نیز هم اند و امور دنیا بیشتر بالقوت
تعلق باشد و ممکن حصول بود و یا عدم حصول تدان متقدر نباشد خلاف مطلوب حتمی
که ممکن الحصول باشد اگرچه بسیاری بود و دخل کیفیتی است نفسانی که بتبع او حرکت
میکند روح و حرارت غریزی باطن بدن تدریج بسوی هم حرکت مینماید بسوی خارج
و این از قبیل تخیلات است و در مشرب نوشته که خجالت از خطاء عامه است و حصول آنچه

غلبه کرده یا خجل بهر آن که حرکت روح یا بطرف خارج میشود یا بطرف داخل و بالاتفاق
که حرکت خون لازمه نیست پس هر سوی که روح متحرک میشود حرارت بدان سو رود و هر یکی
بطرف مخالف برود و تعاون الدم و الروح و الحار الغریزی منه بالجمله افراط حرکت
روح هر داخل باشد یا خارج قاتل و مهلک است امّا چون هلاکت از حرکت روح بخارج نیست
که هرگاه اکثر روح بدن میل نماید و قدری اندک در درون بماند آن اندک بهر ای ضعف
غلاکه در باطن بحاصل شدن مشغول میگردد و منبسط میشود و تلاقی کند و بدین سبب قوت روح
بضعف میگراید و تبدیر باطن کفایت می نماید بالضرورة باطن سرد میشود و اگر بخارج بیش
کرده بود بیا برآمد و مزاج تیر تحلیل میباید و چون از باطن بدو منقطع شده لامحاله
بظاهر بیشتر برود حرارتی میشود و حادث میگردد و تشنجی و موت چنانچه در زکام
مفرط و غضب مفرط مشاهده است لیکن موت در فرح پیشتر واقع میشود و سبب تفاوت
مفرط دلیش آنست که در غضب حرکت روح نمیشود بلکه با غلیان خون دل و باحصول
قوت تطلب بمقام زیرا که طلب انتقام با ضعف قوت صورت نبندد و چون چنین
باشد مستعد موت است که غضب بتنهائی انجامد فضلا عن الموت و انجامد فالوجه الثالث
از حرکت روح بباطن آنست که چون خون و روح بباطن میگرایند بافراط اختناق
در مجاری می افتند بنابر شدة اجتماع و انحصار روح و خون بالضرورة حرارت
غریزی منطفی میگردد و باطن سرد میشود و ظاهر تیز سرد میگردد و لانصراف الروح
و الدم عنه پوشیده نماند همچنانکه افراط حرکت ضرر میرساند افراط سکون نفسی نیز
ضرر میرساند بنابر حدوث برودت در بدن و بلاوت در دهن زیرا که موجب
سخونت و دو کار حرکت و حرارت و لطافت روح است لهذا اصحاب خون
غلیظ متعدد البلاوت میباشند بالجمله هر امری که حکیم مطلق موضوع خلوده آلات حکمت
و تدبیر گردانیده از این قبیل است که مذکور میشود و دیگر آنکه در محققان بانبات
رسیده که کاری منفعل میگردد و بدن از هیئات نفسانی که غیر غضب و فرح و حزن و
فزع و جبن و بخل ست و نظیر این هیئات صوره تصورات نفسانیست که آثار امور طبیعیه

نمایند و اعتقاد نیست که الا [illegible] امکان خوارق [illegible] ساخته اند میگویند

تصور [illegible] کامل باشد [illegible] معروف خوارق [illegible] نیست و بعد

[illegible] تصور [illegible] والذین هم [illegible] فی المعرفة فلا یعلمون [illegible] را

نبوده و از نیستی در این باب [illegible] آورده و چون دقایقات [illegible] از ذات

دیگران و بعضی از ان [illegible] صحبت [illegible]

که [illegible] بعد از ان [illegible] مشکل [illegible] منظور باشد [illegible]

فرزند که از ان [illegible] و مشابه همان شکل پیدا شد [illegible]

زیرا که تصور نفسی در تغییر قوی تصرف میتواند کرد کما [illegible] است که [illegible]

چون چیزی [illegible] بدان [illegible] میشود و [illegible] میگردد و همچنان کسی

[illegible] باشد و دیگری [illegible] و [illegible] کسی

که [illegible] باشد و [illegible] از [illegible]

[illegible] کرده اند [illegible] احمر و [illegible] تصور [illegible]

همین قبیل است [illegible] تصور [illegible] و [illegible] احتمال [illegible]

باشد و تغیر عظیم [illegible] عشاق است که [illegible]

باشد و مشرف بهلاک گرداینده و چون [illegible] دست و [illegible]

نماید و استسقا [illegible] است که تصور صحت کند یا تصور مرض [illegible]

که این تصور [illegible] پس [illegible] بر طبق [illegible] حقیقة عارض [illegible]

و در مثنوی مولوی علیه الرحمة و الغفران [illegible] که شخصی بر موضع [illegible]

[illegible] سقوط میشود و کسی را که سقط متصور باشد [illegible]

که در هوا [illegible] خیانچه [illegible] است [illegible]

[illegible] و [illegible]

تصور را [illegible] متفاوت الدرجات می باشد کما هو ظاهر عند [illegible] الفصل

الاسباب المرضیة فصل سوم از مقاله سوم از باب [illegible]

یعنی سبب مطلق را چنانکه این ساده گفته شد و این تقسیم بدین تعلق دارد و گفته‌اند
و تقسیم اول آنست که منقسم میشود اسباب بجهت سه قسم بادیه و سابقه و
واصله یکی از آن اسباب بادی است دوم سابقه و سیوم واصله و وجه حصر درین
سه آنست که سبب از دو حال بیرون نیست یکی آنکه بدنی نباشد و آنرا بادی نامند
دوم آنکه بدنی باشد یعنی بالاستقرار منحصر است در خلط و مزاج و ترکیبی و سبب بدنی
نیز دو گونه است یکی آنکه ایجاب کند حالت بواسطه و آنرا سابقه گویند دوم ایجاب حالت
کند بلا واسطه و آنرا واصله گویند و جمیع صاحب نفسه گفته آید فالبادیة هی التی لا تکون خلطیا
و لا مزاجیا و لا ترکیبیا پس سبب بادی آنست که نباشد خلطی و مزاجی و نه ترکیبی بلکه
امر امن الامور الخارجیه مثل الحرارة الشمس والنار و اگر باشد امری از امور خارجی
چون هوای حار که احداث حمی کند و هوای بارد که ایجاب استرخا در عصب نماید
او من الامور النفسانیه کالغضب یا باشد امری از امور نفسانی چون غضب که موجب
سخونت در روح شود و ایجاب تب نماید و ازین قبیل است دیگر امور نفسانیه
که موجب تب و بحران شود و شک نیست که نفس غیر بدنست پس آنچه از جهت نفس واقع
گردد آن از بادی باشد و همچون امور خارجیه بود در غیر بدنی بودن بجمله امور خارجی و امور
نفسانی را بادی گویند و اینها را بادی گفتن محتمل سه وجه است یکی آنکه امور مذکوره در
حالت شدید الظهور اند پیش طبیب و چه بر عوارض آن ... بادی گویند و برین تقدیر باید
که بادی مشتق از بدو باشد بضم موحده و سکون دال مهمله و واو موقوف بمعنی
ظهور دوم آنکه امور مذکوره لامحاله خارج از بدن اند همچون بادیه خارج از مدینه از جهت
به بادی مسمی شده و برین تقدیر باید که مشتق از بدا بود بفتح موحده و سکون تحتانی
و فتح دال مهمله و الف بمعنی صحرا سیوم آنکه امور مذکوره شک نیست که مبدا امراض اند زیرا که
اسباب بدنیه همچون امتلا و خلا و حبس الیه استفراغ و اسباب خارجیه دارند همچون
اغذیه کثیره و فساد اهویه و مانند آن پس اینها را بادی گفتن شده‌اند که مبدا اینها باشند
و برین تقدیر باید که مشتق از بدء باشد بفتح موحده و سکون دال مهمله و همزه موقوف

معنی

یعنی امتلاء سبب بادی عام ست کہ ایجاب جمیع امراض بواسطہ کند ہیجان طعام کثیر کہ واجب کند امتلاء و امتلاء واجب نماید مرض را بی واسطہ کند ہیجان حرارت حمراء کہ موجب صداع شود و در صورت اول میان سبب بادی کہ یکبارہ طعام ست و میان مرض امتلاء واسطہ شدہ و صورت ثانی در سبب و مرض ہیچ واسطہ نیست حاصل کہ در ین سبب عفونی و مرض واسطہ باشد یا نہ آن سبب را بادی گویند بخلاف سبب عفونی کہ گرد را می و مرض واسطہ آنرا سابقہ گویند و اگر نہ واصلہ خوانند چنانچہ میگوید و السابقۃ و ہی الاسباب البعیدۃ التی تکون بینہا و بین المرض واسطۃ و آن سبب عفونی ست کہ میباشد میان او و میان مرض واسطہ و او اصلہ و ہی الاسباب التی لا تکون بینہا و بین المرض واسطۃ و واصلہ آنست کہ نباشد میان او و میان مرض واسطہ مثال سابقہ الامتلاء کما مثال سابقہ امتلاست مرمی عفونہ را زیرا کہ امتلاء واجب میکند تب عفنی را بواسطہ عفونت و تب را بعضی از ان میفہماند ساختم کہ می توہم کہ از امتلاء میشود و مثال امتلاء سبب واصلہ ست زیرا کہ در وی و در تب مذکور واسطہ نیست کما لا یخفی و مثال او اصلہ العفونۃ التی تمرضہا الحمی و امثال واصلہ عفونت ست کہ لازم ست ذات عفنی زیرا کہ در عفونت و تب واسطہ نیست و ہمچنان امتلاء کہ حدث حمی یومیہ کند و اصلہ باشد مرض را چنانچہ گذشت سبب فاعلی را بہ مسبب تقدم زمانی ست و بریں تقدیر ہر سبب مذکور را سابقہ میتوان گفت لیکن از انکہ سبب عفونی بادی مسمی شد و قسمی از عفونی بواصلہ لاتصالہ بالسبب قسم دیگر از عفونی را باسم عام کہ سابقہ باشد مسمی ساختند و مادہ ست ہمچنانکہ مرض را سبب سببہا شد صحیحہ را تیز سبب سبب ست مثال سبب بادی صحت عذا رموافق ست و مثال سابقہ او بفتح تام و مثال واصلہ اعتدال امزاج و ترکیب و بداہ الاسباب اما ان تحدث سوء المزاج او مرض المرکب او تفرق الاتصال و این سبب تامہ یا نیست کہ چند میکند سوء مزاج را یا مرض ترکیب را

یا تفرق اتصال را دریابد اینها که گفته شد سبب [illegible] که وجع آن [illegible]
فرع هر گاه فارغ شد مؤلف از بیان اسباب ضعف [illegible]
و چون شروع نمود در دیگر اسباب ضعف [illegible]
من فضول آن اسباب الرض [illegible]
پنج است اول جالینوس حرکة مجاوزة عن الاعتدال [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] قلیله [illegible] ازان [illegible] مفرط [illegible] میگردد [illegible]
تحلیل و عام است که حرکت نفسانی بود یا بدنی چنانچه میگوید اما [illegible] این است
که آن حرکت نفسانی است کالغضب همچون [illegible] باید دانست که غضب [illegible]
مسخن است اما دیگر امور نفسانی احوال آنها با تجسید را فرط و عدم افراط مختلف
میباشد و بدینگونه المبالغة فی الریاضة [illegible] باشد همچون مبالغه در ریاضت و در
[illegible] مبالغه [illegible] مفرط مقصود است زیرا که افراط [illegible] باعث [illegible] میشود
از کثرت تحلیل و ملاقات حرارت بالفعل دوم ملاقات حرارت بالفعل [illegible]
حرارت [illegible] مفرط مراد است زیرا که مفرط [illegible] و ملاقات حرارت بالقوه
سوم ملاقات حرارت بالقوه و مثال و تناول غذا یا دوا بود که بالطبع گرم باشد
و ادویه [illegible] استعمال کردن بر خارج بدن [illegible] باید دانست که
دوا گرم داخلا یا خارجا مسخنات می [illegible] استعمال [illegible]
ظاهر عضو اگر مفرط بود [illegible] باطن میگردد [illegible] جذب خون [illegible]
لان المسخنات تجذب الدم علی محلها و تکاثف المسام [illegible] حرارت
کثیف شدن مسام است زیرا که [illegible] مسام باعث احتقان حرارت [illegible]
میشود و [illegible] حرارت میگردد و سبب تکاثف خواه ملاقات [illegible]
بالفعل بود چون [illegible] برف و [illegible] و غسل آب سرد خواه ملاقات
[illegible] چون غسل [illegible] خواه ملاقات [illegible] چون
طین [illegible] خواه [illegible] دیگر که حفظ حرارت مینماید اما استعمال [illegible]

باشد

[illegible]

باطن را

بعضی ازینها تر میسازد و کما لا یخفی و در بعضی نسخها والسدد و تغیر مزاج و ورم شده و بعضی سبب
چیزهای بی تکاثف مسامات تنگ شده و بسته شده و پوشیده نیست که در صورت تکاثف
با عام باید داشت و سدد را خاص شده را تکاثف لازم است و تکاثف
سده را عکس لازم و معنی شده و تنوع جسمی است و در عروق تنگ شده تحقیقی که مانع
حصول طبیعی گردد از شیره و می تواند که شده و سده را هم بمعنی تکاثف
باشد همچنین بعید بر روی عطف تفسیری باشد نه عطف حقیقی چه عطف حقیقی
آنست که در معطوف و معطوف علیه مغایرت باشد معنی و العفونة و سببیت
یعنی سخونت عفونت است زیرا که عفونت همچنانکه حادث میشود از حرارت غریبه
تولید حرارت غریبه نیز مینماید و علت حدوث عفونت حرارت غریبه است که
بر رطوبت که در مستعد است استیلا کند و حرکت دهد آنرا حرکتی غریبه پس رطوبت
متکرج فاسد شود یعنی که قابل اصلاح نماند با آن حالت غریزیه که داشت و حالت
عفونت منوط در نوعیه گفته یعنی آن شی آمده به نوع دیگر یا در مثلا خون که
گنده شود و اخلاط دیگر تعفن کنند بدن هم همانست که بو دیگر گشته و حرارت
عفونت با حرارت غریبه بجا مانده که در خصوص است که باشد سوء مزاج میگردد و از
بو عفونت خود می آید و این چیزی دیگر است از بحث عفونت عارض
حمیات گفته آمد انکه بر این بعضی رفته اند که تب و موی عفنی و بو
خون چون عفن شود لطیف آن جمع اگر دو کثیف وی رد است مقبول
که طالب بطلان است بالجمله هرگاه رطوبت گرم میشود و عفن میگردد و بخار
از وی جدا میشود و اعضا را که مجاور وی است گرم میسازد و اشتعال
افزونی شود پس عفونة لا محاله سبب سخونت میگردد و اسباب المرض لیبارد
ثمانیه و سببهای تبهای سرد هشت است ملاقات سرد و بالفعل مثل آن
مثل سرد است که بالفعل سرد بود همچون هوا سرد و آب سرد و این سرد
از اسباب سرد و ثبات اند لیکن بالعرض احداث سخونت نیز مینمایند لحقن حرارت

دیگر تنفس مسام چنانچه در اسباب مسخنه شمرده شد و ملاقات مبردات بالقوه در ...
... است که بالقوه سرد بود همچون افیون و امثال آن که بالفعل سرد باشد اگرچه بالفعل
حار بود همچنانکه از فقط ملاقات ... وقت برودات بسبب تکاثف ... بدن ...
آن اشیا ظاهر نه کرده شده و برسر عدم بیان ... برودات باطنی را در اسباب ...
بنابر وضوح خواهد بود دیگر آنکه ملاقات ... در ظاهر بدن تخصیص بدنی است که در ...
آن در باطن لامحاله سردی خواهد کرد و متولد ... که ملاقات عام باشد ...
و در این صورت ... دیگر حاجت نیست قلة الاکل فی الغایة نهم کم خوردن است ...
یعنی بسیار کم خوردن و ظاهر است که غذا چون کم خورند بعوض تحلل رطوبات
کفایت نخواهد کرد و تحلل رطوبات باعث نقصان حرارت غریزیست ...
از دیاد برودت نیز که حرارت بمنزله سراج است و رطوبت بمنزله زیت و چون زیت
همچنانکه حافظ سراج میشود من حیث الذات قطع نظر از عوایق است ... رطوبات
حامل از حرارت ... باشد و وجه دیگر در این صورت قلة الاکل حرارت بتحلیل رطوبة
بدلی میگراید و افنا آن مینماید و گذشت که فنا رطوبت را فنا حرارت لازم است
و فنا ها سرد لامحاله ذوبان اغذیه که از وی خون کم متولد نشود و در قلت اکل است
والافراط فیه چهارم افراط در خوردن است چه در این صورت بسبب کثرة و امتلا حرارت غریزی
عاجز میشود از هضم و منحصر گشته منطفی میگردد و بالضرور برودت زیاده میشود ...
اضرار افراط زیت است سراج را و التکاثف المفرط پنجم تکاثف ... مسام است و افرا...
... که در این صورت بنابر اجتماع ابخره و ادخنه کثیره مختنق میگردد و حرارت منطفی
میشود و سرد ... اعضای ... باشند که ... لذات بسبب حرارت
بالعرض شده است ... برودت و الحرکة المفرطة ششم حرکت با فراط است ...
که حرکت چون بکثرت باشد هرچند فی الحال گرم باشد لیکن در مآل مبرد است ...
بنابر تحلیل حرارت و عام است که حرکت بالتمام یا خاص عضو ... چون ...
و ... نفسانی بود چون ... باشند آن یا طبیعی بود چون ... کرده ...

معادن

متعادین قرار یکدیگر بیتعادین بیت افراط نیست پس هم تبه افراط اجوبیت
که حسیت قوه و ضعف مزاج و اعتیاد و غیر اعتیاد مختلف میباشد و چون معلوم شد
که افراط حرکت نباید شد تا سخونت احداث برودت میکند و آخر باید دانست
که غذا مسخن باید چنان بکند و بدستوری و اسخن که از خارج استعمال کنند چنان
منفرط باشد تا بر تحلیل مساوی و حدث حرارت ظاهر و بهوات تحلل احداث برودت
نماید بنحوی که زود یا دیر آن نمیشناسند و ازین قبیل است ملاقات مستحمات دیگر
چون حرارت آب و هوا و ما که افراط همین عمل دارد بی که بالطبع حار بود و همان
حمامات لیکن در دیر مسخن که مستعمل شود و بداخل و عضوی که در بدن افتد افراط
این هر دو را صاحب نفس گفته و هی و تبرید ندارد و ما از کلام صاحب موجز چنان
معلوم میشود که انهم باعث برودت باشد زیرا که وی گفته هر چند تسخین کند افراط
هر دو سخونت او بالفعل باشد یا بالقوه و حق همین است و آنچه در نفسی نوشته
که تبرید او دیر مشعر و بدعاره و تبرید عفونتی هی ندارد و چون نیک تامل کرده میشود
هیچ وجهی در عدم منفعت دیده پدید نمی آید زیرا که افراط حرارت غریبه بواسطه
تحلیل رطوبت غریزی اضعاف حرارت غریزی میکند و ضعفش هر دو است و
باعث احداث حرارت غریبی عام است که هر چه باشد مستعملا کان فی المزاج او الغذا
و غذا مسخن چون دی قابل است که افراط سخونتش برودتی می آورد عیب میکند که
تبرید دوا مکوله حار یا حرارتی مخفی ماند و اگر نه ظاهر است که تسخین غذا هم دانسته
است بهر که از غذا مسخن غذا دوا نی مراد است لا محاله زیرا که در غذا مطلق
افراط تسخین صورت نمی بندد چنانچه در محتشش و ضعف گذشت و اگر گویند از غذا
مسخن مراد سخونت بالفعل است گوییم تناول غذا که بالفعل منفرط الحرارة باشد
من المستحیلات است و خارج از نسج طبع انسانی و بر تقدیر تسلیم نمی در دوا
مشعر به که بالفعل حار باشد تا حاصل میتواند شد بالجمله امتیازی میان هما اصلا نمی یابد
غذا باشد یا دوا چون حرارتش منفرط بود در آخر دی برودت میکرد و کذلک

عفونت مینماید بخار و صعوبت ماده حمی شود و اوی از این قبیل است و السکون المفرط
سکون مفرط سبب برودت است بنا بر کثرت رطوبات فضلیه و خنق مینماید حرارت غریزی را
و امداد نمیدهد برودت میکند و شدة انفتاح المسام یعنی گشاده شدن مسام بافراط است
از هر سبب که باشد و گفته شده که چون مسام مفتوح شود حرارت غریزی تحلیل می‌یابد
و محدث برودت میگردد و اسباب المرض الیابس یعنی و سببهای بیماری
خشک چهار است ملاقات یابس بالفعل یعنی مصادفت چیزی که بالفعل خشک است
همچون [illegible] هوا و از جمله است [illegible] ریگ و استعمال میاه قابضه و یابس بالقوة و
دیگر استعمال چیزیست که بالقوة خشک باشد و عامست که ذاتا مستعمل شود یا خارجا
و قلة الاکل یعنی سیوم تقلیل طعام است اگرچه نسبت ضعفی باضمه بود زیرا که بی غذا
بجهت نقصان بدل ما یتحلل رطوبات بدن را تجفیف میکند و ازین جمله است غذا
یبوسانی که غذائیت در وی کمتر بود اگرچه کثیر الغذا خورده شود یا غذایی خورده شود که
غذائیت در وی کثیر باشد لیکن بنابر ضعف معده و جگر و هضم کمتر آید یا استفراغ [illegible]
و الحرکة المفرطة چهارم حرکت بافراط است به هر نوع که باشد بدنی یا نفسانی طبیعی
تحلیل رطوبات میکند و نظیر حرکت طبیعی سهر است و سهر هر چند غیر طبیعی است لیکن
بنابر لازم نقیض او که نوم است که بالطبع واقع میشود او نیز طبیعی گویند گفته شد که سهر
منافی است [illegible] سکون و اسباب المرض الرطب یعنی و سببهای بیماری
تر نیز چهار است ملاقات مرطب بالفعل یعنی ملاقات چیزی که مرطب بالفعل بود
فی الحال چون هوای معتدل و استحمام با آب شیرین که شدید الحرارت نباشد و بعد هضم
طعام و یا بعد طعام واقع نشود و ملاقات مرطب بالقوة دوم ملاقات مرطب بقوت که
بالقوة ترطیب کنند همچون ادویه که بالطبع مرطب باشند و بر ظاهر بدن مستعمل
گردند و مرطبات [illegible] غذا باشد یا دوا [illegible] دیگر چون [illegible] بحث اسباب
برودت معلوم شده و کثرة الاکل سیوم فزونی خوردن است و ظاهر است که از
تکثیر غذا الجزء رطب بیشتر میشود [illegible] بسیار است که باعث [illegible] آن [illegible]

والنوم

که بلغم از وی حاصل شود ضعیفست اما از البدن است یا یبوسة البدن در صورت اول تولد
خون افزون بود نشود و در ثانی تولد بلغم و خون در بلغم و خون ایشان ماده مطلب ... و وجه دیگر
در سبب آن است که گفته ... مهر دست بهم آنکه حرارت غریزی ... بوشد معقول
نیست که ... چون ... سکون مفرط چهارم سکون
مفرط است و ظاهرست که بسبب سکون رطوبت بسیار جمع آید و چون ماده ... بر عدم
تحلیل ... گشته ... ضعیف ... و کثرت استعمال
... بسبب ... رطوبت ... از ... شده
چون اسباب ... مفرده ... ذکر شد از ترکیب ممکن ... آن اسباب امراض ... مرکبه
... گفت ... رطوبت جمع آید ... یبوست ... و یک ...
مرکب شود ... اسباب ... سبب ...
فاعل ... طول ... قبول ...
... تمام شد اکنون اسباب ... ترکیب بیان ... شود چنانکه گفت و ...
اسباب مرض الترکیب ... مرض ترکیب ... از آنکه مرض ...
چهار گونه بود مرض خلقت ... بیان اسباب ...
... چون ... مرض مجاری ... مرض ... اسباب ...
... اسباب فساد شکل ... گفت اما فساد الشکل ... سببهای فساد شکل ...
از مجری طبیعی دو گونه است یکی آنکه در اصل خلقت واقع شود و اصل خلقت زمان
بودن جنین است در رحم ... در این هنگام آنچه ... طاری گردد و از اسباب
باطنه و بعد تولد همراه باشد و از مرض خلقی گویند و دوم آنکه غیر خلقی باشد و اسباب ...
گفته آید اما آنچه خلقی است ... دو گونه است یکی آنکه از جهت قوت بود چنانکه میگوید فهو اما
قصور القوة المصورة ... سبب فساد شکل یا قصور قوة مصوره است
... ضعیف شود و بدان سبب ... مصورت عضو ...
... نوع ... منی باشد ... المغیرة یا قصور ... ضعف مغیره است ...

[illegible] شکستن و [illegible] پیش شود که بعد از نطفه را که [illegible] بعضی شده باشد [illegible]
[illegible] بعد عضو مخصوص [illegible] مفصل تمام شده و [illegible] که مصالح [illegible]
[illegible] اعضا که از جهت [illegible] و این شهود گونه نسبت اول [illegible]
[illegible] مثلا [illegible] انتقال [illegible] جهت [illegible] آید بر آنچه باید [illegible]
[illegible] قبل [illegible] دیگر آید [illegible]
[illegible] از نطفه [illegible] اگر نسبت [illegible] باشد [illegible]
[illegible] بر آنچه [illegible] [illegible]
[illegible] و شکل از جهت [illegible] باشد [illegible] بر وضع [illegible]
[illegible] که حقیقت باشد یا مجاز [illegible]
[illegible] مصور [illegible] بر حمل [illegible] مصور [illegible]
[illegible] اول [illegible] میشود و [illegible]
[illegible] اعضا [illegible]
[illegible] تشخیص [illegible]
[illegible]
[illegible] حالت ولادت [illegible] چنانچه [illegible] الخروج [illegible]
طبیعیا [illegible] است که واقع میشود و [illegible] بر بدن طفل [illegible] نباشد خروج بر سبیل
طبیعت [illegible] خروج طبیعی [illegible] در بیان تکون جنین گذشت [illegible] که چون طفل [illegible]
وضع مذکور بر آید مثلا [illegible] و مانند آن [illegible] از اعضا
[illegible] بسبب خروج [illegible]
اعضا او در رحم [illegible] ماند و [illegible] هلاک شود [illegible] ولادت [illegible]
او [illegible] سقط الطفل [illegible] است که [illegible] طفل [illegible]
و معلوم است که چون طفل را از اعضا [illegible] چنانچه باید [illegible]
[illegible] ماند [illegible] فساد در اعضا او [illegible]

[illegible]

تمدد عن خارج کشنده اعضا بسیار است که واقع میشود و از خارج چون سقطه و ضربه
و امثال آنها بسیار است و [illegible] حرکتی قبل [illegible] اعضا را [illegible]
سخت [illegible] از سخت شدن اعضا و در [illegible] ممکن است که [illegible]
بعضی اعضا سست شود و [illegible] چون [illegible] شکل خارج شد
[illegible] و اسباب آن [illegible] بخاری [illegible] مجاری [illegible] است
[illegible] و اسباب این هر سه علیحده بیان میکنند چنانچه گفت
اما اسباب [illegible] البخاری اما اسبابی [illegible] اما ضعف [illegible]
[illegible] و ظاهر است که چون [illegible] در جمیع [illegible] استمساک [illegible]
اجزا عضو [illegible] و [illegible] شدن [illegible] میگردد [illegible]
[illegible] مجری [illegible] میشود و حتی که [illegible] میرسد که قطعا
[illegible] و [illegible] میگردد و [illegible] مجاری [illegible]
[illegible] امکان [illegible] مجاری [illegible] اسباب ضعف [illegible] است
[illegible] الدافعه حرکت قوی است از دافعه و [illegible] است که چون
[illegible] حرکت کند [illegible] عضو واقع می شود [illegible] اجزا عضو از
[illegible] خارج [illegible] مجری [illegible] و سبب [illegible]
[illegible] ضعف [illegible] مرض [illegible] دافعه [illegible] ادویه [illegible]
یا ادویه [illegible] که استعمال نموده شود چون [illegible] تا بدان
[illegible] و مجاری [illegible] ای [illegible] است [illegible]
و [illegible] این [illegible] از [illegible] این هر دو [illegible]
[illegible] و [illegible] مرض اما اسباب
[illegible] اسباب [illegible]
[illegible]
اما [illegible] مجاری [illegible] و [illegible] مجری [illegible]

یعنی یبوست و مجری را تا حدی که [illegible] آن [illegible] بود همچون چیزی که
در مجری بماند [illegible] است که [illegible] از جنس [illegible] بالذات [illegible]
[illegible] یا [illegible] است و [illegible] همچون [illegible] که [illegible] و [illegible]
[illegible] است که [illegible] باشد تا [illegible] و [illegible]
ست اما حصول [illegible] سبب مجری را [illegible] تنگ شود [illegible]
[illegible] که باشد التحام منفذ سبب [illegible] با هم آمدن منفذ است
بیشتر [illegible] کردن منفذ باشد و اما انطباق مجری با هم پیوستن مجری است و
انطباق از سه وجه است چنانکه میگویند مجاورت ورم و ضغطه [illegible]
که ضغط کند عضو مجاور را تا تنگ سازد فضای او را و تقبض پدید شود [illegible]
[illegible] زیرا که [illegible] جمع میکند اجزای مجری را [illegible]
[illegible] تقبض [illegible] و قوت ماسکه [illegible] شدت قوت
ماسکه زیرا که ماسکه چون قوی گردد جمع میسازد اجزاء عضو را زیاده [illegible]
و بجمله مجاورت ورم و تقبض [illegible] ماسکه از اسباب انطباق اند و انطباق
مجری و التحام منفذ [illegible] از اسباب انسداد اند و [illegible]
اسباب [illegible] مجری [illegible] و اسباب [illegible] مجری [illegible]
[illegible] گذشت اکنون اسباب مرض [illegible] که چهارمین قسم مرض آلیه است
ذکر میشود و اما اسباب الخشونة اما اسبابهای ناهمواری و درشتی سطح عضو
[illegible] یکون من داخل پس گاهی باشد از اندرون بدن که ماده اکال و [illegible]
ماده [illegible] که [illegible] تا [illegible] قطع کند [illegible]
واقع اند بر سطح عضو و [illegible] یکون من خارج گاهی باشد [illegible]
بدن [illegible] و [illegible] همچون [illegible] بر [illegible]
ایجاب خشونت کنند بر جلد و اما اسباب الملاسة اما اسبابهای [illegible]
عضو [illegible] یکون من داخل [illegible] پس گاهی باشد از خلطی لزج [illegible]

از جهت [illegible]
و [illegible] سطح [illegible]
و [illegible]

تا منفذ

عن

چون خطا هست که خطا به [illegible] بر سطح عضو ملتصق شود و [illegible] شونده او به هیچ [illegible]
و التصاق [illegible] بالعضو [illegible] بر سطح پدید آید و قد یکون من خارج [illegible]
[illegible] الشیخ [illegible] البدن بیرون [illegible] که [illegible] که معنی هست
[illegible] است که [illegible] از ضعف [illegible] است [illegible]
[illegible] اسباب [illegible] بوده که اسباب [illegible]
و گفت و اما اسباب زیادة المقدار و العدد فاما الماده اما اسباب [illegible] فزونی مقدار
و عدد و پس زیادتی ماده هست [illegible] غیر محتاج و عام است که ماده زیاده
بود یا [illegible] چنانکه گفت اما الطبیعة [illegible] یعنی ماده [illegible] شود فزونی کرده [illegible]
[illegible] یعنی ماده [illegible]
فزونی کرده و دیگر [illegible] باشد [illegible] از زوائد [illegible]
[illegible] است [illegible] مقدار [illegible] عدد [illegible] هست عام
[illegible] ماده [illegible] گردد [illegible] کند ماده را [illegible] از آنچه باید پس [illegible]
زیادتی عدد [illegible] سخنان [illegible]
[illegible] ماده [illegible] اشتمال [illegible]
[illegible] حرارت غریبی [illegible] جاذب [illegible]
[illegible] ماده [illegible] اسباب نقصان المقدار
اما [illegible] نقصان عدد و مقدار [illegible] نقصان الماده پس [illegible]
[illegible] خطاء القوة المصورة [illegible] خطاء قوة مصوره [illegible]
[illegible] ماده [illegible] خطا [illegible]
[illegible] شکل [illegible] مقدار [illegible] شکل [illegible]
[illegible] نقصان [illegible] ذکر [illegible]
[illegible] ماده [illegible] نقصان [illegible]
مصوره [illegible] تصویر [illegible] مصوره [illegible]

تنبیه

یا اصلاح [illegible] بیرون نیست یکی آنکه ماده را صرف کند [illegible]
خاص است [illegible] بعدم [illegible] اصلاح دیگر نقصان در عدد خواهد شد و دوم آنکه اگر ماده
یکی از اصلاح صرف کند یا خود تصویر [illegible]
از جنس نقصان در مقدار [illegible] واقع شود [illegible] نقصان خطا [illegible]
[illegible] شده [illegible] خطا [illegible]
نقصان میکرده [illegible] عدم [illegible] مقدار [illegible]
[illegible] خطا [illegible] از اسباب نقصان
باعتبار ذات خطاست یعنی هر گاه فاعل در ماده [illegible] اگر [illegible] خطا
نقصان [illegible] اینجا نظر [illegible] جمهور [illegible] خطا
نقصان میکنند چنانچه گفته شد که بعضی [illegible]
که عضوی که ماده [illegible] از خطا [illegible]
[illegible] نقصان [illegible]
سبب نقصان شده [illegible]
خارج است پس [illegible] اسباب نقصان [illegible]
سببهای نقصان که بعد خلقت از خارج واقع شود [illegible]
[illegible] اجزای تن [illegible] بیان کرده اکنون [illegible]
میکند اسباب سوء الوضع را و آن قسم چهارم [illegible]
و اما اسباب سوء الوضع اما سببهای [illegible] عضو [illegible] مفارقت عضوی
[illegible] عضو [illegible]
از شش قسم بیرون نیست چنانچه میگوید [illegible] آن اسباب [illegible]
کننده است که [illegible]
[illegible] مفارقت عضو [illegible] شده [illegible] از آن [illegible]
کننده است که منع کند فضلات را از [illegible] حرکات ارادیه [illegible]

نار

با [illegible] مستر [illegible] را [illegible] و [illegible] الطبیب [illegible] تفرق [illegible] است [illegible]
است که [illegible] انفصال [illegible] بعضی اتفاق می افتد که [illegible] بعضی [illegible]
[illegible] [illegible] فرود [illegible] بعضی [illegible] اتفاق [illegible] شود که
[illegible] بعضی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
است [illegible] [illegible] از اسباط [illegible] [illegible] است [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است که [illegible] خلاف
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اجزا [illegible] لازم [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بعضی [illegible] [illegible] [illegible] است
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] که [illegible] حرکت [illegible]
است که [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ان [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] [illegible]
[illegible] از اسباب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بعضی [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] بعضی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] الاتصال [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] تفرق الاتصال [illegible] تفرق الاتصال اجزا [illegible]
که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الاتصال [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] عضوی [illegible]
[illegible] و اتصال اجزا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] مشهور [illegible]
که اجزا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بعض [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] که ضعف اتصالی باشد چنانچه [illegible] که از شدت [illegible] است تفرق
اتصال [illegible] در [illegible] است از [illegible] اخلاط [illegible] اعضا [illegible]
[illegible] که [illegible] تفرق اتصال کرده [illegible] اسباب [illegible]
[illegible] که [illegible] عضو او متفرق [illegible]
[illegible] و سبب حصول تفرق [illegible]
[illegible] اخلاط [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] حرکتی که خارج از مجری طبیعی باشد [illegible]
[illegible] آن [illegible] تفرق [illegible] حرکت
[illegible] حرکت [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] عضو [illegible] تفرق [illegible]
[illegible] تفرق [illegible]
[illegible] اسباب تفرق
از خارج [illegible] بالحبل [illegible]
[illegible] این همه موجب تفرق [illegible]
[illegible] حمل اثقال [illegible] از اسباب [illegible]
[illegible] علامات الفصل الرابع في العلامات الدالة على احوال [illegible] الاتصال من
جهة [illegible] فصل چهارم از مقاله [illegible] است در بیان نشانها که دلالت [illegible]
بر احوال تفرق [illegible] اقسام [illegible] معنی علامات
گفته آید [illegible] علامات [illegible] که [illegible]
از علامات [illegible] عرض [illegible] علامت
دلیل [illegible] که نزد محققان علامت
اعم از دلیل [illegible] عرض [illegible]
[illegible] عرض [illegible]

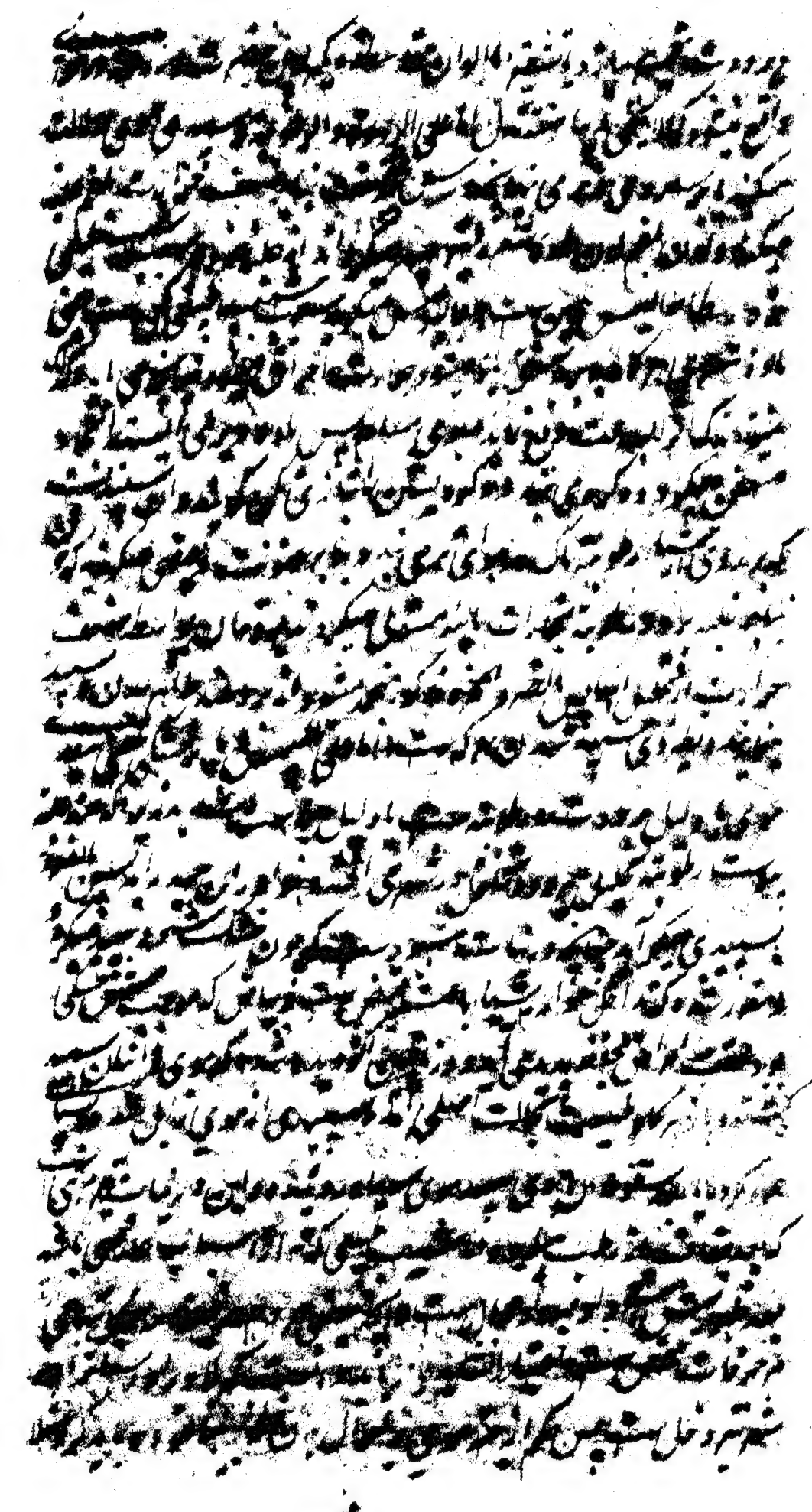

و تشنه باشد [illegible] ترشان [illegible] و قاروره [illegible] سبب [illegible] الطعم [illegible] الیبوست [illegible] حرارة

سبب [illegible] ترشی [illegible] ضعف هضم [illegible] سبب [illegible] باشد [illegible] ضعف [illegible] الحرارة

و مقرر شده که قوی [illegible] اسباب [illegible] نقصان [illegible] سبب [illegible] زردی

ترشی [illegible] سبب [illegible] الکبد [illegible] نقصان را

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] سبب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

سبب و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] سبب [illegible]

[illegible] سبب [illegible] [illegible] [illegible] سبب [illegible] ثقل [illegible] [illegible]

[illegible] سبب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] اعصاب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ثقل [illegible] [illegible] [illegible] ثقل [illegible] [illegible]

و هم سوداوی [illegible] [illegible] سبب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] عادت [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ان [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] الفم [illegible] اللسان [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و ضعف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] زردی رنگ بدن [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] زبان [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] و نقصان

[illegible] طعام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] زبان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] یبوست [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] یبوست [illegible] نقصان

[illegible] طبیعت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

بجهت نبض گرمی باشد و جهت [illegible] دیگر و فصل سال [illegible] در [illegible] اللطائف [illegible]

بیاید که چون آن نبض که ساعد [illegible] ظاهر شود که طبیب [illegible] نبض [illegible]

پیچیده شده است [illegible] مرض [illegible] و [illegible] زیرا که [illegible] باشد [illegible]

گرد [illegible] حال [illegible] بر احوال [illegible] و [illegible] که نبض [illegible]

انگشت که [illegible] بجهت [illegible] بجهت [illegible] که [illegible] طرف [illegible]

دست [illegible] نبض [illegible] طرف ساعد [illegible] و [illegible] حاجت [illegible]

و [illegible] نبض ظاهر [illegible] نبض [illegible] بجهت طرف

[illegible] که [illegible] دیگر [illegible] است [illegible]

[illegible] نبض دست [illegible] نبض دست

[illegible] دست [illegible] ساعد [illegible] نبض [illegible] اگر ساعد

[illegible] باشد [illegible] طبیعی [illegible] مختلف [illegible]

می [illegible] دست [illegible] و [illegible]

در دست [illegible] گرفت باید که دست [illegible] دیگر [illegible] باید

[illegible] دست [illegible]

[illegible] باشد [illegible] دست [illegible]

[illegible] نبض [illegible] کند [illegible]

[illegible] حرکت [illegible]

نبض [illegible] باید که [illegible] دست بدارد که [illegible]

در [illegible] حالات [illegible] نبض [illegible] است که [illegible]

نبض مختلف [illegible] کند [illegible] حکایت کرده [illegible]

[illegible] النبض [illegible] و اگر [illegible] مختلف [illegible]

[illegible] مثلا [illegible] مثلا [illegible] لیکن [illegible]

در [illegible] عظمی و صغری [illegible] تفاوت [illegible] مختلف کرده [illegible]

تقدم و تأخر و خطا هم هست که در دانستن این طبیب را نفع کلی حاصل میشود و [illegible]
و اختلاف با خود داشته حکم کند بر حال مریض و اینجا باید که طبیب بعد ملاحظات مریض
را نیز توقف کند در نبض و دیدن و اتمام احتیاط و احوال او سعی کند چه نبض
با علت و اسباب او بشناسد بی سبب آن تشخیص کند زیرا که بسیار باشد که نبض
از [illegible] طبیب کاهی قوی شود [illegible] اگر
[illegible] مشغول شود [illegible] حال [illegible]
نبض باید [illegible] هر دو [illegible]
[illegible] که [illegible] خوب [illegible] باشد [illegible]
[illegible] است که [illegible]
که [illegible] نبض [illegible] است [illegible]
[illegible]
[illegible] گاه [illegible] که [illegible]
[illegible] اگر [illegible] است [illegible]
[illegible] سوم اگر [illegible]
[illegible] چهارم اگر [illegible]
[illegible] اول [illegible] معلوم [illegible]
[illegible] حرکت [illegible]
[illegible] جمیع [illegible]
[illegible] ساقط [illegible]
[illegible] نبض [illegible]
[illegible] چنانکه مؤلف میگوید [illegible]
فصل [illegible]
[illegible] الموافق

مرنج انبساط و انقباض مرکب است از گشودن و فراهم آمدن تا حاجت نبض تمام شد لکن

[illegible] نبض [illegible] چنانکه گفته الشیخ [illegible] فضلات [illegible]

[illegible] داون [illegible] هوا تازه و احتیاج [illegible]

[illegible] کرده [illegible] الشیخ [illegible]

[illegible] است [illegible] جیوانی [illegible]

[illegible] مطلوب نباشد و در دفع این [illegible] گفته اند که [illegible]

[illegible] الحرارت [illegible] احتیاج [illegible]

[illegible] بالعرض [illegible]

[illegible] بالعرض [illegible] هوا تازه و خروج [illegible]

[illegible] فی النفس [illegible] حرکتین و سکونین

[illegible] از دو حرکت [illegible]

[illegible] انقباض [illegible] هر نبض [illegible] حرکت [illegible] انقباض

[illegible] السکون [illegible] از سکون [illegible]

[illegible] که هر گاه [illegible] حرکت کند [illegible]

[illegible] کرده [illegible] محسوس [illegible] سکونی [illegible]

و قبل اول انقباض [illegible] سکون [illegible] سکون که بعد تمام

انقباض و قبل اول انبساط [illegible] سکون باطن و سکون [illegible]

[illegible] و اول انقباض [illegible]

[illegible] شده [illegible] لازم [illegible] حرکت

[illegible] سکون [illegible]

[illegible] حرکت [illegible] سکون [illegible] حرکت

[illegible] سکون [illegible] نبض [illegible]

و چون [illegible] شده [illegible] نبض [illegible] حرکت [illegible]

کرده

نیست که آن با فعل باشد زیرا که تعاقب دارد و چیزی که بالقوه را از قوه بفعل آورد کمال اول است
زیرا که کمال امر لایق را گویند که حاصل شود و چیزی که منتظر بود و از آن امکان طلب
حرکت با کمال منتظر ... و بعد از آن کمال است که چیزی
لازم بود و بعد از آن گفته اند که نیست که او را کمال ... که کمال اول ...
حرکت کمال ... بالقوه است از آن جهت که حرکت ... حصول ... بالفعل
کمال ... این شی را ... کمال اول ... از آن جهت
که ... حرکت ... کمال ... حصول آن
بالفعل کمال ثانیست ... کمال ... جسم ... حرکت کمال اول نیست ...
... و ... بعد ... حرکت ... بالقوه ... چنین ...
اینکه ... جسم ... حرکت ... که ... بعض ... بالفعل الا
... حرکت ... جسم ... که باشد ... حال ...
... که ...
... مخالف باشد ... حرکت ... از معنی
قطع مسافت ... علی الاطلاق ... از آن مقولات ... بحرکت ...
... حرکت ... این ... مقوله ...
... حرکت ... مسافت ...
... و ... که ... معنی ...
... حرکت است قطع ... و ... مقولات ...
... قطع مسافت
... که حرکت ... قطع مسافت ... و ... می
شود ولیکن ... و ... که ...
... حرکت ... قطع مسافت
... که ... مقول ... متحرک ...

موجود نیست بر آن متحرک به دوام [illegible] رسیده و نیست منتهی پس حرکت [illegible] موجود
نگشته و بعد از آنکه رسید پس تحقق حرکت منقطع شد فلا وجود لها [illegible]
الا [illegible] حرکت بالکل معلوم شده و تفصیل شرح [illegible] گفته [illegible]
[illegible] اول بر حرکت [illegible] موجود است که متحرک [illegible] از مکانی
بمکان دیگر [illegible] است [illegible] انتقال از مکان [illegible] بمکان [illegible]
[illegible] ظاهر شود [illegible] انتقال از مکان حقیقی باشد [illegible]
سطح [illegible] است [illegible] باشد [illegible]
[illegible] سطح باطن [illegible] است پس [illegible] انتقال [illegible]
از مکان [illegible] مکان [illegible] شد [illegible] است متحرک [illegible]
انتقال [illegible] اول [illegible] متحرک [illegible]
مع بقاء بعض اجزائه فی بعض المکان [illegible] حرکت [illegible]
الا [illegible] فی المکان ای بالنسبة الی مکان الحقیقی
[illegible] الان [illegible] من محل الی محل [illegible]
[illegible] مکان [illegible] سطح باطن جسم
[illegible] است که [illegible] سطح [illegible] است [illegible]
[illegible] گویند [illegible] است [illegible]
[illegible] مکان [illegible] الان [illegible]
[illegible] الی الان [illegible] الارض [illegible] مکان [illegible]
[illegible] سطح [illegible] سطح [illegible] سطح [illegible]
[illegible] مکان [illegible] است [illegible] جسم [illegible]
[illegible] قسمی است [illegible] مکان [illegible]
[illegible] سطوح [illegible] باشد [illegible]
[illegible] معلوم است که [illegible] سطح است [illegible]

بسطح حاوی او نیست و کذلک عاد است که بعضی سطوح که مکان اوی
مرکب است نفس او متحرک باشد و بعضی ساکن مثل آنکه چیزی که موضوع بود در جوف فلکی
نیست بر ان آب بجهه دریا منشود و سطح اعلی مکان نیست و سطح معنی
متحرک نیز بر بعضی بود و اولی حرکت باشد و بعضی را ساکن اند که مکان
مرکب باشد از سطح متحرک یا ساکن و متحرک بود و کذلک بعضی ساکن بود
متحرک اند مثل آنکه ... آب که ... در آب بود و معلوم است که
متحرک نیست ... ساکن ... متحرک بود و معلوم است که آب ... بجهه دریا
و ... نیست ... [illegible] ... بعضی ... گردد
و ... الا ... [illegible] ... ساکن ... متحرک ... اند
... گرد و ... نیست ... تبدل ...
که ... حرکت مکانی ... نظر ... و ... مذکور ...
نظر ... مکان ... شده ... حرکت
وی نیست که ... تبدل ... بود ...
اند ... حرکت ... سطح ... مرکز ...
حرکت ... و حرکت ... وضعی ... و ...
همین است و ... آنکه ... بود و مثال ... تمام است ...
و ... حرکات ... تبدل ...
بذات او و مقصود در ... نیست ... نظر ... تبدل ...
باشد و معلوم است که ... نسبت ...
بعضی اجزاء ... است قیاس بعضی ... تبدل اجزاء ...
بعضی ... بعض اجزا ... است ... خارج ...
بعضی ... حاوی ... حرکت ... که ...
شیء بود و بدون ... سطح حاوی که مکان مخصوص ... است ...

میگردد

دیگر چنین نیست که از هر حرکتی قائم میشود از سطح به [illegible] که [illegible]
فوقانی و بود [illegible] بجنبند [illegible] حاله و [illegible] حرکت [illegible] اعضا [illegible] مکان [illegible]
[illegible] شود [illegible] اعضا [illegible] مکانی [illegible] انتقال [illegible]
آنی که [illegible] علیه [illegible] و [illegible] حرکات [illegible]
قائم [illegible] جسم [illegible] از حرکت آنی باشد [illegible] اجتماع [illegible]
[illegible]
[illegible] حرکت [illegible]
[illegible]
[illegible] که [illegible] است [illegible]
[illegible]
[illegible] ماده [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] متصل [illegible]
[illegible] حقیقی [illegible]
و متصل حقیقی از آن گویند که [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اجزا [illegible] اجزا [illegible]
[illegible] اجزا [illegible]
[illegible] اجزا [illegible]
اجزا [illegible] چون آب که [illegible]

شده بقوام اصلی باز [illegible] کرده و [illegible] و شهوت منتشر است که چون [illegible]
می یابد و [illegible] است از [illegible] اختصاص و وحدة جنس از آنکه [illegible] گزیده است
و از این [illegible] منقطع گشته اند در جنس های آب [illegible] از اصل می شود و این
که [illegible] مخصوص [illegible] که [illegible] آن [illegible] اصل [illegible] و اختلاف
[illegible]
و [illegible] آن [illegible] کمال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] است [illegible]
[illegible] حقیقی [illegible]
حرکت [illegible] است [illegible] واقع شود و [illegible]
[illegible] والکرة [illegible]
و [illegible] است [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] مخصوص است [illegible] قابل [illegible] و [illegible]
[illegible] رشد [illegible] شد [illegible]
دارد چون سواد و بیاض [illegible] که قابل [illegible] قبول شده و ضعف [illegible]
[illegible] قبول [illegible] و ضعف [illegible]
واقع نمیشود [illegible] و حرکت [illegible] است که تابع [illegible] جسم [illegible]
حرکت [illegible] تابع است [illegible] حرکت [illegible] که تابع [illegible]
[illegible] است که تابع جسم [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] متحرک [illegible]
[illegible] حرکت [illegible]
[illegible] است [illegible]

[illegible]

ارادی و دوری است که حرکت این جسم بکلیه بود و وضع ذلک محرک او و نفس متعلق
موجود باشد چنانکه از نفسانیات بود و اثر این شعور بالفعل تا او بطلب [illegible] حرکت
حیوانیست [illegible] حرکت طبیعی دوری است که حرکت
تابع جسمی دیگر بود و محرک او و نفس متحرک باشد لیکن [illegible] و این شعور [illegible] بود
[illegible] او حرکت [illegible] است که فرق با [illegible] مرسه [illegible] است که
حرکت [illegible] تبع و کلیست و [illegible] موجود نیست و [illegible]
[illegible] او [illegible] از [illegible] شعور [illegible]
و این هم [illegible] گویند یعنی [illegible] حرکت [illegible]
و اول این [illegible] گذشت که حرکت باعتبار نوع دوری [illegible] مقوله [illegible]
چهار قسم میشود [illegible] باعتبار تقسیم [illegible] چهار قسمی میکند و [illegible]
چهار که [illegible] ست [illegible]
[illegible] حرکت [illegible]
مقوله وضع است [illegible] اختلاف [illegible]
اول [illegible] حرکت [illegible] کمی است [illegible]
[illegible] و [illegible] حرکت [illegible] و دلیل [illegible] گفته شد [illegible]
[illegible] علی الاصح حرکت [illegible] انقباض و [illegible] انقباض [illegible] است [illegible] حرکت
اجزا [illegible] از طرف [illegible] وسط و انبساط [illegible] انقباض [illegible] و این [illegible] تبدل [illegible] این جمله [illegible]
[illegible] اگر [illegible] منتقل میشود [illegible] منتقل [illegible]
[illegible] انقباض و [illegible] گذشت که [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] چنانچه [illegible] گفته شد [illegible] این سخن [illegible]
[illegible] اگر [illegible] حرکت این [illegible] گفته اند که [illegible]
سطح [illegible] اگر مماس سطح [illegible] نیست که [illegible]
در مکان خود است و سطح [illegible] مفارق [illegible] انقباض

عرق که منقبض میشود و منبسط میگردد و رگ و پوست و شکم بالای اوست همچنین
متصل است با عرق متحرک و مرتفع میشود چه اگر چنان باشد لازم آید که در عرق و
مادی اعضای پدید آید حالت انقباض و این محال است بنابر آنکه حصول فضا
در میان مسلم نیست و خلا محال اگر گویند که انقباض چون در آن میان
از فضا پدید آید نیست که اگر چنین باشد لامحاله تداخل لازم آید و عرق یلمس
پس یلمس ال... اگر حرکت نبض حرکت وضعی است و فرضی بر حرکت
بدید [?] نوشته ظاهر است که نبض متحرک شود و کیفیت ... در مکان ... میشود
بود زیرا که در مکانی خروج از مکان لازم است و نه این است بلکه منبسط
میگردد و ظاهر است که از مکان بیرون آید پس انبساط و انقباض بدید گردد که حرکت
وضعی است زیرا که حرکت ... مجموع حد بعد الا بعینه و ایضا معلوم است که شریان
چون منبسط میشود بعد انقباض با منقبض میگردد و بعد ... میشود و در دی [?] اگر
نسبت بعض اجزایش نظر بعض دیگر از اجزایش اقرب و ابعد و هم ... و
اینجا نیز چنین است پس حرکت وضعی متحقق باشد و فاضل ... منقول اعتراض کرده
و این را دلیل جواب داده که حرکت شی را خروج از مکان لازم نیست چنانچه سابق
گذشت و بر این دلیل گفته لا نسلم که هر ... نسبت اجزاء ... تبدل شود و ثبات حرکت
وضعی بلکه شی زاید ... تبدل ... است و ... است که حرکت
نبض ... تبدل ... صورت ... لازم آید که ... باشد وضعی قول ...
که حرکت نبض حرکت ... است زیرا که شریان لامحاله متخلخل میشود ...
میگردد و وقت انقباض چه اگر چنان باشد تداخل در جسم لازم آید و هو محال
بایست که این حرکت را ... نسبت ... لازم است و از ...
این ... و ... که مقصود بالذات است ... انها حرکة
فی الکم و محمد ... نوشته است که عرق متخلخل و متکاثف میگردد و ...
و نبض ... حرکة فی الکم و ... است که ... متکلم کانه

چنانچه معلوم است که حرکت کم و بیش [illegible] بالاتفاق [illegible] عند البعض [illegible]
[illegible] که مراد کل از نبض [illegible] و نقش [illegible] [illegible] حاصل شود
از نبض پس [illegible] [illegible] نبض [illegible] [illegible] [illegible] زیرا که [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] علم [illegible] [illegible] در حرکت [illegible] [illegible] [illegible]
حرکت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که حرکت نبض [illegible] بعضی [illegible]
است و در این صورت حرکت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] حرکت نبض [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
عدم [illegible] [illegible] [illegible] وضعی [illegible] [illegible] [illegible]
حرکت نبض [illegible] [illegible] بسط باشد [illegible] بالمحاله [illegible] واقع میشود [illegible]
[illegible] است و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] نبض [illegible] [illegible] [illegible]
نبض [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت وضعی [illegible]
[illegible] [illegible] وضعی [illegible] [illegible] [illegible] در بیان [illegible]
حرکت نبض و بیان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
حرکت نبض [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible] بعضی
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بسط پس [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] حرکت [illegible] نبض [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نبض [illegible] [illegible]
زیرا که [illegible] [illegible] بالمحاله اجزای [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] بعضی [illegible] [illegible] [illegible]

و بعضی گفته‌اند نبض یک جزو حرکت بسط و نهایت بسط و همچنین انقباض یعنی
اجزا باید که اول [illegible] [illegible] شود [illegible] [illegible] و چون [illegible] باشد العروق
فرود آن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] انقباض محسوس
نبود و بجز [illegible] که احساس [illegible] [illegible] است پس حرکت [illegible] نبض [illegible]
نباشد و چون حرکت [illegible] [illegible] شد و حرکت [illegible] آید [illegible] اگر حرکت [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] عدم احساس [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] انقباض [illegible] [illegible]
[illegible] علت عدم احساس [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
محسوس شود [illegible] [illegible] انقباض [illegible] [illegible] حرکت [illegible] [illegible] انقباض
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] حالت انقباض [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت نبض
نبض [illegible] [illegible] چنانکه گذشت و دلیل [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
احوال [illegible] [illegible] گوشت و پوست [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و در حقیقت
رگ [illegible] [illegible] [illegible] محسوس بودن حرکت انقباض [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و در عرض [illegible] تفاوت [illegible] است قسم دوم [illegible] [illegible] رگ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] گوشت [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] طبیعی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] چهارم [illegible] [illegible] باشد و [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
علت حرکت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و قوت
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible]

واجب بالذات نمی باشد پس بنا در کی مانند تواند بود و چون [illegible] حرکات [illegible] بالا

[illegible] نمی هست [illegible] حال اگر بعد از آن [illegible] حرکت [illegible] پس [illegible]

حرکت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] اگر [illegible] [illegible] و القسر [illegible] بالطبع و [illegible]

[illegible] بالقسر [illegible] بالطبع [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ضرورت [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] بالطبع [illegible] [illegible] و حرکت

[illegible] واقع [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

متضاد [illegible] الصعود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] واحد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و حرکت [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] صعود [illegible] [illegible]

[illegible] بالطبع [illegible] [illegible] [illegible] آب [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بالطبع و اگر گویند مکان [illegible] آب بالای ارض [illegible] صعود [illegible]

ارض [illegible] که بالطبع بود گوئیم [illegible] هبوط آب [illegible] بالقسر است و اجتماع ضدین

در طبیعت واحد لازم [illegible] [illegible] المقصود [illegible] [illegible] که [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] آب در ارض [illegible] [illegible] [illegible] اجزای ارضی

در آب [illegible] [illegible] [illegible] که [illegible] [illegible] بودن ما فوق الارض مراد [illegible] [illegible]

حرکت ربع مسکون ارضی است که تحت الماء است و این ربع مسکون که جهت
خیمه ثقل شده است و مشهور است که هیأت بقیه ارض چیست آنکه هوا و ریاح
و ضرورت خلا نه بود و آب اندرون می شود لا محاله آب اینکه تحت فوق است بوده
سطح این ارض طبیعی می بود هرگز آب را ارض نمی کرد و نزول نمیشد و فلسفی آنکه
گفته شود که او استحاله به تحلیل از آب سبب مقتضای طبع وی گردد و به حکم باید
بهر حال دخول آب در ارض نه نزد ماست بسبب سطح کره ما و افر آنکه
دارد طبیعی است و منع آب بر ... مصلحت ظلمت و ... چون تیره و لالیت
میکند بر اختلاط ... مصعده و در روی ... و رطوبت میاه دیگر رفت ...
انبساط طبیعی است و انقباض قسری و این چنان باشد که فرض کنند مقداری که هوا
در ... انبساط حاصل است طبیعت پس عند انبساط قلب بنابر ضرورت
خلا روح از شرائین بدل منفذ ... میکرد و شرائین بالتنفس ... میشوند و
عند انقباض قلب روح از ... شرائین ... میکرد و دو انبساط و ...
الطبیعی ... اگر انبساط قسری بود و انقباض طبیعی و این چنانچه گفته
... انبساط شرائین ... دافع روح که انقباض ...
موجب انبساط قسری باشد و انقباض آنها که عند انبساط قلب واقع میشود طبیعی
است ... الشرائین الی هیأتها الطبیعیة ... آنچه گفته شد از طریق قسری ...
حرکتین ... حرکت ... است که قاسر ... روح بود و اما اگر قاسر سبب
هوا بود کما علیه البعض الآخر ... گفت ... صورت ... و ...
... و حرکت التنفس توان گفت که ... و دو ...
یکی جاذبه ... میکند هوا را ... و دوم دافعه که دفع میکند هوا را ...
و فضول ... روح را پس هرگاه ... میکنند هوا را جهت
تبرید ... در آنها حاصل شود باز چون دفع مینماید ... و روح
... را ... می آید ... ضرورت خلا پس ...

تمبا

عقد ...

تجدید هوا باشد و تقاضای سرد [illegible] نفس خروج هوا و در صورتی که انبساط را طبیعی گویند و
انقباض را قسری با کیفیت طبیعی بود و غایت انبساط حاصل شد طبیعی شدن روح
هوا از قسر این جا است [illegible] و در انقباض جهت حصر و [illegible] خلا با [illegible] زوال
انبساط و رجوع می افتد پس این را انبساط و در صورتی که انقباض را طبیعی گویند و انبساط
قسری با کیفیت طبیعی بود و در نهایت انقباض حاصل شد طبیعی شد بواسطه حد
هوا که [illegible] [illegible] این انقباض واقع می شود و باز بزوال
انبساط بحالت طبیعی که انقباض است رجوع میکند و [illegible] تنبیه
شد این با کیفیت طبیعی است و قبض و بسط [illegible] [illegible] مستلزم
تمام می شود و کمال انقباض و انبساط روح فرض کنند و [illegible] [illegible]
بسبب انبساط این [illegible] [illegible] و انقباض [illegible] [illegible] و رجوع
و بعد بسط [illegible] [illegible] و قبض [illegible] [illegible] و صفت قوت است که
طبیعی [illegible] انقباض قسری و [illegible] انبساط طبیعت [illegible] است و [illegible]
قبض بود روح [illegible] [illegible] اگر [illegible] قسری باشد [illegible] است از آنکه [illegible] این هر دو
روح باشد با هوا و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] انکار [illegible] چنانچه گفته شود [illegible]
[illegible] و تحقیق آن [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بودن روح [illegible] تنبیه
که الطف [illegible] [illegible] از [illegible] روح منحصر می شود [illegible] این [illegible] جذب هوا از
مسام و علت غائی از قبض و بسط همین است پس [illegible] [illegible] امری باشد غیر
روح که علت جذب هوا بود و دلیل بر احتیاج انسان در جذب هوا از مسام
[illegible] این تجربه است [illegible] هرگاه آدمی در آبی که معتدل بود [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] که [illegible] [illegible] آب [illegible] بود و لا محاله بعد مضی ساعتی کرب و [illegible] [illegible]
پدید می آید [illegible] [illegible] [illegible] است که سبب این کرب [illegible] بود [illegible]
حرارت او زیرا که آب مذکور معتدل است اگر سردی بود و امکان داشت که
بواسطه [illegible] انقطاع بر بدن احداث [illegible] [illegible] [illegible] گردد و کرب می آورد

کمالک اگر جوف [illegible] احتمال [illegible] شش کمین [illegible] شده و چون آب [illegible] شده [illegible]

[illegible] و این باشد [illegible] بالضرورة [illegible] که موجب کرب [illegible] است

نفس و نفوذ هوا در شش این که حلقومست آب باعث [illegible] شده [illegible]

و اگر گویند ممکن است که در صورت [illegible] بوده موجب کرب عدم خروج و تحلل [illegible]

باشد بواسطه اشتمال آب بر بدن لان الماء یمنعها عن الخروج حینئذ [illegible]

هوا لازم نیاید جواب [illegible] لازم [illegible] که آب [illegible] شود [illegible]

و [illegible] است و [illegible] مسام [illegible] کما لا یخفی [illegible] خروج بخار [illegible]

است و [illegible] میان [illegible] دارد [illegible]

باید که [illegible] محسوس [illegible] احساس [illegible] محسوس است [illegible]

[illegible] لا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] محسوس [illegible] [illegible] که [illegible]

[illegible] محسوس میگردد پس متحقق شد که علت کرب امتناع نفس [illegible] این

است [illegible] هوا [illegible] این [illegible]

که اگر [illegible] باعث [illegible] شش [illegible] شود لازم آید که بعد [illegible] انسان [illegible]

[illegible] گردد [illegible] هوا و [illegible] لازم آید که

[illegible] و اگر گویند [illegible] که [illegible] آب که [illegible] است عدم

انقطاع [illegible] هوا از ریه [illegible] باشد [illegible] عن [illegible]

[illegible] که در ریه [illegible] است محصل [illegible] این

بود [illegible] حصول هوا [illegible] بیشتر از [illegible] ریه است و [illegible]

بدان [illegible] شود [illegible] قدری [illegible] قلیل هوا [illegible] لا [illegible] که [illegible]

هوا [illegible] بیشتر از [illegible] ریه باشد [illegible] لازم می آید که

هوا [illegible] بدن [illegible] قدری [illegible] و باز قدری [illegible]

[illegible] این [illegible] و ظاهر است که [illegible] این [illegible] بالتعد [illegible]

نکته

[illegible] خواه [illegible] ناتمام

ادی

برودتی که در قلب است و چون هوا [illegible] از بدن [illegible] آمیخته و لامحاله [illegible] دم

روح و اطفاء حرارت غریزی خواهد نمود پس ثابت شد که منفعت هوا [illegible]

[illegible] از [illegible] باشد و از [illegible] که اگر [illegible] گردد

دخول هوا [illegible] قلب [illegible] شد و چون [illegible] این تقلب میشوانند

بود [illegible] سبب [illegible] باشد [illegible] و [illegible] میشوانند

شد [illegible] علت [illegible] که [illegible] و [illegible] و آنکه

[illegible] و انقباض [illegible] ممکن [illegible]

طبیعی [illegible] انقباض قسری [illegible] باشد که [illegible] شرائین را در

[illegible] طبیعی پس [illegible] قلب بواسطه دخول روح در

قلب [illegible] ضرورت [illegible] انقباض [illegible] از این [illegible] چون قلب

[illegible] روح [illegible] شرائین [illegible] شرائین [illegible]

و آنکه [illegible] روح از قلب بعضی [illegible] حجم [illegible]

شرائین [illegible] فاعل [illegible] طبیعی [illegible] شرائین [illegible]

میکرد [illegible] انبساط [illegible] از [illegible] امتلاء محال

و چون [illegible] بود [illegible] نفس [illegible] بود و روح

[illegible] و فاعلیت [illegible] انبساط شرائین [illegible] شرائین

بوده [illegible] که باعث انقباض [illegible] و روح [illegible] بوده [illegible]

ماحصل آنکه فاعل انبساط عرق [illegible] پس [illegible] طبیعی باشد و فاعل قبض [illegible] روح

[illegible] پس [illegible] قسری [illegible] عدم امکان [illegible] بودن

فائده حرکت انقباض و قسری بودن حرکت انبساطی [illegible]

[illegible] آنکه حرکت انقباضی محسوس [illegible] اطبا [illegible] اختلاف [illegible]

[illegible] که احساس [illegible] ممکن نیست [illegible] در حس لمس [illegible] محسوس [illegible]

[illegible] نیست که شریان [illegible] حرکت انقباض [illegible] میشود [illegible]

نبض نیز در جمیع محسوس نباشد حرکتش چنانکه گفته شد ولیکن بعد و تفاوت این [illegible]
[illegible] نیز آنکه انقباض محسوس است که از جهت محسوس شدن وقت انقباض لازم
نمی آید چنانکه انقباض نیز مانع او حرکت کند نیز وجه [illegible] ملاقات [illegible]
باشد و تمام نیست که ملاقات بلا واسطه بود و رجامس [illegible] محسوس بواسطه
[illegible] و از آنجا ... بعضی بر آنند که آخر حرکت انقباض محسوس نشود
زیرا که عند وصول شریان بکرم [illegible] تحقیق مقاومت واقع میکرد و زیرا که از آن
اما اول انقباض مشهور نیست که محسوس میکرد و در چهار جنس از نبض یکی [illegible]
اول دوم عظیم و سوم صلب چهارم بطی است و استدلال [illegible]
[illegible] انقباض باقی باشد شریان را زیرا که شریان [illegible]
[illegible] میکند حالت [illegible] ضرورت [illegible] انخفاض در جزء اول سبب
[illegible] گاه شریان [illegible] حرکت انقباضی میکند اجزاء مختلفه اصابع [illegible]
[illegible] بوضع طبیعی خود [illegible] زوال [illegible] بسبب آنچه که شریان [illegible]
هرگز [illegible] اول [illegible] بحالت اصلیه راجع میکرد و تا مسافت [illegible]
[illegible] حرکت انقباضی [illegible] مسافت بعد ترک میکرد و در [illegible]
اگر باشد نبض قوی [illegible] است که [illegible]
[illegible] شریان [illegible] عند انقباض [illegible] مسافت [illegible] بود [illegible]
و [illegible] اگر باشد نبض صلب زیرا که [illegible] لین [illegible] صلب [illegible]
[illegible] هم لین باشد و اما بطی بنا بر آنکه زمان انقباض او طول [illegible] باشد ملاقات [illegible]
انامل شریان [illegible] و ذلک فی مسافة قصیرة و اما نبض عظیم بنا بر
آنکه از [illegible] انحراف است [illegible] و در انامل [illegible] احداث میکند و حرکت [illegible]
که ملاقات [illegible] انامل شریان [illegible] حرکت انقباضی [illegible] آن وقت که [illegible]
[illegible] ملاقی است چه هر گاه حرکت بنهایت میرسد لا محاله مفارقت [illegible]
[illegible] از انامل [illegible] مکرر [illegible] حرکت [illegible]

[illegible]

نیز تضعیف نکرده اند و بیان نموده که تضعیف آنکه گفته شد در هر [illegible]

نا حساس لازم می آید و مستثنی نیست لیکن تحقیق آن [illegible] نشود [illegible] اگر حرکت

لامحاله سریع تر از حرکت ارتفاع [illegible] اول است پس [illegible] انقباض [illegible]

حرکت کرده [illegible] رجوع میکنند [illegible] حرکت [illegible]

می افتد و چون فصل [illegible] حساس [illegible] امتحان او [illegible]

این سخن [illegible] است [illegible] اول [illegible]

[illegible] اول [illegible] وضع [illegible] می آید [illegible]

[illegible] عبارت [illegible] حرکات [illegible] سکون [illegible]

[illegible] چون [illegible] باشد [illegible] حرکات [illegible] اول حرکت انقباضی [illegible]

صورت می [illegible] [illegible] باشد [illegible] نیست [illegible]

[illegible] از [illegible] حرکات [illegible] حرکت [illegible]

[illegible] اول [illegible]

[illegible] است که [illegible] باشد [illegible] در این [illegible]

[illegible] است [illegible] اگر چه [illegible]

[illegible] این [illegible] لیکن [illegible] می [illegible]

[illegible] اول [illegible] حاصل [illegible] قیاس [illegible]

[illegible] نیست [illegible] اصابع [illegible]

[illegible] باشد حرکت انقباضی [illegible] میگردد

[illegible] گفته و [illegible] است که [illegible]

[illegible] است که گفته اند [illegible] این [illegible]

[illegible] حرکت انقباضی اگر چه [illegible] لیکن [illegible]

[illegible] از قول [illegible] است این بود [illegible] حرکت انقباضی [illegible] حرکت [illegible]

[illegible] اول [illegible] میکند [illegible] بالاتفاق [illegible]

انتهی ... [illegible] سکون خارجی با انعقاد [illegible] ست که سکونه عند المحیط ... [illegible] اگر از

[illegible] بعضی [illegible] عظیم ست و کدام [illegible] نسبت حرکت [illegible]

و سکون [illegible] و حرکت سکون [illegible] باید دانست [illegible] و حرکت با [illegible]

دارد [illegible] که [illegible] نسبت را [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] که [illegible] واحد [illegible] بود [illegible] از این [illegible] گفته [illegible] بحال [illegible]

وضعیت ست کما لا یخفی [illegible] سکون گفته اند [illegible] نسبت که سکون [illegible] اطول از

سکون خارجی ست [illegible] بطور [illegible] [illegible]

[illegible] که زمان سکون [illegible] مطابق [illegible] سکون خارجی [illegible]

ست که سکون خارجی [illegible] اطول از سکون داخلی [illegible] اطالت زمان

سکون [illegible] که بعد حرکت [illegible] حاصل ست نظر بسکون که بعد حرکت

انقباضی [illegible] حاصل میکرد [illegible] ست [illegible]

[illegible] جهت حصول [illegible] حرکت ست [illegible] انفصال حرکتین [illegible]

[illegible] سکون [illegible] لازم آید [illegible] بسکون [illegible] باشد از آنکه

[illegible] سکون [illegible] باشند [illegible] در اینجا

[illegible] تعدیل [illegible] [illegible] چه این [illegible]

[illegible] که سکون خارجی [illegible] سکون [illegible] باشد

[illegible] که سکون داخلی [illegible] اطول از سکون خارجی [illegible] باشد این

[illegible] حرکت [illegible] و سکون [illegible] حرکت سکون

[illegible] نیست که اگر [illegible] اعتدال [illegible] حرکت اطول [illegible]

زمان حرکت بسکون [illegible] نیست که اگر [illegible] [illegible]

از زمان سکون [illegible] باشد [illegible] [illegible] حرکت [illegible]

باشد [illegible] [illegible] و ممکن ست که زمان سکون [illegible] حرکت

باشد حتی که [illegible] داشته اند که زمان حرکت [illegible] از سکون داخلی [illegible] باشد [illegible]

که سکون

که سکون خارجی مشعر انی و سکون و انفعالی قلبی باشد [illegible] و حرکت و سکون
و انفعالی قلبی اقصر از سکون خارجی طبیعی است بخلاف سکون مشعر انی که خارجی [illegible]
باشد و انفعالی [illegible] است . چون ذکر نسبت اشتقاقی منعقد یافت شد تمهید [illegible]
نفس به وجوع [illegible] و احساس نفس ذکر کنیم چون [illegible] چنانچه مؤلف گفته
و احساس التی یعرف بها حال النفس [illegible] و بعض جنبه آنکه [illegible] مشود از روی
حال نفس [illegible] و مراد از حال نفس حال [illegible] اضافت حال [illegible]
نمود و شد که [illegible] احساس [illegible] کما [illegible] لاطما
[illegible] احساس [illegible] حاصل [illegible]
[illegible] بلکه احساس [illegible]
[illegible] نفس [illegible] و حب [illegible]
زیرا که [illegible] حس عالی است [illegible] احساس [illegible]
شود [illegible] از [illegible] و اطلاق
[illegible] نفس عالی [illegible]
[illegible] احساس [illegible]
نفس [illegible] که حس [illegible]
[illegible] احساس [illegible] نفس [illegible] گذشت
[illegible] احساس [illegible] نفس [illegible]
[illegible] الاول [illegible]
[illegible] عرض من حیث الطول و العرض
و العمق [illegible] یعنی افراد و اجزا [illegible]
جسم [illegible] که طول و عرض و عمق باشد [illegible]
[illegible] که در طول [illegible] محسوس شود و عرض [illegible] محسوس شود
و عمق آنکه [illegible] مسافت [illegible] محسوس شود و مسافت [illegible]

عرق یا حاصل است از تعلق روح با بعضی از مثل و انتقاض نفس از ابتدا یا انکه هر قطره از
انقطاع شد از وعطی است ... و طرف که از اعلی تقسیم بیط است ... [illegible]
بسیط یند کو ... [illegible] ... معتدل [illegible] ... عرض ... معتدل ... عرض [illegible]
معتدل ... طول ... الطویل ... [illegible]
و هو الذی ... [illegible] ... المعتدل ... است ... [illegible]
و ... [illegible]
... [illegible] ... است ... [illegible]
... [illegible] ... است ... [illegible]
... [illegible] ... است ... [illegible]
آنست ... [illegible] ... است ... [illegible]
... نوع سوم انکه ... [illegible] ... است
... [illegible] ... است ... [illegible]
... اعتدال ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... گفته ... [illegible]
... [illegible] ... است ... [illegible]
بود که ... [illegible] ... موجود ... [illegible]
بود و ... [illegible] ... نبض ... [illegible] ... قیاس کنند ... [illegible]
و قرب ... اعتدال ... [illegible] ... نبض معتدل ... [illegible]
سوم انکه ... [illegible] ... نبض معتدل ... [illegible]
فی النوع ... [illegible]
سنه و جه جهت تحقیق حال ... [illegible]

تخمین

القسمت

قائبل

تامل

بجمیه

سبب لطافت وجود حسیه چهارم را از نهایت [illegible] نبض تمیز نتوانند کرد بعضی [illegible]
ایشان [illegible] کرده‌اند تا اصابع چهارم است که نبض مقابل [illegible] باشد در این
موضوع نبض سه [illegible] طبیب نبض آن شخص را در وقت اعتدال فهمیده باشد [illegible]
باشد و از حال وی واقف بود پس [illegible] نبض [illegible] که اگر نبض [illegible] که از ور
که اعتدال شخصی [illegible] کرده و [illegible] و [illegible] نبض [illegible]
[illegible] اگر طبیب [illegible] نبض [illegible] است [illegible] است [illegible]
نبض [illegible] لازم [illegible] و [illegible] دیگر [illegible] از دو [illegible] و دیگر [illegible]
باشد [illegible] و [illegible] اگر [illegible] از [illegible] و [illegible] کال [illegible] این [illegible]
[illegible] است که نبض [illegible] اصابع [illegible] باشد پس [illegible]
آن باشد که چهار انگشت [illegible] محسوس شود و [illegible] اگر [illegible] انگشت
محسوس گردد و معتدل [illegible] انگشت [illegible] شود و [illegible] اگر [illegible]
[illegible] و [illegible] اگر [illegible] و معتدل [illegible] اگر [illegible] بود
و [illegible] اگر [illegible] شود [illegible] انگشت [illegible] و [illegible] اگر [illegible] شود
یعنی از [illegible] و [illegible] و معتدل [illegible] اگر [illegible] بود و [illegible]
گرد [illegible] و [illegible] اگر اصابع [illegible] باشد و [illegible] و [illegible] محسوس
پس [illegible] اصابع [illegible] است که اصابع [illegible] اگر [illegible] بود
و اصابع [illegible] و [illegible] نبض [illegible] از [illegible] نبض [illegible] است [illegible]
[illegible] و [illegible] است [illegible] اگر [illegible] است [illegible] محسوس [illegible]
چون [illegible] نبض [illegible] نبض و طول [illegible] باشد [illegible] محسوس [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] پس [illegible] اصابع [illegible] کلام این [illegible]
[illegible] اصابع صاحب [illegible] باشد [illegible] نبض [illegible] اصابع [illegible]
[illegible] نبض قیاس [illegible] شد [illegible] و [illegible]
گفته‌اند اگرچه [illegible] اصابع [illegible] نبض [illegible] سایر اقسام

در این جنس غیر ممکن است پس مقید تام نباشد بخلاف چه موجود نیست که در آن طرف
تخمین کرده شدست والرابع العریض و نوع چهارم عریض است یعنی پهن وهو الذی یاخذ من
جوانب الاصابع اکثر مما یاخذ المعتدل و وی آنست که میگیرد ابعاد آن از اصابع زیاده از
آنچه میگیرد معتدل و یدل علی زیادة الرطوبة و دلالت میکند بر زیادتی تری والخامس
الضیق و نوع پنجم ضیق است وهو ما یقابله و وی آنست که مقابل عریض است و یدل
علی قلة الرطوبة و دلالت میکند بر کمی رطوبت والسادس المعتدل بینهما و نوع ششم معتدل
است در میان هر دو و یدل علی اعتدال حال البدن فی الرطوبة والیبوسة و دلالت
میکند بر اعتدال حال تن در تری و خشکی والسابع الشاهق و نوع هفتم شاهق است وهو الذی
یحس اجزاؤه فی الارتفاع اکثر من المعتدل و وی آنست که محسوس شود اجزاء او
در بلندی زیاده از معتدل و یدل علی زیادة الحرارة و دلالت میکند بر زیادتی گرمی والثامن
المنخفض و نوع هشتم منخفض است وهو ما یقابله و وی
آنست که ضد شاهق بود یعنی در بلندی اجزاء او کم محسوس شود و یدل علی قلة
الحرارة و دلالت میکند بر کمی گرمی یعنی سردی والتاسع المعتدل و نوع نهم
بینهما است و یدل علی الاعتدال و دلالت میکند بر اعتدال حال الجنس الثانی الموخوذ من
کیفیة قرع الاصابع جنس دوم [illegible] بسبب [illegible]
رگ است [illegible] باعتبار رسیدن [illegible] نظر از [illegible] اعتبارات و ینقسم الی القوی
والضعیف والمعتدل بینهما و منقسم میشود این جنس بسوی قوی و ضعیف و معتدل میان آنها
و بودن این جنس دوم [illegible] اطبا است خلافا [illegible]
[illegible] آخر [illegible] آنکه [illegible] قوی [illegible]
[illegible] الانامل [illegible] یبلغ الی [illegible] است که میگوید گوشت [illegible]
[illegible] که [illegible] بعض گوشت [illegible]
حرکت [illegible] شود و نوع [illegible] و یدل علی [illegible]
میکند [illegible] علی الاطلاق [illegible] ضعیف

هشتم

داوهست

[illegible] قوی را نبض صلب و شکننده باشد و اگر منحصر نباشند در نفع باشد و در شو

از قلت [illegible] اگر عظیم باشد و صلب [illegible] از نبض صغیر از آن گرد و تا آنچه بعضی گفته اند که عظیم

و قوی [illegible] مقابل عدم و ملکه است نبض [illegible] حج بود زیرا که در مقابل عدم و ملکه

واسطه می باشد و قوی و ضعیف نیز در آن مقابل [illegible] واسطه متحقق است پس اختلاف

[illegible] بود [illegible] دلیل [illegible] القوه [illegible] والات [illegible] نبض ضعیف

[illegible] حیوانی [illegible] نبض [illegible] باشد چه اگر [illegible] صلابت

[illegible] بود [illegible] باشد [illegible] خارج باشد از

[illegible] در حقیقی [illegible] المعتدل [illegible] المتوسط [illegible] معتدل او است که [illegible]

[illegible] و [illegible] متوسط محمود [illegible] جنس [illegible]

از [illegible] متوسط [illegible] افزون [illegible] باشد [illegible]

[illegible] متوسط این جنس [illegible] حالات [illegible] بین القوه والضعف

[illegible] از آنکه محمود باشد یا غیر محمود [illegible] که نبض قوی [illegible] لازم نیست [illegible]

که قوی یا عظیم جمع شود و ضعیف با [illegible] جمع شود [illegible] که اگر رگ عظیم

[illegible] را [illegible] صلابت [illegible] که [illegible] قوی باشد نبض [illegible] عظیم و

[illegible] اگر رگ [illegible] گوشت و پوست [illegible] است [illegible]

[illegible] رگ [illegible] باشد [illegible] رگ [illegible]

[illegible] جمع شود [illegible] قوی با عظیم و [illegible] قوی با ضعیف [illegible] متوسط و [illegible]

[illegible] ضعیف [illegible] نبض [illegible] متوسط [illegible]

ضعف [illegible] این جنس [illegible] قسم [illegible]

[illegible] حجم [illegible] انبساط و انقباض رگ [illegible] حیوانی [illegible]

[illegible] در [illegible] قوه طبیعی حیوانی [illegible] نبض [illegible]

[illegible] المتشنج [illegible] مشهور [illegible] پس [illegible]

[illegible] نبض [illegible] ضعیف [illegible] قوة [illegible] بالعکس [illegible]

اقسام نبض ازین جنس چنان باشد که نبض که در وقت انبساط و انقباض ضعیف
و نه صغیر است بالعرض و بمثل که بحسب ضعیف و در ترکیب قوی و ضعیف
بحسب معتدل از آن نه باشد بدین وجه بحسب انبساط قوی با انقباض قوی یا انبساط قوی
با انقباض ضعیف یا انبساط قوی با انقباض معتدل و نیز ضعیف با ضعیف
با انقباض ضعیف انبساط ضعیف با انقباض قوی انبساط معتدل با انقباض
قوی انبساط معتدل با انقباض ضعیف انبساط معتدل با انقباض معتدل و معلوم شود که
اگر حرکت انقباضی بر خلاف طبع شریان نیست چون [illegible] شریان بخود باز گردد انقباض
ضعیف تر خواهد بود مگر که معارض کند از قوت قلب که سبب [illegible] انقباض تا که
قوت قلب [illegible] بود از هم نیست که انقباض ضعیف باشد و این هم نیست که در حال
انبساط قوت قلب معارض نشود و هر قوت شریان [illegible] سبب [illegible] و ضعف و اعتدال
کند و این حکم که انقباض گرفته [illegible] که انبساط [illegible] در دیگر آن
[illegible] نبض [illegible] اگر انقباض محسوس باشد چنانچه بعضی گفته اند اما قوت آن حرکت
[illegible] قوت [illegible] قوت و ضعف [illegible] باطل است
[illegible] انقباض [illegible] ممکن [illegible] العروق [illegible] الاطباء
فی انقباض فالحصل التدافع بین الحاس و المحسوس و اذا کان کذلک فیجب یحکم
بالقوة و الضعف [illegible] در این [illegible] ذکر [illegible] قول [illegible] قسم از این
جنس [illegible] قسم [illegible] و [illegible] نبض [illegible] که در [illegible] الا [illegible]
[illegible] قوت [illegible] قوی بود و حال آنکه دل ضعیف باشد و العکس
و [illegible] گفته که القوی یدل علی القوة [illegible] الضعف [illegible] علی الاطباء
صادق [illegible] فی [illegible] که محسوس [illegible] و [illegible] قسم [illegible]
[illegible] و [illegible] قول [illegible] یعنی [illegible]
[illegible] قوت دل [illegible] ضعف و نشان ضعف [illegible] ضعیف [illegible] قوی
محسوس [illegible] و [illegible] قوی القلب [illegible] ضعیف [illegible] لیکن [illegible]

[illegible]

مجمل گویم بدوی [illegible] باشد الجنس الثالث المأخوذ من زمان الحرکة جنس سیم
مأخوذ است از وقت حرکت یعنی بدانکه زمان حرکت درین محل به دو جهة زمان
حرکت انبساط [illegible] عکس شود و چنانچه یاد رفت منقسم الی السریع والبطیء والمعتدل
بینهما تقسیم میکرد جنس سیم که [illegible] سه قسم دیگر سریع و بطیء و متوسط میان باشد
فالسریع هو الذی یتمم الحرکة فی مدة قصیرة پس سریع نبضی است که تمام کند حرکت
در مدت کوتاه یعنی زمان ملاقات [illegible] کوتاه بود و حرکت [illegible] مثل [illegible] شود
ویدل علی الحاجة الی الترویح و دلالت میکند سریع بر بسیاری احتیاج دل بسوی
هوا [illegible] یعنی نشان [illegible] کثرت [illegible] [illegible]
[illegible] والبطیء هو الذی بخلافه [illegible] بطیء نبضی است که [illegible]
یعنی تمام کند حرکت را در مدت طویل [illegible] ملاقات [illegible] شود و حرکت
[illegible] ویدل علی قلة الحاجة الی الترویح و دلالت میکند بطیء [illegible] احتیاج دل
بسوی هوا [illegible] نشان [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] والمعتدل هو المتوسط بینهما متوسط [illegible] میان [illegible]
[illegible] زمان [illegible] [illegible] کوتاه [illegible]
[illegible] ویدل علی توسط الحاجة الی الترویح و دلالت میکند معتدل [illegible] متوسط احتیاج
قلب بسوی هوا [illegible] معتدل [illegible] [illegible]
فایق [illegible] [illegible] حرکت [illegible] [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] انبساط [illegible] انبساط سریع انقباض [illegible]
[illegible] بطیء انقباض سریع [illegible] بطیء انقباض معتدل انبساط معتدل انقباض
سریع انبساط معتدل انقباض بطیء [illegible] سریع [illegible] بطیء [illegible] معتدل [illegible]
حرکت انقباضی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] زمان [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible] سکون [illegible]

جنس مقابل حس باید فرق در جنس [illegible] سریع با قصر زمان حرکت لازم است
اما قصر زمان حرکت را صفت لازم نیست زیرا که گاه مسافت قصیر بود یا قصر زمان
حرکت زمان حرکت بطی خواهد بود اگرچه حرکت بسرعت [illegible] قصر زمان حرکت
نبض که سریع قصیر [illegible] بوده که سریع قصر زمان بسرعت باشد نسبت به
اول نامزد است که نبض [illegible] بود بخلاف ثانی که در وی [illegible] نباشد
[illegible] و فرق در اول [illegible] شاهق باشد نسبت [illegible] زمان حرکت کوتاه
باشد [illegible] مسافت [illegible] مسافت باشد [illegible] مقدار مسافت [illegible]
نبض [illegible] حرکت بران [illegible] در شش [illegible] که قصر زمان حرکت از
مسافت [illegible] حرکت [illegible] الجنس الرابع [illegible] و جنس [illegible]
جنس [illegible] فرق [illegible] عبارت [illegible] شود
و بدان [illegible] گردی [illegible] در اکثر استعمال [illegible]
بنداد [illegible] القوام [illegible] القاف [illegible] للجسم الذی [illegible]
[illegible] معنی اول [illegible]
فی الصلب واللین [illegible] و منفعه [illegible] دوا [illegible] جنس [illegible] صلب [illegible] لین
[illegible] الاول علیه [illegible] نبض صلب [illegible] است که
[illegible] گشته [illegible] گرده [illegible] باید [illegible] نبض صلب
[illegible] اکثر [illegible] و کثرت [illegible] الاول [illegible] و فرق بینهما
آنست که نبض قوی اگرچه [illegible] است [illegible] و [illegible]
بخلاف صلب که [illegible] میشود [illegible] صلب [illegible] قوی
[illegible] بعد [illegible] است [illegible] است [illegible]
از [illegible] عدل علی [illegible] البدن [illegible] نبض صلب [illegible]
تن [illegible] زیرا که [illegible] رطوبت است [illegible] رطوبت [illegible]
[illegible] صلابت نبض لازم [illegible] صلابت [illegible] جنس [illegible]

فایده

بازدار

[illegible] و [illegible] حیات [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] حال [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] معتدل [illegible] است [illegible]

[illegible] حال البدن [illegible] والرطوبة [illegible]

[illegible] معتدل [illegible] [illegible] السکون

[illegible] از زمان [illegible] سکون [illegible] حقیقی [illegible] سکون

حقیقی است [illegible] حرکت [illegible] معدوم شده [illegible]

[illegible] سکون غیر حقیقی عبارت [illegible] زمانی [illegible] حرکت [illegible] در آن [illegible]

[illegible] متحرک باشد [illegible] ساکن [illegible] مقصود [illegible]

[illegible] حرکت [illegible] سکون [illegible] [illegible] سکون

[illegible] حرکت [illegible] سکون [illegible] ابتدای حرکت [illegible]

[illegible] حرکت [illegible] متحرک شده [illegible] سکون [illegible]

[illegible] زمان حرکت [illegible] [illegible] ترکیب

[illegible] سکون [illegible] حقیقی است و سکون مجازی [illegible]

[illegible] سکون [illegible]

حقیقی [illegible] حرکت [illegible] حاصل است [illegible] مجازی [illegible]

[illegible] حرکت انقباضی [illegible] حرکت [illegible] سکون [illegible] حقیقی [illegible]

[illegible] سکون [illegible] اول از زمانه [illegible]

مشتمل [illegible] چنانچه گذشت [illegible] زمانه سکون [illegible] مجازی [illegible] که

[illegible] ... اعتدال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... الی حال

[illegible] ... حرکت [illegible]

حرکت [illegible]

و اما است که زمانه واقع بین القرعتین [illegible]

کما هی زمانه بین القرعتین [illegible] مقصود زمانه قرع [illegible]

است [illegible] حرکت [illegible] تمام شود [illegible]

[illegible] سکون [illegible]

محسوس [illegible] حرکت انقباضی محسوس [illegible]

و [illegible] نباشد ان القرع انما یحدث من الانبساط کما لا یخفی [illegible]

و دلالت میکند نبض متواتر بر ضعف قوه حیوانی [illegible]

اما متواتر [illegible] شود [illegible]

و دلالت نبض متواتر بر ضعف [illegible]

[illegible] نبض [illegible]

قوه بود یا قوت قوه لیکن [illegible]

و المتفاوت هو الذی یختلف و نبض متفاوت [illegible] ضد متواتر [illegible]

علی [illegible] القوة الحیوانیة و دلالت میکند متفاوت [illegible]

ازان [illegible] از سقوط قوه [illegible] متفاوت [illegible]

از سقوط قوت باشد و اگر [illegible] و المعتدل [illegible]

معتدل [illegible] متفاوت [illegible] علی [illegible] حال القوة [illegible]

دلالت میکند بر [illegible] حال قوت حیوانی [illegible] معتدل [illegible]

فیض

مقتل

ارمحث

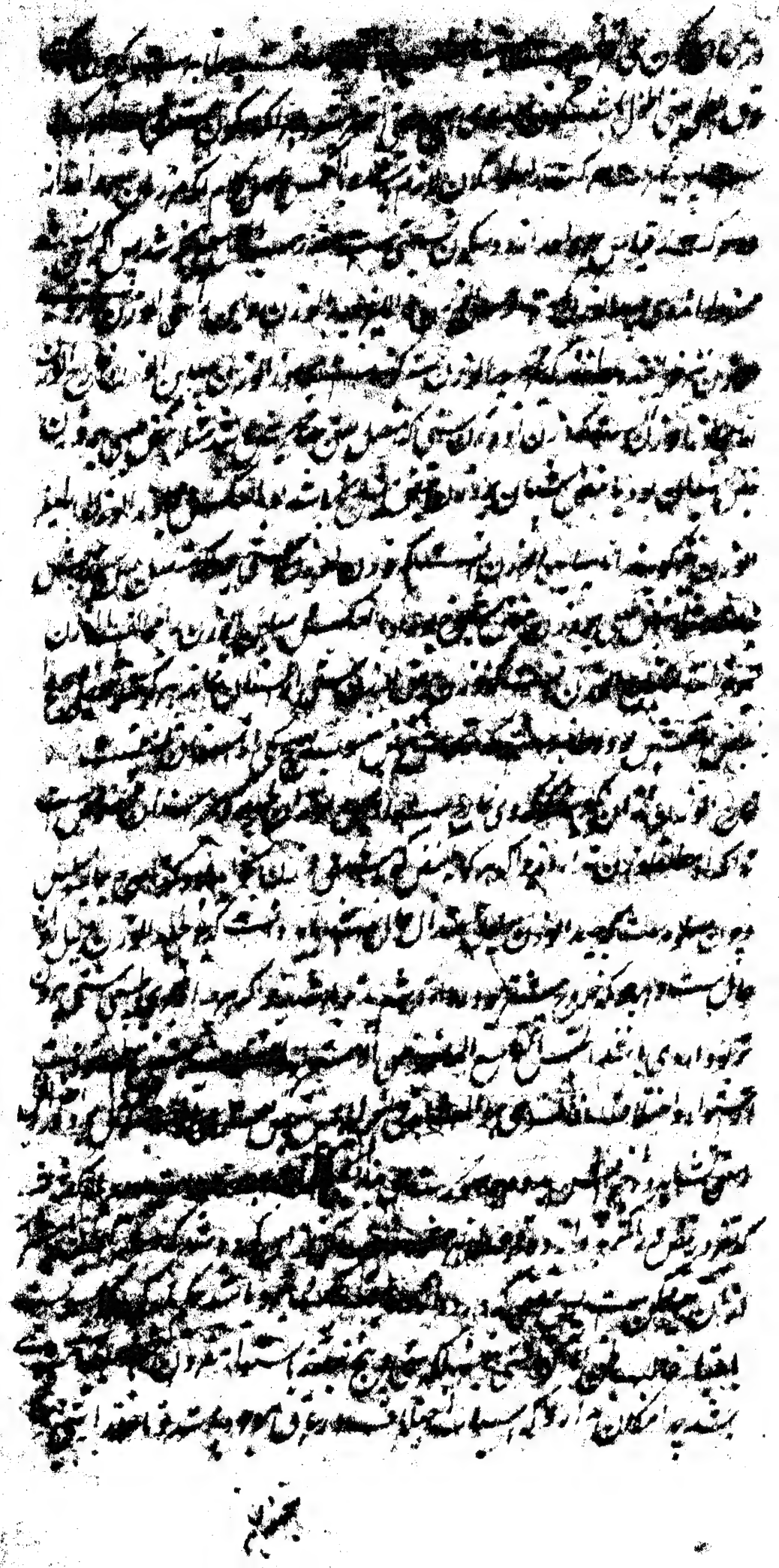

منقطع نشود اما [illegible] مخصوص [illegible] و حرکه اصابت به [illegible] شود و [illegible]
[illegible] کنیم [illegible] یک [illegible] و بطرا [illegible] باعتبار [illegible] ماخذ [illegible]
الکوهات نقرات مختلف باشد لیکن بنظر باجزا [illegible] احوال مستوی بود [illegible] بالعکس
[illegible] حقیقی آن باشد که هم باعتبار اجزا [illegible] و هم باعتبار [illegible] هم باعتبار [illegible]
مخالف [illegible] و دیگر [illegible] حقیقی اگر [illegible] باعتبار اجزا [illegible] بود
هم باعتبار نقرات [illegible] که [illegible] که واقع میشود [illegible] واختلاف [illegible]
حالت [illegible] جنس [illegible] انتقال [illegible]
[illegible] جنس [illegible] سکون [illegible]
[illegible] استوا و جمیع [illegible] مستوی [illegible]
و [illegible] اگر [illegible] اختلاف [illegible] الا [illegible] مختلف باشد [illegible]
[illegible] اختلاف [illegible] مختلف [illegible]
[illegible] نقطه [illegible] اختلاف [illegible]
[illegible] مستوی [illegible] اختلاف [illegible] زمان [illegible]
[illegible] که [illegible] اجسام [illegible]
[illegible] وکثرت [illegible] مختلف [illegible]
[illegible] که [illegible] اجسام [illegible]
[illegible] اختلاف [illegible]
[illegible] مستوی [illegible]
[illegible] اختلاف [illegible]
و [illegible] دلالت [illegible] مستوی [illegible] مطلق [illegible]
[illegible] مختلف [illegible] مستوی [illegible] باشد [illegible]
گفته [illegible] مستوی و مختلف [illegible]
[illegible] دلالت میکند [illegible] مطلق [illegible] حال [illegible] مستوی

مدت خلافت و معنی نیست که با قیاس بر حالتی که از لوازم آلات این نفس [illegible] ذات انفعالی
توان گفت یعنی [illegible] اگر [illegible] بود [illegible] که واقع شد و معنی نیست که چون گفته
[illegible] مسبوق [illegible] کما [illegible] نیست و معنی نیست و گران [illegible] نیست [illegible]
[illegible] بعد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نیست [illegible]
[illegible] و معنی نیست که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] اگر [illegible] حرکت [illegible] حرکت بود [illegible] [illegible]
باشد [illegible] اگر [illegible] حرکت بود [illegible] نیست که [illegible] [illegible]
[illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] سکون [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] [illegible] بود که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] بود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نیست [illegible] [illegible]
[illegible] سکون [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] بود [illegible] [illegible] حرکت [illegible] [illegible] سکون
اعتبار [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible] و سکون [illegible]
[illegible] که [illegible] [illegible] [illegible] ساکن [illegible] حرکت [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] سکون [illegible] حرکت بود [illegible] سکون در [illegible]
[illegible] [illegible] حرکت [illegible] [illegible] سکون
[illegible] [illegible] حرکت [illegible] حرکت [illegible]
[illegible] سکون [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] حرکت بود آمده باشد و سکون [illegible]
[illegible] حرکت ساکن شود [illegible] گفته شود [illegible]
[illegible] که [illegible] حرکت بود [illegible] [illegible] [illegible]

فایده

سرد بدستور [illegible] و نبض نوم و یقظه و اول خواب نبض صغیر و ضعیف باشد و مع ذلک
متفاوت بود و بطی و بعد هضم طعام و روز زمانی در خواب عظیم و قوی میگردد و در آخر خواب
معتدل القدر عظیم و قوی و بطی میشود و چون در خواب افتد و صغیر و ضعیف [illegible]
بطو باز گردد و هرگاه کسی در خواب شود [illegible] از غذا باشد صغیر و [illegible]
و بطو و نبض [illegible] احکام نبض در خواب مختلف است و در بیداری بدستور [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

فایده

گردد پس اگر [illegible] نبض [illegible]
در نبض ریاضت هرگاه ریاضت معتدل باشد نبض بتدریج قوی و عظیم تر میشود و در آخر ریاضت
سریع و متواتر بود و چون ریاضت فزون از اعتدال بود صغیر و ضعیف گردد و اگر قوت
سخت قوی باشد سریع گردد و هرگاه ریاضت تا [illegible] تمام رسد و وی گردد و [illegible]

فایده

و نبض طعام و شراب [illegible] از شراب در اینجا خمر است [illegible]
خورده شود و نبض در آن عظیم و قوی و سریع و متواتر شود و اگر بسیار خورده شود
نبض مختلف و بی نظام سازد و اگر بسیار [illegible] شود [illegible]
و قوتش [illegible] و اگر ماکول گرم باشد و مزاج نیز گرم بود سوء المزاج گرم تولد کند و بسبب
سوء المزاج قوت ضعیف شود و نبض نیز ضعیف و سریع گردد و متواتر گردد و اگر مزاج
اصلی سرد باشد و طعام گرم باشد با مزاج بسازد و نبض وی عظیم شود و همچنین اگر
صاحب مزاج و چیزی سرد بخورد سوء المزاج سرد پدید آید و قوت ضعیف گردد
بدانسبب نبض صغیر و ضعیف و بطی و متفاوت گردد و اما شراب اگرچه بسیار [illegible]
شود و نبض بدانسبب مختلف و بی نظام گردد ولیکن باختلاف و بی نظامی کمتر و طعام [illegible]
زیرا که شراب لطیف و خفیف باشد اما شراب سرد بالفعل خواه بعمل سرد شده باشد
خواه بسردی هوا زمستان حکم وی چون غذا سرد است و تغیر نبض از وی حسب مزاج
اصلی باشد چنانچه گذشت غایت آنکه هرگاه در تن گرم شود آن تغیر نمی یابد و شراب حار بالفعل

[illegible] شود و این [illegible] نبض [illegible] گردد [illegible]
[illegible] سبب [illegible] ان [illegible] کنند چه اگر [illegible] نظر [illegible]
[illegible] بیشتر [illegible] تمام [illegible] و ان [illegible]
[illegible] اگر [illegible] نبض [illegible]
[illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] اگر [illegible]
[illegible] باشد [illegible] مختلف باشد [illegible] اگر [illegible]
[illegible] شود [illegible] شود و [illegible]
[illegible] باشد [illegible] نبض [illegible] سریع و متواتر [illegible]
[illegible] گردد [illegible] شود و اگر [illegible] نبض [illegible] شود و اگر
[illegible] نبض [illegible] باشد [illegible] نبض [illegible] گردد
[illegible] شود [illegible] اختلاف [illegible] گردد [illegible] باشد [illegible]
گردد و [illegible] سکون [illegible] باشد [illegible]
نبض [illegible] سریعتر و متواترتر باشد [illegible]
[illegible]
[illegible] صلابت [illegible]
گردد [illegible] متواتر [illegible] شود [illegible]
[illegible] نبض [illegible] متواترتر شود [illegible]
[illegible] گردد [illegible]
[illegible] نبض [illegible]
[illegible] اگر [illegible] باشد [illegible]
باشد [illegible] باشد [illegible] اگر [illegible]
[illegible]
[illegible] باشد و اگر [illegible]

[illegible]

و آن پسید بشد نبض عظیم و مختلف باشد و اگر آن عضو عصبی بود و اسباب [illegible] باشد و
[illegible] نبض عظیم و مختلف تر باشد و اگر درد و [illegible] بود چون [illegible] عضو
و اختلاف [illegible] باشد الا [illegible] طبیعت و [illegible] عضو چنان باشد که [illegible]
در حجاب [illegible] نبض [illegible] صاحب [illegible] صاحب تشنج باشد [illegible]
[illegible] چون طبیعت [illegible] و [illegible] عصبانیت [illegible]
[illegible] [illegible] نبض [illegible]
خاص باشد [illegible] نبض [illegible]
[illegible] نبض [illegible] باشد [illegible]
[illegible] و وصول الغذا
الی الاعضا [illegible] نبض [illegible]
باشد [illegible] نبض [illegible]
[illegible] نبض [illegible] و [illegible]
[illegible] مختلف [illegible]
عظیم [illegible] نبض [illegible]
[illegible] مختلف [illegible]
[illegible] نبض عظیم باشد [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] عظیم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ضعیف [illegible] از حس [illegible]

[illegible] ممکن [illegible] قوت [illegible]

[illegible] و پس [illegible] باشد [illegible]

قوت [illegible] مطلوب [illegible]

[illegible] ضعیف [illegible] باشد [illegible]

[illegible] سریع [illegible] باشد

[illegible] سریع [illegible]

[illegible] متفاوت [illegible] سریع [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

متفاوت [illegible] ضعیف متفاوت [illegible] اگر قوت ضعیف باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible] باشد [illegible] عظیم

[illegible] مختلف [illegible] پس اگر [illegible] باشد [illegible]

[illegible] مختلف باشد [illegible]

[illegible] ضعیف [illegible] متفاوت باشد [illegible]

[illegible] مختلف باشد [illegible] ولیکن [illegible] باشد [illegible]

[illegible] مختلف [illegible] باشد [illegible]

[illegible] ضعیف [illegible] باشد [illegible]

[illegible] قوی باشد [illegible] سریع [illegible] اگر [illegible]

[illegible] سریع و مختلف [illegible] باشد [illegible]

[illegible] باشد [illegible] اگر [illegible] باشد [illegible]

[illegible] مذکوره [illegible] الله [illegible]

بود و اگر [illegible] غلیظی همی آید [illegible] شده باشد [illegible] و [illegible] و همه آنکه در [illegible]

بود و [illegible] باشد [illegible] در وسط [illegible] رنگی [illegible] است [illegible] مختلف اند [illegible]

[illegible] شکل [illegible] بود [illegible] است همچنان که [illegible] بود [illegible] همچنان [illegible] باشد و [illegible]

در [illegible] گفته اند که [illegible] و [illegible]

بول در آن [illegible] بود [illegible] شود و [illegible]

بول [illegible] که [illegible] بول [illegible] شکل [illegible] توان گرفت

که [illegible] بود [illegible] در وسط [illegible]

[illegible] که [illegible] کرد و [illegible] و [illegible]

باشد و بول [illegible] رنگ [illegible] بود و [illegible] باشد [illegible] است

و [illegible] و [illegible] بول [illegible] اند [illegible]

[illegible] باشد [illegible] بود [illegible] بول [illegible]

[illegible] که [illegible] و [illegible] سرد و [illegible]

[illegible] شود و [illegible] که بول [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] بول [illegible] باشد [illegible]

[illegible] وقت شام [illegible] صبح [illegible]

بول آن [illegible] گرفت [illegible] گفته شد و [illegible]

[illegible] که بول [illegible]

[illegible] که [illegible] بول [illegible] چه [illegible]

[illegible] بول [illegible] شود و [illegible] شود [illegible]

[illegible] شود و [illegible]

[illegible] که [illegible]

[illegible] باشد [illegible] که غلیظ بود [illegible] بول [illegible] خون بود [illegible]

غلیظ

و دسومت بول کمی باشد و بعضی آب کامه است که ثقل وی در کشت جاست ...
بول و ثقل ... رسوب ... باشد و انصباغ او به حرکت ... باشد
... باشد ... میان ... بول ... باشد و ...
... باشد و در ... حیوانات ... بول ... باشد
... صفت ... حیوانات ... باشد ... صفت بول حیوانی
... بود ... بول ... باشد ... بول ...
... باشد ... تفاوت ... بول ...
... باشد ... بول ...
صافی ... باشد ... صافی ...
... بول ... باشد ... میان ...
... باشد و بول ... باشد ... بول ...
... باشد ... بول ... باشد ...
... بول ... صافی ... بول ...
قوام باشد ... ثقل و صافی ... بول ...
... باشد ... رسوب ...
... سود ... باشد ... خون ...
... باشد ... قوام ...
... سحابت ... باشد ...
... آب ... باشد ...
... سحابت ...
... باشد ... حال ...
... باشد ... حال ...
و حال اخلاط ... حال ... باشد ...

محتاج شیخ می‌آید با جمله دلیل ارعال جگر و سروق انحلاط داتوی و اخبر سبب ارعال مهر
سبب شود در ما و والتهاع بمفاصل اخص اضعف دارعا ای المعدة و کب [illegible]
[illegible] بیان کند بول [illegible] بعد الغلاوت از بول چیزی باید جست بداشد
که [illegible] ان ار ان اشعار است که پایع [illegible] اقتدا رسو سبب از سبب [illegible]
شنوا [illegible] بود سبب علت و مغلوبیت ضعف اصیح در بول انسان [illegible]
و [illegible] بود و اعتبار در بول ارن اکثر باشد اما چون بعد فطام یک سال
بگذرد و قریب شود و اسمع اقوی چون هفت سال شود توان بر آن استدلال
کرد اما استدلال که طبیب [illegible] بول آن هم بعد هفت سالگی است بلی لون و قوام دیده شود
و کدورت [illegible] بیشتر علت کثرت [illegible] و موافق [illegible]
[illegible] اطفال [illegible] کرده [illegible] باید و [illegible] وغلظت [illegible] اول در [illegible]
اند و کدورت و صفا [illegible] قوام [illegible] فرق [illegible] غلظ و کدر و رقیق و کدر [illegible]
کرده و بعضی [illegible] حس [illegible] و [illegible] مضبوط ساخته اند
شیخ و سایر مشایخ [illegible] و [illegible] که ساخته اند و الاحسن معلوم [illegible]
[illegible] حاجت بول شود و [illegible] [illegible] باشد که [illegible] [illegible] و [illegible] ان [illegible]
وامد [illegible] شیخ [illegible] که بعضی از قضیه [illegible] [illegible] [illegible] بول
کرده بود [illegible] [illegible] بول آمده و [illegible] [illegible] شخص [illegible]
همچنان [illegible] کرده بود [illegible] بول آمد از چند جا و بعد [illegible] مدتی [illegible]
نگاه [illegible] اول [illegible] بحث از [illegible] می‌آید پس از [illegible] و [illegible] این حکایت
غریب [illegible] داشت مسطور شده اکنون بکار [illegible] و از [illegible] الفصل الثالث فی البول
المبول [illegible] شود [illegible] در بیان آنکه [illegible] [illegible] [illegible] فیه [illegible]
[illegible] صابغ وجه [illegible] و حاصل [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] بول [illegible] [illegible] [illegible] که بول [illegible] اکثر
آب محض نباشد بلکه مختلط می‌بود از [illegible] خصوص [illegible] بول [illegible] ثانی و فضول

معلوم شود که صفرت ... شود و از آب ... سفید میگردد و بنا بر غلبه رطوبت [illegible]

[illegible] از انتشار ... غلیظ ... و بواسطه شدت [illegible]

شود و [illegible] بحسب ... تجربه ... سیاه می شود [illegible]

[illegible] غلیظ ... است ... از اختلاط ... الوان ... ست [illegible]

[illegible] الوان ... از ملونات ... جرم ... سیاه ... ست [illegible]

و بدان [illegible] ... الوان ... ست ... سرخ ... اصول الوان

[illegible]

[illegible] الوان [illegible] سیاه [illegible]

و الوان [illegible] ... سرخ ... بودن ... [illegible]

[illegible] اصل الوان ... [illegible]

[illegible] سرخ ... سیاه [illegible]

[illegible] زرد ... سرخ ... [illegible]

الوان [illegible] ... سرخ ... [illegible]

[illegible]

[illegible] الوان ... ست [illegible]

[illegible] سرخ ... سبز [illegible]

[illegible] و سیاه ... سپید [illegible]

[illegible] صفره ... [illegible]

[illegible] لون ... ست [illegible]

[illegible] طبیعی ... [illegible]

[illegible]

[illegible] لون ... [illegible]

[illegible]

معلوم شده که چون خون با دو جگر باعث عفا [illegible] و صفرا از روی اختلاط [illegible] صحبت [illegible]
و صفند و مائیه [illegible] ترقیق مصاحب خون می باشد چنین [illegible] خون [illegible] کرده
مائیه بار [illegible] می آید و صفرا باقیه [illegible] می رسد و طبائع [illegible] است که
موجب [illegible] است اگر گوییم چنان که صفرا [illegible] مائیت [illegible]
که صفرا [illegible] خون [illegible] تخصیص بول الصفره باشد [illegible]
[illegible] گذشت که اخلاط [illegible] شود و آنکه [illegible]
[illegible] و ظاهر است که صفرا [illegible] اختلاط [illegible]
او [illegible] می باشد [illegible] که لون مجموع اخلاط [illegible] است
[illegible] صفره از آن [illegible] چنانکه [illegible]
و که [illegible] می باشد پس اختلاط فضول [illegible] لازم باشد و بول الصفره [illegible]
به [illegible] که لون [illegible] مجموع اخلاط [illegible]
گفته شود و الصفره [illegible] است [illegible]
از آن [illegible] است که [illegible] باشد ثانی [illegible]
که از لون [illegible] باشد [illegible]
[illegible] لون [illegible] است [illegible] بیاض [illegible]
[illegible] الصفره [illegible] است [illegible]
[illegible] صفرا [illegible]
گوییم [illegible] صفرا [illegible] کثرت مائیه [illegible] صفرا
از دو حال بیرون نیست یکی آنکه صفرا فی الحقیقه کم باشد [illegible]
تولد صفرا است [illegible] اغذیه غلیظه [illegible] که صفرا از آن کمتر متولد می شود و
ثانی آنکه اگر چه صفرا [illegible] بسیار [illegible] شود [illegible]
آید و [illegible] صفرا [illegible] عام است که با [illegible] چنانچه در [illegible]
صفرا [illegible] می شود [illegible] باشد چنانچه [illegible]

حضرا در آن بلغم یا عضوی بود و تر از مجاری بول میگیرد و دیری میشود و [illegible]
[illegible] و جماع [illegible] یعنی اگر از [illegible] افتد و نظر [illegible] بول است [illegible]
بلغم رقیق بسوی نضج بول [illegible] تمام است که بلغم که در [illegible] رقیق بود و [illegible]
رقیق شده باشد و [illegible] از [illegible] بود و مثال او [illegible] بول است و [illegible]
[illegible] شده [illegible] مثال [illegible] که در آن [illegible] معلوم شود که علت
چیست [illegible] شده و [illegible] یعنی اگر از [illegible] بود و بول [illegible] می‌
[illegible] اشباه [illegible] بود و [illegible] شد و [illegible] از
بلغم بود [illegible] بول [illegible] اشیا [illegible] است و [illegible]
بلغم باشد [illegible] آن [illegible] است اگر چه بلغم رقیق بود و [illegible]
صفرا بود و قلت بول و [illegible] و [illegible] صفرا بود و عضوی [illegible]
ع [illegible] بول [illegible] و عضوی که [illegible] در آن [illegible]
[illegible] باشد وجود [illegible] صفرا [illegible] دلالت [illegible] و تقدم [illegible]
قدت [illegible] از قلت صفرا بود و [illegible] بول [illegible] صفرا [illegible]
باشد و [illegible] صفرا [illegible] باشد و [illegible]
[illegible] است [illegible] و [illegible] و [illegible]
صفرت [illegible] است یعنی [illegible] صفرا و [illegible] ترنج [illegible]
از زردی [illegible] اختلاط الصفرا [illegible] زردی [illegible]
زردی [illegible] است [illegible] حال [illegible]
[illegible] شیخ و مولف و دیگر [illegible] و مولف [illegible] ترنج [illegible]
بود و [illegible] است که [illegible] صفرا [illegible] شده و [illegible]
[illegible] اعتدال [illegible] است [illegible] جالینوس [illegible]
[illegible] سرخ و احمر [illegible] بود و [illegible] است که [illegible]
[illegible] صفرا [illegible] مختلط [illegible] طبیعی [illegible] باشد و [illegible] است که [illegible]

تنبیه

تنبیه دلالت داده بر بودی که از بر دلشی که مشیح بود انست که صفرا بود با بیه
آمیزد اگر مشتمل المقدار است بول از ترجی کند و اگر بیشتر است با رنجی را چون آن که
بعد دست نکا بحسب اندازه دال که بیشتر باز و سیکار رفتی جمع
بین القولین کنند که لون عشا است بحسب اجسام جسو ایشان مختلف میباشد چه بیچ
باشد و ایشان با ره ترجی صفرا باشد و ریا مفرط با صدور ایشان جانه ادنی
باین با رنجی و ناری است مشتمل بود و دیگر بعین مخالف که علی البیاض اسید
از اصفر مشبع کرد و قول عالینوس صفره دمع پیست با رنجی کرده و از حمره
ناصع ناری ادا کند و در قانون شیخ او میرسد که صفر مشبع ناری را گویند و
ناصع زعفرانی را بالجمله دارد بودن بول که مایین اصفر مشبع و احمر ناصع که
قول واقع شده است که مشبه باشد ناری و زعفرانی است مخصوص علامت
حمیات زیرا که متعر کشند که بینه ناری و زعفرانی است و سواد و اسطه است چه اگر
ی بود البته آنی میدید است واسقام است کون صفره مخصوص گشته
پس البته ذرباب گفت که ما دیدیم [illegible] است که لون صحی نزد ایشان کون ناری
که زرد [illegible] زعفرانی باشد و بعید نیست که در بودن بول صحی متلون بدین لون مشوهم
میشود از تقصیر [illegible] تصحیح میشود فافهم [illegible] در ذخیره نوشته که ترجی بیش القوام

فائده

دلیل نضج باشد [illegible] دلیل خامی باشد [illegible] بول موقوف باشد
و محمد بن زکریا گوید [illegible] در امراض حاده از [illegible] در کتب آغاز گرفته گوید
از خود اسم [illegible] حاده از اول [illegible] بول [illegible] بود و هم بر آن بماند تا
[illegible] چهار روز هلاک شود و این مستفاد میشود که ترجیست بول که نزد [illegible]
محمود است مخصوص صحت باشد نه آنکه در هر مرض نشان نیکی باشد [illegible]
که بسا مرض حاد بود و سر آن [illegible] است که بول در آن ناری زعفرانی باشد [illegible]
و در سست که بول مثل آن ترجی شود لامحاله نشان میلان صفرا بود و [illegible]
[illegible] الاشقر و فوع سیم از صفرة اشقر ست و آن لون [illegible]

سست و بیست

ست و صفرا زیاده [illegible] از آن و سببش [illegible] و اگر [illegible] تیزی [illegible] نسبت [illegible]
شده که صفرا چون [illegible] شود و تیره مائی [illegible] و تمام سببش آنکه [illegible] بود [illegible] تیره
اندفاع صفرا بود [illegible] با [illegible] صفرا اندفاع بود یعنی [illegible]
[illegible] شود و لیکن [illegible] غالب [illegible] باشد [illegible]
[illegible] صفرا [illegible] که [illegible] بود [illegible]
صفرا زیاده از [illegible]
این قسم [illegible] است [illegible]
بود [illegible] در بول [illegible] قسم دویم [illegible]
یعنی [illegible] بول [illegible] شده باشد [illegible]
و این [illegible] که صفرا [illegible] گردد [illegible]
[illegible] باشد و [illegible] صفرت [illegible] گردد [illegible]
[illegible] اختلاط [illegible] قلیل [illegible] شود
[illegible] باشد [illegible] و این قسم
[illegible] لون صفرا [illegible] غالب [illegible]
[illegible] صفرا [illegible] بود [illegible]
[illegible] گردد که گاهی [illegible]
اختلاط سودا [illegible] صفرا [illegible] شود [illegible]
[illegible] دو قسم است که آنچه از کثرت اندفاع صفرا در بول بود اشتعال [illegible]
نسبت [illegible] شده [illegible] اول [illegible]
[illegible] است چنانچه [illegible] نوع [illegible] قسم [illegible]
گذشت اشتعال [illegible] نوع اول [illegible] بود [illegible]
[illegible] اگر گویند [illegible] که [illegible] باشد [illegible] شود [illegible]
علت و نقصان [illegible] باشد گوییم [illegible] که [illegible] بول [illegible]

از خون ... بود و هر گاه ... شد و آن آمیزد و نقصان در حمرت آن کنند احمالی ...

لازم بود که اشقر است نخواهد ماند و ایضاً خون که در بول آید ... هر گاه ... و

علیه ... بود و لکن البته ... طبیعی خواهد بود و چون چنین باشد و ... بعد از ... سفیدی

و زیاده ... خواهد بود که اما اشقر نشوند زیرا که ... حمرة قلیل ... شده

شده ... آن گونه است ... آن اشقر بود ... صفره و نارنجی ... [illegible]

... و نوع ... اشقر صفره بود ... علی ... زیاده ...

بالنسبة ... قلیله ... دلالت میکند بر زیادی حرارت

... نسبت ... نارنجی اشقر از نارنجی است در حرارت ...

... زیاده ... اما نارنجی ... اشقر که ... اشقر مایل است حمرت

... دلالت ... حرارت اقوی ... از دلالت اشقر است اما ...

... نارنجی ... است حمرت ... دلالت ... غیر از دلالت نارنجی

... از اصفر مشبع یعنی ... و آن ... مشابه ...

زعفرانی ... شده ... نارنجی ... اصفر زعفرانی گویند

و چون شعاع وی مانند شعاع آتش ... نارنجی مسمی شده اما زعفرانی است

نارنجی ... حمرة ... و لهذا دلالت او قوی‌تر است ... زیاده ...

... مشابه لون اشقر زعفرانی ... احمر ناصع ... گویند ...

... شد و ... گفته شد ... کامل ... است اما این ...

... زعفرانی یعنی ... اشقر است از حمرت

احمر ناصع که ... زعفرانی ... دلیل ... که حمرت بول دلالت ... مخالطت

... از خون ... صفره ... دلالت ... مخالطت ... از صفرا ...

... از خون ... که ... بیشتر ... بیاید

... از زعفرانی بود و هر گاه ... سرخی ... میل ... حمرت

... شود و جواب ... چنان ... که ... خون لا محاله ...

صفر است تا لاسیما که حمرت ... در زعفرانی مخالطت خون باشد که حمرة وی از شدت
صفر است و دلیل برین در رده اند که حمره خون ناخشت میزند ... سبب ...
زعفرانی مشرق ... مباشد ... شد فثبت ان الاصفر ناقص فی الصفرة من الکل و
... و حمره حاکی ... [illegible] ... شده است که ...
... کشند و ... نبات ... [illegible] ...
در بول اصفر حرارت ... [illegible] ... باشد و ...
... [illegible] ... باشد ...
... [illegible] ... قول محمد ... [illegible] ...
... که قول ... باشد و ... قول الشیخ ... [illegible] ...
... [illegible] ... زعفرانی ... [illegible] ...
زیرا که در امراض حاده ... [illegible] ... زعفرانی باشد ... [illegible] ...
... صفرا ... [illegible] ... بول ... [illegible] ...
... [illegible] ... فرمان ...
... [illegible] ... است ... [illegible] ...
... زعفرانیه در امراض ... باشد و ... [illegible] ...
... [illegible] ... که بول زعفرانی ... [illegible] ... باشد ...
... زعفرانی ... [illegible] ... طبیعی احمر ...
... [illegible] ... صفرا ... بول ... [illegible] ...
... [illegible] ... باشد و ... [illegible] ...
... بول زعفرانی ... [illegible] ...
... [illegible] ... بول ...
... [illegible] ... باشد ... [illegible] ...
... [illegible] ... بول زعفرانی ... [illegible] ...

الصفرا

بوده باشد و لون قیصرا فقط قطع نظر از آنکه غلبه صفرا افزون بود و انه و نحامت
کرده باشد و لون صفرا احتراق بود و تکاثف اجزای آن در بشقر خواهد اکنون ذکر
یافته اند و گیره اضعاف در بر آن قیاس نماید و اما الحمرة فهو اشبا اربع اما لون ناریخ
د بعاشدوی چنانچه است الاصفر گفتین از آن بیست بوده دل بر غلبه الدم
قلیلا دوی دلالت کند بر غلبه خون [illegible] رقیق و اگر زردی در و نمودار بیشتر [illegible]
الثانی اشقر احمر قانی است و الاحمر الاقتم چهارم احمر قیت است و هر واحد
نوع قبتی [illegible] مانند علاوه [illegible] کنده بالنسبه الی مرتبه التی قبلها و هر واحد
از آنها دلالت کند بر غلبه خون [illegible] باشد با قلیل [illegible] و زردی بر غلبه خون بیشتر
از [illegible] باشد و الاشقر القانی [illegible] زردی در و دلالت کند بیشتر از قانی بود و
لون بیست بیضعف احمر [illegible] و صاف [illegible] گفته الاصحاب هو ما
[illegible] لون احمر [illegible] خون [illegible] کمتر باشد [illegible] لون بیست
[illegible] و در آن [illegible] از غمرات بود و بعضا دلالت [illegible] تقریر [illegible]
آن باشد و قانی لون بیست که سرخی او از [illegible] و نقط و اقتم لون بیست سیاه
[illegible] باشد [illegible] و نظر دوی [illegible] بیست و بنا بر غلبه حمرت
هر واحد [illegible] خود و اول [illegible] خوش باشد و [illegible] آنچه گفته شد از دلالت
الوان [illegible] بر غلبه خون [illegible] آن [illegible] از [illegible] بنا بر اکثر [illegible]
زیرا که [illegible] در بول [illegible] ضعف [illegible] میشود و گاهی [illegible] امراض [illegible]
[illegible] میشود [illegible] بول [illegible] غلبه خون [illegible] الاخلاط
نباشد و همچنان گاه باشد که دلالت [illegible] از [illegible] و خون [illegible] دلالت
آنچه [illegible] بیست باشد پس [illegible] دلالت بر مطلق [illegible]
قیاس [illegible] احمر [illegible] و اصفر [illegible] الوان [illegible] احمر ذکر [illegible] معلوم [illegible] باشد که [illegible]
[illegible] طبقات [illegible] بیشتر [illegible] و اگر [illegible] در جمیع طبقات
حمرت [illegible] از [illegible] آنچه گذشت [illegible] اعتدال [illegible]

لمن [illegible]

شت ماننت با بجی [illegible] از عفرانی است بها الحد [illegible]
قاسی ماننت بحرة الاحاله است [illegible] اکر این هم [illegible] از صفرا حادث شود و صفرا [illegible]
از خون نیست با مغایب [illegible] مختلف الاحوال است چه صاحب
[illegible] باشد پس حرارت [illegible] از [illegible] اکر از خون باشد [illegible]
کر حرارت [illegible] ست [illegible] حرارت [illegible]
[illegible] از خون [illegible] ثابت شده [illegible] صفرا [illegible]
از [illegible] که از خون باشد چکونه [illegible] نیست که خون از
[illegible] صفرا اطیل [illegible] است و لیکن [illegible] است که [illegible]
[illegible]
خون [illegible] است [illegible] و [illegible]
[illegible] زیرا که خون [illegible]
[illegible] خون [illegible]
حرارت [illegible] و ثانی الاحال [illegible]
[illegible] است که [illegible]
خون [illegible] از [illegible] الا ثانی [illegible]
این از [illegible] چون [illegible] است [illegible]
نهایت لطیف که مختلط بود با صفرا [illegible] و اما [illegible]
حرارت وی [illegible] فرو [illegible] که خون در روی [illegible]
[illegible] طاهر که [illegible]
و اکر صفرا باشد علامه [illegible]
صفرا [illegible] باشد و مکون [illegible] عفن [illegible]
[illegible] در شرح قانون نوشته که [illegible]
عفن [illegible] جز این نیست که از خون با صفرا [illegible] و وجود وی [illegible]

سرخی نیست که طبقات حمرة و خونی که موجب آن غلبه خون باشد و انجا است
کباد و شیر الا اشقر ناری بود و دلالت آن بر حرارت قوی است و از این سبب [illegible]
باشد که اشقر رقیق دلالت بر نهایت غلبه خون و تخلخلات بدن دارد
شدت حرارت را غلبه خون در کار نیست پس دلالت او بر قلت غلبه خون
سرخ دلالت او بر شدت حرارت ضعف از صرف باشد و همچنین چون بسته و قوام
که غلیظ بود دلالت او بر حرارت ضعیف است یعنی اگرچه بر غلبه خون دلالت
میکند قسمی از آن است و [illegible] دیگر طبقات احمر لیکن [illegible]
خون غلیظ است حرارت [illegible] بود و اگر مراد از قسم آن قسم بود که از بلغم یا
سودا غلیظ شود دلالت او بر قلت حرارت بود اما اول [illegible]
که [illegible] آب اول دو گونه است یکی [illegible] مایل [illegible] سرخی است که
[illegible] در بول [illegible] فصل [illegible] از اختصاص [illegible]
[illegible] بول [illegible] حال موجب سرخی بول [illegible] بود [illegible]
و این [illegible] فصل گذشت [illegible] اقسام [illegible]
[illegible] بالطبع سرخ بود و آن [illegible] حادث شود خواه
[illegible] باشد خواه بواسطه [illegible] و احتراق [illegible]
در آن موقوف بر عفونت باشد بلغم است زیرا که بلغم چون [illegible] شود و گاهی [illegible]
[illegible] در بول [illegible] حمرة از بلغم عفن [illegible] که بلغم بالطبع
[illegible] اللون است و [illegible] طبیعی [illegible] کمتر باشد [illegible] از بلغم [illegible]
حرارت [illegible] لون [illegible] باشد از بلغم عفن [illegible]
[illegible] آنچه سرخی [illegible] بر عفونت موقوف نبود [illegible] موقوف بود [illegible]
[illegible] بود و چون [illegible] اجتماع و مانند آن صفرا است زیرا که صفرا چون [illegible]
شود و [illegible] کرد بول [illegible] سرخ [illegible] سازد [illegible] چنانچه در [illegible] یرقان [illegible]
و [illegible] که [illegible] صفرا چون [illegible] کرد [illegible] قلت [illegible]

سرخ میل دارد پس اگر ... شفاف باشد و سیاه ... پس میگردد و سرخ ... اگر

ما دوی و اگر چه خون نباشد اما از خون حاصل شده باشد و رسوب ... دروی

اصل و چون خون سوخته در وی باشد بول را سرخ میکند و فرق ...

... یافته شود و چون که اختلاط او در بول ... میشود و ... اگر ...

خون ... تمام ... شده باشد پس در بول ... سوخته ... دوم که در ...

شود ... خاص در بول ... شود ... سرخ ... بول ...

آن باشد ضعف ... یا ... زیادتی ... شود ... و فرق ... این

... فرق ... که از ... بود ... سیاهی ... غلظت ...

... بول ... باشد ... ضعف ... خواه ... باشد ... احتراق

... شود ... اشتعال ... باشد ... غلیظ ...

و ... اگر ... صفرا باشد پس اگر بول ... سرخی ... شان

آن ... صفرا محترق شده ... و طبیعت ...

میکنند گفته اند که بول ... باشد ...

و ... طبیعت بود و اگر بول ... باشد ... سرخ ... شود ... احتراق ...

صفرا بود و ضعف ... لازم ... گفته اند که بول ... سیاه ...

عفونت ... بود و ... آن ... باشد اما ... که از ... عفونت ... سوخته ... باشد

و ... شدید ... و ... اگر ... بود ... غلظت بول ... بود ... باشد

... که از خون باشد ... بول ... بلغم ... شود ...

... خالص ... باشد ... اشتعال ... حرارت ... اگر خون ...

بدن ... علامات ... ادرار ... و اگر ... بول ... مجاری ...

... از ... باشد اگر ... ضعف بود از ... بول ... اگر

... باشد پس ... ضعف ... ضعف او ...

و بول ... آید و اگر ... آید ... بود و بول ... آید و اگر ...

و هم ضعف بود از ضعف بر واحده ... کند در این نوع البول الشبقی قوام بود زیرا که

قوام بول موقوف بر قوت ... کمالا نضج ... آنچه ذکر شد ... بود که

... بول ... باحتی ماده ... رست ... بول ... ثقلت

ماده ... است ... که الطبع بود ... شد ...

... بول ... چنانکه گذشت ... عضو ...

... از ... است ... حرارت ... است ... اما

... گونه باشد ... اگر ... ضعیف شود ... خون ...

... چنانکه ... است ... اگر ... و ... اعضا ...

... و ... ضعف شود ... چنانکه ...

میگردانند ... خون ... افزون شود ... بول ... سوم ...

... قولنج ... بول ... این بول ...

... اگر ... است ... نرم ... سبب ...

... میشکند ... بول ... قولنج ... و مقاومت ...

... میکند ... بول ... طبع ... و ... خون ... میشود

میگردد ... موضع ... حادث میکرد ... بواسطه حرارت ...

می افتد ... است ... الطف بود ... خون ...

... بول ... میکردند ... آنکه

در ... قولنج ... احتباس ... عارض ... حرارت ...

بواسطه ... حادث ... صفرا ... صفرت ...

... سیاه ... سرخی میگراید ... باشد در

... سیان ... سیان ... است ... بلغم ...

... صفرا ... مخلط ... بول ... کند ... این

... قولنج ... میکنند ... که از مرار ... صفرا ... نباید چه اگر

شبا ... عفن

رشد

[illegible] از مرارت [illegible] شود و صفرا باشد [illegible] بسیار [illegible] و بحری [illegible] شد
[illegible] بول [illegible] اصباغ [illegible] و [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] تر و سبز [illegible] و [illegible] باشد [illegible]
اکر [illegible] بود [illegible] بول [illegible] سبز [illegible] از [illegible]
[illegible] ریز [illegible] باشد [illegible] رنگ [illegible] بهتر [illegible] و
[illegible] الحرارة [illegible] از [illegible] اکر [illegible]
[illegible] فایده [illegible] بول [illegible] نشان [illegible] است
[illegible] اکر بول [illegible] سرخ [illegible] باشد [illegible]
[illegible] نشان [illegible] سرخ [illegible] بود [illegible]
[illegible] سپید [illegible] سرخ [illegible]
[illegible] بول سرخ که غلیظ بود [illegible] سپید [illegible] بسیار [illegible] بود
غلظ خام [illegible] باشد و اکر [illegible] بول [illegible] سرخ شود و [illegible]
[illegible] دلیل ضعف جکر [illegible] باشد و خطر [illegible] و اکر [illegible]
و اکر [illegible] بول [illegible] سرخ [illegible] دلیل [illegible] بود و اکر [illegible] بول
سرخ و غلیظ و [illegible] بود و [illegible] خطر [illegible] باشد و اکر بول [illegible] بود [illegible]
[illegible] بود و [illegible] الی [illegible] نشان [illegible] باشد و اکر [illegible]
[illegible] سرخ و غلیظ [illegible] بود و [illegible] باشد نشان
[illegible] فضول [illegible] عفونت [illegible] باشد و اکر [illegible]

تتمة

منفعت و اگر بول نضیج و غلیظ بود و سفید و بسیار گردد دلیل سلامت و زوال مرض باشد اما
اگر سوب [illegible] شد یا اندک گشت دلیل درازی مرض باشد و نشان نضج بود و بول
[illegible] از قوت [illegible] و دلیل [illegible] بود و خاصه [illegible] و بول نضیج و غلیظ [illegible]
[illegible] بود و [illegible] باشد [illegible] بول [illegible] شود و بول نضیج [illegible]
[illegible] و ورم [illegible] باشد و [illegible] گشت [illegible] صحت و [illegible] احتباس بول
نضیج بود و [illegible] دلیل [illegible] باشد و اگر بول نضیج بود و [illegible]
[illegible] دلیل [illegible] شد خاصه بول [illegible]
[illegible] کند و [illegible] بول [illegible] اگر این [illegible] شود و [illegible]
[illegible] نضیج و صاف بود و دلیل [illegible] قوی بود و [illegible]
بول [illegible] نضیج بود [illegible] نشان [illegible] سلامت باشد [illegible] بول [illegible] خون [illegible]
[illegible] دلیل [illegible] باشد [illegible] غلیظ
[illegible] باشد و اگر صاحب [illegible] البول [illegible]
[illegible] خون [illegible]
[illegible] باشد [illegible] افتادن [illegible] بول
خون [illegible] بول [illegible] اخلاط غلیظ [illegible] اخلاط [illegible]
[illegible] و [illegible] شود و دلیل [illegible] باشد و بول

تبصرة

[illegible] باشد [illegible] بول [illegible]
شود [illegible] اگر [illegible] صفرا بود و [illegible] بلغم باشد و اگر [illegible]
[illegible] صفرا [illegible] بول [illegible] باشد [illegible]
[illegible] بود و بول [illegible] دلیل [illegible] و آنچه از [illegible] صفرا بود و بول [illegible]
[illegible] آید [illegible] بول [illegible] استعمال کنند [illegible] نیست [illegible]
[illegible] مرض نضج شود [illegible] باشد و اگر [illegible]
شود [illegible] و اگر [illegible] نضج شود [illegible]

[illegible]

سیاه بودن بعضی حصول سیاهی بشود پس از بول اخضر از نوع کمتر از ب
احتراق بود والسواد الحادث بعد الاخضر یعنی سیاهی بعد از بول اخضر است از جهت
طول ... بود دلالت کند ... اشتعال ... و ... بول اخضر مقدمه بود
باشد و اکثر گفته اند که بول اخضر ... بود و ... اقسام حضرت که
... سیاه شود ... که ... فی المحقق ... است
ودون ... که ... از ... [illegible]
... از ... حضرت ... الاخضر ... کان
تلک المکان ... السواد ... بول سیاه ... است ... سبب
السواد ... من ... سیاهی ... [illegible]
از طریق ... الی ... بحت ... زعفرانی بوده باشد و پس از آن
سیاه شود و ... بول ... سواد ... دلالت ... [illegible]
بر سواد ... از صفرا ... والسواد الاحمر ... سیاهی ...
شود از احمر ... یعنی اول احمر ... بوده باشد پس از آن انتقال ... گرد
... بول ... من ... دلالت ... که ... [illegible]
و ... حصول سواد از احتراق ... یا از ... [illegible]
... اخضر ... والاسود ... من الخضرة ... سیاه ... که از بول
... یعنی ... سیاهی ... بول ... السواد ... بول
والت ... سواد ... مؤلف ... [illegible]
و دلالت ... حضرت ... [illegible]
اخضر ... که ... اخلاط ... اکثر خروج سودا
اخلاط با احتراق پس اگر ... بول سیاه شود ... اکثر ... بود با
و ... باشد ... حضرت سودا بود و ...
بول سیاه گردد ... و کثرت ... بود باشد ... حضرت ... بوده

انتشار شیح بر عدم تصرف طبیعت در تغییر رنگ و سکوت [illegible] و گر [illegible] دلالت [illegible]

بر این جهت دلالت [illegible] علم دوم آنکه پوشیده شوند [illegible] سودا و علامات این [illegible]

نوع از تقدم [illegible] سیاه پوشیده [illegible] سوم آنکه احتراق [illegible] و رسوب

آن بول سیاه شود و نشان [illegible] است که [illegible] سبب احتراق بود و لون [illegible]

السوداء [illegible] بلکه مایل بود [illegible] اگر [illegible] دلالت کند

[illegible] بول [illegible] بود و بول

و ثقل [illegible] و [illegible] باشد [illegible] از ایشان [illegible]

[illegible] ثقل [illegible] و [illegible]

[illegible] آنکه [illegible] علامات [illegible] شود [illegible] عدم [illegible]

[illegible] سیاه [illegible] بول [illegible] سیاه [illegible] است که [illegible]

[illegible] بود و لون بول [illegible] باشد و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] و چون [illegible] علامات [illegible] است [illegible] بود [illegible]

و بعد [illegible] سیاه [illegible] و مقصود [illegible] ثقل [illegible] شود [illegible] است که

[illegible] باشد [illegible] احتراق [illegible] ثقل [illegible] ایشان [illegible]

[illegible] باشد [illegible] ثقل [illegible] احتراق [illegible] از وی [illegible] است

[illegible] ثقل [illegible] شود [illegible] اجتماع [illegible] اجتماع ثقل [illegible]

[illegible] العبارة و مقصود [illegible] است که اگر [illegible]

[illegible] احتراق [illegible] از ایشان [illegible] است [illegible] بول [illegible] است که ثقل [illegible]

[illegible] منفصل میگردد [illegible] ثقل [illegible] و [illegible]

اجتماع ثقل باشد [illegible] و [illegible] بواسطه [illegible] که از [illegible]

[illegible] بول [illegible] است که ثقل [illegible] و [illegible] و [illegible]

و [illegible] ثقل بود [illegible] اجتماع [illegible] و [illegible] از [illegible]

اجتماع حصول [illegible] است [illegible]

در بحران نیکو بوده باشد و پوشیده نماند که در امراض حاده بیشتر
بول از سیاهی بشود و غلیظ و ثقیل آنکه تعفن و سبب سیاهی شدت الحرارة
است یعنی بود و بسیار نباشد و سوداوی و علامت بول سیاه آید علامت هلاکت است که شود
بحرانی بود وقت باشد پس سیاهی در بحران باشد نشود و صالح بود
چون سبب سیاهی [illegible] بود و بهم گشتن حرارت غریزی [illegible] شده و [illegible] بود
و هم اتفاق بود سیاهی [illegible] رسوب قلیل باشد [illegible] ثقل [illegible]
تا رطوبت [illegible] از احتراق [illegible] بود [illegible] باشد و هر چون که
رقیق بود و قلیل الرسوب باشد [illegible] دلالت می‌کند بر فرط استحاله بار
و بسیاری قلت حرارت تا رقیق دلالت میکند بر آنکه احتراق به غایت رطوبات
رسیده و استحاله [illegible] شده [illegible] کم بود و گاه باشد که بول
اسود دلیل بحران صالح بود در امراض حاده و بر این تقدیر است که علت سواد
احتراق نباشد بلکه صفرا [illegible] منضج شده [illegible] بر سبیل بحران
بول متکاثف شود و بول را سیاه سازد و دلیل بر آن سواد و بول [illegible]
بر قانی [illegible] عرض احتراق [illegible] صفرا [illegible] بصورت علامت اسود
علامت بحران [illegible] پس آنچه گفته اند بول [illegible] قال [illegible] مراد
از آن علامت که بحرانی باشد و وقت [illegible] گفته اند [illegible] اسود بود
در حمیات بر سبیل بحران نادر می‌افتد و بیشتر از احتراق واقع می‌گردد و علی
الاطلاق گفته اند بول اسود دلیل مهلک فی الامراض الحادة و چند [illegible]
علت سواد صفرا در بحرانی تکاثف است ماده صفرا [illegible] لطیف است تکاثف
در آن اندک کمتر می‌افتد که موجب سواد بول گردد بخلاف احتراق که در صفرا اکثر
[illegible] که بول سیاه [illegible] گردد و سیاه بسیاری [illegible] از اخلاط
غلیظ [illegible] اند و این [illegible] که در علل [illegible] سودا
بول [illegible] بر سبیل بحران نباشد زیرا که حرارت [illegible] کرده بدن

[illegible] سوداء و بول اسود شود احتراق خون [illegible] احتراق شده [illegible]
شیخ گفته [illegible] بول الاسود [illegible] علل الکلی و [illegible] احتراق [illegible]
[illegible] بول [illegible] اخلاط غلیظه اگرچه [illegible]
است و اگر [illegible] [illegible] غلظ [illegible]
[illegible] اخلاط [illegible] دوم اگر [illegible]
[illegible] اخلاط غلیظ [illegible] اخلاط [illegible]
[illegible] سوداوی [illegible] علامات [illegible]
بواسطه [illegible] میشود و چون این دو قسم [illegible]
[illegible] بول این دو نوع را اطبا ذکر کرده اند [illegible]
[illegible] اشارت کرده ایم [illegible] شیخ و [illegible] گفته [illegible]
[illegible] مشایخ و [illegible] معلوم است [illegible] بول [illegible]
میشود [illegible] شارح و [illegible] صالح بودن بول اسود مخصوص [illegible]
[illegible] صالح نیست [illegible]
[illegible] مشایخ [illegible] میشود [illegible] اگرچه سواد [illegible]
بول [illegible] شده [illegible] فساد اعظم [illegible]
[illegible] وجود [illegible] اسود و بول [illegible]
[illegible] حصول بول اسود [illegible] فساد [illegible]
[illegible] شارح [illegible] انصاف پوشیده [illegible]
[illegible] احتراقی [illegible]
[illegible] مشایخ و [illegible] نیست [illegible]
[illegible] احتراق [illegible] حرارت [illegible] لازم [illegible] حرارت [illegible]
[illegible] حصول [illegible]
[illegible]

[illegible]

جهت گفته لیکن بعد حصول نضج به افراط برودت که علت جمود است و ضعف
حرارت غریزی و قوی است خصوص در بدن ضعیف باشد و مشایخ و نساء تنک بنیت
که فساد کنند لازم بیفتد و پس حکم صلاحیت بول سیاه در بیان [illegible] قدما از
دیگران باشد و اقبح و بول اسود که بعد تب افتد دلالت کند بر تشنج و در [illegible]
کبد بر [illegible] سیاه تر از آن باشد که بر سیاهی [illegible] و [illegible] گردد و بول اسود و تیره
سیاه و بوی صعب بد باشد و [illegible] سوء سیاه و نافع تر از آن باشد و سوء
سیاه [illegible] و اکثر از آن و بر [illegible] باشد و [illegible] آن باشد سیاه
تر از آن باشد هم اگر سوء سیاه شود [illegible]

متعلق

[illegible] آن باشد [illegible] دانسته [illegible] مرض [illegible]
چون [illegible] دلیل آن باشد [illegible] پیدا [illegible]
هرگاه در بول سیاه و [illegible] باشد پس [illegible] شود و غلیظ و از آن [illegible] باید که
آن باشد که در [illegible] آخر [illegible] بول سیاه [illegible] [illegible]
النفس و [illegible] باشد و [illegible] بول [illegible] سیاهی [illegible] و غلظ و [illegible]
[illegible] شود و [illegible] بوده [illegible] که بول
[illegible] سیاه باشد دلیل آن بود که [illegible] خواهد کرد و [illegible]
و بول [illegible] سیاه گردد و بول [illegible] شود و در اکثر سیاه باشد
[illegible] و این [illegible] باشد و اما البیاض [illegible] الی [illegible]
[illegible] سیاهی بول [illegible] دلالت کند بر [illegible] و [illegible]
[illegible] و مشایخ [illegible] آن [illegible]
[illegible] که بیاض دو گونه است حقیقی و مجازی بیاض حقیقی است [illegible]
و [illegible] بصر بود [illegible] این [illegible] شفاف نباشد [illegible]
در [illegible] و عدم شفافیت [illegible] که [illegible] باشد
[illegible] شفاف [illegible] النفس [illegible] بیاض مجازی [illegible]

و علامت بودن بول از اختلاط جسمی کثیف متکون شده بودی آنست که بول [illegible]
یا غلیظ و قوام یافته و جسم مختلط بلغم سیال باشد یا شحم یا سمین یا اعضای صلبه یا غلیظ [illegible]
گرد سفیدی بول از اختلاط بلغم بود و غلبه برودت لازم باشد و اکثر گویند نتواند که بلغم
با حرارت جمع گردد و بول آن نیز در پیش اختلاط بلغم و بول با حرارت جمع آید و [illegible]
[illegible] حرارت [illegible] که بلغم را از آب ساز د بالقوه و لون [illegible]
سبب زردی از اختلاط بلغم [illegible] بول [illegible] سبب [illegible] بلغم
بلغم [illegible] دوست و حب [illegible] که [illegible] بول از اختلاط شحم یا سمین بود که از
حرارت قوی که [illegible] باشد [illegible] و بول [illegible] حرارت [illegible]
فرق [illegible] شحمی و [illegible] آنست که [illegible] سمین [illegible] الشحم [illegible]
سمین [illegible] از اعضاء [illegible] بود و از [illegible]
و [illegible] که اعضاء اصلی [illegible] البیاض اند و [illegible]
بیاض حقیقی است بر هفت نوع [illegible] چنانچه مفصل گفته [illegible]
بوده شود که [illegible] مختلفه جست [illegible] اول از انواع [illegible] بول [illegible] حقیقی [illegible]
دلالت کند بر کثرت بلغم خام و مخاطی [illegible] که سفیدی بول [illegible]
مخاطی [illegible] باشد و اگرچه [illegible] بلغم [illegible] در بول [illegible]
[illegible] الغلظ و [illegible] باشد و [illegible]
[illegible] اختلاط [illegible] نوع [illegible]
بول [illegible] سفیدی [illegible] و دلالت کند [illegible] شحم یا سمین [illegible]
و معلوم شده که [illegible] سفیدی [illegible] شحم [illegible]
سفیدی بول [illegible] سفیدی [illegible] غلظت [illegible]
دلالت کند [illegible] شحم [illegible] اگر شحم صرف [illegible] الغلظ
[illegible] باشد [illegible] اعضاء اصلی [illegible]
[illegible] باشد [illegible] شحم [illegible] از

[illegible] تشنج [illegible] بحسب [illegible] و دوم آنکه بسبب [illegible]
[illegible] باشد [illegible] این [illegible] احتمال [illegible] شود [illegible]
بلغم [illegible] نیز [illegible] شود [illegible]
[illegible] و [illegible] که [illegible] تشنج [illegible]
آن [illegible] را [illegible] بسبب [illegible] تشنج [illegible]
[illegible] و اگر [illegible] باشد [illegible] و پر بودن [illegible]
و این [illegible] بلغم [illegible] کثرت کرده و [illegible] احداث [illegible]
[illegible] بلغم [illegible] شود [illegible] اختصاص [illegible]
[illegible] آنست که بلغم [illegible] است که چون [illegible] گردد [illegible]
و نوع [illegible] قسم دوم [illegible] بلغم [illegible]
[illegible] تشنج [illegible] که [illegible]
[illegible] و [illegible] پس [illegible] تخلخل [illegible]
[illegible] احداث [illegible] و اگر [illegible] تشنج [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] اعصاب [illegible] است که [illegible]
پس [illegible] احداث [illegible] تشنج و اگر [illegible]
[illegible] تشنج [illegible] غلظت [illegible]
[illegible] نیز [illegible] است [illegible]
که [illegible] باشد و معلوم است که [illegible] چنین [illegible]
نیست پس [illegible] مگر از بلغم که عارض شود [illegible]
[illegible] و فرق میان ایشان آنست که آنچه از [illegible] بلغم بود [illegible] تشنج
[illegible] و آنچه از مخالطت [illegible] بلغم [illegible] تشنج
و اگر چه این هم [illegible] بود [illegible] است [illegible]
و این [illegible] است که با غلظت بود و این [illegible] بلغم [illegible] بود [illegible] و [illegible] فرق [illegible]

آنست

[illegible] اصلا ... [illegible] بس [illegible] اینکه [illegible] سیاه [illegible]

مجازی [illegible] صاف [illegible] بمنزل [illegible] الا [illegible] [illegible] رسوب [illegible]

در [illegible] شفاف [illegible] [illegible] بعضی [illegible] بول [illegible]

[illegible] و قسم [illegible] رسوب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بول [illegible] بود و [illegible] گفته شود [illegible] اول [illegible] بول [illegible] شفاف [illegible]

[illegible] باشد که [illegible] بود و همچنین [illegible] غلیظ [illegible] [illegible] بعضی [illegible]

[illegible] اگر [illegible] آن [illegible] شود [illegible] [illegible] و در لون و قوام [illegible]

[illegible] آن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و لون

و قوام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] باشد که اگر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بود

[illegible] بود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

بول [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بول [illegible]

[illegible] که قوام [illegible] [illegible] بود و [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است

که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] که [illegible] رقیق بود [illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] شفاف [illegible]

[illegible] اگر [illegible] [illegible] باشد [illegible] اخلاط [illegible] رقیق [illegible]

اگر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] قوام بود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] اگر [illegible] [illegible] شفاف [illegible] بول [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

بود
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

چیزی دیگر غیر حدت بول شده باشد یا آنکه حبس فضلات بود و مانند آن بیرون نشیب باشد

باشد و اندرین جنس باید دانستن که این علامتها [illegible] بول [illegible] تشنج [illegible]

[illegible] بول [illegible] لطیف [illegible] بیرون [illegible]

بود و [illegible] عضو [illegible] بول [illegible] و [illegible] لون [illegible]

[illegible] آنکه [illegible] و [illegible] بود و [illegible] که [illegible]

[illegible] بول [illegible] لون [illegible]

[illegible] بود [illegible]

[illegible] بول [illegible] که [illegible]

[illegible] بول [illegible]

[illegible] بول [illegible] شده [illegible]

[illegible] لطیف [illegible]

[illegible] بول [illegible] گفته شود [illegible]

[illegible] بول [illegible] بود [illegible]

[illegible] غلیظ [illegible]

[illegible]

[illegible] بول [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] لطیف بود [illegible]

[illegible] بول غلیظ بود [illegible] باشد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بول [illegible] شود [illegible]

للصفرا

سرسام می آورد مان من سبب ان القصر الی تصعد الی فوق بول الی شبیه بزیت و حیات
علامت سند رموت باز قی باشد زیرا که این چنین بول بی زوبان شبیه بنود پس اگر قوة
قوت دفع می افتد و الا موت اگر بدنی در از بول رقیق و سپید بود بیمون بحث
دور دماغ شیخ علامتی بنا باشد در آخر مرض اید زیرا که در می او خراجی پید آنشود
بهر انکه هر سبی که بضج او در باشد بحران وی با آماس فخراج بود و اگر بر سر بول
سپید رقیق بیمون بر تقلی بود و کمک ست به وخط نا کی باشد خاصه کرکه بر
زند بهر کرکف نشان ضعف است و صفرا و کف بول نشان نضاد حرارت بود
و اگر در بن بول سیاهی پید باشد به انکه دلیل حدت دم و اخراق بها
نه دلیل بحران بول سپید در مرطوبی خاصه در زنان کم خط باشد به انکه از مزاج ایشان بعید
نیست و در تذکیر اقسام بول سپید بر پید انواع وی تمامه و کرشده اما شفر
و تشفیت و ناظر را فور را اطلاع نبید بنا علیه اسباب ان اجمالا لازم قوم سلف
بدانکه سبب بیاض بول دو ست جمله یکی از تفوق حرارت صفرا بدماغ بنا بل
شدن بظاهر جلد و توجیش بهر جهتی که غیر مجری بول ست دوم بسیاری طعم شیرینی
ششم چیلدم قرحه شانه و انتها بول بجمه زیادتی رطوبت خام ششم بحران امراض بلغمی
ضعف جگر و ناکوارید ن کیلوس در ان صلاحیتم شده و بهم سوء مزاج سردادی و هم حرارت
کلیه و عدم جذب و بر آمدن با بن ذیا بیطس گویند و علامت بر یک کدشت
آنچه سست ضعف جگر باشد و منفعل باشد کیلوس در ان خام و سپیدی و چون کیلوس
رقیق شد و فرق در ضعف جگر که حرارت بول واجب میکند و زانکه مایل تحدث بلغم
است زیرا که اضمحلال جگر ضعیف ست کیلوس بحیان بهند فع میکرد و بی انکه مستحیل بکیموس
شود و بسک نیست که کیلوس استحاله بکند بکیموس یعنی در جگر بصیر نباید بر میکرد
بنا اگر ضعف قوی بود کیلوس را بخون کند اما از انکه قوت بمیزه جگر ضعیف باشد و خون
از ان ست نیک جدا نشاند و بول سرخ می آید چنانچه در بول احمر گفته شد و ایضا در بند
که در ان جا که سوء مزاج حاری سوداوی سبب باشد یا علت ذیا بیطس بول در هر دو بیمون بسیار و

فی آید

[illegible] و [illegible] از [illegible] سرخ یا [illegible] علامات حرارت [illegible]

[illegible] بول [illegible] از رقیق [illegible] شود و [illegible]

که بول [illegible] بول [illegible] [illegible] باشد و [illegible]

[illegible] و عدم [illegible] بول [illegible] [illegible] باشد [illegible]

بیان [illegible] استحاله بول [illegible] چگونه می شود و در [illegible]

[illegible] بول [illegible] شده [illegible] ها [illegible] گرم [illegible]

[illegible] که صفرا [illegible] بول [illegible] شود و در بول [illegible]

حرارت صفرا و جگر [illegible] که در [illegible] بول [illegible] می [illegible]

حرارت [illegible] آن [illegible] که اگر در جگر حرارت صفرا [illegible]

جگر و [illegible] بول [illegible] باشد اگر در صفرا [illegible]

بول [illegible] حالت لازم [illegible] شده و شود و [illegible]

بول [illegible] [illegible] صفرا و کثرت [illegible] هر چند [illegible]

در جگر [illegible] از فرط حرارت [illegible] بول [illegible]

[illegible] بول [illegible] شود که [illegible] صورت [illegible]

بول [illegible] سرخ [illegible]

بول و [illegible] شدید [illegible]

اضطراب [illegible] صفرا [illegible] بول [illegible]

بلغمی صبغ بول [illegible] [illegible] شود [illegible]

[illegible] حرکت می [illegible]

صبغ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بول [illegible] شده [illegible]

سیلکی که صفرا [illegible] [illegible]

نیز مهلکی است غایت آنکه مسلک واقعه فی المرارة المعاء اکثر غلیظ و اوسع واقع شده
و ایضا انصباغ بول بسده مزبور مشروط بدانست که صفرا منصرف از اثر [illegible]
رسیدن در کبد منتشر در بدن نشود چه اگر منتشر شود [illegible]
که مجری بول سده بود سیوم آنکه در مجری واقعه در کبد [illegible] افتد
و در نسب صفرا از مرارة [illegible] بول برآید چهارم آنکه ضعف در کبد افتد بنهجی که
قوه ممیزه او مایست از خون جدا نتواند نمود چنانچه در استسقاء [illegible] واقع میشود و از
همین قبیل است صبغی که در بول افتد از قصور قوت [illegible] یا قصور [illegible]
تن که در [illegible] خون از کبد منجذب نمیگردد چه جدا شدن مایست از خون [illegible]
[illegible] موقوفست [illegible] عروق [illegible] کبد پس
هرگاه در یکی از اینها قصور افتد بول با کیموس مختلط می آید و در اینجا [illegible]
که موجب قصور قوی [illegible] باشد زیرا که [illegible] مقدمه صبغ بول در مرض بارد است
پنجم آنکه بلغم در عروق [illegible] شود و متعفن گردد و صبغ در بول [illegible]
در بول احمر [illegible] شد انتباه چون بحقیقت نظر کنند صبغ در بول فی امتزاج ماده
[illegible] شود غایت آنکه درین محل مقصود آنست که در مرض بارد [illegible] بول [illegible]
[illegible] که باشد اکنون در بول که ازین اسباب خمسه پدید آید و آنکه از غلبه خون
واقع شود فرق [illegible] میگردد تا هیچ خفا نماند بدانند حمرت بول که در مرض
بارد بسبب درد بود با او نضج نمیباشد زیرا که [illegible] میکند انضاج را [illegible]
[illegible] حمره [illegible] متشابه نمیشود [illegible] مختلف میباشد زیرا که وجه صبغ درین
انحلال صفرا است [illegible] صفرا است آنچه منحل میشود [illegible] بحیثیتی که امتزاج
او تمام تر گردد یا فضولی که مندفع میشود در بول [illegible] غلبه آنچه مختلط بصفرا [illegible]
[illegible] و هو المراد من [illegible] الحمرة و ایضا بول [illegible] رقیق میباشد [illegible]
[illegible] اختلاط صفرا [illegible] و این بول فی الحقیقت احمر نمیباشد بلکه اصفر [illegible]
مگر آنکه با درد حرارت مفرط محمره صفرا یار شود و حمرت بول که بسبب [illegible]

منتشر

استسقاء

انتباه

صفرا بود

صفرا بود تشنج بسیار میباشد و باعث زردی بود و چه تشنج که از ضعف است و علت
ضعف زبده تا خلط صفرا بواسطه تحلیل رطوبت و زردی که مذکور گذشت که اخلاط موحشه
[illegible] شده و ریاضت و جهد احتراق باعث صفرا شود و ایضا غلط این بود السبب
انحصار [illegible] گذشت تشنج بسیار میشود بواسطه غلظت رقیق یعنی صفرا و حمرت او
[illegible] ضعف بطلر شود که [illegible] بسیار که [illegible] او باشد و ایضا عدم [illegible]
و عدم تشنج لازم و [illegible] آنکه تشنج که اول [illegible] میشود تشنج را وقت
کند لازم [illegible] منسوب [illegible] گذشت که ضعف [illegible] اعضاد [illegible]
گذشت [illegible] احتراق [illegible] تشنج بسیار میباشد [illegible]
تشنج [illegible] ضعف [illegible] سبب [illegible]
بود تشنج [illegible] بسیار [illegible] احتقان [illegible] میکند و [illegible]
[illegible] اصل [illegible] تحلیل میباشد و [illegible]
[illegible] غلظت [illegible] بواسطه [illegible]
احتقان [illegible] غلیظ [illegible] تحلیل [illegible] بخلاف [illegible]
که از کثرت [illegible] حرارت [illegible] احتراق [illegible] بود
و از آنکه [illegible] اما [illegible] علامات [illegible]
[illegible] گذشت [illegible] تقسیم [illegible] شده
قسم اول آنکه [illegible] گذشت [illegible] و [illegible] شده
[illegible] سبب [illegible] مذکور [illegible]
[illegible] آنکه [illegible] علت [illegible]
[illegible] شود [illegible] تشنج [illegible] گذشت که ضعف [illegible]
[illegible] اول [illegible] دوم آنکه [illegible]
[illegible] سوم آنکه [illegible] ضعف گردد و ضعف [illegible]
[illegible] میشود یا بواسطه [illegible] قوت از ضد [illegible] افراط [illegible]

این بود

ثابت

فرق میان آنکه سقوط قوت و ضعف [illegible] و [illegible] که از استلا [illegible] [illegible]
[illegible] که ضعف [illegible] سقوط [illegible] لازم است بخلاف استلا [illegible] [illegible]
[illegible] است [illegible] آنکه ضعف [illegible] و ضعف [illegible] بخلاف استلا [illegible]
[illegible] لازم نیست چه میتواند که [illegible] ضعیف بود و [illegible] قوی و گاه [illegible]
[illegible] ضعف [illegible] از [illegible] استلا [illegible] [illegible] و [illegible] است و این [illegible]
[illegible] که [illegible] است [illegible] بود [illegible] گفته [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] آنکه [illegible]
است که بالای آب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] این [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و از اخلاط [illegible] غلیظ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و این [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] بکثرت [illegible] [illegible]
[illegible] گاه [illegible] [illegible] از [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] که ضعف [illegible]
[illegible] است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
غلیظ [illegible] [illegible] که سقوط قوت [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] ضعف [illegible] [illegible]
استسقا خصوص که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ثفل دارد و دلالت بر [illegible] بول زیتی ذوبانی که پس از بول اسود [illegible] دلیل قرب
موت باشد و زیتی غیر ذوبانی بعد بول اسود [illegible] دلیل [illegible] بود و بول زیتی ذوبانی که
در ابتدای مرض [illegible] بود [illegible] ذوبان [illegible]
بوست [illegible] که [illegible] عارض میشود [illegible] اسود [illegible]
[illegible] دلیل احتراق باشد [illegible] بول احمر [illegible]
در [illegible] شده [illegible] که [illegible] در [illegible]
[illegible] کشیده [illegible] اخلاط [illegible] عارض [illegible]
[illegible] باشد [illegible] حرارت [illegible] در [illegible] میشود [illegible]
عارض [illegible] اخلاط [illegible] شبیه [illegible] و [illegible]
[illegible] که [illegible] شبیه [illegible] میشود [illegible]
که در [illegible] اقسام [illegible] بعضی [illegible] احمر [illegible]
فایده بول احمر مذکور [illegible] باشد [illegible] بول [illegible] دلالت کند
انتباه [illegible] کند [illegible] بالاستقرا [illegible] بول [illegible] فی الحقیقه [illegible]
[illegible] بعضی [illegible] ذکر کرده اند [illegible] بعضی
[illegible] میگویند [illegible] مرکب [illegible] و از [illegible]
[illegible] بول [illegible] ششم [illegible] میگویند
[illegible] رنگارنگ [illegible] اسود [illegible] ازرق [illegible] شراب باشد و
[illegible] رنگ [illegible] باشد و بعضی [illegible] خضرت [illegible]
رنگارنگ [illegible] بود [illegible] و [illegible]
[illegible] رنگارنگ [illegible] اخلاط
[illegible] بول [illegible] که [illegible] رنگین [illegible]
[illegible] باشد [illegible] رنگ [illegible]
و بول [illegible] باشد و [illegible] بود و بول ازعوانی [illegible] باشد [illegible]

و سودا بود و بول برنگ شراب باشد و بول برنگ شیر و آب سیاه باشد که بول [illegible]
و [illegible] گرد [illegible] اما بول گرم بود و بول در رنگ شراب باشد با رنگی و آب
[illegible] گرم [illegible] بول [illegible] و در [illegible] گونا گون [illegible]
بول [illegible] تمام شد شرح [illegible] گرده و در قوام [illegible] الفصل الرابع في قوام البول [illegible]
[illegible] قوام بول [illegible] [illegible] القوام [illegible] الی الرقیق [illegible]
و [illegible] قسمت شود و بول [illegible] غلیظ متوسط [illegible]
و در [illegible] قوام [illegible] رقیق و غلیظ [illegible] معتدل و غلیظ [illegible]
[illegible] قوام [illegible] شود [illegible] از وی [illegible] جسم [illegible]
که بدان [illegible] توان [illegible] از [illegible] سیلان [illegible]
[illegible] قوام منفصل گفته‌ایم اما رقیق [illegible]
گویند [illegible] باشد و بول [illegible] [illegible]
و حرکات [illegible] سریع بود و غلیظ [illegible] [illegible]
[illegible] حرکت باشد [illegible] [illegible]
[illegible] شود و اما الرقیق [illegible] بول [illegible]
[illegible] و [illegible] [illegible]
[illegible] از [illegible] قوامی بواسطه [illegible] اجزا [illegible]
[illegible] که بول رقیق باشد [illegible]
[illegible] دیگر [illegible] [illegible]
[illegible] اجزا غلیظ [illegible]
[illegible] است که [illegible] شود [illegible]
گرده [illegible] گرده ضعیف شود و فضول [illegible]
[illegible] رقیق [illegible] ضعف [illegible] رقیق [illegible]
[illegible] اعضا [illegible] شود [illegible]

دلیل

و رقت قوام بول از ضعف دفع حار گشته واقع میشود با آن که قسمت النضج در این اسباب
ضعف طبیعت اگر چه [illegible] بسیار بود بر او [illegible] نرسیدن است و رقت بول [illegible]
[illegible] بسیار [illegible] ضعف [illegible] است و [illegible] سبب کثرت [illegible]
بول [illegible] با [illegible] ایشان [illegible] بی [illegible] سبب [illegible] تقسیما
باده و [illegible] بی [illegible] رقیق سبب نشان بی [illegible] الا که بود [illegible]
[illegible] بود و [illegible] سبب [illegible] بود [illegible] بی [illegible] با [illegible]
[illegible] گاه باشد [illegible] واصحاب [illegible] رقیق می برد
[illegible] بعضول [illegible] ضعف [illegible] علامات [illegible] تنبیها
میکرد [illegible] شدن [illegible] است
[illegible] شود [illegible] آن [illegible] قوام [illegible] است [illegible] باد هم که
[illegible] غلیظ بود [illegible] آن [illegible] اعداد [illegible]
و [illegible] اگر غلیظ رقیق [illegible] باشد [illegible] باشد آن رقیق القوام می [illegible] حاصل
اگر [illegible] که خروج آن [illegible] سبب خروج آن غلیظ [illegible] شبهه
[illegible] است و غلیظ القوام [illegible] رقیق شود آن گفت
[illegible] رقیق [illegible] ضعف [illegible] و عدم [illegible] فایده
[illegible] ضعف [illegible] آن [illegible] در [illegible]
[illegible] بول رقیق [illegible] صفت [illegible] که بول [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] شدن [illegible] بول [illegible]
رقیق [illegible] حالت [illegible] در [illegible] رقیق با
[illegible] علامات [illegible]
[illegible] که [illegible] دلالت [illegible] خصوص [illegible]
در وقت بول [illegible] باشد [illegible] رقیق [illegible]
[illegible] از بول [illegible] ایشان [illegible] شده [illegible]

و ... گفته شد ... و بعد از نسخ ... غلط ... [illegible]

[illegible] ... از نسخ ... [illegible]

[illegible] ... نسخ ... [illegible]

[illegible] ... نسخ ... [illegible]

[illegible] ... غلط ... [illegible]

[illegible] ... از نسخ ... [illegible]

از نسخ بوده ... [illegible]

... غلط ... [illegible]

... غلط ... نسخ ... غلط ... [illegible]

... از نسخ ... [illegible]

و اکثر ... فرق ... غلط ... از نسخ

بوده است غلط را که از نسخ ... غلط ... نسخ ... غلط ... [illegible]

... غلط ... [illegible]

... غلط ... نسخ ... [illegible]

غلطیه می افتد لان النسخ ... [illegible]

آید بحکم المدة والعادة الکلیة ... غلط است که ... [illegible]

... غلط ... [illegible]

... نسخ و تقدم ... از نسخ ... غلط ... [illegible] قیمة

... و بعد ... غلط ... [illegible]

... غلط ... نسخ ... [illegible]

مذکور ... نسخ ... غلط ... [illegible] امتیاز

جاده ... نسخ ... [illegible]

... نسخ ... بعد از نسخ ... جاده ... [illegible]

اگر چه

اگر [illegible] غلیظ باشد [illegible] پس لازم آید که غلظت بول [illegible] ماده [illegible] شود و [illegible]

بود [illegible] فی الکثرة [illegible] قلیل [illegible] و هر که [illegible]

[illegible] اکثر آن [illegible] شود [illegible] گفته اند البول [illegible]

[illegible] الامراض [illegible] فی الاکثر [illegible]

[illegible] شود [illegible]

[illegible] آنست که [illegible]

[illegible] از [illegible] رقت [illegible]

[illegible] و هر گاه [illegible]

[illegible] بول [illegible]

[illegible] اعضا [illegible] اعضای باطن [illegible]

[illegible] اعضای [illegible] غلیظ [illegible]

[illegible] غلیظ [illegible] بول که از [illegible]

[illegible] عام [illegible] که در حالت [illegible] باشد [illegible] لازم

[illegible] باید دانست که [illegible] بول [illegible]

[illegible] حال [illegible] صادق [illegible] غلیظ شود [illegible]

دلالت [illegible] طبیعت [illegible] ماده [illegible]

[illegible] و گاهی دلالت کند بر [illegible] اعضا و لازم بول [illegible] باشد [illegible]

[illegible] غلیظ گردد [illegible] غلیظ بود پس رقیق و صافی [illegible]

[illegible] غلیظ باشد [illegible] دلالت کند بر [illegible] طبیعت [illegible]

[illegible] پس هر گاه که [illegible] بود [illegible] باشد [illegible] او [illegible]

[illegible] خواه رقیق خواه غلیظ [illegible] باشد [illegible] شود [illegible]

[illegible] این حالت طبیعت قوی [illegible] باشد [illegible]

[illegible] باشد خوف بود که [illegible] اگر [illegible]

تنبیه

... است چنانچه پیدا است شناخته گشته [illegible] و چون بول [illegible]

و بول بنضج [illegible] است اگر از رقت بغلظت گراید [illegible] از غلظت برقت [illegible]

دوام رقت ظاهر است [illegible] که تغیر [illegible] که بول [illegible]

[illegible] نضج مقرر شده [illegible]

[illegible] نشده [illegible]

[illegible] چون [illegible]

[illegible]

[illegible] — صوت الرایحه

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اما [illegible] صوت الرایحه [illegible]

[illegible] الرایحه [illegible]

از بیان [illegible] نضج فارغ شدیم فواید دیگر که مخصوص این موضع است ذکر کنیم [illegible]

که بسیار [illegible] تغیر حال بود و من حیث الرایحه لازم باشد که [illegible]

[illegible] مرض [illegible] مرض دیگر [illegible]

[illegible] که در [illegible] بول البته تغیر [illegible]

رایحه لازم نباشد و مثال آن امراض [illegible]

[illegible]

[illegible]

بول [illegible]

[illegible]

[illegible]

الكون

اکنون بدانکه بول از دو حال بیرون نیست یا آنکه بوی دارد یا نه و هر واحد قسمی گفته شد
قسم اول چنانکه بول بوی داشته باشد این نیز از دو حال بیرون نیست یا بوی طبیعی دارد یا غیر طبیعی طبیعی؟
اگر غیر طبیعی باشد یا منتن باشد یا منتن نیست که حامض یا شیرین بود و امثال آنکه یا خرزن [illegible] قسم
دویم بول عدیم الرایحه و این نیز از دو حال بیرون نیست یا آنکه [illegible] منتن
بوده باشد پس عدیم النتن شود یا هم از نخست منتن نبوده و آنکه اول منتن
نبوده و بعد عدیم النتن شود نیز از دو حال بیرون نیست یا آنکه [illegible]
شود یا نه [illegible] اقسام [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] دو نوع اول آنکه معتدل الرایحه بود و این [illegible] شده در حال
مرض که تغیر نشده بول را در حال مرض که [illegible] تغیر شده بول اما آنچه شده
دوم آنکه اگرچه تغیر شده بول لیکن ماده نضج رسیده باشد و بول معتدل
گشته [illegible] بر سلامتی نوع دویم آنکه حالت صحت بدل آید [illegible]
شدید النتن و این دلالت میکند بر عفونت پس اگر این حالت [illegible]
تولد ماده عفن [illegible] شده بود [illegible] عفونت آکرده [illegible]
وجه آمده باعتبار اعتدال مبدل شده و دلیل آن [illegible] که در بدن
آمده بود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] النتن
پس اگر مرض مادی بود و ماده نضج نیافته باشد [illegible] قروح آلات
بول باشد عفونت ماده [illegible] [illegible] [illegible] آلات
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] اگر مرض غیر مادی بود و بول شدید النتن [illegible] آلات بول
اگر مرض مادی بود و ماده او پخته نشده باشد [illegible] بول عفونت بود یا از
قروح مذکوره و فرق میان آنکه علامت نتن عفونت [illegible] است که اگر در آلات
بول [illegible] و قروح [illegible] بول [illegible] عفونت همیشه یکسان باشد [illegible]
[illegible] اگر گاهی عفونت کم شود و گاهی زیاده [illegible] [illegible] [illegible]

تواند بود چنانکه عفونت [illegible] که بول از ریشش [illegible] آید پس اگر [illegible]
عفونت [illegible] ده سرد [illegible] و این آنکه دلیل [illegible] سود دیده باشد
نگیرد [illegible] گرم اگر سرد است دلیل [illegible] و سردی [illegible]
گرم [illegible] استفراغ [illegible] حرارت [illegible] شیر [illegible]
باشد و [illegible] بر [illegible] دید پس [illegible]
که [illegible] مستلزم [illegible] طبیعت [illegible]
آنزمان [illegible] و بول [illegible] باشد که [illegible] از قروح آلات بول
[illegible] نوع [illegible] آنکه بول آید که بول وصل [illegible]
[illegible] باشد و این نباشد مگر از خون [illegible] آنکه بول عدیم [illegible]
[illegible] و نجاست [illegible] استفراغ است [illegible] آنکه بول عدیم [illegible]
[illegible] باشد پس [illegible] باشد پس [illegible]
[illegible] گردد و این [illegible] شود دیگر [illegible] از زوال [illegible] حصول [illegible]
[illegible] مثلا اسهال مفرط [illegible]
[illegible] مزاج سردی [illegible] نوع هشتم [illegible] بول عدیم [illegible]
[illegible] بول [illegible] رسوب [illegible] و این [illegible] مرض [illegible]
حرارت غریزی [illegible] سقوط قوة الفصل الخامس فی صفاء البول
[illegible] صفا بول [illegible] کند [illegible]
[illegible] بول [illegible] اما [illegible]
[illegible] وحصول [illegible] باب [illegible] اما الصفاء
فیه [illegible] اما بول [illegible] کند [illegible]
قلت حصول [illegible] و عدم [illegible] یعرف منها حال [illegible]
و شناخته میشود [illegible] معلوم کردن [illegible] اسباب [illegible]
باشد [illegible] صفا و اکنون [illegible] کند [illegible] صفا و فرق [illegible] کند [illegible]

[illegible]

چیز که بیان کنیم هیچ فایده ندهد که صفا حالتی است که با او نفوذ بصر و جسم [illegible] میسر

شود و [illegible] که درشت حالتی است که با او نفوذ بصر و جسم [illegible] میسر نشود

و باشد که گویند [illegible] عموم صاف و شفاف در بسیاری [illegible] و نه خلاف [illegible]

مطلق خاص و نه فرق است میان صاف و شفاف [illegible] السماء و عدم احتیاج

و در تعریف [illegible] را [illegible] شفاف که عام است و بسیاری غیر

حس عدم احتجاب [illegible] و صاف و شفاف [illegible]

خصوص من وجه [illegible] بعد نظر بتعریف خاص فرق [illegible] که غلیظ و غلیظ

است که اگر بدل مختلف الاجزا بود و مع ذلک [illegible] شفاف باشد

که گویند و عام است که [illegible] غلیظ باشد یا رقیق باشد و الاول [illegible]

عام است که غلیظ که [illegible] باشد یا صاف [illegible] غلیظ [illegible]

من [illegible] حاصل آید و مثال غلیظ صاف بیاض بیض است زیرا که او غلیظ است

[illegible] صاف است زیرا که بیان [illegible] بصر را از نفوذ [illegible] و لیکن

که صاف باشد [illegible] تضاد و که غلیظ امکان [illegible] که رقیق شود و [illegible]

تضاد و [illegible] که رقیق شود رقت و [illegible]

لازم است و چون از رطوبت آب جمع آید شد رقت در آن [illegible]

آنست [illegible] بیان کنیم تا حقیقت [illegible] معلوم شود و [illegible]

که وقت اختلاط اجزا از رطوبت [illegible] که اجزا [illegible] متفرق باشند

[illegible] آب [illegible] و [illegible] اجزا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ارین با اکثر چه ظاهر شود باشد که اجزاء ارضی بیشتر بود و ریاح محسوس باشد فی الجمله [illegible]
بسکون [illegible] و [illegible] آن تشبیه میشود و آنرا غلیظ صاف گویند که رنگ آنکه عدیم النضج [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] که [illegible] بول که [illegible] دلالت میکند بر سقوط قوت [illegible] — ... ده
هرگاه قوت ساقط میشود و بر دوات [illegible] سوی [illegible] و اتحاد رطوبت و بول
کدر که مشبه [illegible] به آب [illegible] شده از [illegible]
[illegible] فی [illegible] [illegible] بول که [illegible] با بول [illegible]
باشد و از شدت [illegible] که [illegible] است دلالت میکند بر فساد اخلاط [illegible]
دلالت بر فساد [illegible] است که [illegible] عمل کرده و شده [illegible] — تنقیح
[illegible] بول [illegible] نقوت [illegible] دلالت میکند بر
موجود [illegible] شده بود و [illegible] است [illegible]
البلغمی هرگاه بول برنگ عضوی از اعضا [illegible] بول [illegible] — ... ه
[illegible] بود [illegible] عضو و این [illegible] که [illegible] عضو [illegible]
عضو [illegible] شد [illegible] بول [illegible] اکثر [illegible] شد [illegible]
و [illegible] و علت آن عضو است و مراد از [illegible] گویند
که از ماده [illegible] است یا [illegible] باشد و [illegible] العضو [illegible]
العضو [illegible] العضو بالفعل [illegible] جالینوس گفته بود — ...
که [illegible] عضوی از اعضا [illegible] باشد [illegible]
[illegible] العضو [illegible] گفته اند هرگاه [illegible]
تنبیه [illegible] باشد [illegible] نبود [illegible] خارج [illegible]
[illegible] بول مختلف الاجزا که اجزا [illegible] باشد [illegible]
عمل طبیعت [illegible] قوت [illegible] شدت [illegible] دیده شود
[illegible] که بعض آن [illegible] دلالت کند [illegible] بول [illegible]
[illegible] از بیان [illegible] که [illegible] بول [illegible]

[illegible]

نشو و نمو بهجت که باشد تا بدو نیست چنانچه در وقت [illegible] ترقی کند [illegible]

بلغم و اخلاط [illegible] سیال و سریع و ثقل [illegible] عادة و [illegible] موضع [illegible]

و قضیه [illegible] بزرگ و [illegible] نفخه [illegible] از نقصان و [illegible] بول [illegible] شده [illegible]

و [illegible] سیاه و [illegible] از مقعد ساخته شده و علت [illegible] صحیح و [illegible]

[illegible] مسلوس [illegible] که از گرده و [illegible] بعضی از آن [illegible]

[illegible] سالی افتد و [illegible] علی حاله و [illegible] شود [illegible]

که در [illegible] لطافت و حرکت [illegible] میکرده باشد [illegible] و [illegible]

باقی بماند و [illegible] که از [illegible] متصل شده است [illegible]

که [illegible] آنچه که در آن [illegible] و در که [illegible] گرده [illegible]

شده و [illegible] و در تشریح مفصل گفته ایم چنانچه اگر شده

و [illegible] بول افتد [illegible] دقیق [illegible] شده و [illegible] نصیحت

در بول [illegible] که [illegible] قلیل الصبغ [illegible] باشد و [illegible]

[illegible] شود و [illegible] شود و [illegible] شده

سیاه [illegible] و ثقل [illegible] شود [illegible] باشد [illegible] شود و [illegible]

بول [illegible] که از [illegible] ثقل [illegible] باشد و [illegible]

از [illegible] باشد ثقل و [illegible] بوده باشد [illegible] الغذا [illegible]

[illegible] شود و [illegible] باشد و [illegible] ثقل [illegible]

[illegible] باشد [illegible] کثرت [illegible]

[illegible] شود و [illegible] ثقل [illegible] شود و فساد [illegible]

[illegible] باشد [illegible] شود [illegible]

[illegible] کثرت [illegible] الغذا [illegible]

[illegible] الغذا [illegible]

و در [illegible] گرده و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] معنی است [illegible] لطیف که چون با رطوبت [illegible] آمیزد [illegible]
[illegible] از آن متکون میشود و عام است که آن جسم هوا باشد یا ریح یا بخار و دخان [illegible]
نیز اما اگر از اختلاط رطوبت با هوا [illegible] پیدا آید [illegible] که در آب [illegible]
[illegible] شود [illegible] و اگر از اختلاط رطوبت با ریح [illegible] پیدا آید [illegible]
[illegible] و اگر از اختلاط رطوبت با ریح [illegible]
[illegible] و اگر از جسم [illegible] رطوبت [illegible] ریح [illegible] شده [illegible]
[illegible] آمیزد [illegible] رطوبت [illegible] باشد که جسم لطیف که [illegible]
[illegible] باشد که آن جسم متکون شود و در رطوبت [illegible]
[illegible] با رطوبت است پس اگر علت غلیظ [illegible] مثال [illegible]
[illegible] خارجی اگر حرارت [illegible] خارجی بود مثال از طبخ رطوبات [illegible]
[illegible] شمس [illegible]
هوا [illegible] رطوبات واقع [illegible] رطوبات [illegible] شود [illegible]
[illegible] رطوبات [illegible]
[illegible] شده از تموج [illegible]
[illegible] اختلاط رطوبت با ریح که مشتعل شده [illegible] بیرون [illegible] بول [illegible]
[illegible] در قاروره [illegible] محصور است با اجزا بول
[illegible] لیکن [illegible] اعتبار ساقط [illegible]
و اگر بول [illegible] قاروره [illegible] ساقط الاعتبار [illegible]
[illegible] حکم بر آن کرده [illegible] حاصل شده باشد [illegible]
انداختن [illegible] قاروره [illegible] انسکاب بول [illegible] قاروره [illegible]
[illegible] قاروره [illegible]
[illegible] رطوبت و قلت و کثرت ریح [illegible] قلت [illegible]
او [illegible] باشد اگر ماده غلیظ [illegible] ریح [illegible] الحجم [illegible] باشد که از [illegible]

[illegible]

و نشود و رسوب نکرده الا موافق آن در هر امر ناقص میباشد و در بعضی حمیات حادة الا [illegible]

کثیر العدد و در امراض مختلفه بول مرکب گشته باشد نیست که خروج ریح با بول

متعذر نیست پس اگر در ام بول الایق تولد ریح بسیار شده باشد [illegible] و وجه خروج

خروج ریح در بول نیست که بجای بول ریح منفتح شده و اتصال [illegible] نموده [illegible]

بایدی [illegible] و اما متعلق میباشند زیرا که انفتاح در فم [illegible] بسیار [illegible]

منطبق میباشد که متعلق ریح [illegible] را یکبار گردد و بول [illegible] گردد و بحری [illegible]

نخست بعد بول [illegible] موضع [illegible] [illegible] السابق [illegible]

نفس [illegible] [illegible] در بیان رسوب [illegible] [illegible]

و صفات آن جوهر غلیظ [illegible] [illegible] لرحه [illegible] بود [illegible]

آنکه اجزا [illegible] در بول [illegible] اطلاق رسوب [illegible] [illegible]

[illegible] در و [illegible] باشند [illegible] [illegible] رسوب [illegible] [illegible]

[illegible] اجزا غلیظه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] اصطلاح [illegible] استعمال لفظ رسوب [illegible]

[illegible] [illegible] الطبیعی [illegible] [illegible] رسوب [illegible] [illegible]

[illegible] رسوب [illegible] در بیان [illegible] منافع و [illegible] از آن [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و از آن [illegible] بول [illegible]

[illegible] اجسام دیگر [illegible] [illegible] کرده [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] منفصل شود از بول [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] و این فضلیت [illegible] رسوب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] محسوس شود و این فضلیت [illegible] [illegible]

از جوهری که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] محسوس میباشد و [illegible] الی الطبیعی و غیر طبیعی و [illegible] میشود [illegible]

بسوی طبیعی و نا طبیعی اما الطبیعی فهو ابیض راسب متصل الاجزاء متخلخل لطیف اذا حرک انبسط سریعا
و لا یسرع الزوال اما رسوب طبیعی محمود پس وی آنست که سپید بود و در اکثر و ته نشین باشد
و اجزا با هم پیوسته بود و متخلخل و سبک باشد و چون حرکت داده شود منبسط و منتشر
گردد و زود و بسرعت زایل نشود و مؤلف در تعریف رسوب طبیعی چند چیز بیان کرده
این چند صفت را جدا جدا ذکر کنیم و اوصاف باقیه که لازمه رسوب طبیعی است و مؤلف
سکوت از آن کرده بیان نمائیم بانضمام فواید کثیره پوشیده نماند که رسوب از دو بیرون
نیست یکی آنکه از فضله خلطها که مندفع میشود بعد نضج ظاهر گردد و این را رسوب طبیعی
گویند پس اگر کامل النضج است محمود نامند و لا غیر محمود خوانند حاصل آنکه رسوب طبیعی
یا محمود بود یا غیر محمود و دوم آنکه از فضله اخلاط غیر نضجه یا از انفصال جرم اعضا پدید آید
و این را غیر طبیعی خوانند و بیان رسوب غیر طبیعی بجمیع اقسامه علاحده علاحده گفته آید اکنون
اوصاف سبعه رسوب طبیعی محمود ذکر کنیم اما وصف اول آنست که سپید باشد
و در سپید بودن رسوب مذکور شرط است که وی از فضول هضم کبدی نباشد چه اگر
از هضم کبد بود سرخ خواهد بود نه سپید چه فضله هر هضم بعد استکمال هضم شبیه بعضوی
که در آن هضم شده میباشد باعتبار لون و ظاهر است که لون سرخ است لهذا واجب است
که فضول هضم نیز سرخ باشد لیکن از آنکه فضله کبدی از عروق و شانه عبور کرده می آید عروق
و شانه لون آن را تغیر میدهند بنا علیه ظاهر الحمرة نمیباشد لیکن چون هر که باشد فضله کبدی که بعد
استکمال نضج حاصل شده بود بی حمرت نباشد لهذا قرشی گفته و من محل الثفل الکامل البیاض لا یکون
من فضول هضم الکبد اما رسوب که از غیر کبد باشد البته سپید می بود بهر آنکه یا از هضم ثالث
و رابع میباشد یا از فضول اخلاط آنچه هضم بود معلوم شده که تحول هضم ثالث و رابع تشبیه
غذا است باعضاء اصلی و لون اکثر اعضاء مذکور سپید است از اینجاست که فضله مستخرجه هضمین
مزبورین سپید میباشد مگر عارضی و آنچه از فضول اخلاط بود وی نیز سپید میباشد بهر آنکه
فاعل نضج قوه هاضمه و قوت مغیره است و فعل این هر دو قوت تشبیه غذا باعضاست
و گذشت که لون اکثر اعضا سپید است و وصف دوم آنکه [illegible] باشد یعنی [illegible]

فضله خلطها

استکمال

بقا

بودم آنکه

بود به آنکه واجب است که رسوب طبیعی محمود شبیه بود به اعضا باشد و ظاهر است که از

شان حجم عضو تر است و به رسوب سیئ است به نسبت [illegible] پس آنکه باقی [illegible] مخصوص

بود و شبیه است تمام حجم اعضا آنکه بود اشبه به محمود و [illegible] که طبیعی شبیه

نیست کما علمت ان المحمود اخص من الطبیعی و صفت [illegible] متصل الاجزاء

[illegible] گفتیم اتصال و تداخل اجزا است منع [illegible] و اتصال بعض اجزا به بعض [illegible]

[illegible] و [illegible] مایل نیست [illegible] به جز [illegible] متصل [illegible] متصل مجتمع [illegible]

[illegible] از اسافل [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] شده بود آنکه کمال نضج باول رسیده شود و غیر [illegible] [illegible]

که اتصال اجزا و گوشت [illegible] رسوب محمود یعنی اتصال بعضها و [illegible] است پس آنکه

متصل باشد بل نشاید [illegible] بود و منع [illegible] بود [illegible] طبیعی [illegible] الغذا و صفت

متخلخل و لطیف بود به آنکه [illegible] رسوب محمود [illegible] حرارت معتدل پیدا شده و از

شان حرارت [illegible] [illegible] است [illegible] که از هر وجه [illegible] شده

[illegible] شود که وی [illegible] ثقیل و غیر متخلخل [illegible] بود [illegible] رسوب متخلخل

است که چون [illegible] شود [illegible] شده [illegible] لطافت

و صفت حجم که [illegible] رسوب محمود [illegible] [illegible] گرده است که [illegible]

و مستوی و املس باشد به آنکه اختلاف [illegible] شود و دیگر آنکه بعضی [illegible] [illegible]

باشد و چون چنین باشد بلکه همه اجزا و وی [illegible] [illegible] و [illegible] یکسان بود

[illegible] و انفعال [illegible] [illegible] بود [illegible] رسوب محمود واجب است که [illegible]

الشکل باشد [illegible] [illegible] آنکه گفته شد [illegible] [illegible] [illegible] الشکل

[illegible] رسوب [illegible] شکل بسیط [illegible] کروی است [illegible] [illegible]

رسوب [illegible] [illegible] است که [illegible] شکل باشد [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] شکل [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] مشهور است [illegible]

موجب ضعف شود و انتباه کنی گفته شد که وصاف کرده که باشد رسوب طبیعی آن است
از منبع طبیعی است محمود و [illegible] که سبب آن علی کمال الضعف طبیعی غیر محمود و لازم نیست که بعد
[illegible] رسوب [illegible] طبیعی بود آن رسوب مخالف از تباعد غیر طبیعی گفته شد
میکنند اگرچه بعضی از او وصاف کرده باده طبیعی مطلق گفته شد یافته شود و آن [illegible]
مخالف است بعضی [illegible] الاصفر [illegible] رسوب طبیعی غیر ابیض باشد [illegible]
بسته زرد [illegible] آنکه بعد رسوب ابیض بهترین رسوبها باشد [illegible] بعد از
بعضی [illegible] رسوب [illegible] است و جهت [illegible] گذشت [illegible]
[illegible] گفته [illegible] باشد و بعد رسوب [illegible] اگر [illegible] شود [illegible]
[illegible] و اشرف الالوان [illegible] است [illegible]
[illegible] و اکثر از عدم نضج [illegible] حاصل میشود و اکثر از آن [illegible]
[illegible] رسوب [illegible] نضج [illegible] رسوب [illegible]
نضج [illegible] رسوب [illegible]
[illegible] رسوب [illegible] اکثر [illegible] باشد [illegible]
[illegible] نضج [illegible]
[illegible] و این [illegible] رسوب [illegible]
[illegible] دلالت رسوب محمود بر نضج ماده [illegible] فایده
دلالت [illegible] القوام است بر نضج ماده [illegible]
[illegible] رسوب [illegible] رسوب طبیعی [illegible]
[illegible] باشد [illegible] آنکه حصول رسوب [illegible] ماده را
[illegible] نضج [illegible] دلیل [illegible] است اگرچه [illegible]
[illegible] باشد بخلاف رسوب غیر طبیعی که حصول او [illegible] دلیل [illegible]
[illegible] باشد چنانچه [illegible] رسوب [illegible] باشد [illegible]
[illegible] دلالت میکند رسوب محمود بر قوة [illegible] از خواص محمود [illegible]

و شیرهٔ آن در رسوب دیده و دلالت میکند بر وجود رسوب طبیعی چنانست که شیخ نوشته
اما الرسوب السابح ... فهو غیر [illegible] ... اکنون [illegible] باشد [illegible] اختلاف کرده
و بعضی گفته‌اند [illegible] رسوب قول شیخ است [illegible] بعض [illegible]
[illegible] بعضی [illegible] شیخ قول [illegible] استدلال
[illegible] رسوب گاهی [illegible] قول شیخ میشود [illegible]
[illegible] نضج [illegible] شیخ [illegible] شده [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] رسوب [illegible]
بخلاف [illegible] الرسوب [illegible] تحقیق
[illegible] شیخ [illegible] رسوب [illegible]
[illegible] رسوب [illegible]
[illegible] رسوب [illegible]
[illegible] معلوم [illegible] رسوب [illegible]
[illegible] نضج [illegible] لا محاله
رسوب [illegible] نضج [illegible] رسوب [illegible]
نضج [illegible] قول شیخ [illegible]
نضج [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] واحد [illegible] رسوب [illegible]
در رسوب [illegible] رسوب [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] رسوب [illegible] رسوب
[illegible] باشد
[illegible] اخلاط [illegible]

تفرق و دو صورت بود بباید دانست که در بدن گذشت یعنی علاج و اسم و ثقل زیرا که در رسوب

[illegible] لطیف می باشد و غلیظ الغوص و آنکه تفرق [illegible]

[illegible] علامت علم آنکه عفن بود که در صورت [illegible]

[illegible] و دوم [illegible] الاخر اسبا شد [illegible]

[illegible] که حصول رسوب طبیعی [illegible] ذکر [illegible]

که از وی [illegible] نضج [illegible] علامات شده [illegible] نضج [illegible]

[illegible] در هر حال لازم که حصول [illegible]

[illegible] علامات شده استدلال [illegible]

[illegible] که [illegible] رسوب [illegible]

و الصاعد [illegible] رسوب [illegible] خلط [illegible]

و انتقاص و نضج [illegible] است بخلاف [illegible]

آن در عروق بود که اگر وی [illegible] نضج [illegible] دلیل [illegible] باشد و خروج آن [illegible]

[illegible] اغراض [illegible] امان که

[illegible] رسوب [illegible] بحران [illegible]

[illegible] رسوب [illegible] باشد که [illegible] باشد و

[illegible] مفصول مختلطی [illegible] آن [illegible]

که اگر چه رسوب [illegible] بلکه [illegible]

[illegible] یعنی [illegible] که [illegible] و طبیعت [illegible]

[illegible] بدرجة [illegible]

و در [illegible] رسوب [illegible] اسباب [illegible]

[illegible] رسوب [illegible]

[illegible] رسوب [illegible]

و مفصول [illegible] رسوب [illegible]

[illegible]

انشا[illegible]

از آنکه چون سده کرده از اعضا تنفیذ ... بسبب ... از مسافت منتشر میکرد و ... شده
می شد ... کیفیت محصول شود ... صفایح از اعضا و ... میکند ... بعد
چون می ماند ... از ... سطوح اعضا ... شاید و ...
می شد ... منفصل ... آید از اعضا ... که ... عضو ... شد
... شود ... قشر ... تقشر ...
بسبب ... سطوح قوی ... مستعد ...
... اعضا ... و ... مستعد ...
و اجزا ... بسبب آفت ... اعضا ... منفصل ...
از ... کرده ... قشر ... سطح ... محصول
... محتاج ... سبب ... و اگر ... و ...
... و ... منفصل ... قشر ... صفایح ...
... سفید ... که ... و ... که
... که ... صفایح ... سفید ... که ...
... و ... از ... صفایح ... و ... از ...
... که قشر ... و ... صفایح ...
... قشر ... و ...
... حرارت ... و دلالت ... قشر ...
... اعضا ... که ... عضو ...
و ... عضو ... تفرق اتصال ... از ...
... و ...
... از اعضا ... اعضا ... عضو ...
و ... که ... عضو ... قشر ...
و ... دانست ... دلالت ... حرارت ... کرده

تقشر

و اگر ... از احتراق خون ... صفرا سوخته که سیاهی ... بود و فرق ... گفته ... آن که خون ... که ...

بودن سوخته که سیاهی ... شرط کرده ... احتراق ... محترق ... [illegible]

احتراق ... [illegible] ... سودا ... [illegible] ... مخالف

... [illegible] ... احتراق خون ... [illegible]

که سیاهی بودن سوخته ... احتراق ... [illegible] ... احتراق ... [illegible]

خون ... [illegible] ... سوخته ... [illegible] ... سودا ... [illegible] ... خون ...

... محترق ... [illegible] ... آن ... [illegible] ... سوخته ... خون

... [illegible] ... می باشد ... [illegible]

... چون ... احتراق ... [illegible] ... می باشد چنانچه صفرا ...

... [illegible] ... که سیاهی ... [illegible] ... بود ... [illegible]

... [illegible] ... از احتراق خون ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... می باشد ... [illegible]

... [illegible] ... صفرا ... [illegible]

... [illegible] ... احتراق ... [illegible]

... [illegible] ... سیاهی ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... سوخته ... [illegible]

... [illegible] ... گفته شود ... [illegible]

... [illegible] ... اعضا ... [illegible]

... [illegible] ...

... سوخته ... [illegible] ... سودا ... [illegible]

رسوب قسم نهم ثخین است و از غلظت رطوبات باشد بهر آنکه رسوب [illegible] از [illegible]

[illegible] شبیه نخاله یعنی سبوس [illegible] بود و فرق در نخالی و قشری [illegible] آن چند گونه است

یکی آنکه [illegible] قطعها [illegible] باشد نیست و دوم آنکه مثانی [illegible] شود [illegible] از [illegible]

رقیق می بود و [illegible] از حرارت [illegible] قشری [illegible]

و قسم چهارم آنکه [illegible] بود [illegible] آنکه [illegible] بعد از آنکه بول بود و [illegible]

رسوب [illegible] بول [illegible] اگر [illegible]

قرحه مثانه [illegible] ثخین [illegible] باشد [illegible] اگر [illegible] باشد

[illegible] اگر [illegible] بول [illegible] نضج [illegible]

آنچه از اعضا [illegible] بوده [illegible] او [illegible] و [illegible]

نخالة اعضا که [illegible] شود [illegible] می‌کرد و بول [illegible]

غسالة [illegible] اعضا [illegible] بعد از آنکه بول [illegible]

[illegible] الثفل [illegible] الاعضاء [illegible]

[illegible] و هشتم آنکه نخالی مثانی [illegible] باشد خلاف آنچه از اعضا [illegible]

[illegible] و [illegible] میل میکند و اما [illegible]

شبیه بالمرسیح الاحمر [illegible] رسوب [illegible] و [illegible]

ایضا [illegible] علی احتراق الدم [illegible] الاعضاء

[illegible] دلالت میکند [illegible] احتراق خون [illegible] اعضا [illegible]

[illegible] مؤلف علیه الرحمه در بیان [illegible] اقتصار کرده [illegible]

و [illegible] دیگر [illegible] شبیه [illegible] رقیق [illegible]

که لباب [illegible] باشند و گفته اند که رسوب شعیری آن باشد که [illegible]

که یعنی مطحون شده [illegible] رسوب [illegible]

باشد [illegible] غلیظتر از آن [illegible]

چند قسم [illegible] باشد یکی آنکه [illegible] اعضا بول [illegible]

باو ان [illegible]

که سوء مزاجی اگر چه در عضوی مفرد [illegible] که مادی بود [illegible] تفرق اتصال [illegible] اگر عضو

[illegible] مرکب [illegible] شود [illegible] بخلاف حمی [illegible] که [illegible]

این سوء [illegible] و [illegible] از [illegible] حمی [illegible] اگر از [illegible]

[illegible] عضو [illegible] قبول [illegible] سوء مزاج [illegible] که [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] از [illegible] این سوء مزاج [illegible]

[illegible] شود [illegible] در آن [illegible]

هر که [illegible] واقع [illegible] که سوء [illegible] سوء [illegible] اجزا [illegible]

[illegible] معلوم [illegible] که [illegible] تولد [illegible] که

[illegible] الوان [illegible] رطوبات [illegible] این

[illegible] شود [illegible] سوء مزاج [illegible] از

[illegible] اگر [illegible] شود [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] سوء مزاج [illegible] که [illegible]

[illegible] موصوف [illegible] قبول [illegible]

[illegible] سوء مزاج [illegible] که [illegible]

[illegible] این [illegible] عضو [illegible] قابل

[illegible] که سوء مزاج [illegible] شود [illegible] که [illegible]

[illegible] مفارقت حرارت [illegible] اگر [illegible] شود [illegible]

[illegible] سوء مزاج [illegible] شده [illegible] که

[illegible] سوء مزاج [illegible] اند [illegible] از [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] فرق [illegible] که [illegible] که [illegible] حمی [illegible]

[illegible] حمی [illegible] شود [illegible]

[illegible] گفته اند سوء مزاج حمی که [illegible] شده [illegible]

لان ذلک

[illegible] دوان [illegible] رسوب [illegible] دوان [illegible]

[illegible] دوان [illegible] از بول [illegible] قریب باشد [illegible]

[illegible] اگر [illegible] رسوب [illegible]

[illegible] بول [illegible] قریب [illegible]

و [illegible] رسوب [illegible]

و [illegible] که [illegible] رسوب [illegible] از آن [illegible]

[illegible] قریب [illegible] بول [illegible] باشد [illegible] بول [illegible]

[illegible] منعقد [illegible] از آن [illegible]

و مجری بول بسوی [illegible] از آن [illegible]

[illegible] رسوب [illegible]

چون [illegible] رسوب [illegible]

و [illegible] بسوی مجری بول [illegible] شده [illegible]

[illegible] میگردد [illegible] شده [illegible]

[illegible] از آن میشود [illegible] رسوب [illegible]

اندک [illegible] رسوب [illegible] میگردد [illegible]

منعقد باشد از آن [illegible] سوال [illegible] رسوب [illegible] بول [illegible]

بعضی از آن منعقد میشود و [illegible] رسوب بعضی از آن منعقد میگردد [illegible]

[illegible] بعضی [illegible] انعقاد و بعضی [illegible] عدم انعقاد [illegible]

دوان [illegible] نوع [illegible] رطوبت [illegible]

[illegible] رسوب [illegible] میگردد [illegible]

[illegible] رطوبت [illegible] شده [illegible]

[illegible] منعقد میگردد [illegible] بول [illegible]

[illegible] الرسوب [illegible]

الدّي يدل على النضج اما رسوب شعري يعني موي دلالت ميكند بر سلامتي هرچند خوا
نضج و هم خواه از نضج جراحت شده باشد هم جاه ورم باشد چنانكه گذشت كه
چون نضج تمام شود طبع قوي گردد و دفع مي كند و از انجا ميل ميكند و از انجا مستقيم ميگردد
و بنابراين حصول ورم و بول از آن نزديك باشد از جراحت اما
رسوب مي بول از نضج بود يعني رسوب از آن و اختلاط شده باشد و
كه معا بعد ملاحظت الا است بول است خصوص شده زيرا كه نضج بول با فوق آن معلق
و بدانكه بطوبت تمام كه در بول آيد مشابه باشد كه در بول پديد باشد و فرق
گذشت كه ... باشد ... از هم جدا شود و ... مي آيد و اينجا اثار ...
اعضا كوا ... و ... كه هم نضج بود و ...
و با بول ... و با ... و ... چون ... و غليظ القوام باشد و ...
... غليظ ... رسوب ... پس دلالت ... غليظ ...
... بول ... و رسوب ...
... كه ... بول ...
بول ...
... و ... كه ...
...
... از ...
...
از ... تمام بدن ... نضج و ...
و ... چون ... ضعف ... و رسوب
... دليل ... علت ... الشعري ...
انعقاد رطوبت ... رسوب شعري يعني موي ... دلالت ... پس
سبب ... رطوبت ... يعني رطوبت ... انعقاد ... و آنچنان

كه ...

که رطوبت کدر را باشد حرارت با آن مقاومت کند و از انعقاد باز دارد و رسوب شعری
از وی حاصل گردد و انعقاد وی نیست با نعقاد و حصات مر تر بیست از بهر آنکه ماده وی
[illegible] لطیف تر باشد و حرارت عاقده [illegible] بحرارت عاقده
حصات [illegible] شعری [illegible] باشد [illegible] بود رسوب
[illegible] باشد [illegible] این رسوب [illegible] شد لیکن [illegible]
جمهور [illegible] و کثرت [illegible] که موجب [illegible] و حقیقت [illegible]
و حصات [illegible] کثافت ذات [illegible] و از آن [illegible] نیست که از
کلیه و مثانه منعقد رطوبات [illegible] کما لا یخفی [illegible] باشند [illegible]
[illegible] منعقد [illegible] قوی است لیکن [illegible] خارج است [illegible]
رسوب شعری از آن [illegible] بواسطه [illegible] رطوبت
[illegible] که رسوب مذکور [illegible] شعری باشد و جالینوس گفته
[illegible] رسوب [illegible] تولد [illegible]
[illegible]
لا فی عضو [illegible] حرارت عاقده [illegible]
[illegible] از حرارت عاقده [illegible] تولد رسوب [illegible] کلیه [illegible] گفته
ساخته [illegible] تولد رسوب شعری [illegible] مثانه [illegible] دارد [illegible]
الشعری فیه شبه بقطع الشعر المسلوخ اما رسوب شعری [illegible]
[illegible] بوده [illegible] که این رسوب [illegible]
و تولد این رسوب از [illegible] نیست [illegible]
[illegible] آنکه [illegible]
[illegible] علی ضعف المعدة و سوء الهضم دلالت می‌کند [illegible] ضعف معده و سوء هضم
از آنکه چون معده ضعیف باشد هضم [illegible] جید نمی‌شود و چون [illegible] جید نباشد
[illegible] آن [illegible] باشد پس می‌باید در بول [illegible]

که چون ماده ضعیف می‌بود و معاینه و ادراک ضعف می‌باشد و اما اگر بولی بیند با آنکه جماع … منعقد
او قوی انعقاد آثار رسوب در وی دلالت میکند بر سنگ ریزه که گسسته است و در بستن است و
می‌بینی آن بیند که جزوی درشت آبی از روی آن ماده متحیر میشود و حصات منعقده تمام است
که بعد تشکل آن منعقد … با تحلیل ماده باشد یا بعد از نضج و رقت آن و اول بولی
بشود که … انعقاد است و دوم آنکه منعقد است و … سوم آنکه بعد انعقاد تحلیل شود
از فرق … انعقاد و تحلیل چنین گفته‌اند که اگر بول با رسوب بولی رقیق بود بدانند که سنگ
در بستن است و ایستاده است لیکن … زمین تحلیل کرده و دو جهت است که غلظت بول
مانع انعقاد و منصرف میگردد و سوی انقلاب بعد انعقاد و قبل از تحلیل تر اجزا …
… با بول … نتوانند پس آنچه رقیق هست … نضج میگردد
و اگر بول غلیظ بود بدانند که سنگ تحلیل کرده و وجه حصول … بول … انقطاع
… است … نوعیت از رسوب که …
بول گویند … که اجزا … رخاوت محسوس شوند و در بول
و رسوب … رسوب بولی … ماده … و رطوبت غلیظه لزج است که مستعد
برای تحجر و … و از حرارت عاقده منجمد لیکن با تحجر و صلابت تام منعقد
شبیه بول می‌آید و … صلابت رسوب بولی می‌بود … که
رسوب بولی دلیل بودن حصات است در کلیه و مثانه … رسوب …
باشند … حصات باشد در کلیه و الا در مثانه بخلاف رسوب شبیه بول
که دلالت او فقط بر حصات مثانی باشد و از کلیه نمی‌باشد … که در ماده کلیه
این رسوب … علل حرارت … تحجر نرسیده بلکه انعقاد تازه یافته
… ماده در … تحویل متغیر میشود و به سبب مدت بول منقطع میگردد
منقطع میگردد و باز … و لطافت این … که … آب
شود و شبیه بول نماید بخلاف مثانه که چون قریب تحجر است ماده …
… می‌آید رسوب شبیه بول از آن ظهور نماید و اما اگر … علی …

نوعی [illegible] البثور تعفن الدم اما رسوب خاکستری دلالت میکند بر تعفن [illegible]
عارض شده و شدت [illegible] باشد تغیر رنگ [illegible] اکثر سبب [illegible] آگاه باشد که [illegible]
وقوع احتراق و شدت تغیر رسوب [illegible] طالت [illegible] و رنگ این رسوب
سپیدی [illegible] باشد و اجزاء [illegible] و [illegible]
رنگ رسوب [illegible] دموی [illegible] عفونت [illegible] [illegible]
بعد انفصال از موضع خویش [illegible] عفونت حادث [illegible] میکند اگر [illegible]
شبیه بچیزهای [illegible] رسوب واجب الاعتقاد
[illegible] رسوب [illegible] رسوب [illegible] بول [illegible] باشد
و گاه از کبد [illegible] آن بر می آید و [illegible]
الماء یقول علی ضعف الکبد [illegible] باشد [illegible] رسوب [illegible] [illegible]
دلالت میکند بر ضعف [illegible] دال علی حرارة فی [illegible]
اگر با [illegible] شده [illegible] دلالت میکند بر حرارت [illegible] بول [illegible]
تفرق اتصال [illegible] قضیب و مثانه بود و رسوب [illegible] بود و [illegible]
با تفرق مثانه بود [illegible] بول رسوب باشد [illegible]
مزاج [illegible] باشد و [illegible] رسوب [illegible]
قریب [illegible] اگرچه [illegible] کرده اند [illegible] صحیح است [illegible]
بودن بود [illegible] رسوب [illegible] بود [illegible] قریب باشد [illegible] اگر [illegible]
خون بر لون [illegible] شده دلیل [illegible] صحیح بود و اگر [illegible] بود [illegible]
[illegible] مسافت [illegible] خون است [illegible]
منفصل شده [illegible] و بواسطه مسافت حادث [illegible]
[illegible] خروج خون [illegible]
[illegible] خون [illegible] کیفیت دلالت
رسوب من حیث الجوهر [illegible] شروع میکند [illegible] دلالت [illegible]

کیفیت او رسوب منقسم گشت لیکن فی غمامه و متعلق و راسب و رسوب منقسم شود تا شتا

مکان استوی غمامه و متعلق و راسب اما الغمام فهو الطافی اما غمام پس آنچه طافی است

بالای بول ایستد از سحاب نیز گویند یعنی ابر و دوم [illegible] و سیوم [illegible]

نضج و تصعید الریح و سبب آنکه رسوب غمامی علامت نضج است [illegible]

[illegible] این رسوب ریح محتبس است و رسوب [illegible] تفسیر ریح بالای ایستد [illegible]

[illegible] است چنانچه [illegible] آسمان [illegible] که با الطبع ثقیل [illegible]

[illegible] نیست یکی آنکه حرارت قوی [illegible] نرکند و اجزا [illegible] مستحیل [illegible]

[illegible] چنانچه حباب [illegible]

آنکه اجرام متخلخل [illegible] که حرکت کند با علاوه [illegible] شود

ریح که [illegible] پس [illegible] ثقیل الطبع [illegible] بر دارد و [illegible] بالا [illegible]

[illegible] که اجزا ارضیه و اشیا ثقیله [illegible] التصاعد از اختلاط ریح [illegible]

سیوم آنکه ثقل [illegible] الشکل باشد و [illegible] بر آب طافی بماند [illegible]

در رصاص [illegible] که با وجود ثقل [illegible] ساخته بر آب [illegible] طافی

واما المتعلق فهو الواقف فی الوسط اما رسوب متعلق [illegible] انست که [illegible]

[illegible] و سبب قلت الامرین المذکورین و سبب [illegible] ذکر کرده [illegible]

است یعنی اگرچه قلت تصاعد ریح [illegible] هم مشروط است لیکن قلت نضج [illegible]

[illegible] کمتر است حاصل آنکه نضج در متعلق [illegible] طافی

بیشتر است و تصعید ریح کمتر اما الراسب فیدل فی الرسوب الطبیعی علی النضج

و فی غیر الطبیعی علی سوء الحال اما رسوب [illegible] دلالت [illegible] و در رسوب طبیعی

بر نضج و در غیر طبیعی [illegible] و در طافی و متعلق [illegible]

رسوب مختلف میباشد چنانچه گفته میشود [illegible] فواید کثیر که در اینجا لایق است ذکر

[illegible] رسوب [illegible] اگر [illegible] نضج [illegible]

[illegible] طافی [illegible] است که اعضا چنانچه معلوم است [illegible]

و اجب

واجب نیست که رطوبت در بدنها غالب بود و تا قوی و صلب باشند چه گفته‌ایم و لیکن از افعال
بود و بویلی لطیفی اعضا گرم چون قلب و مانند آن ممتنع میشود غذا نیست زیرا
زیرا که پاره از آن گرم سکینه منعقد است تا استقرار لطیف بیشتر باشد و حسب تکون
شده و در طول کثیر بود و نیست بر او لازم باشد زیرا که ایشان یکی ماده‌ها بود
با اعضاء دیگر مشارکت نیست و اعضا غالب است پس در فعل ... الفعل و
که نیست غالب بود و همچنین از آنجهت غالب بود و حسب اقوی نسبت را ...
ارتفاع مانع است و که مذکور شد اما سبب مذموم دیگر نیست یکی آنکه ارضی بود
چون سل و طحال است که آن نخواهد بود دیگر را سبب قوت و دلیل پیادقی است
دوم آنکه در وی رطوبت ذاتی بود و دیگر سبب قوی ایشان طبیعی که فاعل نیست
شوق باشد و این نوع را سبب المحاله ارضی بود و سبب منفعل اثنائی اعضای سرد
نیست بلادون خود و آنکه غالب رطوبت در وضع مسمو سبب مذموم و نیز قوت باشد
نیست یکی آنکه سبب منفعل حاصل باشد با اتفاق خون رشته مفرط بود و بود
... الا سبب آنکه در ضرورت ... طاقی بود ... در وی باشد ...
که بستر نیم قوت سبب شد و عدم سبب قری سرطیع و ... نیست تو ...
اگرچه در سبب مجمود گفتیم که طاقی علم و تشنج نیست لیکن ... طاقان
در سبب مجمود طاقی با متعلق مرض ایشان منفعل بود و چون در سبب مذموم که
رطوبت در آن ذاتی بود طاقی ... متعلق سبب ... آنکه ... مجمود
صفرا بود طبعی در سبب و نیست چنانکه ماده صفرا بود و در سبب مذموم از آن ...
در این رطوبتی هم بود و در سبب ... قوت خود ... و علت در این نیست که ...
نقل نیست و چون گاه طبیعت بر آن غالب آید و سبب طبع ماده را دیگر ...
پس لطیف و رزین دیدان خبر ... بود بخلاف صفرا آنکه گرم و سبک و وی ...
و تر سبب این ... تو آن و چیزی طبیعت ... پس نیست و در ایشان
چیز ... ناشد و کذا الصفرا که در سبب طبعی سبب وی سبب ... مرض خون ...

ساقط از اعتبار باشد و محکوم عنه ذم نبود پس خصوصیت او در طافی که از ریح و حرارت
مخصوص محصور باشد و فرق میان آنست که نسبت بادها طافی از کف خالی نباشد و آنچه
از حرارت زاید و مطفو شود از تب و دیگر نشان خالی نباشد و هرگاه در رسوب طافی و خالی
این علامات نباشد و طافی بود آنگاه لامحاله از استعراض شکل باشد و شکل مستعرضه
او نیز محسوس بود و بسیار باشد که بول غلیظ بود و رسوب اگرچه پخته و متمیز باشد بسبب
غلظ بول بر آب بایستد خاصه که اندک بود و کدلک بسیار باشد که بول رقیق بود و رسوب
اگرچه خام باشد اما بسبب رقیقی بول راسب بود حاصل آنکه آنچه در ترسب و طفو
ترتب احکام رسوب گفته شد نظر بر اعتدال قوام بول است و اگر نه چنان بود از درجه
اعتدال متروک باشد پس طبیب را مراعات این امور ملحوظ داشتن واجب بود و بسیار
باشد که رسوب همچون عمامه پدید آید و طبیب از آن بترسد و حال آنکه وی را ابتدا
نضج بود و بعد معلق شود پس راسب گردد و بهبود در حال مرض پدید آید و هرگاه بعد
تمام چند روز رسوب عمامه باشد خطر آن بود که نکس افتد و پوشیده نماند که چون
رسوب بیان شده الحال ذکر کنیم که بول نضج صحی چگونه می باشد و فرق در بول صبیان و
شبان و مشایخ و رجال و نساء چیست و این بسه فایده گفته میشود در بیان بول
صحی نضج باید دانست که بول پخته نیک واجب است که معتدل بود در قوام و لون
و افراط زیرا که در هر واحد ازین نخواهد بود مگر بافراط خروج از اعتدال و در مقدار نیز باید که
معتدل بود مگر آنکه کثرت بر سبیل دفع طبیعت باشد که وی محمود [illegible] از آنست که نضج
برای بودن بول نضج صحی اعتدال در مقدار شرط نکرده است و ایضا بدانند که خروج بول
ازین اعتدالات اگر بسبب مغیری مشروبه یا ماکوله یا خزان بود مع بقاء صحت قدح در معتدل
بودن بول نمیکند و ساقط الاعتبار است چنانچه در مقدمه این گفته شد که حکم بر اجمال
بول بر تقدیر محفوظیت وی است از مغیرات و اردیه غیر محرضه و باید دانست که در
بول نضج صحی بودن رسوب واجب نیست و اگر باشد محمود خواهد بود یعنی
غیر محمود در امکان ندارد که در بول صحی بود و عدم وجود بودن رسوب در بول صحی [illegible]

فایده

اعتبار

فایده

بهر نسبت

که رسوب

که رسوب طبیعی بود و لیکن طبیعی فی الحقیقة بی خروج از امر طبیعی نشود و اگر غیر طبیعی است خروج
از امر طبیعی ظاهر است و لیکن طبیعی بود از دیر بودن نیست یا از فضول مضمون خواهد بود
یا از فضول اخلاط و تولد این فضول اگرچه [illegible] امر طبیعی است اما شکی نیست که فضول
نکو هر چند نکوهیده باشد ظاهر است که [illegible] رسوب
محمود نباید پس حال همه از رسوب صحیح حاصل [illegible] رسوب بود و قلیل از رسوب
[illegible] از رسوب شد و چون این تحقیق شد [illegible] رسوب [illegible] و چه کار [illegible] خروج
امر طبیعی [illegible] بود [illegible] که تولد [illegible]
امر طبیعی باشد [illegible] که از فعل طبیعت حاصل میشود و تولد [illegible] طبیعت
[illegible] و آن معنی است [illegible] از فعل طبیعت است زیرا که [illegible]
[illegible] طبیعی گویند [illegible] فی الحقیقة غیر طبیعی است [illegible]
نابودن طبیعت [illegible] نابودن رسوب [illegible] غیر طبیعی که یعنی غیر مطلوب
طبیعی است [illegible] از این معلوم شد که در بول صحیح [illegible] بودن
رسوب [illegible] رسوب [illegible] خواهد بود و صفت رسوب
محمود گذشت و نابودن رسوب [illegible] در بول صحیح ظاهر است که حصول این
رسوب [illegible] یا از فضول طبیعی [illegible] موصوف که در حق
صحیح ذکر یافته اگر یافته شود در مرض [illegible]
یا فراق مرض [illegible] از [illegible] است
اعتدال [illegible] ظاهر است [illegible] مفهوم
در این [illegible] اختلاف [illegible]
[illegible] صحیح [illegible] ذکر یافته [illegible]
نیابد [illegible] غلاظ [illegible]
قریب [illegible]
[illegible]

اشتباه

[illegible]

بحرانی کنند و دست [illegible] صفرا [illegible] شود [illegible] که [illegible]
[illegible]
است که [illegible] چون [illegible]
بودن اصل طبیعی [illegible] از [illegible] اگر [illegible]
از اخلاط طبیعی نمیشود پس [illegible] اخلاط [illegible] از اخلاط
[illegible] آب [illegible] اگر [illegible]
سبب [illegible] که بواسطه [illegible] از اصل [illegible]
از مرتبه طبیعت [illegible] طبیعی [illegible] پس [illegible] طبیعی [illegible]
که چنین [illegible] بودن [illegible] اخلاط [illegible] گفته اند [illegible]
اخلاط خون است و چون طبیعی [illegible] است [illegible]
بنابر [illegible] بواسطه [illegible] اگر [illegible]
[illegible] سودا [illegible] خون [illegible] سودا [illegible] صفرت که از بلغم
و صفرا [illegible] اخلاط [illegible] طبیعی
پس [illegible] صفرا و بلغم [illegible] خون [illegible] در [illegible] اخلاط
اند که خون [illegible] اخلاط [illegible]
در [illegible] که اگر [illegible] لون [illegible] سودا [illegible] حمرت
در اینجا که [illegible] کیفیت بود و خون [illegible] بواسطه
بر [illegible] خون طبیعی [illegible] اخلاط طبیعی باشد [illegible] و از این
[illegible] صفرا و خون گرچه [illegible] باشند [illegible] زیرا که [illegible] گفته شد
حمرت خون [illegible] ترکیب [illegible] خون [illegible]
[illegible] حالت صحت [illegible] قوت طبیعت [illegible] کثرت
[illegible] معلوم شده که بود [illegible] صفرا معتدل [illegible] لازم است [illegible]
[illegible] انسان [illegible] اعتدال [illegible] کیفیت حرارت [illegible]

[illegible]

بنا بر آنچه در فصول دیگر گفته شد بول ممزوج باشد با صفرا نسبت به دیگران بیشتر می باشد
و بول ایشان به سبب حرارت [illegible] است [illegible] اختلاط فضول است بول ایشان به رقت و لون [illegible]
و در بدن واجب است که بول اترجی باشد یا می باید [illegible] که [illegible] فی [illegible]
و بدون کمی صفرا [illegible] صورت [illegible] و بسیار [illegible] اصح [illegible] بود ترجی
و اما [illegible] بول [illegible] مفصل [illegible] وجه [illegible] القولیه [illegible]
تنبیه دیگر [illegible] در بیان بول [illegible] فرق [illegible] بول اطفال [illegible]
قریب [illegible] نسبت [illegible] و [illegible] بود و [illegible] ظاهر است
و بول [illegible] یعنی [illegible] بعد از فطام [illegible] غلیظ تر از بول [illegible]
می باشد [illegible] به سبب کثرت فضول [illegible] حاصل می شود و بول [illegible]
[illegible] القوام می باشد [illegible] صفرا [illegible]
و [illegible] القوام [illegible] بول [illegible] می باشد [illegible]
ایشان [illegible] فضول [illegible] بول [illegible] غلیظ می باشد الا [illegible] رقیق [illegible]
رقیق [illegible] و [illegible] باشد [illegible] غلیظ [illegible] که بول [illegible]
فایده [illegible] آمده باید دانست که [illegible] در بیان بول [illegible]
[illegible] که بول [illegible] غلیظ تر باشد [illegible]
از بول [illegible] می باشد علت آن کثرت [illegible] و ضعف [illegible]
مجاری بول [illegible] و انضمام [illegible] حرارت [illegible] بول است [illegible] بول [illegible]
[illegible] و [illegible] می شود [illegible] و [illegible]
بول [illegible] که [illegible] می شود [illegible] و [illegible]
علت [illegible] بول [illegible] نشان [illegible]
و [illegible]
مذکوره [illegible] بول [illegible] و [illegible]
بعوق [illegible] آن [illegible] بول [illegible]

پیوسته یعنی پیوسته بهم متصل بشکل میخها باشد که هر جزو او چنین می بود و بول زیتی
چند سیاه سبب شود ابر یا سحابی بالای او ایستاده و گاه باشد که بول مانند آب انار
یا آب باقلی بود یعنی زرد و سبزی زرد وقت محسوس کرده و بر پشتش
بینند و بول مانند آب گوشت بود و در وسط او چیزی منقوش نماید که اقال تنج و کری
گفته اند این بول می باشد مگر گاهی بسیار باشد و در بول حاملان بسیار باشد که بسبب
محسوس شود که هر چه بالا می بر آید و باشند که در اول حمل بود رقت شد ظاهر
میشود و در بول و در آخر حمل هر ساعت مایل بتیره میگردد و میشود و بول تیره باشد و بول
نفاس اکثر مرخی سیاه و میخ باشد سیاهی دود و کمتر پوشیده نماید که گوشت
است مانند آن که بشکند یا شحم بطن بتوسط قلت دلالت و حوا
اما آن بزرگتر بود و تا بستی حیز شد و بکرات سال بینماید و امراض بطن فقط مانند گران
بهم داشته لیکن آنکه استفساد و کراو دلائل بسبب شرح است و از بهر حفظی
اصول معرفت آن و بیان آن بعد بول لازم آید و لقاحه و تعلیم ... در بیان | فایده
برابر است و نسبت بر تحصیل و دلالت کند بر سلامتی مزاج اعضا که بنیاد و رحم
برابر طول است آن است که هیچ چیز متصف شده یعنی آنکه مجتمع و متشابه الاجزا بود
و در رسوب او بعد لا اختلاط با رقت باشد یعنی اصلا اختلاف نداشته باشد
چه اگر مجتمع بود متفتح باشد و اشفاق و ثبات بود و اگر متشابه بود و مختلف باشد
یعنی بعضی نرم و بعضی خشک بعضی منهضم و بعض غیر منهضم و لا محاله ایشان
حال بود دوم آنکه در مقدار و لون و رایحه قوام و وقت معتدل بود و اعتدال
در مقدار آن است که قدر نسبت بغذا کثیر بود و نه اقل قلیل باشد در قلت و کثرت
متوسط بود و گفته اند که اگر شخصی معتدل المزاج غذا مطلق در حالت اعتدال
بخورد وقت معتاد آن نضج شود و رطوبتی غذایی با او ممزوج گردد و فضله او باید
که نسبت نکو نصف باشد ... من حیث اللون حکم ... نضج
می آید و اعتدال در لون آن است که خفیف النارنجیه بود زرد ... سبک ...

صالح

مردمان تخمه زده باشد چه بیماران که لحاظ بول او حکم کردن بر این شروط است و اگر
اشتهای صادق بغیر استیلای تشنه باشد در نهایت بیماریست و اعتدال در آنچه
کننده بوده بی بوجه شد دانستن شان فرط ورود است اعتدال او قوام است که
بهتر بود و بیشتر غسل بعد الغذا چه در غسل تخلف می باشد اگر تشنه بود
حاصل مطلق ولو آید ابدان را با غسل اعتدال در آن است که چه تشنگی
بعد کمال هضم و استیفا در سبب عفونت کیلوس بود یا حلق مستخرج شود و بعضی گفته
که وقت متوسط جهت خروج بول است که در نیم اول خروج در ده ساعت نکو
بکند و در نصفه غذا مذکور بر دن است حق آنست که تقدیر وقت به عادت شود
چه احوال صحی مختلف است که احتیاج بیشتر است مثل خروج بود و خیر و شیر
باشد او تمکین چه سهولت خروج و بیل قوت و افعت مخرج باد و دهان
سلامتی ماسکه و ضعف نوع علامت عدم اشتغال ظاهر آن تنبیه باید و آنست که
اگر چه از هر دو قدر آن استعمالی به جهت نه لیکن چون آید که می باید در نیم زمی
باید تفریق کرده باید باشد به سبب بود و چهارم آنکه در اتفاق قمر بود
از بهر آنکه این می خورند در معده باشد و کثرت ریح و امعاء و سبل ضعف
اعضا باشند تخمه آنکه در تخمه و قیمت قرب باول بود و این نیست که آنچه
از اجزاء غذا اشتغال یتحدث شد این تکرار افراط شود و سبب نقصان قیمت می گردد
لیکن بود بسط طبیعی که از شان او بسط و تخمه است که از آن منشود به سبب تخمه
فضله باد و نقصان جز اعضا بعضی مسکر مر و قریب تخمه با آنکه مثالها گفتن است که
بر آنچه که نظر بدان حکم بر اعوال است که از غذا نشیب است و کثرتش ذبح اول در
بر از آن از سنه وجه خارج نیست یکی زیاده از اندازه بود که مقتضای
و بیشتر باشد و از اکثر گرسنه گاه باشد که بر از زیاده از مقدار بود
دوم آنکه کمتر از مقدار مقتضای بود و این قلیل است سوم آنکه مساوی
بود و این به اعتدال فی المقدار گویند و بیان وی در باب طبیعی گذشت

بر کثیر و قلیل و کثیر منقسم بدو قسم است قسم اول دیگر آنکه بدانند که بر اکثر از دو بهره … تا
کامل الهضم می‌باید که کامل الهضم باشد تا آنکه غیر کامل الهضم بود و نیز هر دو و کثرت یعنی آنکه
اجزای غذائیه از وی … شده باشد یعنی یا … و … اندک شده باشد و اما … جسمی
بدنی … رطوبات … و اعضا … عام است که خروج رطوبات و لطیفه
شده … نقصان … و بعضی … و جگر … رقیق شده باشد … که باید از
… باشد … که … غذا است … یعنی … و دوم آنکه اجزای غذائیه
مانند شود و … بواسطه آنکه … ضعف … و جگر … و در
… غذا … الهضم … زیاده … مقدار … اول می‌آید … باشد که از
زیاده از مقدار … مثلاً اگرچه … رطل بود … زیاده … رطل … و این
بود … که … رطوبات … مقدار … آید … اجزای غذائیه
از … شده … کامل الهضم بود و کثرت … عدم …
… است … کثرت … زیاده … اثر …
و … کثرت … اجزای غذائیه و این عام است که … ضعف … جگر
… رقیق و … است هر واحد ازین … کثرت … شود …
و … می‌آید و التهاب و اشتعال … این …
… حاجت … حاجت
اکثر می‌افتد … می‌شود … و …
و … کثرت …
غالب … شده … اگر … غلظ … رفع طبیعت
… اجزای غذائی …
… است … باشد …
… حس می‌شود و اکثر بخلاف … و … آن …
… باشد که ثقل … شود و این … است که شده و … اول …

بودی

بود بی سبب ... معده سست باشد و در حالت ... صنعتی ...
سبب ضعف ... بر ... تقویت ... دری شدی و ضعفی است که ... بعضی
... نمی باید ... بعضی باید ... که ... سبب آن ... اقتضا ...
... بضعفی ... ضعف ... لازم ... دری ...
... قوی ... پوشیده ... که ... عدم ... باشد
... حال ... مطعوم ... باشد ...
... الا ... الضعیف ... القوی ... باطل ... قسم ... قابل ...
مقداری که بمقتضای ... که ... شد ...
... نقل اندک ... الاحتیاج ... باشد ...
... بر سبیل ... بجلی ... نقل ...
سست ... که ... اگرچه ... ضعف ... لیکن ... تحلیل ...
... لطیف ... میگردند ... است که بعضی
... غذا میشود ... ثقل ... وقدری
محسوس ... که ... قیاس ... بعضی ...
ظاهر میشود ... ثقلی ... از این قبیل است ... وجود ...
... است که از اعضا ایشان تحلیل ... میشود اگر تحلیل ... بود ...
... الضرورة ... بود ... اگرچه ... اجزاء غذائیه ... میشود ...
... مسالک ... بواسطه ... ان معالجه ... اشتغال ...
... این ... قولنج باشد دفع ... رقیق ...
... معتدل رقیق ... غلیظ ... رقیق ... غلیظ ...
... علیحده ... و ... این ... گویند ...
... از ... بود ... که ... از ...
... اول ... آب گرم ... بنت ... که ...

گرم خشک بر ان تواند شد حقیقی هست و مجازی حقیقی انست که جسمی که در وی رطوبتها باشد
غریزی کم باشد و جسم بدان که معلوم هست که رطوبات ذاتی ... بود و با ...
باعضا ... و مجازی انست که جسمی ... را ... و ملکه یبس اجزا شده ...
... شود ... پس ... و ... کیا ... علامات ... و اعضا ...
... گفته اند اما ... طبیب ... ظاهر هست که ... مستعمل ... و ...
... که ... از خارج بدن ... و یا از داخل بدن ... خارجی هست ... ا ...
... دو ... ترکیب ... اعضا ... کرده ... یکی ...
... باشد ... بر ... نتوانند ... و ... که ... مزاج بدن ... ضرر ... امر
... ثابت شود ... و ... حرارة ... ساز ... رطوبت
... که ... کونه ... اعضا ... و ... رطوبت ...
... اختلاط ... اعضا ... و ... تخم ... رطوبت ...
... که ... نتوانند ... رطوبت ... ثابت تواند ... و ...
... و ... رطوبات ... یعنی ... کثرت ... گرفته و ...
... شوند و ... سوم آنکه رطوبات ثانیه ...
رطوبت ... گردد ... و ... کند و ... فضول
رطوبات ثانیه بتحلیل ... جمع شود ... اعضا ... اشتعال ... پس ...
... قوت ... دفع ان ... گردانند ... معالجه و فرق ... این ...
... ترکیب و تقدم ... بعضا ... خصوصا ...
... از ... که ... دفع طبیعت ... فضلات رطوبات ثانیه ...
... و حرارت و اشتعال ... مرض ... هست ... که ... و ...
اعضا اصلی ... و گذشت ... تخم ... ترکیب ... که ... بر ...
... شده ... دفع علاج ... شود ... اعضا ...
... یابس ... و عام هست که ... ساز ... رطوبات ... که ...

یابس بر

یا سببی بدنی داخلی است یا خارجی اسباب خارجی استعمال اغذیه یا اشربه [illegible]

[illegible] مسخنه [illegible] [illegible] بود [illegible]

[illegible] اغذیه [illegible] است و [illegible] [illegible]

[illegible] می‌شود و مضطرب می‌گردد [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] اسباب [illegible] است [illegible]

[illegible] استعمال [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] باشد [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] می‌شود [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] باقی [illegible] بود [illegible] [illegible] بیرون [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] باشد [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] است صفرا و بلغم و سودا [illegible] طبیعی گفته شود [illegible]

نمی‌تواند بود زیرا که [illegible] [illegible] احتیاط خون [illegible]

طبیعی که [illegible] جزو [illegible] است که [illegible] [illegible]

در [illegible] [illegible] و خون [illegible] منجمد شود [illegible] سیاه [illegible]

[illegible] اخلاط [illegible] سیاه آید [illegible] قسم اند [illegible] صفرا و این [illegible] گویند

[illegible] [illegible] [illegible] طبیعی و [illegible] است چنانچه [illegible]

دوم آنکه شدید نفرت بود احمر ماصح وما فوق آن و این از سبب خارجی بود یا از سبب
و سبب خارجی آنست که از تناول مصفات مست چون [illegible] در دوی زعفران
بود و جز آن اما سبب داخلی یا کثرت صفرا است یا فساد او احمر اقتل حمرا گاه صفرا
محترق میشود اگرچه قلیل الکمیه باشد لیکن صبغ او شدید است بالجمله حصول صفرت
در براز از صفرا محترق نهایت نادرست از بهر آنکه در مراره صفرا محترقه کمتر آید
زیرا متحقق شد که صفرت در براز کثرت صفرا باشد و فرق در صفرت کثرت
کثرت صفرا نیست بلکه در اختراق قوت است که در صورت کثرت براز کثیر
الکمیه می آید و اشتعال در آن دلیل کمیت بود لهذا طبیعی بخلاف ذی حدت
و احتراق که مکمل این باشد سوم آنکه صفرت او از لون معتدل طبیعی هم یکی
بود و راست و این نیز یا از سبب خارجی بود یا از سبب داخلی سبب خارجی
تناول مصفات مست چون زعفران و سبب داخلی آن نیز دو گونه
است یکی سرعت خروج براز قبل انحدار صفرا تمامه و این را قصور رضیح در براز
لازم است دوم قلت انحدار صفرا براز معا خواه صفرا در بدن کم باشد یا فی
الحقیقه اگرچه کثیر باشد بجانب معا قلیل آید هر گاه صفرا در بدن قلیل بود قلت
انحدار آن ظاهر است و اما در صورت کثیر از دو بیرون نیست یکی آنکه صفرا بجانبی
توجه داشته و بطرف معا کمتر رود دوم آنکه در مسلکی که مابین جگر و مراره یا
مراره و امعا ست شده ناقصه افتد و بدانست آنچه بطنیت صفرا
شود و صفرا غلیظ می ماند رکت و حصوا بشش نیز از دست نیز آنکه شد
که در بین مسلک افتد غالبا علامت که تام می باشد از بهر آنکه از شدت هم انفتح
شده است سبب جلاوت و شفیدن تا که سبب قوی شود و حدت بدن
در بین جاری تواند نمود و قوت سبب که عبارتست از کثرت و شدت بلطف
باد و غلبه که شده تامه آرد و ناقصه فرق در بیهان قسم طابه بیست
قلت صفرا از غلبه آنا بر رود و میل صفرا بجهتی از ظهور آفت و اصح بیست

ففانی ست چه هرگاه صفرا در جگر محتبس نه بالغه در یرقان آرد و گاه گاه سود در آید

شبهه نیست که اول یرقان پیدا آمد و بعد ورا سده تحت [illegible] بخلاف سده مسلک

کمانی که عبارت است از مجری واقع بین المراره والامعا است که سیاتی و برای دفع

می‌دوران [illegible] امعا [illegible] یرقان و درین لازم نیست از بهر آنکه ممکن که [illegible]

و امعا بجهت [illegible] تعبیه [illegible] نیست می‌شود که چون راه طرف معا بسته شود

صفرا [illegible] نسبت صفرا در جگر محتبس نماند [illegible] یرقان آید

با تنها [illegible] یرقان [illegible] بر معده [illegible] است و [illegible]

[illegible] زیرا که انقطاع صفرا که علت [illegible]

سبب [illegible] می‌شود [illegible] صفرا و امعا بجهت [illegible] انقطاع [illegible]

بول [illegible] صفرا [illegible] تعاقب [illegible] از [illegible] شده اخیر

شده چون [illegible] و ما بعد آن بجهت [illegible] ملک [illegible] قلت صفرت

[illegible] گردد [illegible] الا صفر و [illegible] نیست که [illegible] حدث

[illegible] نیست می‌شود [illegible] لان اختلاف لون [illegible]

بیاض [illegible] قبیله [illegible] علی [illegible] الی [illegible]

[illegible] باشد ولالت بول [illegible] شده [illegible]

[illegible] مواد [illegible] مرض سود [illegible] و دفع طبیعت [illegible]

[illegible] چون [illegible] شدن [illegible] شرب [illegible]

سود باشد [illegible] و [illegible] بول [illegible] نیست [illegible]

احتراق بود [illegible] نیست که [illegible] سود [illegible]

بهر آنکه [illegible] چون [illegible] شد [illegible] انفع [illegible] بطریق

بول می‌باشد [illegible] مسلک [illegible] معا [illegible] از بهر آنکه [illegible]

جگر [illegible] غلیظ [illegible] که [illegible] باشد

[illegible] جگر شده و [illegible] در اسباب [illegible] سود [illegible]

انداز

نماید که منعقد و منجمد این خلط دیگری است [illegible] از تقریر تقریر رسیده که از غلبه آن
سودا دیر زایل کند [illegible] تخریج ماده سودا اهم است [illegible] تمام [illegible]
بود یا محترق از تحلیل لطیف [illegible] و مشکل است بیان کردن [illegible]
پوشیده نماند که اگر سودا طبیعی بود [illegible] محترق حصول [illegible]
قبض نباشد [illegible] بحران [illegible] زیرا که [illegible]
[illegible] حرکت [illegible]
با [illegible] خروج وی [illegible] شیخ [illegible]
الکیموس الاسود [illegible] و شان [illegible]
سودا طبیعی است زیرا که خلط طبیعی [illegible] خلط سودا [illegible] بودن
بودن [illegible] احتراق [illegible] اگر سودا غیر طبیعی بود
محترق [illegible] احتراق [illegible] بود یا از احتراق صفرا یا از
احتراق [illegible] یا از احتراق سودا [illegible] سودا [illegible] طبیعی
از وی حاصل شده معلوم است [illegible] از احتراق سودا [illegible]
تر است و قابل [illegible] که [illegible] بود و چون [illegible]
چنانکه [illegible] سودا [illegible] باشد [illegible]
چه سودا که [illegible] علط اگر رقیق بوده [illegible]
وی شدید [illegible] محترق [illegible]
[illegible] و غلیان [illegible] سودا محترق [illegible] سودا [illegible] حاصل شده
خواه [illegible] محترقی که از سودا غلیظ [illegible] سودا [illegible]
سودا غیر طبیعی که از احتراق خلط سودا [illegible] سودا [illegible]
[illegible] بود [illegible] دلالت میکند بر غایت احتراق [illegible] شیخ
[illegible] فی اکثر الامر [illegible] الیل [illegible]
[illegible] مشهور [illegible] که [illegible]

وجع قوی شده و آنکه نفس ضعیف از قابل [illegible] به حرارت غریزی بود و یا به هر وجه ضعیف [illegible]
علامات عفونی و دلالت نیز آنکه از مقتضای [illegible] بود [illegible] اگر [illegible]
[illegible] سبب [illegible] [illegible] اگر قوی [illegible] بود
[illegible] تمکن وقتی که اکثر رطوبات بدن فانی شوند و اگر قوی باشند و اگر بود [illegible]
سبب [illegible] که توده [illegible] ضعف نیست به قوی اگر ضعیف باشد این هم علامت
و اگر قوی بود دفع تواند نمود و طبیعت الحمد [illegible] بدفع و سلامت [illegible]
بدن و سبب آنکه مرض [illegible] بود و بعید نیست که قوت بدن قوی
قوی باشد خصوصا که در زمان مرض از اطالت به منتهی رسیده باشد و آنکه [illegible]
امکان [illegible] کرده اند اقسام اند [illegible] احمر [illegible]
که سفیدی [illegible] آنکه از تناول مخضرات بود و این انطفاء حرارت غریزی است [illegible]
[illegible] و یا افراط [illegible] یا افراط برودت و [illegible] و ضعف [illegible]
حرارت غریزی [illegible] و تقدیر احتراق [illegible] تحلیل [illegible] غلبه [illegible]
منطفی میکرده [illegible] و تقدیر برودت ظاهر است که افراط برودت می تواند بود که
[illegible] به قوت حرارت از مقاومت و مدافعت او باطل شده باشد و علامت [illegible]
[illegible] مطلع [illegible] و [illegible] اگر جنس [illegible] کرانی بود
از احتراق باشد و اگر جنس [illegible] چون [illegible] بود از افراط برودت باشد [illegible]
که قسمی از مرکبست و آن هم دلالت دارد بر انطفاء حرارت غریزی [illegible]
او نمی باشد مگر [illegible] و کذا نیز از [illegible] اگر گویند که اطبا بول [illegible]
کثیر ذکر نموده اند و [illegible] تفصیل بیان کرده اند [illegible]
چون نظر [illegible] بسیار کرده بود [illegible] دلالت [illegible] احوال بدن [illegible]
[illegible] در مرض [illegible] اطبا بالاستقصاء ذکر [illegible] الوان [illegible]
و غیری که مرقوم شده برای تشخیص اقسام [illegible] احوال [illegible]
که دلالت بر [illegible] از دلالت بول است بر [illegible]

بود از اخضر اولی لطافت [illegible] کرده اند و بود اخضر [illegible]

و آتش که صعود [illegible] حاصل شده و بخلاف [illegible] آنکه [illegible]

باد [illegible] مشکوه [illegible] بود [illegible]

و [illegible] اخضر [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] که [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible] [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible] است [illegible] است [illegible]

واجب است که [illegible] شد اگر [illegible] الصعود [illegible] الاجتماع

[illegible] اگر [illegible] الاجتماع باشد [illegible]

[illegible] است و [illegible]

[illegible] محال است [illegible] که [illegible] جسم [illegible] حاصل

که [illegible] شد و همچنین جسم [illegible] است [illegible]

چون بخار و هوا [illegible] [illegible] و [illegible]

ریح [illegible] که [illegible] سرد شده باشد و حرکتش [illegible] گرفته

چه اگر ریح [illegible] بود [illegible] بخار [illegible]

بودن [illegible] انتفاع است [illegible] تصاعد و تنافر

نیست از [illegible] امری مانع تصاعد و تنافر [illegible]

ممکن [illegible] شد و اگر گویند چنانکه ریح منعقد شده موجب [illegible] شود

[illegible] شود گوییم ممکن نیست زیرا که چون بخار چنین سرد شود آب میگردد

بخارات می‌باید بخلاف ریح که [illegible] سرد [illegible] نیست می‌باشد [illegible] اگر ریح

[illegible] است [illegible] بخاری آمده [illegible] است [illegible] شده اگرچه

[illegible] نیست [illegible] است [illegible] شده که [illegible]

بحرانی که مذکور شد حادث میشود و هرگاه ریح غالب بود بر [illegible] آن مسطور گردد و گاه [illegible]
منتشر و چنانکه [illegible] بحرانی اکثر و اغلب میکرد و از این تشخیص معلوم شد که بحران صحیح
دلیل نضج باشد چنانکه در مقدمه گذشت چه علت اشتغال طبیعت [illegible] عند حدوث
بحران بی قصور در نضج میشود کما لا یخفی [illegible] استدلال [illegible] بر [illegible]
دانسته [illegible] اگر خورده شود و ضرورت است که تا حصول [illegible]
چون از معده [illegible] انتها است که بقا اجزا [illegible] منحدر گردد
بشکند و از [illegible] عروق [illegible] نهایت [illegible] زیانی معتدبه باید که خلاص
از آن حاصل [illegible] پس [illegible] طبیعی جهت بروز [illegible] آنست که بعد از غذا
[illegible] بود و در مقدمه گذشت از تقدم [illegible] وقت و از آن فواید دیگر آنکه
قبل از آن [illegible] از آن [illegible] وقت طبیعی [illegible] و چون [illegible]
[illegible] که طبیعی است و در مقدمه گفته شد [illegible] سریع البروز و بعضی البروز [illegible]
[illegible] قسم اند سریع [illegible] یعنی که قبل از وقت طبیعی بر آید و این [illegible]
بود [illegible] و نقلی [illegible] استعمال [illegible] است چون [illegible]
[illegible] اقبال و حقنات و اما [illegible] نقلی [illegible] قسم است یکی آنکه از سبب نفس
[illegible] دوم آنکه از سبب قوی بود و سوم آنکه [illegible] یعنی [illegible]
معلوم است که خروج [illegible] از حرکت [illegible] حرکت [illegible]
و محرک و محل حرکت باشد [illegible] و [illegible] محرک
دافع و محل حرکت جوف معده [illegible] علت [illegible] خروج [illegible]
تواند شد چنانکه گفته [illegible] اشتعال علت [illegible]
[illegible] اگر ثقل [illegible] زلق [illegible] اشتعال علت [illegible]
قروح و [illegible] در معاء [illegible] بصورت ثقل [illegible] میشود [illegible]
میکرد و [illegible] دفع [illegible] علت قوة دافعه [illegible]
تعجیل [illegible] از [illegible] یکی کثرت انصباب [illegible]

[illegible] رافع است لکن مستوی تر اگرچه [illegible] است که [illegible] معاوده
لیکن مرا بسیار [illegible] دافعه قبل از کم صفوت [illegible] شود و مستوی [illegible]
می‌آید و [illegible] ضعف یا [illegible] قوت ماسکه افتد و عقبه و تموج شود و [illegible]
دافعه [illegible] فعل می‌آید [illegible] اگر قوت طبیعی بالطبع و دائم
[illegible] اگرچه منافی و [illegible] آن [illegible]
[illegible] اگر گویند که چون قوی [illegible] قوت مساوات [illegible]
و بالطبع دائم الفعل [illegible] فعل دافع [illegible] فعل ماسکه [illegible] ترجیح بلا مرجح باشد
[illegible] باشد که اگر دافعه مثلاً قوی‌تر از ماسکه نیست [illegible]
[illegible] لکن [illegible] مقتضای طبیعت بحسب حاجت [illegible] دفع میکرد و بعد [illegible]
فعل ماسکه [illegible] صفوت [illegible]
[illegible] ماسکه مقوی دافعه [illegible] گردد [illegible]
مقوی [illegible] پس ترجیح بلا مرجح نباشد [illegible]
[illegible] دافعه میشود [illegible] بطریق اولی [illegible] است که آنچه
[illegible] خارجی بود [illegible] دلالت میکند [illegible] و آنچه [illegible]
[illegible] قوی است [illegible] از [illegible] باشد آن [illegible] باشد و آنچه از [illegible]
[illegible] بود قبل [illegible] رجوع میکند دفع و [illegible] میکرد [illegible]
و باشد که [illegible] ظاهر شود [illegible] از این آثار پیدا نباشد لابد از
[illegible] یا از [illegible] ماسکه باشد اگر [illegible] بود [illegible] شد [illegible]
[illegible] ظاهر میگردد و اگر [illegible] بود و
[illegible] بود از ضعف ماسکه باشد قسم [illegible]
[illegible] و این [illegible] امور خارجی [illegible] چون [illegible]
[illegible] است که آنکه [illegible] بود [illegible]
[illegible] این [illegible] بود یا باعتبار [illegible] بود یا باعتبار [illegible] یا باعتبار قوی یا

معده و معی گردد پس حیث که گون با حرارت معتدل اشتر باشد تا رطوبات را کم کند
و بخارها بر انگیزاند پس اینجا باد حرارت [illegible] یبوست و دخانیت میل کاید و باد همی ...
کند قالوا الریح والدخان باد متولد است لطیف الاغذیه مراد از بخار و دخان [illegible]
اثر وقت که احتمال مستعمل باشد [illegible] و [illegible] تقدم [illegible]
باد علامت [illegible] و از رنگ خون و [illegible] دلیل [illegible] رطوبت [illegible]
و چون [illegible] باشد [illegible] ثقل [illegible] بود [illegible]
و [illegible] [illegible] نضج و [illegible] نشان [illegible] باشد و [illegible]
صاف [illegible] ن باشد که [illegible] از رطوبت خالی است و ثقل
[illegible] که آواز [illegible] دلیل [illegible] که باد [illegible] باد رنگ
و [illegible] که آواز [illegible] غلیظ بود و دلیل آنست که باد غلیظ [illegible]
[illegible] باد که [illegible] اگر [illegible] بعضی [illegible]
و اگر [illegible] عام که ریح [illegible] خواسته [illegible] محمد [illegible]
بود همچون [illegible] دلیل عفونت اخلاط بود و چون [illegible] العرق [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] اگر چه [illegible] گرانی [illegible] آنست که [illegible]
رفت [illegible] اختلاط [illegible] [illegible] آب از [illegible] [illegible]
بقوه [illegible] گرمی [illegible] [illegible] اعضا آنی که [illegible] بود
اکثر [illegible] [illegible] دو [illegible] [illegible] بول [illegible]
[illegible] و [illegible] و از غذا [illegible] [illegible]
[illegible] تحلیل [illegible] و اگر [illegible] که [illegible]
[illegible] باشد و [illegible] عرق از آن [illegible] اگر گفته اند که عرق [illegible]
[illegible] اگر [illegible] آب [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] که از عرق [illegible] [illegible]

بشود و شیخ اول اندر کثرت و قلت عرق این را به دو قسم ذکر میکند قسم اول آنکه
کثرت عرق بود شیخ وی را از اسباب کثرت علی الاطلاق شمرده است بعضی از آنها
طبیعی باشد و بعضی غیر طبیعی چنانچه اشاره کرده خواهد شد یکی آنکه رطوبت در
بدن فراوان بود و ناچار زیادتی بر آید دوم آنکه رطوبت رقت پذیرد و سیوم آنکه
منافذ گشاده شود و آن آنکه اعضا را مسام فراخ شده اندر راه مسام بر آید چهارم آنکه مسام را قدرت
خویشتن داری و ضبط نشود و بدان سبب رطوبت بیشتر بر آید پنجم آنکه قوت دافعه قوی
شود و رطوبت زیاده دفع کند ششم آنکه ماسکه ضعیف شود و بدان سبب رطوبت
فرو نتواند داشت هفتم آنکه از دفع دافعه بود یا ریاضت معتدل از حرارت هوای گرم که شاید
حرارت بیشتر باشد از حمام معتدل این عرق طبیعی باشد یعنی در بدن بود و اسباب از
اسباب عرق طبیعی گویند و آنکه چنین نبود اسباب عرق غیر طبیعی باشد و بدانکه
گرمی را اندر آن ضعف قوت ماسکه تا اگر از قوت دافعه بود که مواد زواید را دفع کند
[illegible] باشد و بهترین عرق آنست که از دو ران اعضا ضعف ماسکه نبود
[illegible] آنچه از قوت دافعه و ضعف ماسکه باشد نتیجه وجه مشکل است یکی آنکه آنچه
از قوت دافعه بود از پس امتلا باشد و در بدن ثقل بود سبک شود و بعد از آن راحت
[illegible] مرض و بحران این عرق خیر بود و بحران نیکو افتد بخلاف آنکه از ماسکه بود که
ضعف و سستی باشد و مرض بیشتر از استعمال مقویات ماسکه انتفاع می بیند و کمتر
از غذا و دوا ... از ضعف ماسکه است و عدم انتفاع از مقویات ماسکه
آنکه اگر عرق بی تب حادث می باشد به آنکه دوران اعضا به درجه رسیده
بود [illegible] رقت نیست که عرق منقطع گردد زیرا که ماده سخت رقیق باشد
منقطع گردد ... بر آنکه در تب عرق بسیار آید و سبب خاص بود باید دانست
که غذا زیاده از آنچه بدن تحمل کند خورده شود و اگر با وجود قلت غذا در بدن
سبب موجب عرق نمی آید باشد که در تن از فضله بسیار هست
عرق اندر همه ایام مرض دلیل کثرت خلط باشد و کثرت عرق مع سهال یا تب

[illegible]

سخت بود باشد و هر گاه از بعضی اندام ها عرق بیشتر آید و از بعضی کمتر نشان آن بود که [illegible]
اندر آن عضو سست که عرق بیشتر کند و یا [illegible] آن عضو بیشتر است و در بعضی کمتر و هر گاه ماده در تن [illegible]
گشته باشد [illegible] عضوی باشد عرق از همه تن بیرون آید گاه باشد که عرق فقط سر و [illegible]
و گردن و سینه آید ضعف نشان [illegible] حیوانی باشد یا نشان آن که ضعف [illegible]
[illegible] که [illegible] بسیار طعام [illegible] و الی آن [illegible]
[illegible] قلت عرق [illegible] اسباب [illegible] قلت [illegible]
غلیظ [illegible] بعضی مسامها [illegible] عرق [illegible]
بیشتر [illegible] غلیظ [illegible] ماده باشد [illegible]
[illegible] عرق [illegible] نشان [illegible] دلیل [illegible]
سودا و عرق [illegible] ضعف باشد عروق [illegible] فساد [illegible] هر گاه خون
[illegible] فساد [illegible] عرق [illegible]
[illegible] اشتها [illegible] و فساد خون [illegible] اشتها [illegible]
بود و [illegible] عرق [illegible] بلغم [illegible]
نشان اخلاط [illegible]
و عکس [illegible] معلوم [illegible]
عرق عرق سود [illegible] نشان [illegible] اگر مرض [illegible]
[illegible] باشد [illegible] مرض [illegible] دلیل [illegible]
[illegible] ممکن باشد [illegible] طالت [illegible] النضج [illegible]
عرق گرم [illegible] بسیار [illegible] سلامت [illegible] از عرق [illegible]
[illegible] اندر [illegible] عرق [illegible] نشان [illegible] غلیظ [illegible]
[illegible] ماده و دلیل به طالت مرض [illegible] که مدت بسیار [illegible]
[illegible] چون [illegible] دل [illegible] نضج [illegible]
امراض سینه و آنچه در [illegible] ذکر [illegible] لازم آمده باید دانست که

نفث بنفخ در لغت تفخ الاریق گویند اما در اصطلاح اطبا عبارتست از آنچه
را بدین نام خوانند و بر این تقدیر لازم آید که این لفظ مخصوص باشد بر ما فی الحلق که از مجری
قصبه برآید و نفث عام است به هر وجه که برآید و خواه بتنحنح و خواه بتنفل و خواه بسعال
بنحنح خواه ... بآن معنی باشد قطع نظر از آنکه آن رطوبت از قصبه برآید چه معلوم است که
آنچه ... بر مجری ... بود و آنچه بتنحنح برآید بر سر قصبه بود و آنچه بتنفل برآید بتنخع برآید
از حلق و دهن ... بود و هرچه بسعال برآید از قصبه ریه یا از نفس قصبه ... بود یا از ریه یا از
حجاب و حجاب ... آید ... چه معلوم است که رطوبات ما فی الصدر از مجری
جهاز ریه ... و از آن استدلال بنفث بنفث چیزی ... شد این ... بنفث
... اول ... کثرت و نفث نفث کشته ... دلیل نضج و نهایت ...
مرض بود ... و ... اشتمال ... باشد و قلت ... نشان ... بود
و ... چو ... نفث ... که ... دلیل شروع نضج باشد و اشعار کند ...
مرض ... تجاوز کرده ... و اعتدال ... و کثرت و قلت نشان
نضج ... بود و ... دلیل بر نضج تام ... و ...
بود و ... بود ... نفث ... نشان ... ست یا ...
خامی ماده و قوت طبیعت ... که خامی ... ماده ... افراط ... بود ...
... غلظت نضج ... نفث ... نشان خامی ماده بود و ... آنکه
ماده ... ست و ... ابتدای مرض ... دشواری برآید ... که ...
ست ... از ... نفث ... مرض ...
... شود و ... نفث ... نشان ... خون باشد ...
شکافته شدن رگی که ... دو ریه ... الات نفس ... آمدن نفث
... دلیل ... باشد اگر علامت ... دهد و ... نفث ...
... بر صفرا ... و صفرت ... نشان احتراق باشد ... افراط ...
... و سواد ... نشان ... دو ...

و بیان کرده شد و سودا از احتراق است و با برودت مفرط از آن پیدا شود و حال
که مخصوص بود این است چون گرد نفث شود اندر ذات الجنب نفث تیره که نشان عفونت
بود و بوی منتن دلیل بود از عفونت باشد و نفث تیره دلیل برودت بود
نفث سپید اندر علم نفث علامت وی نشان غلبه خون بود و نشان بلغم معتدل
سپید و رقیق نشان تباهی کند چه اگر سرخ است و بوی بود و اگر تیره و زرد باشد از سپید
و رقیق ونشان بلغم معتدل باشد و شور بود و دلیل آن باشد که حرارت و رطوبت
اثر کرده است و منو علامت غلبه طبیعت است و شیر و سپید که اگر سوخته
تمام کرده باشد نشان باشد حرارت باشد و تیره شود و بی برودت باشد و با علم
بلغم از عفونت تیره خواند و آن نفث رقیق نشان تباهی ده بود و گاهی دلیل
باشد و فرق میان اخیر دو وقت خون کرد عفونت و نشان تباهی بود
تیره باشد بر نفث نضیج و اعتدال آن و عفونت و نفث دلیل نضیج تمام بود و تیره
اندر شکل نفث سپید است از آن نشان آن که او علامت است اندر رقت باشد سپید
عظیم است و بقراط گوید که نفث صافی آنکس که دیر است نشان آن باشد و چون
دیده ام که از این نفث سپید بر بیمار و بسیار مستحیل شده و چون گوید که بیماری نفث گردد
باشد قدری از علامت اختلاط عقل باشد و اختلاط عقل ... و نفث
علامت است از آنکه خام بود ... اندر رقت بر آمدن نفث سپید
و بعد از آن هرگاه اندر زرد و ذات الریه و ذات الجنب نفث زرد بر آید و ...
بر آن نشان سلامت و قوت طبع و دو که سرخ بیماری باشد و دیری و دشواری آن
نشان جای و ضعیفی قوت و درازی بیماری باشد نفث محمود است که سپید و هموار
و تیره و معتدل و با قوام باشد و هیچ بوی ندارد و باسانی بر آید و سعال شدید
مدام هر چه بیا و بعد العهد شود و نفث مذموم آنکه خام و رقیق و ناهموار باشد
... بر آید رنگ او سیاه یا سبز یا زرد باشد و بوی ناخوش دارد و
... شده و بیمار شده تمت المقاله الثامنه فی تدبیر الا...

و علاج الاشیاء علمی و بعضی متعلق بعمل است و [illegible] بستان [illegible] بیماران [illegible] عملی

که [illegible] علم جزو عملی [illegible] دو قسم توزیع کرده اند بر آنکه عالم [illegible] بر ابدان تصحیح [illegible] علم

[illegible] صحت [illegible] اند و [illegible] بر ابدان [illegible] را علم علاج نامند و [illegible] نیست که تقسیم [illegible]

[illegible] قسمت [illegible] میان صحت و مرض واسطه اثبات میکنند و اول [illegible]

[illegible] بحالتی متوسط [illegible] که حالت متوسطه [illegible] مرکب است [illegible]

[illegible] صحت [illegible] مرض و اول [illegible] است صحت [illegible]

و مرض [illegible] علم [illegible] بر ابدان ضعیف بالجمله [illegible] قسم

این مبحث [illegible] قسم [illegible] تقدیر [illegible] که چون [illegible] است [illegible]

[illegible] این [illegible] است که [illegible] نیست [illegible]

[illegible] که پنج خصلت [illegible] عارف بقوانین طب [illegible]

[illegible] باشد [illegible] صاحب [illegible]

[illegible] که حافظ قوی [illegible] و باقوت [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] و صحت [illegible]

[illegible] نداند [illegible]

[illegible] واجب است قطعا [illegible]

[illegible] الاستعمال [illegible] که اجتماع این خصال [illegible]

[illegible] حفظ صحت [illegible] صورت نمی بندد [illegible]

و باید که علم حفظ صحت منقسم میشود [illegible] آنکه صحت [illegible]

[illegible] نیست [illegible] کمال [illegible] از غایت کمال [illegible] باشد [illegible]

[illegible] ناقص بود و از غایت کمال بعید باشد و علم [illegible] قسم اول [illegible] تقدم حفظ [illegible]

قسم ثانی علم حفظ صحت [illegible] ٢٠

[illegible] ضعیف [illegible]

فی الحفظ

فی الحقیقت مخصوص بهشتم فی ست چنانکه گفته شد لکن چون حصول [illegible] ترتیبه در اطلاق [illegible]

از بهر آنکه مقصود از حفظ صحت بهر وجه که باشد [illegible] و اصطلاح اطبا [illegible] بر [illegible]

بناء شود [illegible] گرده [illegible] مشتمل [illegible] بر [illegible] شود [illegible] الفصل الاول

فی [illegible] الانواع المشهوره [illegible] تخصیص از [illegible] باشد [illegible] شنید

و در [illegible] بعضی [illegible] [illegible] بالاتفاق [illegible]

قاعده [illegible] حفظ صحت [illegible] [illegible] بعضی [illegible] که بران [illegible] عده [illegible]

[illegible] جواب آن [illegible] اعتراض [illegible] آنست که حفظ صحت [illegible]

[illegible] از بهر آنکه [illegible] در حالت [illegible] باشد [illegible]

اعتدال حقیقی [illegible] که [illegible] صحی [illegible] که [illegible] شود

[illegible] حفظ صحت [illegible] [illegible] شود

[illegible] حفظ صحت [illegible] [illegible]

[illegible] بالاتفاق [illegible] حفظ صحت [illegible] [illegible] حفظ صحت [illegible]

[illegible] جواب این اعتراض [illegible] [illegible] مزاج [illegible]

خارج [illegible] اعتدال [illegible] در حالت صحت [illegible]

[illegible] حفظ [illegible] [illegible] اعتدال [illegible]

[illegible] باشند [illegible] از حد صحت [illegible] در حالت صحت

[illegible] باشد [illegible] محقق شد [illegible]

[illegible] گفته شد الصحت [illegible] حفظ صحت [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] خلاف [illegible]

[illegible] [illegible] حالت [illegible]

[illegible] حفظ صحت [illegible]

[illegible] صحت [illegible] مزاج

و بهر دو که این که ماده نقص آید دو اند موصل بدن نباشد زیرا که ایشان بعلت حکم اند و دو چیز
جیدند مستحکم مطلوب خارج اند خاصه که ماده و النقصان [illegible] لا سیما نوشته است که تن را فضل شده
و تیز شده و انجماد اگر مراد از صحت ... در قول [illegible] که صحت نفی نماید بکمال باشد لازم آید
و قسمی ... که حفظ صحت ساقط الاعتبار بود و باطل الکلام بود و بنا بر آنکه وجود معین
معتدل که مزاج ... گویند و نیز دعوی درست ... این ... و تاویل آن مسطور نموده
و گفته که مراد از مشاکلت آنست که ... بدن ... صحیح المزاج شود و از هر ... نیز مشکل
گردد و بعضی گفته اند که ... غذا ... که مصالح و جهت بدل ما یتحلل ... مشاکل بدن باشد
چون آن غذا ... بر دوست که ... بدن ... میشود ... و از هر ... که بدن ... بدل
میشود و چون ... که مشاکلت دارد ... بدن ... از آن ... حاصل میگردد و بدل ما یتحلل
حافظ صحت ... میگردد و ... که چنین شخص اگر غذا معتدل ... خارج است که از هر آن
بدن ... میشود و ... فاسد گردد ... غذا ... چنان ... و بعضی آن ... موافقت
پس مراد از مشابهت مشاکلت و غذا ... بدن باعتبار الوقت بود که غذا ... جزو عضو بالفعل
میشود و ... آن ... و این ... و ... غیر ... است از بهر آنکه ...
کلام این ... که اگر معتدل ... استدلال کرده ... معتدل المزاج
و نیز غیر مسلم ... که مراد ... معتدل المزاجان آنست که اصلا ... کیفیتی
کیفیات زائد باشد ... همچنین ابدان ... موجود اند ... باشد ...
بلکه ... معتدل المزاجان آنست که زیادتی کیفیت ... ایشان ... احوال ایشان ...
... شده مباشرت گرمی و سردی ... ایشان ... باشد ... همچنین ...
... کلا ... و بیان ... ایشان ... مرضی باشد ...
مخالف ... کند ... تعدیل ... کیفیات کند و مریضان ... تعدیل ... حاجت ...
بعلاج مرض ... گفته اند زیرا که مریضان از اعتدال ... معتدل ...
تا مزاج ایشان از اعتدال ... ضد ... تعدیل ضد ... مکلم
که معتدل المزاجان ... هستند ... الوجود ... بلکه متحقق الوجود ... اند ...

در حفظ

و چون صحت [illegible] باشد که [illegible] و [illegible] لکن آنکه [illegible] اول [illegible] گفته که [illegible]

[illegible] معتدل [illegible] صحت [illegible] اگر [illegible] است [illegible]

[illegible] که علاج [illegible] شاکلت [illegible] گفته [illegible]

[illegible] بر [illegible] صحت [illegible]

[illegible] صحت [illegible] که علاج [illegible]

[illegible] صحت [illegible]

الاول صحت معتدل [illegible] شد و اگر گویند [illegible] صحت [illegible]

[illegible] معتدل [illegible]

[illegible] معتدل آن شاکلت شد [illegible]

[illegible] ان [illegible]

[illegible] علی [illegible] ردنا علیها [illegible] الکمیة [illegible]

نقلها ای [illegible] ردنا علیها الضد ای المخالف پوشیده نماند که اگرچه [illegible] معتدل [illegible]

[illegible] باعتبار استعمال مخالف [illegible] ولیکن [illegible]

[illegible] مخالف [illegible] صحت [illegible]

[illegible] المعتدل [illegible] معتدل [illegible]

[illegible] التوسط [illegible]

فافهم واعلم ان [illegible] که [illegible]

[illegible] علاج [illegible]

و علاج [illegible] دیگر [illegible]

که [illegible] حرارت [illegible] علاج [illegible] حرارت [illegible]

[illegible]

[illegible] که علاج [illegible] شده [illegible]

[illegible] علاج [illegible] عام است که [illegible]

مرض با غند که وی فی الحقیقه منشأ مرض نیست پس تجویز مخالفت و سقمونیا نظر با حق [illegible]
نیست که علت مرض بوده و شک نیست که [illegible] علت از این قبیل [illegible] بوده [illegible]
کرده استعمال اینها استفراغ دقیق [illegible] نیست [illegible]
که مطلوب [illegible] نیست [illegible] از وی [illegible] لا محاله علاج ضد قلیل [illegible] الا [illegible]
چون [illegible] باید دانست که چون [illegible]
[illegible] نیست که [illegible] مطابق هر سن [illegible] دارد و [illegible]
در [illegible] صحت [illegible] نیست [illegible] عفونت [illegible] رطوبت [illegible]
بر [illegible] تعدیل اسباب [illegible]
[illegible] اسباب [illegible]
[illegible] نیست [illegible] تعدیل [illegible]
[illegible] نیست تعدیل [illegible] اسباب [illegible]
نیست [illegible] زیاده از [illegible]
زیادتی [illegible] باعث تخمه و عفونت [illegible] تقلیل [illegible] صحت
[illegible] خصوص [illegible] و ما لیس [illegible] اعتدال که خیر الامور اوسطها
[illegible] نیست که [illegible] رنگ [illegible]
غذا [illegible] اسهال [illegible] و قوت
و فرحت افزاید [illegible] اشتهای [illegible]
[illegible] اشتها [illegible]
[illegible] لازم [illegible] نیست
و غذا [illegible] زوال [illegible]
[illegible] نیست که [illegible]
[illegible] غذا [illegible] تعلق [illegible]
دارد [illegible] غایت [illegible]

و باید دانست که هرچند بعد از اطالت مدت طعام [illegible] هضم [illegible] باشد السکون بعد

الطعام [illegible] راحت است سکون بعد از غذا زیرا که هضم تمام نشود مگر بواسطه اجتماع حرارت [illegible] بدن لهذا

گفته اند [illegible] نمی کند [illegible] بعد از آنکه [illegible] راحت [illegible] اسباب سکون

تام [illegible] اول [illegible] آنکه طعام [illegible] معده مایل [illegible]

است چون [illegible] معده قرار گرفته [illegible]

جانب [illegible] کرده [illegible] مشتمل [illegible]

[illegible] معده [illegible] هضم [illegible]

[illegible] که هضم [illegible]

است [illegible] حرکت [illegible] معده [illegible]

[illegible] گفته اند [illegible]

[illegible] طعام [illegible] غذا [illegible]

[illegible]

[illegible] اطبا [illegible]

اطبا مذموم آمده [illegible] می باشد [illegible]

[illegible] قوت [illegible]

ایشان [illegible]

[illegible] که عادت [illegible] باشد [illegible] از آن [illegible]

عالی [illegible] الاکل [illegible] وحده [illegible]

[illegible] طعامهای مختلف [illegible] و اکثار الالوان [illegible]

[illegible] علی العکس مگر آنکه [illegible]

اختلاف دو گونه است یکی [illegible] در کیفیات [illegible] هضم [illegible]

[illegible] محبوب [illegible]

[illegible] مصلح [illegible]

هضم چنانکه یکی [illegible] هضم بود و [illegible] که [illegible] [illegible] از [illegible] و [illegible]
نشود و کل تا غذا ان پخته شده الثقل که لطیف [illegible] و [illegible] اجتماع [illegible] غلیظ
و تا [illegible] چنانکه [illegible] و باید اگر [illegible] تحلیل [illegible] غلیظ را [illegible] لطیف [illegible]
شود مثلاً [illegible] اگر چون هضم و هضم [illegible] غذا غلیظ که هضم شده
هضم [illegible] لطیف و غلیظ [illegible] هضم [illegible] شده [illegible]
شده [illegible] و [illegible] آن [illegible] غذا لطیف که لطیف [illegible]
[illegible] پس [illegible] لطیف [illegible] غلیظ [illegible]
[illegible] آن [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] و [illegible] لطیف [illegible] غلیظ [illegible]
با هم [illegible] و [illegible] بعضی [illegible] بعضی
تا [illegible] طبیعت [illegible] که تمام هضم [illegible] اول [illegible]
[illegible] تا [illegible] هضم [illegible] اول [illegible]
تا اگر غذا غلیظ [illegible] که هضم [illegible] غذا لطیف [illegible]
و تمام هضم [illegible] [illegible] اگر [illegible]
منتهی [illegible] والله اعلم [illegible] اعلم [illegible]
که هضم تا بعضی هضم کنند بر بعضی دیگر [illegible] اول غذا [illegible]
که [illegible] هضم [illegible] شده که [illegible] غلیظ تر [illegible] که هضم [illegible]
از هضم ما بعد [illegible] و [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] هضم [illegible] لطیف [illegible] غلیظ پخته [illegible]
پخته [illegible] اگر غذا [illegible] [illegible]
با غذا لطیف [illegible] [illegible]
[illegible] که [illegible] [illegible]
[illegible] اگر چه بعضی [illegible]

چراکه

[illegible] حقی است بهر آنهاست یعنی با بهره و چیزها یعنی منزلت بیشتر داده که جسم سپید با اسفید [illegible]

[illegible] و النهی با خصوصیات بهر آنکه [illegible] شی شبیه [illegible] مستحسن می باشد و کما هو المشهور [illegible] نتایج و [illegible]

[illegible] نشانی بیست و [illegible] شعری [illegible] از آنست که جمیع [illegible] خصوصیات [illegible]

[illegible] که [illegible] بود و بهر که جمع کرده اند با ملاحظات و [illegible]

و [illegible] [illegible] نرسانده و کند [illegible] که [illegible]

[illegible] جمیع [illegible] کنار است [illegible] اگر [illegible] گوشت

[illegible] العفونت [illegible] شده [illegible] می شود که [illegible] احتیاج [illegible]

از و [illegible] است که [illegible] نقرات و [illegible] جمع [illegible] شود

[illegible] با هم [illegible] مختلط [illegible] شد [illegible] شود [illegible]

[illegible] باشد [illegible] و کشف [illegible] نهی [illegible] بالای از بعضی [illegible]

[illegible] جمع [illegible] و [illegible] که [illegible] گوشت [illegible]

[illegible] بیست لان [illegible] [illegible]

[illegible] بالطبایع [illegible] خورند و ضرر [illegible] و [illegible]

[illegible] بعضی اگر [illegible] اگر [illegible] شود [illegible]

[illegible] بعضی [illegible] اگر [illegible] شود و [illegible]

[illegible] شود و [illegible] اگر خورند و پس [illegible] خورند [illegible]

[illegible] الموجود که [illegible] بسیار و [illegible] گوشت [illegible]

[illegible] بسیار [illegible] باید [illegible]

و [illegible] شود و [illegible] میوه [illegible] خورد و [illegible]

[illegible] و بسیار خوردن [illegible] ترکیب [illegible] از [illegible]

[illegible] غلیظه [illegible] لطیفه [illegible] لطیفه و [illegible]

[illegible] اختلاف من حیث التضاد بود و چون [illegible] غلیظه [illegible]

[illegible] متضاده [illegible] و چون [illegible] غلیظه [illegible] لان [illegible] متضاده بالجمله از [illegible]

مضر نیست که تا لطیف تحلیل نیابد غذایت ندهد و مضرتی ندارد نیست لا اختلاف مضرتها که ... و ... گوشت

آن بعضی ... از غایت احتیاط ... در پای گوشت ... [illegible]

دان ... و ... گوشت تا آنست ... [illegible] ... نبات ... [illegible]

غلیظ باشد ... اگر ... غلیظ ... [illegible] ... گوشت ... کم

... باشد ... اگر ... غلیظ ... [illegible]

لطیف غلیظ ... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... غلیظ ... [illegible]

... [illegible] ... و دران ... [illegible]

... [illegible] ... بخلاف ... غلیظ ... [illegible]

... اختلاف ... [illegible] ... نیست ... [illegible]

... [illegible] ... اخلاط ... طعام ... [illegible]

... [illegible] ... غلیظ ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... فاسد ... [illegible]

... [illegible] ... غلیظ ... [illegible]

... علی الاطلاق ... [illegible] ... گفت ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... گوشت ... [illegible]

... [illegible]

و ... [illegible]

... [illegible] ... الاولی ... [illegible]

... علی طعام واحد بل یختلف الاطعمة ... [illegible]

چنانچه یک طعام مختلف نخورده باشند یعنی چه اکلات که مختلف الطعم باشند جمع کرده

شوق به تنعیم بوده یک آنکه نیز نمی توان خورد و پوشیده نماند که مراد از [illegible]

معده نیست که ضعیف بطعم واحد باشد چه گر یک طعام مختلف الطعم ساخته شود داخل [illegible]

شود و حکم ملایمت [illegible] میکنند تا ضرر [illegible] استعمال [illegible] معده [illegible]

[illegible] و [illegible] نیست که [illegible] بعضی [illegible] باشد و [illegible]

[illegible] نیست [illegible] از آن [illegible] و [illegible] نشسته [illegible] شود و [illegible]

که [illegible] بقول [illegible] طعام که [illegible] نقصان [illegible] اندک [illegible]

[illegible] آن [illegible] که [illegible] است [illegible] معدوی [illegible]

آنست که [illegible] شهوت [illegible]

[illegible] معده [illegible]

[illegible] است [illegible] اینان [illegible]

و کسل [illegible] است [illegible]

و [illegible] است [illegible] و [illegible] است

باعتبار [illegible] بطعم [illegible] و [illegible]

حرارت [illegible] است [illegible] از ضعف [illegible]

نیست و [illegible] خشکی [illegible] است که [illegible] خشک [illegible]

[illegible] است [illegible] دیگر [illegible] ضرر [illegible]

[illegible] اعضا [illegible] و [illegible]

حکم ملایمت [illegible] دارد و ملایمت [illegible] و کسل [illegible] بواسطه [illegible] حرارت که

علت [illegible] و تقویت [illegible] و ملایمت [illegible] معده و [illegible] شهوت و [illegible]

[illegible] ملایمت [illegible] است که از حرارت [illegible]

[illegible] و تحلیل میکنند [illegible] لا محاله [illegible]

[illegible] چون [illegible] میکنند [illegible] گرم می سازد [illegible]

باید که صحیح باشد و که غذا در روز و وقت شب خوردن طعام مقرر کرده اند شیخ را غذای روز
کنند و طعام روز را غذا و طعام شب را عشا گفته اند اما تفسیر این اوقات در صورت
نخواهد بود بسبیل سوء هضم باید خورد و که تحلیل حرارت غریزی بجهت معده نشود و دیگر
سه ساعت بعد از ... معتاد بود و آنچه در ایشان مذکور است اینکه آن اکل
اعدل اوقات النهار و سبب آن است که در تنگی شکم و معده و بهترین اوقات
و از ... یکوقت ماول ... و اطبا را در ... بعید بعده
کرده ام تا دل ... گرسنگی ... بهر غرض ... بعد پس
و تعیین این بهتر باشد بسبیل ... باشد که طعام ... شود و تا شود ترک
آن اولی است ... بهترین اوقات ... فصول ... شده ... ان
اخذ ... نصف النهار ... اگر ... و ... غذا در میان
روز کند و آن ... الطعام ... غذا اول یا آخر روز
... از ... تا ... باشد و ... غسل
در ... و ... مرتبه ... هضم
غذا ... و ... عادت ... که غذا ... و ... و العشا ... است
بهترین ... است ... باید ... بی ... شود ... به
... و ... طعام ... دیگر ... شود و اگر ...
... است ... شیخ میگوید ... غذا ...
ما هو اوفق من الفاضل الغیر المألوف زیرا که طبیعت چون با او الفت گرفته و الفت ...
بدان متوجه شود ... تنوع ... میکند و ... بر مضرت ... آن
... باصلاح میشود ... و از ... غذا ... بلا ... و این سخن
بقول ... که ... اعضا ... مضرات ... غذا و از
مقصود ... الضرر ... مضرت ... و ... از
... بخلاف قلیل الضرر که تا بر لذت ... صالح میکرد و ... و اگر ...

صلاح کوی لذت نباشد خورند اگرچه جسد او بهتر باشد که از جهت غذا اعضا را بهتر کند و صحیح

بیشتر که بهر شخص مزاج را غذائی موافق و مشاکل مقرر است و مراعات آن لازم

بسی [illegible] که از بعضی اطعمه جیده [illegible] بهم رسد که آن واجب است از اطعمه جیده

پرهیز کردن زیرا که احوال شخص مختلف است و [illegible] و در امور [illegible]

عادت را در نظر بسیار است و مراعات او [illegible] اینها است شخصی که [illegible] برود

خوردن عادت دارد [illegible] از [illegible] شدن ضعف قوت [illegible] چنین کسی اگر

ضعیف شود [illegible] تقلیل [illegible] غذا [illegible] لیکن [illegible] وقت [illegible]

و [illegible] کسی [illegible] کرده [illegible] وقت [illegible] کند [illegible] ضعف [illegible]

می آرد [illegible] کثیر [illegible] شکند [illegible] که [illegible] عادت [illegible]

غذا مطلق [illegible] غذا [illegible] فاضله [illegible]

بجز غذا مطلق [illegible] باشد [illegible] غذائی [illegible] تمام [illegible] بسیل [illegible]

و [illegible] حفظ [illegible] غذا [illegible] اصلاح [illegible] و اگر [illegible]

از [illegible] مصالح [illegible] است که [illegible] شود و پس [illegible] اختلاط او بالذات [illegible] و هر که

[illegible] التذاذ [illegible] متفاوت [illegible] است [illegible]

[illegible] اگر [illegible] اغذیه مطلقه [illegible] کسی [illegible]

نان باشد [illegible] است که معتاد [illegible] استعمال [illegible] است [illegible]

[illegible] کوسا [illegible] است اما [illegible] باشد از بهر آنکه [illegible]

[illegible] باشد [illegible] کوسا [illegible] باشد از بهر آنکه [illegible]

آنکه [illegible] ایشان [illegible] است [illegible] ایشان [illegible]

والبقر [illegible] لکن [illegible] اللطیف [illegible] اصحاب [illegible]

و ضعف یعنی [illegible] و امثال [illegible] است [illegible] کوسا [illegible] چون [illegible] الغذا [illegible]

[illegible] اصحاب [illegible] است [illegible] گوشت [illegible]

والطف قلیل [illegible] بهتر [illegible] است که [illegible] باشد و بهتر [illegible]

یعنی

بعضی از مردم پس آنچه اگر [illegible] داده باشند آنچه مزاج چون بغایت لطیف است [illegible] مستعمل

المعونت بر تقویت بعضی از صاحب سکون کنند. چون [illegible] معتدل [illegible]

[illegible] بشمه کرده [illegible] اجابت [illegible] مطلق و بهترین مثل مشوی [illegible]

[illegible] مهدی [illegible] کرده [illegible] بصورت [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] غذا است [illegible] اگر [illegible] شود [illegible] الا [illegible] نجاست که [illegible]

[illegible] گوشت [illegible] از گوشت که [illegible]

[illegible] چون [illegible] استعمال [illegible]

شود [illegible] بسیار شود [illegible] بازی [illegible] کنند [illegible]

[illegible] بحکم [illegible]

مختلفه و از [illegible] عات [illegible] مختلفات [illegible] صناعات [illegible]

[illegible] اگرچه [illegible] دیگری [illegible] اعتبارات [illegible]

و [illegible] کفات [illegible] مستعمل [illegible] استعمال [illegible]

[illegible] اگر [illegible] که [illegible] ساخته [illegible]

وارث [illegible] اعلی [illegible] الاخلاط [illegible]

[illegible] که [illegible] باعتبار دیگر [illegible]

[illegible] اقسام [illegible] لایق [illegible] الکتابت

الاخلاط [illegible] انشاء الله تعالی و [illegible] اقسام [illegible]

[illegible] بیشتر [illegible] مشهور [illegible]

[illegible] اگر [illegible] یونان [illegible]

[illegible] دیگران [illegible] [illegible]

کرده [illegible] استعمال [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] که [illegible] یونان [illegible]

[illegible] اصلاح داده و اصلاح [illegible] که در تقلیل [illegible]

دی کوشند و نیکوترین چیزی در این باب برای آب سرد نوشانیدن است و چون بیم حدوث تشنج

آب از آن دور کردن است [illegible] خالص در این باد مشهور است نزد اطبای هند هیچ

غذای اکثر مرضا را بهتر از برنج نیست الحق با طلاء و مشاهده افتاده مضرت ندارد که

نشود فرو و مشهور است و مضرت گوشت که منهضم نشود از دیگر و مضرت [illegible] زیرا که منهضم

این چنین است [illegible] معلوم است که بعضی جا اقوال اطبا مخالف است با هم واقع شده و چه — نکته

[illegible] بعضی که هم را نوشته بعضی [illegible] و این اختلاف از دو وجه بیرون نیست یا

مستحسن نمی شمرند امزجه بوده [illegible] اعتدال یا بوده و معتدل بوده یا مزاج

آنها [illegible] بوده و [illegible] وجه مخالفت در صورت مخالفت اطبا [illegible] — مخالفت

آنها و چه قول [illegible] مختلف در مزاج [illegible] مخالف خواهد بود و [illegible] باعتبار [illegible]

[illegible] شده که بعضی چیزها [illegible] اثری [illegible] بعد آن [illegible]

گشته [illegible] که [illegible] مخالف [illegible] است که [illegible] مخالف و بعضی [illegible]

شود [illegible] مختلف کند [illegible] بعضی چیزها هست که [illegible] از آن [illegible]

[illegible] اثر [illegible] میشود و [illegible] مشهور است که [illegible]

[illegible] است میتوان گفت [illegible] که [illegible] واقع شده [illegible]

[illegible] است [illegible] طریقه معقول [illegible] که [illegible]

[illegible] تجربه است [illegible] از آن [illegible] زیرا که [illegible]

از [illegible] است [illegible] که [illegible] معتدل [illegible] این [illegible]

[illegible] قول مخالف را اعتبار [illegible]

بودن [illegible] قاعده [illegible] اغذیه و ادویه [illegible] از [illegible]

[illegible] غذا مطلق [illegible] از [illegible] نوشته شد

عامه [illegible] معتدل است [illegible] غذا و دوای است استعمال [illegible]

معتدل [illegible] مستحسن [illegible] حفظ [illegible] اعتدال [illegible] — مستحسن

غذا و دوائی که مخالف مزاج ایشان [illegible] مناسب است از اینجاست [illegible]

گاوج

مرض کشنده بود ... [illegible] ... به حد اعتدال ... [illegible] ... خواهد بود

حقیقة بهم ... رسیده ... [illegible] ... از اینها ... گوشت ... حصول ... [illegible]

دیگر ... [illegible] ... است ... [illegible] ... که به حسب اکل ... [illegible] ... حقیقی

دوای این ... [illegible] ... است ... [illegible] ... دوای ...

... [illegible] ... است ... [illegible] ... معنی ... [illegible]

... [illegible] ... است ... [illegible] ... و اینها ...

... [illegible] ...

دیگر ... [illegible] ... گوشت ... [illegible]

... [illegible] ... است که گوشت ... [illegible] ... و ...

... [illegible] ... اعتدال ... [illegible] ... اعتدال بود ... است که

دیگر ... گوشت ... [illegible] ... گوشت ... [illegible]

... چون نقصان ... [illegible]

... [illegible] ...

و ... اگر ... [illegible] ... است ...

... [illegible] ... است ... [illegible]

غذا و دوای ... [illegible] ... باشد ... حصول ... غذا ... حقیقیه ...

یعنی ... [illegible] ... است ... [illegible]

... [illegible] ... و ... فضلت غذا ...

... [illegible] ... اگر غذا ... [illegible] ... فضلت مخصوص ...

و ... اگر غذا و دوای ... [illegible] ... حقیقی نیست ... [illegible]

... [illegible] ... و غذا ... [illegible]

... [illegible] ... غذا حقیقی

... حقیقی و غذا و دوای ... [illegible] ... و فضلت ... [illegible]

اند باشد از این فضیلت برسد و فضیلتی که از غذا مطلوبست آنست که اکثر اجزای او
صرف بدل ما یتحلل گردد شود و بمعنی لامحاله در غذا حقیقی باشد و پوشیده نیست
که ذی لذت بودن شئی مخرج آن شئی از جمیع مضار که در ویست نمیشود ایذ
اگرچه بسیار هستند از طبع تقابل و بهر این لذت در آن مضار واقع میشود و بسیار
منفعت غذا دو امر معلوم شد که قلیل الغذا بهتر است مع ذلک بمحدث کیفیتی ردی است
و بعد از این بحث الغذا تذکر احتیاط باید در صحت و جسمیت مر حفظ او
و اگر در مباشرت آن خطا افتاده شود زود تدارک باید کرد با مخرج او بقی و اسهال
یا مسهل او باستعمال مضادات اگرچه بسیار ایمن نباشد چه هرچند تداخل بیشتر
باید کرد و مباشرت آن ایمن تر بود کنند بیشتر باید از بد مست تداخل
محتاط بود و بطور لازم دانسته اند قاعده اند ترتیب نباید که حافظ صحت و حرکت
گفته است در غذا تصرفی دارد و گفته است که ترتیب چنانچه بهتر است که تناول اغذیه
مختلفه اتفاق افتد چیزی که سست تر باشد پیش از غلظت نشده باید کرد و آن خورد
چنانکه وجدان جستجو و ماحضر شد گرفته اند و اکثر در تشریح لا تجوز الجمع بین
الاغذیة المختلفة و در میان اغذیه مختلفه که در تناول اغذیه و افعالت ذکر نمی آورند
و دیگر رعایت ترتیب در آن ما تر است پوشیده نماند که بعضی تقدیم لطیف
بر غلیظ واجب دانند و بعضی بعکس خشت تر اول تر باشد که تقدیم اگر غلیظ
اول خورند لطیف بعد از هضم او فاسد شود و افساد کند و حجت اخیرین همی گویند
که هضم در قعر معده بیشتر است و اعلا معده کمتر هرگاه غلیظ اول خواهند خورد و غلیظ
منهضم بود در غلیظ خواهد بود و ثقل منهضم نطعنه را هر دو را مضر ما متشابه خواهند
و هذا هو المقصود و فرقی در رفع خلاف در میان القولین میگوید که اگر تفاوت
در غلیظ و لطیف همین درجه است که وقوع غلیظ در قعر معده تدارک میکند غلیظ
را در هضم او بعد هضم لطیف مضاف میشود پس لامحاله تقدیم این جمیع غلیظ را نخست
و اگر میان تفاوت کمتر باشد تقدیم لطیف لازم یا تأخیر لطیف ثانی که غلیظ گفته شد

شود و کلاً و کرنا و منفصلاً را مگر زناه نلسه و وجه دیگر و توفیق بین القولین آنست که حکم بر تقدیم
هر دو احتمال موقوف بر حال کرسنگی است چه اگر کرسنگی بدرجه اعتدال است مقوی است
کثیف را مقدم دارند مگر آنکه تفاوت بسیار در لطافت و غلظت بقدر تفاوت در هضم
و حلی مستفل معده باشد که در صورت تقدیم کثیف است و اگر کرسنگی مفرط است
و معده طالب غذا باشد بسبب وجع التهاب از معده نشده واجب است که
غلیظ را مقدم دارند و قید عدم انصباب مراد از آن نمودند که اگر معده متحمل غذا
بود و یا از شدت وجع صداع معده رنجه نباشد لازم است که در وقت غذا هیچ نشاید
نخست معده انتظار استدلالی و تفقد صفو در انصباب مراری باید کرد شید و بعد از
تحقیق طعام باید داد و آثار انصباب مرار از سوزش معده توان یافت افاده
تقدیم لطیف در صورت اعتدال جوع آنست که چون حرارت رفع معده میشود
لطیف را زود تر باید بخورد قبل از آنکه معده رغبت و میل کند صفو را منع خواهد
چنانچه سابقاً مذکور شد و معلوم شد که مقاومی غلیظ بر لطیف بعد منضج لطیف باک ندارد و این حکم
بخلاف آنکه در لطیف و غلیظ تفاوت کمتر باشد و لطافت و غلظ که در این تقدیر تقدیم
غلیظ مستحسن است کلاً و کرنا و مرارا مانع تقدیم غلیظ و صورتی که اشتهاء مفرط باشد
و معده خالی آنست که چون جوع شدید الاقتضا رفع شود بخورد و زود بران مشتغل خواهد
شد بر استداد حرارت جوع زود تر خواهد خورد و رغبت لطیف بعد او حرکت قم آنکه گذشت
بواسطه عدم تعاقی مخالفت میان غذائین تمام است که غذا اول از حرارت شده و جوان
شده زود تر قبول نضج میکند و بعد آن غذا ثانی در اعالی معده واقع میگردد و هر دو غذا
جنبه تحلل مشکلند فیما بین و حکم متضمن بیاشند و در تمام متضمن شر بکلاف آنکه در چنین
صورت لطیف را مقدم کنند که کلاً وحی از خلط غلیظ بعد انهضام است نارغ و خالی
جوع سهل بغذا خواهد شد لانه بالطافه لا یفی الهضم فی المعدة المشتغلة بالجوع پس غلیظ
که عسر هضم دارد خواهد شد و زیادتی تصرف ثانی می شود و اگر غیر سریع الفساد است لا محاله معده
در وقت تقدیم رغبت مشتمل خواهد شد جهت انتظار او و بغذا و سهولت حصول تغذیه

سبب غلیظ که بمعده ی خورده شود و چون که بهضم او دیر میشود و اجزاء موجب تخمه طعام معده
است اگر پیشتر منهضم لطیف خورده شده بود روی فساد خواهد افتاد و اگر سبب غلیظ هم خورده شد خواهد
انکه گرسنه و آن زمان انقطاع معده را جواب میکنند و آنچه منقول شده که قدما با گوشت نان
نخورند مراد آنست که معده را گوشت غلیظ هضم شده است نخورند نه آنکه بنان بهم نخورند
نخورد و بعضی علما لتفرق فی شرح القانون ایضا منقول شد که اشتهای غذا دیر هضم
هیچ منهضم همراه غذا است غیر الهضم اصلا و انست که تقدیم و تأخیر شود نه در بعد اکلها
خورند و چون زود از معده باسعار رود و غذا آن ثانی را از معده بیرون رود و قبل هضم بوده بعضی
تقدیم غذا هم سبب است که دوان ... انکه منحدر رود بعضی اجزاء غلیظ تر طبع او منحدر بوده
معده یافته بود و بمانی که عدت غلیظ خورده میشود که سایر رقیق و زلق و رطب را تقدیم
نقده کنند و میل کند از غذا بماند و همراه خود آن غذا غلیظ منحدر را بر منهضم سازد و ترش شود که
تا بعضی غلیظ غذا از ده در آن بماند و متفرق نسازد ولیکن ما میکنیم بعلتی که در تقدیم غلیظ گفته
شد ... لطیف بود ... انکه از طبخ هیچ میبایدگر یا فته میشود بهانست که غذا ... [illegible]
نباشد انکه فصل گفته بود ... در تمام آنها ... که گردد و غذا منفق و بعضی که
بحی از آن شیرین تحی خود در اتفاق فند حلو را تقدیم باید داشت هم انکه ... [illegible]
انکه خود شیرین است غذا شیرین ... و ... میکنند پس اگر تقدیم در آن نشود و قبل با
غذا دیگر خورده شود لابد همیشه ... حلو غیر منهضم خواهند ... و ...
جهت فساد عظیم است و اگر گویند شکست که غذا حلو تر چون غیر منهضم عکس میشود
فی شود کما قال الشیخ الغذاء الحلو ... طبیعتها ینضج نضج الدم پس ... تقدیم
حلو ... نفع نباشد و نفوذ اجزاء غیر منهضم ... حلو ... و اجزاء غیر منهضم
غذا ... بود و از فساد ... نیست لا انکه ... حلویات شکسته است که
می آرد و چون از ... و ... که ... از این حلویات زود ... و ...
با خروج خون ... ولیکن ... شیرین ... مرغوب ... بحسب ... و ...
نیز ... باشد بخلاف غیر ... که اگرچه بطفیل ... حلو منحدر میشود اما چون ... نیست

و غیر مرغوب بعضها ترک می‌کنند [illegible] با ضرورت و ضروری باشد تقدیم [illegible] نمود و غیر مرغوب
میشود و نقل از بعضی [illegible] نداشتند [illegible] چون [illegible] امارات [illegible] میشود [illegible]
که محمود ثابت شده و بسیار [illegible] در صحت [illegible] کرده و صحت [illegible] چنانکه انگار
او اکثری صحت [illegible] و می‌آید [illegible] که اگرچه [illegible] صحت [illegible] تعجب [illegible]
[illegible] از آن شده که [illegible] از [illegible] بعضی [illegible]
او صحت [illegible] که [illegible] بعضی [illegible]
[illegible] و همچنان [illegible] که [illegible]
بالطبع [illegible] از [illegible] اتصال میکرد [illegible] که [illegible]
[illegible] شده [illegible] صدا [illegible]
[illegible] صحت [illegible] چون [illegible]
[illegible] صحت [illegible] شود [illegible]
[illegible] صحت [illegible] و [illegible] اگر [illegible]
[illegible] که [illegible]
و این صحت [illegible] فی آخر [illegible] عند [illegible]
و بیان که بعضی [illegible] است که [illegible] از این بعضی [illegible] که [illegible]
[illegible] شده [illegible]
[illegible] چون [illegible] آن [illegible]
[illegible] که گفته‌اند [illegible] کتاب [illegible] اگرچه
جمع شده [illegible] چون [illegible] الاشیاء [illegible] از قوه [illegible] میشود
[illegible] بالطبع [illegible] بود [illegible] اول [illegible]
که [illegible] و [illegible]
[illegible] اصحاب [illegible] حال و [illegible]
[illegible] عادت [illegible] بعضی [illegible] و بعضی

قیاسس

خواص متقرر شده و کیفیات حلی بادران بفضل حضرت کما لا یخفی علی اللبیب [illegible] در بیان
اختلافات امزجه و احوال حسب آن تدبر نمودن مدانکه بعضی کسان باشند که ایشانرا اشتهای
قابضات قبل از طعام ضرر می باشد و این معلوم می شود که معده ایشان مسخر خی بود و غذا
در وی لبث نکند تا وقت هضم و تو در آمد و کذالک بعضی کسان باشند که ایشانرا اشتهای
قابضات معده طعام را زود هضم دهد و این هم دو قسم شود یکی آنکه بعد تناول طعام در آنچه
فی همکنند که بیش از خوردن قابض برای غذا منع می کنند دوم آنکه غذا در معده ایشان
دیر بماند که ایشانرا خوردن قابض بر غذا تحریک باخدار میکند بعد هضم سیوم آنکه
طعام و معده ایشانرا متحجر شود و که تناول قابض غذا منع نماید صاحب خانه ایشان
که در دوازده صبح و شام بخورانند کشنیز خشک و امثال آن عقب غذا لازم داشته
باشند اگر شئی علیحده نوشته که هر کدام معده ضعیف باشد و خواهند بر تقویت و هضم آن
مقوی باید کرد از بخشت غذا دهند و عقب آن تمر یا مقوی نوشانند تا طعام بیشتر
هضم معده در زمانی طویل باشد تا آنکه تقویت تمام معده مطلوب باشد اگر تمر یا مقوی قبل
غذا خورند بهتر است بعد غذا و کذا هر کاه بعد هضم معده صاحب آنرا خواهد اگرچه در زمان
معده قبل از طعام که تهی شوند از معده زود میکذرند و زنگ نمیکند بخلاف بعضی
بدانند که بعضی مردم باشند که غذا با لطف هضم در معده ایشان نمی شود و بغیر زود
و این کسانی باشند که معده ایشان قوی نباشد بود و شیاء لطیف را فاسد کنند و بعضی
باشند که در ذکر المعده بمناسبه هر مزاج ما در لطیف است که سود اوی مزاج را از غذا یه هر چه کثیر
و قلیل الحرارت بود و مناسب بیت بشمه طبی که طبیعی بود اما اگر حاذق باشد مجتمع تمر یه کثیر و
غذا یه دوا یه کفایت نکند چنانچه گفته شود و صفت اوی را بهر چه مهیو مرطب بود از غذا یه مناسب
و کسی را که در وی خون کرم متولد شود از غذا یه هر چه باد و قلیل الغذا است باید داد و کسی
و کسی را که در وی خون بلغمی متولد شود از غذا یه هر چه قلیل الغذا و دی سخونت و تلطیف
بود باید داد و باید دانست که آنچه گفته شد از تدابیر حسب المزاج ما غذا یه دوا یه تقاضی
بر امزاج است که بیشتر غلبه خلط بود اما خلط مذکور فاسد نباشد پس اگر فاسد باشد مزاج

فی علته خلط یا اغلبه خلط بود و آن جمله را سبب باشد [illegible] است [illegible]
و اجزای آن باید کرد و در [illegible] و ادویه [illegible] کفایت کند القوة [illegible]
مضرت اغذیه و ادویه پوشیده نماند که هرگاه اغذیه و ادویه [illegible] خود [illegible] شود
حسن تدبیر آنست که [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] گشته [illegible] و اگر [illegible] شود
تا [illegible] هضم کرده و [illegible] است که اغذیه و ادویه [illegible]
[illegible] آن [illegible] و [illegible] تا [illegible]
از [illegible] اغذیه [illegible] و [illegible]
و چون [illegible] است [illegible] پس [illegible]
سوم آنکه [illegible] که از [illegible] شود [illegible]
تا آن چیزی که [illegible] باشد [illegible] اصل [illegible]
[illegible] و چون [illegible]
او شوم [illegible] و اگر [illegible]
و اگر [illegible] اغذیه و ادویه [illegible]
[illegible] و [illegible]
آن [illegible] است [illegible] است که [illegible]
شهوت و [illegible] چیزی که [illegible] شود [illegible]
[illegible] باشد [illegible]
شود [illegible] شهوت [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] و ادویه [illegible]
[illegible] سکنجبین [illegible]
و اگر [illegible] العسل [illegible]
و ادویه [illegible] سکنجبین [illegible]

[illegible] تا اگر اشتها و غذا در سینه عموماً باید دانست هر گاه در اکل افراط شود و خوف

امتلا افتد یا غذای ماکول از حرکت معده که بعد از تناول می باید فارغ گردد و منحط و متعفن شود

[illegible] آب گرم [illegible] تشویش کرده در معده و [illegible] کفایت فرمایند [illegible]

در معده تخریج غذا [illegible] ما باشد اما هرگاه وقت قی [illegible] باشد یعنی غذا [illegible]

[illegible] باشد [illegible] ربع قوی باید که تخریج باسهال نمایند و جهت [illegible]

آب گرم اندک [illegible] کفایت [illegible] استعمال [illegible] که معده را امتلا و [illegible] عادت

[illegible] اگر [illegible] مستعمل [illegible] اخف [illegible]

[illegible] اگر [illegible] کفایت کند [illegible]

[illegible] اگر [illegible] قی [illegible]

[illegible] مرض [illegible]

[illegible] مانند آن کافیست اگر در [illegible]

[illegible] مانند آن [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] درم [illegible]

[illegible] خفیف [illegible] آنست که [illegible]

[illegible]

[illegible] قدری [illegible]

[illegible] آنست که [illegible] غذا [illegible]

[illegible] غذا [illegible]

[illegible] غذا [illegible] بالغرض [illegible]

[illegible]

[illegible] از غایت [illegible] نیست [illegible]

[illegible] غذا [illegible]

[illegible] امتلاء عروق از فضول غذای ماکول [illegible]

اند و گفته شد الیس شیئی یحدث الحمیات العفنة کما یحدث التخمة بسبب العفونة و
من الادام لکل انسان بحسب غلظ اخلاطه و بحسب تقصیره و بحسب ما یلزمه من الحفظ و من
داد بر باشد باید اجتناب از طبیخ نکرده و سفال و اجتناب تمام ... بن یکدیگر شود
و همچنین ... بر شنیدگان از آن بپوشند مگر سر پوشش مشبک ... تنند بکار ... از غذا نیز
ستر ... و بخره نکرده ... طعام ... تمنیت است ... اکر آبی را دو باشد و بات
دیگر امثال ... سرپوش ... شبک ... اما آوانی که در ... طبیعی
تکمیلهم با خوردن ... اکنون ... بهتر است ... و شیرین ... غلاف ...
گذشته ... اکل ... طعام ... از ذکر طعام فارغ شد ... کرات ... ازینهم و ...
صادق نوشیدن العطش ... اکل ... طعام ... آب ... وقت ... و خود ... است
خواه بر طعام ... متصلا ... بحیث ... مشروب ... شرب ...
تشرب ... وقت نوشیدن ... المزاج ... که در ... بهضم
تکمیل شروع شده باشد ... یعنی یک ساعت گذشته باشد و انتظار ... آب بعد غذا جهت
نیست که ... واسطه هضم ... معده ... لازم ... شرب
... تا ... کند ... بلع ... جهت ... طعام ... است ... باشد
در معده ... غذا ... جسام ... بسته ... و ... گشت
شیغرا و ... و اما اکر غذا ... معتدل المزاج ... باشد و ... باشد که
شرب آب در اثنای طعام ... طعام ... و ... مشروب ...
لیکن ... و ... اکر ... معده گرم بود ... که در ...
... آب ... اکر ... معده ... گرم ... و اکر ... غذا
ذی رطوبت بود ... اکر ... باشد ... معده ... رد و کند آن
غیر معتدل ... و که قلیل ... الرویت ... غذا ... تسکین ...
... باشد ... ضعیف ... شد ... خون
آب سرد ... بنوشند ... قوی ... حال ... است ...

پیدا آید چون عطش صادق دلیل الاحتیاج الطبیعة است منع از آن باعث مرض است پس گفته است
بر سبیل الاطلاق که قطع العطش سیما اگر کان علی الطعام و بعده تا هست که ضرر او زیرا
ثابت که منفعت پیدا نمی آید عطش ضروری باشد که صحت و اگر عطش کاذب
است و بعضی از آن [illegible] باید کرد عطش صادق نبود و منع آن کرده شود شرب
[illegible] ضروری [illegible] باید که [illegible] بر سبیل [illegible] شرب [illegible] اگر
[illegible] شرب طعام [illegible] عطش صادق و کاذب
علی بعد که گفته شود و شرب [illegible] اوقات [illegible] شرب باید و آنست که [illegible]
[illegible] است که و [illegible] طعام بعد او [illegible] شرب [illegible] شود و [illegible]
تخصیص البعض است [illegible] والبعده و [illegible] السلم [illegible]
منع [illegible] و [illegible] آنست که چون بعد [illegible] است [illegible] بالاصل [illegible]
با [illegible] سر [illegible] کو [illegible] نوف [illegible] و [illegible]
[illegible] بعض [illegible] شرب [illegible]
و [illegible] و [illegible] چون [illegible] و [illegible]

[illegible] مساحان [illegible] [illegible] است [illegible] ضرر [illegible]
[illegible] که [illegible] حرارت [illegible] که [illegible]
[illegible] ضروری [illegible] ضروری [illegible] شود [illegible]
[illegible] بود [illegible] شرب آب و [illegible] اوقات [illegible] است چون [illegible] شود [illegible]
از بعد [illegible] و گذشت که [illegible] اعضا [illegible]
[illegible] شود و [illegible] ضروری [illegible] حرارت [illegible] و [illegible]
با [illegible] اعضا [illegible] شرب آب [illegible] بعد و [illegible]
[illegible] شدن [illegible] که چون [illegible] شود [illegible] پس [illegible]
[illegible] شود و [illegible] طبیعت [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] آب و [illegible] باد [illegible] شود و [illegible]

و اما سبب آنکه بعد از حرکت جماعی مضرتر از غایت باشد آنست که جماع [illegible]
آنکه ضعف اعضا تمام بود و وجه منع شرب آب بعد از حمام همانست که در حرکت گفته شد پس هرگاه در این
وقت یعنی بعد از حمام آب سرد با اشتها می نوشند ضعف [illegible] بخصوص که حمام گرم
نوشیده آید [illegible] و وجه منع شرب آب سرد در [illegible] همان [illegible]
شرب آب [illegible] و وقوع خفقان که مستدعی [illegible] باشد [illegible] غیر [illegible] ذبول
شود و از آب سرد [illegible] مضر [illegible] بود [illegible] تشنگی آب سرد در این اوقات [illegible]
و اشتای آن حادث [illegible] پس احتیاط از آن ضروری با
احتیاط اگر انسانی مضطر شود [illegible] و اوقات مذکوره تمضمض کند بدان [illegible]
نماید [illegible] اگر کفایت نکند [illegible] قدری [illegible]
آن [illegible] غذا [illegible] اخلاط [illegible] غذای
ناقص [illegible] معلوم [illegible] که هرگاه [illegible] غذا [illegible]
[illegible] استعمال [illegible]
[illegible] قبیل المضر [illegible] رطب بود و منع [illegible]
آب سرد [illegible] بخلاف
[illegible] مثال [illegible]
[illegible] آب [illegible]
بود [illegible]
قبل از [illegible] آب [illegible]
آب [illegible] قد حصل [illegible] وقت [illegible]
از خواب بود [illegible] شرب کند [illegible]
[illegible] آب سرد [illegible] آب در این اوقات [illegible]
[illegible] اما این منع کلی نیست [illegible] اگر کسی [illegible]
[illegible] قبل خواب بالعطش [illegible]

اما آنکه چون شرب آب نموده‌اند [illegible] مکروه شمرده‌اند و بعضی [illegible] حرام دانسته‌اند بعضی
بر وجه بعضی [illegible] دیده‌اند که چون آب سرد نوشیده شود [illegible] فسرده گردد و [illegible]
هنگام [illegible] شود [illegible] چنانکه [illegible] صعود [illegible]
و [illegible] نفس [illegible] مرد [illegible]
عرض [illegible] در [illegible] حال [illegible] بیان کرده‌اند [illegible]
لازم [illegible] است که آن [illegible] باشد [illegible]
صحت گفته [illegible] فی کمال [illegible] الاعمال والاعمار فی [illegible] بعضی [illegible]
از عقل و حکمت [illegible] که [illegible]
نظر آن [illegible] از حکمت [illegible]
و موافق [illegible] طبیعت [illegible] است [illegible]
[illegible] محققان منع آن [illegible] آب [illegible] شده [illegible]
[illegible] نه است و [illegible] ندارد [illegible]
[illegible] شریف [illegible] منع جمیع [illegible] تحقیق [illegible]
[illegible] منع کرده‌اند و تخصیص نموده‌اند که [illegible] آب [illegible] و [illegible]
یکی از [illegible] و شرب [illegible] نوشته که [illegible]
جمع [illegible] گوید [illegible] صحیح [illegible] است [illegible] گفته [illegible] آب
و [illegible] علت [illegible] شده حکم [illegible] اجتماع و عدم اجتماع [illegible]
[illegible] و حاصل آنکه [illegible] اجتماع [illegible] است [illegible]
[illegible] و [illegible] اجتماع [illegible] غایت آنکه چون [illegible]
[illegible] اجتماع [illegible] و اگر [illegible] چون آب [illegible]
[illegible] مختلف [illegible] اجتماع [illegible] صحیح [illegible]
[illegible] اصلاح [illegible] متعلق [illegible] است و [illegible] مفصل گفته شد
[illegible] بیان [illegible] آن نموده [illegible] اند در بیان احکام

دماغ و دفع آن جا بود و دیگر آنکه بهر نوع که هوا معتدل نیست باید دانست که صاحب مزاج گرم تر آب

مزاج خود را بداند است که معتدل بود و در شدت سرد خوردن طبیعی بود و با برف هم دیگر دیده

و [illegible] برف باشد که از خارج بود و یخ [illegible] برف بر برف نهد آنگاه اندک آب بر برف ریزند

خوردن نیست اما آنگاه که برف در وی بود بسی آنجا باید آشامید و فاسد هم حاصل شده است

که آب یخ در وی باعث فساد و منفخ بود و لیکن آنگاه برف چند بود اختلاط [illegible] آب خوش است

و گرم آب که اعتدال و تناول وی منع کرده از جهت آنکه سرد بر فقاعات اعصاب

و امثال آن ضرر هست اگر گویند عفونت مضر اعضا مذکور را اما از برودت است پس همه برف

زیرا که آب یخ با بلغم [illegible] بود و [illegible] شده جواب آنست که برف [illegible] می‌کند از عفونت

در وی تجاویف [illegible] است و [illegible] زیاده از آنست آب [illegible] میباشد و معلوم شد

که [illegible] ملاقات شده منفعل از هیئت اگرچه فعل ضعیف بود و ملاقاتش منفعل طول

شود فعل وی [illegible] است منفعل فاعل وی که ملاقاتش چند آن بود البته قوی میباشد پس اگر

برف با [illegible] که اندر وی [illegible] و شیء از وی خواهد بود [illegible] قید معتدل حسب با

معتدل [illegible] آن بود و شدت [illegible] زمان گرم [illegible] آن از حد خارج باشد [illegible]

[illegible] باشد که [illegible] باید [illegible] ذلک [illegible] آن [illegible] حال [illegible]

وتحمل قوی المزاج [illegible] کسی است که مزاج وی قوی بود و اگر چند تحمل قوی [illegible] سرما

[illegible] گشتن [illegible] ظاهر است که [illegible] است و در [illegible] تقدیم

آنکه صفراوی تحمل [illegible] وی بود و [illegible] آنکه حرارت صفراوی لامحاله غالب

[illegible] آنکه صفراوی اگرچه حرارت [illegible] را علت تخلخل و قلیل اللحم

میباشد تحمل برد وی [illegible] نتواند شد بخلاف [illegible] که اعضا [illegible] وی

ملحم میباشند [illegible] و چون معلوم شد که

[illegible] مناسب [illegible] ممنوع پس مراد

قلیل البرد [illegible] موافق باشد [illegible] اگرچه [illegible] که ساقط الاعتبار

است و مراد از قلیل البرد آنست که برودت او متوسط بود و طبیعی باشد یعنی از برف [illegible]

کرده باشد

گرم و خشک و سرد را از متوسط فروتر از معتدل است چه سرد و تر و رطوبت دارد و وسط حقیقی

مفرد و صفد او را معتدل گویند و کمتر از آن را متوسط می گویند و تمثیل گرم و خوب تمدد از ین معلوم

شد که احتیاج باب سرد به فرود وجهی مفقود است اگر چه سرد وی باشد غایت آنکه قلت

داشت برودت [illegible] معروض شود ولیکن باب سرد است نشست که حصول آن سکنجبین صادق

می دهد [illegible] جمیع اعضا [illegible] است معین [illegible]

[illegible] و دفع [illegible] چون [illegible] خشک [illegible] خشک [illegible] سرد و [illegible]

دفع شده که [illegible] است [illegible] شده [illegible] سرد در

[illegible] شده [illegible] لیکن [illegible] مخصوص [illegible]

[illegible] چون هوا [illegible] گرم [illegible] بعضی [illegible]

گرم [illegible] سرد [illegible] آن [illegible]

[illegible] گرم [illegible] معلوم [illegible]

[illegible] است اگر [illegible]

در وقت [illegible] گرم [illegible] چون [illegible]

[illegible] گفته [illegible] استعمال [illegible] است

[illegible] هر گاه [illegible] یعنی [illegible]

[illegible] است هر گاه [illegible] مقصود [illegible]

[illegible] است که بعد حبوب و سفوف [illegible] شربت [illegible]

[illegible] لبعد الاعضاء عن مادة اللزجة [illegible]

[illegible] شربت [illegible] است [illegible] طبخ [illegible]

قلیل [illegible] نیست [illegible] مشروب [illegible] کرده شد

[illegible] عطش صادق [illegible] شربت [illegible] باید دانست که عطش

که صادق [illegible] متفق علیه [illegible] است که بنابر احتیاج بدن [illegible] اعضا [illegible]

[illegible] مخالف [illegible] رطوبات [illegible] واسطه [illegible] حرارت

و ... تا وقتی که ... [illegible] ... اطبا ... کاذب گویند و وقتی ... از آن بود و شد

که بعضی از این قسم نزد بعضی اطبا ... و صادق است چنان بیان کنیم بدانسته که عطش کاذب که

... [illegible] ... کاذب و صادق ... آن ... نیست که ... غلیظ ... [illegible]

... شده ... [illegible] ... غلیظ شده ... [illegible] ... حاصل ...

... [illegible] ... آب ... [illegible] ... که شرب ... [illegible]

... [illegible] ... عطش ... [illegible] ... بعطش ... [illegible]

... عطشی که بعد طعام ... [illegible] ... طبیعت بهضم ... [illegible]

عطش کاذب ... [illegible] ... آب ...

... و اگر ... [illegible] ... قدری ... [illegible] ... آب ... [illegible]

از آن بود ... عطشی که بعد طعام ... [illegible] ... آب کافی ... [illegible]

... [illegible] ... نیست ... نزد بعضی ... [illegible]

... عطش ... [illegible] ... است که ... [illegible]

... حرارت ... [illegible] ... العطش الکاذب ... [illegible]

... للسکاری والمخمورین ... [illegible] ... در این محل ... [illegible]

ان یکون السکران والمخمورین ... [illegible] ... الشرب ... [illegible]

... [illegible] ... السکران ... [illegible]

حرارت المعدة ... [illegible] ... الشراب ... [illegible]

... الحرارت ... [illegible] ... عطش ... [illegible]

و اطلاق کاذب و صادق ... [illegible] ... تعطیش ... و این گفته که وی اگرچه ...

... [illegible] ... وصول ... [illegible]

... حرارت ... [illegible] ... عطش ... [illegible]

تعطیش ... و این گفته ... بلغم ... [illegible]

کاذب ... عطشی که ... غلیظ ... [illegible]

[illegible]

معنی حرمت آن بیان میکند کما لا یخفی و این درویش بطریقی که وی قطعی الحرمت و نجس العین است

دشنام است و موجب لعنت ایشان میرسد و دیگران شده که احکام مثلث بیان نموده

به آنکه منافع وی قریب منافع خمر است چنانکه باید و مع ذلک نزد امام ابوحنیفه

و امام ابی یوسف رحمة الله علیهما حلال و پاک روایت امام محمد حرام [illegible]

خمر آن بیان شده و چون علت مثلث مسکر است [illegible] دیگر شرایط آن

تا شارب وی [illegible] آن نباشد نوشته نماند که مثلث باید که نیست [illegible]

تداوی و قیام عبادت بود و [illegible] بسیار حرام نماند و مسکر [illegible] اگر

[illegible] منفق علیه حرام باشد لهذا [illegible]

[illegible] حکم تحریم [illegible] کرده اند

[illegible] حلال نیست اگر کسی [illegible] تداوی

[illegible] اغلب که [illegible] العمل [illegible] اتفاقات [illegible]

[illegible] اختلاف بود [illegible]

[illegible] اختلاف علما [illegible] مثلث [illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] محمد بن محمود [illegible]

[illegible] مثلث [illegible]

[illegible] ایشان غلط افتاده [illegible]

[illegible] مثلث [illegible] ایشان [illegible]

[illegible] علما [illegible]

[illegible] اختلاف [illegible] حرمت مخصوص مثلثی است [illegible]

[illegible] محمد بن محمود گفته [illegible] ازین حکم [illegible] اهل شرع [illegible]

بجهانه

تیز شود ... و کمونیا غیسه و باید امتصاص آنکه بعد از آن هم معده تیز شود و اگر
قدری ... آب سرد بخورند تا معده را تنگ قوة دهند و شراب ... را الکه قدری
انها ... و شروع کنایة بنفخ کرده و بلغ نمایند که بعین تقویت معده است اما
... شربتی ... نفخ زوال نماید و اینها باید که صحیح ... شراب ... سکنجبین
... اتفعه ... تشابه ... معده استحکام نماید نفخ شراب ... سکنجبین
معده و ... طعام است چه عند ... شراب ... اگر ...
... فایده ... آب سرد بعد با جراث شربت سکنجبین ... لطفا ...
... معده است ... و شربت ... و تناول ... گذشت و غرض از معده ...
... ثقیل ... خاصه که بعد از اراده استحکام بود ... معده
... است که ... مقصود از استحکام ... سکنجبین
... و ... از شراب ... شده و تقدم ... از این ...
... و ... معده ... استحکام ... شده
طعام و ... معده ... است که ... شراب ... خوف ... بود
و الا ... خوف ... که لازمه ... شده
... و شراب ... نافع تر از شراب سکنجبین است در تقویت معده
و شراب لیمو ... سکنجبین ... و کذا شراب ... شربت
سکنجبین ... شراب ... سکنجبین ... مذکور ...
... معده ... و ...
... نافع ... قبض ... معده ...
... شراب ... شراب ... معده ... که ...
اگر ... و ... معده استحکام نماید
... نفع ... باید ... نماید
و ... نفع ... طبیعت ... استراحت ... [illegible]

... [illegible]

فایده

باشد که آب سرد کم دهد و اگر از بهر تسهیل برقی سکنجبین ... بیکن باشد که بعضی
آب سرد موجب تشنگی می‌شود و آن گاه باشد که بعضی ... و اخلاط
رقیق بیرون ... مدت تکاثف در بعض ... کند از ... سکنجبین
[illegible] اخلاط ... کند ... سکنجبین ... [illegible]
سکنجبین ... [illegible] ... کثرت
... [illegible] ...
... کل ... [illegible] ... و بعضی ...
باید که ... زایل شود و بعد ... [illegible]
... [illegible] ... و اگر بعد
... شراب ... باشد که ... [illegible]
... [illegible] ... شراب ... بعده از
... [illegible] ... هر گاه ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ... افیون و
... [illegible] ...
... شراب ... [illegible] ... و باشد
... [illegible] ... از آنکه شراب ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... و قی
... [illegible] ... قی ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... قی کرد

باید که قدری طعام ملایم خورانند و چون ساعتی بگذرد قی فرمایند تا فضلات را که بطبع مخلوط شده
شده دفع کرده و بعد از سعی رفوه و خوابانیدن بقوه که مطفی حرارت قاطع بخار مذکور
چون شربت انار و سیب بهی و عناب و امثال آن و باید که شربتها را بدیره آمیخته بکار برند
تا سریع النفع باشد و بهترین چیزها در اینباب فقاعیت که کشک شعیر و قدری سنبل الطیب
قلیلی از آب غوره با آب لیمو و قدری نبات در آن بجوشانند بغایت نیکو باشد و تدبیر
صبح نیز باشد و دلک قدیمین بقوت تمام بخارهای مذکور را تحلیل نماید کما مر فی الفصل
الفصل الثانی فی الریاضة و الدلک فصل دوم از مقاله پنجم ثبت در بیان ریاضت و دلک
آنالریاضت فعلی است که اراده بدن تقصد الی النفس العظیم تا ریاضت بدن نرم و اخلاط حرکت ارادی
که منضم کند نسائر اعضای نفس عظیم و تنبیه و در قانون ابن سینا تعریف تواتر نفس زیاده کرده و
بدانکه عظم نفس بدون تواتر محدد ریاضت نمیرساند و بدانکه تعریف ریاضت کرده اند
مخصوص بنوعی است که عام بود و اثر وی تحلیل بدن سرایت کند و کمیت و کیفیت را بقدر هم
هر حرکتی که مفید بود ارادی باشد یا عرضی پس ریاضت عبارتست از حرکتی که منتهی شود بتعب
نفس عظیم انخاند و اقسام حرکات و بحث از قوانین آن ذکر شده در اینجا لطائف آن
نمیرود هر که تفاوت میان تعریف اشیا تمیز کرده حاجتی نیست و تا اینجا رسید بسیار
تعریف میکند و حد ریاضت ازین قبیل است و غرض ازین سخن آنست که چون دو تعریف
مفهوم شد ایراد سکوک بر ین حد و ذ محال ماند و جمع را درین تعاریف وجوهی متحقق
گشت و ریاضت بر سه نوع است یکی ریاضت ملایم و دیگر ریاضت عنیف و سوم ریاضت متوسط
میماند و ظاهر است که ریاضت ملایم حاصل نمیشود الا کم مستفرغ شود و تحلیل و تحمیل با حد
طویل فساد کثیر از مجتمع شده چه اگر عنیف شود و مرض عفونی پیدا کند و اگر کیفیت کرده
علل امتلائی و اگر بطئی شود کیفیت بسوء مزاج و اگر بعضی بر دو دم آرد و بخار او بخار
روح را فاسد سازد پس احتیاج بامری که مانع اجتماع آن مفضول بود واجب باشد و آن یا نفس
است چه اگرچه طبیعت بدون خالقها دایم در تحلیل و دفع فضلات است لیکن فی الجمله حرکت

کفایت بلغا

ریاضت [illegible] شهوات [illegible] سست [illegible] که [illegible] لازم [illegible]
بیش است [illegible] از ریاضت [illegible] کنند و [illegible] غذا [illegible]
[illegible] طبیعت [illegible] صالح [illegible]
[illegible] باشد که [illegible]
[illegible] است که [illegible] فی الغذاء [illegible]
طبیعت چون [illegible] معلوم شد [illegible]
[illegible] ریاضت [illegible] تحلیل فضول [illegible] طبیعت است
[illegible]
[illegible] نوشته [illegible]
و وجه [illegible] ریاضت [illegible]
[illegible] گفته اند [illegible]
[illegible] معقول [illegible] رطوبت [illegible]
و جسم [illegible] ظاهر [illegible]
و منافع آن بسیار است بعضی از آن منافع گفته [illegible] الاعضا [illegible]
الحرارة الغریزیة [illegible] تحلیل الفضلات و توسیع المسام یعنی ریاضت [illegible]
[illegible] امراض [illegible]
[illegible] ریاضت که [illegible]
[illegible] است [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الریاضة [illegible] بالحمد [illegible] بعض [illegible]
[illegible] ریاضت [illegible] که [illegible]

دون بعضی اما العامة اما ریاضت عامه که اثر او در تمام بدن یکسان باشد چون [illegible]

بحسب آن مشی که رفتن است و العدو که دویدن و الرکض که اسب دوانیدن و المشی [illegible]

و [illegible] و رفتن [illegible] و [illegible] مشی [illegible] حرکت و [illegible] تمام بدن [illegible]

است اثر تحلیل زیاده کند خلاف مشی سریع که [illegible] از تمام بدن است و ریاضت [illegible]

[illegible] بود [illegible] اما ریاضت مخصوصه آن که مختص بعضی [illegible] بود اگرچه [illegible] تمام

[illegible] مختص [illegible] القراءة بصوت عال [illegible] بعضی از ریاضت [illegible]

[illegible] الفصول [illegible] لقبول [illegible] مشی [illegible]

[illegible] واحد [illegible] قبول [illegible]

[illegible] ریاضت [illegible]

سنگ گران است [illegible] ریاضت [illegible] گمان [illegible]

[illegible]

[illegible] و دست [illegible]

[illegible] مشی سریع است [illegible] [illegible]

[illegible] مشی سریع [illegible]

و گذشت که اثر مشی [illegible] تمام بدن [illegible] لا محاله لیکن تأثیر تام وی مخصوص [illegible]

است [illegible] در ریاضت [illegible] ریاضت [illegible] ریاضت [illegible]

انواع ریاضت بسیار است و بعضی از آن عام است و بعضی خاص و بعضی ریاضت

بدن است فقط و بعضی ریاضت نفس فقط و بعضی هم ریاضت [illegible] ریاضت [illegible]

و آن غیر حرکت بدن باشد [illegible] و [illegible] حرکت نفس بود [illegible]

و آن [illegible] حرکت بود و [illegible] نفس [illegible] امثال آن [illegible]

چنانچه در بیان بعضی [illegible] که مؤلف ذکر وی کرد [illegible]

که [illegible] ریاضت [illegible] و [illegible] گاه گاه ریاضت [illegible]

گاه گاه از آن [illegible] که دوام آن [illegible] کثرت تحلیل [illegible] است و ایضاً [illegible]

منافع [illegible] اشتمام [illegible] ست و کذا اگر با معتدل [illegible] سبب باشد آنچه با معتدل
[illegible] اقتضا [illegible] که [illegible] باشد و ترجیح [illegible] باشد [illegible]
[illegible] و جهت از اعجوبه [illegible] آنکه [illegible] دیگر
چیزی [illegible] بکشد [illegible] چون [illegible] فلک
[illegible] همچنین که [illegible] منفعت [illegible]
[illegible] مرض [illegible] و مشوش [illegible] امراض [illegible]
چون [illegible] لسان [illegible] حرارت غریزی [illegible] ترجیح [illegible] موافق [illegible]
کشطر الغب و حمیات مرکبه [illegible] باشند [illegible] صاحب [illegible] صاحب استعداد [illegible]
[illegible] الروح هی المواد الی الآفة [illegible] اگر [illegible] منقطع [illegible] اگر [illegible] مواد
[illegible] از جمله [illegible] اگر [illegible]
امراض [illegible] چون [illegible] و [illegible] سواری کشتی را
[illegible] اثری [illegible] اگر [illegible] نفس [illegible]
[illegible] و [illegible] لوازم [illegible] حرکت نفسانی [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] قویتر [illegible] معقول [illegible] کشتی [illegible] دلیل [illegible]
لهذا گفته‌اند که [illegible] که منع خروج ماده فاسد [illegible] صورت
قوی الضرر [illegible] که اگر سواری کشتی بطریقی [illegible] که خوف در آن نبود [illegible] زمان [illegible]
نباشد [illegible] اثری [illegible] و نفع [illegible] کشتی
[illegible] الکاخصه [illegible] که [illegible] باشد [illegible] محقق [illegible]
[illegible] هر عضوی که ریاضت [illegible] قوی‌تر شود بشرط اعتدال قوی‌تر میگردد [illegible]
[illegible] ریاضت [illegible] و کذا از [illegible] ریاضت قوی میگردد [illegible]
که [illegible] المتخیله و [illegible] الجماع [illegible] مولده منی [illegible] مولده [illegible]
[illegible] انست که قوی [illegible] از تکرر افعال و انفعال ملکه قویه حاصل میشود و ایضا
[illegible] بواسطه اهتمام شدید متوجه [illegible] میگردد و روح [illegible] حرارت غریزی [illegible]

[illegible] شدید
استعداد

[illegible] مقصود [illegible] زود [illegible]

استعمال [illegible] نمایند که ریاضتی تا آن ضعف و شدت بود [illegible] بحسب شروع [illegible]

تدریج نمایند تا الی آنست [illegible] ریاضت محمود آنست که [illegible]

شیخ میگوید و اما وقت الریاضة فهو عند نقاء البدن من الفضول الغلیظة [illegible]

[illegible] الطعام اما وقت ریاضت [illegible]

[illegible] و ازین پس منهضم شدن غذا [illegible]

[illegible] غذا [illegible] سبب غذا [illegible]

[illegible] و معلومست که [illegible] عند فقدان غذا تحلیل اعضا [illegible]

تا که بدل [illegible] تحلیل اجزا [illegible]

[illegible] که در [illegible] منهضم [illegible]

ریاضت [illegible] مطلق [illegible]

[illegible] شیخ گفته ان الرياض الممتلی خیر من [illegible] ممتلیا

[illegible] وقت بهر ریاضت آنست که [illegible]

تا که اگر ریاضت [illegible] که شروع در ریاضت

کنند [illegible] ریاضت [illegible]

[illegible] شرطست اعتدال الحال [illegible] من حیث الفصل [illegible]

مناسب [illegible] که شخص [illegible] اما اگر [illegible]

البدن [illegible] که ضروری [illegible] از ریاضت [illegible] ضروریست [illegible]

شیخ میگوید [illegible] وقت الریاضة [illegible] فی امر [illegible]

در هر فصل [illegible] شروع [illegible] مثلاً در زمان ربیع [illegible]

و در صیف [illegible]

و [illegible] آن [illegible] اگر [illegible]

[illegible] ریاضت [illegible] لیکن [illegible] اکثر مخصوص [illegible]

ام بدان

بر بدن [illegible] اندوا [illegible] تحلیل [illegible] میشود [illegible] بسبب [illegible] [illegible]

چون [illegible] [illegible] چه باد [illegible] [illegible] شود [illegible] ریاضت

دایم [illegible] بر حرکات [illegible] [illegible] وقت ریاضت [illegible] میشود

[illegible] و [illegible] چنانچه [illegible] [illegible] وقت [illegible] ریاضت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ریاضت [illegible] [illegible] افراط [illegible]

[illegible] ریاضت [illegible] [illegible] [illegible] ریاضت میشود [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

دو گونه است یکی آنکه رطوبات [illegible] [illegible] [illegible] حرارت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] گذشت [illegible] [illegible] از ریاضت میشود و [illegible] [illegible] ریاضت

[illegible] دوم آنکه [illegible] [illegible] حرکت قویه گرم میشود و رطوبات [illegible] [illegible]

[illegible] چون [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] خارجی [illegible] [illegible] از ریاضت [illegible]

[illegible] [illegible] میشود و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ریاضت و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] رطوبات [illegible] [illegible] [illegible] عارض میشود و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] کرده [illegible] [illegible] ریاضت اعضا را نرم کند و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] اگر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] هرگاه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] باشد [illegible] [illegible] ریاضت [illegible]

[illegible] ریاضت کنند [illegible] [illegible] [illegible] حرکت اعضا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] اصل [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که ریاضت [illegible] کنند [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حرکت [illegible] [illegible] [illegible] ریاضت [illegible]

[illegible] که ریاضت [illegible] [illegible] ضعیف باشد و ریاضت [illegible] [illegible] قوی [illegible]

[illegible] منفعت ریاضت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

عرق ... حاصت رياضت ... بسيار ... اعضا ...
و ... و دكر ... عرق ... بود ... و ... مسكرد ...
ميشود ... بجهت ... خفي و ... عرق ... و ... بعض ...
زيرا كه در ... رطوبت فضلي قريب ... باشد و ... اعضا و خون ... در باطن ...
اثر ... كه رطوبات ... شده عرق ... دفع ... كه از ... عادت ...
... كه ... اسهال ... است و ... رياضت ... لازم ...
... و ديگر ... و اما البدن اعضا ... منقسم ميشود ...
بالبدن ... شده ... التحفيف ... بسبب تحليل ... رطوبات ...
و الى البدن ... و يسوي بالبدن ... و ... ميكند ... بسبب ... انجذاب ...
رطوبات ... ميكند ...
... رطوبات ... بدن ... بالبدن ...
و ذلك ... باشد و اين ... بسبب كثرت تحليل ... قوى ...
و الى ... و يسمى البدن متوسط و اين ذلك ... بدن ... بسبب ...
... تحليل الى ... منقسم ميشود و ... يسمى البدن ...
و ... كه ... است كه باشد ... و اين ذلك
... ميكند خون ... كه ... باشد خون ... تحليل ... و اگر ...
... خون ... تحليل ... استعمال ...
اين ... لازم دانسته اند ... تحليل مستعمل شود و الى ... و يسوى و ...
يكون ... الكلف ... و ... ان ... الدم ... است كه باشد ... و ...
... و اين ... ميكند خون ... و ذلك في الحقيقت قسمي از ...
... فضول ... رطوبات ... حرارت لطيف ...
حاصل ميشود و ... ذلك ... منافع ... كه ... منافع ... قسم ...
... كه در عضو ... بسبب ... خروج ...

... خون ...

[illegible]

... نمی‌توانستند کرد و دیگر آنکه هرگاه عضوی ... متصل ... شده ... رطوبت طبیعی [illegible]

[illegible] دیگر آنکه هرگاه ... [illegible] عضوی ... [illegible] که [illegible]

[illegible] لاغر را فربه کرد استعمال علاج در این باب به ادویه [illegible] عضو [illegible]

[illegible] و تقویت بسوی عضو و نفوذ غذا در عضو [illegible] عضو [illegible]

[illegible] حرارت و توسیع مجاری عضو [illegible]

[illegible] مخصوص نتوان شد زیرا که [illegible]

[illegible] باشد بخلاف [illegible] عضو [illegible]

زیرا که هر عضوی [illegible] باشد [illegible] عضو [illegible]

[illegible] نخست [illegible]

[illegible] و [illegible] عضو [illegible]

[illegible] علاج [illegible]

[illegible] سوم آنکه [illegible] باشد که [illegible]

[illegible] چهارم آنکه [illegible] باشد که محتاج [illegible]

[illegible]

[illegible] باید دانست که [illegible]

[illegible] اگر چه [illegible] و [illegible]

[illegible] از [illegible] عضو کنند بسوی [illegible]

[illegible] گذشت [illegible]

[illegible] مختلف [illegible] بیان [illegible]

[illegible] اعضا [illegible]

[illegible] ابتدا [illegible] کنند و [illegible]

[illegible] گفته [illegible] و [illegible]

[illegible] رطوبات [illegible] اعضا [illegible]

شد اگر ریاضت تحلیل داشته بوده بعض آن رطوبت و آنکه بوده هست که حبس رطوبات
از ثقل و هم تحلیل فضول نمیدهد و بعض پس آنجا که حبس رطوبات مقصود باشد باید که
بود از ین پرهیز کند و همچنین است در جای که تحلیل مطلوب بود و آنکه نقطه کافی نیست و اگر
از شیرین پرهیز کنند باید که آن منتقص باید کرد و بدین که آنکه مراد مطلوب حبس باشد و تحلیل
فضول از اعضای ضعیف رست برای که ... باشد منتقص میکرد و آنکه ...
منفصل نمیشود بعضا از هست که و آنکه ... بوده باشد و مراد ... گیره
گفت تعفونت ملکه انست که ... تا مواضع مختلفه و جهات متنوعه
تا بنا بر خلاف مواضع آن بر عضل اثر دو نکند جمیع اجزا امیر شد الفصل الثالث في دخول
الحمام فصل سوم از مقاله پنجم است در تدبیر استعمال حمام قال الحمام ماخذ منفعته بتمرین
حمام است که قدما انبیا شده و ذلک مستحکم باشد ... و ... باشد
فضا آن طاب ... و هرچه بهوا ... بعضی ... و ... باشد و
از آن ... تقدیر ... و ... گرمی ... از ... آید
شد ... قدم ... است که ... شد ... انفصال ... و ...
منقطع گشته چنانکه ... قلب و روح ... و هوا ...
... است که تا هوا ... شد و بنا بر کثرت از انفاس ... و مختلفه فضلات
قلوب و از ... منفصل ... ابدان متغیر شود چه اگر هوا اندک باشد ... گرم کرده
شده و بواسطه استنشاق و وصول بقلب دل را ضرر رساند و ... طبیعت ...
و مراد ... انست که حمام کثیر الضوء و خالی از دخان و بوی کریه باشد ...
دل را افساد نماید چه تنها که دخان و ... که کریه که بوی ... قلبست و هوا ... باشد ...
همچنان ظلمت ... ترکد ... را میگیرد و دل را ضرر میرساند ... عدد ...
انست که تا ... حسب ... مثل ... و چون ... حمام ...
و مناسب مزاج صحی ... حسب ... ابتدا ... آنکه آن حمام ... و تقدیر
حرارت او حسب مزاج هر شخص مختلف میباشد کما لا یخفی و مزاج ... منزله ...

نفی مزاج آنکه مزاج حرارت باید و صفراوی را قلیل حرارت و جوان هم احتراز حرارت بر
مزاج محموم سست و آب فاتر مر قابل حمام میگوید و معنی ان لا تکون الحمام ... بر ...
آنست که نباشد حمام گرم ... فانه یحلل و یرخی ... معنی که گرم ... محلل و رخوت
ولا هادر او باید که فاتر هم نباشد فانه لا یجذب العرق ... معنی که گرم ... جذب عرق میکند
و هلاک هم ز ضعف ... تعفین ... و اسالت عرق بیشتر ... لا یجذب ان ... لا الملکه و حسب
حمام معتدل ... و حرارت و فتور ... یسخن البدن ... معتدل و استفاده
لطیفه حرارت معتدل الحقیقی که ... تسخین کند بدن را ... از زمان ... سنه و ... کند ... حرارت
لطیفه و چون مقصود ولی از استحمام تسخین ترطیب ... میکند ... الحمام مسخن
و مرطب ... حمام مسخن ... هوا ... و مرطب ... و غرض ... که حمام ...
ازین ... و فایده ... که ... مشهور ... شد اشتعال ... و ... کرد
اگر کسی را تسخین ... شد ... و ... هوا ... شد ... تعفین
که ... ضعیف ... و اگر ترطیب ... باشد استعمال آن ... کنند ...
و ... ثالث ... که ... مجفف ... که استعمال ...
تجفیف ... نتواند کرد و چون حمام ... شد ... و ... ست
... اول ... مرطب ... و ... اول ... مرطب ... ست
والثانی مسخن مرطب ... و ... مسخن و مرطب ... و ... مسخن مجفف و ... ست
مسخن و مجفف ... که ... هوای مصلح باید که باشد و ...
... مصلح ... بدن دور ... گرم
... حرارت ... باشد ... مصلح ... حرارت ...
... بیوت ... و ...
... احکام ... حمام
... باشد ... مسکن ... بتحلیل
مجفف ... و ... ان
... الحمام ... کل ... استعمال کرد

شود و هرخانه از خانهای حمام آبی از مناسب هوای آنخانه باشد فلا يستعمل في البيت الحار

الحار الماء ... استعمال کرده نشود غسل و خانه گرم آب سرد و لا في البيت الثاني

الحار الشديد الحرارة ... و خانه سرد آب گرم زیرا که بسیار گرم بود و قد يشتد به الحرارة

جهت آن بود و شده که قلیل الحرارت خارج از منع باشد بهر آنکه خانه مذکوره قلیل

الحرارت میباشد چنانکه گذشت فان ذلک یحدث الاقشعرار یعنی بدرستی که

استعمال آب گرم در این خانه بود محدث قشعریرت باشد و اگر تنها فی النجاست

گرانشده تا گفته شد اطبا و آنکه دخول در حمام باید که بتدریج باشد ... چون بخانه اول

رود باید که زمانی نشسته در الثالث کنند تا بدن از سخونت تا کسب کند پس در

خانه دوم درآید و در ... بدن سخونت زمانی معتد به بیشتر و خانه سوم

درآید بهرگاه ... دخول مراعات تدریج لازم داشته اند بود وقت خروج زیاده را

تاکید نموده اند بهر آنکه وقت خروج ... بتدریج میباشد و بدن بصرد قوی ضعف نیز

در نجاست اگر رعایت تدریج خروج نکنند و فتحه برایند آفت عظیم حادث میشود

و در ... احوال ... لا کان حمام ... قیاس ... کرده بهر آنکه بنا را دخول و خروج در

حمام ... توقف عادت است ... ساقط الاعتبار است ... معلوم باید

که آنچه از ... بیوت ثلثه گفته شد نظر بهوای آنخانه است بی آنکه استعمال آب باشد

چه هرگاه غسل میان آید ... قلیل باشد خود

گرم تر ... و هر خانه که بود ... که سخونت خانه سوم ... آب

آب ... نفی ... نموده ... گاهی ... اگر ... باشد و ...

... الاستحمام ... اماکن مختلف میباشد ...

الاستحمام علی الریق تجفیف البدن ... استعمال حمام ... یعنی ... میکنند

و علی الشبع یسمن البدن و استحمام ... فربه میکند ...

... مولف ... و یجذب الغذاء الی ظاهر البدن ...

... استحمام ... میکند ... ظاهر ... عادت ...

و اسهال جذب عنه [illegible] والاولی ان یکون علی الریق و لا [illegible] تشبع [illegible] و از [illegible] که
استعمال حمام [illegible] بهار باشد [illegible] و یجب الاحتراز عن الاکل و ال[illegible]
و واجب است اجتناب از اکل و شرب در حمام فان ذلک یوجب سرعة النفوذ
فی الاعضاء قبل الانهضام [illegible] و [illegible] در حمام
[illegible]
[illegible] الکبد [illegible] در حمام [illegible] مشوند
[illegible] اگرچه [illegible] از جذب اعضا [illegible] و الحکم [illegible]
بحمام یوجب [illegible] الفضول الی الاعضاء [illegible]
و تحلیل الحرارت الغریزیة و [illegible] الشهوة [illegible]
[illegible] اعضاء ضعیفه [illegible]
و تحلیل حرارت غریزی [illegible] شهوة [illegible]
[illegible] و لکن [illegible] حمام [illegible] یعنی [illegible]
[illegible] بعضی گفته اند [illegible] حمام [illegible]
[illegible] گفته [illegible] حمام [illegible] اگر [illegible]
[illegible] و لا [illegible]
[illegible] اگر [illegible] و چون [illegible]
[illegible] بعضی [illegible] الاطلاق [illegible] کرده اند [illegible]
[illegible] که حمام [illegible]
[illegible] و تحلیل [illegible]
[illegible]
[illegible] و [illegible] تحریک [illegible]
عفونت [illegible] گردد [illegible] اعضا [illegible]
[illegible] حمام [illegible] الازم و [illegible]

فائده

الا که هرگاه که مقصود حفظ صحت باشد واجب است او را که در آید بحمام بعد هضم تمام
[illegible] و کسی که بدنیست مگر آنکه محروری بود و در استحمام بر ریق از غلبه صفرا ایمن
نیست او را پیش از حمام قدری لطیف خوردن لازمست و منع مولفان استحمام
بر ریق یعنی بر هیچ است که چون محروری را حمام بر ناهار منع است و غیر محرور را
اگر قدری خورده هم باشد غیر مضر است خوب است که اهتمام کرده شود و مطلقا ترک استحمام
نتوانم و گفته اند شاید که محروری در بیت ثالث در آید که گرمی او ملایم مزاج است
و بهترین چیزها که محروری از قبل استحمام خوردنی است که در آب فواکه یا گلاب
ترکرده شده باشد تناول غذا و آنچه گفته که در حمام منع است بعد بر آمدن قبل از آنکه فائده
حرارت گشته حمام بود آن نیز ممنوع است و آنچه درین اوقات علی الاطلاق
ممنوع اعتقاد نموده اند تحقیق نیست که شاید امتناع مخصوص بدانست که تشنه
آب سرد نوشیدن با حرارت باشد خصوص که آن وارد بر معده آید و که هر چند نیز
ترک به مضرتر باشد باضطرار نوشیده آب سرد در حالت گرمی اعضا بنا بر غلبت
وصول او بی تحلیل بر بدن است و انطفا باشد که بدل رسد و هلاک سازد خفقان
یا تحلیل رسد و استسقا آرد و دیگر آفات و بیماریها حادث میکند و ضرر شدید الحرارت
آنست که بوقت سرد می آید [illegible] قوة اعضا [illegible] معلوم شد که در حمام فائده
آب تناول [illegible] بسیار سرد و بسیار گرم بود خصوص که آب باشد نهی
نیافته شد لیکن آب گرم شده یا سرد نباشد و ترشیدن مشابه قدری از آن
تا بر عطش [illegible] نوشیده شود باکی نیست بلکه یعنی محروری یا [illegible] از
از احتراق [illegible] و لهذا گفته اند که در حمام و در تشنه یا عطش مفرط مبتلا نشود که فائده
مصابرت بر عطش شدید محرور را خطرناک است [illegible]
بدانند که ابزن در تدبیر طبیب بلیغ التدابیر است اما باید که تا بر بدن رنج شدید حرارت
حرارت و ابزن متنوع بود و بعضی احتیاج آن باشد که بعض نحو سبوس [illegible] در حمام بدن
غرق در آب بود و قطعا در آب ابزن بیحس نشاید در آمد و اگر قبل از بزن [illegible]

مشتمل بر منفعتی

ابهن ص
بی نگر

مثلا مرضی معدیه غسل در ان کرده باشد ایمن نتوان بود و از اکثر این مرض ها بر کسی حادث
شود که از در حمام آب حد بیشتر ریخته باشد بر جای برید و اگر خوب نشود با سکنجبین و نمک شستو
کیسه دلاکان بر بدن مالیده آن کیسه نشاسته شده از خوردنی دفع و مستقف باشد مسکت

فایده در بیان چیزها مثل ابریشم که استعمال آن مینمایند حسب مزاج مستعمل سدید است
و خطمی و صابون و امثال آن در هر شهری به رواج رفته اما آنچه که عبارت از رفتن است سدد
بکار است بدان و همچنین اشنان بجستک آن کوفته آب انجیر و بدن را بدان مالند
در فلع و سنج قوت از خطمی است برای فرط جلا و ایضا مانع تساقط شعر است و یقوی
و سقوی آن و حس [illegible] حرارت مخصوص که با تشعار دهند مسموع ساند که در
جمله صفات اقوی میباشد و اغتسال بخطمی صلاح بسود دارد و صابون نوافق نیست
هر کسی را که دماغ او مضرور و مرطوب بود در ابتدا [illegible] بحجره در بازار آورد
دارد و تحقیق نافع اند و از اله [illegible] [illegible] و اکثر حمام هر که با سن بود فاسد
مزاج و جلد او درشت باشد بر اثر غسل و نمک بادر بود جهت تفتیح مسام و
انتفاع مشاهد نافع تر است و در باطن تحمایتی شود و همچنان که در بدن
و سنج انتروزن بود و تقدم و ... زیست و اگر مستعمل پس المزاج افتد الخیا
و سنج نه نیز دارد و برای آنکه بعد غسل بهتر است و رخک جل نجم باید و ا ۱ افتاد
گرم ننگ ذی خشونت کف پا را مالیده ان که عمل معروف است فایده دارد و دلکی که حرکت
انیا دفع میکند و مدانست اعضا از آن میباشد و سکر اه منظر دو تمام دوری 2 3 2 T 3
اکثر صداع و همه امراض سر را سود مند بود بر اکه در حکم جل بود و از اعلا با سفل جذب
میشود و ابدا گفته اند که اگر بمدت مدید مصفو باشد سنگ شدید الخشونت بر کف
کد مند بر پشت پا بهتر است مگر اگر شخصی را غم البدن بغایت بود که وی خون
علامت فساد دلک بخشن ندارد و از آنکه جل سنگ غم بهتر است موجب هذا
نشود و هر که رقیق بوده و رقیق الجلد بود و انفس او وفات تمکی جل مراد او رافت
و جلد او ... علما الحاط کشف الجلد را آخر حکم نافع است جمیع اد

در بیان مالش دادن اعضا که عادت در حمام چون بکار برند آن نعمت باید که استعمال
کرده شود چه بسیار مالش دادن اعضا باعث ملال و ضعف و نعمت بسیار است و ملوک
در حال قیام بیشتر باید کرد که بعضی را وقت غشی می آرد خاصه که ملوک نخورده باشند
خانه باکی یا نجاست مستنبط باشد و مضر نیست در بیان قی کردن در
حمامست نموده در حمام نشسته و نماند که در بعضی اشیا خصوصا بهنگام
استفراغ می افتد و قی مقدم استحمام و چون چند بار نشسته است که بعد بر آمدن
حمام کنند و اگر وقوع آن در حمام باید بود متصل بر آمدن باید کرد چه اگر
کننده با بعده معده اطالت جلوس در حمام اغلب آنکه ضعف معده در
در حمام بردی است و اگر ضرر برافتد بواسطه غلظت چون محمود و محموم بعد حمام باید
کرد تا مقصود بلا اذیت حاصل آید در بعد بر آمدن از حمام شستن
پس اگر در مزاج بود و هنگام شتا باشد با آب گرم باید شست و گرنه با آب سرد
کنند و ... دماغ ... خروج ... سر و غسل وجه با آب سرد مناسبست
... و ... شرب شراب حماض و شراب ... والانقراض
تغذیه ... چون ... مخصوص شده که استعمال آب گرم
سر حمام عادت ... با وجود ... از حرارت ... حمام پس ... حمام
جائی سرد خاصه که ... با آب گرم باید کرد که مضرت ...
... آب ... بهتر است ... مسام ... و لیکن ...
محل محفوظ که از باد ... خصوص ...
در غسل با آب سرد ... آب سرد و شروط ... شرایط است اگر ... شوند
... از جمله ... که این ... آن بود ... باشد
صیف بود و بدن از فضول ... حرارت در جوانی ...
... بعد الهضم ... از ... بخلاف ...
از گوشت ... و نفوذ ... و ... کند ...

وقیل الدم است متفاوت میشود و بنوبت شده و همچنان در مزاج گرم و هنگام آنکه ...
در ذکر خصوصیت اما در مزاج گرم بنا بر قوت حرارت بدن و هوا گرم بهر آنکه ...
... منافذ و مسامات بدن مفتوح شود اما اگر بدن از فضول بهر آنکه ... نگردد
در فصل صیف و از استعمال آب سرد محتبس شود و از تحلیل باز ماند موجب تب گردد
تا آنکه مستعمل ... و استعمال ... نزله ... شده ... گرم
... و تا تحلیل نیابد ... محتبس ماند و در باطن ... و ...
... اما ... بنا بر آنکه از آب سرد و هوا باطن منقبض میگردد و ...
و استعمال ... ضعیف ... آب سرد و بدن ضعیف ... [illegible]
و ... تحلیل میکرد و بدن ضعیف میشود و در ... [illegible]
در بدن ... شده ... بهر آنکه استعمال آب سرد ... [illegible]
مخلخله ... آنکه معده ... آب سرد و هوا ... باطن میشود ...
اگر معده ضعیف داشته باشد ... قبول ... دارد ... آنکه طعام ...
باشد چه اگر طعام غیر منهضم ... آب سرد ... ضرر ... [illegible]
... حرارت غریزی بسوی باطن ... و در ظاهر بدن غلبه دارد
... و بدن سرد لامحاله مضر باشد و هم استعمال آب سرد ...
گرم میکند و ... تنفس عظیم ... دافع آید از ان ...
... از ان ... اگر ... آب سرد ... [illegible]
طعام ... منهضم باشد ... حرارت باطن ... [illegible]
... اما ... آن ... [illegible]
... غالبتر و اهم ... [illegible]
و ... غسل ... جماع ... بهر آنکه جماع ... [illegible]
... ضرر دارد و ... [illegible]
... آب سرد ... ضعف ... [illegible]

یعنی از اینجا بطریق استعمال آب سرد و عقب اغتسال آب گرم بعد ریاضت مذکر
ذکر میکنم زیاده در اغتسال آب سرد و عقب استعمال آب گرم باید دانست که این عمل
تقویت میدهد بشهوه را و محصور نمیدارد و از تحلیل منع میکند حرارت را که از آب گرم
روی بجلد آورده بود بعد تحلیل است و چون این عمل لامحاله تقوی بشهوه
حرب را زیاده میدهد و ایضاً نیز تقویت میدهد جلد را بسبب آنکه بارد و تنگ
آفات را از اندرون بر جلد بار میدارد و لهذا احوط آنست که مزاج و هوا معتدله باشد
باشد چه بسا باشد که مواد زیاده در باطن جمع آمده و جمیع آنرا بسوی جلد فرستد
بجهت اعتدال است و بمعنی موجب لاستی [illegible] باطن کرده پس مزاج گاه جلد را قوت
دهند مواد منصبه را قبول نکند لامحاله در باطن جمع شده و چون منفعه خروج در
نیست که باعث ضرر رساند لیکن باید که آب گرم باید که شدید الحرارة نباشد بلکه
معتدل بود تا مخالف تمام بمخالف انتقال کرده باشد و غفلت بلا ذیت حاصل شود
و در اغتسال بار بار عقب ریاضت این عمل نیز بار تقویت بشهوه و منع تحلیل
حرارت کند بشرط بود فوق میدهد بحرارت غریزی را و بدن را تر و نرم میدارد
عمل نیز و بیست چند کوتاهی نکند تا آنکه مبادا نهایت قوی باشد و مخمر و رقیق
چه اگر چنان بود ضرر رساند دوم آنکه ریاضت معتدل فی الکیف کرده باشد چه اگر مثلاً
بود بالمحاله بسرد بدن خواهد شد [illegible] تحلیل و استعمال آب سرد بعد وی
شدت نفوذ در الیه ضرر خواهد کرد و اگر کمتر از اعتدال بود بدن را گرم نکند بنفعی که مشروط
از این عمل بحصول انجامد پوست لهذا گفته اند که ریاضت که عقب او اغتسال عادت
نماید تا آنکه اسرع از معتاد بود تسخین او قوی تر تحلیلش شدید لان المقصود بهذا من
التسخین فقط سوم آنکه چون غسل خواهند کرد نخست بدن را مالند دلکها شدید باید تا
گرم کند و استوار نماید و نرد تا نافذ بباطن بتواند شد چهارم آنکه بعد غسل باید که
تسخین تمام درک کند بر دو آب را و تحلیل نماید مادة را که از ریاضت بظاهر حرکت کرده از
بر دو آب محتبس گشته مانده باشد تحت جلد و بهترین اغتسال آب گرم و بعد آب سرد

آنست

جهت که تمام بدن در آب نشیند تا طبیعت [illegible] و اگر جهت استحمام کرده باشد باید
نشیند البته باید که صبر در آب بود و بر سبیل انصباب تا معتدل شود [illegible]
تا تفاوت مباشرت عمل را این [illegible] از نشستن اگر [illegible] شود و این
عمل با یبوست حرارت و باطن گرم [illegible]
تا افراط در سخونت نشود و [illegible]
فی التدبیر النوم و الیقظة فصل [illegible]
و پوشیده نماند که چون نوم و یقظه در سته ضروریه [illegible]
مختصه دیگر [illegible] ذکر کرده [illegible] آنها است ذکر می شود
خیر النوم ما کان بعد انحدار الطعام عن المعدة [illegible] پس
فرو رفتن [illegible] معده [illegible] المعدة
فانه یکثر القوة [illegible]
از انعکاس [illegible] و النوم علی [illegible]
[illegible] فی [illegible]
[illegible] اللون [illegible]
[illegible]
[illegible] و النوم علی [illegible]
و شکسته و خواب [illegible]
امراض [illegible] خون [illegible] شکسته [illegible] شود [illegible]
از جمله مخصوصات [illegible]
[illegible]
[illegible] بهترین نوم [illegible]
المعتدل باشد یعنی کم از شش ساعت و زیاده از ده ساعت نباشد [illegible]
[illegible] غذا [illegible] فرود آمده باشد [illegible]

معده

ل فانع

و این به سبکی علامات معلوم توان کرد اما اگر غذا مستقر شده خواب کشیده اعانت
هضم و قوت قوه مولده کند و مانع استعمال معده بعد غذا اگر در پیش فرو رود در هضم افتد و بخار
کمتر از وی بر آید و معده را تهیه سازد و در خواب بر تشویش تر افکند و شکی
نیست که چون در بیداری هضم به پدید آید چنانکه و دیگر جلها رفع شود و تسرا [illegible]
در نوم بهتر باشد [illegible] طریق تجوید نیست هر که را اگر نوم اعانت [illegible]
طعام چون غذا در معده [illegible] گذشت به پهلوی راست غلطند تا غذا زود به
معده مستقر شود و در این اضطجاع خوابیدن شاید و برای دو سبب یکی آنکه اگر قبل از
غذا خواب با عادات مستقر نشاید که ذکر کردیم اضطجاع بر پهلو بودن در کار است
که غذا مستقر گردد و آن در اندک زمان که چند ساعت توان بود حاصل میگردد و در آن
بهتر اگر خواب آید و در زمان اضطجاع یمین [illegible] کشد [illegible] برای دوم
یکی آنکه بعد مستقر شدن غذا احتیاج به هضم می افتد و بیشترین اشیا در هضم اضطجاع بر یسار است
چنانچه ما پیش اضطجاع یمین مستقر فی [illegible] دوم اگر در حالت اضطجاع یمین
بود [illegible] انضمام جگر [illegible] به معده و جگر [illegible] شدن
هضم [illegible] غذا بالطبع و چون غذا مستقر شود [illegible] که بر پهلوی چپ غلطند و [illegible]
اضطجاع [illegible] نیست جگر [illegible] بر معده و اعانت حرارت در
[illegible] الکبد [illegible] و در این اضطجاع [illegible]
حصول [illegible] هضم مطلوب [illegible] اگر [illegible] مضبوط نتوان کرد و
[illegible] معاودت [illegible] نشکن [illegible] اکثر معده [illegible] وسط [illegible] اشتمال
معده [illegible] مشتمل [illegible] تعلق [illegible]
کرد [illegible] اشتمال الکبد علی المعدة [illegible]
میل [illegible] بطرف یمین [illegible]
ترتیب در اضطجاع چون از ابتدای تناول اتفاق [illegible]
هر کدام که مناسب [illegible] اعضا [illegible] خلو [illegible]

نمیکند این سهر داسکن تحلیل [illegible] حالة لا محاله حرارت عضوی [illegible]
خالی بود از غذا حرارت [illegible] ببرد و [illegible] میکند تحلیل [illegible]
بدن [illegible] الّا [illegible] نوم این علامات [illegible]
شده بود [illegible] بسیار [illegible] بیرون [illegible]
[illegible] قوت [illegible] میکنند [illegible]
مستعمل شدن [illegible] مناسب حال [illegible]
هرگاه [illegible] عاصی [illegible] خلطی [illegible] نوم [illegible]
[illegible] و اصلاح [illegible]
امّا [illegible] که بیرون [illegible] فضاحت [illegible]
[illegible] لا محاله [illegible] ضعیف [illegible]
و خفتن [illegible] امّا [illegible]
و [illegible] خواب که [illegible] بود [illegible] شکم [illegible]
[illegible] بود [illegible] جیان [illegible]
[illegible] و [illegible] چهار [illegible] چشم [illegible]
امّا خواب [illegible] زیان دارد [illegible] چون [illegible]
و کابوس و [illegible] و سکته و امثال آن گذشت [illegible] خواب
شده [illegible] زیرا که [illegible] و [illegible]
و قوتهای نفسانی را مسترخی میکند و [illegible] احداث [illegible] میکند و بلادت [illegible]
می آرد و امراض [illegible] مرطوبی [illegible] و [illegible] استسقاط شهوت طعام
[illegible] واجب است که [illegible] آن [illegible]
امّا [illegible] زیرا که [illegible] اگرچه [illegible] لیکن [illegible] نتوان [illegible]
زمان [illegible] دفعه احداث میکند [illegible] جهت [illegible]
البته [illegible] امّا اگر [illegible] بود [illegible] طبع [illegible]

نصر رسیدن بالکلیه مضر ست اگرچه بر سبیل دوام باشد ولیکن هرگاه که بنا بر اطلاق اینها
باشد که آزار دهد و از بیداری و حرکت آنچه در واسطه بیداری آن جماعت آنگونه است
الشّهوت راحت شود و خواب بعد الغذا را قیلوله گویند و این سنت عادی پیغمبر
سنت صلی الله علیه و سلم اگر نیست آنها سنت گشته ثواب است و اگر نکنند عتاب شود
نوم بامداد که مسمی ست بحیلوله نیست زیان دارد و عاقبت اگر معده خالی بود دلیله نوم
و بکار نومی در وقت ضحی که مسمّی ست به [illegible] و فتور حواس بیاورد و مسهل [illegible]
بعد زوال که مسمّی ست بحیلوله بعلوله حایل بین الناس و صلاة و محدث نسیان است و
نوم آخر روز که مسمّی ست به فیلوله عشیه آفات آن بیشتر است و هلاک [illegible] و الغیلة
الهلاک اول بقاف ست و ثانی بعین مهمله و ثالث با فا و رابع بحا مهمله و خامس بعین
مهمله و مهمله و در کتب فقه اسامی دیگر برای نوم بهار نوشته اند اما آنچه در طب مشهور
وارد شده و اکثر بهمان رغبت دارند و نسبت بهمان عدد اکتفا رفته اما
الیقظة با فراط فیعیب الحسه و تفنی رطوبات و منع الاستمراء و تفسد الهضم و الافراط فی الیقظة
بوست جنون آنها بسیار و ی بسیار طلب شب تعقل خشک میکند و افراط مسهلات
رطوبت آن از تشنج بنماید و هضم را فاسد میسازد و مزاج دماغ را و کاهلی گشته
بیدار میکند جنون بواسطه احداث یبوست در دماغ و تفرق اخلاط
احتیاج بنظر بالذات است و اکثر استعمال در مرطبات داشته و اکتفا بر نوم بعد
تا ملالی که حاصل شده باشد تدارک آن حاصل آید اما اگر اعتدال هر دو دایم محمود است
که هرگاه که دایم شود دفع آفات میکرد و چنانکه گذشت در باب دوم سنت گردد نوم معتدل
اگرچه صحیح افراد انسانی نفع ادر ولیکن بمشایخ را نفع بیشتر است بجهت آنکه حفظ رطوبت
ایشان مینماید و رطوبت منعقده را اعاده میسازد و از اینجا ست که غالب پیر شب نقلی
حسن مطیب با دل میکرد و میگفت انی الان علی النوم حریص ای انی الیوم حریص
نفعی ترطیب النوم و شیخ مینوشید که این بهترین اشیا ست هرکسی که قاصد
النوم است اگر بعد شام دل خوش مطیب پس از استعمال هضم غذا است و لی تمام

نبر

تا بعد از آنکه بسیار [illegible] از اغذیه [illegible] و رطوبت حس است که [illegible]

[illegible] چون [illegible] ماننده آنها خوش [illegible] ساخته [illegible] از مزاج [illegible]

[illegible] ثقیل [illegible] و [illegible] مضرت کند چون [illegible] هوش [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible]

[illegible]

واقع [illegible] و [illegible] چون [illegible]

[illegible] عشق [illegible]

[illegible] شمس [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] اگر چه [illegible] گرم [illegible]

[illegible] چون [illegible] و [illegible]

[illegible] جمیع [illegible]

[illegible] چون [illegible] آدم [illegible]

واقع [illegible] رطوبت [illegible] امکان [illegible]

[illegible] چون [illegible] می [illegible]

[illegible] افزون [illegible]

[illegible] الشمس و القمر [illegible] فصل [illegible]

[illegible] صحیح [illegible]

[illegible] که محل خواب [illegible] مزاج [illegible]

و پاک بود و [illegible] و خوش [illegible] بود [illegible] حیوانات [illegible]

[illegible] و استعمال [illegible]

[illegible] آن [illegible] فصل [illegible]

[illegible] از کتان [illegible] از قطن [illegible]

[illegible] و [illegible] چیزی [illegible]

این [illegible] باشد که تمدد و تشنج و فالج آرد خاصه که نوم بر زمان سرد واقع شود و اتفاقات
درشت [illegible] نشسته [illegible] و رقیق [illegible] ضعف باشد شرط [illegible] قلت عفونت زمان [illegible]
[illegible] اگر چه [illegible] نوم [illegible] ظاهر که از ایشان [illegible] تشنج [illegible] شود و اما [illegible]
حرارت مستولی [illegible] و التوجه الحرارت الیه ازینجاست که عرق در خواب [illegible] ضعف
[illegible] بیشتر [illegible] اجتماع قوی حرارت در باطن [illegible]
[illegible] عرق [illegible] طبیعت باشد [illegible] نوم عرق [illegible]
سببی ظاهر [illegible] توان گفت [illegible] کثرت [illegible] دلیل [illegible]
[illegible] از غذا [illegible] باشد [illegible]
[illegible] استیلا طبیعت [illegible] ماده [illegible]
[illegible] رقیقه [illegible]
[illegible] حرارت گرم شده [illegible]
[illegible] عرق پس عرق نوم [illegible] باشد [illegible]
فعل الطبیعة [illegible] در بیان استدلال نمودن از حال خواب [illegible]
بر مزاج بدانکه کثرت بیداری نشان حرارت و یبوست [illegible]
خواب ایشان [illegible] رطوبت [illegible] اعتدال [illegible]
[illegible] از صورت [illegible] شود [illegible]
[illegible]
[illegible] تحقیق کلام [illegible]
[illegible] گفته شود [illegible]
مزاج روح باشد استدلال [illegible] بر حال مزاج نتوان کرد و فرق [illegible]
[illegible] نفس ناطقه [illegible] پوشیده [illegible]
علاقه [illegible]
[illegible] جامع المتفرقین [illegible]

[illegible]

دیگر آنکه روی از این عالم بگرداند و به مبادی خود که عالم ارواح و مثال و عالم مجردات است متصل

گردد و از کلیات امور چیزی ببیند که در عالم ارواح و لوح محفوظ ثابت است و بر این مناسبت دارد

نوعی از وجود منطبع شود و قوت متخیله آن احوال را در صورتهای محسوس که مناسب آن چیز باشد

نقش کند و صورت آن به حس مشترک رساند و مشاهده گردد و چون نفس به حس مشترک باز گردد [illegible]

نقش شده و در خیال محافظت [illegible] و در [illegible] یاد [illegible] همان صورت

[illegible] صورت شده مناسبت و ملایمت باشد آن خواب [illegible]

که [illegible] شود [illegible] و این [illegible] عالم [illegible] اگر [illegible]

میان آن صورتها [illegible] تعبیر [illegible]

در خواب [illegible] تعبیر کرده [illegible] می [illegible] و این [illegible]

مناسبت [illegible] رویا صادقه [illegible]

[illegible] است که چون [illegible] اول [illegible] آن تعبیر کند همان [illegible]

باشد واقع شود [illegible] شریف [illegible]

[illegible] تعبیر [illegible]

خوابهای [illegible] حضرت [illegible] تعبیر آن [illegible]

[illegible]

[illegible] رویا [illegible] در خیال [illegible]

صورت [illegible] در عالم خواب حس مشترک مشاهده کند [illegible] معنی [illegible]

از محسوسات و مصورات [illegible] حس مشترک [illegible]

و هیچ اعتبار [illegible] تعبیر [illegible]

شود و این [illegible] از سوء مزاج [illegible] اما تعبیر [illegible] از سوء مزاج [illegible]

اگر [illegible] حرارت باشد وجه در آن است که چون [illegible] مشتعل گردد [illegible]

[illegible] صورت [illegible] مشاهده می کند [illegible] رعایت مناسبت [illegible]

آتش و آفتاب [illegible] و امثال اینها بیند و اگر [illegible] باشد وجه [illegible]

[illegible] شود [illegible] بدن فی الحال قوت متخیله او را بصورت [illegible]
که [illegible] بیدار [illegible] ملاحظه نمود [illegible] بنا بر رعایت مناسبت [illegible] در عالم خواب [illegible]
[illegible] و امثال آن بیند اما تعبیری که از سوء مزاج مادی بود اگر ماده صفرا باشد [illegible]
[illegible] حرارت آن مشتعل گردد [illegible] منفعل شود و قوت متخیله از تصور [illegible]
[illegible] بسیار [illegible] و اندیشه [illegible] در خواب زردی و گرمی [illegible]
و امثال آن بیند [illegible] خون [illegible] گرمی [illegible] خون [illegible] در خواب بیند
و اگر ماده بلغم باشد [illegible] آبها و برفها [illegible] سپیدی و امثال آن بیند و اگر ماده سودا بود
[illegible] ترس و وحشت [illegible] و از بلندی به پستی افتادن [illegible] در نوم بیند
[illegible] چون صاحب [illegible] را ذکر کرده [illegible]
[illegible] سبب [illegible] حرکت و سکونت و حرکت [illegible]
ذکر کرده [illegible] فلیرجع الیه الفصل الخامس فی [illegible]
[illegible] الفصول فصل پنجم از مقاله [illegible] و تدبیر [illegible] فصلها [illegible] و چون [illegible]
دوم از مقاله [illegible] مناسبت [illegible] فصول اربعه و تحدید آن [illegible]
[illegible] گفته [illegible] هر چه تعلق [illegible]
گفته [illegible] اما [illegible]
اوله [illegible] فصد و اسهال [illegible]
مبادرت [illegible] فصد و اسهال [illegible] از هر چه [illegible]
[illegible] طبع [illegible] که [illegible]
[illegible] آثار [illegible]
[illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] مرض [illegible] سهولت [illegible]
[illegible] اسهال [illegible] اقتصار کرده و گفته بهترین [illegible] درین فصل [illegible]
[illegible] امکان و آسانی و وجه بهتری [illegible] درین فصل آنست که [illegible]

او هضم نشود و در [illegible] لقمه و بحرکت می آید و ظاهر است [illegible] فی المعده [illegible]

و هیچ چیز [illegible] اگر [illegible] نسازد خوف دارد [illegible] معده [illegible]

[illegible] الحلو [illegible] اعادت عادت از [illegible] [illegible]

عادت او باید ترک [illegible] که هم چون غالب بود [illegible]

و اگر [illegible] تنقیه [illegible] ذلک گاه باشد که [illegible]

و اگر عادت [illegible] اسهال [illegible] و برای رعایت عادت [illegible]

[illegible] ان النفس [illegible]

الا [illegible] عادت [illegible]

[illegible] که گاه [illegible]

بغیر [illegible] و اگر [illegible]

و [illegible] منتهی الاتکا [illegible] فصل [illegible]

تا عادت [illegible] فصل [illegible] الفصل [illegible]

است و [illegible]

از [illegible] استحکام [illegible]

غذا و [illegible] فصل النفع [illegible] باید دانست که اصطلاح اطبا لطیف [illegible] غذا است

اطلاق می باید چنانچه [illegible]

[illegible] استعمال اغذیه لطیفه [illegible]

[illegible] معده [illegible] اگر اغذیه رقیق [illegible] گرم [illegible]

و [illegible] استحکام [illegible] غلیظ باشد زیرا که [illegible]

[illegible] حرکت [illegible] غلیظ [illegible]

[illegible] تقلیل مقدار غذا بود [illegible]

و [illegible] مقدار غذا [illegible] اگر [illegible] گرم [illegible]

و وجود قوت [illegible] تقلیل [illegible] مقدار غذا [illegible]

امتلا و تحرکست و قد قال الا انه لیس الا اوفق فی الشتاء و الربیع یعنی باکورا الطبع و اشد فی الصیف
یعنی فی هذین الوقتین اکثر و ذلک یحتاج الی غذاء اکثر یعنی تا آنکه مرد از آن تحلیل التغذیه
یعنی اگرچه در معده بیشتر بود اما در تغذیه تقلیل باشد و مقصود از تقلیل غذا در این فصل
یعنی آنست که چون در این دو فصل اکثرست و اخلاط بسیار شود احتیاج و ...
از تحلیل اکثرست پس تقلیل التغذیه اولی باشد و آنکه حرارت در باطن بسیار می‌شود و ...
معده قوی بسیار شود اقتضای آن کند که هضم بیشتر شود و ... تا جهت استعمال معده
بود و ظاهرست که حصول این دو فصل که باعث کثرت تناول غذا بود از خلط ... مقصود
نیست و غرض از این غذا که ذکر شد حاصل باشد و ... مقصود اخراج ... ست و
در این فصل ریاضت ... مقصود بیشتر آنکه غرض از این ریاضت تحلیل مواد است
است و ظاهرست که ریاضت ... تحلیل بیشتر کند و سخونت آرد و معین طبع
فصل شود ... و ... اکثر ریاضت ... تحلیل بود و تحلیل ... از ...
نشود پس ... آنست که ریاضت ... فی الکثرت و ... فی الشدت
بود و تحلیل ... بسیار باشد و ذلک ... المطلوب ... و ...
... آن ... و ... تقلیل المقدار
و ... شد ... بجهت ... تحلیل ... استعمال آن ست
و اما الصیف فینقص فیه الغذاء و الشراب و الریاضت و یلزم الظل و السکون الا ... و المطفیات
... الفعل اما گرما پس باید که کم کرده شود در وی غذا و شراب و ریاضت و لازم
گیرد ظل یا سکون ... و از مطفیات ... آنچه بتوان ... یعنی گرمی را ممکن باشد و ... بود
... سکن بکسر کاف و تشدید نون ... و ... آنچه ... نبود از ... یعنی ...
و سکون ... تا ... که در گرما ... ضعیف شود و اخلاط گرم ... احتیاج ...
کمتر ... باشد و کثرت تحلیل و این ... غلیظ ... و ماده ... اخلاط است پس ...
غذا لازم باشد و ... شراب و ریاضت لطیف ... فایده ... بسیار ...
... غلیان ... ظاهرست ... اشربه ... که ... در این فصل ...

چون است و شربت مسهل می‌دانند آن را نفع فی الحال جهت آنست که علما در [illegible]
طاقی با اهل بنفوق باشد و ایشان را سبب صغر است و قوی الاقوی که مسهله از [illegible]
حتی الاسهولت شی و هم مانع دیگر و تقاضا می‌نماید عادت البته مرعی داشت و ایضا
سبب آنکه بلغم و بلغمیه چون با هم و نضج [illegible] فی الحال صحیح باشد [illegible] و جهت تسکین [illegible] است
مصروات کثیر [illegible] بهم رسد و [illegible] در فصل [illegible] اگر [illegible]
بلغم مسهل مدبلنات [illegible] با [illegible] بقوه القوان [illegible] و وضع مسهلات
صفر علو [illegible] باشد [illegible] و [illegible] با اسهال [illegible]
مسهلات قویه چون [illegible] و ایشان [illegible] حتی المقدور [illegible] جهت آنکه [illegible]
عظیم و از فصد [illegible] اگر احتیاج باشد [illegible] و اگر ضرورت [illegible] وقت [illegible]
اما قلیل القدر و پس [illegible] سنه [illegible] فصول گفته [illegible]
بر تقدیر [illegible] فصل [illegible] خود باشد [illegible] فصول [illegible]
بود و اگر [illegible] این قاعده ساقط الاعتبار [illegible] مراعات [illegible]
باید کرد و [illegible] تصرف [illegible] فصل [illegible] باشد [illegible]
[illegible] البحاریة والمائیة [illegible] فی المکان [illegible] و [illegible]
و اکثر [illegible] فی و اکثر [illegible] قلیل [illegible]
احتراز [illegible] از [illegible] و از [illegible] و از [illegible]
[illegible] که [illegible] بیانه [illegible] و با [illegible] که [illegible]
در شروع و [illegible] فصل [illegible]
[illegible] تحفات [illegible] جون [illegible] فصل [illegible]
[illegible] و اگر [illegible] که [illegible] صفرا [illegible]
[illegible] که [illegible] تحفات [illegible]
[illegible] اخلاط [illegible] که [illegible]
[illegible] که [illegible] مسهلات [illegible] در رطوبت [illegible]

بدانی که ... [illegible] ... در خریف می باشد ... طاهر است که و

آنکه ضعیف است ... [illegible] ... محلل قوت ... معده ... [illegible]

خوردن طعام ... [illegible] ... علی ... [illegible]

... باشد ... در این فصل ... ضعیف ... [illegible]

... [illegible] ... ضعیف ... ضرر ... [illegible]

... [illegible] ... حادث ... [illegible]

در این فصل ... اگر چه ... اما در خریف ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... اگر چه ... اما در این فصل ... [illegible]

... [illegible] ... مراد از آن ... [illegible]

... [illegible] ... در زمان خریف ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... در این فصل ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... در این فصل ... [illegible]

... [illegible] ... در این فصل ... [illegible]

... [illegible] ... اخلاط ... [illegible]

... [illegible] ... در این فصل ... [illegible]

... [illegible] ... اخلاط ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... فصل ... [illegible]

پس اولی در این فصل ... [illegible]

که ... در این فصل ... [illegible]

... فصل ربیع

اخلاط

خواطر فاسد و بامداد آن نهار عالش ... و در نهضت باشد و هو غسل ... آن آمد ... باشد

هر گاه منقبض حرکت باشد و اخراج همه آن ... دشمند ... بصر و رافع ... منه

آن ... باشد و پر دارد هوا و ضعف قوی ... است مرض ... فصل

پیدا می شود با جمله اگر در حین ... نبض ... ماده فاسد ... معاضدت فصل

... فساد قوه و ... کند ... واجب ... قصد ولی ... باشد ...

... شد به التحکم ... دانکه ... کسی ... ماده ...

... و کلاف ... شد ... احوال ... [illegible]

ازمنه اول ... در ... برای تعدیل ... است ... کند ...

... سخونت باشد ... قوت ... مشکند ... کلت ...

... سخونت ... اخلاط باشد ماده ... غور ... اگر ...

... تا ... به اگر ... نضج ... و ...

و کثافت ... جفاف و فضول ... منضج ... [illegible]

... ماده ... شد ... اگر ... باشد ...

او اگر ... مستوعب ... شعله ...

ممزوج ... و ... شد ... تأثیر ... فصل ... آن ... کرده ...

... نمایند ... است ... هوا ...

... و ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

مایل نشود و هرگاه که [illegible] است غیر طبیعی پس یا غیر طبیعی حرارت غریزی [illegible]
که آن اجتماع بوجه [illegible] و سکون [illegible] نمود [illegible] رطوبات [illegible] شود
و مواد [illegible] ساکن باشد [illegible] احتیاج اخراج مواد [illegible] ممکن نبود [illegible]
والبقراط [illegible] فیه الا اسهال [illegible] والفصد [illegible] الفتی [illegible] در این [illegible] از [illegible]
[illegible] که چون مواد در روی [illegible]
مایل [illegible] باشد از [illegible] بهار [illegible] اسهال [illegible]
[illegible] باشد [illegible] مواد و اما فصد اگرچه اخراج مواد غلیظه نیز لیکن [illegible] که در این
[illegible] احتراز از آن [illegible] می آمده تا که مواد [illegible]
تا هرگاه مواد حرکت کند از بعد فصل [illegible] تناول [illegible] امثال [illegible] احتیاج به فصد [illegible]
نیست با اسهال [illegible] تا که حاجت [illegible] نشود [illegible] استعمال آنها [illegible]
در [illegible] استعمال [illegible] حاجت [illegible] در این فصل [illegible] تقدم [illegible]
[illegible] بخلاف فصول [illegible] که [illegible] برای دفع [illegible] از آن فصول [illegible]
[illegible] دانسته اند چنانچه گذشت [illegible] توقف و [illegible] غذا [illegible]
[illegible] که [illegible] فصل [illegible] و اخلاط می [illegible]
آنها [illegible] می آید [illegible] و از آنکه [illegible] از [illegible]
[illegible] است [illegible] بکثرت [illegible] و [illegible] استحکام [illegible]
[illegible] شده [illegible] که [illegible] مواد [illegible]
[illegible] است و آنکه بعضی گفته اند که در این فصل [illegible] اجتماع حرارت در باطن تحلیل [illegible]
[illegible] استحلاف [illegible] است [illegible]
می آید [illegible] آنکه تحلیل [illegible] است [illegible]
اگر چنین می بود در فصل ربیع که معتدل ترین [illegible] است مثلاً [illegible]
چه ثابت شده که ربیع اعدل الفصول است و [illegible]
بنا بر غلبه طبیعت که ماده [illegible] می کند [illegible] دفع میکند [illegible]

بتحلیل کنیم لازم آن که چون [illegible] و غلیظ و طبع [illegible] تلطیف کنیم و نضج [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] با [illegible] تحلیل و تلطیف
[illegible] امّا [illegible] که [illegible] حمّی [illegible]
[illegible] و [illegible] تحلیل [illegible] و [illegible]
[illegible] این [illegible] است که [illegible] نضج [illegible]
[illegible] تحلیل [illegible]
و در [illegible] رطوبات [illegible] غالب [illegible] است [illegible]
[illegible] رطوبات [illegible]
و [illegible] تحلیل [illegible]
از [illegible] عفونت [illegible]
[illegible] و تحلیل فضول [illegible]
[illegible] نضج [illegible] فضول [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible]
[illegible] نضج [illegible] تحلیل [illegible]
[illegible] حمّی [illegible]
[illegible] فضول [illegible]
[illegible] والله الهادی الی [illegible] الصواب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] نضج [illegible] فصل [illegible]
[illegible] تعدیل [illegible]
[illegible] غلیظ [illegible] غلیظ [illegible]
[illegible]

باشی منعکس شده و مانع آن است که چون غذا لطیف لامحاله اقبل للانفعال است [illegible]
[illegible] متغیر میگردد و بعضی موجب فساد است بخلاف [illegible] از غذا غلیظ [illegible]
انفعال است [illegible] و مقاومت کنند و بدل است از [illegible] و [illegible]
و [illegible] از غذا هرچه غلیظ باشد [illegible] شود و اما در صیف چون [illegible] باشد [illegible] بهضم غذا
غلیظ متعسر است [illegible] و [illegible] اختیار نموده [illegible]
[illegible] مثل [illegible] است [illegible] مگر [illegible] علیه [illegible]
[illegible] ملائم [illegible] نیست که این قول [illegible] ضرورت استعمال کردن
مجوز است [illegible] از آن [illegible] با غذیه [illegible] قناعت و اکتفا کردن [illegible]
[illegible] با [illegible] شراب [illegible] و موافق [illegible] فصل [illegible]
[illegible] بینه [illegible] اقامت [illegible] چنین [illegible]
[illegible] اصل [illegible] که [illegible]
[illegible] گوشت [illegible] و سیاه [illegible]
[illegible] از حیوان و پوست [illegible]
[illegible] و با اعتدال [illegible] هوا [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] که [illegible] فساد [illegible]
[illegible] و [illegible]
[illegible] فساد [illegible]
[illegible] الفصل [illegible]
[illegible] مباشرت [illegible]
[illegible]
[illegible] حصول [illegible]
[illegible] فساد [illegible]

و در وی شده باشد اتفاق افتاده است که معترف [illegible] بعد مدتی طلوع کند آن [illegible]
[illegible] قلیل [illegible] گفته [illegible] دلالت [illegible] خفی علی الناسین [illegible] یا خلاف [illegible]
[illegible] [illegible] ضعف [illegible] الم بود [illegible]
[illegible] شده [illegible] است که از [illegible] اسباب [illegible]
[illegible] [illegible] اسباب [illegible] فصول [illegible] الحال [illegible]
[illegible] [illegible] از اسباب [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] اسباب [illegible] [illegible]
[illegible] اسباب [illegible] است که [illegible] افتاده [illegible] عفونت [illegible]
[illegible] [illegible] و [illegible] وصل [illegible]
[illegible] وصل [illegible] باشد [illegible] آثار [illegible] شود باید که [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] قلت [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] باید کرد [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] باید کرد [illegible]
[illegible] [illegible] باید کرد [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] از قوت و ضعف [illegible] بود و در حکایتی شعری [illegible] [illegible]

[illegible] دلیل [illegible] است [illegible] بود و [illegible] دلیل [illegible] و [illegible]

و [illegible] نباشد [illegible] بود و [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] الاحوال بود [illegible] دلیل [illegible] بفعل [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] باشد [illegible] دلیل [illegible] باشد [illegible]

[illegible] است [illegible] باشد [illegible] شعر [illegible] [illegible]

طبیعی بود [illegible] باشد [illegible] [illegible] بود [illegible]

[illegible] کرده بود [illegible] دلیل صحت [illegible] حال [illegible]

[illegible] است [illegible] است [illegible] و [illegible] تعدیه [illegible]

[illegible] فساد [illegible] صحت [illegible]

[illegible] است [illegible] بود [illegible] و [illegible] است [illegible]

[illegible] بود [illegible] شعر [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] باشد [illegible] باشد [illegible] باشد [illegible]

[illegible] دلیل [illegible] [illegible]

[illegible] باشد [illegible] صحیح [illegible] باشد [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] بود [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] شعر [illegible] باشد [illegible]

[illegible] [illegible] باشد [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بیست و ساده [illegible] و مجمل بود و اشعر [illegible] ستر

[illegible] و کلمات [illegible] اگر [illegible] و وجه [illegible] کل [illegible]

[illegible] بر [illegible] هم وقت [illegible] هم بعد [illegible] اگر علامات [illegible]

[illegible] و چون [illegible] که [illegible] مستعمل است [illegible]

[illegible] کرده [illegible] بر [illegible] و با هم [illegible]

از [illegible] کرده و [illegible] بود [illegible] بعضی [illegible]

[illegible] بود [illegible]

[illegible] و بعضی [illegible] دیگر بعضی محققان [illegible]

[illegible] استعمال [illegible] این [illegible]

[illegible] بعضی [illegible] عبارت هم کرده [illegible] گوو کان [illegible]

[illegible] کرده و این [illegible]

[illegible] بعضی [illegible] است [illegible]

از [illegible] و اگر [illegible]

[illegible] این بود و [illegible] گفته شد که [illegible]

[illegible] ایشان [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] بود [illegible] کرده

[illegible] طریق آن [illegible] استعمال [illegible]

[illegible] کرده

[illegible] و [illegible]

و از فصد است ... شده و شد ... عضو ... حسب ... بعضی که ...

و علامت ... که ... جمیع ... استفراغات ... و ... دفع ... است که ...

و علاج ... ازین ... اسهال ... شده ... گرم ... طبیعت شیر که ... سرفه ...

مر ... شیر ... هم ... بعضی ... نقل ... حبوب ... بعضی که ... و ...

... ... کرده ... و طفل ... اگر ... شده ... و اگر ...

... باشد ... ببرد ... مناسب ... شده ... شده ...

اگر ... شده ... حرکت ... اگر ... و ...

اند و علاج ... طبیعت ... شود ... گفته ... بعضی ...

کرد ... اسکات ... و ... اگر ... شده ...

... اگر ... و ... علاج ... گفته ... التشنج ... اعضا ...

و ... اول ... گفته ... اگر ... غلبه رطوبت ... و علاج ... تقدم ...

... رطوبتها ... علاج ... طفل ... شده ...

... اگر ... بعضی ... اگر ... عضو ...

و ... علاج ... الاصل ... شده ... شود ...

و ... ازین ... شده ... اند ... و ... که ...

... و ... علاج ... بعضی ... که ...

... و ... التشنج ... ازان ... التشنج ...

... اگر ... اگر ... اعضا ...

... اگر ... اعضا ... شود ... زیاده ... شود ...

... علاج ... اگر ... شود ...

و ضعف اعضا ... و علاج ... طفل ... شود ...

... روغن ... روغن ... باشد ... که ...

گذشت و ... این ... اگر ... فی الحقیقة ... است لیکن ... شود ...

[illegible] سکنجبین [illegible] تخمه [illegible]

[illegible] الحسن [illegible]

[illegible]

[illegible] است اگر خواهند [illegible]

[illegible]

[illegible] هم [illegible]

[illegible] العسل [illegible]

[illegible] است [illegible] باشد [illegible]

و این [illegible] باشد [illegible]

[illegible] هرگاه [illegible] کند [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

دلیر سازد [illegible] کرد اندرون معده [illegible] آن [illegible]

و [illegible] و آن [illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible]

و باعث [illegible] معده [illegible] طعام [illegible]

مرتفع شود و [illegible] مشوش سازد [illegible] طعام [illegible]

و معده [illegible] گردد [illegible]

متخلخل پس [illegible] بتمامه توجه [illegible]

[illegible] طعام [illegible] باشد [illegible]

مطلوب [illegible] و متحکم گشته [illegible] تحلیل شود [illegible]

[illegible] باشد [illegible]

اگر معده [illegible] باشد [illegible] در محل وی باید [illegible] باشد که [illegible]

پدید آید و علاج خارش آنست که صندل [illegible] باشد و آنچه در [illegible] النسیان ذکر رفته حب
[illegible] اما آن برگیرند و [illegible] در خارش صابون تلخ نرم گشته که مفید است

سیلان [illegible]

یعنی رسیدن [illegible] پوشیده نماند که گاه [illegible] شد که [illegible] از چرک
پیر شده بسبب ضعف [illegible] که [illegible] آن منقطع شود و علاج آن [illegible]
مثل فساد سامعه باشد و تدبیر [illegible] علامت [illegible] او [illegible] فی [illegible] گذشت

پوشیده نماند که [illegible] تدبیر [illegible] ضعف [illegible]
[illegible] مطلقا است و [illegible] که در [illegible] و [illegible]
است [illegible] کرده اند چون [illegible] اکثر [illegible] باشد و [illegible] کرده
شود و [illegible] گوشت [illegible]

گرم داشتن [illegible] باید دانست که اعضاء [illegible] در گوش [illegible]
و علامت ورم در گوش آنست که [illegible]
بود و [illegible] است گوش [illegible]
تسکین باید [illegible] از ایشان [illegible]
و ملح [illegible] روغن [illegible]
روغن بادام [illegible] چند قطره از آن در گوش چکانند و بدانند که در گوش [illegible]
چکانند باید که [illegible] باشد [illegible] وقت گوش ایشان [illegible]
[illegible] رقیق [illegible] سوراخ گوش [illegible] نفع دارد [illegible]
و در آب جوشانیده [illegible] سوراخ گوش [illegible]
گوش [illegible] اگر سبب [illegible] گرم [illegible] لازم بود
تدبیر [illegible] گوش [illegible] که نفع تمام دارد و [illegible]
آن گوش [illegible]
[illegible] روغن [illegible] در گوش [illegible]
[illegible] شود [illegible] باید دانست [illegible] علامت [illegible]

و اگر [illegible] در [illegible] گوش کرم [illegible] است [illegible] چون کشته شود [illegible]
[illegible] یا چیزی که کرم بکشد بچکانند [illegible] علاجش آنکه [illegible] شیر زنان [illegible]
در [illegible] بچکانند و فتیله [illegible] آلوده نهادن سود [illegible]
[illegible] و آب از گوش [illegible] و قسم [illegible]
[illegible]
اگر [illegible] بود [illegible] و [illegible] درد [illegible]
[illegible] شیر زنان [illegible] در گوش بچکانند یا فتیله [illegible]
آلوده در گوش نهند [illegible] نوبت اگر قدری [illegible] سوده [illegible]
عسل [illegible] آلوده [illegible] کنند و [illegible] آورد [illegible]
شده [illegible] اگر فتیله عسل [illegible] سوده [illegible] در گوش [illegible]
کنند [illegible] تا [illegible] روغن [illegible]
[illegible] در گوش چکانیدن [illegible] و قلیل [illegible] باقی [illegible] اگر [illegible]
دماغ [illegible] جراحت در گوش بود علاوی [illegible]
که [illegible] رطوبات [illegible] و قطعه از صوف [illegible] و عسل [illegible] قدری [illegible] زعفران
[illegible] در گوش [illegible] قدری [illegible]
[illegible] و قطعه صوف [illegible] در گوش نهند [illegible] اگر رطوبت
[illegible] که اکثر آفات [illegible] از دماغ [illegible]
میگردد [illegible] علاج اما اگر رطوبت [illegible]
برآمدن چشم [illegible] میبدان
و آب [illegible]
[illegible]
چشم [illegible] شیر [illegible]
از شیر [illegible] گرم [illegible] چشم [illegible]
[illegible] بود [illegible] گرم [illegible] عظیم [illegible]

[illegible] که [illegible] و [illegible] بهم [illegible] چون سرخی شود و بعد [illegible] شیر

[illegible] و [illegible] بر پشت چشم [illegible] و [illegible] در [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] و [illegible] اگر [illegible] باشد و [illegible] غلیظ [illegible] توان کرد [illegible]

[illegible] که [illegible] قدری [illegible] حلیل [illegible] است چشم [illegible]

[illegible] بدون چشم [illegible] کردن [illegible] و [illegible] ببایستی [illegible]

[illegible] چشم [illegible] ساخت که چشم [illegible]

[illegible] استعمال [illegible] و [illegible] و [illegible]

[illegible] چشم [illegible] و اگر [illegible] آن استعمال کرد [illegible]

[illegible] قدری [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible] چشم [illegible] و اگر

[illegible] عوض [illegible] آن [illegible] یعنی [illegible]

و چشم [illegible] که [illegible] چشم [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] یعنی [illegible] چشم [illegible]

[illegible] و [illegible] که چون [illegible]

[illegible] و [illegible] چشم [illegible]

[illegible] چشم [illegible]

[illegible] و [illegible] که [illegible]

یعنی [illegible] اگر [illegible] شود [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] چشم [illegible] و [illegible]

[illegible] چشم [illegible] و [illegible]

[illegible] و [illegible]

که مثل طفل به حرکت آید و همان سمت در ناظر باشد علاج نزدیکی بدانکه گشتن چشم [illegible]
چشم [illegible] چنان است که مردم [illegible] بر گوشه چشم که مخالف گوشه مایل است در نظر آید
و دیدن مرغی [illegible] چشم را [illegible] طرف مایل سازد و طریق دیگر آنکه [illegible] نزدیکی
و در استعمال [illegible] بر قصد [illegible] و محاذات [illegible] افروزند تا [illegible] با گشتن چشم
باصلاح آید چنانچه در [illegible] بواسطه نظر کردن در آینه صلاح میکرد و باید که [illegible]
[illegible] و [illegible] و [illegible] [illegible] التصاق [illegible]
[illegible] و چون [illegible] [illegible] [illegible] باشند [illegible]
آنست که [illegible] [illegible] [illegible] شوند و [illegible] کشند و بر حوالی چشم [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و اگر [illegible] [illegible] چشم کشند تا [illegible] [illegible] [illegible] یعنی کبودی چشم
[illegible] [illegible] [illegible] علاج [illegible] آنست که [illegible] [illegible] نوبت [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] میل در چشم کشند و اگر [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] زعفران [illegible] [illegible] [illegible] استعمال میکرده باشند
و [illegible] اگر زایل [illegible] باشد [illegible] [illegible] [illegible] زایل میشود [illegible] کبودی [illegible]
و چون [illegible] [illegible] [illegible] که اگر علاج [illegible] [illegible] [illegible] بصلاح [illegible]
[illegible] علاج [illegible] باید که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
بمالند [illegible] [illegible] نافع بود و عصاره [illegible] عنب الثعلب و عصاره [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و گلاب و زعفران و مشک [illegible]
[illegible] [illegible] گویند که اگر میل [illegible] [illegible] [illegible] نوبت در چشم کشند نفع عظیم [illegible]
میل [illegible] در [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] که [illegible] [illegible] داشته [illegible] [illegible] که بردی [illegible]
[illegible] دفع شود [illegible] در چشم کشند و این کحل [illegible] تمام دارد [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] مشک [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] باید دانست [illegible] [illegible]

وقت غذا خوردن [illegible] باعث [illegible] آید [illegible] دیگر اتفاق افتد و [illegible] حجری که در [illegible] دهن پیدا شده
[illegible] ماند و طفل آن را نتواند دفع کرده اگر قادر بر تکلم نیست [illegible] آن [illegible]
[illegible] آنچه در [illegible] کند [illegible] کرده و [illegible] دماغ را [illegible]
همواره متوحش باشد [illegible] کنند و غذا [illegible]
ضعف [illegible] و [illegible] که از [illegible] لازم [illegible]
نفس از [illegible] و [illegible] کرده [illegible] باید [illegible]
که [illegible] در [illegible] نمایند [illegible]

خفقان طفل [illegible] باشد [illegible] قطره روغن [illegible] در وقت [illegible]
[illegible] آنچه [illegible] اگر [illegible] دفع نشود [illegible]
باشد [illegible] و [illegible]
آن [illegible] و [illegible] آنچه [illegible]
[illegible]
[illegible] و [illegible] شده که اطفال [illegible] علت [illegible] بودند علاجی
[illegible] و بعد [illegible] ایشان [illegible]
[illegible] شده [illegible] و [illegible] اطفال [illegible] بود [illegible]
نباید بود و [illegible] طفل [illegible] اگر [illegible]
[illegible] باید [illegible] که [illegible] توان [illegible]
[illegible] بود [illegible] شیر [illegible] کنند [illegible]
باید [illegible] واقع شود آنچه [illegible] بود [illegible] و [illegible]
[illegible] اطفال [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] که شیر [illegible]
[illegible] و [illegible] سیاه [illegible]

و پوست [illegible] و منها ما [illegible] است الا آنکه کرده و نوعیست خلط علاج سبب النخالة تحلیل [illegible]

دفعها نوشته شد و چنید [illegible] گفته اند ازان آنچه بیشتر [illegible] شد در ینجا [illegible] این شنبلیله

اطفال [illegible] باشند و اگر قلیلی [illegible] بیشتر شده در [illegible]

زعفران و [illegible] [illegible] داء الثعلب [illegible] ما البذر

[illegible] وسودا [illegible] دارد و اگر قوی [illegible] شود [illegible]

[illegible] اگر قوی باشد سودا [illegible]

[illegible] بسیار باشد [illegible]

[illegible] العسل [illegible]

[illegible] سماق [illegible]

[illegible] بسیار [illegible]

[illegible] و اگر [illegible]

[illegible] تخین باشد [illegible]

[illegible] کشته [illegible]

خون [illegible] باشد [illegible]

دیگر [illegible] دهان [illegible] آنست که [illegible]

باید [illegible] آنست که [illegible]

اگر [illegible] تفرق اتصال [illegible] خفت که [illegible]

مواد [illegible] اسباب ورم است خصوص که [illegible] دارد [illegible] اطفال

بیشتر [illegible] اعضا [illegible] است که در [illegible]

[illegible] ورم [illegible] ظاهر شود [illegible]

[illegible] تخم [illegible] کوبیده [illegible]

بود [illegible] تحلیل [illegible]

[illegible] تحلیل [illegible] اعضا مجاور [illegible] تحلیل [illegible]

تن بود و سکنه کلاف غمز زنت و شده که باید شروع باد و گشنه ورم و تصعاد و [illegible]
بدین ورم نشد به اگر بود و ادورم شود [illegible] و دفع دماغ میباشد و اکثر و بیشتر استعمال حقنه ترجیح
است که باد و واجب [illegible] در بیعقلی که عضو بیش [illegible] جذب نیست و از قبیل باد و افتد
آید و ایضا سعتو [illegible] که برخیح بعضو عصبی بعد ضمادها تسکین و ترشح خصوص که زیاد
بالفعل و ضماد هم نیست که از برخیح بعضو عصبی شکسته [illegible] تکلیف [illegible]
بس از می بیند از عصبو عصبی و دمی بخر دهان [illegible] تسهیل اجابت و تمو [illegible]
کشته عصب [illegible] منقل [illegible] نشت [illegible] بسیار باشد و رقم
شود و چیزی افرود [illegible] نشود کرده [illegible] که بیرون معتمد شود و سعوطی [illegible]
به بارش [illegible] از این ورم بیشتر از بعض ترشح فتیه به اخراج است و [illegible]
و رطوبت از زبان [illegible] پیدا [illegible] منقل و علامتش [illegible] طبیعت [illegible]
بیشتر است [illegible] این استعمال کردن [illegible] [illegible]
بدانی فرو [illegible] باشد [illegible] [illegible]
دو بار [illegible] گوشت است و چنین [illegible] زبان [illegible] ورم است [illegible]
مزید [illegible] فرو بردن [illegible] [illegible] بود [illegible]
باشد علاج اگر [illegible] گفته شد [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] بود [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
تا [illegible] دفع شود [illegible] اگر [illegible] بود [illegible]
[illegible] ملالت [illegible] شود [illegible] ورم [illegible]
گفته شد [illegible] بهترین چیزها که [illegible] [illegible] و خیار [illegible]
سرکه [illegible] [illegible] عنب الثعلب [illegible]
یعنی [illegible] شدن [illegible] [illegible] موجب [illegible]
برداشتن [illegible] [illegible] [illegible]

یا با روغن [illegible] بمالند و بعد از آن بسرکه سوده برآن ترک سر طلا نمایند باشد [illegible]

بسر کشند و [illegible] باید دانست که بعضی گفته‌اند [illegible] اکثر سبب فتق [illegible]

حلق و علاجش نیست که [illegible] شکوفه [illegible] و غسل سر هرکدام که مناسب وقت دانند [illegible]

بود که [illegible] ضعف [illegible] اکتفا نکنند و هم اگر از فتق گرد و غبار بود حلق و علاجش آنست که [illegible]

بر [illegible] مناسب [illegible] نمایند [illegible] آنچه [illegible] پس

قسمه بود و علاجش [illegible] اکتفا شده و غبار و علاجش [illegible] حلق [illegible]

[illegible] دانه [illegible] شیرین ساخته خورانیدن [illegible]

بکار برند و اگر این [illegible] صفراوی باشد [illegible] قوت [illegible] علاجش [illegible] غذا [illegible]

و [illegible] تقدیه [illegible] خورانند و آنجا که حاجت تنقیه شود توان کرد [illegible]

کثرت رطوبت بود [illegible] بیشتر [illegible] و در اکثر ربع الرکام [illegible] اطبا [illegible]

بسیار [illegible] این نوع [illegible] علاجش [illegible]

از دماغ [illegible] ربع الرکام بود [illegible] رطوبت [illegible]

ست تنقیح ماده [illegible] و اصل السوس [illegible] پرسیاوشان [illegible] زوفا [illegible]

[illegible] و بهمین طبیخ [illegible] فلوس خیارشنبر [illegible] اگر [illegible]

و آنجا که [illegible] فلوس [illegible] برگ سنا [illegible] توان طبیخ داد [illegible]

بقیه [illegible] ساخته باشند [illegible]

[illegible] زرد [illegible]

[illegible] پیوسته [illegible]

[illegible] بنفشه [illegible]

[illegible] کف دست و پای [illegible]

[illegible] و اگر [illegible] آب تازه [illegible] بالفعل [illegible]

بغسل و [illegible] منفعت [illegible]

[illegible] ماده پخته باشد [illegible]

بسود

شده و موقوف در وی ... که از ماده گرم [illegible] شدید [illegible] و سبب

که از ماده بلغم افتد و تب [illegible] در این [illegible] باشد علاج آنچه از ماده گرم بود بهترین [illegible]

[illegible] سبب [illegible] شیرخشت و [illegible] ایشان [illegible]

[illegible] که [illegible] توان داد [illegible] نفع تمام دارد و از اغذیه [illegible]

[illegible] و [illegible] شیر [illegible] جمله [illegible]

[illegible] اصحاب [illegible] یکبار [illegible] اگر [illegible]

[illegible] گشته [illegible] که از ماده بلغم بود [illegible]

که [illegible] گذشت [illegible] در این [illegible]

[illegible] طبیعی نباشد و اسباب

سبب [illegible]

ضعف [illegible] گذشت [illegible]

نفع [illegible]

[illegible] نفع تمام دارد [illegible] که ماده [illegible]

[illegible] تنفس [illegible] طبیعی [illegible]

[illegible] تنفس [illegible]

[illegible] ضعف [illegible] گرم [illegible]

[illegible]

[illegible] نفع تمام [illegible]

[illegible] مثل آن [illegible]

[illegible] که [illegible] تمام دارد [illegible]

[illegible] تنفس [illegible] گشته [illegible]

[illegible]

[illegible] نفع [illegible]

البحرین یعنی قی فرط آید و اوستکوه دستی بکی اگر انگبین شیرین بیمار بکار بود و مداوا الشوارد

نافع [illegible] از آن بود چه بهر کام شیر زیاده از حاجت در معده و قیح می آید [illegible]

[illegible] دفع آن بکوشند [illegible] که [illegible] تخمه [illegible] ما فی المعده و [illegible] بیشتر [illegible]

[illegible] قی [illegible] این [illegible] زیرا که [illegible] قطع [illegible] کرده [illegible]

[illegible] بود [illegible] معده [illegible] جمعیت [illegible]

[illegible] نقل [illegible] بیشتر [illegible] آب [illegible] شیر [illegible]

[illegible] معده [illegible] کرده [illegible] چون [illegible] و [illegible] بود [illegible] آن [illegible]

و آب [illegible] شیر [illegible] و این [illegible] دارد [illegible]

[illegible] نفع [illegible] کند و اگر [illegible]

[illegible] که [illegible] معده [illegible] ایشان [illegible]

[illegible] بودن [illegible] و [illegible]

[illegible] شیر [illegible] این [illegible] آب [illegible] کرده [illegible]

[illegible] معده [illegible] می [illegible]

[illegible] که [illegible] گرفته [illegible] شیر [illegible]

دادن قی [illegible] معده [illegible] که [illegible] شراب [illegible]

و [illegible] گفته شد که [illegible] ست [illegible] شیر [illegible]

[illegible] معده [illegible] که [illegible] شیر [illegible] معده [illegible]

[illegible] شیر [illegible] معده [illegible]

[illegible] معده [illegible]

[illegible] شیر [illegible] اصلاح [illegible]

[illegible] شده [illegible] دادن [illegible]

[illegible] نفع دارد [illegible] شیر [illegible]

[illegible] دادن [illegible] شیر [illegible]

مسکران

و منفعه ادویه آن چون بسته شده که سکن چون بسته این معلوم شد که علاج ... اثر تمام دارد

بسته شده و چون ... شکم و [illegible] گرم که بسیار گرم ... بعضی ... که آن

آدمی چون علاج اگر بسته شده و کرده بسیار بسته و ... که [illegible]

چون ... باشد ... و ... بعضی که ... شده ... بعضی ... بسیار

از ... شکم و منفعه ... ادویه ... که ... شکل ... و ... بعضی

... که باشد که سبب ... بود ... که ... اثر

و ... که ... بسته ... و ... ... باشد

... و ... شکم ... که ... سبب ... بسیار ... آید ... تا

و ... شده ... از الم ... یعنی ... این ... و ...

اول که ... سبب ... ... که ... وجع ... و همان ...

... آن ... و ... و ... اثر ... و ... نوع ... [illegible]

... این ... از ... و ... ... و ... [illegible]

... و ... ... [illegible] ... و ...

آمدن ... حادث کرده علاج ... بود و ... از ... که ...

آنکه از اشیا ... احتراز ... و ... [illegible]

... و ... بود ... داشتن ... تمام دارد ... که از ...

... استعمال اشیا ... شکل ... از ... شود و ... آن ... [illegible]

که از جوع و ... و ... قلب ... که از ... بعد ... [illegible]

... و ... و ... ادویه ... [illegible] ... باشد ...

... و ... و ... تا ... الی ... [illegible]

بود و ... و ... که از ... و ... [illegible]

آنکه ... ادویه که ... [illegible]

باشد ... و ... باشد ... اجتماع ... باشد ... [illegible]

نوع [illegible] آن [illegible] بسیار ضعف عضو کما ترم الاعضاء التی یحتاج الی علاج [illegible] شکار [illegible]
و [illegible] کن [illegible] از آن جمله [illegible] نه در زانو [illegible] شکار [illegible]
و [illegible] الف [illegible] مشهور [illegible] بو [illegible] خوانند و [illegible]
بنا [illegible] جیم و نون و واو [illegible] شکار [illegible]
یعنی [illegible] جیم [illegible] کشته [illegible] یعنی [illegible] کشته [illegible] شکال یعنی
[illegible] سنگ [illegible] نواحی [illegible]
[illegible] و کردن [illegible] دارد [illegible] بکشند [illegible]
او [illegible] کرده و [illegible] داشت [illegible] بسیار [illegible]
و [illegible] رسانند [illegible]
و [illegible] سنگ [illegible] باشند و اگر [illegible] شود و [illegible]
[illegible] و [illegible] کرده [illegible] دانسته و خون [illegible]
که [illegible] شود [illegible] از ضعف [illegible]
[illegible] سبب [illegible]
این [illegible] داشته [illegible] کرده [illegible]
[illegible] سنگ [illegible] ساخته [illegible]
و [illegible] و [illegible] است [illegible]
[illegible] و [illegible] اصطلاح الطبا [illegible] و [illegible]
[illegible] نازل شود
این نوع [illegible] ضعف [illegible]
و این [illegible] الفاظ [illegible]
[illegible] فتق [illegible]
[illegible] فتق [illegible] و [illegible]
[illegible] فتق [illegible] فتق [illegible]

بجهت تحلیل المفاصل ... این علت العلاج ... و اگر ... و سیلان از صابت بر دوست ... تحلیل
باشد ... که ... نسخه الفتح چنانچه ... سیلان ... که ... علاج ... اصابت ...
مرض ... مکرر ...
در ... انگشت ... که ... کرم ...
بالجمله ... انگشت ... باشد ... همین علاج ... ولیکن ...
گاهی ...
بود ... و الطبیع ...
اگر ... که ...
سیر ... الشقوق و الازلاق ...
و بعضی ...
...
...
...
و اگر ...
دیگر ... سوم آنکه گرد ... مستقیم ...
... چهارم آنکه ...
و ... لیکن ...
... مستقیم ...
... و لیکن ...
بعد ...
...
...
...

[illegible] همراه است [illegible] شبانه باشد [illegible] مقعد [illegible] اسهال [illegible]
[illegible] بیرون میکشند [illegible] گرمی [illegible] شود [illegible]
[illegible] طفل [illegible]
[illegible] بدن [illegible] کردن [illegible]
[illegible] الطفل [illegible]
[illegible] اسهال [illegible] علاجش آنکه [illegible]
[illegible]
[illegible] طفل بود [illegible]
[illegible] طفل [illegible]
دارد و اگر طفل قوی [illegible] بود [illegible] چون [illegible]
و کرده [illegible] استعمال [illegible] و حال او [illegible]
[illegible]
[illegible] کرده [illegible] علت [illegible] و بعد چندی [illegible]
شود [illegible] بول یعنی [illegible]
[illegible] طفل [illegible] علاجش [illegible]
[illegible] و اگر [illegible]
[illegible] کردن [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] کنند [illegible]
[illegible] تدبیر [illegible] بول [illegible] یعنی [illegible]
[illegible] علاجش آنست که [illegible]
[illegible] سفوف سازند [illegible]
چون [illegible] مثانه [illegible]
باید سفوف سازند [illegible]

و بول

آن وقت که سنگ در قضیب بند شده باشد آن را غمزی که محسوس میشود باید که قضیب را بگیرند [illegible]

و [illegible] بعد از آن نفتد [illegible] چنانکه شود آهسته آهسته الی نفتد [illegible] تا سنگ بطرف

تا سنگ بیرون شود و اگر بیرون نیاید و [illegible] و سیاه مضطر گردد [illegible] علاج

باشد آن هر چه [illegible] چون [illegible] شیاف و تریاق [illegible] شدن [illegible] باشد [illegible]

و اگر [illegible] بیرون نیاید [illegible] مجری قضیب [illegible] باشد [illegible]

روی [illegible] و [illegible] آید قضیب [illegible] مقصود [illegible] که معلوم [illegible]

آن [illegible] و تخم [illegible] بیرون [illegible]

تخم خیارین [illegible] و [illegible] که [illegible] و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] لیکن [illegible] که [illegible]

[illegible] سنگ [illegible]

[illegible] سنگ [illegible] استنجا [illegible]

[illegible] که [illegible] جهت [illegible] حصات [illegible]

[illegible] که [illegible] سنگ [illegible] و [illegible] اند [illegible]

[illegible] شود [illegible] و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] العقرب [illegible]

[illegible] که معروف است [illegible] بیرون [illegible] تفتیت حصاة [illegible] دارد

[illegible] و [illegible] کاشته [illegible] آن [illegible] که عسر البول [illegible]

[illegible] دارد [illegible] تخم خیارین و تخم خربزه [illegible] قسم [illegible]

[illegible] المثانه [illegible] و مجری البول [illegible]

اخلاط [illegible] که [illegible] باشد [illegible] آن [illegible]

[illegible] شود [illegible] چون [illegible]

غلیظه [illegible] لیکن [illegible] آن [illegible]

و [illegible] شود [illegible] غلیظه [illegible] اخلاط [illegible]

مستعمل فضلات معده از بدن ایشان باز میدارد و این معنی مقتضی نگردد و بر خلاف مقتضای [illegible]
جهت [illegible] طبیعت نشود لیکن حق آنست که اگر صفرا و رسوب غالب بود از تسکین حرارت [illegible]
غایت اگر [illegible] نشوند [illegible] و این جماعت که [illegible] صفرا استفراغ کنند [illegible]
صورت عرق به قدری [illegible] تقویت طبیعت [illegible] حرارت [illegible] طبع شده [illegible]
در فضلات [illegible] و معجون [illegible] گاه [illegible]
کنند [illegible] علامت [illegible] در معالجت [illegible]
خون [illegible] غلبه [illegible]
که قدری [illegible] طبیعت [illegible]
کرده شود [illegible] تمام رسیده و ایضا [illegible] که [illegible] شدید [illegible]
تن [illegible] گرم [illegible] و عرق خفیف [illegible]
و [illegible] بدن [illegible]
و [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] تلطیف [illegible]
بیشتر [illegible] ایشان [illegible]
آنست که علاج [illegible] تلطیف [illegible] چنان باشد که [illegible]
که حرارت [illegible] معالجه [illegible]
و اندوه [illegible] سیاه گشته باید که [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

چشم آنست که سماق و [illegible] بکار برند [illegible] و [illegible] در آن [illegible]
کرده [illegible] و [illegible] شیر [illegible] و آب [illegible] از [illegible] و بگلاب [illegible] تقطیر کردن [illegible]
دارد و اگر [illegible] در چشم [illegible] آمده [illegible] بکار [illegible] کنند و بکار [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] چشم [illegible] شود [illegible]
[illegible] چشم [illegible] [illegible] کنند [illegible] و [illegible]
[illegible] از آن که [illegible] چشم [illegible]
[illegible] اگر [illegible] [illegible] که [illegible] انست که [illegible]
[illegible] و [illegible] بکار [illegible] کل [illegible] و [illegible]
[illegible] بدان [illegible] و [illegible] آنست که [illegible] و [illegible]
[illegible] که [illegible] و [illegible] کنند و [illegible]
[illegible] و [illegible] کرده [illegible] و [illegible]
[illegible] که [illegible] و [illegible] و [illegible]
آنست که [illegible] و [illegible] که [illegible] است [illegible]
[illegible] اگر [illegible] و [illegible] و [illegible]
[illegible] و [illegible] باشد [illegible] در [illegible]
[illegible] کرده [illegible] [illegible]
ادویه نرم کوفته [illegible] و اگر [illegible] نرم [illegible]
و [illegible] نرم [illegible] و [illegible]
و [illegible] اگر [illegible] و [illegible]
و [illegible] آنست که [illegible] و [illegible]
[illegible] که [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] و [illegible] [illegible]
[illegible] و [illegible] که [illegible] و [illegible]

اطفال ... غسل دهند و بعد از غسل بدن اطفال را ... روغن گل
... بشوید و بعد از آن ... بکار برند و اگر قریح بیشتر بود و ناشستن کار باشد
با العسل ... قدری ... و روی اندخته باشند توان ... اگر از آن ... خواهند
فقط ... [illegible] ... استعمال ... توانند ... احیانا اگر
... شود ... حال ... و با خود ... و ... آنکه ... حال ... در ...
و اسفل ... [illegible] ... باشد اقتصار نمایند و بکار گیرند
... طفل ... [illegible] ... و ... نماید ...
آب ... روغن گل یا روغن ... یا روغن ... بر بستند و ...
... از ... استعمال ... اصلاح ... غذا ... روغن ...
... و ... [illegible] ... دیگر که ...
... اصلاح ... روغن ... و ... استحکام ...
آب ... و اگر ... دیگر ... سر که ...
در روغن ... [illegible] ... ترا ... روغن
... است که سر ... و ... تا ...
آن ... کاسنی ... و ... قدری ...
بر داشته بود ... از آن ... [illegible] ... از آن ...
... و ... [illegible] ... بر ... استعمال ...
و این ... قروح که در ... افتد ... بعد ...
... اما ... اطفال ... [illegible] ... آن ...
آب ... اصلاح ... و استعمال و اصلاح غذا نمایند ...
... علق ... فرمایند ... و اگر ...
... فصد نمایند ... [illegible] ...
... [illegible] ... و ... قبض ...

شیر

[illegible] بر سنگ [illegible] از روغن گل یا روغن [illegible] بعد از آن [illegible]
باشد [illegible] به سرکه [illegible] باید [illegible] شنبا [illegible]
[illegible] اگر پوست [illegible] باشد این پوست [illegible] قطع کرده [illegible]
[illegible] نفع تمام [illegible] شود [illegible] گشت [illegible] پاره [illegible] ساخته [illegible]
[illegible] پس [illegible] باشد [illegible] شود [illegible]
[illegible] شعر [illegible] شد [illegible] اشخاص [illegible] العقد [illegible]
[illegible] باشد [illegible] آن [illegible] کردن [illegible] دهم [illegible]
[illegible] و اصل [illegible] بعد [illegible]
[illegible] باشد و [illegible] باشد [illegible] این [illegible]
[illegible] شد بعد [illegible] کلی [illegible] شود [illegible]
[illegible] که [illegible] باشد [illegible] بند [illegible]
[illegible] بعد [illegible] آن [illegible] گشته [illegible]
[illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] کند [illegible]
[illegible] که [illegible] باشد [illegible] کرده [illegible] تمام [illegible]
[illegible] باشد [illegible] بیان [illegible] فانه [illegible]
[illegible] بیان [illegible] الفصل [illegible] فی [illegible] الشیبان [illegible]
[illegible] الاطفال [illegible]
[illegible] اطفال [illegible]
اگر [illegible] دیگر [illegible]
[illegible] کند [illegible] است [illegible]
[illegible] ان شاء الله [illegible] قشی [illegible]
[illegible] ان [illegible]
[illegible]

جرب ۱۳

وجمله تدابیر بیان ۲

مزاج ایشان سرد و خشک است پس واجب است اگر باشد غذا ایشان جمیع [illegible] تا بعضی ترطیب [illegible] المشایخ [illegible]
مختلف باشد [illegible] ایشان مختلف است [illegible] اعضا هم [illegible] بسیار [illegible] که اعضا [illegible]
سرد و خشک است [illegible] النفیسه [illegible] تجارب [illegible] اعضا ایشان [illegible] که [illegible]
[illegible] اعضا ایشان جمیع [illegible] یعنی آن نظر الی الاعراض [illegible] پس [illegible]
[illegible] طاهره [illegible] پس اگر باشد اعراض ظاهری [illegible]
[illegible] واجب است اگر باشد غذا [illegible] ایشان [illegible]
[illegible] اگر باشد عرض ظاهری [illegible] جمیع [illegible]
[illegible] باشد غذا ایشان [illegible] ایشان [illegible] سوال [illegible]
[illegible] حال [illegible] ایشان [illegible] آن [illegible]
[illegible] اول [illegible] تحقیق [illegible] استان [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] ریاضت [illegible] گفته شده [illegible]
[illegible] مشایخ [illegible]
[illegible] گفته شود [illegible] که [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] ایشان [illegible] که [illegible] باشد [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] میکند و بهترین [illegible]
[illegible] ایشان [illegible]
[illegible] احکام [illegible] موافق [illegible]
[illegible] نمودن [illegible]
[illegible] نمودن [illegible] بودن [illegible] باشد بهتر
[illegible] باشد [illegible]

تا زایل شود و کسانی که معتاد باستعمال شوند بعمل [illegible] باشند [illegible] و [illegible] بسیار [illegible]

و از آنرا [illegible] یک [illegible] و [illegible] با [illegible] شود [illegible] باشد و [illegible]

پیران [illegible] دارد و [illegible] شده و [illegible] است [illegible]

مخصوص [illegible] که مخصوص [illegible] شده و [illegible]

[illegible] شده عضوی [illegible] چون [illegible] کرده [illegible]

و باشد [illegible] مانند الفصل الثامن فی [illegible] المرض فصل هشتم [illegible]

[illegible] باستعمال الادویة او بعلاج الید [illegible] یعنی علاج یا باستعمال دوا است یا [illegible] دست

[illegible] مشهور [illegible] و اما استعمال الادویة [illegible] و اما [illegible]

[illegible] شد از [illegible] یا [illegible]

[illegible] و [illegible] یعنی [illegible] الفاظ [illegible] و الاستفراغ [illegible] و اما من خارج اما

استعمال دوا از خارج بدن [illegible] است که [illegible] مانند [illegible]

دوا [illegible] و [illegible] کنند [illegible] که [illegible]

[illegible] که می [illegible] آنرا [illegible] کرده [illegible]

و ذلک [illegible] و [illegible] آن [illegible] از علاج [illegible] و [illegible]

آن [illegible] استعمال [illegible] شده [illegible] است [illegible]

[illegible] و فی الحقیقة [illegible] است و اما [illegible]

و [illegible] شده [illegible] مشهور [illegible]

[illegible] شده [illegible] مخصوص [illegible]

[illegible] که [illegible] در [illegible]

[illegible] کرده [illegible] استعمال کنند و [illegible] است [illegible]

[illegible] از [illegible] است [illegible]

[illegible] فی [illegible] الحفظ [illegible] استعمال [illegible]

[illegible] کرده [illegible]

ولیکن

نفس

سب

مشغول شده و مراد ... [illegible] قوی نیست ... [illegible] ... نشاید الا در وقتی

باو اصلا و حسب ... آن اگر از ... بهتر ... مراعات ... بعضی از قوت که گرم

قوت ... قوی ... عادت ... [illegible] ... و اگر ضعیف ... باید و ... [illegible] ... بدن

... [illegible] ... بدن ... ضعف ... محافظت ... ضعف ... مریض ... مراد ... ضعف

ضعف ... [illegible] ... اما ... مرض ... قوت ... مزاج ... [illegible] ... ضعیف ... که ... قوت

بیماری ... غذا ... [illegible] ... ضعیف ... ضعف ... مزاج ... [illegible]

عادت ... مراعات ... طبیعی ... عادت ... [illegible] ... طبیعی ... گشته ... [illegible]

... [illegible] ... کیفیت ... [illegible] ... اگر ... [illegible]

... [illegible] ... شود و دلیل ضعف ... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... مرض ... [illegible] ... مرض ... [illegible] ... عادت

... [illegible] ... باشد ... [illegible] ... و دیگر ... مرض ...

... [illegible] ... طبیعی ... [illegible] ... دیگر ... [illegible]

مرض ... داشته ... مرا ... اگر مریض ... [illegible] ... قوی ...

مشکل ... مرض ... [illegible] ... مراعات ... [illegible] ... اول ...

و اگر ... مرض ... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ... قوی ... [illegible] ... ضرر ... دیگر ...

... [illegible] ... ضرر ... [illegible] ... مسهل ... [illegible]

... [illegible] ... خوف ... [illegible] ...

عادت ... [illegible] ... مسهل ... [illegible] ... مسهل ...

... [illegible] ... شود ... [illegible] ... عادت ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible] ...

آن ... [illegible] ... طبیعت ... [illegible] ... مسهل

... [illegible] ... از احکام عادت طبایع ... [illegible]

... [illegible]

[illegible] فرنگ [illegible] شده در هندوستان [illegible] کلیسیا [illegible]

[illegible] معروف [illegible] و بعضی [illegible]

[illegible] شهر [illegible] هم [illegible]

[illegible] شده و دیگر [illegible] تمام

[illegible] و [illegible]

[illegible] اکالت [illegible] آنکه [illegible]

[illegible] است که [illegible]

[illegible] و آنچه [illegible]

[illegible] شده و عقل [illegible]

[illegible] الکان [illegible]

[illegible] قول واحد [illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible] طبیعی است [illegible] عادت [illegible]

[illegible] بیش [illegible] است [illegible]

عادت [illegible] اگر [illegible] است [illegible] عادت [illegible]

[illegible] که [illegible] شهر [illegible] حیث الاقلیم [illegible]

[illegible] حیث [illegible] خاصه [illegible]

[illegible] اقلیم معتدل بوده [illegible] اعتدال [illegible] اقلیم ثانی

بالنسبه [illegible] لیکن [illegible] دریای [illegible] شهر [illegible]

[illegible] که من حیث الاقلیم [illegible] است [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible] داشت [illegible] است [illegible]

[illegible] گذشت که [illegible]

[illegible] که [illegible] حاجت [illegible] اعتدال [illegible]

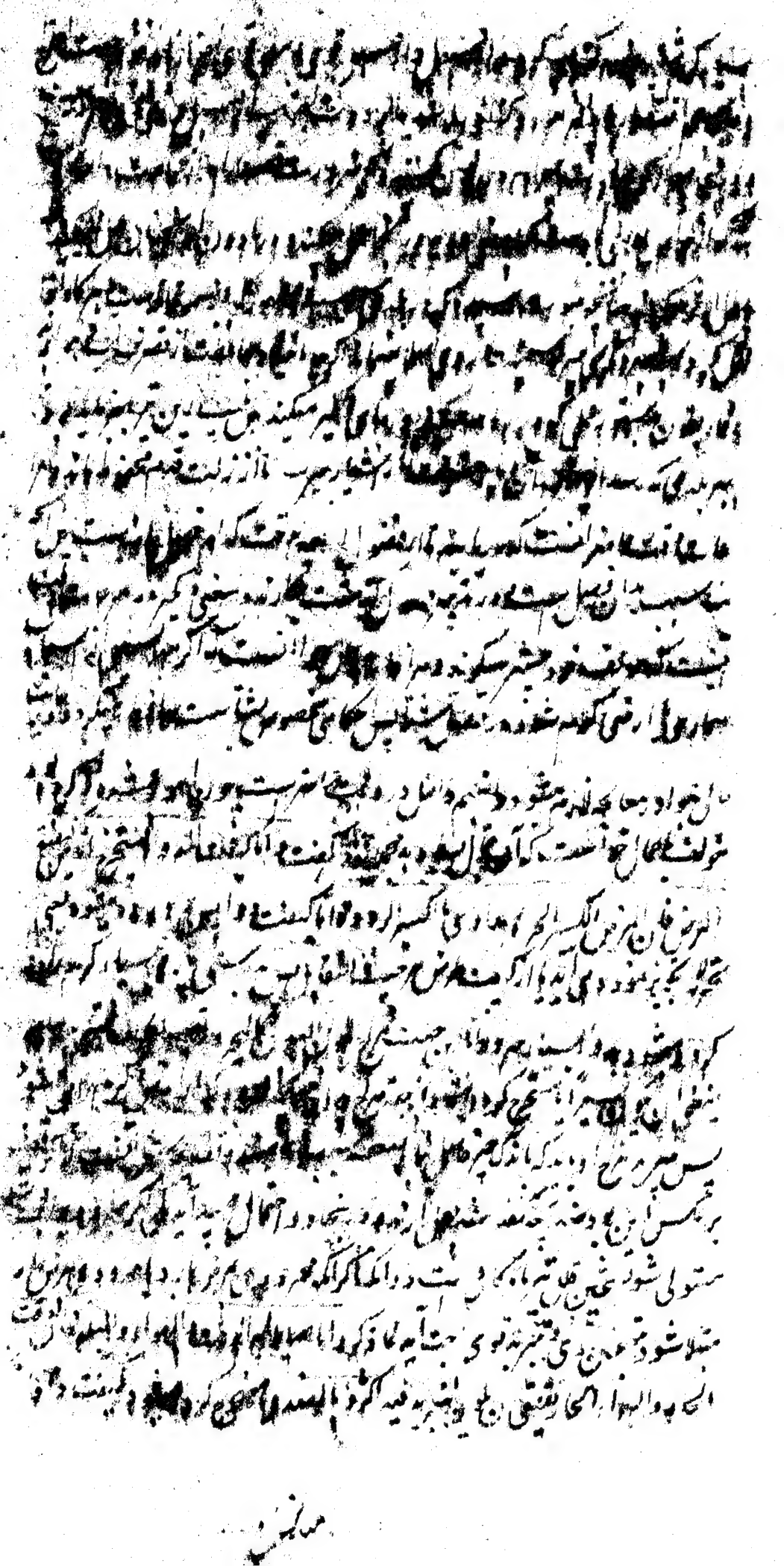

... وقت ... بیشتر ... اگر وقت گرم و هوا گرم باشد اقتضای آن میکند که شربت ... [illegible]

بیشتر کرده شود و بعضی ... وقت ... نضج بیشتر کرده شود و اما هر وقت ... استعمال ... [illegible]

... طبع آنوقت ... است الا ... ماده ... از ... آنوقت استعمال ... نضج [illegible]

... مرض ... آنوقت استعمال ... و ... کرده شود ... وقت ... منتهی [illegible]

... اگر ... کرده شود ... نضج ... فقط و اگر ... [illegible]

... ساخته ... کرده شود ... اما لطیف ... [illegible]

... لطیف ... مرض ... باشد [illegible]

... نضج ... منضج ... بعد ... [illegible]

... القوة الاندفاعیة ... [illegible]

... [illegible]

... وقت ... [illegible]

... مرض ... نضج ... [illegible]

... قوت ... تواند ... [illegible]

... تقویت ... مرض ... [illegible]

موقوف ... نضج ... [illegible]

... الاسهال ... [illegible]

فصول ... کرده میشود ... وقت ... [illegible]

... نضج ... العلیا ... الامعاء العلیا [illegible]

... الامعاء السفلی ... استعمال ... کرده میشود ... [illegible]

... نضج ... علاج کرده میشود ... [illegible]

... علاج کرده ... [illegible]

... الاولی ... من قوت المریض و ضعفه و اما ... کرده ... موافق [illegible]

... نضج کرده میشود از قوت مریض و ضعف ... [illegible]

بود و بعضی از عضو شریک [illegible] اما مداواة العضو [illegible] طریق دیگر آمد اما مداواة عضو [illegible]
بحسب طریق [illegible] هر یک از این بود [illegible] کرده [illegible] ما ماخوذ من [illegible] این [illegible] آنست
ماخوذ بود [illegible] عضو [illegible] فی [illegible] و [illegible] الی [illegible] الطبیعی پس [illegible]
که اعضا مختلف [illegible] هرگاه [illegible] در آن [illegible] گردد [illegible] شود [illegible] از آن عضوی
[illegible] گفته شد الثانی الماخوذ من جملة [illegible] از آن [illegible]
از ملاحت عضو [illegible] لا یستعمل الادویة القویة پس اگر باشد عضو [illegible]
جرم [illegible] استعمال کرده شود در [illegible] آن ادویه قویه [illegible] استعمال کنند اگر باشد عضو
متوسط الجرم [illegible] یستعمل فیه الوسط استعمال کرده شود [illegible] ادویه متوسط [illegible]
[illegible] الثالث الماخوذ من [illegible] العضو طریق سوم [illegible] ماخوذ [illegible] قوت عضو [illegible]
[illegible] پس [illegible] که عضو [illegible] باشد [illegible] الی [illegible] و [illegible] البدن [illegible]
باشد [illegible] آن عضو [illegible] چون [illegible] که اگر [illegible] لیکن [illegible]
[illegible] باشد [illegible] شریف [illegible] الی [illegible] و [illegible] امثال [illegible] لا یستعمل
[illegible] استعمال [illegible] کرد و [illegible] که محتمل قوی باشد و استعمال [illegible]
[illegible] هرگاه [illegible] عضوی [illegible] من [illegible]
ادویه قویه [illegible] اگر [illegible] واجبست که ادویه [illegible]
[illegible] قوت آن عضو کنند و ایضا افراط [illegible] مرضیات [illegible]
در [illegible] و [illegible] پس [illegible] کند [illegible]
در [illegible] معده و [illegible] که عضو مشترک [illegible] تمام [illegible] افراط [illegible] ضعیف
[illegible] که [illegible] و هرگاه در معده ضعف باشد [illegible] البرد
[illegible] و [illegible] هرگاه ضعف [illegible] باشد [illegible]
همچنان [illegible] استعمال [illegible] مرضیات [illegible] اعضا [illegible] معده
[illegible] اعضا [illegible] آنست که ادویه [illegible]
بکار [illegible] چون [illegible] الرابع الماخوذ من وضعه طریق چهارم [illegible]

ما دوات ... وضع عضو ... وضع مقتضای ... مشارکت ... [illegible] ... و

... فانه ... الثانی ... قرب العضو ... بحسب ... المجاوره ... [illegible]

... مشترک ... [illegible] ... عضو ... [illegible]

... [illegible] ... سبب ... [illegible]

... [illegible] ... سبب ... [illegible]

و ... [illegible] ... الکل ... [illegible]

و ... [illegible] ... معلوم ... [illegible]

... [illegible] ... مشارکت العضو

... من الاعضاء و ... [illegible] ... مشارکت ... [illegible]

... [illegible] ... عضو ... [illegible]

... التی ... من ... [illegible] ... که ... [illegible]

و ... [illegible] ... مشارکت ... [illegible] ... العضو

من ... [illegible] ... السبیل ... الاعضاء ... [illegible]

... [illegible] ... مشارکت ... [illegible]

و ... [illegible] ... فی ... [illegible]

... [illegible] ... اگر ... [illegible] ... زیرا که

... مشارکت ... [illegible]

... موضع عضو ... [illegible]

... [illegible] ... فی الانصبابات ... من موضع الی موضع ... [illegible]

... [illegible] ... اگرچه ... [illegible]

باشد ... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ... باید کرد

... [illegible] ... باید کرد ... [illegible]

چنانچه ماده دست است مثلاً بجانب دست میکشد و ماده هر جانب دست با آن
جذب و دفع و تصرف دارد است و هیچ وقت و این چنان نیست که ماده دست را نکشد
مثلاً بجانب پای نکشد و دوم از این مراعات علت است این است که وضع
مجاور بر تدبیر جذب حمایت میکند تو امثال گفته چنانکه الدین والرحم و سیوم از این شرایط
تمام مراعات محاذات است و چنان باشد که جهت علل که با سایق این فصد کنند و مراد
امراض طحال با سایق الیسر و هرگاه با وجود مراعات محاذات بعید باشد و مطلوب شود
سلیم این جهت کنند و سایق الیسر هر طحال را کشاد و ایضاً هرگاه جذب بغیر استفراغ کنند لازم
که میان ماخذ و بین ماخذ الیه بعد معتدبه باشد چه در غیر صورت بر تقدیر مقاربت جوف
استفراغ ماده ماخوذه بسوی ماخذ عسیر باشد اما اذا حصلت فی الحضوفان کان بعید
یجذب من موضع الی موضع قریب کما یجذب المادة الی الجنب بالحجامة علی الساقین و اما هرگاه حاصل
شود ماده در عضو یعنی انصباب نماند باشد و تمام و کمال در آن موضع صحیح آنگاه باشد بعد
انقطاع انصباب قریب بیجا نکرده شود ماده را از آن موضع بسوی موضع نزدیک
در صورت نبرد کشاد سوراخ ماده بسوی آن سوراخ مجاور او بجانب مخدوش نباشد
وجذب ماده بقریب لامحال اسهل باشد چنانچه جذب کردن ماده بجهت که بر ساعد
نهند و ان کان البعد بعید اقبل من نفس العضو و اگر باشد بعد جمود ماده بعید پس سایل
کرده شود و بعد از آن ماده را از نفس عضو که بلاک آن شقیقه عضو مقصود است و اسهل تر
و اکمل ترین طریق در اخراج همین است که از ذات العضو و دست قریب بعد ماده
روز بهست نهایت هیچ و ما بعد او بعد بعید شمرده اند در طریق اما له ماده از عضو
بعضوی دوی اضافت است یکی آنکه عضوی که برابر او است محکم بر بندند چنانچه مسلم کرده شد
الم ماده بدانسو باز گردد دوم آنکه بر عضوی که برابر او است مجمه کنند از بندها و دیه که بهم
ضماد نمایند سیوم آنکه اگر ماده در دست راست بود مثلاً دست چپ ریاضت
کردن فرمایند و بار گران بر داشتن چنانچه شخص دجالینوس خبری گران از راه زمین
یکدست گرفته آورده بود و بعد نشستن خان دست دم کرده جالینوس او را گفت

از این خبر چیزی بدست دوم گرفته روانه شود چنانکه گر صحبت یافت بی [illegible] پیر دیگر چهارم
آنکه گر ماده در سر و چشم باشد باید که ادویه در دهان نشان [illegible] بندند و ماهی [illegible] است [illegible]
[illegible] کرم کنا انیدا [illegible] یا بهار [illegible] چنانکه [illegible] اطراف [illegible] گفته شد و [illegible]
هرگاه ماده بیا طرن [illegible] نه [illegible] و [illegible] اطراف [illegible] گردد و [illegible]
[illegible] مضطرب شود و میل [illegible] کرده [illegible] آسان [illegible] باشد که اگر ماده [illegible]
قلیل [illegible] باشد [illegible] خوف [illegible] ندارد و اما اگر [illegible] بود
و ماده کثیر [illegible] حرکت [illegible] بعد و [illegible] نماید [illegible]
[illegible] ماند و عرق [illegible] ماده [illegible] اسهال [illegible] اسهال [illegible] اسهال [illegible] اما نه [illegible]
مخالفت [illegible] بگذشته [illegible] شده [illegible] کرده [illegible]
خواهند [illegible] طرف [illegible] و اگر [illegible]
[illegible] کنند [illegible] که [illegible] خواهند [illegible] ذکر کرده [illegible]
[illegible] مساحت [illegible] و اگر [illegible] تمکین باشد
به هیچ وجه [illegible] اعضای رئیسه [illegible] قوی [illegible] بلکه بعضو خسیس [illegible]
باشد و قوی بود [illegible] قانونی [illegible] طبیعت [illegible] محافظت آن [illegible]
و این اقتضا [illegible] آنکه در [illegible] قوی [illegible] اسهال
قوی [illegible] قوی [illegible] باید کرد و هم آنکه هرگاه طبیب حاذق [illegible]
[illegible] مرض [illegible] علاج کرده باشد [illegible] نفع [illegible] آن
تدبیر [illegible] اگر تدبیری [illegible] مطابق قانون کرده شده [illegible]
بدان [illegible] و ترک آن لازم [illegible] کند در اثنا [illegible]
ادویه مسکنه [illegible] باشد [illegible] انفعال [illegible] چهارم آنکه هرگاه [illegible]
تر [illegible] باشد بلکه [illegible] داشته آنکه [illegible] طبیعت [illegible]
[illegible] اگر [illegible] مرض [illegible] خواهد [illegible] خواهد [illegible] آنکه
هرگاه مرض [illegible] تسکین [illegible] اگرچه [illegible]

نمودن و خفتن و امثال آن که باد موجب تحذیر باشد و مأکول باشند هشتم آنکه هر گاه خواهد فصد
جهت وجع عضوی از اعضا نماید بیند و در آن عضو شدت باشد و لهذا است که تحت تسکین
در رگ کنند باشد و مرضعه و اطلیه تسکین یابد بعد فصد کنند زیرا که اگر چنین [illegible]
کنند احتمال هست که برای اختلاف [illegible] که وجع باد و [illegible] کشد الا ان [illegible]
بجانب عضو [illegible] بیند آید و ماده عضو [illegible] و ضعف [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و ضعف و بسیار جماعات قوی تر [illegible] خواهد و اندوه [illegible] و اشتغال [illegible]
بمحبوبان و استماع غنا لطیف [illegible] و کذا ملازمت [illegible] کسانی که مریض [illegible]
هستی کنند در اکثر امراض نفع میکنند و [illegible] انتقال از هوائی بهوائی و از مکانی بمکانی
بابل الا [illegible] است فصل [illegible] التاسع فی الفصد و الحجامت فصل نهم از مقاله [illegible]
است در فصد و حجامت اما الفصد و الحجامت فهو علاج قوی للابدان الدمویه و لذوی
الاکل و الشرب اما فصد که عبارت از شکافتن عرق به نشتر [illegible] پس
علاجیست قوی مر کسانی را که دموی باشند و صاحب اکل و شرب قوی العروق [illegible] فصد
نمی عروق [illegible] رگهای که در عادت [illegible] آن رگهای [illegible]
بعد [illegible] عبارت [illegible] الا ان العلة [illegible] فی الراس فصد القیفال
امیل فی النفع مگر آنکه علت [illegible] در سر پس فصد باسلیق امیل فی النفع [illegible] علت
در اسفل تن پس فصد باسلیق [illegible] نفع بود و اما الاکحل فیجمع منافع العرقین [illegible] و اما
رگ اکحل پس جمع فواید هر دو رگ است اما [illegible] ضعیف [illegible] تجذب الدم
[illegible] العضو الذی تحجم علیه [illegible] حجامت الساقین [illegible] حجامت پس فعل او
ضعیف است نسبت بفصد و او جذب میکند خون را [illegible] که محاذی عضویست که
حجامت کرده میشود [illegible] حجامت ساقین [illegible]
[illegible] بسط کلام است فصل [illegible] قسم ذکر کنیم [illegible] قسم اول [illegible] فصد
قسم دوم در حجامت قسم سوم در ارسال علق قسم اول در احکام فصد [illegible]
بر چند فائده [illegible] فصد و فضیلت او بر دیگر [illegible] مناسبی که [illegible]

تشخیص

[illegible]

[illegible] شده و هانکه فصد استفراغیست کلی [illegible] که بیشتر [illegible] و [illegible] را از طریق تفرق

اتصال عروقی و این تفرق اگر بر سبیل اعتدال بود بیرون می‌آید اخلاط [illegible] نسبت [illegible] که

در عروق بود [illegible] اگر [illegible] شود [illegible] است بیرون می‌آید و غلیظ باقی می‌ماند از اینجا

است که فصد [illegible] کرده [illegible] [illegible] [illegible] شده [illegible]

قلیل الامتلا [illegible] کرده [illegible] که استفراغ کلی [illegible] [illegible] و جمیع [illegible]

یکی آنکه تنقیه عام بدن کرده شود و بیرون [illegible] استفراغ [illegible] که از عضوی [illegible]

استفراغ [illegible] چون [illegible] که [illegible] مخصوص [illegible] فقط و دوم آنکه مقصود تمام [illegible]

کرده شود اگرچه [illegible] بود [illegible] استفراغ [illegible] آن را [illegible] که [illegible] خاص باشد

چون استعمال [illegible] [illegible] کرده میشود و مراد از استفراغ کلی [illegible] و [illegible]

فصد [illegible] [illegible] آنکه [illegible] فصد عرق [illegible] [illegible] [illegible]

و مراد [illegible] عضو خاص میکند [illegible] [illegible] که [illegible] عضو که [illegible]

و استفراغ و [illegible] جمیع اخلاط و [illegible] فصد [illegible] استفراغات [illegible]

[illegible] و احتیاج [illegible] که [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] حاجت [illegible] [illegible] بخلاف [illegible]

که [illegible] و گردانند ماده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] باشد که استعمال [illegible] قوی [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] باشد که [illegible] [illegible] و مستعد [illegible] شده [illegible]

امراض [illegible] [illegible] [illegible] بود و [illegible] [illegible] [illegible] شود و بدان

امراض مبتلا میگردد و [illegible] و کسی [illegible] که [illegible] [illegible] و [illegible] مفاصل [illegible]

و کسی که عارض [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و کسی [illegible] مستعد [illegible]

صرع و سکته و مالیخولیا [illegible] [illegible] و کسی که [illegible] باشد [illegible] [illegible]

[illegible] و کسی که [illegible] [illegible] و [illegible] شده و کسی که در اعضا باطن [illegible]

بود و مع ذلک [illegible] اگر [illegible] باشد [illegible] [illegible] که [illegible] فصد [illegible]

تا از وقوع در این مرض مصون باشد لهذا قرشی گفته و قد یفصد لا لکون زیادة الدم و رده کیفیة
بالفعل بل بالقوة اذا کانت تلک القوة قریبة دوم آنکه از خوف مرضی و آفتی حکم بفصد وی کرده
بی آنکه کثرت دم و تغیر او ملحوظ باشد و مثال وی کسی است که او را ضربه یا سقطه رسد و بنا بر
احتیاط او را فصد کنند تا از حدوث ورم ایمن ماند و کذا کسی که ورم دارد و بترسند که قبل
از نضج منفجر خواهد شد حکم بفصد او میکنند اگرچه طرف کثرت نباشد سیوم آنکه مبتلا بامراض
دموی بود که در اینجا بطریق اولی اخراج خون واجب آمد چنانچه در فایده آتیه در رد قول بر امیه
مانعان فصد مشروحا گفته شود و غیر از این سه کس را نشاید اخراج دم نمود فایده اند در بیان
اختلافی که میان بعض قدما و غیرهم واقعست در اخراج دم بدانند که بعضی علی الاطلاق منع
کرده اند و بهر اثبات مدعای خود سه دلیل ذکر نموده یکی آنکه دم ماده اصل اعضا و ارواح است
و موجب قوة و صحت و همچنین چیز قابل اخراج نباشد دوم آنکه اگر خون جایز الاخراج می بود
هر آینه مفرغی جهت دفع او فضله مقرر میشد چنانچه هر صفرا مراره و هر سودا طحال است چه تنقیه
هر امر ضروری لازمه طبیعی شده است در تن ماذا الله تعالی سیوم آنکه چون از تنقیه دم یا
کثرت اوست یا برای رداءت وی و در هر دو صورت فایده متصور نیست بل ضرر متحقق
اما در صورت کثرت ظاهر است که سخونت مزاج حاصل می آید و دم متزاید مستحیل بصفرا میگردد
پس واجب تنقیه صفرا باشد نه خون و کذا در حالت رداءت تغیر دم یا مبرد است یا بحر
اگر مبرد است لامحاله تکاثف و قلت حجم در خون خواهد بود و با این حالت اجازت باحتراق
روا نباشد و بحر است شک نیست که لطیف او بصفرا و کثیف او بسودا استحاله میکند پس
تنقیه آنها واجب آمد نه استفراغ دم و این قول واهی را جمهور اطبا قدیم و حدیث رد کرده
اند و جواب هر دلیل دلیل مفصل مرقوم کرده چنانچه در رد دلیل اول گفته اند که خون
اگرچه ماده اعضا و ارواح و باعث قوت است لیکن بشرط اعتدال است و هرگاه از اعتدال
تجاوز کند اخراج زواید لازم آید تا از کثرت مقدار و تمدد اوعیه حرارت غریزی را
منغمر و مقهور سازد چنانچه در آتش اندک و هیمه بسیار مر نیست و در رد دلیل دوم گفته
اند لا نسلم که مراره و طحال مفرغه باشند مر صفرا و سودا را بلکه آنها خزانه اند مر آن دو

خلط را

خلط را که طبیعت با مرفاق تعالی ... که از انها به تدبیری [illegible] بدن مطلوب است و در تشریح
معلوم شده و در شیء معینا میدارد و به تدبیر به صرف میکند و اطلاق لفظ عضو بر
عضو که حرارت ... است بر سبیل مجاز ... واقع شده و [illegible] بودن که عبارت
از ... خیری که مفید نباشد ... است که ... [illegible] ... بر تسلیم
اگر ... بودن ... و قبیل منع ... نیست باید که ... تمام منهی الاستفراغ
... کرد هم منع ندارد ... و قبیل ... و ... که کثرت
حرارت و هم ... است که ... موجب ... صفرا میشود و ... صفرا لاجرم
... پس ... کثیر ... و ... حرارت و هم قبل از آنکه
صفرا شوند و ... صفرا گردند ... استحاله
که ... زیرا که ... صفرا ... تولد
... صفرا ... قطع ... صفرا شد معلوم
از ... و لیکن ...
کثرت ... و هم ... اگرچه صفرا ... صفرا لازم ... بسیار باشد که
حرارت ... صفرا گردد ... صفرا گردد ...
... شده ... [illegible]
... صفرا ... که
... [illegible] ... اصلاح
... طبیعی ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... طبیعی ... [illegible]
یا بالقوة القریبه و هم ... الفعل یا بالقوة القریبه ... کثرت
و هم ... کیفیت ... اجتماع ... بطریق ... خواهد بود

و در غیر این دو صورت صلاح در آنست که اخراج دم که کما و کیفا معتدل بود بالفعل
یا بالقوه نفعی عظیم باشد بالاتفاق کما لا یخفی [illegible] اند بر بیان آنکه در فصد مراعات نضج در کدام
حال واجبست و در کدام حال نه پوشیده نماند که مراد از اخراج یا تنقیص بود و یا [illegible] باشد یا
استفراغ آن اگر تنقیص مقصود است با تمهل فصد کنند و انتظار نضج در بعضی از
بود و اگر مطلوب است نظر کنند که خون غلظت دارد یا رقت دارد پس اگر غلظت
دارد انتظار نضج کنند و فصد واجب باشد اما در غلظت بهر آنکه اخراج دم غلیظ
متعسر بفصدی که در غایت وسعت بود و اخراج فصد الاجماله موجب ضعف قوه
باشد اگر [illegible] الا [illegible] اما در رقت بهر آنکه خون لزج منتشر شده در عروق
و اتصال [illegible] ناقص بفصد که [illegible] از قوه [illegible] بخلاف سیلان
[illegible] کند از عروق پس هرگاه خون غلیظ لزج باشد و فصد کنند
که خون چه خواهد برآید [illegible] بعضی الاجماله ضعف قوه [illegible] و حاجت
فصد [illegible] و نضج و باعث آفات [illegible] اما اگر خون [illegible] الاستفراغ غلظت [illegible]
[illegible] نظر کنند که [illegible] معتدلست اگر معتدل باشد نضج [illegible] الا تمهل
نمایند و اگر رقیق باشد [illegible] باشد که [illegible] در عروق منتشر است یا در عضوی مخصوص
در عروق بود [illegible] نضج نباشد [illegible] طبیعت [illegible] خون
صالح [illegible] فاسد چون [illegible] بیشتر خواهد برآمد و هو المطلوب [illegible]
عضوی مخصوص بود چنانچه در [illegible] مفاصل [illegible] باشد انتظار نضج [illegible]
تا بقوام معتدل آید و فصد [illegible] چون رقیق که مخصوص [illegible] عضو بود [illegible]
باشد و انقضا آن [illegible] بود و [illegible] فصد با اخراج ماده [illegible] منتشر [illegible]
[illegible] ازین [illegible] گذشته [illegible] اعتبار نضج در فصد [illegible]
خون که محتاج [illegible] مطلوب [illegible] و مع ذلک [illegible] لزج بود یا رقیق منتشر
بعضوی مخصوص باشد و در غیر این صورت اعتبار نضج ساقط دانند و با تمهل کنند [illegible]
اطبا [illegible] وجوب در فصد و عدم آن اختلاف واقع است لیکن آنچه مختار اهل التحقیق [illegible]

استیصال

تمام شد

[illegible] که هرگاه [illegible] اخلاط ردیه [illegible] و فصد لازم [illegible] باید که نخست نظر

کنند که او [illegible] کیفیت [illegible] اگر کیفیت [illegible] صفرا

[illegible] لطیف [illegible] اگر کیفیت [illegible] لطیفه گذشتند [illegible]

[illegible] از آن [illegible] پس از حصول [illegible] لطیفه فصد [illegible]

[illegible] شود [illegible] احتیاج [illegible]

[illegible] اگر [illegible]

[illegible] اگر [illegible] غلیظ باشد [illegible] فصد [illegible]

[illegible] لطیف [illegible] لطیف شود [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] است [illegible]

[illegible] که هرگاه [illegible] فصد [illegible]

[illegible] چنانچه گذشت [illegible]

[illegible]

[illegible] کنند [illegible]

[illegible] فصد [illegible]

[illegible] غلیظ باشد [illegible]

[illegible] فصد [illegible] است که [illegible]

[illegible] معلوم [illegible]

[illegible] فصد [illegible]

[illegible] فصد [illegible]

[illegible]

[illegible] لطیف [illegible]

و سبب و ضعف حمیات ... بر سر عفونت ... متعفن شود و دوام تب آن است که ...
و ... [illegible] ... هست ... نوع که ... [illegible] ... اگر چه ... [illegible]
که تفرق اتصال که لازم ... عفونت ... شده ... [illegible]
... است که ... [illegible] ... هرگاه تفرق ... شود ... [illegible]
... [illegible] ... چون ... [illegible] ... نوع ... [illegible]
... [illegible] ... نوع ... [illegible] ... نوع ... [illegible]
... [illegible] ... فصل ... [illegible] ... این ... است ... چند
... [illegible] ... حمیات ... [illegible]
قانون ... [illegible] ... حمیات ... الانتهاء ... حمیات غب ... [illegible]
... [illegible] ... اما ... حمیات ... الانتهاء ... [illegible]
... [illegible] ... باشد ... [illegible] ... اگر
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... اگر ... [illegible] ... باشد ... [illegible]
... اما ... [illegible] ... حمیات غب ... [illegible]
اگر ... [illegible] ... [illegible] ... باشد ...
... [illegible] ... [illegible] ... اگر ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... حمیات غب ... [illegible]
... [illegible] ... اما ... [illegible]
و ... [illegible] ... باشد ... [illegible]
... [illegible] ... هرگاه ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible] ...
... [illegible] ... حمیات ... [illegible]
و ... [illegible] ... اگر ... [illegible]

بود و بسیار زود انبوه زیرا که این تشنج یا ضعف عصب نمی باشد
و با وجود ضعف عصب و غلبه تشنج اخراج دم جایز نباشد لیکن
تشنج رطب که با غلبه خون باشد فصد درین جایز است لیکن قلیل
و تقلیل آن از آنکه [illegible] و کثرت [illegible] و کثرت عرق [illegible] سقوط قوت لازم
بر تشنج یابس است پس در وی استعمال اخراج خون اصلا جایز نباشد [illegible]
[illegible] رگ زنند باید که [illegible]
[illegible] وجه [illegible] آنست که هنوز در خون اعتدال نیامده باشد که
رد کنند و اینجا [illegible] آنست که خون جهت تغذیه بکار آید و حاجت [illegible]
غذا آنست [illegible] که تکثیر [illegible] غذا در حیات [illegible] از دیاد کرب میشود
با [illegible] حرارت [illegible] غذا [illegible] آن دلها [illegible] است که اگر خون را تعدیل
زنند که به درجه آید اعتدال آید پس درین صورت اگر تقلیل غذا [illegible]
لاجرم طبیعت بسوی خون متوجه خواهد شد و آنرا غذا خواهد ساخت
بالضروره خون از درجه اعتدال خارج خواهد گشت و معلوم است که اعتدال
دم در [illegible] حال مطلوب و افراط و تفریط موجب فساد و اگر تقلیل
خون از درجه اعتدال تنزل نکند [illegible] غذا [illegible] گرسنه [illegible]
کرب خواهد شد [illegible] و در [illegible] باحتیاط [illegible] بدستور [illegible] که گفته شد
تقلیل غذا لازم داشته [illegible] تقلیل مقید به آن کرده ایم که به درجه
اعتدال دم [illegible] پس [illegible] باخراج دم [illegible]
آن [illegible] است که خون [illegible] المقدار زیاده
[illegible] که [illegible] با وجود آن هنوز زیادتی قلیل در خون
باقی باشد [illegible] تمام اعتدال نرسیده بود [illegible] اعتبار خون [illegible]
قلیل باشد پس [illegible] قلت و کثرت که با هم [illegible] دارند در شیء
واحد در وقت واحد ممتنع [illegible] مختلفه اگر قایلی گوید

گفته‌اند که در سرسام عفن که حمی و سوی غیر عفن است گرفتن خون [illegible] آن

قدر که با عتدال آورد نباید کرد [illegible] در مطبقه که حمی صفراوی عفن است

بنابر عفونت تشنج [illegible] آن بیشتر میشود و احتقان [illegible] در سرسام

تشنج اخراج خون [illegible] ادلی ضروری بود [illegible]

لازم که در حمی عفنه احتقان [illegible] بیشتر باشد بلکه اضعف است زیرا که

وی علت بنابر احتیاج [illegible] عفونت تشنج [illegible] اگر از تعدیل [illegible]

و منع [illegible] غذا نمی‌شود و از اینجاست که در مطبقه [illegible] باخراج خون

[illegible] کا عتدال و [illegible] نباید [illegible] شده [illegible]

مایل بحمرت بود و [illegible] و سحنه [illegible] باشد [illegible] مذکور [illegible]

الالتهاب باشد که [illegible] اینجا هم [illegible] است اولا

واسطه الحمر که بیان کرده‌ایم ما اولا [illegible] که هرگاه قاروره رقیق

باشد و سحنه هم از ابتدا مرض [illegible] بعد [illegible]

آن بدکرد اگرچه [illegible] مطبقه باشد زیرا که [illegible] بول [illegible] است

در بدن الحمر [illegible] باشد و [illegible]

تحلیل رطوبات [illegible] ظاهر است که [illegible] حال [illegible]

انحال که [illegible] بول [illegible] باشد [illegible] مطبقه با علیه [illegible]

باشد واجب بود [illegible] که در وی لرزه [illegible] فصد [illegible]

زیرا که لرزه شدید دلیل آن است که عفونت [illegible] بلغم

و سوداست [illegible] عفونت [illegible] لرزه شدید [illegible] عفونت

خون [illegible] مگر [illegible] ماده [illegible]

مگر آنکه با وجود [illegible] غالب [illegible]

و حرارت [illegible] با اخراج او که [illegible] فصد کردن [illegible]

خون گرفتن روا باشد [illegible] بعد ظهور [illegible]

و منع فصد با نافض آنست که کثرت تحلیل لازم نافض است و با بسیاری
تحلل فصد جایز نباشد و باید که توجه طبیب مصروف بر آن باشد که ایقاع فصد
باعث ثوران صفرا و تفجیج بلغم نشود و این چنان بود که هرگاه تب حاد
بود و بول سپید و رقیق باشد و صفرا در غایت اشتداد بود فصد نکنند
که موجب استیلاء صفرا خواهد شد و بدستور هرگاه تب بلغمی باشد و بلغم خام
بود فصد نکنند که باعث ازدیاد خام ماده خواهد شد هرگاه در تب
فصد واجب باشد و طبیب بر سر بیمار رسد و مانعی نبود بلا تمهل فصد باید
کرد و اگرچه چهل روز گذشته باشد و آنچه بعضی اطبا گفته اند که سبیل الیه
بعد الرابع ساقط الاعتبار و دانند نعم تقدیم و تعجیل اولیتر است اگر اتفاق
نیفتاد هر وقت که باشد وقت است بشرط مراعات قوت و مراعات
اشیائی که وجود یا عدم آن در اخراج دم لابد است و در ابتدا
گذشته و این رای مختار جالینوس است و شیخ الرئیس و اکثر متاخرین
بر همین اند و هذا هو الحق عندی و بدانند که بسیار باشد که در تب حاجت
فصد نباشد و مانعی نیز نبود از غلبه مرار و فجاجت ماده و جز آن و فصد
کنند و خون بقدر گیرند و بدان سبب طبیعت قوت یابد بر ماده بنا بر تقلیل
او که لازمه فصد است و تب دور شود اما این جسارت تا سخنه و سن
و قوت و جز آن مساعدت نکنند نتوان کرد و هرگاه تب دموی بود و
در افراط خون مانعی نباشد و روز دوم گذشته باشد خون وافر کثیر
بسیار باشد که در عین فصد اقلاع تب کند اما در روز اول و دوم اگر
فصد کرده شود افراط نشاید بعدم توقع النضج فیه و آنچه گفته اند
و ما نیز در اوایل نوشته ایم که ماده خون در اخراج محتاج بنضج نیست
نقض باین قول ندارد زیرا که اخراج دیگر است و تکثیر در اخراج دیگر برآوردن
خون هم روز اول روز مجوز است و لیکن بسیار برآوردن تا ماده دم

نبض نیز تغییر کرده است و چونکه خون ماده رطب است زرد و روغن [illegible]
از تمام می شود اگر از امتلاء اخلاط فاسده خالی باشد [illegible]
احوالی که احتراز از فصد در آن واجب است و آنکه در مزاج [illegible]
البته اجتناب از فصد لازم است بجهت آنکه در چنین مزاج خون کم می باشد
دق [illegible] غالب می باشد و با چنین حالت فصد نا جایز باشد و کذا در
بلاد شدید البرد بجهت آنکه در چنین شهرها خون منکشف [illegible] شده و قلیل [illegible]
و ایضا اگر فصد کنند [illegible] شود و در بدن عوض کند بنابر نقصان
حرارت کما ذکره [illegible] است از جهات که در [illegible] باشد [illegible]
الاطفال کرده اند و کذا فصد [illegible] شده [illegible] الاوجاع [illegible] القوی [illegible]
زوج [illegible] الاعضا [illegible] و در [illegible] فصد [illegible] ضعف [illegible]
[illegible] شده و ایضا و [illegible] مواد [illegible] طبیعت متوجه [illegible]
عضو وجیع [illegible] و فصد مواد را [illegible] و این [illegible]
اختلال طبیعت و انجذاب مواد می شود [illegible] میگردد [illegible]
[illegible] آن [illegible] ورم می شود و [illegible]
که [illegible] اعضا [illegible] است [illegible] اعضا [illegible]
[illegible] المادة [illegible] است [illegible]
[illegible] و کذا [illegible] نقصان [illegible]
و کذا [illegible] خاصه که با [illegible]
که لازم [illegible] است [illegible] الا [illegible]
[illegible] و کذا [illegible]
[illegible] سال [illegible]
[illegible] است [illegible] ذالک [illegible]
است و [illegible] لیکن [illegible] و کذا [illegible] می شود

واگر فصد کنند [illegible] آن کرد اگر سخنه ابدان و عضلها سخت و رگها وسیع
و [illegible] بود و فصد که باحداث کنند بتدریج باید کرد و بحسب خون
[illegible] باخراج دم الف کنند و بی ضرور باشد و کذا در سن
شیخوخت [illegible] بسبب آنکه در این سن خون کمتر میشود و ضعف قوت بیشتر میگردد مگر اگر حاجتی
قوی واقع شود و باشخصی باشد قوی ابدان و پر قوت و سخت گوشت و وسیع
رگ که [illegible] باشد اما افراط آن بد وقعا زیرا که افراط در آن هم
[illegible] جایز نیست [illegible] شبان و کذا در سن اطفال و سخت فربهان و کذا
[illegible] سست گوشت و زرد پوست [illegible] الدم [illegible] فصد نکنند
[illegible] حاجت شده باشد که تضاعف یعنی [illegible] دو گونه است یکی آنکه
بسبب [illegible] باشد و این لا محاله [illegible] الفصد است دوم آنکه بسبب حدت
خون [illegible] چنان بود که [illegible] اگر [illegible] از خون [illegible] در آن نکنند
[illegible] محرور بود و کثیر المقدار باشد و [illegible] ذلک
[illegible] بافراط [illegible] بجهت [illegible] فصد کردن و بجهت [illegible]
و [illegible] روا باشد [illegible] الامراض [illegible] و ضعف
[illegible] که از [illegible] دم است [illegible] سن [illegible] دو گونه است یکی آنکه [illegible]
[illegible] دوم آنکه [illegible]
[illegible] که خون [illegible] کم میگردد بکثرت استحالت [illegible]
[illegible] اگر فصد کنند خوف آن دارد که رگها [illegible]
[illegible] و چون که در مجاری عروق [illegible]
بواسطه [illegible] متفرق شود و ذلک قتال و این حرف در سمین
[illegible] باشد اما آنکه [illegible] بود [illegible]
است [illegible] نرمی کند
و [illegible] گوشت [illegible] زرد پوست

عدیم الدم نبوده بوده است که قابل [illegible] قلة الدم و کمی [illegible] نمایند که [illegible]

دو قسم است یکی آنکه خون در بدن کم شده [illegible] از آن باطل و دیگر آنکه خون بقدر بدن

وافر بود لیکن بنابر غلظت یا علت دیگر بسوی [illegible] توانند [illegible]

و این صورت مانع نباشد لهذا در منع فصد صورت عدیم الدم مسطور شده و که [illegible]

که بجای بهای دراز کشیده باشند و فصد نشاید کرد زیرا که طول امراض نقصان [illegible] خون می آرد

بنابر اضعاف هضم که لازمه امراض [illegible] است مگر آنکه [illegible] مداوی شود که در بیماری [illegible]

فصد روا است اما حین فصد تامل حال خون واجب گرفتن [illegible]

گرفت و اگر سیاه و [illegible] باید بست که در گرفتن [illegible] خون خطر

است و کذا در حالت امتلاء از طعام فصد نکنند که روی جوف [illegible]

[illegible] بسوی عروق در [illegible] و کذا عقیب امتلاء و امعا از ثفل [illegible] که [illegible]

پس اگر معده از طعام یا امعا از ثفل ممتلی باشد و فصد [illegible] واجب شود باید که

[illegible] یا [illegible] سازند بعده فصد کنند [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

آب سرد کثیر الملقار مع الکیموس او شاشیده پس چند لقمه نخورانند و اندکی راه رفتن
و ورزش فرمایند و بهتر است که صاحب عذر را بعد فصد جهت استفراغ دم جهد کیاب نخورانند
اگر صفرا و قیء بیشتر مع جرم کوشت و الا برسیل امتصاص معلوم است که عذا بعد فصد بسیار نباید
تا کرم صفرا بشکند و از فصد لشرب سکنجبین با آب کرم جهت دفع صفرا و تسکین حرارت است که موادر غلیظ
صفرا و اکثر خلطین باشد می تواند که می باید سرد و اندکی بهتر بود از برای جمع اخراج و تکثیف الصفرا و تقصیا علیه
القی صفرا که بعد فصد می کند مراد آن جنس خون باشد و در بیان انچه عارض میشود از فصد
غیر واجب آنند مثل آنکه آسیبی یا بسیاری دیگر را لاحق نمیکند که یک خروج خون را بیاض خون بسیار
مشتمل میسازد و نه ترک فصد کردن که از رجاف بدرجه بفصد یا مصد ریا بعض مراحت باشد هلاک شدن بس
فصد است جهت جذب خون بسوی خود لیکن باید که این فصد بسیار نکند تا جذب دوی نشود از استفراغ
او بود زیرا که مقصود اینجا اماله است و مناسب بهذا فصد مذکور است که مرات کثیره باشد یکدفعه از
ثلاثه محفوظ بود یا وجود تکرار فصد اکثر اوقات ظاهر است که بر تقدیر بقای ترف است چه اگر انقطاع
ترف یک فصد مثلا باشد تکرار آن جهت حفظ از اعاده جایز میشود و در صورت تکرار هم باید
که خون بکمتر بدهند که نسبت بما سبق قلیل باشد لهذا الشیخ گفته اعد او اقصد او فق من یکثر فصده و
در باید که منع از اخراج دم کثیر وقتیست که ترف قوی نبود چه اگاه ترف بهایت قوی بود و خطر نشده
باشد و راست که یک دفعه آنقدر خون بگیرند که غشی آرد چه غشی نیابد تا بر تبرید مزاج خون و تغلیظ میسر
و با لفرد را ترف باز میماند غیانچه در محله خود مذکور است و ایضا از خاصه غشی است
که خون را بباطن متوجه میسازد و منفعت عظیمت که بسوی قلب حرکت میکند بهر مخالفت و بدین سبب
ترف باز میماند بلکه اجابت باستفراغ دم کثیر در صورت ضرورت است که با این جنس متعذر باشد
و اگر فضولت دیگر اخلاط از اخراج دم بد ابی نیست اما فصد که در بسیل حاجت اتفاق افتد سه
الصفرا بیست و صواز یاده میکنند نیابر اکه رطوبت از بدن کم میشود و اخلاط بحرکت نمیکنند
میکردند و سکونت مع قلت رطوبت طاعون موجب هیجان مرارست و ایضا فصد مذکور زبان را
خشک میسازد و بهاکه از بدن غشی اعدا میکند و چون رطوبات لسان در غایت لطافت اند
زود تغیر نه رطوبات بدن متحلل میشوند بحاجت که تحسین جنانف در زمان بدوی آید یا بجلا کر

چنین اتفاق واقع شود تدارک کسا و با ماء الشعیر و سکنجبین باید کرد [illegible] بادام و [illegible]
دارد و اگر تقویت [illegible] مطلوب [illegible] اطراف [illegible] و [illegible] [illegible] باید و [illegible]
غذا [illegible] کند که معده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
که [illegible] در [illegible] باید کرد [illegible] [illegible] با [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و [illegible] مفصل [illegible] باید [illegible] را [illegible] تا حرکت مفصل که موجب [illegible]
[illegible] جهت [illegible] التیام [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] التیام [illegible] [illegible] [illegible] نمک و [illegible] باشند [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] جهت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
جهت آنست که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و نمک [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
نمک [illegible] استعمال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] مطلوب شود [illegible] [illegible] [illegible]
احتیاج [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
الالتیام [illegible] [illegible] [illegible] ساعت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] سرعت التیام
و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] طبیعی [illegible] [illegible] باشد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
هوا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

در ضعف بیشتر الی حد گوی با صواب قریب باشد و همچنین اطباء گفته‌اند که فصد و مجموعیت و محاجم باید که وقت
نشیب کنند در حال اقوام قوت و اعضا در محاجم باید رگ عمیق کشایند تا ماده و خلط کرده به جهت کاه باشد که سکون
العقل را خیال فاسد مستعمل شود در دفع القطع و از تخریج خون آن کشیده هلاک کرده و مراد از فصد عمیق آنست که
شد با الوسعت نباشد و قریب با اعتدال بود و اگر تنگ بر آن رگ باشد که خون غلیظ که مقصود دفع او
بر تو ان آمد و از فصد سوسنی و محاجم در شب مراد آنست که خواب در شب غالب کمال بود و مراد از شب
اعضا فصد بود و نشود و بدان از جهت مقصود حاصل می آید و الاعرا و فوج آنست در خواب که حال ضعف
بود و نیز بود با شبانه چه بسیار بود و هم را از ضعف اتفاق در سوم باشد که عند فصد بیهوشی و غشی میکنند پس
انجمین مردم را در بیداری رگ خون آن رگ را در محاجم که طاعت باید در حال شب باشند و فایده دیگر
در فصد محاجم در شب سرعت التیام بینیم است از خوابکه ادر مطلوب است هم شبانه بعد الفصد و معلوم باشد که تا حجیر
فصد مشقی نظر کنند حیرت است   اگر ضعف محوط بود و بدان سبب یکبار بیک دفعه آن بیک مطلوب است سوء
گرفت و در بیماری نیز قدری که حال مقتضی باشد و جهت سهو سببه گرفت و لو کان فصد بجمیع وقت
نظیر مقتضی سبب ضعف سبب باشد   اگر ماده بعد جهت ... خون بیکبار نباشد و جهت تخفیف استفراغ
قدری خون گرفتن لازم آید پس در مقصود شانه خشنه یا طبیعت نیز واجب باشد   آنکه ماده
لازم الدفع در عضو بعید محصور بود و در نزدیک رگ زنند و خون قلیل گیرند تا طبیعت متحرک
آید و توجه باخراج ماده مقصود نماید پس رگ بعید کنند تا از آن که مدد و ماده مجمل مقصود و مترتب باشد
پس بار دیگر بیند تا ماده فاسد دفع کرده در حاجت تا خیر بجانب ساعت است آن مضمون مقصد
بود چهارم آنکه خون فاسد کثیر بود و خون صالح قلیل پس در تاخیر تفصیه تا آن وقت که عوض خون
جید که در فصد نخستین خارج شده حاصل آید لازم باشد چه این از روی صحت که بعد فصد اول
شده بود خون آن دور آنست در آخر   هر گاه مراد از فصد جذب خون باشد کمال المعول فی القصد
المقصود جنس النزف فصل معتدل در فصد اولی و ثانیه یکروز در میان است و تقدیم و تاخیر
مجوز نیست چنین حالت بسیار باشد که دو مجلس یک یک پاس در میان نصیب نمی‌کنند اگر ترشح
خون بود و کذا بسیار باشد که دو روز یا زیاده بر آن فصل نباشد اگر نزف ضعیف باشد جهت این
امور مفوض برای طبیب ماهر است بحسب احوال که مدانند نکنند و حقیر قانون و شروح آن را مطالعه

کسر ده تحریر مقامات میکنند کرد در بعضی جاها لیکن ظاهر قانون شیخ مثل آنند این کلام را تفسیر کنیم
شیخ را آنند در اینجا انکار نمودند و گفته‌اند که اگر تفتیش عمیق باشد که مدت مفتوح بودن شق یک روز
و عرض موافق است اگر بعید از آن معتمد [illegible] باشد اما دیگر از معده سبب بهتر و اگر تفتیش مکرر کرده
ایام خواهند کرد مطول مناسبتر است که بعضی عرق که مستور باشد اسرع الالتحام است و بعضی مطول
الالتحام و ممدد شق [illegible] است که حاجت بربان تفتیش مدون که اطول باشد واجب است که
بعضی ابطاء الالتحام بود و در هر حال که اقصر بود اسرع الالتحام [illegible] بتوسط
انجه گفته شد
از اسرعیت الالتحام شق هر چند و الطفیت التحام طویل و در سطحیت در سبب خصوص شق اینست که متعلق
و چهار و [illegible] شق در رسد مقابل مفصل و حال شود که اهواء منفذ الا اکثر سبب آنکه حرکت مفصل
در بعضی مطول تحریک میشود و ابطئیت بسبب شق عرضی و در وی التصاقیت خصوص آنکه شق که در او رود و در
و محاذی مفصل باشد مقتضا است بر عکس است نزد الاسباب بخلاف شق اینکه شق مستوی را ابطا اصح
الالتحام مسایسته مخصوص مطول [illegible] مفصل بود و آنچه حسن آنست که اکثر البیاض مشهور
و منظم آنها و در عرض [illegible] بعض مطول شق طولانی مستقیم البیاض مشهور
لا محاله موجب سرعت التحام او است بخلاف بعضی مستعرض که در صورت [illegible] که در طول او وزن
منقطع میکرد بعد لیفها و عرض که [illegible] البیاض [illegible] از قطع [illegible] القطع [illegible]
مدور است و در هر حال است و وجه دیگر در اسرعیت التحام [illegible]
عند انبساط منبع التحریک میکرد و عکس و بعضی با تعریض [illegible] اتصال [illegible]
او بخلاف بعضی عرضی که با وجود انبساط و سعت جرف و قضا در التحام لبهاء شق عرق [illegible]
مشهور نمایند که حصد هر جزئی که در شق [illegible] و الالتحام خواهد بود [illegible]
زیادتی ضعف قوه ملتحم میکرد اما اگر بعضی بعین [illegible] کرده باشند با وجود [illegible]
را موجب عسر التحام در طول او میکرد و استفراغ کثیره در تفتیش عظیمی آرد و [illegible] روز مره او نیز خواه
کرفته باشند زیرا که استفراغ بعد استفراغ باعث مهلت لا محاله ضعف آورد است [illegible]
جبری خورده باشد و قوت بهم رسانیده و خوابانیدن [illegible] مسکنه با آمدن [illegible]
بواسطه انجذاب اخلاط باطن [illegible] که [illegible] وقت با دنه مهلت بار در انشاد [illegible]

تا در فصد بلغم باید دانست و بهترین آنست که بعد در روز یا سه روز واقع شود زیرا که این امر منتسب
از حفظ قوت [illegible] است که منافع تنقیه حفظ قوت مقصود است مع استکمال استفراغ ما وجب
استفراغه [illegible] و مجامع آنچه بعد فصد عرق باید دانست و قبل از فصد اجتناب از آن باید کرد و بعد فصد
خواب نکنند [illegible] که در آن [illegible] اعضا می آرد و [illegible] آنست که بعد الحالة اخلاط را بحرکت می آرد و حرکت
اخلاط موجب [illegible] اجزا می شود و بسیار [illegible] بعد فصد خواب کنند [illegible] که سبب [illegible] اجزا مذکور از تحلیل باز مانند
باند و در بعضی شکایت شده و کلال در اعضا [illegible] بعضی بعد فصد [illegible] است اما اگر شخص
معتاد خواب باشد [illegible] و با امر [illegible] هم [illegible]
و [illegible] قبل از فصد [illegible] زیرا که موجب [illegible] فصد می شود [illegible]
فصد [illegible] شده باشد جهت [illegible] فصد [illegible] ام استحمام [illegible] از فصد [illegible]
اقدام [illegible] است زیرا که [illegible] اعضا [illegible] است [illegible] اگر بعد فصد از
[illegible] تقلیل [illegible] غذا [illegible] باشند [illegible] جمیع [illegible] بعد فصد اجتناب از [illegible] باشد
[illegible] برای [illegible] که فصد اخلاط را در [illegible] آن می آرد [illegible] که بعد [illegible] واقع شود
[illegible] بعد فصد [illegible] زیرا که [illegible] است [illegible]
[illegible] غالب [illegible] اگر [illegible] حرکت است [illegible] حرکت [illegible] جمیع [illegible]
[illegible] بعد [illegible] باشد زیرا که [illegible]
در حق ضعفا [illegible] زیرا که [illegible] جمیع اخلاط [illegible]
فصد [illegible] احتراز لازم داشته [illegible] است که [illegible] و مراد [illegible]
[illegible] آنست که [illegible] تحلیل [illegible] شود [illegible] برای [illegible] تحلیل [illegible] فصد
[illegible] وقت است [illegible] باشد [illegible] اما بعد [illegible] استحمام [illegible]
[illegible] تحلیل [illegible] شده باشد بسبب [illegible] از فصد
[illegible] که بعد [illegible] زیرا که [illegible] عضو [illegible]
[illegible] باشد باید که از [illegible] مقابل رگ [illegible] شود [illegible]
[illegible] که [illegible] رگ [illegible] باشد و [illegible]

عضو معصود و مشهور هم بکشایند خون آن ماده را و ماده و رفع انصباب [illegible] از انصباب باز دارد
زیرا که انصباب اخلاط با ماده و مواد از عضو مشهور هم باز دارد کشیدن واجب است و در [illegible]
شیخ حکایت کرده که در دمشق در سنه [illegible] و با بکشیدن چنان اتفاق افتاد که مرد [illegible]
که باشد و [illegible] فصد دست معصود بود هم که هم شیخ مشهور بگشت و اطبا فصد دست [illegible]
دیگر [illegible] شد [illegible] الضماد السابع و قلیل [illegible] الم [illegible]
و [illegible] مشهور در [illegible] بعد [illegible] باید تا آنکه ماده [illegible] سلیم [illegible]
انصباب باز مانده و در انجام [illegible] از [illegible] مشهور [illegible] که هم [illegible]
الانصباب [illegible] در استعمال مرهم [illegible] و تقلیل [illegible] مشهور [illegible]
شناسند زیرا که استعمال الطیبه قویه البرودة [illegible] ماده خون آن [illegible]
حاید [illegible] و بعضی [illegible] کرده و هم که زیاده [illegible] باشد [illegible] که باید بگیرد فصد
مذکور [illegible] مواد [illegible] و [illegible] جراحات [illegible] فصد است [illegible]
پس اگر [illegible] کرد [illegible] خون باید [illegible] که در بعضی [illegible]
بشر [illegible] ظاهر است که او را [illegible] اندک [illegible] فصد [illegible] خون [illegible]
[illegible] اگر [illegible] اگرچه قلیل المقدار بود و اخراج وی [illegible]
لیکن و چنین کس [illegible] است [illegible] کنند [illegible] و اگرچه [illegible] خون [illegible]
[illegible] کنند و بعد فصد [illegible] اگر [illegible] کنند [illegible]
[illegible] و امثال آن بدید آید زیرا که خروج دم اگرچه [illegible] فرحت [illegible]
و آنکه [illegible] [illegible] بسیار [illegible]
بارد [illegible] احتراز خون کثیر [illegible] واجب باشد و [illegible] بسیار [illegible]
فصد [illegible] تحلیل [illegible] باشد [illegible]
و ساکن بود و [illegible] ظاهر باشد [illegible]
مذکور در اصل اندک است [illegible] تحلیل [illegible]
[illegible] در [illegible]

بر هم و سرعت افزون شود و فصد رگی که عضو آن را که از فصد حادث شود و وقت صحیح از آن منع داده اند که در بعضی مرضی که [illegible]

شود آن را کرده اند الاخر الضعیف [illegible] است پس اگر مریض را لعنی از آن باشد [illegible] قبل از [illegible]

جراحت [illegible] پس اگر [illegible] شود از فصد واجب است که قبل از فصد [illegible] که [illegible] است [illegible] شود [illegible]

[illegible] حال [illegible] از [illegible] است [illegible] الحکام [illegible] فصد [illegible] باشد که رگهای [illegible]

یا [illegible] اند یا شرایین [illegible] است فصد شرایین [illegible] فصد [illegible] است [illegible]

[illegible] است [illegible] اگر [illegible] لازم است اگر [illegible]

[illegible] شرایین [illegible] بسیار [illegible] اگر [illegible] [illegible] شد

اگر فصد [illegible] شود [illegible] القال [illegible] شرایین [illegible] آن [illegible]

اگر فصد [illegible] است [illegible] شرایین [illegible] بسیار باشد که جراحت [illegible] قبل از

[illegible] شرایین [illegible] سخت [illegible] الدم [illegible]

[illegible] باشد [illegible] که [illegible] خود [illegible] از

[illegible] اند [illegible] شرایین [illegible]

[illegible] است [illegible] بر [illegible] و [illegible] این رگ که [illegible]

[illegible] است [illegible] فصد [illegible] ان [illegible] است [illegible]

[illegible] فصد [illegible] است که [illegible] است [illegible] باشد [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible] فصد است [illegible] شود و اگر فصاد [illegible] کند [illegible]

[illegible] رگ [illegible] ورم میکند [illegible] رگ [illegible] خود [illegible] باشد [illegible]

فصد [illegible] است [illegible] که [illegible] در [illegible] فصد [illegible] کشنده باشد [illegible]

که [illegible] فصد [illegible] است [illegible] از [illegible] است [illegible] باشد [illegible]

[illegible] این [illegible] که [illegible] باشد [illegible] فصد [illegible]

و [illegible] است زیرا که [illegible] دم میشود [illegible] است [illegible]

و [illegible] فصد [illegible] کشنده [illegible]

[illegible]

الدم فضرر فالاولی الید کلما تحرکت تقاذفنا لجذبه هناک فیمنع انعزاله و الکلام البضع تحت الابطی لم یؤمن من

آفات العصب و الشریان لسبب کثرة العضل هناک فیکون الحذر من اصابة المبضع بعضی شیئا با العصب اکثر تا محال

رکیست ظاهر در بازو بین قیفال از وسط النسی ساعد ما بلتراست با علاوه و ری مرکب است از قیفال و باسلیق

و بهمین سبب آن را اکحل بوسعه شده حیات اهل یونان منشی مرکب گفته و شعبه خوانند و اکحل منشق از دست و بعضی مرا اکحل چون

این رگ شد به العصب است رکمال اللون سیاه باشد بدو فزا الدم قیب با یک اسم سمی شده و نیز اطبا اسم از تمام بدن اسکن می

شعبه بعضی از بعضی و آنرا شانی بهم البدن نیز نوشته و ما بسبب بست اند ام عوف عرق خوانند و ما را این رک النت که

نموده نشده شنیدم که کشت او عصب است بطول کشیده شده بهر دو کناره یکی اهداک ... در ... جانب این رگ عصب شسته

... بو ... بسبب بها ... از ... بمبضع بعضه عصب ... و دوم اکحل در کنار عضل شرق مطول ... فضل سبب سود

اختلاط الدم شده و باید که شوق بالعرق شده ... العقد ... که اهل عصب ... قسمت نماند ... اکحل

معدود است ... این رگ ... حال ... کر عصب ... بالا ... احتیاط ... باید باشند

باو بچه که ... غلیظ ... عصب ... دائم که عصب یا

باشند و جراحت باو ... فرو ... بسبب ... جواد بار ... الموالی ... العصبة المجروح

و هر که ... جراحت عصب مذکور ... آن است که جراحت ... شده ...

بود ... جراحت عصب ... جراحت ... تمام دست ... گرم ... و اعتنا

از استعمال ... واجب ... معلوم ... که معضو ... غیر از این ... که و صوا ادویه

بسوی عصب بود ... لست باشد   هر چند اندر زیر اکحل و قیفال شریان نمیباشند در اکثر مردم لیکن

به ندرت میباشد چنانکه در ... ابوالحسن طرخی حکایت ... در این باب مشغول ... اجرا ... که ... و ...

تحفت ... امتحان ... کنند ... اگرچه ... در اکثر ... می باشد

که ... و لیکن گاهی تخلف ... بسبب تنبیه و تحقیق لازم است   رکیست واقع بادون اکحل و او

وسط النسی ساعد ما ... باسلیق ... عظیم ... رگ شعبه

است از ... آمده ... تمام ... شده و ... شعبه ... آمده نیز مختلف ...

که در هر دست یکی ... آمده آنرا ... گویند و ... از طرف ... الیحن نامند و ...

... و یک شعبه او راست ... شعبه ... آنرا ... خوانند ...

از اول فصد [illegible] نبض [illegible] هم چنین گفته میشود که جهت رفع اختلاف [illegible]
باسلیق [illegible] گرده و ترا از ما بعض باید [illegible] مخصوص [illegible] است که شریان [illegible]
چون از ما بعض فرو تر می آید شریان که در جنب [illegible] است [illegible] میشود [illegible] کسوف [illegible]
[illegible] شریان بر همان است و آنچه در [illegible] جهت شیخ گفته [illegible] نبض [illegible]
[illegible] و اگر جراحت [illegible] شریان رسد [illegible] گشته [illegible]
[illegible] و صبر [illegible] تا [illegible] آمیخته [illegible] ساخته [illegible] بدان
آلوده [illegible] ساخته اند [illegible] آب [illegible] برآن [illegible]
و [illegible] ساخته [illegible] که موجب [illegible] شود [illegible]
[illegible] شده اند [illegible] سعد [illegible] گشته [illegible]
[illegible] و [illegible] تا حصول [illegible] واجب است [illegible]
[illegible] شریان آنست که [illegible] رسید [illegible]
[illegible] آن در [illegible] است [illegible] ساخته [illegible] شود [illegible]
[illegible] جراحات [illegible] شود [illegible] میشود [illegible]
[illegible] نوشته شده [illegible] ساعد [illegible]
گشته است [illegible] نزدیک [illegible] دست [illegible] است [illegible]
دارد [illegible] شده [illegible] این رگ [illegible] فصد اختلاف است [illegible]
[illegible] ذخیره نوشته که حبل الذراع [illegible] اکثر مردم [illegible] باسلیق [illegible]
[illegible] میکرد [illegible] رگ [illegible] از باسلیق [illegible]
[illegible] است که رگ مذکور [illegible] ساعد [illegible] دست [illegible]
دست قریب [illegible] باسلیق [illegible] باید [illegible] حبل
الذراع [illegible] اکحل [illegible] فصد [illegible] صورت [illegible]
[illegible] شریان [illegible]
[illegible] فصل [illegible] ذخیره [illegible]

باشند استحباب اعظم و چون [illegible] اوداج [illegible] قیفال یا باسلیق حاصل میشود علی اختلاف القولین چون

وجود عروق مساوی نیست و از آنکه در فایده اوداج با اختلاف است ظاهر است که با وجود دیگری که نفع

اوداج را متضمن مقصود متفق علیه باشد ارتکاب بفصد او کردن چه ضرورت [illegible] شعبه از باسلیق

است و آنرا باسلیق ابطی گویند و او موضوعست بر جانب وحشی از مرفق محاذی با ابط و آنرا اسلم نامند

زیرا که شریان زیر او نمی باشد و طریق فصد او آنست که آنرا بسیار بمالند و آستین هم بر آن بسیار پیچند

بعده [illegible] طویل آنرا ببندند و دست مفصود را است دارند چنانکه زاویه بغل قایم باشد و رگ را

با بهام نیک [illegible] و باید [illegible] بلیس باید گشود و مالیدن و آب گرم ریختن برای ارخاء [illegible] و بزرگ نمودن

و ترقیق خون است زیرا که رگ او بسیار دقیق است و خون او غلیظ و بستن بر رباط طویل و محکم گرفتن برای آنست

است و تا از حرکت [illegible] یکسو نشود زیرا که [illegible] شده [illegible] زوال است و قیام زاویه بغل برای انزلاق دم است

علی ما [illegible] رگیست [illegible] موضعش مابین بنصر و خنصر است [illegible] او دو رگ است خود و پهلوی

خود شریان ندارد و محذور است که آنرا [illegible] بگشایند [illegible] المطول النفس و اسیلم [illegible] اسلم ا

و گذشت که [illegible] باسلیق ابطی است [illegible] اسیلم واقع شده گویا از همان شعبه است و در فصد

او [illegible] نیست و [illegible] آب گرم باید نهاد اگر خون [illegible] بود [illegible] چندانکه مقلوب [illegible]

برآید و اگر دست در آب گرم [illegible] چندان [illegible] که خون [illegible] شود و [illegible] مخصوص [illegible] آنکه [illegible]

باریک است و خون او غلیظ احتیاج [illegible] بقدری [illegible] اسیلم است [illegible]

را و جمیع [illegible] بالذات [illegible] است و [illegible] مجاور است [illegible]

[illegible] اسیلم [illegible] که سبب [illegible] باشد [illegible] اگر [illegible] مرض [illegible] جگر باشد اسیلم

راست [illegible] باشد و اگر [illegible] باسلیق [illegible] جگر او باسلیق الیسر [illegible] بر وسعت طریق

و [illegible] خروج نفع تمام [illegible] فصد اسیلم [illegible] بکاتب بعید با وجود قلت خروج [illegible]

کثیر [illegible] لا یخفی علی المتبحرین و شیخ [illegible] ان الاسیلم انفع من [illegible] الیا

سلیق [illegible] علل الکبد [illegible] الطحال و [illegible] شرح قانون [illegible] فصد اسیلم [illegible] نموده

والایسر [illegible] الیسر و اوداج [illegible] در [illegible] فرد [illegible] فصد [illegible] باشند

که [illegible] فصد [illegible] مقصود [illegible] و اگر حاجت ضروری داعی شود باید که تکرار

جمع کنند و ربط و شد مبالغه نمایند و بکمال رود و شد در سایر فصل داده بفت شیدا کر
حاجت ضروری باشد و غرارفصد رک مفتوحه شود و حمه مطلوب بود باید که بالاتر از بضع
سابق بگشایند و اسفل از رو منع از تکرار بضع در یوم واحد بنا بر خوف تورم است
خاصه که معزون بسبب قوی و ربط شدید باشد و بهتر از اسفل بضع جهت آنست که در آن
صورت ضرورم بضرورت از بضع نخستین میشود و ایضی بنا بر منفعت محل جروح موفر
شورم انحل است و بهتر آنست که رفاده را بکلاب آب سرد تر کرده بندند تا بدین رود
مواد را من دهنده از ورم باشد و در فواید مبالغه همین بحث گفته شد که رفاده
بر روغن نبات بدآلود مکرر در جائی که شبه فصد ملحوظ بود و در آلوف هم نکه قدری نمک
در روغن نبات بریزند استعمال نه نمایند لامر و تازه است ربط را بنحوی بندند که شق
جلبه از محاذات شق حرق منحرف نشود بدین ارخاء ربط چه محاذات شقین موجب
انزراق ورم است کما بینی این چنان باشند که در بستن احتیاط کنند که موضع مخصوص
جلد که قبل از ربط علامت ترک بود بر همان وضع باقی باشد بعد بست کردن ربط و
پوشیده شدن بخشین ربط بقوت می بندند جهت بریدن عروق و تعدد بضع
آنرا تا عرق علی از دست برآید و شدکه در اثنا عرق شد ربط سبب خلاص عروق و احتباس
الدم میشود و بسبب درین مورد واجب است که ربط عجلت نه بندند بلکه بخلاص ظهور عروق
نشود و بعد فصد البته سست تر بسته تا در زمان ورم مزاحمت نه بهم بخلاف زمانی
که بندند ربط مظهر عروق آنها میشود و بعض فصاد آن برای اخفاء وجع نخواهند میکنند
بلکه ربط بقوت می بندند و ساعی همچنان فصد کرده و این امر اگر معقق باذیت
کثیر نباشد باک ندارد و بعضی جهت تقلیل وجع مبضع را بروغن چرب میسازند و گفته
اند که این عمل مخفف الوجع و مسهل الالم است و هر گاه رگها مفصوده ظاهر نشود
و شعبها آنها پیدا کردند باید که دست برآن بالند بر سبیل مسح پس اگر دم عند مفارقت
مسح رود در آن شبه سفت شود و اثر امتلاء گرد آمده باشد و دران صورت باید بعد
عزم ارادهٔ فصل نمایند باید که جلد را بکشند تا بضع شود و بضع نکنند تا بال فصلی

ا نبود و فایده مسهل هم کرده بالکل بنابر آن [illegible] بعضی به بر بندند کذا قال الشیخ و قرشی در اینجا نوشته

که بی فایده گردیدن این شکل بر تقدیر است که نفث قصد مطلوب باشد و الا مثلث شکل یا مربع شکل

بهتر است وجه این تفرقه [illegible] آنست که شیخ گفته است در این محل [illegible] الزیاده

و حیلوله الکرنیه [illegible] اقول [illegible] قرشی [illegible] و دهن [illegible] افزاید و هم بود

و از آنکه از منافع [illegible] معلوم شده است [illegible] این بضع غیر مجوز است [illegible]

[illegible] مذکور در الفصوص کرده شده و [illegible] و بهترین غرض جهت [illegible]

است [illegible] حاجت [illegible] التحام و [illegible] باری [illegible]

[illegible] عجب است که [illegible] کنند [illegible]

التحام [illegible] و قطع این [illegible] بضع است و [illegible] در بضع [illegible]

[illegible] بضع [illegible] در بیان [illegible] قدر خروج او [illegible] اعوال مردم

در [illegible] مختلف است بعضی تحمل آن دارند که [illegible] بر آورده شود و اگر چه [illegible] باشند

و بعضی در [illegible] نتوانند پس [illegible] در این باب مراعات عادت است و در [illegible]

و در [illegible] رعایت [illegible] لازم و یکی از آن [illegible] و [illegible] خروج دم است

تا که [illegible] بقوت آید [illegible] از ضعف [illegible] باشد از [illegible]

[illegible] باک [illegible] مناسب [illegible] معتدل و [illegible] هم [illegible]

و [illegible] است در مجلس واحد [illegible] اگر حاجت باقی باشد روز دیگر [illegible]

[illegible] بیکبار [illegible] کثیر گرفته شود مناسب نیست مگر آنکه طبیب حاذق که

[illegible] واقف بر عادت مریض است [illegible] آن [illegible] در صورتی که خون [illegible] بر آید با وجود

[illegible] معتدل و عدم مزاحمت [illegible] بضع و عدم [illegible] بضع [illegible] بضع جلد

اکثر [illegible] حالت [illegible] خون [illegible] باشد [illegible] بدن [illegible] علامات امتلا [illegible]

[illegible] اخراج [illegible] آنرا [illegible] تا [illegible] خروج خون [illegible]

است [illegible] خون [illegible] باشد [illegible] بگیرند که [illegible]

[illegible] کمال [illegible] جهت اخراج [illegible]

مراجعت شده تا تقیه آن خلط با سهال بسیار دان کفایت بکند (۲) از آن حالات واجب الاعتبار
عاشر آن دوم است که اگر خون سیاه شود و غلیظ بود و بقوت آید و خوش نباشد
برآمدن دهند تا که بقدر حاجت آن کرفته شود و اگر نیز در آن وقت خروج او بد بدانند
از کرفتن قدر مطلوب احتراز واجب باشد و بسیار باشند که در مضاعفت زیادت خروج خون
رقیق و سبک آید و طبیب را در مغالطه افکند پس در چنین وقت اگر طبیب بر حدس خود اعتماد
دارد و نباید بوجود علامات اول و دوم و وجوب احتراز از آن کسر و اجب باید که تعجیل
و بسیار آن و بدانکه بانک زمان خون سیاه غلیظ مندفع خواهد شد و آن نیز مشروط بقوت منفعل
است چه در وقت خروج دم غلیظ محال است اما اگر دم باشد و مضاعفت کند خون سیاه
ظاهر نشود و بانک نباید داشت و بقدر مطلوب باید کرفت چه در دم توجه دم از جانب عضو
مستدرم می باشد و سبب دوام انحلالات نفس است باید که طبیب پست بر نفس و سایر امور
مفصود نهاده و آرزو نا هر کاه احساس نفیر کند خاصه بسوی ضعف رود حبس نماید و کذلک
اکر اعراض منجر بضعف بدید آیند چون تشاب و تملی و فواق و غشیان و هر کاه تغیر در
لون دم بلکه در وقت برآمدن او زود و تیره بدید آید و حال آنکه خروج کثیر نباشد
پس در نوبت اعتماد بر نفس است اکر نفس بسی ضعیف نکرده بانک نباید داشت و بقدر
قدر که مطلوب است باید کرفت و الا بحالت وقت باید نشست و بدانند که مردم کروم مزاج متفعل
الابدان مستعد ترین مردم اند بوقوع غشی و حال ابدان معتدله بکذشته برخلاف این است

در بیان اشیائی که لازم است بودن آنها با فصاد و آن چند چیز اند اکر
سایغ بسیار باشند و بعضی از آنها ذکر سفره باشد و بعضی غیر ذکر سفره هر کدام که
در محل مناسب باشد بکار برند و آن بست بسوغصد و قیز و اره چون دو اجیز سفع ذکر
شوند اصل تراست و وی آنست که سر شتر را بر دو جانب تیزی داشته باشد آن
که بجهت بکه موضع برای قی آوردن بار بشد از مرده بهاد آرد تا اکر غشی افتد بجهت آن
چوب بار بشش را در حلق و آرد باقی آید که اسرع ترین چیزها بجهت اعانت قوت است
اکر دو اراک و اقراص مسک تیار دارد اکر ضعفی و غشی افتد بقدر حاجت بدهد

آتش تیز حرارت و الفیقا نافه مشک را بجهت اشتمام در این حالت و گذشت که از جمله موجبات
ترتیب کبیر را در فصد حدوث غشی است چه گاه باشد که بعد غشی افاقت نشود پس لازم است
که نبض و احساس علامات غشی شناسد و مشغول شوند تا از غشی مفرط باز دارد و آنکه و
بعد سی و اد الفصد و الکند که عنقریب گذشت تا باید باشد تا اگر غشی افتد زود تدارک
کنند و گفته شد که ترک الدم لازم جراحت نشتر باید است و گاهی در اوردها نشتر افتد
و اگر وفاق شود باریک ساخته و پشم خرگوش در آن آلوده اند و بعضی ذی ترک اند
گشته روغن بند کنند تا تمام ترک النور بد باشد که عروض غشی در اثنای خروج دم
کم می افتد اگر شود غش بعد چیست است که آنکه با فراط گرفته شود یا بکار صفرا در بدن
کثیر بود و بسبب حرکت خون سمیت را اشتعال دو که در این صورت سمیت اندر اثنای خروج
احتقان کثرت حدوث دارد و اگر قبل از فصد از راه خوف بیهوش شود بنابر رقت
روح و ضعف قلب است که بعضی را دیده شده که از دیدن خون خود بیهوش شده افتند
با وجود عدم خوف از فصد بنابر حسنی مانع خود آید بود یا بنابر رهبانی سوداویه و قد شاید تا
کثیر را نا حس کند نکته و وجه کثرت حدوث غشی بعد حبس دم آن حبس خروج آلت که
طبیعت در روح عند خروج دم متحرک بخارج میباشد چنانکه مقتضی و این معنی مانع
غشی است مگر عند افراط خروج و هرگاه خون حبس میشود طبیعت در روح بجانب قلب
متوجه میشوند و روح خود را سبب انتشار و مصاحبت دم از قدر طبیعی کم شده است بدنه
باطن و ظاهر محتاج اند و شدند بالفور رجوع میکرد و در قلب تعطل می افتد در حواس ظاهری
ظاهری تا که با استراحت روح و بکر سواله شود و کیفیت مهمات هرگاه در رمیات
مراجعه و مبادی مسکنه و خوابیدن و آرام عظیم ملکه دادن جماع شدیده قند کنند
قبل از آن که خون بعد رضو و بگیرند غشی شده تا که شاید داشت تدارک غشی باید کرد
و بار نباید گرفت تا که مقدار مطلوب در ده شود و لیکن اجازت بر این عمل در
صورتیست که قوت قوی باشد و الا فلا اندر بیان فصد شرائین که در دست
و اقعند و آنکه در دست راست میان بنصر و خنصر است و بدان ابهام و سبابه است که

او را جهت او چاره فرمائی که وجاب مسکنند بند و نفع عجیب میدهد جالینوس در دهم کتاب
اندر خواص ما مر ربدین علاج شده و بعد از آن منتفع گشته ازان بعد فایده مذکور نیافته
شده و تجارب مقرون آمده و معلوم است که التیام بعضی شرایین که دور از قلب اند دیر تغیر
مذاکر و فصد آن و مخوف نیست و ایضاً شریانی و بکر است ما جلتر از شریان مذکور رسوی باطن
کف و منفعت فصد او قریب بمنفعت آنست اندر میان عروق مفقوده رحل و آن چهار
در یدانند یکی از ان است و وی بر جانب الشست کف آمده اک زرک ناصر است و یکی
صافن سلیم است و چون این رگ را بجهت علتی از شریانی و عصب ندارد رسمی بدین اسم
شده و نفع فصد او آنست که استفراغ دم کند از اعضائی که سخت کبد و آرند و اما او نماید
از نواحی اعضاء عالیه بسوی سافلا از بجاست که مادهٔ امراض رویه و ماعنیه تقدم فصد او سخن
داشته اند جنانکه قرشی در کتب سبات که شیخ اشارت کرده بفصد قیفال و صافن میگوید که
فصد صافن و حجامت ساق در اکثر وقت بکفر و آن وقت که ماده در اول مقعد باشد و آخر قعد
قیفال باید کشود اما هرگاه ماده در سر مستقر شود و منقطع الصعود گردد او یا آنکه عروق را
کثیف میکند و بر نفوذ حجامت زائید و ایضاً در شرح اسباب و علامات در بحث التیخ لبسا
که سبیش امتلاء طعام بدن باشد می نویسد بعد از فتیدا اول بفصد و فصد الصافن
اولی من القیفال لیکون الانجذاب لاسفل امکان البعد و خاصة بالنساء و میدانند که فصد
صافن او را طمث میکند بقوت و تفتیح افواه عروق اسفل منجابه و تقابل مقام عرق النسا
است و مدد و جمع عرق النسا و جهت خارش ران و حفیف و قروح انتهاء تمام دارد و طریق فصد او آنست که پای را از بالای شتالنگ ببندند و کاجا
جهند کرد استند و کروه در زیر پای نهند و بفرمایند تا پای ران افشارد
و مقصود از بن حیل ظهور عرق است تا آنجا که ظاهر باشد مجرد و لبزاکاوست
و در یابند که این رگ در بعضی مردم راست راست آمده است بلا تشعب
و در بعضی بعد رسیدن او قرب بکعب و دشخ از دو جانب او منشعب
میگردد پس عند فصد و جه اصل با کرده افضل فصد او آنست که مقرب مایل

بوفق

بعرض باشد وحین فصد او اگر ایستاده ماندن مقصود باید تا خون بسیر آید بهتر است بنشیند
خروج الدم والا فلا دوم [illegible] نام کحلف عرقوب واقع است وگویا شعبه از صافن
است وحلقش بلکم صافن است وعرقوب نیم عین مهمله عصب غلیظ را گویند که بر عقب پا کی
از آن کشیده شده است سیوم [illegible] است واین رگیست که از جانب وحشی
پای تا کعب آمده است بسته بر پشت پای منتهی رسیده وان ان این رگ آنست که بروی
جبگیره می بندند در اکثر وقت فصد او در وجع عرق النسا قدری فروتر از صافن است براتب
دور دیگر امور قریب بصافن است وطریق فصد او آنست که دستار دراز یا نوار گرفت
یک سر او بجای معقود که اسفل ساق است مشغول نشانند بعد بندند و باقی بر تمام ساق و ران
به بندند بمقدار دو انگشت مرتبی را تا چند بار بجنبانند و برخیزند و اگر قبل از فصد بگام بروند
باحتیاط تمام برظهر رعوف کنند چه این رگ در اکثر مردم مخفی میباشد وجریان ظاهر
نشود باید که فصاد یا وی مقصود برخیزی بیند و از جانب وحشی از کعب آنرا بکند یا اما
فوقه و اما تحته و باید که بطول بکند بقدر که دو حجامت او عصب است و اگر قریب بشناسد
یافته نشود شعبه او که بمکان خنصر و بنصر است باید زد و صاحب خیره آنست که اگر این شعبه
یافته نشود جمع خنصر و بنصر بهتر فصد اوست زیرا که مصون از خطا است و اگر در این موضع
یافته نشود قریب شانک باید زد و سیم در قانون در وجع مفاصل گفته العرق الذی بین
الخنصر والبنصر من الرجل لوفصد بعد عرق النسا وقبل انه انفع من عرق النسا و این مشعر
است بر انکه رگ که در خنصر و بنصر است غیر عرق النسا است چهارم [illegible] است و آن در باطن
را نوا است وچون در بخل در عصب کعب مسمی به مالیقان رگ مذکور که متصل بدین عصبتین
است نیز بهمین اسم موسوم کنند و بعضی برآنند که باطن رکبه را مالیق میگویند و حق آنجا
واقع است آنرا باضافت عرق مالیق میخوانند و گاهی حذف مضاف میکنند و
بر لفظ مالیق که مضاف الیه است اقتصار مینمایند و فی الحقیقت رگ مذکور نامی ندارد بلکه
مکمل صافن است و حسن در اوراد طبی و اوجاع مقعده و بواسیر نافع تر از صافن است و
چندین در احشاء و در دلبت و در اوجاع [illegible] و طریق فصد او آنست که ساق را به بندند

و از آن تا بعیر چند قدم بگردانند و بخوابانند تا عنکبوت بنشیند و جنبند تا رگ
ظاهر شود و بس بکشایند و علامت نوشته که بالای زانو یا چهار انگشت بود چند بستنی فوقی
و مقصود را به بستن مستقل کنند و پایها را بر دارند و تفصیل رگ کشادن میگفته شد
شیخ الرئیس نوشته در همین محل که فصد رگهای پای بالجمله نافع است امراضی را که حادث
میشوند از مواد ردی که مایل بسوی راس اند و انجماد طمث سیما بعد احتباس [illegible] بداشته
که از تضعیف فصد رگهای پای بر قوت زیاده تر از تضعیف فصد رگهای دست [illegible]
بر بدن فرو نشسته و ذلک لان شعبه فصد عروق الرجل الدم و الروح عن القلب بلا [illegible] و اگرچه
اند ر عروق مقصود که [illegible] در همین و کردن تعلق دارند و این رگها را [illegible]
صوابست مگر دو جین و چون بعضی از این عروق اورده هستند بعضی شرائین این [illegible]
به توضیح بیان کنیم   اول رگ [illegible] و آن چهار عدد اند یکی از آن عروق [illegible]
است مابین حاجبین و فصد کردن [illegible] سر را [illegible] که ما بین [illegible] و در نقل جنین [illegible] عالم
[illegible] را سوداوی و این رگ را باحتیاط کشایند [illegible] مشتمل [illegible]
[illegible] لا [illegible] و ماحین [illegible] فصد [illegible] و قطع طرف الوتر [illegible] کذا قال
شارح الاسباب فی استرخاء الجفن دوم رگیست ممتد در وسط سر و آنرا
گویند و فصد او شقیقه و قروح سر را نفع آرد سیوم آن دو رگ اند که بر صدغین
واقع اند و آنرا   گویند و صدغ تا گوش است چهارم آن دو رگ اند
که در گوشه چشم واقع اند و آنرا   گویند و این رگها در اکثر ظاهر نمیباشد
و بخنق رقبه و فتح فم [illegible] ظاهر میگردند و واجبست که مبضع در [illegible] نباید زد
که خوف آن دارد که ناسور شود و سیلان نمیکند از این رگها مگر خون اندک و احیانا
اگر بسیار آید و حاجت بحبس افتد [illegible] بسیار باریک ساخته باشند فانه [illegible]
فیه نفع فصد این آن موقع صداع و شقیقه و رمد مزمن و [illegible] و جرب الاجفان
و بثور آن و غشاوه بصر و چشم [illegible] صفار رند که زیر گوش واقع اند و یکی از [illegible]
اظهر است و فصد او [illegible] وجع الاذن را و قروح مؤخر الراس [illegible]

و منع میکنند سر را از قبول کسر دن نخاریده و اکثر اطبا بر آنند که ضماد این رکها ابطال
نسل میکند ولیکن جالینوس منکر این است نشتر از انها
است و آن دو رگ بزرگند
که در جانب عنق واقعند و ضماد انها ابتدا احتدام و خناق شدید و منع تنفس و بیهوشی
و بحة الصوت و ذات الریه و بهر کدام از کثرت دم حار و علل الطحال و الجنبین را سودمند
و طریق ضماد آنست که بقوه بدن حیوانی را که سر را بآن میسازد و بسوی مزاج جانب مضعوف تا
عوق تنور کشیده شود پس تامل کنند که بکدام جهت اشد الزوال است و از ضماد آن جهت
رگ را بگیرند و بیشتر وزی شود بگشایند و بالا گفته شد که رگ شدید الزوال را بمنع
کم و جانبش جاذبه و با یکدیگر ضماد واجب است که بطول باشد
گویند موضع ضماد اوسط سر جبهه است که ملتقی غضروفست و تفرق روان بس اصبع
محسوس میگردد و در بالغین و به دلیل علی البلوغ و مبضع که بدینجا رسد دلیل ارس آید و
طریق ضماد آنست که مبضع را در موضع معلوم مذکور فرو کنند بدرجه و سدس و خون
قلیل ازوی بیرون آید و نفع او جهت کلف و کدورت لون و لوهسیر الغف و بثور حکه
الغف مخصوص است لیکن گاه باشد که در لون موجب مزمنه شابه سفع احداث کند
و مضرت عظیم تر از منفعت پدید آید کنیا و احوط در این آنست که کمتر ضماد
کنند بعد و این ضماد ثانیه هشتم آن عرق که تحت الحنک واقعند و ضماد انها جهت
کاین ازوم نطیف و جهت وجع مفاصل و صلابت رحم سعیدات و رحم نفع عالی عجمه
رسیده نام اشخواست که خلف الاذن است و اصل جنبشانست که با و نام خنا
سناج و تثنیه او خناران است و این رگها در محلی که مقابل نغره است میکنند
هفتم آن عروق اربعه اند که بر دو لب واقعند بر مراب و عرق و انها مسمی هستند به
و ضماد آن جهت ورم فم و قلاع و داء الثعلب و اورام و استرخاء و قروح
آن و لوهسیر و شقاق که بر لب افتد نفع دارد و البته گفته که این عروق را بمنع بدر
الراس که معروف بهت به ورده کشایند و هم آن رگیت کنند. اللسان بر باطن
ذقن و ضماد او خوانیق و اورام لوزتین را سودمند و باز هم آن رگیت تحت اللسان

بهم باطن ذقن و ضعف او خواهد بود و ادغام لون بشره با سواد و زرد باز بهم آن ترکیب
کشف اسان بر عکس ان و ضعف او نقل زبان زیرا که از دم بود بضعف او و دلیل ترکیب
کما این را بطول کشا نیدن جهت اگر بحرکت کشود او قادر بصعوبت شود و اگر هم آن
واقع تر ضعف و ضعف او بحر اسود و سبید عقد بفتح شدات را گویند که میان لب
ذقن واقع اند و اجتماع موی‌ها را بیا رسید به ریش بجا شدند که مذکور در این ضعف
سیر رحم آن عرق اللب است و از برای صاحبات کم ... و تکش بینند و لب لب با سرخ
تا هم ضعیف که اقتضا در استخوان عنبر و کسر دندان ... و شترها نخورده همان محل
یکشنبه جبار و حسم از بین او ده مذکور بودر که با یکان... سرو اجابت
که آن را ... کوشه و این ... سحر ... بسته و خون از چشم ... بند
و طریق ضعف او آنست که هر بین پهلو و آفتاب ایستاده کنند و بر سر ... بینی او
او مقابل آفتاب دارند و بر ... به بینند که ... کند ... که روی سرخ شود ... بکند
مذکور پدید آید ... لب ضعف در ... مستعمل با ... که مخصوص است ... و مانند

تحمله ... ... ضعف ... سر ... و ... که ... اند
مبهت ... شده کنند ...

یعنی تا کوشش واقع است ... یک ... یا ... را ... کنند و کاهی
دکان سیل و کاهی واقع ... مقصود از ... لطیفه ... که ضعف
شود ... و ضعف ... تر از ... است ... از ... و ... از ... اگر ... م
را که ... لازم ... سنزول الماء ... بودند ... سیه ... بنهاد ... و ...
و ... نزول ... شد و ... کدام از این اعمال ارلعه در ابتدا ... انتشار ... نفع ...
دهد ... آنکه خلف اذنین واقع اند از هر طرف ... و ... با ... است و برای
انواع رمد و ابتدا ماء ... و غشاوه و صداع ... مزمن ... نافعست و لا ...
... همان ... خطر ... مع الالتحام و ... که را ... سیل ... کسر ... و ...
... آن ... لهذا ... اسباب ... بدر اما اللذان خلف الاذنین ... را ...
ولا سیما احد ... منه ... الانقطاع ... لما قال ...

تمام

بدانکه تبر در لغت قطع عرضی است که در عصب یا در عروق افتد
و در اصطلاح آنست که پوست بالای شریان منقطع سازند و شریان را بانگشت
از امکان آن جدا کنند از دو جانب او برشته ابریشم ببندند نوعی که فصل میان
الربطین مقدار سه اصبع مضموم باشد پس از وسط آنرا قطع کنند و او در یه فاطعة الدم
اندازند و این تبر باکی هم گفته اند و بعضی کتب مضبوط شده که تبر کنند پس
مقصود آن تبر نوعیت یعنی قطع باشد و بالفعل آنست که شریان را بعد انکشاف
تطرکنند که دقیق است باضع اگر دقیق باشد مضبارات بردارند و از دو جانب سر نرم و قطعه
ازان طول سه اصبع مضموم مستوی سازند پس او در یه فاطعة الدم چون ابریشم خرکوشش و دو انگشت
دور رها بندند بعد ازان هم محکم گیرند و اگر شریان باریک باشد نخست او را قطع کنند
و خون از وی بقدر حاجت بگیرند بعد ازان دو جانبش بخیط ابریشم مفاصله سه اصبع از وسط
منقطع گردانند و عدا هم ابریشم دور داده او یه فاطعة الدم هر حال لازمست و بعضی کل را
محقق دانسته اند باکه شریان را بالکلیه منقطع سازند و سبب آن آنست که مبنی بر آن است که
کرده اند و آن آنجاست عدا که علت اگر پس که در وسط شبه بود و از شریان بعد
و تفریق بضایر مدابره از وی را بر انداخته اگر مدکور را نموی نیابند و قطع نکنند
تا از هم منقطع گردد و باکه علی سبیل خلل از آفت مبنی زیرا که خوف آن دارد
که بعد التیام از هم سکنا منفتق شود و نزف الدم آرد یا بورسما پدید آید و ایضا
بسنت جلوه ها و سفید کند غش و تشنج را و طریق گفته اند راست حلق سلیت
شرایهم و شعب ابهر هم و ایضا گفته و قد رایت رجلا بالبصرة صلت شرایهم
فجعلت به حول الشمع من یومه و ایضا گفته قد رایت من سل شریانه فجعلت به سیلان
اللعاب شرح سبب گفته او بدانست که جمع کرده شود میان قطع و بکلیه تنفیذ تا باشد
باشد و گذشت که واقع باشد منقطع و بسل جمع نشود اندر عروق مضروبه که بر شکم افتند
و این دو رکن یکی آنکه موضوع است بر کبد و فصاد او از من جملگی را مفیدست دوم آنکه
موضوعیت بر طحال و فصاد او علل سبز را سودمند بدر بیان او وقات فصد مدانند

که فصد را دو وقت است اختیاری و اضطراری وقت مختار در روی صحت
الشیار است بعد تمامی هضم و نفض و وقت مضطر الیه هر وقتست که سببی [illegible] جهت
بر آن داعی شود و تا چنین در آن جایز نبود و درین وقت هیچ چیز مانعست اگر
قوت و سن مساعد بود و مانعی قوی تر از ان حاجت نباشد و در باید که جهت
فصد اول شهر و آخر او و وسط او برابر است بخلاف حجامت که در اول و آخر
شهر نتوان کرد و در حجامت علامت دلیل منع اند و دلیل تجویز فصد شهر رها
بیاید و بعضی در وسط شهر بنا بر امتلا و خون فاسد با صلاح ترک فصد مستحب
دانسته بوده اند و آنچه لوازم فصد است از غسل و نفض و طریق ربط و اختیار مباضع
و مانند آن در ماهین ذکر آورده و شرائطی تحت السلیم گفته شد و اگر مبضع رگ
الکو نباشد و چگونه باید گرفت چون معروف است توهم نیز کر آن نکردیم
کسی که عرق بسیار کند بسبب امتلا علاجش فصد است و بسیار باشد که محموم صداع
را که واجب الفصد باشد اسهال طبیعی اشتداد از فصد مستغنی میسازد
در حجامت و این دو گونه است   آنکه با شرط بود و حجام گوید که نارسی باشد
یا نه   آنکه بلا شرط بود و این شبیه بلانا رسته و باناده هر دو را باید و بحث کر
کنیم   اندر حجامت مع الشرط و شرط با یکی زدن را گویند و این بحث
متضمن است بر دو فایده   اندر احکام کلیه که تعلق بسن و وقت دارد و بدانکه
آنچنانکه قبل از دو سالگی حجامت روا نداشته اند و بعد از شصت سالگی نیز منع
از آن نموده وجه منع اول ظاهر است که صبی [illegible] حاجت باغرید [illegible]
است و عدم استقامت اعضاء او ما [illegible]
کسی [illegible] میشود و در مزاج استیلا می کند [illegible]
می آید و وقت [illegible] که حجامت برینی آید و مکرر
چون رفیق را السن و تجربه هر دو [illegible] لا محاله [illegible]
طبیعت و [illegible]

آخر عمر بدان رجوعست بشرط قوت زیرا که تنقیه او عامست مرخون رقیق و غلیظ
را لیکن پیش از دوازده سالگی و بعد السبعین پیش از چارده سالگی فصد جایز نیست بهر انکه
مقصود از فصد اخراج دم کثیرست و درین سن خروج دم کثیر مانع نمو خواهد شد و ایضا
تنقیه فصد شامل ست اعضا رئیسه را نیز و مکاثرت لازم تنقیه و مخالفت این اعضا درین
سن واجب ترست لهذا بعد دوازده سال تا منتهی چارده سال اقتصار بر حجامت و علق مستحسن باشد
بل واجب و بعد از هفتاد سال بدعادت آفت باشد و بدانند که منع حجامت بعد شصت سال و منع فصد
قبل از چارده سال بعد از عدم ضرورت و الا عند حاجت قوی که مباشرت آن لازم باشد
لذا آن بکار بندند و دانا باشند که اول ماده و آخر ماده و حجامت منع است بهر انکه در سن اول
اخلاط ساکن میباشند و باطن را صلح جبلی ثابت شده که دوازده بار و کثرت حرکت رطوبات
عالم تاثیر زیادتی بوزن قوت نفس بحجامت وسط ماه محمود باشد خاصه در اول النصف
تا انکه پنج شانزدهم و هفدهم باشد چه متحقق گشته که رطوبات و اخلاط بدن نیز بسبب زیادتی
بوزن قوت افزون میگردند و بالفعل در ظاهر بدن میگرایند و در وسط عقیقی که چارده و پانزدهم
است بکمال خلیه میرسند بجهت متوجه بباطن میشوند از انکه اخلاط صالحه سایر طاقت
سهل الحرکتند زود تر سهل بباطن میگرایند و اخلاط فاسده بنابر غلظت بدان
سرعت حرکت نمیکنند پس نافع است که در وضع محاجم درشانزدهم و هفدهم اتفاق
افتد خون فاسد فقط بیرون آید و هو المطلوب منی که در باب حجامت
ذکر شده که اول شهر و آخر آن شاید گر و محقق بحجامت است و فصد را بر آن
قیاس نتوان نمود چه در اول شهر و آخر او اخلاط در باطن مجتمع میباشند
فصد دوم از باطن منبر میکنند بخلاف حجامت پس وی منع باشد نه فصد
غایت انکه در سوم اول که اخلاط شدید الکثافه اند را ابتدا او اگر توقف
در فصد اختیار کنند بهتر است و کذا در آخر ماه لاذکر بسبب اخراج مادهٔ غیر
منکاثفه اسهل میباشد بر طبیعه البته و بهترین اوقات بحجامت روز است
در ساعت ثانی اگر گرما باشد و در ساعت ثالث یا رابع اگر سرما بود چه

در بن و قوت جون رقت و لطافت می پذیرد و در خروج زود اطاعت میکند و اگر
جه اشتهاش در نصف نهار است لیکن مراعات او در حجامت بهتر از آن است
علت و اگر گویند که چون در نصف بهار رقت دم بدرجه اتم میباشد اولویت بحجامت این
وقت باشد گوئیم که اولویت دفع دم کور نظر بعوض مزبور مسلم است لیکن با نعی ترک باقی وقایع
آنست که اگر حجامت نیمروز سفر رسانند غذا قبل از وی میرسد بدنها بعد از آنکه قبل و هضم
ظاهر است که هضم کبدی و عروقی در این مدت اشکال نمیتواند یافت بسوء هضم حجامت
در این حالت موجب جذب غذا غیر تام النضج خواهد شد بسوی عضو مجوم و در این خوف
افتاده است و یکی از آن آفات برص الحجامت است و اگر غذا نهند هم بیاست که بر فرط
خلو باعث ضعف و انصباب مرار بسوی معده خواهد شد و گفته اند که حجامت بعد حمام منع
است مگر کسی را که غلبه الدم بود چه او را واجب است که تخت استحمام کند و ساعتی بیاساید پس بحجامت بپردازد اندر احکام خربته که متعلق باعضا دارد و بدانکه حجامت
در معده مدبن بحبس و ذهن حرز و آرد و چه سبب آنست معده دو جهت لهذا اکثر مردم حجامت
در نجل کرده داشته اند حجامت بر نقره خلیفه اکمل است و نافع فتق حاجبین و مضعف جفن
و مقید حرب العین و بجز قم اگر نسیان می آرد البته لهذا در حدیث شریف نهی منع از آن
ورود یافته و وجهش ظاهر است که موجب نسیان محل حفظ است و ضعف موضع مجوم لازم
حجامت مع الشرط است لهذا واجب است که در حجامت نقره اندکی میل بثقل کنند تا بلا مضرت حاصل آید و نقره منماک بس سر را کوبند و حجامت بر کاهل خلیفه باسلیق است
و نافع وجع سکنب و خلق لیکن قم معده را مضعف میکند بس در بنجا بهتر آنست که قدری
میل بثقل کنند تا بی مضرت باشد اما اگر مقصود از حجامت این محل معالجه نفث الدم
و سعال بود بنزل واجب باشد و تعمد بغیر مفید و تقویت قم معده باشیاء مقویه در
صورت خوف ضعف او لازم کاهلین اکتفین را کوبند و حجامت بر اخذ عین خلیفه فیقا
است و نافع ارتعاش اکرس و مزیل اعلال وجه و اسنان و خرس از نین و عیشین
و علوه الف و کاه بارد که سد اسکندر شد و بر سر ضعیف اندلخان و اخذعان و دوکنه

سود منبع بر عرق و شهوت او اجنبی است نگاه همچو بر وزن افعل و حجامت بر ساق قریب است
بفصد [illegible] تنقیه او را زیادت نفعه از خصوص زیرا که سبب [illegible] است و منقول البدن
[illegible] و حجامت ساقین نفعش از فصد صافن است و [illegible] آنچه گفته
در که حجامت [illegible] اکمل است و حجامت بر [illegible] یعنی قیفال [illegible] الامراض
احتقانیکه قریب به [illegible] الفصد رگهای مذکوره بدان موضع نفع آن و حجامت اما کسی مسلول
و دقیق عروق دست [illegible] که [illegible] دارند و قائم مقام آنها هستند که ظاهر است
که تنقیه فصد علاوه است و تنقیه حجامت [illegible] مقدم فی الاکثر کذا قال القرشی فی شرح
القانون و حجامت بر [illegible] امراض [illegible] اسود دارد و چون حجامت [illegible] تسحیج
و امثال آن [illegible] سید [illegible] و النسیان [illegible]
[illegible] مفرد است [illegible] که [illegible] حال و واجب کند [illegible] و بعضی
[illegible] که حجامت [illegible] اختلاط عقل [illegible] و [illegible] الشفاء است [illegible]
علیه الرحمه میگوید که [illegible] قد یفعل ذلک فی ابدان [illegible] و فی اکثر الابدان
لشرح [illegible] بفتح قاف و میم و سکون [illegible] و ضم دال [illegible] و فتح واو [illegible]
[illegible] گویند که بالای نقره است [illegible] و حجامت تحت الذقن [illegible]
و وجه و [illegible] مفید است و [illegible] راس و [illegible] و حجامت بر قطن و [illegible]
[illegible] و [illegible] الظهر را سود دارد و قطن بالتحریک [illegible]
[illegible] گویند و حجامت بر فخذین از قدام نفع [illegible] خصیتین و خراجات [illegible]
و ساقین [illegible] و خراجات الیتین را و حجامت بر اسفل رکبه نفع میکند
[illegible] رکبه را که [illegible] اخلاط حاره [illegible] و خراجات [illegible] و قروح [illegible]
[illegible] ساق و رجل باشند و حجامت بر کعبین نافع است احتباس الطمث و عرق النساء و
نقرس را حجامت با شرط [illegible] فایده دارد یکی آنکه استفراغ میکند از نفس عضو
دوم آنکه [illegible] خراج [illegible] اخلاط [illegible] بر [illegible]
[illegible] سیوم آنکه استفراغ [illegible] اعضاء رئیسه [illegible] که تعمیق [illegible] شرط

واجب است تا جذب ما نخواه کنند در هر مرتبه التصاق محجمه ورم کنند و چنانکه ابن [illegible]
باید که فوقه یا بعضی جانب بکام که ما یلی بجوارت بود ترکیب کنند و ولایت آن کشیده تا خون از [illegible]
آید و محجمه با ساقی جدا گردد و همچنین تورم جنس استعمال محاجم بی نوا می کنند که جهت منع [illegible]
یا بر علاف بکار می برند بیشتر عادت ایشان است و واجب است که وضع محاجم بر نقش می کنند و طریق وضع محاجم
آنست که نخست در محل عضو روغن مالند پس بر روی آن محجمه گذارند چون شرط زدن خواهند
قلیل این محجمه را داشته جدا کرده اند پس شرط زنند و گذشت که شرط عمیق باید زد و بعد از آن
محجمه بر نهند و بر ما لیبی صالح داشته جدا سازند و اندرون محجمه را پاک ساخته و عضو را نیز از
پاک کرده کره ثانیه بر نهند اصحاب این چها مرتبه بکنند تا که چون بقدر مطلوب برآید و آنکه
که بعلت شرط غیر عمیق در کره ثانیه و ثالثه مدانند که خون که بیشتر بر می آید بکر بکنند شرط
را و باید که وضع او بخفیف المص سریع القلع باشد پس بر موضع آینه بتدریج باید افزود
در قوت امتصاص و اما در قلع را مهال کنند از فراغ خون یکساعت بگذرد و غذا دهند
و مختتم صفوا دین باید که بعد حجامت حسب ایمان و عادات یا اما البقعد یا بر ما مسکر و سماق و
لیمو که تناول نمایند   و هر آنچه ز حجامت بلا شرط است این نیز نا تمام بود بود ما [illegible]
بلا ما رست باشد نیز می باشد و آنکه به صنف الیه موصوف است و طریق آن همچنین است
و حجامت بلا شرط بهر کیفیت که باشد استعمال کنند او را برای چند اغراض و از اغراض او یکی
آنست که جهت جذب ماده بسوی مخالف کنند چنانچه برای حبس نزف دم حیض وضع محاجم
بر ثدیین نمایند دوم آنکه جهت ابراز ورم غایر کنند تا وصول اثر دوا و ضعیف ببسهولت شود
گاه باشد که ماده مستور در عمق عضو بود و بعلاج مایل نباشد و دوا برای او هیچ مؤثر نشود
پس در مؤقت وضع محاجم می نمایند تا وصول علاج گردد سوم آنکه جهت نقل ورم از عضو شریف
بسوی عضو خسیس که در جوار اوست استعمال نمایند و این جذب در اول بروز ورم سود
می بخشد که ماده هنوز ثبات روی داده و بنابر جذب محاجم بسوی او مایل می گردد اما هرگاه
ورم بروز کرده باشد نقل او بسوی جای دیگر متعذر است و ممنوع زیرا که باعث ایلام
میشود در [illegible] مستور و نای او مؤدی می گردد بانصباب ماده کثیر چهارم آنکه جهت [illegible]

درزان

و در [illegible] مقصود [illegible] که [illegible] بقسم [illegible] از جهت [illegible] موضع [illegible] بکار زند

[illegible] شکسته و برای [illegible] رساله [illegible] نازله [illegible] مسمی است

[illegible] مرتفعه [illegible] محجمه بگذارند [illegible] نکنند ششم

از جهت تسکین وجع استخوان نهند چنانکه در قولنج ریحی که بسبب ورم نباشد و در وجع [illegible] و در اوجاع

رحم که از ریاح غلیظ حرکت حبس شود [illegible] برسره و محجمه که برای تسکین وجع بکار برند

باید که [illegible] تا موضع کثیر از حوالی را منجذب سازد و بدانند که محجمه با شرط در جذب [illegible]

موثرتر است خاصه که نار با او باشد [illegible] حجامت [illegible] الناس را نافع است [illegible] مفید

و حجامت [illegible] و حجامت بر مقعد [illegible] مسکنه

از جمیع بدن [illegible] بسیار [illegible] استعمال

محجمه ناری [illegible] مختلف الاوضاع و صورت است و بهترین طریق آنست که بر عضو مقصود

حجامت [illegible] پس محجمه بر آن [illegible] سازند و [illegible] آن را [illegible]

محجمه [illegible] که هوا را [illegible] داخل محجمه [illegible] راه وصول هوای خارجی [illegible] منقطع

[illegible] آتش که در اشتعال بود [illegible] جهت انطفاء [illegible] که هوای حار

[illegible] حرارت که هوا [illegible] حرارت ناری متحلل [illegible] انطفا [illegible] هوا

[illegible] میگردد [illegible] مکان [illegible] پس بعلت ضرورت

خلاء منجذب [illegible] که [illegible] هوا [illegible] مکانی را که هوا از [illegible] بواسطه

[illegible] خالی شده [illegible] پس سبب جذب [illegible] استعاضه هوا [illegible] خلا است که لازم

میکند جذب [illegible] از جهت ضرورت خلا [illegible] در تحقیق [illegible] این قسم [illegible] است

[illegible] مستعمل است [illegible] از آتش [illegible] باشند

که [illegible] بمقام [illegible] استعمال ایشان [illegible]

[illegible] یونان [illegible] اکثر [illegible] سبب [illegible] در آن [illegible]

[illegible] اند بلکه اکثر قدما [illegible] آن [illegible] لیکن [illegible] متاخرین و بعضی اماکن که [illegible]

محجمه [illegible] کار [illegible] بیان احوال [illegible]

در باید هست که بزرگ سر باشند و [illegible] کوچک سر [illegible] باشند یا خضر و آنکه در [illegible]
بیشی پشم خوش و براق باشد و آنکه شبیه بمارماهی بود و آنکه [illegible] در [illegible] باشد
و آنکه شبیه الوان بمغلیون باشد استعمال آنها [illegible] اینها سمیت [illegible] ارسال
او موجب اورام و غشی و تهوج الدم و حمی و استرخاء و قرحه زرد میکرد و مغلیون [illegible]
[illegible] هست بر صفت [illegible] و آن نام [illegible] که [illegible] دارد و متغیری نماید لون او
بحسب تغیر اوضاع ناظران در وی که آفتاب [illegible] اینها اجتناب کنند
از علق که در میاه حمائیه [illegible] مختار آنست که از میاه طحلبیه و مأوی الضفادع صید
کنند جهت ارسال و آنچه بعضی گفته اند که هرچه از میاه [illegible] کبیر [illegible] هست معقول نیست
[illegible] باید که علق [illegible] الوان باشند و بالای پشت سبزی زند و دو خط زرنیخی [illegible] باشند
که این [illegible] هست و ایضاً هرچه [illegible] الکبد [illegible] الوان باشد یا [illegible]
متغیر بود و باشد به ذنب الفار بود یا صغار الرأس باشند [illegible] آنست و آنچه شکم او سرخ بود
بهتر از آن است که [illegible] او سبز باشد [illegible] اگر [illegible] از میاه جاریه بود [illegible] واجب است
که یک روز قبل از استعمال صید کرده باشند [illegible] گوشت دارند تا هرچه در جوف او هست
مستفرغ شود و [illegible] قدری از خون بره یا [illegible] آن [illegible] تا قبل از ارسال غذا او
[illegible] و [illegible] ما یشبه مثل اسفنج [illegible] کرده
[illegible] ارسال علق [illegible] که هر گاه ارسال علق مطلوب شود [illegible] علق
[illegible] را مهیا کرده و باید که آنها را [illegible] آب شیرین که [illegible] باشد چند [illegible]
قدری در آب [illegible] و هر کدام از آنها که سریع الحرکت باشد [illegible]
موضع ارسال را با آب نمک بشویند [illegible]
و اگر علق زود متعلق نشود در آن محل قدری طین [illegible] یا خون [illegible]
تمام متعلق میگردد و هر گاه از خون [illegible] کرده [illegible] مطلوب شود قدری از نمک
یا خاکستر یا بورق یا [illegible] خرقه کتان یا اسفنج محرق یا صوف [illegible] باشند که زود ساقط
میگردد [illegible] آب [illegible]

قدری

تا قدری خون دیگر از مادّه برآید و کیفیت فساد و صحت که در هر یک باشد بعد از آن دو دو حاجت
که بچه ناری باشند و غیره تا سی و دو سال جائز است که بعد از ارسال حجامت بخلاف الله علیها باشند تا اگر
بعد هفده و هیجده سالگی شود و زیاده از یک نوبت نکنند و بهترین حجامات در فصل فصل جون است یا نوزده
یا بیست و یکم هر کدام که باشد بسیار بار یک ساعت در روز ساختن باشد سیوم در منافع آن باید دانست بسیار
حجامات که تنقیه نفس بدن کند بیکن ... و تشریح آن که در شروع علق ... میکنند بیکن احوط آنست که
تعلیق علق [illegible] آن ... که در فصل ... باشد چنانچه گفته شد که در ... بعد اسقاط علق و اخراج خون قلیل
تا بیست از مقدار باشد و این معلوم است که اکثر طبایع خصوص در نسوان و صبیان و ضعیفان که تحمل
الم نشتر و فصد ... ارسال علق نیکوتر است ... که جذب خون ... از غور بدن زیاده ...
حجامت است و نزد ... که اکثر بعد اسقاط علق ... اندکی ... سیاه باشد و محتاج بحبس میکرد و بخلاف
نشتر ... حجامت که نزد ... بدون ... باشد ... در صورتی که بیش بزرگ رسیده باشد و ... از اطراف
... خون ... ارسال علق اکثر الاوقات است و بعضی از اطبا هند برآنند که علق
نمیکنند مگر خون فاسد ... حجامت که ... سیاه سیاه باشد میکویم ... و بخلاف
که ... خون فاسد ... جذب ... عقلا مستقیم است چه جذب ... بحکمت و غیر ... حسب
با ذات ... تدریج ... خون فاسد است ... الطبیعة ... حفظ الجید و دفع
الردی ... الفاسد ... حجامت که ... ضرورت ... بدو است ... جذب
... و ... صالح ... فاسد ... که در حجامت مذکور شده از عدم وقوع او در
... و اختیار ... بعد ... در سابع ثالث و مانند آن از تعیین
ساعات ... اختیار ... و در ... لاتحاد السبب فیهما و شک نیست که
در حجامت یکسال ... سال ... بعد ... سال ... ازان ... علق ...
همان اعتبار ... در تجربه اطفال ... ماهه ... سال ... علق کرده
شده ... حاجت ... مشهور ... سال ... که ... گذشته باشند
... از فساد خون که ... در آن ... ارسال علق میکنند ...
... اطفال ... ماه ... اطفال ... محفوظ

که بوقت اسهال است علی الخصوص [illegible] بعد طعام بود اندک مدت [illegible] اورده

تاثیر او دیر بود ضعف نیز بالطبع [illegible] که با ضرورت قوی خون از فرق [illegible]

[illegible] و اگر اتفاق افتد بتقویت معده مشغول شود امثال آن میکرده باشند تا [illegible]

تا نیز آفت باشد و آنچه عوام الناس در اخراج خون علی الاحتیاط بار دو امثال آن میکنند

زیاده از آنچه باید بعضی معتاد است اخراج خون بهر کیفیت که باشد احتیاط ایشان یکسان است و استعمال ادویه

گرم بعد خروج دم ممنوع است و استعمال مبردات با ضرورت نیز [illegible] را اعتدال [illegible] محمود

الفصل الرابع فی القی والاسهال والحقنة فصل دهم از مقاله [illegible] است در بیان قی و

اسهال و حقنه و این فصل سه قسم گفته شود قسم اول در قی اما القی فقد یکون بالادویه

و استعماله مخاطرة و [illegible] المستعمل له اما قی گاهی مباشد برای [illegible] مانند آن

و استعمال او خطر دارد و بسیار باشد که خناق افتد مستعمل آنرا و قد یکون بالطعام فیتقی

المعدة و یجب [illegible] من الاعضاء و گاهی مباشد بتناول طعام و [illegible] بسیار

[illegible] معده را [illegible] اعضا [illegible] آنچه [illegible] مذکور شد اکنون مطالب

[illegible] که لابد [illegible] بحث است ذکر کنیم بچند فایده [illegible] در بیان آنکه قی دو گونه است یکی آنکه بجهت

حفظ صحت کنند دوم آنکه بجهت ازاله مرض آنچه در صحت کنند مقصود از آن حفظ او است زیرا که از

تناول غذا هر روز قدری [illegible] از آن که [illegible] جدا [illegible] معده [illegible]

نماید خاصه اگر ریاضتی نکند یا معده بارد و رطب باشد و ظاهر است که اجتماع آن اندک اندک

مودی گردد بکثرت شده فساد هم میرساند پس احوط آنکه قبل از کثرت او را اخراج کرده شود و [illegible]

در ماهی یکبار [illegible] لازم داشته اما دو روز متصل تا خلط که [illegible] از جای خود

کنده باشد [illegible] روز دوم [illegible] اخراج کرده که اگر [illegible] این ترتیب بکار دارد [illegible]

و دیگر [illegible] صحت [illegible] است و شرط است که [illegible] متصلین [illegible]

بهر قی بر سبیل اعتیاد نباشد تا وقوع آن [illegible] نشود اما [illegible] که [illegible] حسن است بجهت

عدم الف طبیعت اما آنچه در مرض کنند نیز دو گونه است یکی آنکه بجهت تنقیه معده [illegible]

باشد دوم آنکه بجهت قلع [illegible] جذب [illegible] زیرا که [illegible] معده [illegible] و آنچه از [illegible] معده باشد

[illegible]

و واجب است که در واجبی بعد از آن سکنجبین بنوشد تا که خلط متبلور را لطیف کند چون ماهی شور و مانند آن قی ...

کنند و اگر حاجت آید بعد از آن ... سکنجبین عسل ... و از اسهال آید ... و ... بسیار برآرند

و العلاج ... [illegible] ... معده ... [illegible]

... [illegible] ... بیاید ... [illegible] ... اسهال

برآید ... [illegible] ... معده ... [illegible] ... حقیقت اگر معده

... [illegible] ... و مانند آن پاک نباشد ... [illegible]

... [illegible] ... و آنجا که ... نباشد و ... معده ... [illegible]

... [illegible] ... باشد ... [illegible]

... [illegible] ... مختلف الالوان ... [illegible]

اگر ... [illegible] ... معده ... [illegible]

و مختلف الالوان ... معده ... [illegible] ... استعمال ... باشد

و بعد آن سبب ... [illegible] ... مختلف الالوان که ... استعمال معده ...

... [illegible] ... معده

... [illegible] ... از ... [illegible]

... [illegible] ... لازم ... [illegible]

... [illegible] ... شراب ... [illegible]

... [illegible] ... عسل ... [illegible] ... اصول ... [illegible]

... [illegible] ... و مانند آن ... [illegible]

عسل ... [illegible] ... حمام ... [illegible]

... [illegible] ... معده ... [illegible] ... آسمان ...

... [illegible] ... و آن سبب ... [illegible]

... [illegible] ... بیشتر ... [illegible] ... کمتر ...

... [illegible] ... و حرکت ... [illegible] ... ساکن ... [illegible]

شکم را بتو طی یس بندند بسبب آنکه معده لاغر شود و از رنج حقنه مخالفت چه ظاهر است که شدت
ضعف مانع حقنه میشود اندست و شدت قوی بالمره قوی که آن دو باید حقنه قبل شده قوتش را از اعمال او و ما
اعانت نه چه و از دفع هوا و حرارت و انضباط و قشر را از نا ده نهاده معجماء در طوط سازند تا از
بحرکه مانع آید و اگر غایتی رفاده ودو فتیله خرد لب بکرده بر بسته و به بند بسته باشد و بعد
شرب دو اوجون نرمانا قوی معده که در وی سهول تاثیر او بود بکند و بعی منتج چه خوشند
اگر طبع بحرکت آید بهادو لا بر عنق شکل دهن حنا بو بسیلفته تحلیق ندارند و دیگر ان بنشینند
بهزی بحرکت میدهند و اگر قوی قشر و کام بر ندید حرکت و حکام اعانت معده بر قی و کم اشتهی
معده و طولیت آن را بجاب تسخین معده مرخشان را لازم نیست چه کار آن جنس تبع آنهم سکنند تبکه
جذب جواد از معده با طراف و عرق کند معده شرب مقی تقطیع و کرب اختیار کند و در بسته ده چند
نافع آید و با اسهال و حوالی آتش معده و دست حمد ذریت تا تاثیر نماید اکر فنو تر تاثیر ببرشت
در حقن و نما ید و اجب است که تیغ آن کوشد و جستن قی در راه معده و غیر اطراف مسهل بند دیا
از حقن بر تبادل نفاخ و سرحل تا قلیل معده در حال ترد است سهل بند و تکرار آن باشد و ...
بهتر باشد و بهیچ حال بر معده تکیه کنند و آنند را از و تکالت قوی بهتر می ... قات ست باعتبار و ضعف
ضعیف است و باعتبار رسانا دست بوسه انقطاع حند بها را از بی آنکه حقنه کرم بود مسهد بود او
اخراج امتلا اعتبار برد زود بر حقن کیست که قی بر بها و کنند و اگر ... بر کنند اقتضا و تکالت معد
یا بد و غیر بینه یکباس روز بر آید لست چه اگر تا تضعف و ذکر بسینه باشد جمیع غلبه کند و علاج
نافع قی است و بدانند که قی بر بها ر حرف ست مگر بعضی یا را اگر کسی را که بحرکت و معده قوی نبود
کند چه و درین بغد به شرط است که معده خالی از غذا باشد تا از کثرت ... که و اخته شد
خفاف شیاید و امعا نیز باید که از ثقل پاک باشد تا ثقل معده بر نا ید و از آنکه قی بر بها ر کور
بود و طعام لطیفه قلیل المقدار توان داد و در عدم امکان بود و چه بها ر و دیا آنکه مستقی سعده
در آن بعد که حر یا بر بها و قی نماید و وهیدکه قی معده بغایت سهله یا لحقنه بود و در بحاد و کل
لضعیف قرین شوان کرده بسیار باشد که ربت خفقا عسیر از و معده بغد و بسته تقنطو و تقیادل نخواهد
حسب ارادن لازم است فاید در و تقدار مسایل که در و صیحه تیغ بند از بغد ضیق القصور و ...

با بجانب

سیما انبعث الدم دقیق الرقبه مهما تجد وحشت و ورم و طحال ضعیف المعده فربه شوند سیما
یعنی ضعیف المعی بعد از آن در سینه احتیاط آفات از فربهی بسیار است خاصه که مادر پیه فربه بود اما آنجا که حاجت
فربهی بود لیکن شود و غذا سبب سهل یا سنان قوی توان کرد با آنکه نداند و گذشت هر که ضعیف الدماغ
بود و بیاد و چشم و گوش مرضی کرم بادی باشد … در سینه و جگر ورم بود قوی بود و مبارک بود و دو شود چنانچه
دایم که خفقان بعد از آن زایش از غذا … بشود و از قوت غذا اطراف … درد ایشان باید که
آب … که صباحی را خود بخورد آید شیر … که عصاره … در میان … بعید
چون از غذا فارغ شود … که گرم مزاج اند که باشد بشوند و امتزاج … سبب
دو یعنی مواد … که غذا … از سر فرو آید و ثقل … شود و اسهال غذا و ثقل ران
مقدار ماشند … مصطکی یا سیب کوزرانند تا معده را قوت دهد و ایشان منع کند
و اگر تشنگی … بعد … شراب … خورند که جای معقول اند … سیب ایشان
که آب کنجبین ممزوج باشد … بغیر تفعیت معده … فایده سکنجبین
قلیل … که در معده باقی مانده و اگر بدل آن کنجبین شراب سیب یا سیب حامض
بیشتر باشد زیرا که سکنجبین خالی از تعفیه هست … قدری یا دو دو اند که مصطکی اگر است غذا
بست و نخورند تشنگی که بعد غذا واقع شود … و … بسیار … تا تاثیر … بعد تا
گرسنگی غلبه تمام نکند غذا نخورند … که قبل از آن غذا خورده باشد و بهترین غذا و بدترین
غذاء اللطیف سریع الهضم کثیر التغذیه است چون فروج … مانند آن … اطعمه را عطر و نوع
بهتر است و بعد غذا … شراب … قدح شراب … بعد
… بعد … است … استحمام … دفعه … اعضا …
در حمام … بکنند بلکه غسل کرده زود … برآیند تا … معده و ضعف … شده …
… باشد … هر که … حامض کنند … و قدری … باشد
… را … در غذا … و قبل غذا … بنوشانند … هر که … سودا
… و دوام … آنچه … گرده … که … سبب …
معده … آمده باشد … و هر … که …

و اطراف نشاید چه در ذکر [illegible] اهم است و [illegible] ضعف [illegible] و [illegible] تمام [illegible]

کنند [illegible] در تدبیر از [illegible] و اگر [illegible] بیج [illegible] در صورت از [illegible]

گوشت [illegible] که ممکن باشد و اطراف ببندند [illegible] معده [illegible]

که [illegible] الدم [illegible] جهت دفع [illegible] عصاره [illegible]

و طبیخ لازم نماید [illegible] که در معده باشد دفع [illegible] باشد [illegible]

که خوف انعقاد دم در نواحی سینه و معده باشد [illegible] اندک اندک [illegible]

تا خون را بنا بر [illegible] وجها [illegible] بنا بر برودت بالفعل اعضا را نیز [illegible] خون را

از [illegible] باشد [illegible] اند [illegible] حالات که عارض شود [illegible] آب

[illegible] اگر [illegible] دروج [illegible] شراب [illegible] پیدا آید و تدبیر وی [illegible] آب گرم [illegible] و استعمال ادهان

[illegible] و جمیع [illegible] دویم اگر [illegible] معده [illegible] با وجود [illegible]

[illegible] و تدبیر [illegible] اهم است و [illegible] معده [illegible] که [illegible] باشد

[illegible] سیم اگر [illegible] کشد و تدبیر [illegible] گرم

[illegible] و پیدا شد که [illegible] استلا [illegible] آب گرم [illegible]

[illegible] که ممکن العلاج باشد [illegible] دل و بنا بر [illegible] و [illegible]

جهت [illegible] کرده اند [illegible] باطلت باشد [illegible] و خاصه [illegible]

[illegible] است که دفعه [illegible] بخلاف [illegible] که [illegible] باشد چهارم اگر [illegible]

[illegible] و [illegible] انعقاد [illegible] پیدا آید [illegible] اطراف است [illegible] معده

[illegible] که [illegible] باشند و [illegible]

[illegible] از جمله [illegible] است و [illegible] اند [illegible] که [illegible] اگر [illegible]

[illegible] که [illegible] معده را لذع [illegible]

[illegible] که [illegible] از [illegible] باشد [illegible]

[illegible] و [illegible] اند [illegible]

که [illegible] پیدا شده [illegible] تمام [illegible]

[illegible]

در وضع بقع او و تعیین مدت او [illegible] روایده اول گفته شد و آنکه در صحت کنند و لطوز بعد بود
و آنکه در آن نیز در تفصیل [illegible] هر چند نفع اول آنکه گاه ناس را منفعت است دوم آنکه منع بخار
از منفذ باده معده است و سبب تعلق نفع [illegible] آنچه ماده از معده بر آید بالقی و سکنجبین در
بسیر [illegible] سوم آنکه بعضی را [illegible] نفع [illegible] ماده از معده
بر می آید [illegible] ظلمت [illegible] منقطع گردد چهارم آنکه [illegible] است اصلی
[illegible] قی [illegible] ماخوذ است اما بیش از حصول [illegible] است که بنا بر تقیه معده
استعداد آن [illegible] پنجم آنکه [illegible] [illegible] که [illegible] از [illegible]
[illegible] با عقب [illegible] آنکه موجب [illegible] عفونت است [illegible] لازم است [illegible] کند
معده طعام [illegible] در معده نفع [illegible] باشد و اگر قی [illegible] کرده [illegible]
بنا بر اختلاط [illegible] بعضی [illegible] غذا [illegible] آید [illegible] اشتها طعام [illegible] بنا بر ازاله رطوبات
و [illegible] معده [illegible] است که احتیاج [illegible] باشد در معده [illegible]
[illegible] ششم آنکه [illegible] [illegible] بنا بر اصلاح [illegible]
[illegible] اما امراض که قی [illegible] آن نفع [illegible] استسقا و صرع [illegible]
و [illegible] و فالج [illegible] و [illegible] و یرقان و [illegible]
[illegible] و اکثر امراض مادی [illegible] است [illegible]
[illegible] است که [illegible] باشد [illegible] که بالا گذشت [illegible]
[illegible] که [illegible] معده است بنا بر کثرت حرکات [illegible] مواد
[illegible] الفضاء [illegible] بسبب افراط تحریک آلات [illegible] و الفضا [illegible]
[illegible] بنا بر تحریک [illegible] و الفضا [illegible] بواسطه تعلق [illegible] آن و الفضا [illegible]
[illegible] که [illegible] معده [illegible] الفضا [illegible] را که بمعده تعلق نداشته باشد
و الفضا [illegible] بنا بر [illegible] مواد [illegible] بنا بر [illegible] در [illegible]
عروق [illegible] که در عروق [illegible] و [illegible] الضلع در آن [illegible]
باشد که بعضی [illegible] حبس الطبع [illegible] طعام [illegible] چند بار [illegible] سیر [illegible]

و هم بار بحی [illegible] بسیار بود و این علل بسیار بدست و امراض کثیره احداث میکند و بود

[illegible] بسیار و احتراز از [illegible] واجب است و ایضا [illegible] حضور [illegible] در اسهال

و اما الاسهال فیشترط فیه تقدیم الملینات اما اسهال [illegible] شرط کرده شد

در وی [illegible] لین [illegible] بعده مسهل دهند و السکون بعده و [illegible] الاسهال

من الغثیان کالسفرجل و العناب و ایضا شرط است که سکون [illegible]

مسهل [illegible] باشد [illegible] که منع غثیان کنند باشد [illegible] زیرا که غثیان موجب [illegible]

مسهل عمل مسهل است پس اجتناب از آن ضروری باشد و ان افرط الاسهال فینبغی ان

[illegible] و اگر افراط کند اسهال [illegible] چیزی که حبس کند [illegible] آن شربت [illegible]

و لم المسهل [illegible] اگر نوشیده شود [illegible] عمل کنند فالاولی ان لا تحرک الطبیعة ان

لم یحدث مرضا مخوفا پس بهتر آنست که حرکت ندهند طبیعت را اگر حادث نگردد مرض ترس

ناک را و آن احداث [illegible] و اگر [illegible]

که [illegible] فانها [illegible] و الاسهال پس [illegible]

چیزی که [illegible] زیرا که [illegible] از [illegible] الملتین بود [illegible]

شد و [illegible] این [illegible] مشایخ [illegible]

تدابیری که پیش از مسهل [illegible] و فرق در [illegible] مسهل [illegible]

اطباخری را گویند که مواد را از عروق و اعضا [illegible]

چون شحم حنظل و سقمونیا [illegible] امثال آن [illegible]

یا اصلا [illegible] و بعضی ادویه مسهل [illegible] چون [illegible]

الملوک [illegible] با افراط

و [illegible] اعضا را [illegible] استعمال [illegible] باشد

در یابند که [illegible] حکما [illegible]

[illegible] اسهال یعنی لین الطبیعت [illegible]

و [illegible] و بعض [illegible]

[illegible]

از قبیل هذا

از قبیل ما است یعنی بدون عسر [illegible] اسهال باید و بدن [illegible] محتاج تنقیه [illegible] باشد اعمال اگر

محتاج بتنقیه بود مستحب است که [illegible] امراض [illegible] آن معین بود [illegible] وقت با

[illegible] حرارت [illegible] وارد [illegible] نفخ [illegible] معین [illegible] [illegible] نموده [illegible] مخصوص

[illegible] او [illegible] و [illegible] از ترک اعتماد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

بود نضج شود [illegible] حرکت [illegible] خروج [illegible] [illegible] اگر [illegible] اسهال باشد [illegible] نضج

[illegible] که [illegible] [illegible] زیرا که [illegible] [illegible] بود [illegible] [illegible] بعضی [illegible]

[illegible] بهم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اسهال [illegible]

[illegible] و قوت مسهل [illegible] خصوص [illegible] [illegible] نضج ضروری باشد پس موجب

شرب مسهل [illegible] مواد [illegible] [illegible] استعمال منضج [illegible] مطبوخات [illegible] [illegible] انضاج

ظاهر است [illegible] [illegible] از حصول [illegible] [illegible] اسهال شود [illegible] اگر [illegible] [illegible]

[illegible] مسهل [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] شرب مسهل ترک [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] زیرا که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] مسهل باید [illegible] [illegible] ترک [illegible] قبل از شرب مسهل ضروریست

[illegible] مسهل [illegible] [illegible] بدن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] قبل از [illegible] حمام [illegible] است در اکثر ایام [illegible] [illegible] مزاجان [illegible]

آنکه هر روز [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حمام باید [illegible] و بسیار باشد که [illegible] ایشان [illegible]

شود که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] روزی چند بار [illegible] که حمام با وجود [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] آن ترقیق مواد [illegible] [illegible] است و هو المطلوب فی الخروج [illegible]

[illegible] منضج [illegible] [illegible] اگر ماده صفراوی باشد [illegible] [illegible] [illegible] المنضج [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] زیرا که [illegible] [illegible] [illegible] است [illegible] منضج [illegible] اگر ماده [illegible]

[illegible] [illegible] منضج است [illegible] اگر [illegible] [illegible] لازم است [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] باشد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و در بعضی طبیخ اصل السوس و تخم بادیان و امثال آن مرکب بود منضج بود و اگر سدد را احتمال [illegible]

احساس نکرده ماء الشعیر مشتمل بر نبید مقلو و بزر [illegible] نمایند [illegible] بنوشند با ماء الشعیر [illegible]

و اگر ماده بلغمی باشد و آن غلیظ شود [illegible] بجای ماء الشعیر [illegible] الا بعد الانضاج

غیر ماء الجبن [illegible] مفتح و قاطع بود باید داد و [illegible] المنضجات [illegible] شراب اصل السوس سکنجبین

عنصلی [illegible] اصل السوس [illegible] بود [illegible] ابن [illegible]

و [illegible] اصل السوس [illegible] بجوشانند و [illegible] سکنجبین عنصلی [illegible]

و اگر بجای سکنجبین [illegible] سکنجبین [illegible] با شربت [illegible] آمیزند همان عمل کند و [illegible] بعد النضج

[illegible] التسخین [illegible] زیرا که حرارت مفرط [illegible] میسازد [illegible] الطبیعة [illegible]

[illegible] آن [illegible] افزاید [illegible] سخونت [illegible] شربت [illegible]

[illegible] این [illegible] تنضیج [illegible] میکرد [illegible] که [illegible] فاز [illegible]

و [illegible] الاطباء [illegible] استعمال [illegible] التسخین الشدید فی الامراض [illegible] و واجب [illegible]

که منضجات را گرم کرده استعمال نمایند [illegible] که برای [illegible]

آنها را [illegible] باید که سرد استعمال ننمایند [illegible] گرم [illegible] تا [illegible]

که در ایام النضج [illegible] باید که [illegible] مرض [illegible] بود اما در حال صحت گوشت [illegible]

و جاج [illegible] یا از گوسفند [illegible] سازند و [illegible] باید داد و [illegible] سپید [illegible]

و [illegible] مطبوخات و امثال آن [illegible] و واجب [illegible]

که [illegible] بود [illegible] و [illegible] در وقت النضج [illegible]

از [illegible] و [illegible] و [illegible] از [illegible] که [illegible] و قبل از [illegible]

را [illegible] آن [illegible] سازند [illegible] که مقصود [illegible]

از [illegible] اعضا [illegible] النضاج و ترطیب و آن لابد [illegible]

باشد [illegible] که [illegible] محتاج [illegible] با النضاج و ترطیب [illegible]

مرض [illegible] بود و اخراج [illegible] از ماده [illegible] که در [illegible] برای [illegible]

[illegible] تقدم [illegible] و ترطیب و تسکین [illegible] استفراغ باید [illegible] باید [illegible]

[illegible]

اشود [illegible] این ضرور است که منتی مسهل دارد و عسر کند [illegible] و مسهل شود و دوای قوی
باز [illegible] که [illegible] ضعیف نه نماید [illegible] از او قوه ضعیفه مبارک [illegible]
[illegible] که ضعف الامعا بود و [illegible] مسهل قوی نه [illegible]
لطافت باشد که امعا را تنها قوت مسهل از دوا [illegible] کند و اسهال [illegible]
[illegible] در تدبیر [illegible] لطیف بسیار [illegible] قوت ضعیف [illegible] حال دوای
قوی [illegible] کند [illegible] است [illegible]
[illegible] قوت [illegible] قوت قوی باشد [illegible]
[illegible] بود و خلط [illegible]
[illegible] که قوت ضعیف بود و خلط [illegible]
ضعیف [illegible] اصلاح [illegible] که دو کس را دوا [illegible]
[illegible] کرم [illegible] خشک [illegible] از اینجاست که [illegible] بالسر [illegible]
باشتا [illegible] که مسهل قوی [illegible] ساکن
[illegible] کسی را که آب [illegible] شربت کند [illegible] مطول بود [illegible]
[illegible] که ضعف [illegible] است و دوا [illegible] واجب است که معده [illegible]
شارب المسهل [illegible] شربت ساکن بنشینند تا که [illegible] معده
[illegible] و [illegible] اندکی حرکت بکنند تا اعانت [illegible]
[illegible] حرکت [illegible] که مخرج [illegible]
[illegible] مسهل [illegible] و غثیان [illegible] باشد [illegible]
[illegible] شربت [illegible] مسهل میشود [illegible]
[illegible]
و از دوم آنکه رطوبات غلیظ [illegible] باشند [illegible]
[illegible] بعضی [illegible] که جهت [illegible]
[illegible] جهت اسهال [illegible]

در حمل بود و محتاج اعانت نسبت حفظ بحال انها باید ... [illegible] حب باید که [illegible] بدهند [illegible]

روا باید که مسهلی که در انها بد آید و نیک تمام از [illegible] که [illegible] تا [illegible] کنند تا باید

کم حجم و [illegible] اجزا از وی مشتمل بشد و در معده دیر باشند و قوت [illegible] مسهل [illegible] مسهل

رسد و دیگر مقصود [illegible] مسهل [illegible] اعانت حب [illegible] لازمست [illegible] بسبب حبس [illegible]

مطلوب رسد لان [illegible] باید که طبیخ [illegible] حب بود [illegible] مسهل [illegible] طبیخ

شاهتره [illegible] مسهل [illegible] طبیخ افتیمون و بسفایج و مانند آن و حب [illegible] شاهتره

طبیخ [illegible] و مانند آن و حبها که با طبیخ دهند باید که [illegible] قریب العهد بساختن بود [illegible]

منحل شود و قوت او [illegible] مقصود [illegible] است که [illegible] مسهل استنجا با آب گرم کنند

و اگر از [illegible] و حرکت در معده شود [illegible] طبیخ [illegible] باید کرد [illegible] الشیخ [illegible]

انکه جهت [illegible] و تقویت محل [illegible] استنجا کردن [illegible] طبیخ [illegible] که با [illegible] باشد [illegible]

تقویت محل [illegible] کرده [illegible] بند و [illegible] و اگر [illegible] منحل [illegible] در [illegible]

و قوی باشد و در تقویت محل و حفظ آن [illegible] واجب است که با دویه

ادویه [illegible] مخلوط کنند تا قوی [illegible] اعضا را [illegible] کنند و [illegible] ادویه [illegible] نمایند تا [illegible]

[illegible] باشند که بعضی ادویه بعضی [illegible] مناسبت دارند و بعضی

[illegible] نبود و اهل [illegible] باید [illegible] نمی‌کنند [illegible] ضعیف یا دام که [illegible] کرده البته [illegible]

که در [illegible] قوی چون [illegible] و امثال آن و [illegible] ضعیف چون [illegible]

[illegible] تمام نباید یا [illegible] از یک جزو انتفاع میشود [illegible] دیگر [illegible] آن شود [illegible]

[illegible] و احتیاط [illegible] تقویت و خاصیت [illegible] در [illegible] واجب باشد [illegible]

[illegible] در بعضی [illegible] و بعضی [illegible] احتیاج بدان افتد که اجزا [illegible]

[illegible] قوت [illegible] طبیخ [illegible] طریق ترکیب ادویه مسهله

با فواید [illegible] که [illegible] ترکیب [illegible] و در بیان [illegible]

تا داخل مسهلات [illegible] آب گرم [illegible] واجب است که طبیخ [illegible] دهند و حبوب

[illegible] آن [illegible] آب نیم گرم [illegible] خاصه [illegible] بخلاف [illegible]

[illegible]

تکرر و اشتمال آن و اسهال مرض البعض بود که آن جهت مسهلات را با آب سرد بخورند الیه باید داد
تا به جهت مدت معده معده سبکی و ترشح ... بیشتر ... که اطبا گفته اند که حبی که از آن تر بدون تحلیل
مزاج ساز ند مناسبت ... سعتر و فلفل ... می شود و ... گرم منقطع می کرده ... اسهال
از و حال ... است ... اگر اسهال ... بود ... و تقویه و شربت آب گرم الالک
او ... ده ... را و قطع عمل ... معده بیشتر ... برای قطع ... مقدار کثیر باید داد
تا ... از معده ... معده ... ساز و برای ... اندک ... تحلیل ...
قطع ماده ... باید ... اخراج ... اگر ... اسهال بود ... جهت ... مفرط
... و ... اشتمال آن ... شربت آب گرم لازم است تا ... اخراج ... طبیعت
اخراج ... ماده ... حاصل آید لیکن اندک اندک ... تا از کثرت مقدار دوا
... معده ... باشد که ... گفته شد از شربت ... و ... مقصود
... غلیظ ... باشد ... استفراغ ... که ... احتیاط است
که شربت ... آب ... کشند تا ... اسهال ... اخلاط ... منضج
... و تقویت قوی ... و ... آب سرد نیز اندک
اندک باید داد تا از کثرت مقدار ... اخراج ... که استفراغ ... منضج
مطلوب ... احتیاط ... از آب سرد ... اخلاط ... مزاج ...
گرمی ... و گرمی آب ... اشتمال آن باید داد و لازم است که میانه بود یعنی نیم
گرم باشد ... اگر ... معده ... معده ... بدین
سبب ... تمام ... معده ... آید و ... گرم ... معده ... باید
... اخراج ... آنچه بعضی ... ذکر کرده اند که استعمال مسهلات
... باید تا ... فضول ... مواد ... کنند و ... اخراج ...
بیشتر ... باشد ... آنکه ... باید ...
... معده ... جهت ... ازاله ...
... آب ... از ... که ...

اعضا [illegible] باشد و در یک روز تنقیه نکنند و تعجیل نکنند و در شربت طبخ حبوب آن بعد از غذا [illegible]

مسهل معلوم باشد که [illegible] بران بکنند و [illegible] بود [illegible] مالند [illegible] آنکه

[illegible] را با آب [illegible] و دیگر [illegible] کنند و [illegible] واجب انداختن [illegible] جهت [illegible]

اطراف ببندند [illegible] چون را که [illegible] مسهل [illegible]

که [illegible] باشد [illegible] که [illegible] باشد و [illegible] مسهل [illegible]

تمام معده را [illegible] در بیان حالات که با آن مسهل [illegible]

[illegible] تا که اخراج [illegible] و [illegible] و اعراض [illegible] کنند

مسهل [illegible] هرگاه کسی را تخمه [illegible] بود یا [illegible]

باشد [illegible] التهاب [illegible] تا که با غذا [illegible] و حمام و [illegible]

[illegible] اصلاح حالات [illegible] مسهل [illegible] تخمه [illegible]

اخلاط [illegible] است و [illegible] غلظ [illegible]

و [illegible] اخلاط [illegible] است [illegible]

[illegible] منع اسهال [illegible]

[illegible] التهاب [illegible] حدت اخلاط و ضعف [illegible]

[illegible] اگر [illegible] اصلاح حدت اخلاط مسهل [illegible] آنست که [illegible]

حرکت [illegible] مسهل منع [illegible] لازم

نباید و آنست [illegible] باشد که [illegible] ضعیف التهاب [illegible]

و اما منع اسهالات [illegible] بر منع [illegible] مواد [illegible]

که [illegible] اسهال [illegible] در مواد [illegible] میشود [illegible]

است [illegible] بدانند که اغذیه [illegible] جهت اصلاح التهاب [illegible] حدت [illegible]

[illegible] اخلاط [illegible]

[illegible] جهت تقلیل [illegible] و ترک حرکات

و [illegible] مواد [illegible] بالتهاب [illegible] بیان احکام [illegible]

باشد که قبل از شروع در عمل [illegible] کردن مسهل [illegible] که دوا [illegible] دوران مشتغل
[illegible] الطبیعة [illegible] عند النوم و بعد شروع در عمل [illegible] نوم [illegible]
[illegible] نوم مسهل قوی [illegible] زیرا که [illegible] و اکثر [illegible] و النوم [illegible] السکون [illegible]
[illegible] که [illegible] النوم [illegible] در اصل حرکت [illegible] و بدان سبب اختلاط [illegible]
[illegible] جانب [illegible] مسهل [illegible] تیقظ [illegible] بر آنکه [illegible] اختلاط
[illegible] خارج [illegible] باشد [illegible] جذب [illegible] لازم آید که نوم
بر شرب مسهل [illegible] باشد [illegible] تیقظ حرکت [illegible]
و بدان سبب تحریک [illegible] و اعانت [illegible] اسهال [illegible] از آنکه حرکت
[illegible] مسهل [illegible] نوم که در [illegible]
حرکت [illegible] باطن [illegible] نوم [illegible] مرة و احدة [illegible] سکون [illegible]
[illegible] لا بد تیقظ معین اسهال [illegible] لازم [illegible] نوم
بعد شرب مسهل [illegible] قبل از شروع در عمل [illegible] طبیعت [illegible] جانب است
ثم لا حاجة الیه [illegible] شرب مسهل [illegible] ساکن [illegible] و حرکت [illegible]
لازم [illegible] طبع [illegible] اکنه [illegible] که [illegible] طبع [illegible] دوا
مشتغل [illegible] طبیعت [illegible] نماید [illegible] احکام [illegible]
[illegible] مسهل [illegible] که بعد شرب مسهل حمام [illegible] زیرا که حمام جذب [illegible]
[illegible] می کند و بدان سبب [illegible] اسهال [illegible] طبع را [illegible] متحیر می سازد
[illegible] اول که حرارت [illegible] جذب [illegible] و [illegible]
[illegible] که [illegible] بادی [illegible]
اسهال [illegible] که [illegible]
[illegible] طبیعت [illegible] اسهال [illegible]
[illegible] باشد که [illegible] بعض الاعضاء [illegible] اسهال [illegible]
[illegible] اغتسال [illegible] باشد [illegible]

حس ضعیف قوام مفقود باشد و لبث دوا نیا طویل در بدن مطلوب بود در روز
بایستد و آن را که تعفن نه فاعلی بعید از معده و جگر اکثر مطلوب بود و بالغور
با اللطافت لبث دوا [illegible] باشد تا بر سبیل تغییر قوت دوا بمنافع [illegible] رسد
دوا و ضرورت [illegible] قوت دوا الست که جوب [illegible] از [illegible] سبب خوردن [illegible]
[illegible] که سبب خوردن قوی باید تا بسبب عدم قوت [illegible] عمل نیاید و از قسم
[illegible] باید تا دیر بماند در اعضا [illegible] ضعیف [illegible] و [illegible]
چنانکه [illegible] باشند [illegible] بسیار [illegible] که اصلاح [illegible]
جسم [illegible] سهل و عجیب است و پیشتر از هوا [illegible] آنکه [illegible]
[illegible] صحیح [illegible] آنکه هوا بسرد و بسیار گرم بود و مانع
الاستعمال [illegible] سهل [illegible] خلو معده و [illegible]
[illegible] که اگر غذا [illegible] معده بود منع [illegible] نفوذ قوت دوا [illegible]
اعضا و اگر در [illegible] منع می نماید [illegible] معده و [illegible] بسوی
اعضا و نفوذ قوت [illegible] آنکه [illegible] بود بر نفوذ و جذب
با غذا تحلیل باشد اما اگر کسی گرم مزاج ضعیف الترکیب ضعیف المعده بود [illegible]
غذا لطیف خفیف چون ماء الشعیر و آب انار و امثال آن [illegible] دوا
[illegible] الغثیان [illegible] محفوظ ماند که [illegible] الشیخ در قرشی نوشته [illegible]
[illegible] بر [illegible] قوت [illegible] زمانی برود
[illegible] غذا [illegible] تناول کنند تا جسم نفوذ قوت دوا جذب
مشغول [illegible] شود و جسم منع الغثیان [illegible] این [illegible] و لیکن آنچه
شیخ [illegible] از تقدیم تناول غذا [illegible] قریب بصواب [illegible]
[illegible] تقدیم [illegible] که صفرا [illegible] بالغثیان [illegible]
[illegible] دوا [illegible] معده [illegible] از غذا [illegible] بر معده [illegible] تناول غذا
[illegible] معده نباید که ضعفی [illegible] مزاج [illegible] اگر [illegible]

دوا و شربت و عسل بسبب خلوص اخلاط بصفرا شد باز غذای
غذا توان داد و بدانند که بعد شرب مسهل قبل از اثر عمل نباید
جایز نیست مگر کسی را که ناتوان بود و کمر سستی گشوده باشد نباید
با اضطراب صفرا عنیف و باید دانست در میان آنکه چون مسهل عمل نماید
باید کرد و بعد از آن احتیاط باید نمود در ما یتعلق به حمیه که مسهل عمل نماید
کند جهت تغیر بعد از عمل بمقتضای مزاج بزور مناسب مع اشیاء موافق باید داد
مثلاً محرور را از قطونا مروق بنفشه حک کرده و آب سرد که شکر یا عسل
در آن حل کرده باشند آبخته بنوشانند و سپرزوا که بلغم و مرا آشامیدنی
بود و حلوف مغسول با آب گرم و زیت آبخته دهند و معتدل المزاج را بین بین
مروق با دوا و آرام چیب ساخته و با شربت تند آبخته باید داد و در این جمله
قبل از استکمال عمل دوا ندهند که حبس اسهال میکند و آنچه از خلط
سیچ بود کل ارمنی با آب انار شیرین تر است و چون لعاب شده غرغره
ساعتی بگذرد غذا ملایم باید داد و بهترین [illegible] که در حق کسی که دوا او
قوی خورده باشد ماء الشعیر است لانه یدفع غائلة المسهل و بقبل الی الزوال
با لملایم و پس از شرب مسهل تا سه روز از غذا و تقبیل و حرکت عنیف
و از جماع و تعب احتناب لازم است و آن را که بعد مسهل تب آید او قوی
فعرض حبس ها ماء الشعیر بود غذا ده و دوا عود و ایضاً تا که دو روز بگذرد
روز نگذرد سر که و سکنجبین ندهند که سیچ را آرد و کذا شراب ننهند
عقیب مسهل نشاید که موجب حرارت و اضطراب است فائده اند صبیان
وقت قطع عمل و نشان کمال اسهال هر گاه اسهال مواد کماحقه شود
و مطلق پدید آید و لیکن کمال عمل باشد و کذا اگر هر بار اسهال که مخصوص باخراج
خلط واحد است سه دو در اخراج خلط دیگر نماید دلیل کمال عمل بود
کذا قال الشیخ فان المسهل للصفرا اذا زاد الاسهال قد ینتهی الی البلغم

علم ... دوا افراط کند انتهی اسهال السوداء واما الدم فهو اعظم خطرا واجل خطبا
... اگر تنقیه شده باشد از بودن عطش ... گمان ... و استدلال عمل تحقیق آنست
که سبب عطش تعقیب رطوبات باشد لاجرم بعد استفراغ رطوبات ... برای ...
رطوبت شوق طبیعت ... پس حصول عطش ... تعقیب ... لازم آید ...
بعد ... اخلاط ... عطش ... الا ان یمنع مانع ... نموده شده ...
عطش را که ... مسهل بسبب حرارت ... حدوث ... یا حدوث خلط ...
پدید آید دلیل کمال عمل ... بل انما یدل علی ذلک اذا علم ان حدوث ذلک
العطش ... الاستفراغ لا لسبب آخر و بعد الا ان یمنع مانع ... کرده شد باید شد که
... شد که بسبب حدوث ... یا ... ترتیب دوا یا خلط عطش پدید ...
استفراغ اخلاط ... مقصود والغرض ... آید و خروج ... باشد
... اخلاط ... اگر تشنگی نیز ظاهر نباید اما هرگاه
عطش ... البته ... انجام بسبب عطش
استفراغ ... شده ... که بر طبیعت محبوب ترین اخلاط
خون است ... مقدور ... او را ... نمی دهد از ینجاست
که ... دوا افراط ... عمل میکند آخر جمیع اخلاط ... می آید ... که از مسهل ...
... آید بود که حدوث دوا ...
... منجذب ... کیفیت جذب او خصوصیت دوا ...
... در بیان اسباب افراط اسهال ... افراط ... دانند که
اسباب ... چهار است یکی آنکه ... ضعیف باشند بسبب ضعف ... جذب
... رطوبات ... مسهل جذب اخلاط ... طبیعت ...
... رطوبات طبیعیه ... منجذب کردند ... منجذب شود ...
الانجذاب ... آهنی باشند ... کشیده میشود ...
... متوسط القوة ... باشد ... افراط ...

طبیعت را از مستفرغ شدن بمصاحبت اخلاط مستفرغه مسموم انگشته باشد [illegible]

هرگاه کیفیت لاذعه در این منوابت عروق رسد عروق متحرک شوند تا رقیقه [illegible]

پس بالضرور طبیعت که مدبر بدن است از خشیت دفع منضم نشوند جهت آنکه [illegible] بدن [illegible]

مستفرغ مع مزاج حار را [illegible] مجری سوء مزاج را که کیفیت مستفرغ باشد نظر او را بسخونت

مزاج [illegible] بافراط [illegible] که در صورت رطوبات مجتمعه می شوند و طبیعت [illegible]

و دفع میکند [illegible] تا آنکه [illegible] ممانعت از رواقوت مسهل را و ظاهر است که در [illegible]

اگرچه دوا [illegible] بر می آید اما از آنکه قوت او در امعا باقیست اسهال می آید و [illegible] شده [illegible]

مسهل جاری مجری با سوء مزاج است باعتبار احداث حرارت [illegible] سوء مزاج [illegible] کیفیات

اربعه و قوت مسهل غیر آن است و چون اسباب افراط اسهال معلوم شده [illegible]

مناسب [illegible] باید کرد [illegible] در صورت ضعف [illegible] تقویت دهند با غذیه مقویه [illegible]

مشمومات عطره [illegible] و در حالت امتلاء [illegible] عروق نیز تقویت لازم است با غذیه [illegible]

مذکوره [illegible] با مقویات [illegible]

الا آنکه مشکل است [illegible] مشترک النفع [illegible] واحد [illegible]

دوا ازاله [illegible] بهترین [illegible]

سوء مزاج [illegible] تعدیل مزاج [illegible] اصلاح حال [illegible]

بقطع اسهال [illegible] ذکر میکنم [illegible]

[illegible] کننده [illegible] فرود آیند و ایضا تریاق فاروق [illegible] نافع [illegible] و ایضا [illegible]

لجذب المادة الی [illegible] گرم [illegible]

از آن خارج نمود و اگر عرق مفرط شده شربت سیب و شربت انار و شربت [illegible]

و آب سیب [illegible] و آب [illegible]

و عصارات [illegible]

اعضا [illegible]

[illegible] از [illegible] و آب سیب و آب [illegible] و آب [illegible]

[illegible]

سرانگشت باشند سود مند است و کذلک اتخاذ جوارش [illegible] و آب جو و دهن مصطکی و کذا تقویت بمشمومات

طیبه و کذا الحجامه از نافع ترین [illegible] عطشه [illegible] و عصاره کعک سود دارد

[illegible] و [illegible] بوی [illegible] است [illegible] سود [illegible]

[illegible] الرشد [illegible] کرده [illegible] چون [illegible] باشد [illegible]

[illegible] فی الجمیع [illegible] و کذا استعمال [illegible] و کذا [illegible]

[illegible] شراب [illegible] که [illegible] بسیار گرم [illegible] و کذا [illegible]

[illegible] آب گرم [illegible] و واجب است که [illegible]

[illegible] سرد کرده [illegible] و باید که هوا [illegible] معتدل سازند

[illegible] هوا [illegible] گرم [illegible] اگر قوت [illegible]

باشد [illegible] شراب [illegible] اجتناب [illegible]

[illegible] آخر [illegible] و حالت [illegible]

[illegible] و واجب است که [illegible] طبیب مهیا باشند تا

حاجت [illegible] آن [illegible]

[illegible] فلینظر [illegible] که [illegible]

در [illegible] باشد [illegible] حرکت

[illegible] اگر [illegible] و [illegible]

[illegible] العسل گرم یا آب گرم [illegible] و [illegible] رقیق

[illegible] اجابت [illegible] مطبوخات فواکه [illegible] و الضماد [illegible]

[illegible] آب گرم [illegible] المعین است و کذلک [illegible]

[illegible] مانند سفرجل و تفاح و امثال آن [illegible] در این باب

[illegible] و [illegible] که [illegible] مهیا سازند

[illegible] و [illegible] میکردانند [illegible]

طبیعت [illegible] و [illegible] اجابت [illegible]

تدابیر و دو اسهال بنابر رفع تشنج باید کرد در جمیع مبتلیان و در دست نشنج حتی
از غلبه مواد باشد و تصرفات در اکثر قوت باعث او باشد و در اینجا تدبیر کشته انقضا
دات شود و بعد و دو تشنج ... نه ... بند باید کرد و آن خوشتر از ندا
و اسهال داد و اسهال تب نه بعد ... و اخلاط غلیظ آن نماند آرواح خالی است
در او آید و اینکه حقنه بعد کرد اجیر سعو... و بعد از انواع دادن بید و بدن ... محفوظ
و ... این بعد بد آید و در اسهال بالا حرکت کند وجود ایشان واجب است که ...
نا مواد ... مستنزع می شود و اعضاء ... از اسباب ... محفوظ باشند و احوط آنکه هرگاه اسهال
در میته ... نباشد اگر ... اعراض ... ... فصد باید کرد اگرچه ... روز
... دم ... حرکت نماید و با ضعف ... میل ... آن جمع کرده ...
در ... خطر ... خارج از صواب است یعنی ... مسهل کامل الوزن بنا بر انطواع علی
او ... دیگر ... ... که هر ... حرکت آید و اسهال باز
شود و یا ... ... هم ... و ... آید و ... که هرگاه ... اسهال ... است ... و ...
خفیف باشد و از ... و ... ... مستفرغ شود ... از ... صاحب ...
... و ... تدابیر ... که اسهال و اصلاح ... النسب ... وقت ...
... ... اعراض که بعد اسهال اتفاق افتد و ... تدارک آن
بسیار باشد که عقب اسهال ... جگر پدید آید ... ماده ... و ...
... الاسهال ... صعود ... زیرا که جگر ... مواد ... و ... اسهال ...
که مواد ... عروق که متوجه جگر ... از طریق امعا ... بجگر رسند بنا بر ضعف ...
... از آن در جگر ... آید بنا ... غذا ... محلل او ... کند ... بعد ... تصفیه
بنا بر آنکه مواد از معده ... و ... بجگر می رسند ... جهت عروق ...
باشد که تدریجا از آن ... آید ... علاج ... آب گرم است ...
... و ... ماده ... باشد ... بجگر ... بنا بر ... حدث ...
... باشد و احتیاج ... باشد ... ... باشد

که بعضا همانا حمی پیدا آید ... یا از اعراض دیگر ... چنان بود که خون در بدن کثیر باشد و بسبب
امتلا که حرارت غالب ... باعث ... حرکت مواد و حرارت و از هیجان در خون افتد تب ...
علاجش فصد است و در اکثر ... همین حال آید و باشد که بعد ... فصد ... خون چون ...
و امثال آن حاجت ... [illegible] ... اگر ... از ... شده باشد
اما ... او باقی ... [illegible] ... بسیار باشد
که از ... [illegible] ... آب ... [illegible]
... باستعمال ... حرارت ...
... [illegible] ... باشد ...
... [illegible] ... ازالهٔ حدت ... چیز
... [illegible] ... تناول ... [illegible] ... کرده شود و ...
... [illegible] ... و امثال آن از ... [illegible] ...
پیدا ... [illegible] ... بسبب ... [illegible] ...
... [illegible] ... و اخراج ... [illegible] ...
... [illegible] ... سیاه ... [illegible] ...
و ... [illegible] ... که ... [illegible] ... اخلاط ... [illegible] ... آن ...
... [illegible] ... و اگر ... [illegible] ... از بدن دفع نماید ...
با ... و جهت ازالهٔ سمیت تریاق ... و برای مضرت ... [illegible] ... روغن ...
روغن ... نفع تمام ... [illegible] ... بعد از آن ... سرکه ...
و برای حدت ... روغن ... [illegible] ... و گلاب ... [illegible] ...
... بادام ... آب انار و آب سیب و ... مفید است ... [illegible] ...
گلاب ... [illegible] ... و برای ... [illegible] ... آب ... [illegible] ...
... [illegible] ... و برای ... [illegible] ...
... [illegible] ... تناول ... [illegible] ... مضرت ... [illegible] ...

ماده بیرون برد احتیاج آن با دفع می کند و اسهال بغیر باز میباید و شیر تازه چنانچه [illegible]

مدد است اما [illegible] با حرارت مخرطوبه بسیار نتوان داد و هر گاه از پس [illegible] خواهد

شراب انگوری باشد [illegible] چنانکه شیر افزود [illegible] باشد و ببندد مفرحت [illegible]

باز و آرد و [illegible] و اقوال [illegible] بادرآورد [illegible] بیان

ترکیب ادویه مسهل [illegible] ترکیب آن [illegible] باید داشت [illegible] که دو [illegible]

مفرح [illegible] لازم است [illegible] قلب [illegible] تا [illegible] معده [illegible]

و در وقت [illegible] اعضا [illegible] قوت دهد [illegible] اسهال نباید [illegible] آنکه [illegible] مسهل

چیزها [illegible] بسیار ناچیزند لان [illegible] من الاسهال لانصراف المواد الی المنافذ سیوم

آنکه دوا [illegible] شیرین [illegible] بسیار باشند که طبیعت بسبب حلاوت آن را عوض غذا [illegible] گیرد

و از وی منفعل نشود چهارم آنکه دوا [illegible] سریع العمل [illegible] بطیء العمل مرکب [illegible] ممکن است که بطیء العمل

قوت سریع العمل را بشکند تا سریع العمل زود فارغ شود و بطیء العمل [illegible] الوارد

عمل [illegible] واحد [illegible] معقود [illegible] حاصل نیاید اگر ترکیب [illegible] اتفاق [illegible]

باید [illegible] تعدیل [illegible] وزن [illegible] چنان سازند که از هر دو دوا یکی [illegible] یک قوت [illegible]

پنجم آنکه بدانند که بسیار چیزها است که [illegible] عنصری [illegible] عمل [illegible] اخراج ماده

نماید لهذا الاختلاف [illegible] ششم آنکه [illegible] چون [illegible]

استفراغ او بعسر بود [illegible] که عمل او بغزارت [illegible] باشد ترکیب [illegible]

[illegible] نباید که نخست قابض [illegible] کند و بعد از آن [illegible] خلط را [illegible]

[illegible] که قابض بسبب عصر مجاری را تنگ ساخته [illegible] که خلط را بعد او بغزارت [illegible]

نیاید و باشد که [illegible] و ورم آرد [illegible] بلکه چنان باید که نخست دوا [illegible] خلط

را بغزارت [illegible] پس قابض عصر کند تا خلط زود [illegible] دفع شود [illegible] تمام [illegible]

[illegible] مقدار قابض و تکثیر مقدار [illegible] تقدیم شرب [illegible] حاصل [illegible]

که [illegible] است [illegible] هر چند کمتر بود [illegible] که [illegible]

بهتر است و تقدیر مقدار [illegible] عدم [illegible]

[illegible]

با زنیکه باید که برآن تا دره که بطلان در عمل مسهل بیار در حصول بعض شربت در حق شخص بدان
[illegible] با حدس ثابت که باعتبار مزاج حکم بدان کنند نتوانند صورت بست کما لا یخفی هشتم آنکه اگر
از اجزاء مختلفه معجونی سازند یا نقوعی آنکه از اجزاء مذکوره اول آنکه خواهی خورد بعنوان تنک [illegible]
مانند آن دیگر آن باید که شربتی از وی باید [illegible] و آنکه [illegible] و قوت [illegible] میباید
وزن [illegible] مضاعف باید کرد [illegible] مثل [illegible] مقدار شربت او [illegible] مثلا [illegible] را که جرم
آن [illegible] دو درم [illegible] بیشتر [illegible] که شربت [illegible] مثلا [illegible] درم است
[illegible] دو درم باید [illegible] هلیله [illegible] چون ادویه [illegible] مرکب سازند وزن هر یکی
از وزن خاصه او [illegible] باید کرد تا از مجموع شربتی معتدل حاصل آید مثلا اگر [illegible] دو درم
کفایت میکند [illegible] غاریقون [illegible] مثقال [illegible] دو درم چون این [illegible] را ترکیب سازند
[illegible] چهار دانگ باید کرد [illegible] غاریقون [illegible] چهار دانگ [illegible] و علی هذا القیاس غیرها
لیکن [illegible] که آنچه گفته شد در صورتیست که [illegible] شربت [illegible]
[illegible] ترکیب [illegible] مقدار لازمست تا افراط در عمل نشود اما کسی را که شربت کامل [illegible] اثر تمام کند
و [illegible] کثیر باشد [illegible] ترکیب [illegible] هر یک کامل الشربت کنند [illegible]
بالجمله احتیاط واجب است و تجارب [illegible] حال [illegible] شربت [illegible] مزاج [illegible]
[illegible] مسهلات مرکبه انواع [illegible] مرقوم اند تحریر آنها در [illegible]
آنکه [illegible] دوا مسهل بعضی اسهال میکند بتحلیل [illegible] خاصیت و تغییر
[illegible] و بعضی بعصر [illegible] خاصیت و مثال او هلیله است و بعضی [illegible] بالخاصیت
چون [illegible] و بعضی اسهال [illegible] بازلاق چون اجاص و لعاب اسبغول و مانند آن و اکثر ادویه
قویه [illegible] باشند [illegible] اسهال می آرند در اصلاح اینچنین اشیا [illegible]
[illegible] باشد واجب است [illegible] که مراره و حرافه و قبض و عفوصت و حموضت بسیار باشد
که [illegible] دوا [illegible] خاصیت او موافق آید [illegible] خاصیت [illegible] زیراکه مراره و حرافت
[illegible] تحلیل [illegible] حموضت اعانت میکند بر عصر و حموضت بر تقطیع که [illegible]
[illegible] گذشت [illegible] در بیان [illegible]

عمل ادویه مسهل و مقیء و طریق نفوذ قوت دوا و انجذاب اخلاط و ذکر خصوصیت بعضی

دوا ببعضی مواد و علت [illegible] دوا قبل خروج مواد از بدن نمیشود سبب شدن [illegible] آنها

در مبادی و [illegible] فرق در عمل جاذبه مسهل و مقیء و این فایده مشتمل است بر سه نکته نکته اول

عمل دوا و طریق نفوذ قوت [illegible] انجذاب مواد و ذکر خصوصیت بعضی ادویه ببعضی اخلاط

بدانکه در جذب مواد سه مذهب است یکی از آن از بعضی محدثین دوم از بعضی قدما سیوم

از محققین مذهب بعضی محدثین آنکه جذب مواد بنابر اضطرار خلاست با نحو جسم [illegible]

بمعده دوا در معده طبیعت را حرکت میدهد بر دفع فضول که در معده [illegible]

و [illegible] خروج فضلات مذکوره فضول دیگر از اعضاء مجاوره منجذب میکردند بنابر استحاله

خلا و این رای مردود اهل تحقیق فاسد است بدلیل آنکه اگر انجذاب مواد بنابر استحاله خلا بودی

جذب مشروب در دوایی که مخصوص [illegible] خروج خلطی بود با استفراغ همان خلط صورت نبندد دیگر آنکه

خلط جذب نمیکند اولا مگر آنرا که الطف بود و انجذاب است مشتمل جذب منماید آنرا که اقصی

دست و [illegible] آنها لیس کذلک و مذهب بعضی از قدما آنکه انجذاب مواد از [illegible]

[illegible] است نه از خلاء و از [illegible] است که نخست ماده رقیق را [illegible] و اندفاع آن [illegible]

ثبات جذب دوا بامر [illegible] مواد خفت دارند لیکن در [illegible] جذب [illegible]

رقیق را خطا کرده اند عجب آنکه اگر چنین بودی خروج خلط غلیظ تواتر [illegible] صورت

و حال آنکه مشهور است که ادویه [illegible] ماده غلیظ را بر می آرد [illegible] که نخست [illegible]

رقیق را برآرد مطلقا اما مذهب حق محققان آنست که جذب مواد [illegible] جاذبه دوا است [illegible]

که صانع حقیقی در آن ودیعت کرده بهمان قوت وی جذب مواد میکند مثل مقناطیس

آهن را و در مذهب [illegible] تقدم انجذاب رقیق و تاخر غلیظ مشروط نیست کما ذکر لیکن بعضی

دوا انجذاب بعضی اخلاط مخصوص است [illegible] بباید و بدانند که جرم دوا در [illegible]

و [illegible] خلط نمیرسد بلکه قوت وی میرسد و نفس دوا در معده [illegible]

[illegible] معده [illegible] ثابت شده و اصحاب التسلیم [illegible]

خلط را [illegible] جاعت [illegible] قوت

[illegible]

[illegible] و جسم منسوب از [illegible] که بر گوشت و پوست و عصب [illegible] فشار میکند و بگل

مخصوص [illegible] میکند و حرارت آن چیزها مانع [illegible] و مطبوخ [illegible] که [illegible]

حقنه [illegible] که [illegible] با طبی [illegible] میکنند همین حکم [illegible] باطن [illegible]

[illegible] بالقوه [illegible]

[illegible] که [illegible] را [illegible]

[illegible] غلیظ [illegible]

[illegible] دیگر

[illegible] صفرا است و [illegible] بلغم

[illegible] مسهل [illegible] اخلاط [illegible] بلغم [illegible]

[illegible] که [illegible]

و [illegible] انگشت جذب [illegible] و تا که

[illegible] اخلاط دیگر [illegible]

[illegible] مخصوص [illegible] مستحق [illegible] که [illegible]

که [illegible] مخصوص است [illegible] و [illegible] در بدن [illegible]

با [illegible] اخلاط [illegible] میکند لهذا [illegible] مسهل

[illegible] که [illegible] است و اندک [illegible] مواد

[illegible] صفرا یا بلغم [illegible]

[illegible] که [illegible] و مخصوص است [illegible] معمول و [illegible] است

[illegible] بالا [illegible] اسهال [illegible] فاسد [illegible]

[illegible] که [illegible] با اخلاط فاسده [illegible] و جمله [illegible] را نیز [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضاً [illegible] که [illegible] را با اخراج هر خلط که مخصوص [illegible]

[illegible] خلط را که بدان مخصوص است

و بهمین سبب بود مسهل انگشتری در انگشت فراخ میکرد . و لهذا مذکور داشت سبب مسهل بمجرد آمده و لازم میاید که و آید در آنست که ایشان بنظر بعضی عضو عبارت بعضی در دوران کبدی

و عقاقیر مخصوص داده‌اند که تک بعضی اعضا نیز مخصوص کرده . آنکه باعتبار کثرت استفراغ [illegible]

از آن عضو چون شحم حنظل مر دماغ و افسنتین صفرا و سورنجان مفاصل و حجر لاجورد سودا و گل

و همان معنی همینست که جذب ماده فاسده از بن اعضا میکند و از اعضای دیگر نیز بمیل بدیل نه

و القلة و بمنزله همینست که در آن معنی جذب مواد فاسده میکند از عضو علیل جذب مواد صالحه

از اعضای سالم نیز میشاید ما شفاعت کار ذکر و پوشیده نماند که گفته آب [illegible]

از دو به در اکثر از مسالک عروق می‌باشد و لیکن هرگاه ماده در اعضا دیگر [illegible]

بود مسهل آمده که بعضی مواد را طریق منافذ بی‌واسطه عروق نیز منجذب کرده و در تنفیه

جذب سده‌ها در بدنه منافذ بر هر عضو معلوم شرط نیست تا نفوذ جسم ماده ضرورت باشد

و انجمعی در امراض مشهور است قول الشیخ نعت الاخلاط التی فی الریة فانها تجذب

من طریق المجاری الی المعدة و الامعاء و ان لم یسلک العروق . سیزده امر علت

جذب مواد آنند که علت جذب نزد جالینوس مشاکلت است و در جواب او خلط بدلیل آنکه

بسبب علت حم نیست و گفته که مسهل غیر سمی هرگاه عمل نکند و هضم شود در بدن می‌شد

خلطی را که مادام مخصوص است در اخراج و استدلال علی ذلک بان ذلک الخلط یکثر

فی البدن حینئذ و تشبیه مسهل بغیر سمی از آن نموده که دو او سمی [illegible]

بالاتفاق و شیخ علیه الغفران میگوید که مشاکلت را علت جذب بودن صحیح نباشد

اگر چنین می‌بود هر آئینه آهن کثیر آهن قلیل را و ذهب کثیر ذهب قلیل را منجذب می

ساخت لان المشارکه بین اشخاص النوع الواحد لا شک انها تکون اکثر من المشارکه

التی بین الحدید و جوهر المغناطیس الیس فلیس و قرشی علیه الرحمه در دفع استدلال جالینوس

گفته لا نسلم که کثرت خلط عند عمل ناکردن مسهل بسبب استحاله دوا بدان خلط بود بلکه

احتمال دارد که بسبب تکثر فعل خلط بود که حرکت دوا او احداث [illegible]

نیست به حقیقی و مستوی آمده . [illegible] کثرت حقیقت

در آن خلط به جذب لیس استفراغ آن دوا بجذب ثابت نشود با آنکه مقرر شده که دوا مطلق خلط
نمی شود و اورده به سهل لا محاله یا دوا مطلق [illegible] یا دوا را سمی قائل شود و اگر کسی از جانب شیخ
گوید که [illegible] بر قول خودش که مشاکلت را علت جذب گفته [illegible] اعتراض که شیخ نموده
[illegible] کرده است و جواب نیز داده که علت جذب [illegible] تام نیست [illegible] که اگر چنین
باشد محال [illegible] مشاکلین [illegible] و این [illegible] انفعال [illegible] نمی شوند و حال آنکه انفعال
[illegible] جزو [illegible] شده [illegible] حصول جذب [illegible] است که [illegible]
[illegible] مشاکلت بودن [illegible] و [illegible] نیز [illegible] مشاکلت
[illegible] جاذب است جذب [illegible] مجذوب را [illegible] مباینت [illegible]
ثابت است [illegible] از جهت [illegible] عدم جذب [illegible]
مشاکلت علت جذب [illegible] شیخ [illegible] که از کلام
نیز علت جذب مشاکلت [illegible] انجذاب که انفعال است [illegible]
نیز [illegible] لازم آمد که [illegible] جذب [illegible] و [illegible] مشاکلت
[illegible] تمام [illegible] و حال آنکه [illegible] که ادویه قویة الاسهال [illegible]
[illegible] لا محاله [illegible] ثابت [illegible]
[illegible] مشاکلت [illegible] اعتراض نموده که دوا
[illegible] جذب [illegible] ممنوع [illegible] حق آنست که عقل
[illegible] از جمله خواص الاشیا است [illegible]
[illegible] قول حکیم [illegible] از شان خود
[illegible] واجب العدد [illegible] والله اعلم
[illegible] الامور [illegible] در عمل
[illegible] بالاکثر [illegible] اسهال [illegible] مسهله [illegible]
تحسیح [illegible]
[illegible] اسهال [illegible]

نازل شده و ده نیز از جگر بجانب امعا می رسد و از انجا بدفع طبیعت مستفرغ میشود
باسهال دا کرده و اهوز در معده بود و ایضاً طبیعت ماده را از جگر بجانب امعا مندفع نمی
سازد بر جذب دوا غلبه کرده و روحه آن باید باشد که دوا بمعده که در معده ماده
ماده را از جگر بمعده کشد پس نمی برآید بدفع طبیعت و بهولاکتر ابامعا مندفع گردد
آما اگر دوا قوی بود ماده را کرچه رسیده بمیل خود که معده بجذب میسازد چون بمعده رسید
طبیعت آنرا بقی دفع می کند و گاه باشد که ماده بجگر رسیده بسوی معده از جذب
نمی منجذب نشود بلکه بدفع طبیعت صم از جگر بسوی امعا رود و باشد که در راه رسیده
بجانب امعا مندفع شود و بهر تقدیر در باب قی بیشتر اکاکذشت وجه آنکه قی کاهی
مسهل میشود و مسهل کاهی قی باجمله فرق در دو دوا مسهل و قی انست که دوا که شدید
الجذب است از معده بامعا نمی رساند تا برابث آنها در معده و قوت جذب ماده را
بجگر میرساند بسوی خود می کشنده و اما جگر که دفع او ما سوای صفرا و سودا
جذب و دوا نمی تواند آنرا بسوی امعا مندفع ساخت و چون ماده بمعده میرسد
و آنجا معده مواد و سودی را از اقسام مختلف که مرین است مستفرغ می سازد و کمر
که نافع باشد فیضر المعی مسلا بخلاف آن در دیه سهله که شدید الجذب نیستند لهذا بسوی
امعا زود منحدر می شود و اکر در معده هم بماند اده را از جگر تا بر مقاومت
و دافعه او که میخواهد آنرا بامعا فرستد بسوی خود نمی تواند کشید پس منتفی شد که
هر چه شدید الجذب است قی شده و غیر شدید الجذب مسهل و فرق بینهما همین است
پس چون دافعه اعضا مفوض باخراج مواد است و خروج ماده از هر عضو بطریق آن
اسهال بر طبیعت دفع طبیعت بمیزبان قی و [illegible] باشد بارتفاع جذب معده تقاضای
خروج را بمان سهل و قی هیچ فرقی نیست زیرا که اخراج مواد بمقتضای
بتقاضای طبیع مقرر شده کما مر و اکر کوئی لم کو خروج اخلاط منحدره بمعده بسبب
[illegible] دوا باید دفع طبیعت باشد بلکه کوئیم که چون ماده [illegible] دوا اجاذ
و بیاری آمیزد و منضبط سازد [illegible] است که [illegible] بر آن

طبیعی که اقرب باشد و چون دوا بر می آید مواد دیگر که با وی نسبت دارند بر وی آید و این

در فصد مشهود است که با انتقال مقناطیس و تا به منتقل میشود بعضی و مشغولی به استفراغ

بدفع طبیعت لازم نباید بدانکه الحق که این سخن صحیح است و دعوی اینکه اگر چنین می بود

در آن فرو ج مواد رقی و سهل با استصحاب دوا نرسید و الحال لیس کذلک زیرا که

با مشهود بسیار دیده شود در اسهال که دوا مسهل تا اجزا اسهال اعضا بر میکرده و بعد

خروج مواد و در یک دو نفس دوا هضم آمده بماند بدانسته بطلان اقتباس در هر کجا خروج

مواد طبیعی دوا باشد در آنکه در هر نفس تقدیری از دوا بر آید مدام سبب از عمل

او نقصان در هر مجلس تقدیری از دوا بر آید و آن سبب در عمل او نقصان بیفزود اشهود

لیس کذلک و چون بطلان این قول ثابت شد افتقار بدفع طبیعت در آخراج مواد

محدود به متحقق گشت فانهم فانه دو سبب آن اگر دو نشیند فضا با سهولت کدام وقت الهام

است و اکنون نصد که کدام وقت واجب جمع کنیم و آن در وقت کوراست و غیره چنانچه

جمع تقدم با بهما فصد بدانکه استلا محتاج با ستفراغ در مقابل حیوان است که

[illegible]

بدانکه چون ... فصد ... مثانات ... بسبب آنکه سبب دو دو ... این سبب ...

دیگر که ... اول ... که کسب ... باشد دو ... دیگر است ... آنکه ... استلا از

امتلا ... آنکه از تعیین اخلاط باشد این نوع ... بیان شود ... اول آنکه

استلا در اکثر اخلاط بود و این سبب دو ... نسبت ... آنکه نسبت طبیعت که بین اخلاط

بدنی ... از استلا ... نسبت ... با ... هم ... نسبت باقی بود در مشاوا

فوری که نسبت طبیعی اخلاط ... که چون ... چند بلغم باشد و بلغم ... صفرا

... پس در این نسبت ... جسم ... و ... محفوظ باشد این ...

... آنکه فصد کنند ... اقتصار ... با سهولت ... قوت

... آنکه ... نسبت ... در ... فصد ... آنها

... ثابت ... بود ... که این از ماکول ...

و تا پیدا شدن باسهال از اینجهت است که در باسهال اخراج دم نمی شود و پس اگر بهمان
اکتفا نماید اخلاط دیگر خواهند برآمد و چون همان باقی خواهد ماند و اگر بعد باسهال
تنقیه خون فضد کنند چون وی مرکب الاخلاط است اخلاط دیگر نیز بالعرض خواهند
برآمد و لامحاله در سنت طبیعت آنها اختلاف خواهد افتاد لانفصل مقادیر با بالسنة الی
و ذلک لیس بمطلوب نعم اگر بعد فصد در خلطی غلبه پیدا آید تنقیه وی باید کرد و در
طبیعه مذکوره تفتیش نموده باشند و در اینصورت نظر کنند که غالبتر خونست یا خلط دیگر
اگر غالب تر خون باشد ایضاً فصد کنند و بهمان اکتفا نمایند و حبس کنند و اگر
غالب تر خلط دیگر باشد باید که جمع کنند در فصد و باسهال آن خلط و اینکه در صورت
جمع باسهال باید کسر و تفصیل طلب است و تفصیل آنکه اگر احتیاج در باسهال بدوای قوی
بود تقدم بفصد کنند بشرطی که خلط مذکور شدید الدفع و کثیر المرور نباشد
والا تقدم باسهال نمایند و این اسهال نیز باید که بمقدار خلط که زیاده بر نسبت
طبیعه اخلاط زاید و بیرون برآید نه آنکه بقدر جمیع رسد چه استفراغ خلط مزبور
بدان درجه که تعدیل در وی باید بدایه مجوز است بجز آنکه خوف بعضی غائی در فصد
که مستلزم نقصان مقدار معتدل او است لامحاله ضروری آید و چه معدل صحت در بسیط
مقدار اعتدال است و اگر حاجت باسهال باید دوای قوی نبود بلکه دوای نرم ضعیف کافی
باشد تقدم باسهال کنند و در اینجا هم همان قانون مرعی دارند که خلط غالب تر از
اغلبیت برآید و بر نسبت طبیعه عود کند و پس نه آنکه باعتدال رسد تا عند فصد که وی مخرج
جمیع اخلاطست اعتدال در کل پدید آید بلا انتقاص احدی من اخلاط و در باب آنکه
حاجت بدوای قوی و ضعیف باعتبار خلط است نه باعتبار مقدار است هر چند ماده کثیر
احتیاج بدوای قوی فزون تر و بالعکس و وجه تقدم فصد در صورت حاجت بدوای
قوی آنست که هر گاه خون در بدن زیاده از مقدار معتدل باشد و مهیای خلط غالب تر
و آن قوی و بسیار نباشد محال خون بحرکت خواهد آمد از جهت دوا و چون خون بحرکت
آید ایمن نتوان بود که بسوی بعضی از اعضا میزود و نفخ و یکدرد تقدم فصد در مخالفت

اگر امتلا به خصوص مثل مسهله اکثر اینها سستی میباشند بعد کثرت فصد خلط را مشکل سازد مقدار
از آن لازم است و عند قلت فصد قدر قلیل که [illegible] ضرورت که هرگاه تقدم فصد شود و غیر خلط
کم جنبش کرده و بدین سبب لازمست کمتر رود و احتیاج نمی باشند و پیداست که در ازاله سستی اگر
حیله کمتر استعمال شود بهتر است و اشتراط معتبر [illegible] خلط غالب تر از وجبت [illegible]
[illegible] تقدم فصد را از آنکه [illegible] است که اکثر باوجود [illegible] وجبت [illegible] خلط لاغر [illegible]
[illegible] صحیح کم که حارست [illegible] شود [illegible] غالب [illegible] وجبت
[illegible] خلط [illegible] و انفجار [illegible] ان خلط [illegible] اعضا [illegible] ریاضات
[illegible] بعد دیگر اخلاط بسیار کم خواهد شد و بعد فصد [illegible] به باقی اخلاط زیاده [illegible]
خواهد بود که اول نوبه و بنا بر اعتدال مزاج و دیگر اخلاط [illegible] طبیعیه خود که لازمه کثرت
است کمتر گردد و ان خلط [illegible] خواهد [illegible] طبیعت [illegible] خواهد بود
پس [illegible] ضرورت تقدم با اسهال لازمست لهذا شیخ [illegible] وجبت الضرورت
فصد او استفراغ [illegible] بالادویة القویة فیجب ان یبدا بالفصد [illegible] ان کانت
الاخلاط الباطنیة مختلطة بالدم و لکن اذا کانت الاخلاط [illegible] فربما [illegible] الفصد
[illegible] فالواجب ان یبدا بالاسهال [illegible] تقدم اسهال در صورتیکه بدوا
[illegible] حاجت باشد انست که خلط محتاج [illegible] در غالب صفرا است [illegible] اگر
تقدم بفصد شود صفرا بحرکت آید و در بدن منتشر گردد و آفات ارد [illegible] مقادم
[illegible] روا است لانه یکسر حدت الصفراء [illegible] ازینجاست که اکثر مردم را بعد فصد [illegible] شود
[illegible] حرارت و حمی [illegible] پدید آید بخلاف آنکه تقدم باسهال کنند که [illegible] تحریک [illegible]
[illegible] اخراج خلط غالب [illegible] نخست دفع او مطلوب است [illegible]
[illegible] اگر گویند [illegible] اخراج صفرا بعد فصد ممکن است [illegible] تقدم بفصد [illegible] نباشد
[illegible] انست که [illegible] الشفقین [illegible] و بعد حرکت [illegible] مسکنه
[illegible] پس [illegible] که با وجود این احتمالات [illegible] مبتلا با آفات
[illegible] شود [illegible] مهالک [illegible] آید [illegible] دوم از نوع اول آنکه

و هر دو در بعضی اخلاط بود و این قسم دیگر است که اگر خون فقط غالب بود و دیگر
اخلاط نیز معتدل تنها کافیست و حقیقت [illegible] نیکو است که خون تنها بکار نشود که اعتدال
[illegible] باقی شد که [illegible] و جمیع [illegible]
مرکب اخلاط است و در [illegible] و خروج جمیع اخلاط [illegible] سبب [illegible] که دیگر اخلاط
[illegible] بد شده اگر اخراج [illegible] شود که اعتدال
[illegible] آید بالطبع [illegible] از درجه اعتدال [illegible] اخلاط دیگر [illegible] و ذلک [illegible]
و اگر [illegible] اخلاط ناقص ممکن است گرفتن خون [illegible] که با اعتدال [illegible]
[illegible] آنست که [illegible] اخلاط دیگر [illegible] خون به درجه اعتدال رسد [illegible]
[illegible] که هنوز زیاده تا در دم باقی بود و جهت [illegible] اخلاط که
به درجه اعتدال بود و در خروج خون نقصان [illegible] تنها [illegible] شود [illegible]
که زیاده [illegible] معتدل مانده [illegible] اخلاط [illegible] آید [illegible] و [illegible]
[illegible] آنکه خلط دیگر [illegible] غالب بود [illegible] اگر [illegible]
و [illegible] آن خلط [illegible] غلبه [illegible] در هیچ حالت [illegible] جمیع [illegible] و اسهال [illegible]
[illegible] هیچ کدام از [illegible] درجه اعتدال و [illegible] اعتدال [illegible]
[illegible] ذکر و استحباب تقدیم [illegible] که [illegible] باشد [illegible] محقق [illegible] آنکه
خلطی از اخلاط [illegible] تنها [illegible] غالب شود در دم [illegible] اعتدال باشد [illegible]
[illegible] نه [illegible] کیفیت اخلاط بود و [illegible]
گونه است [illegible] آنکه سوء مزاج محوج [illegible] از باب حرارت بود [illegible] نظر کنند [illegible]
است [illegible] نقصان باشد [illegible] اسهال [illegible] باشد [illegible] جایز بود [illegible]
[illegible] آنکه سوء مزاج محوج استفراغ از باب برودت [illegible] اسهال کافیست [illegible]
لان الفصد یزید فی البرد [illegible] آنکه [illegible] بود [illegible] این [illegible]
[illegible] که [illegible] استنباط کرد [illegible] مراتب که [illegible]
سوء مزاج [illegible] که [illegible] محوج باستفراغ می شود [illegible]

از فصل دهم [illegible] ترجمه فلند شده منظور خود در حجت

فصول اند در فقه است معالجات فاحش‌ترین احتقان که می‌دانند

اعضاء از فصول و جدید و جهت فوق آن وادرام و مشابه عصبیه مجموع از چنانچه

بد آن ست و مبادره حاده کیفیت اگر چنانچه مجمل ست و صورت عسکر منعف حاده حقیقة الحکیمة

قائم اضافه کند و ست معنی نیکو حقیقه باشد و مانده باقی دیگر افاضه استعمال از که فصول

عنصر نوع اختلاف شما [illegible] است ثابت رابع مقاله از خامس فصل در چنان است

شیره داده تحسین آن که و چون آن ترکیب و مقدار و بیان آن و استعمال و طریق محققه صورت

طول [illegible] معنی فصل آن و در قسم که بدانند [illegible] کرده تکرار اینجا در بود [illegible]

[illegible] و سقوط و عروق [illegible] و نفوخ و تحلیه و [illegible] [illegible] که و سکوت

[illegible] و اعراض و قبلیه و [illegible] و تدهین و [illegible] و تمریخ و [illegible] و [illegible] [illegible]

و طریق استعمال و [illegible] و کثیر بر آید [illegible] ترکیب [illegible] و حمول و اطراف و تعداد

تمام [illegible] اسنان و تذکیر و تنبیه سبیل بر اینجا در و [illegible] گفته و [illegible] و [illegible]

باید [illegible] قانونچه کلیات شرح بر کردن اقتصار معذرت و [illegible] باشد [illegible]

[illegible] کتب از قبل [illegible] در [illegible] [illegible] کمال [illegible] مشهور آن معالجات شرح

دیگر و علامات و اسباب شرح مطالب اکثر بر متضمن و است الاکبر بطب مسمی که [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] کلیات که است [illegible] و بوده نموده تالیف معالجات در [illegible] [illegible]

که شده [illegible] این بر [illegible] می‌خوانند قانونچه تفسیر [illegible] [illegible] و الاتفاق

و [illegible] کبیر عالم [illegible] اخر [illegible] [illegible] کتابت چنانچه و شود کرده شرح

[illegible] این سقف وسط [illegible] آنکه [illegible] شده [illegible] [illegible] الله

احدی [illegible] که زمانه حوادثات [illegible] [illegible] آباد شاه‌جهان [illegible] [illegible] [illegible]

تغیرات سرعت و [illegible] از حضور [illegible] حال آن از [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] از [illegible] بود شده اتمام در توقف [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] پادشاه [illegible] اولاد [illegible] حال [illegible]